

Registrul zonelor nucleu ale Rețelei Ecologice Naționale a Republicii Moldova

Директория ключевых территорий Национальной экологической сети Республики Молдовы

CZU 631.147(478)=135.1=161.1

M 45

Autori: A. Andreev, O. Bezman-Moseiko, A. Bondarenco, V. Budzhak, V. Cherevatov, I. Chiornei, V. Derjanschi, V. Ghendov, S. Jurminschi, T. Izverskaia, L. Kotomina, D.Kovalenco, O. Mantorov, D. Medvedenco, A. Munteanu, O. Redcozubov, A. Romanciuc, A. Rusciuc, V. Rusciuc, Gh. Sirodov, G. Şabanova, I. Skilskyi, V. Sotnikov, O. Şubernetki, I. Talmaci, A. Tişenkov, V. Tişenkova, V. Ţurcan

Redactor ştiinţific: A. Andreev

Versiunea în limba română: L. Josan

Foto G. Margineanu

Registrul este editat în cadrul proiectului „Realizarea reţelei ecologice naţionale a Moldovei ca parte integrală a reţelei ecologice paneuropene, cu accentul pe colaborarea transfrontalieră”. Proiectul este realizat de către Societatea Ecologică „BIOTICA” în parteneriat cu Uniunea internaţională pentru Conservarea Naturii (IUCN) şi în coordonare cu Ministerul Mediului Republicii Moldova, cu suportul Guvernului Norvegiei.

Cu contribuţia Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova.

Авторы: А. Андреев, О. Безман-Мосейко, А. Бондаренко, В. Буджак, В. Гендов, В. Держанский, Т. Изверская, С. Журминский, Д. Коваленко, Л. Котомина, О. Манторов, Д. Медведенко, А. Мунтяну, О. Редкозубов, А. Романчук, А. Руцук, В. Руцук, Г. Сыродоев, И. Скильский, В. Сотников, И. Талмач, А. Тищенко, В. Тищенко, В. Цуркан, В. Череватов, И. Чорней, Г. Шабанова, О. Шубернецкий

Научное редактирование: А. Андреев

Версия на румынском языке: Л. Жосан

Директория издаана в рамках проекта «Разработка национальной экологической сети Молдовы как части Панъевропейской экологической сети, с акцентом на международное сотрудничество». Он выполнен Экологическим Обществом «BIOTICA» в партнерстве с Международным Союзом Охраны Природы (МСОП) и в координации с Министерством окружающей среды Молдовы. Проект реализован благодаря поддержке Правительства Норвегии.

При содействии Академии Наук Республики Молдовы.

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii

Registrul zonelor nucleu ale Reţelei Ecologice Naţionale a Republicii Moldova = Директория ключевых территорий Национальной экологической сети Республики Молдовы / aut.: A. Andreev, G. Şabanova, T. Izverskaia [et al.]. – Ch. : „Elena-V.I.” SRL, 2012. – 700 p.

Tit., text paral.: lb. rom., rusă. – **00 ex.

ISBN 978-9975-106-77-1.

Copyright © 2012 Societatea Ecologică «BIOTICA».

ISBN *****

Cuprins

Prefață	5
Introducere	6
I. Zonele-nucleu de importanță internațională ale Rețelei Ecologice Naționale a Moldovei ..	7
II. Zonele-nucleu de importanță națională ale Rețelei Ecologice Naționale a Moldovei	29
III. Zonele-nucleu de importanță locală	53
IV. Zonele-nucleu de pe teritoriul Ucrainei din sectorul transfrontalier al rețelei ecologice pan-europene la hotarul de nord al Moldovei	199
Anexe	
1. Codurile speciilor forestiere aplicate în cadrul amenajamentelor silvice	218
2. Habitatele de importanță europeană în Moldova (selecția și adaptarea clasificării NATURA 2000. .	220

Содержание

Предисловие	228
Введение	229
I. Ключевые территории международного значения Национальной экологической сети Молдовы	230
II. Ключевые территории национального значения Национальной экологической сети Молдовы	253
III. Ключевые территории местного значения Национальной экологической сети Молдовы	278
IV. Ключевые территории Украины в трансграничном секторе Панъевропейской экологической сети у северной границы Молдовы	433
Приложения	
1. Сокращенные названия лесообразующих пород применяемых при лесоустройстве	454
2. Местобитания европейского значения в Молдове (отбор и адаптация классификации NATURA 2000)	456
3. Библиография	464
Indicatorul paginilor – zonele-nucleu din Moldova /Указатель страниц для ключевых территорий Молдовы	492
English summary	495

Prefață

Stimați Cititori,

Ministerul Mediului al Republicii Moldova acordă o importanță majoră problemelor conservării diversității biologice, respectării regimului de protecție al ariilor naturale protejate de stat și securității biologice. Securitatea ecologică a populației țării depinde direct de calitatea tuturor factorilor de mediu. Din aceste considerente autoritatea centrală de mediu acordă o atenție deosebită implementării tuturor celor 12 legi organice din domeniu, a Convențiilor, acordurilor și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. În Strategia Națională de Mediu pentru anii 2012-2022 Conservarea biodiversității este inclusă ca una din cele cinci priorități majore. Aceste măsuri se înscriu și în prioritățile naționale și internaționale, expuse în documentele de pregătire către Conferința ONU privind Dezvoltarea Durabilă Rio+20, fiind subliniate de ONU și IUCN ca părți componente ale dezvoltării durabile și protecției mediului.

Publicația, pe care o aveți în fața Dumneavoastră - este prima în țara noastră, care conține date generalizatoare și informații analitice despre patrimoniul natural-istoric – cele mai valoroase teritorii, inclusiv ariile naturale protejate de stat. În premieră este și tentativa de a generaliza datele privind serviciile ecosistemice, cele mai importante și mai dificil de evaluat. Sunt evaluate acele servicii ale ecosistemelor, care contribuie la menținerea dezvoltării durabile pe termen lung.

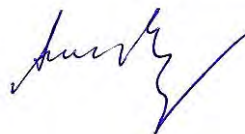
Registrul zonelor nucleu este editat în conformitate cu Programul național privind constituirea rețelei ecologice naționale pentru 2011-2018, care prevede necesitatea efectuării cercetărilor științifice și determinarea elementelor Rețelei ecologice naționale. Planul de acțiuni cu privire la constituirea Rețelei ecologice naționale prevede și elaborarea pașapoartelor și cartografierea obiectelor rețelei, precum și informarea și asigurarea participării publicului la constituirea acesteia.

Este necesar de remarcat valoarea complexă a Rețelei Ecologice Naționale pentru securitatea ecologică și alimentară a Moldovei. REN trebuie să asigure: a) restabilirea și conservarea peisajelor și ecosistemelor; b) conservarea diversității biologice și genetice; c) diminuarea proceselor de eroziune a solului; d) conservarea, protecția, restabilirea și extinderea învelișului vegetal; e) ameliorarea bazei furajere a animalelor; f) sporirea valorii de recreație a teritoriului; g) conservarea și restabilirea obiectivelor acvatice, ameliorarea calității lor; h) stabilizarea proceselor naturale în sectoarele aferente rețelei ecologice. Mai detaliat valoarea și principiile constituirii rețelei ecologice sunt descrise în Concepția creării Rețelei Ecologice a Republicii Moldova.

Ne exprimăm încrederea, că publicația dată va completa setul de documente necesare pentru asigurarea conservării patrimoniului natural-istoric al țării noastre, la crearea Rețelei Ecologice Naționale și va fi utilă nu numai specialiștilor în domeniu, savanților și asociațiilor obștești, dar și pentru toți cei pasionați de protecția mediului în Republica Moldova.

Gheorghe Șalaru,
Ministrul Mediului

Alexei Andreev,
SE BIOTICA

Introducere.

Registrul este divizat în părți ce includ descrierile zonelor-nucleu de importanță internațională, națională și locală (în conformitate cu art. 11 al Legii Nr. 94 din 05.04.2007 cu privire la rețeaua ecologică), precum și descrierea zonelor nucleu din regiunea Cernăuți – din zona transfrontalieră la hotarul de nord al Moldovei și Ucrainei, grupate conform aceluiași principiu.

Legea Nr. 94 din 05/04.2007 cu privire la rețeaua ecologică, în conformitate cu care a fost aprobat Programul național, dă noțiunea zonei nucleu de „teritoriu cu o valoare deosebită pentru conservarea habitatelor, speciilor și peisajelor” (art. 2), iar rețelei ecologice - ca parte integrantă a rețelei ecologice paneuropene (art. 1). Art. 2 prezintă următoarea noțiunea: rețea ecologică constituită la nivel național din teritorii ale habitatelor, peisajelor și elementelor lor, unite fizic și funcțional, care au o deosebită importanță din punct de vedere științific și estetic, al valorii și conservării diversității biologice, al menținerii balanței geosistemice.”

Evaluarea teritoriilor a fost efectuată în baza sistemelor actualizate de criterii, descrise în Concepție. La baza evaluării stă analiza comparativă cu folosirea sistemelor de scalare și a metodelor moderne de generalizare a complexului de date. Pentru teritoriul limitrof din Ucraina a fost elaborat și testat sistemul de evaluare similară. Numerotația zonelor-nucleu este dată în conformitate cu sistemul informațional geografic (SIG) al REN. Conform documentelor pan-europene și art. 16 (1) a Legii, în rețeaua ecologică sunt incluse terenuri cu diferită destinație. Zonele nucleu includ atât ariile protejate de stat, sau părțile acestora integre, cât și terenuri cu destinație agricolă sau silvică. În caracteristica suprafeței zonelor nucleu la început cu cifre bold este indicată mărimea ariei protejate, iar după linie oblică - dimensiunea zonei-nucleu conform SIG. Pentru unele arii protejate au fost elaborate regulamente de gestionare pentru menținerea speciilor protejate de stat, ceea ce este indicat în text. Cu toate acestea ele trebuie actualizate și efectuată monitorizarea realizării lor în amenajamentele silvice și în practică.

Programul național (art. 30) prevede printre indicatorii de progres în constituirea REN - conexiunea REN cu rețeaua Natura 2000 (Directiva Uniunii Europene 92/43/EEC privind conservarea habitatelor și faunei și florei sălbatice). Iată de ce în descrierea zonelor-nucleu sunt incluse codurile tipurilor habitatelor de importanță paneuropeană, stabilite preliminar în limitele REN; sunt indicate teritoriile și acvatoriile desemnate preliminar ce corespund criteriilor ariei de protecție specială avifaunistică (introdusă în legislație în 2011 în conformitate cu art. 4 a Directivei EC 79/409/EEC cu privire la conservarea păsărilor sălbatice).

Denumirile speciilor de plante și insecte sunt date conform regulilor taxonomiei, iar de nevertebrate – cu cele simplificate, acceptate în literatura științifică. Abrevierile pentru categoriile de specii aflate în pericol: CR- în stare critică, EN – periclitată, VU – vulnerabile. În rubrica ”Lista IUCN” – Lista Roșie a Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (în tabelul generalizator) sunt incluse date privind numărul de specii ale acestor categorii – aflate în pericol la scară mondială, precum și categoriile NT/Lr – stare aproape de periclitată. În subdiviziunea ”Speciile caracteristice și rare de animale” numărul speciilor de păsări cu diferit statut (ce cuibăresc, migratoare etc.) sunt date anume în acest context.

În cadrul caracteristicii valorilor social-economice ale zonelor-nucleu sunt prezente câteva date despre serviciile ecosistemice – valori estimate ale posibilelor venituri de la principalele categorii de folosință silvică. Ele se bazează pe materialele privind veniturile din fondul forestier pentru 2009-2010 și a Hotărârii Guvernului privind arenda fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau de recreere.

În descrierea zonelor-nucleu mai este inclusă informația despre monumentele arheologice. Ele nu au o fixare geografică precisă. De aceea, din punct de vedere al organizării turismului se au în vedere monumentele aflate la hotarele zonelor-nucleu și relativ nu departe de ele.

Registrul este editat în cadrul proiectului „Realizarea rețelei ecologice naționale a Moldovei ca parte integrală a rețelei ecologice paneuropene, cu accentul pe colaborarea transfrontalieră”. Proiectul este realizat de către Societatea Ecologică „BIOTICA” în parteneriat cu Uniunea internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN) și în coordonare cu Ministerul Mediului Republicii Moldova. Proiectul este realizat grație suportului financiar al Guvernului Norvegiei. În registru mai sunt incluse și rezultatele proiectului implementat de SE BIOTICA „Consolidarea în comun a viitorului pentru zona recunoscută la nivel internațional a Nistrului de Jos” realizat cu asistența proiectului „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Grație acestor două proiecte, printre autorii registrului se numără și oameni de știință din Transnistria și regiunea Cernăuți a Ucrainei.

I. Zonele-nucleu de importanță internațională ale Rețelei Ecologice Naționale a Moldovei

3. Pădurea Domnească

Amplasarea. Raioanele Fălești (42%), Glodeni (58%); Rezervația științifică "Pădurea Domnească" Suprafața 6032 / 6321 ha.

47° 36' 30"	Lat N	27° 24' 18"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 85 m, altitudine minimă – 45 m, altitudine medie – 55 m, diferențe de nivel – 10-20 m, limite de înclinări – 1°-5°, expoziții predominante – S-SV (100%).

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona nucleu este amplasată în partea vestică a părții nordice a țării la hotarul cu România, la 130 km spre nord-vest de mun. Chișinău și 42 km spre sud-vest de mun. Bălți, în limitele câmpiei Prutului de Mijloc în lunca r. Prut.
Relief	Lunca r. Prut cu un impact antropogen neînsemnat și unul al proceselor naturale mediu.
Bazinele acvatice	Bazinul r. Prut.
Descrierea generală geologică	Formată din calcare și orizonturi alternante de argile și nisipuri ale subetajului volhinian și basarabean al miocenului.
Caracteristica land-șaftului	Regiunea podișurilor și câmpiilor de stepă-luncă a Bălțiului. Câmpia terasată de lunca inundabilă Bolotina cu cernoziomuri obișnuite și soluri de luncă.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-Querceta(robur)*, *Fraxineto(excelsior)-Ulmata (campestris)*, *Fraxineto(excelsior)-Populeta(alba)*, *Populeta(alba)*, *Populeta (canescens)*, *Salicetum (purpurea)*, *Salicetum(triandra, fragilis)*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-Elytrigietum(repens)*, *Poaetum herbosum*, *Lolietum herbosum*;
- **lunci:** *Calamagrostidetum(epigeios)*, *Potentillietum(reptans)*, *Agrostidetum (stolonifera)*, *Poaeto(pratensis)-Alopecuretum(pratensis) herbosum*, *Trifolieto(repens)-Lolietum (perennis)*, *Elytrigietum(repens)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum (australis)*, *Typhetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*, *Schoenoplectum (tabernaemontani)*;

Habitat de importanță europeană: 9160-1, 92 AO(1), 92 AO(2).

Tipuri de formațiuni de pădure: Șleauri de luncă (55%); Plopișuri pure de plop alb (13%); Sălcete pure (17%); Amestecuri de plop și salcie (15%). Compoziția generală a arboretelor: 3ST2PLA1JU1SA1SC1DT1DM; Specii principale: ST, PLA, SA, SC, PLN, Specii secundare/de ajutor: JU, FR, ARA, ART, PA. Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 38 (22-55).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	651		6	19	206	52
Completitudinea datelor (în%)	90		10	100	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		8		4	20	6
Lista IUCN	0	1		2	9	4
Cartea Roșie a Europei	1	1		1		1
Listele Convenției de la Berna	1	1		11	135	25
Listele Convenției de la Bonn					71	
Directiva privind habitatele, Anexa II		1		3		1
Directiva privind habitatele, Anexa IV	1			12		13
Directiva privind ocrotirea păsărilor					114	
Lista operațională	49	13		6	29	16
Protejate de lege (CR, EN, VU)	29	8		3	25	15

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus polyphyllus* Stev., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *Dianthus carthusianorum* L., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Euonymus nana* Bieb., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Galium rubioides* L., *Herniaria glabra* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Ophioglossum vulgatum* L., *Padus avium* Mill., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Potentilla alba* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Sorbus domestica* L., *Staphylea pinnata* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult. fil., *Typha laxmannii* Lepech., *Viburnum opulus* L., *Vitis sylvestris* C.C.Gmel.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Lymnaea auricularia* (L.), *Physa acuta* (Draparnaud), *Orthetrum cancelatum* (L.), *Ischnura pumilio* (Charpenter), *Coenagrion puella* (L.), *Cloeon dipterum* (L.). **Insecte - exemplu de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Carabus violaceus* L., *Lucanus cervus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Catocala sponsa* L., *Iphiclides podalirius* (L.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Papilio machaon* (L.), *Periphanes delphinii* L., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Formica rufa* L., *Xylocopa valga* Gerst. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe quatuorliniata* Lacepede, *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 126 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 3 specii oaspeți de iarnă, 47 specii cunoscute ca migratoare. Caracteristice sunt speciile de păsări de pădure și de baltă: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Buteo buteo* L., *Coturnix coturnix* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Crex crex* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *S. decaocto* Friv., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Merops apiaster* L., *Coracias garrulus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Saxicola torquata* L., *Phoenicurus ochruros* Gmelin., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *S. curruca* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Ficedula parva*, *F. albicollis*, *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus*, *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben.; chiroptere: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer., în apropiere de bazinele de apă - *Myotis daubentonii* Kuhl. Sectoarele deschise de pădure sunt utilizate drept locuri de vânătoare de către speciile sinantropice (*Eptesicus serotinus* Schreber). **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L., chiroptere: *Myotis dasycneme* Boie.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor, terenurile comunelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. O parte importantă a teritoriului se atribuie la rezervația științifică „Pădurea Domnească” (6032 ha), cealaltă parte reprezintă o luncă inundabilă, pe alocuri înmlăștinată dintre rezervație și sate. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Sunt răspândite diverse biotopuri de luncă inundabilă: sălcișuri și plopișuri, inclusiv și păduri seculare, printre care se găsește un sector foarte rar de stejăret de luncă inundabilă; brațuri moarte și lacuri nu prea mari; mlaștini de luncă și lunci; porțiunea de luncă inundabilă a r. Camenca cu mai multe brațuri, inclusiv și sectorul inferior restabilit al cursului. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația științifică „Pădurea Domnească” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Accesul a fost limitat în rezervație, protecția mamiferelor și păsărilor este suficientă. Populațiile locale de reptile și amfibieni s-au păstrat în starea lor naturală. Bazinele de apă sunt studiate insuficient, de aceea

nu putem vorbi deocamdată despre starea hidrofaunei. Este absolut necesară interzicerea defrișării sectoarelor de pădure seculară, păstrarea selectivă a arborilor bătrâni scorburoși și a celor uscați în picioare, a arborilor cu scoarța desfăcută și arborilor pe care au fost observați lilieci sau urme ale activității acestora. Este necesar de a spori cunoștințele populației și interesul pentru ocrotirea naturii. Inspectoratul ecologic și administrația locală trebuie să adopte măsuri de respectare a normativelor pentru pășunat.

Pericolele și factorii nefavorabili. Regimul acvatic este transformat de lacul de acumulare „Costești Stînca”, situat mai sus pe cursul râului, de aceea biotopurile sunt expuse unui deficit de viituri regulate. Prezența a 16% de arborete derivate în păduri; ponderea excesivă a arboretelor artificiale de productivitate inferioară (47%), inclusiv necorespunzătoare scopurilor rezervării (salcâmete, acerinee de arțar american, plantații de plopi euroamericani etc.). Alți factori negativi includ: curățarea lizierii pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, marginile luncilor din rezervație și luncile zonei de protecție din partea satelor sunt supuse unui pășunat excesiv. Renunțarea recentă la rețeaua de sârmă ghimpată și slăbirea regimului de frontieră pentru populația locală ar putea duce la creșterea braconajului și a pășunatului ilegal.

Importanța socială și economică. Venituri anuale posibile de la folosirea pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 2742,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 104,6 mii lei; total venituri– 2847,3 mii lei. Teritoriul servește drept rezervație genetică pentru plante, poate fi folosit în calitate de bancă de semințe a speciilor rare și a celor pe cale de dispariție, a edificatorilor de cenoza. Centru de cercetări științifice și nucleu ce menține răspândirea unor specii rare de păsări. Rezervația creează condiții favorabile pentru dezvoltarea resurselor vânatului paricopitat (cerb, căprior, mistreț). Chiropterele, care trăiesc în pădure, nimicesc un număr foarte mare de insecte-dăunători, apărând terenurile agricole înconjurătoare și pădurea de dăunători. Acest teritoriu este unul de perspectivă pentru dezvoltarea turismului ecologic: efectuarea observațiilor asupra peisajului și asupra speciilor rare de plante și animale; sunt posibile programe speciale, de exemplu, plimbări nocturne cu audierea sunetelor produse de lilieci cu ajutorul detectoarelor cu ultrasunet sau capturarea chiropterelelor cu ajutorul plaselor, cu fotografierea lor și agățarea inelelor.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice în regiune este de: 62, de exemplu: Bolotina 1 ; Viișoara 2; Moldovianka; Cobani 1 și 2 – Stînca; Călinești 1 și 2; Moara Domnească. **Cele mai importante descoperiri:** Viișoara 1 – așezare a culturii Criș, cu vârsta – 7-6 mii î.C., suprafața: 2000 m; s-au făcut doar cercetări incipiente.

4. Prutul de Jos - Slobozia

Amplasarea. Raionul Cahul; Rezervația științifică “Prutul de Jos” și ariile limitrofe. Suprafața 1691 ha / 2691ha

45° 35' 50"	Lat N	28° 6' 4"	Long E
-------------	-------	-----------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării maximă – 70 m, altitudine minimă – 5 m, altitudine medie –15 m, diferențe de nivel – 0-30 m, limite de înclinări – 0° – 35°, expoziții predominante – teren plan și E, N, NE, NV – 46%; SE, SV, E – 25%; platou – 29%.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea sudică a țării la hotarul cu România, la 165 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele câmpiei Prutului de Mijloc în lunca r. Prut.
Relief	Lunca r. Prut cu o acțiune antropogenă neînsemnată și cu o acțiune puternică a proceselor naturale.
Bazinele acvatice	Bazinul r. Prut.
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, argile și calcare ale subetajului neorus al etajului ponțian, acoperite de grosimea indivizibilă a etajului cimerian și akchagyil – din pliocen.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor de stepă a Bugeacului. Lunca inundabilă a Prutului de Jos cu soluri de luncă, înnămolite-mlăștinoase, păduri inundabile și mlaștini ierboase.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Stipetum(ucrainica) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-stipeto(ucrainica)-herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-stipeto(ucrainica+lessingiana+ capillata) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-ephedroso herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-koelerieto(cristata) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-stipeto(capillata) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-agropyroneto(pectinatum) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum* с небольшим участием в составе *Stipa ucraïnica* и *S. lessingiana*, ***Festucetum(valesiaca)-artemisieto (santonica) herbosum***, *Festucetum(valesiaca)-elytrigioso(repens) herbosum*, *Herbosum, Artemisietum(santonica) herbosum*, *Artemisietum(santonica)-kochieto(proetaja+ scoparia) herbosum*, *Allietum(guttatum) herbosum*, первичный *Bothriochloetum (ischaemum) herbosum*;
- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) phragmitosum(australis)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Salicetu(alba) typhosum*, *Salicetum(viminalis)*, *Salicetum (triandra)*;
- **lunci:** *Caricetum(otrubaе)*, *Eleocharitetum(acicularis)*, *Eleocharitetum(palustris)*, *Eleocharieto(palustris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto (gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum (repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Glycerietum(arundinacea)*, *Polygonetum(hydropiper)*, *Bolboschoenetum(maritima)*, *Schoenoplectetum (lacustris)*, *Glycerietum(maxima)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Mentheto(longifolia)-Juncetum(inflexus)*, *Trifolieto (repens)-Lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-Agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*, *Lemnetum(gibba)*, *Salvinio(natans)-Spirodeletum(polyrrhiza)*, *Nymphaetum(alba)*, *Potamogetonetum(lucens)*, *Potamogetoneto(crispus)-Vallisnerietum(spiralis)*, *Hydrocharidetum(morus-ranae)*, *Utricularietum(vulgaris)*, *Nymphoidetum(peltata)*, *Trapetum(natans)*, *Potamogetonetum (natans)*, *Batrachieto(trichophylum)-Callitrichetum(palustris)*, *Ceratophylleto (submersum)-Potamogetonetum(perfoliatum)*, *Ceratophyleto(demersum, submersum)-Potamogetonetum(crispus)*.

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1).

Tipuri de formațiuni de pădure: Lunca inundabilă - sălcete pure naturale fundamentale de productivitate mijlocie (99%); Sălcete pure subproductive (1%); Compoziția generală a arboretelor: 10SA; Specii principale: SA; Specii secundare/de ajutor: PLA. Vârsta medie sau limitele medii de vârstă, ani: 27 (10-65).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	576		74	15	212	34
Completitudinea datelor (în%)	80		90	90	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		9		3	23	5
Lista IUCN			1	1	10	4
Cartea Roșie a Europei	5			1		2
Listele Convenției de la Berna	3		3	10	139	14
Listele Convenției de la Bonn					76	
Directiva privind habitatele, Anexa II				4		2
Directiva privind habitatele, Anexa IV	2		2	10		5
Directiva privind ocrotirea păsărilor					121	
Lista operațională	59	11		6	34	12
Protejate de lege (CR, EN, VU)	27	8		3	30	9

Exemple de specii rare de plante: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Allium guttatum* Stev., *A. paniculatum* L., *A. sphaeropodium* Klok., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Ephedra distachya* L., *Convolvulus cantabrica* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus guttatus* Bieb., *Gymnospermium odessanum* (DC.) Takht., *Gypsophila pallasii* Ikonn., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Jurinea multiflora* (L.) B.Fedtsch., *Minuartia glomerata* (Bieb.) Degen, *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *O. boucheanum* (Kunth) Aschers., *O. kochii* Parl., *O. oreoides* Zahar., *Potentilla astracanicum* Jacq., *Pycneus flavescens* (L.) Beauv. ex Reichenb., *Salvinia natans* (L.) All., *Telekia speciosa* (Schreb.) Baumg., *Trapa natans* L., *Utricularia vulgaris* L., *Vallisneria spiralis* L. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Diverse specii de moluște bivalve din diverse familii (*Unionidae* ș.a.), de larve ale insectelor. **Exemple de specii rare:** *Coenagrion armatum* (Charp.), *Gomphus (Stylurus) flavipes* (Charp.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Aglais urticae* L., *Apatura iris* L., *Bombus zonatus* Smith. *Mantis religiosa* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Megachile rotundata* F., *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Scolia maculata* (Drury), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.). **Herpetofauna.** *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Rana ridibunda* Pallas, *Triturus cristatus* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmelin, *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 115 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 7 specii oaspeți de vară, 1 specie oaspeți de iarnă, 53 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizând păsările predomină specii acvaticе. *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anser anser* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *Aythya nyroca* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Crex crex* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Merops apiaster* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr.et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Locustella fluviatilis* Wolf., *L. naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Panurus biarmicus* L., *Remiz pendulinus* L., *Sitta europaea* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardeola ralloides* Scop., *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Plegadis falcinellus* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Arvicola terrestris* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Ondatra zibethicus* L., *Vulpes vulpes* L.; nu au fost efectuate studieri speciale ale chiropterelor, s-au înregistrat *Rhinolophus hipposideros* Bechstein și *Myotis dasycneme* Boie, este probabilă pezența pe teritoriu a speciilor: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. mystacinus* Kuhl, precum și a speciei sinantropе *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse.

Acest teritoriu reprezintă nucleul zonei Ramsar „Lacurile Prutului de Jos” (1029), care se preconizează să devină o parte componentă a rezervației biosferei transfrontaliere Dunărene. Porțiunea de luncă în mare parte este inclusă în rezervația științifică „Prutul de Jos” (1691 ha). O parte a zonei-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Zona-nucleu cuprinde biotopuri variate: lacul Belevu, vegetație acvatico-palustră, plopișuri și sălcășuri de luncă, lunci de diferit nivel, degradate din cauza pășunatului excesiv, precum și versanți abrupti împăduriți îndreptați spre lunca Prutului, acoperiți cu variante sudice de stepă de păiuș-năgară și amestec de ierburi sărac. În pofida faptului că are statut de rezervație științifică, condițiile de protecție sunt foarte nesatisfăcătoare. Starea actuală a populației de păsări este dezastruoasă, în pofida faptul că este o zonă cu anumite restricții, protecția mamiferelor este insuficientă. Structura faunei libelulelor este depresivă, chiar dacă este bogată în specii, ceea ce denotă o situație nesatisfăcătoare a ecosistemelor acvaticе. Se cere elaborarea și aplicarea unui plan de management, ce ar include toate măsurile necesare, inclusiv și zonarea adecvată, precum și un sistem de gestionare a apelor de viitură. Cele mai evidente măsuri ar fi: interzicerea strictă a accesului în zonă și a pășunatului, a pescuitului, a grădinăritului și a irigării cu apă din lacuri, activitatea de informare în rândurile populației și antrenarea activă a autorităților locale în gestionarea acestui teritoriu. Inspectoratul ecologic și autoritățile locale trebuie să ia măsuri pentru respectarea normativelor de pășunat, cel puțin în zona de protecție. Există un proiect de plan de management al rezervației științifice „Prutul de Jos”, cel mai vulnerabil punct, al caruia este planul de activități pentru conservarea speciilor și reconstruirea habitatelor.

Pericole și factori nefavorabili. O presiune masivă din partea populației locale și regimul acvatic transformat al râului Prut condiționează vulnerabilitatea și instabilitatea caracterului tuturor biotopurilor. Lacul Belevu este foarte înămolit și este în pericol de secare, fapt care s-a mai întâmplat. Accesul băștinașilor este liber. Au loc: braconajul –vânatul ilicit al păsărilor de baltă și intervenția pescarilor în zonă, tăierile ilicite; pășunatul excesiv inclusiv

de-a lungul malurilor; spălatul mașinilor; aratul terenurilor pentru grădinărit chiar până pe mal ș.a. Este înalt factorul de deranj din partea populației locale. Direct din lac se extrage petrol. Plantațiile silvice sunt într-o stare nesatisfăcătoare. Majoritatea arboretelor de salcie (68%) au proveniență preponderent din lăstari. Au loc procese de uscare (circa 14 ha); circa 10% din arborete pe malul Prutului sunt afectate de fenomenul de uscare moderată și puternică datorită condițiilor de creștere foarte austere. Compoziția în unele subparcele cu predominarea salcâmetelor este necorespunzătoare, sunt prezente plantații executate pe stațiuni necorespunzătoare (salcâm, plop euroamerican etc. pe stațiuni de cvercinee sau salcâm pe soluri carbonatice). În ultimii ani în lacul Belevu a apărut și s-a dezvoltat în masă introducentul chinezesc molusca bivalvă *Sinanodonta woodiviana* (Lea), care a înlocuit toate speciile de moluște autohtone; nu sunt încă cunoscute măsuri de combatere a acesteia. Pe teritoriul dat a fost nu demult construită o cale ferată, dar în urma revărsărilor din 2010 o parte din ea a fost distrusă; se constată o influență negativă a construcției acestei căi ferate asupra ecosistemelor și patrimoniului natural-istoric, iar unele pericole presupuse nemijlocit pentru calea ferată s-au realizat; influența funcționării căii nu a fost evaluată. Rămășiile acesteia preîntâmpină spălarea solului în lac de pe malurile limitrofe abrupte.

Valoarea socială și economică. Venituri anuale medii posibile de la folosirea pădurilor de luncă în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 382,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 38,3 mii lei; total – 420,9 mii lei. Venituri anuale medii posibile de la folosirea arboretelor artificiale pe malul Prutului: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 96,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 2,7 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 80,8 mii lei; total – 180,1 mii lei. O parte din acest teritoriu ar putea fi utilizat în calitate de bancă de semințe pentru speciile edificatoare de cenozo, speciile rare sau pe cale de dispariție de plante, precum și pentru colectarea plantelor medicinale. Teritoriul ca refugiu pentru speciile de baltă trebuie să devină un loc pentru cercetări științifice. Este posibilă utilizarea lui pentru dezvoltarea ecoturismului – efectuarea observărilor asupra landșaftului și speciilor rare de plante, asupra diferitor animale, îndeosebi a păsărilor.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al **monumentelor arheologice** – 7. Exemple: Slobozia Mare, Valeni. **Descoperiri paleontologice.** 1. Valeni – Pliocenul Mijlociu, Complexul faunistic moldovenesc. **Mammalia.** *Proboscidae:* *Anancus arvernensis* (Croiz. Et Job.); *Perissodactyla:* *Rhinocerotidae.* Gen. ?; *Artidactyla:* *Capriolus* sp. **Reptilia.** *Testudines:* *Melanochelis mossoczyi* (Mlinarski), *M. pidoplickoi* (Khosatzky), *Testudo kucurganica* Khosatzki. 2. Valeni – Pliocenul Superior, Complexul faunistic Haprov. **Mammalia.** *Lagomopha:* *Ochotonidae:* Gen. ?; *Rodentia:* *Castoridae:* Gen. ?; *Proboscidae:* *Archidiskodon meridionalis* (Nesti); *Perissodactyla:* *Equus cf. sussenbornensis* Wust., *Asinus* sp.; *Artidactyla:* *Bovinae* Gen. ?, *Cervus* sp. **Aves.** *Struthio* sp. **Reptilia.** *Testudo* sp.

5. Lunca Talmaza (Baltile Talmaziene)

Amplasarea. Raionul Ștefan Vodă; întreprinderea pentru silvicultură Tighina, ocolul silvic Talmaza (parcelele 58-73) și terenurile adiacente. Suprafața **200,0 / 1592,0** ha.

46° 38' 58"	Lat N	29° 45' 9"	Long E
-------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 15 m, altitudine minimă – 1 m, altitudine medie – 4-5 m, diferențe de nivel – 10-14 m, limite de înclinări – 1°-5°, expoziții predominante – teren plan.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării, în limitele luncii inundabile a fl. Nistru, la 35 km spre sud-est de mun. Bender și la 100 km spre sud-est de mun. Chișinău, în limitele părții sud-estice a câmpiei moldovenești, în lunca inundabilă a fl. Nistru.
Relief	Lunca fl. Nistru cu o acțiune neînsemnată a proceselor naturale și a celor antropogene.
Bazinele acvatice	Bazinul fl. Nistru.
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, argile și calcare din grosimea superioară a etajului sarmațian din miocen.
Caracteristica landșaftului	Lunca inundabilă extinsă a fl. Nistru cu soluri de luncă inundabilă, de luncă-palustre-mlăștinoase, pe alocuri cu păduri de plop și salcie și cu sectoare de luncă inundabilă și mlaștini.

Principalele 10.5 *Erpobdella octoculata* (L.), *Calopteryx splendens* (Harris), *Ilyocoris cimicoides* (L.). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Coenagrion mercuriale* Charp., *Gomphus flavipes* Pz., *Jalla dumosa* L., *Aromia moschata* L., *Carabus ullrichi* Germ., *Lucanus cervus* (L.), *Oryctes nasicornis*

(L.), *Bombus argillaceus* Scop., *B. ruderatus* F., *B. schrencki* F.Mor., *Scolia maculata* (Drury), *Xylocopa valga* Gerst., *Apatura metis* Freyer, *Saturnia pyri* (Den. et Sch.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.).

Herpetofauna. Specii caracteristice: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L. **Păsări.** În ce privește păsările sunt prezente speciile de baltă și silvice. 110 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 13 specii oaspeți de vară, 2 specii oaspeți de iarnă, 58 specii cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Crex crex* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Hempr.et Ehrenb, *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Rioparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Locustella fluviatilis* Wolf. *L. naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Panurus biarmicus* L., *Remiz pendulinus* L., *Sitta europaea* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Ardeola ralloides* Scop., *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Plegadis falcinellus* L., *Cygnus olor* Gmel., *Branta ruficollis* Pall., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L.; рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis mystacinus* Kuhl., precum și speciile care preferă să se stabilească lângă ape, sau cele care vânează în apropierea apei (*Myotis daubentonii* Kuhl și *M. dasycneme* Boie), sectoarele deschise de pădure sunt folosite în calitate de locuri de vânătoare de către speciile sinantropice (*Eptesicus serotinus* Schreber și *Pipistrellus kuhlii*). **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L., *Felis silvestris* Schreber., chiroptere *Myotis dasycneme* Boie, *Nyctalus lasiopterus* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. 1126 ha se află în proprietatea statului (întreprinderea de stat pentru silvicultură Tighina), există terenuri și alte suprafețe ale fondului acvatic; pășunilele aparțin comunelor Talmază și Cioburciu, mai sunt, de asemenea, și terenuri privatizate, utilizate ilegal drept terenuri arabile.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse.

Cea mai mare parte a acestui teritoriu este ocupată de păduri de luncă, care sunt inundate în perioada viiturilor și sunt reprezentate de asociațiile formațiunilor *Populeta (alba)* - 9Pla1Sa, 7Pla1Pa2Ulv, 7Pla3Fr, 7Pla2Fr1Dt, 6Pla1Pa2Fr1Ulv, 5Pla1Pa2Fr2Ulv, 4Pla4Fr2Ulv, 5Pla3Fr2Ulv, *Saliceta (alba)* - 8Sa2Pla, 8Sa2Fr, 6Sa3Pla1Ulv, 7Sa1Ulv1Pla1Dt, 5Sa4Pla1Dt, 5Sa4Pla1Dt и *Fraxineta* - 8Fr1Pla1Ulv, 8Fr2St, 8Fr2Ulv, 7Fr2Ulv1Pla, 7Fra1Pla1Sa1Dt, 7Fr2Ulv1Dt, 6Fr1Ulv1St2Pla, 6Fr2Pla2Ulv, 5Fr4Pla1Dt, 4Pla3Fr2Ulv1Sa, 4Fr2Ulv3Pla1Sa, precum și de plantații de specii autohtone *Populus alba*, *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Ulmus laevis* și specii introduse artificial - *Populus hybridus*, *Gleditsia triacanthos*. Multe sectoare de pădure de *Acer negundo* sunt inundate, participarea lui în arboret variază între 10-100% - 10Ara, 8Ara1Pla1Fr, 7Ara2Pla1Dt, 7Ara2Fr1Pla, 5Pla3Fr2Ara, 4Fr3Ara2Ulv, 5Pla2Fr2Ara1Ulv, 6Sa2Pla1Ulv1Ara. Aproximativ 77% din arborete sunt provenite din lăstari. Pădurile autohtone constituie doar 16,1%, cele derivate 63,2% (aproape jumătate dintre acestea sunt de productivitate mică) și plantații artificiale - 20,7% (cele mai multe dintre ele au o productivitate mică). Jumătate (58,8%) din pădurile și fâșiile forestiere de aici au o productivitate mică, ceea ce demonstrează niște condiții de creștere oprimate și nivelul nesatisfăcător de administrare, aproximativ 13% din suprafața le constituie plantațiile cu consistență redusă și rarișurile. Mai sunt prezente și plantații de introducenți, preponderent de specia agresivă *Acer negundo*, cota parte a cărora nu este prea mare (aproximativ 2 %). Se întâlnesc și sectoare compacte, greu de străbătut, cu un subarboret dens, cu crengi uscate și doborâte de vânt și furtună. Coroana pădurii deseori este închisă, în același timp în pădure sunt multe poieni și lunci mici. Liziera este foarte întinsă și de aceea se mărește volumul biotopurilor. Pe teritoriul rezervației sunt multe lunci mici, sectoare înmlăștinite și mocirle, pe care crește exclusiv vegetație ierboasă - acvatică, mlaștini ierboase și lunci - veritabile, umede, reavene și înmlăștinite; astfel de asociații s-au păstrat pe sectoarele masivului forestier mai îndepărtate, inaccesibile pentru pășunat. Sunt și sectoare masive înmlăștinite cu o suprafață acvatică mare. Sunt prezente multe bazine de apă, de la cele mai mici, în parte care au tendința de a se usca, pînă la cele mari - lacul Adan (circa 30 ha) și bucele albiei vechi a f. Nistru, care mai păstrează o anumită legătură cu scurgerea de bază a fluviului. Pe teritoriul sectorului, de la f. Nistru se ramifică

brațul său, Turunciuc. Prin pădure, de-a lungul Nistrului și pe marginea lui opusă – separînd cîmpurile, sunt amplasate terasamentele de pămînt antiviuitor, pe marginile cărora din partea luncilor se întind canalele pline cu apă. Biotopurile variate ale complexului condiționează o floră și o faună bogată.

Aici este concentrată cea mai mare diversitate de specii de păsări din întreaga Zonă Ramsar „Nistrul de Jos”, inclusiv și multe specii rare. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. În pofida suprafeței mic, aici își au habitatul permanent multe specii de mamifere, în special de lilieci, efectivul cărora ajunge aici pînă la 20 mii, iar numărul de specii – 13-14. Sunt prezente multe specii de insecte, ocrotite la nivel internațional, european și național; au fost înregistrate 22 de specii de libelule (50% din cele cunoscute în Moldova). Deși bazinele de apă nu sunt îndeajuns de studiate, se poate afirma că zoobentosul este bogat și divers. Populațiile locale de reptile și amfibieni s-au păstrat în starea lor naturală în condiții de rezervație. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure de vîrstă înaintată, cât și a sectoarelor cu vegetație acvatică și palustră. Măsurile luate cu privire la ocrotirea speciilor și gestionarea teritoriului sunt descrise în proiectul planului de management al Zonei Ramsar „Nistrul de Jos”; este necesară crearea unui parc național, care ar include acest teritoriu.

Pericole și factori nefavorabili. Selectarea necorespunzătoare a tipurilor de lucrări silvice, defrișarea sectoarelor de pădure valoroase (de exemplu, cele seculare), defrișarea arborilor scorburoși, tăieri de îngrijire a pădurilor inoportune și necalitative ș.a.; 55% din suprafața pădurilor este ocupată de arborete de productivitate inferioară. Regimul acvatic instabil și influența antropogenă duc la moartea în masă și la degradarea diverselor grupe de organisme. Este insuficientă protecția mamiferelor, fiind prezent braconajul.

Valoarea socială și economică. Veniturile posibile în urma folosinței produselor pădurii în conformitate cu legislația în vigoare: de la pregătirea și realizarea produselor lemnoase – 369,4 mii lei; de la pregătirea și realizarea produselor nelemnoase – 16,7 mii; de la folosirea în scopuri vânătoarești – 354,7 mii lei; total venituri – 740,8 mii lei. Complexul este un obiect turistic valoros, unde se pot face observații și poze ale peisajului, pădurilor inundabile tipice și speciilor rare (în perioada de dezvoltare în masă) de plante și animale, printre care cele mai frumoase sunt păsările. Se pot organiza programe speciale, printre care plimbări nocturne prin pădure cu audierea sunetelor liliecilor, folosind detectoare cu ultrasunet sau capturând chiropterele cu ajutorul plaselor, fotografierea și inelarea lor. Pajiștile din cadrul sectorului trebuie folosite în calitate de fânețe. Multe specii de animale (paricopitatele, vulpile, iepurii, porumbeii, fazanii, peștii) reprezintă obiecte ale vânătoarei amatoare și a pescuitului.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice – 10 (în regiunea satului). Exemple: Talmaz, k.1.

13. Rudi-Arionești

Amplasarea. Raionul Soroca/Dondușeni, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Șolcani (parcelele 1-6; 75; 78); întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Dondușeni (parcelele 67-72). Suprafața 916,0 / 947,4 ha.

48° 19' 52"	Lat N	27° 56' 13"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării maximă – 243 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 120-170 m, diferențe de nivel – 50-130 m, limite de înclinări – 12°-40°, expoziții predominante – N; NE.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea nordică a republicii, la 70 km spre nord de mun. Bălți în limitele câmpiei moldovenești nord-estice.
Relief	Versanții cumpănei apelor și fundurile vilcelor care întretaie versantul luncii fl. Nistru, cu o acțiune antropogenă slabă și cu o influență a proceselor naturale medie.
Bazinele acvatice	Partea de mijloc a bazinul f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, aleurite, pelite, gravelite, calcare, argile și nisipuri din seria moghilev-podolsk a suitei Căușeni din proterozoic, etajul senomanian al cretacului, subetajului volhinian și basarabeian din miocen și al etajului Akchagyil din pliocen.
Caracteristica landsaftului	Regiunea podișurilor de silvostepă și platoul Moldovei de Nord. Porțiunea de terase limitrofe Nistrului de Mijloc cu cernoziomuri podzolite și soluri carbonatice înțelenite, cu sectoare separate de pădure de carpen și stejar.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Festuceto(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Agropyretum (intermedia) herbosum*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceuto(valesiaca) herbosum*, *Stipeto (pennata)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Caricetum(humilis)*;
- **păduri:** *Ceraso(avium)-Querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-Carpinet (betulus)*, *Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Quercetum(robur) veratrosus(nigrum)*, *Quercetum (petraea) cotinosum(coggygia)*, *Quercetum(robur, petraea) poosum(nemoralis)*, *Fraxineto (excelsior)-Quercetum(robur, petraea)*, *Fraxineta(excelsior)*, *Sambuceto (nigra)-Coryletum(avellana)*;
- **poiene și liziere:** *Brometo(inermis)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Calamagrostideta(epigeios) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Pruneto(spinosa)-Crataegetum(monogyna)*;
- **lunci:** *Lolietum(perennis)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Poaeto(pratensis)-Calamagrostidetum(epigeios)*, *Cariceta(otruba) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 IO, 9170(C)-1.

Tipuri de formațiuni de pădure: Șleauri de deal cu gorun (8%); Goruneto-stejărete (38%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (39%); Stejărete pure de stejar (11%); Șleau deal câmpie de stejar (4%); Compoziția generală a arboretelor: 5GO2ST1SC1CA1FR; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PI, PIN, JU, NU, PLA, SA, SC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 75 (50-90); circa 130 ha din suprafață este ocupată de arborete de ST, GO și CA cu vârste cuprinse între 110-140 ani (72B, 72C, 6E, 5C, 4M, 4A, 2F).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	391		13	19	177	34
Completitudinea datelor (în%)	80			90	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		7		4	16	3
Lista IUCN		3		1	6	1
Cartea Roșie a Europei	4	2		1		2
Listele Convenției de la Berna	2	3		11	112	19
Listele Convenției de la Bonn					51	
Directiva privind habitatele, Anexa II		3		2		2
Directiva privind habitatele, Anexa IV	1	2		12		11
Directiva privind ocrotirea păsărilor					93	
Lista operațională	58	16	1	6	20	10
Protejate de lege (CR, EN, VU)	45	7		3	20	11

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum anthora* L., *A. lasiostomum* Reichenb., *Actaea spicata* L., *Adonis vernalis* L., *Anthyllis macrocephala* Wend., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Caltha palustris* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Genista tinctoria* L., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Iris pumila* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Linum flavum* L., *Lonicera xylosteum* L., *Maianthemum*

bifolium (L.) F.W.Schmidt, *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Ornithogalum flavescens* Lam., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polygala sibirica* L., *Polypodium vulgare* L., *Polystichum aculeatum* (L.) Roth, *Pulsatilla grandis* Wend., *P. montana* (Hoppe) Reichenb., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Salvinia natans* (L.) All., *Scorzonera purpurea* L., *Seseli libanotis* (L.) Koch, *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Stipa pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L., *Viburnum opulus* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Fauna hidrobionților ce viețuiesc în râulețe, formate de apa carstică, în Moldova aproape că nu a fost studiată. Aici aceasta este cu totul specifică, deși toate speciile identificate într-o măsură mai mare sau mai mică sunt răspândite pe larg și în alte bazine din regiune și Europa. În râulețe se întîlnesc larve, iar uneori și imago de *Brachyptera risi* (Morton), *B. braueri* (Klapared), *Capnia atra* (Morton). Specii caracteristice: *Hydropsiche acuta* (Martynov), *H. ornatula* (McLachlan), *Capnia bifrons* (Newman), *Cloeon dipterum* (L.), *C. simile* (L.). **Exemple de specii rare:** *Pseudocloeon inexpectatum* (Tshernova.), *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* (Drury), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Vipera berus* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Caracterizînd păsările predomină speciile silvice, 98 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, dar principala trăsătură o reprezintă îngîmădirile mari de păsări migratoare sau păsări oaspeți de iarnă acvatico-palustre. Specii caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* (L.), *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L.; specii care ierneză - *Anas platyrhynchos* L., *A. strepera* L., *Aythya fuligula* L., *Bucephala clangula* L., *Cygnus cygnus* L. **Exemple de specii rare:** *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L.; *Mergus merganser* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Martes foina* Erxleben, *Vulpes vulpes* L., *Muscardinus avellanarius* L., *Dryomus nitedula* Pallas.; chiroptere: *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. mystacinus* Kuhl., *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Rhinolophus hipposideros* Bechstein. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Lutra lutra* L.; chiroptere: *Myotis dasycneme* Boie, *Nyctalus leisleri* Kuhl., *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Tipul de proprietate și categoria de folosiță a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor; proprietatea publică a comunităților (pajiște).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Rezervația peisajeră Rudi-Arionești (916 ha) reprezintă ponoare adînci în care s-au dezgolit depunerile pleozoicului, mezozoicului și cainozoicului. Sunt izvoare și cascade. Pădurea este bogată în diferite componente floristice și faunistice. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor aridizate de stîncării ce conțin elemente de vegetație pietrofită de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Rudi-Arionești” corespund parțial necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Datorită faptului că acest sector se află la o distanță mai mare de sate și este amplasat pe pantă, impactul antropic este mic, cu excepția porțiunii nordice în apropierea locurilor amenajate pentru recreație. Ca măsură de protecție mai servește și faptul că aici trece zona de frontieră și accesul în ea se face în baza unor permise speciale. Sunt prezente condiții favorabile pentru căprior, dar este necesară asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii pentru mamiferele paricopitate, păstrarea liniștii în perioada de reproducere și a arborilor scorburoși. Pentru protecția multor specii este necesar de a păstra sectoarele cu desișuri de arbuști. Zona-nucleu include un fragment al fluviului Nistru. O parte a zonei-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Măsurile cu privire la ocrotirea speciilor și gestionarea teritoriului sunt descrise în proiectul planului de management al zonei Ramsar „Unguri-Holoșnița”; în baza acestei zone are perspectivă crearea unui parc național. Este necesar de a extinde cunoștințele populației despre lumea vie, de a o implica în realizarea activităților de ocrotire a naturii, totodată administrația locală ar trebui să interzică accesul în peștera „Reposaților” pe perioada iernii.

Pericole și factori nefavorabili. Curățarea lizierii pădurii de arbuști, tăierea arborilor bătrâni și a sectoarelor de pădure seculară, înlăturarea rămășițelor arborilor de dimensiuni mari, nimicirea aglomerațiilor vegetale și defrișări ilicite ale arborilor, pășunatul excesiv în partea sudică a sitului, braconajul. Plantarea salciei pe marginea arboretelor naturale și pe sectoarele rămase de stepă. Pe alocuri este prezent un factor înalt de deranj din partea populației locale. Debitul instabil al izvoarelor, ce duce la secarea periodică a albiei râulețelor și la variația puternică a nivelului apei în Nistru, fapt ce produce moartea în masă a nevertebratelor. Extragerea pietrelor din albia râulețelor și golirea zăgazurilor peste râulețe duce la distrugerea fundamentală a ecosistemului și la moartea hidrobionților. Există un anumit risc de dispariție a unor ecosisteme unice în Moldova cu ieșiri de apă carstică, inclusiv în rezultatul construcției magistralelor și a posibilei exploatare a carierelor de piatră.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 347,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 33,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 291,7 mii lei; total – 672,3 mii lei. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor silvice și de baltă. Este un rezervat genetic al speciilor rare și pe cale de dispariție, care poate fi utilizat drept bancă de semințe. Exploatarea pășunilor. Refugiu pentru multe nevertebrate benefice (entomofagi, polenizatori). Chiropterele care trăiesc în pădure distrug un număr mare de insecte dăunătoare, aparînd astfel terenurile agricole și însăși pădurea. Teritoriul reprezintă un loc al pelerinajului religios, are un potențial turistic înalt: efectuarea observărilor asupra landșaftului, asupra speciilor rare de plante și animale, vizitarea monumentelor arheologice; este posibilă organizarea programelor speciale pentru efectuarea observărilor și inelarea liliecilor, dar mai ales – pentru efectuarea observărilor asupra păsărilor de pe fluviu. Este posibilă organizarea excursiilor în peștera „*Reposaților*” pentru a face observări asupra chiropterelor.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al **monumentelor arheologice** – 92. Exemple: Tatarauka Veke 3; Arioneshti1-Valia Bradului; Pokrovka- 1 Muntianu; Pokrovka 2; Rudi 24 - Kasa lui E. Syrbu; Tatarauka Veke 1-Dechebal; Tatarauka Veke -Tatarauka Noua 5- Piskul Gol; Rudi-La Santuri; Rudi 22 - La Trei Kruchi; Tatarauka Veke -Tatarauka Noua 6-Borta Turkului; Rudi 4- Farfuria Turchaska; Tatarauka Veke -Tatarauka Noua 4 – Germanariia. **Cele mai importante descoperiri:** 1. Farfuria Turcului a culturii Alcedar-Echimauți. Este studiat. Vîrsta: secolul 10-13 d.H. cetate construită din pămînt, D= 60m. 2. Germanaria. Cultura Alcedar-Echimauți. Nu este studiată. Vîrsta: secolul 9-12 d.H. Cetate construită din pămînt, D= 30m. 3. Rudi-La Santuri. Capitala regatului Farzoi. Studiat. Vîrsta: secolul 1 î.H. 4 cetăți construite din pămînt. Suprafața: 80 ha. 4. Trei Cruci. Cultura rusă veche. Nu a fost studiată. Cetate construită din pămînt. Vîrsta: secolul 10-12 d.H. Suprafața: nu a fost determinată.

21. Trebujeni

Amplasarea. Raionul Orhei, întreprinderea pentru silvicultură Orhei, ocolul silvic Ivancea (parcelele 31, 32, 33, 34, 35, 37) / Susleni (parcelele 51, 52); Suprafața **500** / 647,1ha.

47° 19' 24"	Lat N	28° 57' 17"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării maximă – 169 m, altitudine minimă – 20 m, altitudine medie – 80-142 m, diferențe de nivel – 50-120 m, limite de înclinări – 7°-35°, expoziții predominante – NV, NE, E; S, V, SE; platou.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a republicii, la 35 km spre nord-est de mun. Chișinău în limitele podișului transnistrean.
Relief	Lunca inundabilă și versanții râurilor Draghinici și Răut, cu un impact antropic mediu și influență medie a proceselor naturale.
Bazinele acvatice	Delta bazinului r. Draghinici și partea inferioară a bazinului r. Răut.
Descrierea generală geologică	Formată din calcare, orizonturi alternante de nisipuri și argile ale subetajului volhinian și basarabean din grosimea indivizibilă a subetajului hersonian – etajul meotic al miocenului, etajele Akchagyl și cimerian al pliocenului.
Caracteristica landșaftului	La joncțiunea a două regiuni landșaftice – cea a Codrilor și cea a podișului și a platoului de silvostepă. <ul style="list-style-type: none"> · Cîmpia Susleni, cu cerniziomuri levigate și tipice pe sectoare puțin viguroase de tip silvic · Codrii Vatici-Cula, cu păduri de tei-frasin și carpen-stejar pe solurile de pădure cenușii și cenușii închise

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Stipeto(pennata) - Festucetum(valesiaca) teucriosum(chamaedrys, polium), Stipetum(pulcherhimma) herbosum, Festuceto(valesiaca)-Stipetum(pennata, capillata) herbosum, Festuceto(valesiaca)-Stipetu (pennata) herbosum, Poaeto(angustifolia)-Festucetum(valesiaca) herbosum, Bothriochloetum(ischaemum) herbosum, Stipetum (pennata) herbosum, Poaeto(versicolor)-Festucetum(valesiaca) teucrietum(chamaedrys), Caricetum(humilis);*
- **păduri:** *Quercetum(robur) cornsum, Quercetum(robur, petraea) herbosum, Querceto (petraea)-carpinetu (betulus), Quercetum(pubescens) stepposum, Corno(mas) - cerasetum (mahaleb);*
- **poiene și liziere:** *Poaetum(angustifolia) herbosum, Festucetum(valesiaca) herbosum;*
- **lunci:** *Lolietum(perenne), Poaetum(pratensis) herbosum, Elytrigietum(repens) herbosum, Agrostidetum(stolonifera) herbosum, Lolietum(perenne) juncosum(gerardii);*
- **vegetație acvatică și palustră:** *Schoenoplectetum(lacustris), Typhaetum (angustifolia), Bolboschoenetum(maritimus), Schoenoplectum(tabernaemontani), Phragmitetum(australis).*

Habitat de importanță europeană: 9170(B), 9170(B).

Tipuri de formațiuni de pădure: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 4ST2SC1FR1CA1ULC1DT; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PA, VIT, SC, GL; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 65 (30-75).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	495		9	15	131	26
Completitudinea datelor (în%)	80			90	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		17		3	18	3
Lista IUCN		3			5	
Cartea Roșie a Europei	4	2				1
Listele Convenției de la Berna		4		8	63	13
Listele Convenției de la Bonn					44	
Directiva privind habitatele, Anexa II		3		3		1
Directiva privind habitatele, Anexa IV	2	3		9		5
Directiva privind ocrotirea păsărilor					63	
Lista operațională	48	29		5	16	7
Protejate de lege (CR, EN, VU)	32	15		3	18	7

Exemple de specii rare de plante: *Allium inaequale* Janka, *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Genista tetragona* Bess., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris pumila* L., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Koeleria moldavica* M.Alexeenko, *Linum linearifolium* (Lindem.) Jav., *Lunaria annua* L., *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Paronychia cephalotes* (Bieb.) Bess., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. et C.B.Lehm., *Seseli peucedanifolium* Besser, *Sorbus domestica* L., *Staphylea pinnata* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Lymnaea ovata* (Draparnaud), *Viviparus contectus* (Millet), *Cloeon dipterum* (L.). **Insecte - exemplu de specii rare:** *Pinthaeus sanguinipes* F., *Aromia moschata* L., *Calosoma sycophanta* L., *Carabus intricatus* Germ., *Emus hirtus* L., *Ishnoides sanguinicollis* Pz., *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Porthmidius austriacus* (Shrank), *Oryctes nasicornis* (L.), *Formica rufa* L. *Scolia maculata* (Drury), *Acherontia atropos* (L.), *Aglia tau* L., *Eudia pavonia* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Dolbina elegans* (Bang-Naas), *Hesperia comma* L., *Iphiclides podalirius* (L.), *Lycaena virgaureae* L., *Maculinea arion* L., *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Melitaea athalia* Rott., *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Polyommatus semiargus* Rott., *P. amandus* Schn., *Pyrgus carthami* Hbn., *Zeryn-*

thia polyxena (Den. et Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Coluber caspius* Gmelin, *Zamenis longissimus* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmelin, *Zamenis longissimus* Laur.. **Păsări.** Caracterizînd păsările predomină specii silvice. 72 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 1 specie oaspeți de iarnă, 8 specii cunoscute ca migratoare. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus caninus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela putorius* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L.; chiroptere: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis daubentonii* Kuhl și *Nyctalus noctula* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fond forestier, proprietate comunităților și terenurile private.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Este un colțisor impunător de pădure, care, prin frumusețea sa virgină, după impresiile multor iubitori de natură, nu rămâne în urma peisajelor rustice din Elveția sau Caucaz. Dar nu toți cunosc această gură de rai sau n-au auzit nimic despre ea. Este așezată pe versanții abrupti, împăduriți ai râului Răut și ocupă crângurile făloasei păduri de la Trebujeni, defileurile râulețelor Ivancea și Draghinici. Priveliștile Trebujenilor constituie un colțisor irepetabil al naturii, în care armonizează aproape surprinzător stâncile mărețe, acoperite cu o vegetație stepică cu sectoarele împădurite aproape de nestrăbătut, unde domină stejarii și carpenii, teii și vișinii sălbatici, perii și frasinii. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor aridizate de stâncării ce conțin elemente de vegetație pietrofită de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Trebujeni” (500 ha) corespund parțial necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Dar pășunatul excesiv dăunează considerabil acestor specii. Datorită amplasării pe pantă accidentată și apropierii de cantonul pădurarului pădurea este bine protejată. Protecția mamiferelor și păsărilor este suficientă. Sunt prezente condiții favorabile pentru căprior. Este necesară păstrarea arborilor scorburoși și asigurarea hranei complementare pentru copitate în timpul iernii, păstrarea liniștii în perioada de reproducere a acestora, combarea braconajului, vulpii și cîinilor vagabonzi, desemnarea stîncăriilor și sectoarelor cu desișuri de arbuști, care servesc drept locuri de hibernare și reproducere pentru reptile. Pentru protecția lilieciilor este necesar de a limita accesul în galeria unde aceștia sunt numeroși. Se preconizează că zona-nucleu va intra în componența parcului național „Orheiu Vechi”.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 80 % din arboretele de stejar sunt provenite din lăstari. Ca factori negativi pot fi numiți: pășunatul excesiv al pantelor, tăierea sectoarelor de pădure și arborilor scorburoase, lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale. Este prezent un înalt factor de deranj al chiropterelor în galerie. Are loc poluarea intensă a râului Răut cu deșeuri menajere.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 131,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 23,8 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 162 mii lei; total – 317,3 mii lei. Rezervat genetic al speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este un loc de refugiu pentru multe specii de animale care distrug dăunătorii culturilor agricole. Este un loc pitoresc ce atrage turiști autohtoni și din străinătate. Imprimă anumite calități pentru dezvoltarea turismului. Este posibilă organizarea excursiilor în galerii, pentru a efectua observări asupra chiropterelor, în diverse anotimpuri (iarna și vara).

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice – 48. Exemple: 1. Scoc; Seliște; Scoc; Branești 1; Branești 13; Trebujeni- La Lutărie; Trebujeni-Peștere; Trebujeni Valea Ciganchei; Ivancea 2; Ivancea 3; Ivancea 9; Trebujeni- Trei Fîntîni; Trebujeni; Peștere; Petruha; Petruha; Cot; Selitra; Scoc; Butuceni; Potîrka; Furceni 1; Furceni 2; Branești; Trebujeni 2; Trebujeni 3; Ivancea 3; Ivancea 4; Ivanchea 5; Ivancea 7; Ivancea 8; Trebujeni-Trei Fîntîni; Scoc; Petruha; Trebujeni-Valea Zoei; Starii Orhei; Trebujeni –Selitra; Petruha 1; Trebujeni-

Fîntîna Zoaei; Starîi Orhei; Ivancea 2; Petruha 1; Branești 9; Branești 10; Branești 3; Branești 13; Orheiul Vechi. **Cele mai importante descoperiri:** 1. Butuceni. Este studiat. Cetate getică construită din pămînt. Vîrsta: secolul 5-4 î.H. Suprafața: 100 ha. 2. Șerhr al Gedid. Este studiat. Oraș al Hoardei de Aur. Vîrsta: secolul 14 d.H. 3. Orheiul Vechi. Cercetată. Cetate moldovenească medievală. Vîrsta: secolul 15 d. H. Suprafața: nu a fost determinată.

25. Cosăuți

Amplasarea. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Soroca (parcelele 1-11); Suprafața 585 / 679,5 ha.

48° 12' 3"	Lat N	28° 12' 14"	Long E
------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării maximă – 180 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 70-120 m, diferențe de nivel – 30-50 m, limite de înclinări – 5°-30°, expoziții predominante – NE, N, NV; platou; S.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea nordică a republicii, la 55 km spre nord-est de mun. Bălți în limitele podișului transnistrean.
Relief	Suprafață terasată, versanții și lunca inundabilă înaltă a f. Nistru, cu o acțiune antropogenă slabă și cu o influență a proceselor naturale medie.
Bazinele acvatice	Partea de mijloc a bazinul f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, aleurite, pelite, gravelite, calcare, argile și nisipuri a seriei Moghilev-Podolsk a suitei Căușeni din proterozoi, a etajului senomanian al cretacicului, a subetajului volhinian și basarabeian din miocen și a etajului Akchagyil din pliocen.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor și podișurilor de silvostepă. Sectorul terasat de lângă Nistrul de Mijloc cu cernoziomuri levigate și soluri carbonatice înțelenite, cu sectoare separate de pădure de carpen și stejar.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-Stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Caricetum(humilis)*;
- **păduri:** *Querceta(robur, petraea) herbosa*, *Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Querceta(robur)-Carpineta(betulus) herbosa*, *Querceto(robur)-Carpineta(betulus) caricosa*, *Quercetum(robur)-poosum(nemoralis)* *Corneto(mas)* *Cerasetum(mahaleb)*, *Quercetum(petraea)-cotinosum(coggygria)*;
- **poiene și liziere:** *Arrhenathereto(elatius)-Poaeta(pratensis) herbosa*. *Poaeto(angustifolia)-Brometa(inermis) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*. *Pruno(spinosa)-Crataegetum*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Cariceta(otruba) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*;

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(C)-1, 91 IO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Șleauri de deal cu gorun și stejar (13%); Stejărete pure de stejar (65%); Șleauri de deal câmpie de stejar (22%); Compoziția generală a arboretelor: 4ST2CA1SC1PI1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, UL, TE, CI, SC, GL, PIN; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 60 (40-140).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	457			20	153	41
Completitudinea datelor (în%)	80			90	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		15		5	16	5
Lista IUCN		2		1	6	3
Cartea Roșie a Europei	3	3		1		3
Listele Convenției de la Berna	1	5		11	101	24
Listele Convenției de la Bonn					48	
Directiva privind habitatele, Anexa II		3		3		3

Directiva privind habitatele, Anexa IV	1	3		12		18
Directiva privind ocrotirea păsărilor					87	
Lista operațională	47	33		7	21	13
Protejate de lege (CR, EN, VU)	34	14		4	20	13

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Anthoxanthum odoratum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Clematis integrifolia* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium robertianum* (Hoff.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polystichum aculeatum* (L.) Roth, *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scrophularia vernalis* L., *Veratrum nigrum* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare** *Pinthaeus sanguinipes* F., *Calosoma sycophanta* L., *Cerambyx cerdo* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Oryctes nasicornis* (L.), *Acherontia atropos* (L.), *Aglais urticae* L., *Aglia tau* L., *Apatura iris* L., *A. ilia* Den. et Schiff., *Argynnis aglaja* L., *Colias chrysotheme* Esp., *Eudia pavonia* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Leptidea morsei* Fenton, *Limenitis camilla* L., *L. populi* L., *Marrumba quercus* (Den. et Sch.), *Neptis sappho* Pall., *Minois dryas* Sc., *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Polyommatus corydon* Poda, *P. daphnis* (Den. et S.), *P. semiargus* Rott., *Satyrium pruni* L., *S. ilicis* Esp., *Proserpinus proserpina* Pall., *Callimorpha dominula* L., *Pericallia matronula* L. *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* (Laur.), *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Caracterizând păsările, observăm că predomină specii silvice. În total au fost depistate 153 specii de păsări, dintre care 71 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 7 sunt specii oaspeți de vară, 39 specii cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Anthus campestris* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Certhia familiaris* L., *Garrulus glandarius* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Sturnus vulgaris* L. **Exemple de specii rare:** *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamifere. Specii caracteristice:** *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L.; chiroptere: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis daubentonii* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus noctula* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Spermophilus citellus* L., *Felis silvestris* Schreber.; chiroptere: *Rhinolophus ferrumequinum* Schreber, *Myotis mystacinus* Kuhl, *M. dasycneme* Boie, *Pipistrellus kuhlii* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer, *P. auritus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fond forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanți petrofiți de pădure, pe porțiunea cea mai abruptă a cărora s-au păstrat păduri seculare de stejar; în celelalte părți predomină pădurile derivate cu participarea carpenului, iar în partea s. Cosăuți predomină plantațiile. Sunt prezente sectoare de stepă cu o compoziție vegetală variată, atrăgătoare pentru un grup mare de insecte antofile. Stîncile, peșterile, rîpile și riulețele și fragmentul Nistrului completează diversitatea condițiilor de viață ale faunei. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Este unul din cele mai bogate teritorii în ceea ce privește speciile protejate de insecte, în special a fluturilor. Datorită faptului că acest sit este situat în zona de frontieră, teritoriul este destul de bine păstrat. Dar în general protecția este insuficientă – deranjul, valorificarea terenurilor dechise, lipsa arborilor scorburoși. Pentru protecția herpetofaunei este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc drept locuri de hibernare și reproducere. Prezintă condiții favorabile pentru căprior, mistreț, iepuri. Este necesară asigurarea cu hrană complementară pentru ungulate în timpul iernii, păstrarea liniștii și arborilor scorburoși, combaterea braconajului și a vulpii. **Recomandări speciale pentru conservarea liliacilor.** Teritoriul se

deosebește printr-o mare diversitate de specii (14) de lilieci, aproape toate avînd nevoie de protecție în conformitate cu legislația internațională. În peștera „La beci” au fost înregistrate colonii numeroase de liliacul-mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros* Bechstein (pînă la 100 indivizi), iar în 1993 a fost înregistrat *Rhinolophus ferrumequinum* Schreber), aici fiind al doilea punct unde a fost înregistrată această specie. Peștera „La beci” se recomandă de a fi închisă cu gratii speciale pentru a limita accesul oamenilor și astfel de a favoriza ocrotirea populației de lilieci. Este necesar de a introduce sistemul de evidență a populației peșterii și de a-i conferi statut de protecție.

Pericole și factori nefavorabili. Prezența unor arborete afectate de chiciură din anul 2000 (circa 150 ha); circa 10% din suprafață este ocupată de arborete necorespunzătoare tipului natural fundamental de pădure (salcâmete). Are loc pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, defrișări ilicite ale arborilor, extragerea calcarului. Este mare deranjul din partea populației locale și a persoanelor care se odihnesc pe aceste locuri.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 218,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 20,8 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 183,2 mii lei; total – 422,1 mii lei. Rezervat genetic al multor specii de plante rare și pe cale de dispariție. Refugiu pentru lilieci și păsări folosite pentru pădure și agricultură. Are un potențial turistic bun, este posibilă efectuarea observărilor asupra peisajului, asupra speciilor rare de plante, insecte, păsări, reptile. Sunt posibile programe speciale, de exemplu, plimbări nocturne cu audierea sunetelor produse de lilieci cu ajutorul detectoarelor cu ultrasunet sau capturarea chiropterelor cu ajutorul plaselor, cu fotografierea lor și agățarea inelelor, organizarea excursiilor în peștera „La beci”, pentru a efectua observări asupra chiropterelor în timpul zilei.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 21. Exemple: Cosăuți; Cosăuți-La Praguri; Cosăuți-Sad; Cosăuți 1- La vale; Cosăuți 7- rîpile Egoreni; Cosăuți 8 - La Arteziana; Cosăuți 10-Iorjnica; Cosăuți 3 (La Kordon); Cosăuți 4 (Cordon Iesnica); Cosăuți - nad carierom; Cosăuți 4 (cordon Iesnica); Cosăuți La cordon; Cosăuți 5- Pe vale; Cosăuți 12-Iorjnica 3; Cosăuți 2-Jeloboc; Cosăuți 3-Jeloboc; Cosăuți 4-Pitomnicul Vechi; Cosăuți 5-Pe Vale; Cosăuți 4-Pitomnicul Vechi; Cosăuți 5- Pe vale; Cosăuți 11-Iorjnica 2. **Cele mai importante descoperiri:** Cosăuți. Studiat. Paleoliticul superior. Vîrsta: 20-18 mii ani î.H. Suprafața: nu a fost evaluată. **Descoperiri paleontologice.** Cosăuți. Partea superioară a pleistocenului mijlociu – Complexul faunistic Hazarsc. **Mamifere. Carnivore:** *Canis lupus* L., *Vulpes vulpes* L., *Pantera spelea* (Goldf.), *Ursus spelaeus* Rosen., *Crocota spelaea* (Goldf.), *Felis silvestris* Schreber, **Lagomorfa:** *Lepus europaeus* Pall.; **Rodenta:** *Citellus suslica* Guld., *Castor fiber* L., *Spalax* sp., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Lagurus* sp., *Arvicola terrestris* L., *Microtus arvalis* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber; **Proboscidae:** *Mammutus chosaricus* Dubr., *Palaeoloxodon antiquus* (Falc.); **Perissodactyla:** *Equus (Equus)* ex. gr. *Caballus* L., *Cervus elaphus* L., *Megaloceros gigantius* (Bulum.); **Artiodactyla:** *Bison (Bison) priscus* cf. *gigas* Fler., *Bos trochoceros* Meyer.

68. Cuciurgan

Amplasarea. Cele mai apropiate localități sunt orașele Pervomaisc și Dnestrovsc, satul Nezavertailovca din raionul Slobozia. Suprafața - / 1293,4 ha.

46° 40' 5"	Lat N	29° 57' 34"	Long E
------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 1-7m.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării, la 100 km spre sud-est de mun. Chișinău în limitele câmpiei Nistrului de Jos.
Relief	Lunca râului Cuciurgan cu o influență antropogenă medie și un impact al proceselor naturale neînsemnat.
Bazinele acvatice	Bazinul r. Iagorlik
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, argile, calcare din subetajului repsonian al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiei terasate de stepă a Nistrului de Jos. Câmpia terasată plană a Tiraspolului, preponderent cu cernoziom obișnuit.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate următoarele asociații:

- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum latifoliae*, *Bolbochoenetum maritimi*, *Glycerietum arundinaceae*, *Glycerietum fluitansi*, *Schoenoplectetum tabernaemontani*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum minoris*, *Lemnetum gibbae*, *Salvinio (natans)-spirodeletum (polyrrhiza)*, *Hydrocharidetum morus-ranae*, *Nymphoidetum peltatae*, *Potamogetonetum heterophyllumi*, *Potamogetonetum lucentis*, *Potamogetonetum natantis*, *Ceratophylleto (submersi)-potamogetonetum (perfoliata)*, *Potamogetoneto (crispus)-vallisnerietum (spiralis)*, *Ceratophylleto (demersi)-potamogetonetum (crispus)*.
- **păduri de luncă:** *Populetum*, *Salicetum* (nestudiate).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	291		87	11	205	4
Completitudinea datelor (în%)	80		90	80	100	???
Cartea Roșie a Moldovei			1	2	21	
Cartea Roșie a RMN	3			3		
Lista IUCN				1	9	
Cartea Roșie a Europei	2	2		1		
Listele Convenției de la Berna	2	2	2	6	136	
Listele Convenției de la Bonn					78	
Directiva privind habitatele, Anexa II				1		
Directiva privind habitatele, Anexa IV		2	3	7		
Directiva privind ocrotirea păsărilor					119	
Lista operațională	14	8	1	4	33	
Protejate de lege (CR, EN, VU)	7	4		2	28	

Exemple de specii rare de plante: *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Salvinia natans* (L.) All., *Trapa natans* L., *Utricularia vulgaris* L., *Vallisneria spiralis* L., *Carex pseudocyperus* L., *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Potamogeton gramineus* L., *P. natans* L., *Spirodela polyrrhiza* (L.) Schleid., *Stratiotes aloides* L., *Tamarix ramosissima* Ledeb., *Trapa natans* L., *Typha laxmannii* Lepech.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Dreissena polymorpha* Pallas, *Unio pictorum* L., *Anodonta cygnea* L., *Hypanis pontica* Eichwald, *Lymnaea auricularia* L., *Coenagrion pulchellum* Van der Linden, *C. puella* L., *Gomphus vulgatissimus* L., *Ephemera vulgata* L. **Exemple de specii rare** *Theodoxus transversalis* Pfeiffer, *Gomphus flavipes* Charpentier. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Predomină păsările complexului acvatic și palustru. *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas strepera* L., *A. querquedula* L., *A. platyrhynchos* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L., *Alcedo atthis* L., *Riparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Locustella naevia* Bodd., *L. fluviatilis* Wolf., *Locustella luscinioides* Savi., *Acrocephalus arundinaceus* L., *A. palustris* Bechst., *A. scirpaceus* Herm., *A. schoenobaenus* L., *Panurus biarmicus* L., *Remiz pendulinus* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Emberiza schoeniclus* L. A fost înregistrată cuibărirea a 48 de specii, în timpul migrațiilor – 76 specii. Ornitocomplexul reproductiv este format din: *Fulica atra*, *Acrocephalus arundinaceus*, *Gallinula chloropus*, *Cuculus canorus* (L.), *Aythya ferina*, *Panurus biarmicus*, *Ixobrychus minutus*, *Ardea purpurea*. Componenta ornitofaunei de iarnă a bazinului este relativ stabilă pe perioada ultimilor 30 de ani. Specia dominantă era *Fulica atra* pentru care lacul de acumulare Cuciurgan a devenit unul din locurile de bază pentru iernat din partea de nord-vest a regiunii Mării Negre (Rusev ș.a., 2002). În ultimii ani aici au iernat aproximativ 23-25 de specii cu un număr total de 3,5-6 mii de unități. În anii când stația electrică lucra cu putere maximă, numărul păsărilor care iernau aici ajungea la 20 de mii. Pe lângă speciile care ierneză permanent aici cum ar fi: *Tachybaptus ruficollis*,

Podiceps cristatus, *Cygnus olor*, *Anas platyrhynchos*, *Anas crecca*, *Aythya fuligula*, *Gallinula chloropus*, *Fulica atra*, *Larus ridibundus*, *L. argentatus* și *L. canus*, pescărușul, *Panurus biarmicus*, *Emberiza schoeniclus* și încă câteva alte specii, la sfârșitul anilor 1990 – 2000 lângă bazinul de apă au fost înregistrate cazuri de iernare a păsărilor care anterior în vremea rece a anului nu se întâlneau în aceste locuri. Printre ele trebuie menționate: *Ciconia ciconia*, *Gallinago gallinago*, *Lymnocyptes minima*. Iernarea acestor păsări a fost înregistrată într-un număr unitar, dar însuși faptul înregistrării lor pe aceste locuri demonstrează un proces continuu de mărire a diversității păsărilor care iernează lângă lacul de acumulare Cuciurgan. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Falco cherrurg* Grau., *F. peregrinus* Tunst., *Pandion haliaetus* L., *Botaurus stellaris* L., *Aythya nyroca* Guld., *Himantopus himantopus* L., *Luscinia svecica* L., *Phallacrocorax pygmeus* Pall., *Ardeola ralloides* Scop., *Plegadis falcinellus* L., *Platalea leucorodia* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Limosa limosa* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Ondatra zibethicus* L., *Nyctereutes procyonoides* Gray, *Sus srofa* L.

Tipul de proprietate și categoria de utilizare. Proprietate de stat.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Lacul de acumulare Cuciurgan este un rezervor de răcire a stației electrice CERS, creată în anul 1964 din limanul Cuciurgan pe care s-a construit un baraj. Din punct de vedere al alimentării cu apă, acest bazin face parte din rezervoarele de acumulare cu o alimentație cu apă circulantă a CERS. Bazinul include un acvatoriu cu o suprafață de circa 2730 ha (Filipenco, 2005). Malurile și sectoarele riverane ale acvatoriului bazinului, îndeosebi cele de sus și de jos au fost împânzite de trestie, papură și alte higro- și hidrofite. Printre „desișurile” de trestie există și canale. De-a lungul malurilor bazinului se întâlnesc sectoare cu arbori și arbuști și cu vegetație de luncă. O parte a liniei riverane a bazinului se învecinează cu elemente de landșaft urbanizat (sate, vile, CERS). Utilizarea apei din bazinul Cuciurgan pentru răcirea reactoarelor stației electrice CERS, cu scurgerea ei ulterioară înapoi în liman, duce la formarea în aceste locuri a unor condiții hidrologice speciale în perioada de iarnă. Astfel iarna, în acest bazin practic întotdeauna există sectoare de acvatoriu fără gheață, ceea ce creează condiții optime pentru iernatul mai multor păsări, legate mai mult sau mai puțin de bazinele de apă. Pentru a îmbunătăți condițiile de trai ale păsărilor în preajma bazinului de acumulare, este rațional de a efectua înlăturarea trestiei în locurile de creștere abundentă și formarea în acele locuri a unei rețele de canale nu prea late (3-4 m). Un factor pozitiv este hotărârea organului central pentru protecția mediului din Transnistria despre interzicerea totală a ieșirii mijloacelor plutitoare pe apă în perioada de depunere a icrelor și interzicerea pescuitului în aceeași perioadă. Ținând cont de faptul că această perioadă coincide cu sezonul de vârf al cuibăritului majorității speciilor de păsări, micșorarea considerabilă a factorului de deranj va favoriza mărirea diversității și numărului multor păsări limnofile. Aceste măsuri trebuie implementate și în continuare. Se recomandă crearea unei rezervații cu un regulament de protecție a tuturor terenurilor. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. În perspectivă acest teritoriu ar putea fi recunoscut drept zonă a convenției Ramsar.

Pericolele și factorii nefavorabili: braconajul, un regim instabil de temperatură a apei în legătură cu funcționarea CERS; dereglarea schimbului de apă al bazinului, poluarea din cauza cenușarelor; deranjarea păsărilor de către pescari și vânători; pescuitul în masă cu folosirea plaselor de pescuit, care cauzează moartea păsărilor acvatice.

Importanța socială și economică. Este un obiect recreațional, turistic, al tipurilor de odihnă acvatică, un teritoriu cu zone umede valoroase, care crează condiții optime pentru întreprinderile piscicole. Este posibilă utilizarea în calitate de punct de vizitare în ecoturism cu scopul de a face observații asupra landșaftului, a păsărilor, amfibi-enilor și a speciilor rare de plante. Acest bazin are o importanță mare de recreare pentru locuitorii Transnistriei și pentru raioanele învecinate ale Ucrainei, servește drept loc pentru pescuit și vânătoare. Rezervorul este un loc de cuibărit, alimentare, odihnă și iernat pentru speciile de păsări de vânătoare: *Anser albifrons*, *Anas platyrhynchos*, *Anas crecca* și *Anas querquedula*, *Aythya ferina*, *Fulica atra* ș.a. Apele bazinului sunt utilizate de stația electrică pentru răcire.

Patrimoniul natural și istoric. Puțin studiat

70. Iagorlic

Amplasarea. În preajma satelor Iagorlik și Goian. Suprafața 836,0 / 1157,5 ha

48° 10' 15.22"	Lat N	28° 33' 30.84"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 30-110m (70m), expoziții cu orice îndreptare

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a țării, care se învecinează nemijlocit cu s. Goian al raionului Dubăsari al RMN.
Relief	Relieful alcătuit din râpe și mlaștini, se caracterizează printr-o mare densitate a fragmentării erozive cu tăieturi adânci ale luncilor râulețelor, pâraielor și vâlcelor. Densitatea fragmentării reliefului este de la 1,0-1,5 km/km ² până la 1,5-2,0 km/km ² , adâncimea fragmentării reliefului de 100-150m, afectarea teritoriului de râpe 1,0-1,5 ha/km ² . Versanții luncilor și râpelor sunt predispuși proceselor de alunecare de teren.
Bazinele acvatice	Bazinul r. Iagorlik
Descrierea generală geologică	În compoziția geologică a teritoriului intră depuneri ale etajului sarmațian al miocenului (Harta geologică RSSM, 1988), prezentate de calcare și argile. Amplasarea apropiată de suprafață a calcarelor și procesele erozionale au condiționat formarea versanților afectați de surpare și năruire pe o suprafață de 483 ha. Versanții de origine erozivă ocupă 200 ha, luncile râurilor și fundurilor vâlcelor – 56 ha; suprafața inundată cu apă – 222 ha, atunci când linia malului are marcajul de 28m; cumpăna apelor ocupă doar 0,7 ha.
Caracteristica landșaftului	Amplasat la interferența Regiunii podișului și platoului de silvostepă Mocreni (cîmpia terasată cu cernoziomuri obișnuite și tipice și a Regiunii cîmpiei terasate de stepă a Nistrului de Jos (cîmpia terasată slab fragmentată din Grigoriopol cu cernoziomuri carbonatice). Landșafturi ale câmpiilor de stepă – fundurile stepizate - de luncă ale vâlcelor cu versanți formați din aluviuni de origine cuaternară și lunci inundabile de graminee, graminee-leguminoase, graminee -rogoz și cu mlaștini ierboase. Landșafturi ale câmpiilor terasate de stepă – terase din Pliocen cu cernoziomuri diverse pe locul pădurilor de gârnet din stejar pufos.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Genisto (tetragona)-Seseliatum (peucedanifolium)*, *Stipeto (tirsă, pulcherrima, pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Cariceta (humilis) herbosa*, *Koelerieta (moldavica)-Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Teucrieta (chamaedrys, polium, panonicum) herbosa*, *Teucrieta (chamaedrys)-Thymeto (marschallianus, moldavicus)*, *Chamaecytiseto (ratisbonensis)-Teucrieta (chamaedrys) herbosa*, *Jurinaeeta (stoechadifolia)*;
- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur, petraea)*, *Quercetum (pubescens) stepposum*, *Salicetum (albae)*;
- **stepe:** *Festuceto (valesiaca)-Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*;
- **lunci:** *Elytrigieta herbosa*, *Junceto (gerardi)-Elytrigieta (repens) herbosa*, *Agrostietum stoloniferae*, *Agrostideto (stolonifera)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Poaeta (angustifolia)-Lolieta (perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolieta (perenne) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum australisi*, *Schoenoplectidetum tabernaemontani*, *Schoenoplectidetum triqueteri*, *Typhaetum angustifoliae*, *Typhaetum laxmannii*, *Bolboschoeneto maritimi*, *Caricetum acutiformisi*, *Acoretum calamusi*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum demersi*, *Potamogetonetum crispusi*, *Spirodelletum (polyrhyza)*, *Vallisnerietum (spiralis)*, *Najadeto (maritima)-Potamogetonetum crispusi*;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Brometum tectoru*, *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 9170(B).b.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția plantațiilor silvice -10CKP, 10SA, 10LIXY, 9KJO1StP, 10OPT+SA, 8BM1AKB1AHB; Specii de bază: *Robinia pseudacacia*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 32 (22-41).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	796		29	16	195	41
Completitudinea datelor (în%)	90		80	80	80	90
Cartea Roșie a Moldovei		4		4	18	5
Cartea Roșie a RMN	31			7		8
Lista IUCN		1	1	1	9	2
Cartea Roșie a Europei	6	4	1	1		2

Listele Convenției de la Berna	1	6		9	128	22
Listele Convenției de la Bonn					58	
Lista operațională		1		4		2
Directiva privind habitatele, Anexa II		4	1	10		12
Directiva privind habitatele, Anexa IV					107	
Directiva privind ocrotirea păsărilor	74	41	1	6	24	13
Protejate de lege (CR, EN, VU)	32	17		4	23	13

Exemple de specii rare de plante: *Allium inaequale* Janka, *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Genista tetragona* Bess., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris pumila* L., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Koeleria moldavica* M.Alexeenko, *Linum linearifolium* (Lindem.) Jav., *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Seseli peucedanifolium* Besser, *Sorbus domestica* L., *Staphylea pinnata* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L.

Speciile caracteristice și rare de animale

Zoobentos. *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Dreissena polymorpha* (Pallas), *Lymnaea stagnalis* (L.), *Lithoglyphus naticoides* (C.Pfeiffer), *Haemopsis sanguisuga* (L.). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte. Specii caracteristice:** *Anax imperator* Leach, *Jalla dumosa* L., *Bombus zonatus* Smith. **Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Polyommatus daphnis* (Den. et S.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Argynnis pandora* Den. et Schiff., *Limenitis populi* L., *Euphydryas (Hypodryas) maturna* L., *Minois [Satyrus] dryas* Sc. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Rana ridibunda* Pallas, *Lacerta viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Triturus vulgaris* L., *Vipera berus* L. **Păsări.** Este caracteristică predominarea păsărilor acvatică. *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea cinerea* L., *A. purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Aythya ferina* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Sterna hirundo* L., *Alcedo atthis* L., *Riparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Locustella naevia* Bodd., *Locustella fluviatilis* Wolf., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. La cuibărit pe biotopurilor terestre din rezervație prevalează *Lanius collurio* Latham. Specii caracteristice sunt, de asemenea, *Erithacus rubecula* L., *Sylvia atricapilla* L., *S. communis* L., *Turdus merula* L. și *T. philomelos* Brehm, *Luscinia luscinia* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* L., *Passer montanus* L., *Parus major* L., *Anthus trivialis* L., *Streptopelia turtur* L., *Columba palumbus* L. ș.a. Complexul ornitofaunei acvatică și palustre al rezervației este format de *Acrocephalus arundinaceus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L. ș.a. Cei mai tipici reprezentanți ai ornitofaunei de iarnă ai biotopurilor rezervației sunt: *Accipiter nisus* L., *Phasianus colchicus* L., *Asio otus* L., *Dendrocopos major* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Turdus pilaris* L., *Regulus regulus* L., *Parus caeruleus* L., *Certhia familiaris* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Garrulus glandarius* L. și *Corvus corax* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Egretta alba*, *Crex crex*, *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circaetus gallicus*, *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Pandion haliaetus* L., *Milvus migrans*, *Otus scops*, *Aythya nyroca*, *Falco peregrinus*, *Columba oenas*. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea*, *Sorex araneus*, *Arvicola terrestris*, *Ondatra zibethicus*, *Vulpes vulpes*, *Capreolus capreolus*. **Lilieci:** *Myotis daubentonii* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus*, *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl. În cavitățile de sub podul vechi s-a înregistrat cea mai mare colonie de *M. daubentonii* din Moldova (circa 400 unități), de asemenea, sub pod a fost întâlnită *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes și *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra*. **Chiroptere:** *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes, *Pipistrellus kuhlii* Kuhl, *P. nathusii* Keyserling & Blasius.

Tipul de proprietate și categoria de utilizare. Proprietate de stat. Pădurile – fondul silvic de stat al RMN.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanții petrofiți îndreptați spre gura râului Iagorlic acoperiți cu vegetație de stepă, petrofită de stepă și petrofită; sectoare nu prea mari de pădure naturală și suprafețe mari de plantații de salcâm alb; lunci îmburuinate amplasate în partea

riverană și un fragment de gura Nistrului. Pe sectoarele deschise se dezvoltă activ arbuștii care reprezintă un pericol pentru vegetația biotopurilor deschise. Regimul total de rezervație, de asemenea, are o influență negativă asupra vegetației ierboase. Se realizează măsuri de luptă cu speciile agresive de arbori (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle) și de plante ierboase (*Ambrosia artemisiifolia* L., *Euphorbia dentata* Michx., *Grindelia squarrosa* (Pursh) Dun.), precum și activități de reconstrucție silvică. Rezervația de stat „Iagorlik” (836 ha) are un statut de arie naturală strict protejată, fapt ce asigură protejarea din punct de vedere juridic a biodiversității naturale. Cu toate acestea, este necesar un ansamblu de măsuri care ar include minimalizarea factorului de deranj pentru perioada aprilie-octombrie, păstrarea și restabilirea vegetației naturale tipice (în primul rând a stepelor și a luncilor), limitarea sau interzicerea totală a pășunatului, îndeosebi pe malurile bazinelor acvatice, utilizarea măsurilor speciale (de exemplu, cuiburi artificiale pentru păsările acvatice și palustre și pentru lilieci), intensificarea activităților de instruire ecologică a populației locale. Se recomandă de a pune sub protecție strictă podul vechi de pe teritoriul rezervației, asigurând prin acest fapt măsurile de protecție a liliecilor.

Pericolele și factorii nefavorabili. Reducerea suprafețelor cu vegetație naturală ierboasă heliofilă, în rezultatul dezvoltării intensive pe versanții deschiși a vegetației de arbori și arbuști; pășunatul animalelor în rezervația „Balta” – în locurile importante pentru reproducerea și conservarea speciilor rare; expansiunea speciilor străine de arbori și arbuști, pășunatul vitelor pe malurile bazinelor acvatice din rezervație, factorul de deranj ș.a.; defrișarea arborilor bătrâni și a sectoarelor de pădure seculară, înlăturarea buturilor; defrișarea, colectarea pentru lemne de foc a arborilor uscați (în picioare) sau a celor căzuți, care, de asemenea, pot servi drept adăpost și hrană pentru chiroptere; incendierea vegetației riverane și a celei de pe lunci; un factor de deranj înalt din partea populației locale și a persoanelor care se odihnesc.

Importanța socială și economică. Conform statutului său, rezervația are o importanță științifică și cultural-educativă. În esență, este un rezervat genetic al speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Sunt importante resursele de plante medicinale. Teritoriul este un loc de înmulțire și de odihnă a multor specii de animale pentru vânatoare, contribuind la răspândirea lor pe teritoriile de vânatoare din raioanele Dubăsari și Rîbnița. Este un loc de conservare a polenizatorilor și a dușmanilor naturali ai dăunătorilor agricoli. Este un loc cu perspectivă pentru dezvoltarea turismului ecologic și a vânătărei fotografice, este posibilă organizarea excursiilor cu barca cu scopul de a efectua observări asupra coloniilor de lilieci sub pod etc.

Patrimoniul natural și istoric. Se cunosc 4 amplasamente arheologice aparținând culturilor Cucuteni-Tripoli și Cerneahov.

101. Ciumai (Sector de stepă în sudul Bugeacului)

Amplasarea. Lîngă satul Vinogradovca, Suprafața 50 / 102,8 ha.

45° 47' 39"	Lat N	28° 32' 30"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 45 – 100 m.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona nucleu este amplasată la sudul țării, cu 135 km spre sud de mun. Chișinău la hotarul podișului Tigheci și cîmpiei Cahulului.
Relief	Rîpa pe versantul de dreapta a r. Salcia Mare, afluent de dreapta a r. Ialpugul Mare cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al celor naturale
Bazinele acvatice	Bazinul r. Salcia Mare
Descrierea generală geologică	Formată din sedimente nisipoase ale subetajului neorus al etajului pontian și stratul de aluviuni indivizibil al etajelor cimerian și Akchagyil al pliocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate ale Bugeacului. Cîmpia Cahulului cu cernozomuri carbonatice și obișuite pe pe luturi loessoide de grosimi mari

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepa:** *Poaeta(angustifolia)*, *Poaeta(angustifolia)-elytrigieta(repens) herbosa*, *Koelerieta(cristata)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) euphorbiosum (stepposa)*, *Poaeta(angustifolia)-festuceta(valesiaca)*, *Festucetum(valesiaca)*, *Stipeto (capillata, pennata, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) poosum(angustifolia)*, *Bothriochloeta(ischaemum)-festuceta(valesiaca)*, *Festucetum (valesiaca) crintariosum(villosa)*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum (ischaemum) cleistogenosum(bulgarica)*, *Bothriochloetum(ischaemum) minuartiosum (setacea)*, *Bothriochloetum(ischaemum) phleosum(phleoides)*, *Bothriochloetum (ischaemum) caricosum(liparicarpos)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	469			13	121	11
Completitudinea datelor (în%)	80			90	85	70
Cartea Roșie a Moldovei		4		3	10	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei	4					
Listele Convenției de la Berna				9	78	3
Listele Convenției de la Bonn					34	
Directiva privind habitatele, Anexa II	3					
Directiva privind habitatele, Anexa IV				8		
Directiva privind ocrotirea păsărilor					65	
Lista operațională	51	6		5	12	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	21	4		2	14	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Colchicum triphyllum* G.Kunze, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus pallidiflorus* Ser., *Eremogone rigida* (Bieb.) Fenzl, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *O. oreoides* Zahar., *Sternbergia colchiciflora* Waldst. et Kit. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale

Zoobentos.: nu sunt date. **Insecte.** Specii caracteristice: *Melitturga clavicornis* Latr., *Bombus zonatus* Smith. **Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 53 specii cuibăresc aici, 3 specii sunt vizitatori de vară, 7 - migratoare. Predomină speciile de pădure și de câmpii de păsări: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pallas.

Tipul de proprietate și categoria de utilizare. Proprietate de stat și proprietatea autorităților locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Sector de stepă cu plantații antierozionale de salcîm. Starea teritoriului și faunei vertebratelor este relativ stabilă. Este cunoscut cazul cînd în lipsa unei administrări, acumularea de resturi vegetale a dus la incendiu; pe sectoare izolate de stepă aceasta este în special distrugător pentru nevertebrate. O parte de teritoriu deține statut de arie cu management multifuncțional „Sector de stepă în sudul Bugeacului” (50 ha). Este necesară respectarea regimului de rezervație și o administrare specială pentru vegetația de stepă.

Pericolele și factorii nefavorabili. Pe alocuri este prezent pășunatul pantelor, sunt distruse desișurile de arbuști pe lizierele plantațiilor silvice. Lipsește administrarea necesară.

Importanța socială și economică. Rezervat genetic al speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de bancă de semințe pentru edificatorii de cenoze, speciile rare și pe care de dispariție de plante; cosit reglementat; pentru vizitarea de către turiști. Refugiu pentru fauna folositoare, în special polenizatori.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

II. Zonele-nucleu de importanță națională ale Rețelei Ecologice Naționale a Moldovei

1. Codrii

Amplasarea. Raionul Strășeni, Rezervația științifică "Codrii". Suprafața 5177/5177 ha.

47° 36' 30"	Lat N	27° 24' 18"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 382 m, minimă – 130 m, medie – 200-250 m, diferențe de nivel – 40-80 m, limite de înclinări – 5°-35°, expoziții predominante – S, SV - 25%; N, NE - 21%; V, SE, E, NV - 54%.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 35 km spre nord-vest de mun. Chișinău în limitele Codrilor Centrali
Relief	Cumpenele înalte ale apelor, versanții și fundurile vîlcelor bazinelor riurilor Răcătău, Bîc, Botna și Cogîlnic cu un impact antropogen mediu și o acțiune foarte puternică a proceselor naturale
Bazinele acvatice	Bazinele r. Răcătău, afluentul r. Bîc precum și r. Botna și Cogîlnic
Descrierea generală geologică	Formată din argile, nisipuri și soluri nisipoase ale subetajului basarabean, grosimii indivizibile a subetajului heronian – etajului meotic din miocen, etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică înaltă a Codrilor. Este amplasată în limitele a trei landșafturi: <ul style="list-style-type: none"> - Dealurile de la Nisporeni cu păduri de fag și stejar așezate pe soluri cenușii de pădure, cu o acțiune medie. - Dealurile de la Vorniceni cu păduri de carpen-stejar așezate pe soluri de pădure brune și cenușii. - Cursul superior al r. Botna cu păduri de carpen-stejar și scumpie-stejar așezate pe soluri cenușii și cenușii-închise de pădure.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Carpineto(betulus)-Fageta(sylvatica)*, *Fageto-Querceta(petraea)*, *Querceto-Carpineta(betulus)*, *Fageto-Carpineto(betulus)-Querceta (petraea)*, *Tilieto(tomentosa)-Fraxineto(excelsior)-Quercetum(petraea)*, *Querceto(petraea)-Fraxineta(excelsior)*, *Tilieto(tomentosa)-Fraxineta(excelsior)*;
- **poiene** *Calamagrostideto(epigeios)-Poaeta(pratensis)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*;
- **lunci:** *Caricetum(acuteiformis)-thelypteridosum(palustris)*, *Caricetum(vulpina)*, *Eriophoro (latifolia)-Caricetum(paniculata)*, *Caricetum(vulpina)*, *Equisetum(telmateia)*, *Equiseteto(palustre)-Caricetum(otruba)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Poaeto(trivialis)-Festucetum(regeliana)*, *Caricetum(melanostachya, hirta) herbosum*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*;

Habitate de importanță europeană: 9160-1, 9170(A), 9170(B).

Tipuri de formațiuni de pădure: Făgete pure de dealuri (1%); Făgete amestecate (1%); Gorunete pure (5%); Șleauri de deal cu gorun (73%); Șleauri de deal cu GO, ST (10%); Șleau deal câmpie ST (7%); Șleauri de luncă (2%); Sălcete pure (1%); Compoziția generală a arboretelor: 3FR2GO2CA1TE1ST1DT; Specii principale: GO, ST, FA; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PA, TE, CI, JU; SRB; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 80 (34-95).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	835		8	17	148	45
Completitudinea datelor (în%)	90		70	95	85	95
Cartea Roșie a Moldovei		18		4	14	4
Lista IUCN		2		1	6	1
Cartea Roșie a Europei	4	1		1		1
Listele Convenției de la Berna	1	4		9	98	23
Listele Convenției de la Bonn					40	
Directiva privind habitatele, Anexa II		4		3		

Directiva privind habitatele, Anexa IV	1	3		10		11
Directiva privind ocrotirea păsărilor					74	
Lista operațională	87	35		6	18	11
Protejate de lege (CR, EN, VU)	58	18		3	18	12

Exemple de specii rare de plante: *Astragalus dasyanthus* Pall, *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Briza media* L., *Carex paniculata* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Dactylorhiza majalis* (Reichenb.) P.F.Hunt et Summerhayes, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Bess., *E. helleborine* (L.) Crantz, *E. palustris* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Eriophorum latifolium* Hoppe, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Orchis mascula* (L.) L. ssp. *signifera* (Vest) Soo, *Orchis palustris* Jacq., *O. purpurea* Huds etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Pisidium amnicum* (M.), *Lymnaea glutinosa* (M.), *Valvata cristata* (M.), *Erpobdela octoculata* (L.), *Centroptilum luteolum* (M.). **Insecte - exemplu de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Calosoma sycophanta* L., *Elatер ferrugineus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Rhophitoides canus* Eversm., *Aglia tau* L., *Eudia pavonia* (L.), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Polyommatus daphnis* (Den. et S.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Vipera berus* L., *Coronella austiaca* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Vipera berus* L., *Coronella austiaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Păsări.** Predomină speciile silvice. 78 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii sunt oaspeți de vară, 7 specii sunt oaspeți de iarnă, 22 specii sunt cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba livia* Gm., *Streptopelia turtur* L., *S. decaocto* Friv., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Saxicola torquata* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Phoenicurus ochruros* Gmelin., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *S. curruca* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill. *Muscicapa striata* L., *Ficedula parva* Pallas, *F. albicollis* Temminck, *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *Pernis apivorus* L., *Aquila clanga* Pall., *A. pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* Pontopp., *Crex crex* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus nippon* Temminck, *Vulpes vulpes* L., *Mustela putorius* L.; chiroptere: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer. În apropiere de bazinele de apă de asemenea este caracteristică și specia *Myotis daubentonii* Kuhl. Speciile sinantropice utilizează ca domenii de vânătoare unele sectoare deschise de pădure, de exemplu *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.; chiropterele: *Nyctalus lasiopterus* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fond forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația științifică „Codrii” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat, dar acest teritoriu preponderent forestier este foarte întinerit din cauza tăierilor silvice din ultimii 20 de ani (volumul lor a crescut mai mult de 10 ori în comparație cu anii 80 ai sec XX), pe alocuri pădurea are aspect de parc. Unele poiene, chiar situate pe pante abrupte au fost arate. Flora și fauna bogată din rezervație au fost bine studiate în decursul multor ani de cercetare. Schimbările caracterului de administrare a avut o influență negativă asupra faunei solului, al unor grupuri de păsări și asupra unor specii vulnerabile de plante, însă prejudiciul real nu a fost estimat și probabil, este mascat prin tendințele regionale (de exemplu în fauna și populația păsărilor de pradă). În rezervație sunt puține bazine de apă, pârâiașele existente sunt foarte mici, fauna hidrobionților este la fel săracă. Datorită faptului că acest teritoriu este rezervație științifică, aici

este interzis vînatul și trebuie limitată tăierea arborilor; ca măsură de protecție ar fi benefică extinderea suprafeței zonei-nucleu a rezervației. Este necesar de interzis categoric tăierile sectoarelor seculare ale pădurii, trebuie păstrați arborii seculari scorburoși cu scoarța desprinsă și a celor uscați în picioare. Se recomandă crearea adăposturilor pentru lilieci, mai ales în pădurile tinere. Rezervația trebuie să servească drept refugiu pentru animalele de vînațoare. În calitate de măsuri de protecție, foarte important este de a elabora un plan de management și de a reinnoi zonarea, de a stabili o finanțare adecvată din contul bugetului de stat.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a arboretelor derivate – 59%, inclusiv total derivate – 37%; ponderea excesivă a arboretelor provenite din lăstari – 80%. Curățarea lizierii pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, defrișarea arborilor vechi, scorburoși, în care pot cuibări diferite specii de păsări, insecte și mamifere rare. Scoaterea de pe sector a rămășițelor lemnoase mari. Este destul de înalt deranjul provocat de populația locală. În general gestiunea nu corespunde statutului de rezervație și finanțarea se face în mare parte din contul tăierilor silvice.

Valoarea socială și economică. Este un centru științific. Rezervație genetică a plantelor edificatoare de cenoze, a speciilor rare și pe cale de dispariție. Venituri medii anuale posibile de la folosirea produselor pădurii în conformitate cu legislația în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 1851,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 117,2 mii lei; total – 1968,9 mii lei. Totuși această evaluare este doar economică și nu corespunde statutului de rezervație științifică. Păsările ce cuibăresc pe acest teritoriu, lilieci și insectele-entomofage distrug o cantitate enormă de dăunători silvici și pe cei de pe terenurile agricole din vecinătate. Rezervația poate servi pentru creșterea efectivului de cerbi, căpriori. Rezervația are o anumită importanță și pentru dezvoltarea turismului, dar posibilitățile de vizitare sunt limitate de statutul acesteia.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 12. Exemple: Lozova-Dialul Ursului (clad); Lozova-leșoz 1; Lozova-leșoz 2; Lozova-leșoz; Lozova-Jikova; Lozova 1- 3; Lozova 1; Vorniceni 1-3. Cele mai importante descoperiri: Vorniceni 1. Așezarea Hoardei de Aur. Vîrsta: sec 14 î.H. suprafața: nedeterminată; studiat. **Descoperiri paleontologice:** Lozovo. Pliocenul mijlociu – Complex faunistic moldovenesc. Mamifere. *Proboscidae: Anancus arvernensis* (Croiz. et Job.).

2. Plaiul Fagului

Amplasarea. Raioanele Ungheni (93%), Nisporeni (6%), Călărași (1%); Rezervația științifică “Plaiul Fagului” Suprafața 5642 / 5642,6 ha.

47° 17' 43"	Lat N	28° 3' 57"	Long E
-------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 425 m, altitudine minimă – 124 m, altitudine medie – 240-300 m, diferențe de nivel – 50-100 m, limite de înclinări – 5° - 35°, expoziții predominante – N, NE - 39%; V, SE, E, NV - 33%; S, SV - 28%.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 70 km nord-vest de mun. Chișinău în partea vestică a Podișului Codrilor de Nord.
Relief	Versanții, cumpăna apelor vîlcelor și luncilor rîulețelor, fundul rîpelor și luncile inundabile ale rîulețelor cu un impact antropic mediu și o influență a proceselor naturale puternică
Bazinele acvatice	Bazinul r. Bîc și r. Bratuleanca afluent al f. Prut.
Descrierea generală geologică	Formată din aleurolite, nisipuri, argile și soluri nisipoase ale subetajului basarabean, din grosimea indivizibilă a subetajului heronian – etajul meotic din miocen, a etajului Akchagyil și cimerian al pliocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică silvică înaltă a Codrilor. Este amplasată în limitele a două landșafturi. - Codrii înalți cu păduri de fag și fag-stejar cu soluri brune, cenușii și cenușii-închise de pădure. - Dealurile de la Bălănești cu păduri de fag și stejar pe soluri brune, cenușii și cenușii-închise de pădure.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri** *Carpineto(betulus)-Fagetum*, *Fageto-Carpineta(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-Fraxineto(excelsior)-Quercetum(petraea)*, *Carpineto(betulus)-Querceta(petraea)*, *Tilieto(tomentosa)-Carpinetum(betulus)*, *Querceto(robur)-Carpinetum(betulus)*, *Quercetu(robur, petraea)*, *Salicetum(triandra)*, *Salicetum(alba)*, *Saliceto(alba)-Populetum(alba)*;

- **poiene și liziere:** *Bothriochloetum herbosum*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **lunci:** *Caricetum(acuteformis)*, *Caricetum(riparia)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Petasitetum(hybridum)*, *Lolieto(perenne)-Elytrigietum herbosa*, *Polygonetum(avicularis)*, *Loletio(perenne)-Potentilletum(anserina)*, *Trifolio(repens)-Lolietum(perenne)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Eleocharietum(palustris)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*.

Habitat de importanță europeană: 9160-1, 9170(A), 9170(B), 91 VO, 92 AO(1), 92 AO(2).

Tipuri de formațiuni de pădure: Făgete amestecate (1%); Gorunete pure (4%); Șleau de deal cu gorun (79%); Șleau de deal cu GO, ST (10%); Stejărete pure de stejar (4%); Șleau de deal-câmpie de stejar (1%); Șleau de luncă (1%). Compoziția generală a arboretelor: 3CA2GO2FR1TE1ST1FA; Specii principale: GO, ST, FA; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PA, TE, CI, JU; SRB; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (36-98).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	727		7	17	162	46
Completitudinea datelor (în%)	90		80	95	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		14		4	15	5
Lista IUCN		3		1	6	2
Cartea Roșie a Europei	3			1		
Listele Convenției de la Berna	1	3	2	9	107	24
Listele Convenției de la Bonn					45	
Directiva privind habitatele, Anexa II		5		3		
Directiva privind habitatele, Anexa IV	1	2	2	10		11
Directiva privind ocrotirea păsărilor					84	
Lista operațională	87	26		6	20	13
Protejate de lege (CR, EN, VU)	62	14		3	26	12

Exemple de specii rare de plante: *Astragalus dasyanthus* Pall., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Briza media* L., *Carex paniculata* L., *C. pendula* Huds., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Dactylorhiza majalis* (Reichenb.) P.F.Hunt et Summerhayes, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Epipactis atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Bess., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. palustris* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Eriophorum latifolium* Hoppe, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Orchis mascula* (L.) L. ssp. *signifera* (Vest) Soo, *O. palustris* Jacq., *O. purpurea* Huds., *Ornithogalum flavescens* Lam., *Orthilia secunda* (L.) House, *Padus avium* Mill., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *P. chlorantha* (Cust.) Reichenb. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Lymnaea intermedia* (Lam.), *Platycnemis pennipes* (Pallas), *Lestes viridis* (V.D.Lind), *Gomphus vulgatissimu* (L.), *Centroptilum luteolum* (M.). **Exemple de specii rare:** *Coenagrion mercuriale* (Charp.) (?), *Gomphus flavipes* (Charpentier), (?), *Aeschna viridis* (Eversman). **Insecte - exemple de specii rare:** *Elater ferrugineus* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur.. **Păsări.** 104 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 6 specii sunt oaspeți de vară, 2 - specii oaspeți de iarnă, 17 specii sunt cunoscute ca migratoare. Caracterizând păsările, predomină specii silvice, însă sînt prezente și specii de baltă: *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Egretta garzetta* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. crecca* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba livia* Gm., *Streptopelia turtur* L., *S. decaocto* Friv., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Saxicola torquata* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Ph. ochrurus* Gmelin., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Wieill.,

Sylvia nisoria Bechst., *S. borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *S. curruca* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Ficedula parva*, *F. albicollis*, *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *Crex crex* L., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila chrysaetos* L., *A. clanga* Pall., *A. pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco vespertinus* L., *Columba oenas* L., *Dryocopus martius* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela putorius* L.; chiroptere: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber. În apropiere de bazinele acvatice se întâlnește noptarul de apă (*Myotis daubentonii* Kuhl). Unele sectoare deschise de pădure sunt utilizate în calitate de terenuri pentru vânătoare de către speciile sinantropice, precum sunt *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.; chiroptere: *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Un teritoriu preponderent silvic și relativ într-o stare bună. Complexul de lunci se află într-o stare nesatisfăcătoare. Pe teritoriu sunt câteva tipuri de bazine acvatice (heleșteie artificiale, pâraiașe mici, cu proveniență din izvoare). Teritoriul este protejat bine, fiind îngrădit și păzit. Fauna este într-o stare bună, au fost descoperite un șir de specii noi pentru știință de nevertebrate de sol; fauna de hidrobionți este mai puțin studiată. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația științifică „Plaiul Fagului” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat de plante. Este necesar de păstrat sectoarele seculare de pădure, arborii scorburoși, cei bătrâni și cei uscați în picioare, arborii cu scoarța desprinsă. Este necesar de a stopa pescuitul, scăldatul (în bazinele de apă sunt prezente specii care sunt pe cale de dispariție). În general, gestionarea nu corespunde statutului de rezervație științifică și în cea mai mare parte este finanțată din mijloacele obținute din tăieri.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a arboretelor derivate - 70%, inclusiv total derivate - 40%; ponderea excesivă a arboretelor provenite din lăstari - 73%. Factorii negativi includ: pășunatul excesiv și curățarea lizierii pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor seculari. Un alt factor nefavorabil este drumul ce trece prin rezervație spre satul Rădeni. Relativ înalt este deranjul din partea populației locale și a turiștilor (de exemplu, a celor care colectează ciuperci).

Valoarea socială și economică. Este un centru științific și nucleu de dezvoltare și răspândire a speciilor de animale rare. Rezervație genetică a plantelor formatoare de cenoze, mai ales a speciilor rare și a celor pe cale de dispariție. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase - 1621,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (inclusiv folosirea în scopuri cinegetice) - 286,4 mii lei; total - 1908,3 mii lei. Totuși, această evaluare este pur economică și nu corespunde statutului de rezervație științifică. Rezervația poate servi pentru creșterea efectivului de cerbi, căpriori. Ea are o anumită importanță pentru dezvoltarea turismului, dar posibilitățile de vizitare sunt limitate de statutul său de rezervație.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice - 21. Exemple: Bumbata 1; Bumbata 1; Radenii Veki 1; Radenii Veki 2; Alekseevka 3; Poiana; Bumbata 2; Korneshti; Agronomovka 1 - Delia; Agronomovka 2 Delia; Alekseevka 1; Alekseevka 2. **Cele mai importante descoperiri:** Bumbata 1. nu este studiată; așezare mezolitică; vârsta: 9 mii ani î.H.; suprafața: nu este determinată.

15. La Castel

Amplasarea. Raionul Edineț, întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Edineț (40-48). Suprafața 746 / 779,9 ha.

48° 8' 23"	Lat N	27° 9' 12"	Long E
------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă - 261 m, altitudine minimă - 105 m, altitudine medie - 150-200 m, diferențe de nivel - 50-105 m, limite de înclinări - 5°-30°, expoziții predominante - N, NV; E; platou.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de nord a republicii la 75 km spre nord-vest de mun. Bălți, în limitele podișului moldovenesc de nord
Relief	Cumpăna apelor și versantul de dreapta a r. Racovăț, cu un impact antropogen slab și unul al proceselor naturale mediu.
Bazinele acvatice	Porțiunea de jos a bazinului r. Racovăț
Descrierea generală geologică	Formată din calcare, argile, sedimente nisipoase-argiloase ale etajului badenian, ale subetajului volhinian al miocenului, ale etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și platoului de silvo-stepă a Moldovei de nord, Cîmpia Racovăț, cu cernoziomuri levigate, preponderent pe pe luturi loessoide de grosime mare, pe alocuri cu păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Seslerietum(heufleriana) herbosum*, *Stipeto(pulcherhimmia, pennata)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Stipeto(lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Teucrieto(montana)-festuceto(valesiaca)-bothriochloetum(ischaemum)*;
- **păduri:** *Caprinetum(betulus) subnudum*, *Caprinetum(betulus)-querceta(robur) herbosa*, *Carpinetum(betulus)-querceta(petraea) herbosa*, *Ceraseto(avium)-quercetum(robur) polygonatosum(latifolia)*, *Quercetum(robur) poosum(nemorales)*, *Querceta(robur) herbosa*, *Populetum(alba) rubosum*, *Salicetum(alba) rubosum*;
- **poiene și liziere:** *Calamagrostideto(epigeios)-poaetum(angustifolia)*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigietum (repens) herosa*;
- **lunci:** *Poaetum(pratensis) loliosum(perenne)*, *Agrostideta(stolonifera) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Elytrigietum(repens) herbosum*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 IO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Goruneto-stejărete; Șleau de deal cu gorun și stejar pedunculat; Stejărete pure de stejar pedunculat; Compoziția arboretelor: 4ST2GO1GA1TE2DT. Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, UL, TE, CI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 61 (28-100).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	593		1	17	126	26
Completitudinea datelor (în%)	70			80	90	90
Cartea Roșie a Moldovei		8		3	14	2
Lista IUCN		2			5	1
Cartea Roșie a Europei	2	2				
Listele Convenției de la Berna		1		8	91	10
Listele Convenției de la Bonn					34	
Directiva privind habitatele, Anexa II		3		3		
Directiva privind habitatele, Anexa IV				9		3
Directiva privind ocrotirea păsărilor					59	
Lista operațională	51	19		5	16	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	29	7		2	18	3

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium robertianum* (Hoff.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Lilium martagon* L., *Melittis sarmatica* Klok., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kerner, *Sesleria heufleriana* Schur, *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. A fost identificată o singură specie - *Lymnaea auricularia* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Dolbina elegans* (Bang-Naas), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina*

L., *Rana ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Caracterizând păsările predomină specii silvice. 82 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 3 specii oaspeți de vară, 2 specii oaspeți de iarnă, 10 specii cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. minor*, *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. communis* Lath., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, proprietate publică a comunităților.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Principala porțiune a teritoriului reprezintă rezervația peisajeră „La Castel” (746 ha). Este necesară efectuarea zonării și elaborarea măsurilor de gestionare. Pentru protecția lumii animale este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere. Pe un deal în apropierea zonei-nucleu este organizată o groapă de ardere a varului, ca măsură de protecție ar fi bine de interzis această activitate. Este necesară asigurarea cu hrană complementară a paricopitatelor în timpul iernii, asigurarea liniștei în perioada de reproducere, combaterea braconajului, a vulpii și ciinilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Proveniența din lăstari a circa 100% arborete de stejar și gorun; prezența unor focare de uscare a arboretelor (subparcelele 40D, 41G, 42D, 43D, 42F, 46O, 48F). Factorii negativi includ: suprapășunatul pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști și îndepărtarea acumulărilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 149,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 202,2 mii lei; total – 361,1 mii lei. Rezervație genetică a speciilor rare și pe cale de dispariție de plante, este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a edificatorilor de cenoză, a speciilor rare și pe cale de dispariție. Anumite sectoare pot fi folosite în calitate de pășuni cu presiune reglementată. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al păsărilor, insectelor-entomofagi și polenizatori. Este posibilă organizarea eco-turismului: efectuarea observărilor asupra peisajului, a speciilor rare de plante și animale;

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice: 54. Exemple: Buzduzhany; Volodeni 2; Burlaneshti 3; Buzduzhany 2; Volodeni 1; Buzduzhany 1; Buzduzhany 6 - Cintirumul Turcilor; Buzduzhany 7; Burlanesti 1-Dragiste; Burlanesti 2-Dragiste; Bleshteni 2-U Ozera; Volodeni 3; Volodeni 4; Volodeni 5; La Livada; Burlaneshti 1-Ostrov; Bleshteni 1.

23. Suta de Movile

Amplasarea. Raionul Rîșcani, întreprinderea pentru silvicultură Glodeni, ocolul silvic Rîșcani (parcelele 80-89); Suprafața 1072 / 1148,1 ha.

47° 49' 50"	Lat N	27° 18' 21"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 266 m, altitudine minimă – 130 m, altitudine medie – 130-220 m, diferențe de nivel – 55-90 m, limite de înclinări – 5°-25°, expoziții predominante – S, SV, V; N, NV, NE; platou.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea nordică a republicii, la 50 km spre vest de mun. Bălți în limitele câmpiei Prutului de Mijloc.
Relief	Lunca inundabilă înaltă și versanții limitrofi luncii ale r. Prut, cumpăna apelor dintre afluentul r. Camenca și r. Prut, cu o acțiune antropogenă slabă și cu o influență a proceselor naturale medii.

Bazinele acvatic	Partea de mijloc a bazinul f. Prut.
Descrierea generală geologică	Formată preponderent din argile ale subetajului volhinian și basarabean din miocen și ale etajului Akchagyil din pliocen.
Caracteristica landşaftului	Regiunea landşaftică a cîmpiilor și a podișurilor de luncă-stepă a Bălțiului Altitudinile limitrofe Prutului cu soluri cenușii închise de pădure și cu cernoziomuri tipice pe luturi loessoide, cu sectoare de pădure de carpen-stejar.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercetum(robur) veratrosus(nigrum)*, *Quercetum(robur, petraea)*, *Tilieto(cordata)-Querceta herbosa*;
- **stepe:** *Agropyreto(pectinatum)-Stipeta(capillata) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) potentillosum(arenaria)*, *Poaeto(bulbosa)-Artemisietum(austriaca)*, *Stipeto(pennata)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Elytrigietum(repens) trifoliosum(fragiferi)*, *Junceta(gerardii)*, *Rorippo(sylvestris)-Agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostideto(stolonifera)-Festuceta(orientalis) herbosa*, *Cariceta(otruba) herbosum*, *Caricet(hirta) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Schoenoplectetum(tabernamontanii)*, *Phragmitetum(australis)*, *Typhetum(latifolia)*, *Typhetum(angustifolia)*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Stejărete pure de stejar pedunculat (80%); Șleauri de deal cu GO, ST (20%); Compoziția generală a arboretelor: 6ST1TE1FR1SC1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CI, TE, JU, PA, STR, SC, ULC, PI, MO, ME; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (40-80); în cadrul obiectului sunt arborete cu vârsta de peste 100 ani (ST/GO de 115 ani - u.a. 80D; ST de 120 ani - 81B, 88C; ST de 130 ani - 88N; ST de 150 ani - 80T).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	531			13	118	25
Completitudinea datelor (în%)	70			80	95	90
Cartea Roșie a Moldovei		3		3	12	1
Lista IUCN				2	5	1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		1		8	79	8
Listele Convenției de la Bonn					44	
Directiva privind habitatele, Anexa II				1		
Directiva privind habitatele, Anexa IV		1		8		1
Directiva privind ocrotirea păsărilor					63	
Lista operațională	26	5		4	14	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	12	3		2	15	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Anthyllis macrocephala* Wend., *Asparagus officinalis* L., *Asparagus pseudoscaber* Grec., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Crambe tataria* Sebeok, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fagus sylvatica* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Iris pumila* L., *Scorzonera purpurea* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. ucrainica* P.Smirn., *Teucrium montanum* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Cetonischema aeruginosa* Drury, *Catocala sponsa* L., *Iphioides podalirius* (L.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Elaphe quatuorlineata* Lacépède, *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Pentru păsări caracteristice sînt speciile de cîmpie și de stepă, cu un grup mic de specii de baltă. **30** specii cuibăresc pe acest teritoriu, 11 specii au fost înregistrate în perioada migrațiilor, 18 - la migrații trofice de vară și o singură specie la iernat. Speciile caracteristice: *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Crex crex* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Muscicapa striata* L., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana*

L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Nannospalax leucodon* Nordmann, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Lepus europaeus* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, terenuri private.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse.

Acest peisaj unic este situat pe versantul văii Prutului, la sud-est de satele Braniște și Avrameni, pe un teritoriu cu o lungime de 8 km și o lățime de 2,3-1,7 km. Pe acest sector sunt peste 3500 de movile, cu precădere alungite, pronunțate, cu pante abrupte și înălțimi de la 1-3 m până la 30 m („Movila Țiganului”). Dealurile mici și diferite adâncituri cu un strat de sol mai gros sunt acoperite de stepe. Stepă, pe alocuri, alternează cu multe bazine mici de apă parțial înmlăștinite, cu câteva iezulețe eutrofice cu funduri nisipoase și de pietriș. Este un sistem de biotopuri unice, dar și foarte vulnerabile ce mențin condiții de viață foarte diverse și cu ecosisteme de stepă foarte rar întâlnite în Moldova. Aici este prezentă populația cea mai nordică a șarpelui dungat (*Elaphe quatuorlineata* Lacépède). Teritoriul mai include și păduri de stejar și de alt tip situate pe pante, pe alocuri chiar foarte abrupte. „Suta de Movile” reprezintă un peisaj de o mare valoare științifică și estetică. Unii savanți constată că este unicul loc din Europa, unde sunt concentrate într-un număr atât de mare recife submarine ale Mării Mediteraneene - bazin de apă al perioadei terțiare, ce acoperea teritoriul de azi al Republicii Moldova cu vreo 20 de milioane de ani în urmă. Alți savanți consideră că formațiunile s-au format datorită alunecărilor de teren și prăbușirilor. Teritoriul include rezervația peisajeră „Suta de Movile” (1072 ha) și terenurile limitrofe. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor cu vegetație de stepă. O parte din acest complex este situată în zona de frontieră și este destul de bine protejată. Are loc o protecție insuficientă. Ecosistemele de stepă sunt puternic degradate, o parte a teritoriului este privatizată ilegal și arată. Este necesară excluderea teritoriilor date din circuitul agricol și respectarea legislației. Trebuie păstrate sectoarele cu desișuri de arbuști, lacuri și stîncării. Aria prezintă interes pentru mărirea efectivului de iepuri, căpriori, pentru aceasta este necesară asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului, vulpii și ciinilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Suta de Movile” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Dar pășunatul excesiv dăunează considerabil ecosistemelor și speciilor ocrotite de stat, o mare parte a teritoriului de stepă a fost privatizată și deștelenită ilegal, cealaltă parte este puternic degradată din cauza pășunatului ilegal. Circa 75% din arborete provin din lăstari (TE - 99%). Ca factor negativ este lichidarea desișurilor de arbuști și a aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Un rezervat genetic al speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, al edificatorilor de cenoze. După reconstrucție teritoriul ar putea fi utilizat drept bancă de semințe, în calitate de fineață, și probabil, pentru pășunat reglementat. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor în conformitate cu prevederile legislației: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 252,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 77,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 202 mii lei; total – 532,6 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice – 29.

27. Climăuții de Jos

Amplasarea. Raionul Șoldănești, întreprinderea pentru silvicultură Șoldănești, ocolul silvic Șoldănești (trupul de pădure „Bursuc-Cot” - 241,1 ha, parcelele 1-3; trupul de pădure Lelina - 175,7 ha - parcelele 4-6; trupul de pădure „Climăuții de Jos” - 192,6 ha - parcelele 7-9; trupul de pădure „Socol” - 50,6 ha - parcelele 20-21); Suprafața 668 / 647.7 ha.

47° 57' 39"	Lat N	28° 47' 28"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 190 m, altitudine minimă – 40 m, altitudine medie – 90-120 m, diferențe de nivel – 30-128 m, limite de înclinări – 6°-75°, expoziții predominante – N, NE, NV, E, SE; V, SV; platou.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a țării, la 70 km spre nord-est de mun. Bălți în limitele Podișului Transnistrean.
Relief	Partea inferioară a versanților și lunca inundabilă superioară a fluviului Nistru cu un impact antropogen și al proceselor naturale mediu.
Bazinele acvatice	Partea de mijloc a bazinului fl. Nistru.

Descrierea generală geologică	Este formată din orizonturi alternante de calcare, nisipuri și argile ale etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, ale subetajelor volhinian și basarabean al grosimii indivizibile a subetajului hersonian – etajul meotic din miocen, etajele Akchagyil și cimerian ale pliocenului.
Caracteristica landşaftului	Regiunea landşaftică a podişurilor și câmpiilor de silvostepă. Este amplasată la joncțiunea a două landşafturi. - Podişul Văscăuți cu soluri cenușii închise de pădure și cernoziomuri levigate pe luturi loessoide - Cîmpia terasată Rașcov cu cernoziomuri tipice, levigate și podzolite.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(capillata)*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(pulcherrima)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(pennata) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Caricetum(humilis)*, *Cariceto(humilis)-teucrietum(chamaedrys)*;
- **păduri**: *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur) cornosa(mas)*, *Quereto(robur)-carpineta(betulus) herbosa*, *Querceta(robur, petraea) herbosa*, *Crataegeto(monogyna)-corneto(mas)-cerasetum(mahaleb)*;
- **poiene și liziere**: *Poaeto(angustifolia)-brometa(inermis) herbosa*, *Calamagrostideto(epigeios)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **lunci**: *Loliet(perenne)*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Loliet(perenne)-Poaetum(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosa*, *Eleocharieto(palustris)-Cariceta(hirta) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră**: *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Phragmitetum(australis)*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Stejărete pure de stejar (84%); Șleau deal câmpie de stejar (16%); Compoziția generală a arboretelor: 4SC3ST1CA1FR1PI; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: CA, CI, FR, FRA, GL, JU, NU, PA, PI, SC, STR, TE, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (40-90), circa 15% din suprafață sunt arborete de stejar cu vârsta peste 100 ani, inclusiv 135 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	369			19	151	30
Completitudinea datelor (în%)	70			90	90	80
Cartea Roșie a Moldovei				4	16	2
Lista IUCN		1			6	
Cartea Roșie a Europei	1	1				
Listele Convenției de la Berna		2		10	100	17
Listele Convenției de la Bonn					48	
Directiva privind habitatele, Anexa II		1		3		
Directiva privind habitatele, Anexa IV		1		11		9
Directiva privind ocrotirea păsărilor					86	
Lista operațională	28	8		6	21	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	18	4		3	21	7

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Aurinia saxatilis* (L.) Desv., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlff., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos: nu se cunosc date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Zamenis longissimus* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur.. **Păsări.** Păsările sînt caracterizate

preponderent prin specii de pădure și de baltă. Cuibăresc pe acest teritoriu 47 specii, la migrație sînt întilnite încă 30 specii, 8 specii sunt întilnite la migrațiile trofice de vară. *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pallas, *Martes foina* Erxleben, *Vulpes vulpes* L., *Capreolus capreolus* L. Chiroptere (toate cu un număr mic de indivizi): *Myotis daubentonii* Kuhl, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. pipistrellus* Schreber, *Nyctalus noctula* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber. Chiroptere: *Myotis mystacinus* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fond forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Zona-nucleu include rezervația peizajeră „Climăuții de Jos” (668 ha) ce ocupă o parte a teritoriului, precum și monumentul geologic „Ripa Namălvii” (100ha). Pădurea amplasată în partea de sus și pe versanții canionului râulețului Cușmirca este în temei formată din stejar, frasin, artar și a. S-a mai păstrat și o dumberavă destul de veche, dar pădurile de stejar în cea mai mare parte sunt înlocuite cu păduri derivate de fag, desigurile de arbuști se întind pe marginile pădurii în special pe locurile petrofitice, mărind capacitatea ecologică a teritoriului pentru faună. Pe versantul sud-estic pășunat cu un unghi de înclinație de 30-45°, cu pietre dezgolite sunt răspîndite stepe derivate. Un deosebit interes prezintă porțiunea defileului situat în partea de jos a râulețului, cu apă mai multă și viteză mult mai mare, care are o lungime de circa 10 km, defileul având o adâncime de 150-200 m. Pe aceasta porțiune râulețul Cușmirca de doua ori intersectează lanțul de stânci formate de pe urma mării sarmatice, care se dezgolesc atât în partea stînga, cât și în partea dreapta, evidențiind stîncile pitorești abrupte cu forme ciudate. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor de stîncării cu elemente de vegetație pietrofită de stepă. Pentru protecția faunei este necesar de păstrat sectoarele cu desigurii de arbuști, arborii vechi și scorburoși, stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere. Protecția mamiferelor rare este nesatisfăcătoare. În prezent aproape că lipsește vînatul paricopitat, însă aria poate servi drept biotop pentru căprior, dar este necesară asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii, combaterea braconajului și a vulpii.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 60% din arborete de stejar sunt provenite din lăstari. Pășunatul excesiv dăunează considerabil speciilor ocrotite de stat, inclusiv și pe pantele abrupte, ca și tăierea arborilor vechi, lichidarea desigurilor de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului. Vecinătatea satului provoacă un deranj din partea populației locale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 157,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 55,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 207,9 mii lei; total venituri anuale – 420,8 mii lei. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor de păsări insectivore și lilieciilor. Sectorul dat poate fi folosit pentru efectuarea observărilor asupra Indșafurilor, plantelor și animalelor, dar în special asupra reptilelor, de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice – 6. Exemple: Climautii de Jos 2; Climautii de Jos 5. **Descoperiri paleontologice.** Climautii-II. Paleolitul superior. **Mamifere.** *Proboscidae:* *Mammotus primigenius* Blum., *Carnivora:* *Canis lupus* L., *Vulpes* sp., *Perissodactyla:* *Equus latipes* Grom., *Artiodactyla:* *Rangifer tarandus* L., *Cervus elephas* L., *Bison priscus* Boj., *Lagomorfa:* *Lepus* sp.

47. Mlastina Togai

Amplasarea. Raionul Ștefan Vodă, întreprinderea pentru silvicultură Tighina, ocolul silvic Olănești (parcila 43V1); Suprafața 50 / 141,8 ha.

46° 28' 7"	Lat N	30° 0' 33"	Long E
------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 1 m, altitudine minimă – 1 m, altitudine medie – 1 m, diferențe de nivel – plan m, limite de înclinări – plan, expoziții predominante – plan.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea nordică a țării, la 60 km spre sud-est de mun. Bender în limitele câmpiei Cogîlnic.
Relief	Lunca inundabilă a f. Nistru cu un impact antropologic și al proceselor naturale moderne neînsemnat.
Bazinele acvatice	Partea de jos a bazinul f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, argile, calcare din grosimea superioară a etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaf-tului	Regiunea landșaftică a câmpiei terasate de stepă a Nistrului de Jos. Lunca inundabilă extinsă a f. Nistru cu soluri de luncă, înnămolite-de luncă-palustre, pe alocuri cu plo-piș și sălciș și cu sectoare de lunci și mlaștini.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriul au fost înregistrate:

- **lunci:** *Agrostideto(stolonifera)-eleocharitetum(palustris)*, *Junceto(gerardii)-agrostidetum (stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina, repens)*;
- **păduri:** *Fraxineta (excelsior)*, *Fraxineto-Populetum (alba)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Bolbochoenetum (maritimus)*, *Glycerietum(maxima)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*, *Lemnetum(gibba)*, *Salvinietum(natans)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Ceratophylletum(demersum)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	81		26	12	188	23
Completitudinea datelor (în%)	70		50	80	90	90
Cartea Roșie a Moldovei		3		1	21	4
Lista IUCN				1	8	2
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		2		7	121	14
Listele Convenției de la Bonn					67	
Directiva privind habitatele, Anexa II				2		
Directiva privind habitatele, Anexa IV		1		8		9
Directiva privind ocrotirea păsărilor					105	
Lista operațională	4	5		3	29	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	2	3		1	25	10

Exemple de specii rare de plante: *Acorus calamus* L., *Potamogeton lucens* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Typha laxmannii* Lepech.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Asellus aquaticus* (L.), *Lymnaea stagnalis* (L.), *Ylyocoris cimicoides* (L.), *Epiteca bimaculata* (Charpentier), *Limnomysis benedeni* (Czerniawski), *Cybister laterimarginalis* (De Geer). **Insecte - exemple de specii rare:** *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Emys orbicularis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări** În total au fost depistate 53 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 16 specii oaspeți de vară, 13 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizând păsările predomină speciile de baltă. *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Milvus migrans* Bodd., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Alcedo atthis* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus schoenobaues* L., *A. scirpaceus* Herm., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. **Exemple de specii rare:** *Ardeola ralloides* Scop., *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Sorex araneus* L., *Ondatra zibethicus* L., *Arvicola terrestris* L., *Sus scrofa* L., *Nyctereutes procynoides*. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Rezervația naturală ocupă o treime din teritoriu. Este un loc important pentru păsările de baltă și cele silvice, păsările migratoare. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Este necesar de păstrat regimul acvatic. Zona creează condiții favorabile pentru mistreț. Sunt necesare: asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat, păstrarea liniștii și a arborilor scorburoși, combaterea braconajului, vulpii și a cîinilor vagabonzi. Populațiile locale ale herpetofaunei s-au păstrat în starea lor naturală. Luînd în considerație că teritoriul dat prezintă un loc important de reproducere pentru mai multe specii de amfibieni ar fi binevenită crearea trece-rilor subterane sub drumurile agitate pentru migrația amfibienilor în perioada de reproducere. Modul de zonare și măsurile de protecție sunt propuse în Planul de management al Zonei Ramsar „Nistrul de Jos”.

Pericole și factori nefavorabili. Braconajul și recreația, uscarea microhabitatelor palustre, nimicirea directă a reptilelor.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare a produselor pădurii – total 14,9 mii lei. Aici populează diferite specii de păsări ce se hrănesc cu dăunători agricoli și de pădure. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului (ecosistemele de baltă destul de rare în țara) și pot fi admirate și studiate de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt puțin probabile descoperiri.

48. Cioburciu-Râșcaeți

Amplasarea. Raionul Ștefan Vodă, întreprinderea pentru silvicultură Tighina, ocolul silvic Olănești (parcelele 1-23); Suprafața 2,0 / 1175,6 ha.

46° 33' 44"	Lat N	29° 44' 22"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 160 m, altitudine minimă – 2 m, altitudine medie – 80-120 m, diferențe de nivel – 35-75 m, limite de înclinări – 6°-18°, expoziții predominante – N, NV, NE, SE, E, S.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării, la 35 km spre sud-est de mun. Bender în limitele Cîmpiei Cogîlnic.
Relief	Cumpăna apelor și luncile inundabile ale afluenților mici ai f. Nistru cu un impact antropogen mic și o unul al proceselor naturale mediu
Bazinele acvatice	Partea superioară și cea de mijloc a bazinelor afluenților mici ai f. Nistru
Descrierea generală geologică	Formată din depuneri nisipoase-argiloase ale grosimii indivizibile a subetajului heronian al etajului meotic, din nisipuri, argile și calcare ale subetajului neorus al etajului pontian,
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiei terasate de stepă a Nistrului de Jos. Podișurile Botnei, cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare, pe alocuri cu pădure de gîrnet.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta (ischaemum)herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-poaeta (angustifolia) herbosa*, *Stipeto(ucrainica, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata, pulcherrima)-festuceta (valesiaca) herbosa*;
- **păduri:** *Quercetum(pubescens) stepposum*, *Quercetum(robur, pubescens) herbosum*, *Quercetum(robur) poosum*;
- **poiene și liziere:** *Brometo(inermis)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Lolieto(perenne)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Agrostideto(stolonifera)-Eleocharitetum(palustris)*, *Junceto(gerardii)-Agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina, repens)*, *Ranunculetum(repens)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Bolbochoenetum (maritimus)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 HO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Stejărete pure de stejar (22%); Stejărete pure de stejar pufos (78%); Specii principale: ST, STP; Specii secundare/de ajutor: FR, PA, JU, VIT, NU, GL, SC, ULC, ART, TE, MO, ARA, PLC; PIN; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 55 (30-70); în cadrul sectorului sunt arborete de ST care depășesc 100 ani (u.a. 9C - 110 ani; 13J - 115 ani; 5H - 160 de ani; 23T - 135 ani; 23S - 120 ani etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	477			15	175	38
Completitudinea datelor (în%)	80			100	85	80
Cartea Roșie a Moldovei		15		4	21	3
Lista IUCN		5			7	
Cartea Roșie a Europei	2	1				
Listele Convenției de la Berna		4		10	114	20
Listele Convenției de la Bonn					57	
Directiva privind habitatele, Anexa II		3		2		
Directiva privind habitatele, Anexa IV		2		11		12
Directiva privind ocrotirea păsărilor					102	
Lista operațională	33	9		6	26	9
Protejate de lege (CR, EN, VU)	14	14		3	26	10

Exemple de specii rare de plante: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Chamaecytisus ruthenicus* (Fisch. ex Woloszcz.) Klaskova, *Crambe tatarica* Sebeok, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Haplophyllum suaveolens* (DC.) G. Don fil., *Potentilla astracanică* Jacq., *Pulsatilla ucrainica* (Ugr.) Wissjul., *Scorzonera ensifolia* Bieb., *S. mollis* Bieb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C. Koch, *S. tirsă* Stev., *S. ucrainica* P. Smirn. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos: nu se cunosc date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Saga pedo* (Pall), *Calosoma sycophanta* L., *Ascalaphus macaronius* (Scop.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Papilio machaon* (L.), *Iphiclydes podalirius* L. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* Laur., cea mai viabilă populație pentru Moldova de *Elaphe quatuorlineata* Lacep. **Păsări.** În total au fost depistate 68 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 14 specii migratoare. Speciile principale caracteristice sunt de pădure, de baltă și de stepă: *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Crex crex* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Plegadis falcinellus* L., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Crex crex* L., *Columba oenas* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Clethrionomys glareolus* Schr., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Meles meles* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L.; chiroptere: *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus noctula* Schreber, *Plecotus austriacus* FISCHER, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Dryomys nitedula* Pallas, *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L.; chiroptere: *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *P. kuhlii* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Este un teritoriu deosebit de variat, unde s-au păstrat sectoare de girneț. Este un loc important pentru păsările de baltă și silvice, păsările migratoare, mamiferile. Este necesară păstrarea sectoarelor cu desișuri de arbuști, a arborilor scorburoși, lizierilor. Aria este un ecosistem favorabil pentru efectivele speciilor de vânat (*Cervus elaphus* L., *Capreolus capreolus* L., *Sus scrofa* L.). Sunt necesare: asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricipitat, păstrarea liniștii și a arborilor scorburoși, combaterea braconajului, a vulpii și a cîinilor vagabonzi. Sistemul de zonare și măsurile de protecție sunt propuse în Planul de management al zonei Ramsar „Nistrul de Jos”. Zona-nucleu include monumentul geologic al naturii de importanță internațională „Rîpa lui Albu”.

Pericole și factori nefavorabil. Ponderea mică a arboretelor natural fundamentale (20%); 58% din suprafață este ocu-

pată de arborete artificiale (SC, GL etc.); în cadrul multor arborete este prezent arțarul american. Pășunatul excesiv al pantelor stepice și a luncilor de lângă rîu, lichidarea arborilor, desigurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 381,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 17,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 366,3 mii lei; total – 765,1 mii lei. Un rezervat genetic al speciilor rare și a celor pe cale de dispariție, al insectelor-polenizatoare. Păsările și insecte-entomofagi joacă un rol important în reglarea efectivului de insecte dăunătoare în împrejurimi. Sunt prezente elemente estetice deosebite ale peisajului care pot fi admirate și studiate de către turiști și specialiștii zoologi și botaniști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul monumentelor arheologice – 15. Cele mai importante: Răscăieți 1. **Descoperiri paleontologice.** Cioburciu (Rapa-lui-Alba). Miocen – Complex faunistic meotic. **Mamifere.** *Carnivora:* *Simocyon primigenius* Wagn., *Mustela palaeattica* Weit., *Ictitherium robustum* Gaug., *Crocota eximia* (Roth. et Wagn.), *Machairodus schlosseri* Weit., *Machairodus cultridens* Gaud., *Proboscidae:* *Choerolophodon pentelici* (Gaud et Lart.), *Mostodont* sp., *Deinotherium giganteum* Kauh., *Perissodactyla:* *Hipparion* cf. *gromovae* Gab., *Hipparion* cf. *moldavicum* Grom., *Aceratherium incisivum* Kauh., *Dicerorhinus schleiermacheri* (Kaup.). *Artiodactyla:* *Cervus* sp., *Paleotragus rouenii* Gaud., *Helladotherium divernoyi* (Gaud et Lart.), *Tragocerus frolovi* Pavl., *Palaeoryx stutzeli* Schlos., *Gazella desperdita* (Gervalis). **Reptilia.** *Testudines:* *Protestudo bessarabica* (Rjab.).

50. Cremenciug-Holoșnița

Amplasarea. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Șolcani (parcelele 23-26; 44-47); Suprafața 199,0 / 696,0 ha.

48° 15' 1"	Lat N	28° 4' 16"	Long E
------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximă – 200 m, altitudine minimă – 40 m, altitudine medie – 120-170 m, diferențe de nivel – 60-100 m, limite de înclinări – 6°-40°, expoziții predominante – NE; SE, E.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea nordică a țării, la 55 km spre nord-est de mun. Bender în limitele podișului transnistrean
Relief	Cumpăna apelor și versanții luncii f. Nistru și ai afluenților săi mici cu un impact antropogen neînsemnat și o influență a proceselor naturale medie.
Bazinele acvatice	Partea de mijloc a bazinul f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Este formată din gresie, aleurite, pelite, gravelite, calcare, argile și nisipuri ale seriei moghilev-podolisk a suitei de Căușeni din proterozoi, al etajului senomanian al cretacului, al subetajelor volhinian și basarabeian din miocen și depuneri aluviale ale etajului Akchagyil din pliocen
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și a câmpiilor de silvostepă. Suprafața limtrofă Nistrului de Mijloc cu cernoziomuri podzolite și soluri carbonatice înțelenite, cu sectoare separate de pădure de carpen și stejar.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **step:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Caricetum(humilis)*;
- **păduri:** *Querceta(robura) herbosa*, *Carpineto(betulus)-Querceta(robura)*, *Quercetum(robura) cotinosum(coggyria)*, *Querceta(petraea) poosa(nemoralis)*, *Querceto(robura)-Carpineto(betulus)*;
- **poiene și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-brometa(inermis) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*, *Poaeto(pratensis)-calamagrostideta(epigeios)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 IO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Șleauri de deal cu gorun (2%); Goruneto-stejărete (10%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (17%); Stejărete pure de stejar (71%); Compoziția generală a arboretelor: 3SC2ST2PIN1GO1FR-1CA; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PI, PIN, PLC, PLN, PLT, SA, SC, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (30-70); în subparcele 45P este un arboret de ST în vârstă de 140 ani; în u.a. 22F vârsta arboretului (ST, GO) atinge 110 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	367		5	17	169	38
Completitudinea datelor (în%)	70		70	80	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	16	4
Lista IUCN		1			8	1
Cartea Roșie a Europei	3					1
Listele Convenției de la Berna	1	2		10	109	22
Listele Convenției de la Bonn					51	
Directiva privind habitatele, Anexa II		2		2		1
Directiva privind habitatele, Anexa IV	1	1		11		13
Directiva privind ocrotirea păsărilor					93	
Lista operațională	41	7		5	21	12
Protejate de lege (CR, EN, VU)	29	5		2	21	13

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Amygdalus nana* L., *Anthoxanthum odoratum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dictamnus albus* L., *Euphorbia volhynica* Bess. ex Racib., *Galanthus nivalis* L., *Haplophyllum suaveolens* (DC.) G. Don fil., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lathyrus aureus* (Stev.) Brandza, *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Poa versicolor* Bess., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Piscicola fasciata* (Kollar), *Erpobdella testacea* (Savigny), *Haemopsis sanguisuga* (L.).

Insecte - exemple de specii rare: *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 92 specii de păsări cuibăresc, 48 specii înregistrare în timpul migrației. Sint caracteristice speciile de baltă și speciile silvice: *Phalacrocorax carbo* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Crex crex* L., *Actitis hypoleucos* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Riparia riparia* L., *Anthus campestris* L., *A. trivialis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Ph. ochruros* Gmelin., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia communis* Latham., *S. atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *P. collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Ficedula albicollis*, *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius minor* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Miliaria calandra* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Pernis apivorus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetus* L., *A. clanga* Pall., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L.; chiroptere: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber; o mare diversitate de terenuri pentru vânătoare, prezența de adăposturi în păduri și pe pantele abrupte (pe marginile canionului sunt multe crăpături și fisuri) asigură un număr relativ înalt de *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber, este prezent *Nyctalus leisleri* Kuhl. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Crocidura leucodon* Hermann; chiroptere: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein (specie destul de numeroasă), *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis daubentonii* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor, proprietatea publică a comunităților (pășuni).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Un teritoriu complex și variat, care include malurile abrupte ale Nistrului cu rămășițe de păduri naturale și multiple plantații forestiere (inclusiv cele de pin care, în fond, au substituit asociațiile petrofite-de stepă amplasate pe calcare), pășuni și un fragment al fluviului. O parte din acest teritoriu este o rezervație peisajeră. Pe riu se adună multe păsări acvatice și palustre ce migrează și care ierneză aici. O parte a zonei-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Relieful complicat precum și, parțial, regimul de frontieră, contribuie la păstrarea florei și a faunei. Este necesar de păstrat sectoarele cu desigur de arbuști și stîncăriile, de asigurat în timpul iernii cu hrană complementară a vînatului paricopitat, păstrarea liniștii și a arborilor scorburoși, combaterea braconajului, vulpii și a ciinilor vagabonzi. Sistemul de zonare și măsurile de protecție sunt propuse în Planul de management al zonei Ramsar „Unguri-Holoșnița”.

Pericole și factori nefavorabili. Sectorul f. Nistru se caracterizează prin condiții extreme pentru existența macronevertebratelor acvatice din cauza oscilațiilor bruște ale nivelului apei și din cauza dezgolirii unor sectoare mari de țarm. 55% din suprafață pădurilor este ocupată de arborete derivate, din care 70% sunt de productivitate inferioară. Factorii negativi includ: pășunatul excesiv al pantelor și în luncă, lichidarea desigurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu prevederile legislației în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 246,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 23,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 206,7 mii lei; total – 476,3 mii lei. Este un rezervat genetic al unor specii de plante rare și pe cale de dispariție. Aici cuibăresc specii de păsări, lilieci și insecte ce se hrănesc cu dăunători agricoli și de pădure. Sunt multe elemente estetice ale peisajului și pot fi admirate și studiate de către turiști și specialiști. Sunt posibilități speciale pentru efectuarea observațiilor asupra păsărilor. Este posibilă organizarea excursiilor de-a lungul versanților abrupti și în păduri pentru studierea chiropterelor cu ajutorul detectoarelor, fotografierea și inelarea lor.

Numărul total al monumentelor arheologice: 32. Exemple: Iarova 1 - La Cimitirul Vechi, Holoșnița 1- Podgori, Holoșnița 3-Podgori, Holoșnița 4-Podgori 2, Cureșnica 1- La Gradini, Cureșnica 2, Cureșnica 6-Odaia, Badicheni 1 – Bolata, Badicheni 2, Cremenciug 1 - La Gradina, Cremenciug 2 – Kaska, Cremenciug 3, Cremenciug 4, Sobari 2, Holoșnița 3- Podgori, iarova 2- La Biserika, Cremenciug 7, Cremenciug 6 - La Cariera, iarova 3- La iaz, Badiceni 1 – Bolata, Cremenciug 1 - La Gradina, Cremenciug 5 - Rypa Veke, Badiceni 1 – Bolata, Sobari 1-Livezi, Holoșnița 2-Podgori, Holoșnița 3- Podgori, Cureșnica 3- Pe Deal, Cureșnica 4, Cureșnica 5, **Cele mai importante descoperiri:** Iarova 1 - La Cimitirul Vechi. Un sit așelian. Nestudiat, vîrsta: nu se precizează, suprafața: nu este determinată. **Descoperiri paleontologice.** Teritoriul este puțin studiat, conține dezgoliri antice; în rocile din senomanian ale perioadei cretacice sunt adunate mostre de nevertebrate – amoniți și scoici cu două valve, a căror vîrstă este de aproximativ 100 milioane ani.

53. Popeasca

Amplasarea. Raionul Ștefan-Vodă, la sud de s. Popeasca. Cuprinde o rîpă mare, pantele line ale ei fiind acoperite de comunități de stepă. În jur sunt amplasate plantații de culturi forestiere, preponderent cu salcîm alb. În acest complex sunt incluse și pășunile comunei Popeasca. Suprafața - / 648,7 ha.

46 35 13	Lat N	29 34 6	Long E
----------	-------	---------	--------

Altitudinea maximă: 65-197m.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării, la 75 km spre sud-est de mun. Chișinău și la 27 km spre sud de mun. Tiraspol în limitele părții nord-estice a câmpiei Cogîlnic.
Relief	Cumpăna apelor f. Nistru și r. Babei, precum și versanții de dreapta a luncii f. Nistru (a afluentului său r.Știubei)
Bazinele acvatice	Partea inferioară a bazinului f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Este formată din nisipuri, argile, aleurite ale grosimii indivizibile a subetajului heronian al etajului meotic; din nisipuri, argile, calcare ale subetajului superior neorus, etajului ponțian din pliocen; din argile pestrițe cu straturi de aleurite ale orizontului de Tvardița, subetajului bosporian al etajului ponțian din pliocen.
Caracteristica landșaf-tului	Cîmpia inferioară de Tvardița formată din argile și aleurite cu cernoziomuri obișnuite și carbonate amplasate pe luturi loessoide.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Stipetum(pulcherrima) chamaecytidosum(austriaca)*, *Stipeto(lessingiana)-Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloeto(ischaemum)-stipetum(lessingiana)*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*;
- **lunci:** *Lolieto(perenne)-festucetum(regeliana)*;
- **pășuni:** *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca)*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeto(ischaemum)-festucetum(valesiaca)*;
- **plantații artificiale:** din culturile *Robinia pseudoacacia* L. și *Pinus pallasiana* (D. Don) Holmb.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	355			11	38	19
Completitudinea datelor (în%)	70			90	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		8		2	1	
Lista IUCN		2			1	
Cartea Roșie a Europei	1	1				
Listele Convenției de la Berna		2		7	28	7
Listele Convenției de la Bonn					8	
Directiva privind habitatele, Anexa II		1		2		
Directiva privind habitatele, Anexa IV	1	2		8		1
Directiva privind ocrotirea păsărilor					7	
Lista operațională	16	14		4	2	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	10	7		2	2	1

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. dasyanthus* Pall., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Cerastium ucrainicum* Pacz. ex Klok., *Convolvulus lineatus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Lipsesc datele. **Insecte - exemplu de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* (Drury), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Elaphe quatuorlineata* Lacep. **Păsări.** Sunt caracteristice păsările biotopurilor deschise. Au fost înregistrate 22 specii ce cuibăresc aici. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L. **Mamifere. Specii caracteristice:** *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a comunităților.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Este unul din cele mai mari sectoare de stepă, aflat într-o stare destul de bună, cu vegetație primară de luncă și stepă veritabilă cu predominarea sau participarea în covorul ierbos a negarei penate - *Stipa pulcherrima* și *Stipa lessingiana* și un amestec bogat de ierburi. În valea râului Frasin s-a format o luncă cu graminee și amestec de ierburi bogată din punct de vedere floristic. Sectorul de stepă este delimitat de terenurile agricole prin plantații de salcâm și pin. Pășunile de stepă sunt acoperite de comunități de bărboasă, păiuș și negara *Stipa capillata*, iar vâlcele din luncă sunt acoperite de raigras (*Lolium perenne* L.) și păiuș regal (*Festuca regeliana* Pavl.). Pe teritoriul complexului sunt înregistrate multiple specii rare de plante, insecte și păsări. O parte din acest teritoriu necesită o reconstrucție. Sectorul cu stepă primară trebuie utilizat în calitate de fineață cu un regulament de cosire o dată la 4 ani. Pășunile urmează să fie folosite și mai departe, însă cu un pășunat reglementat. Zonarea și măsurile de protecție sunt propuse în Planul de management al zonei Ramsar „Nistrul de Jos”.

Pericole și factori nefavorabili. Pericolul principal pentru acest sector este intensificarea pășunatului. Plantațiile de pin și salcâm pe alocuri înrăutățesc aspectul teritoriului.

Valoarea socială și economică. Poate fi utilizat în calitate de bancă de semințe a speciilor principale ale stepei primare, a speciilor de plante rare și a celor pe cale de dispariție. Teritoriul poate fi vizitat de turiști cu scopul studierii și fotografierii peisajului de stepă, a speciilor rare de plante (în perioada înfloririi în masă și a fructifică-

rii), a speciilor rare de animale, în special, a păsărilor – răpitoare mari, bufnițe și specii rare. Aici sunt prezente sectoare de fâneată și pășune. Unele specii care își au habitatul aici *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L. sunt obiecte ale vânătoarei de amatori.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total al monumentelor arheologice – 2.

71. Dancu-Prut

Amplasarea. În partea de vest a țării, în raionul Hîncești, spre vest de s. Dancu și Cioara; terenurile întreprinderii de stat Hîncești (ocolul silvic Cărpineni (trupul de pădure Danco, parcelele 1-5). Suprafața **131** / 282,5 ha.

46° 44' 35"	Lat N	28° 10' 48"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: maximală – 20m, minimală – 20m, diferențe de niveluri – 0, limite de înclinări – platou, expoziții predominante – platou.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-vest a țării, la 60 km spre sud-vest de mun. Chișinău, în limitele cîmpiei Sărata
Relief	Lunca r. Prut
Bazinele acvatice	r. Prut
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, agile ale subetajului basarabean al miocenului
Caracteristica land-șaftului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă ale Bugeacului. Cîmpia joasă a Lăpușnei, alcătuită din argile și nisipuri, cu cernoziomuri tipice slab humifere iar pe terase joase cu cernoziomuri carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare și mijlocie

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Fraxinetum(excelsior)*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosu(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)* *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*;
- **plantații artificiale:** plantații *Populus nigra* L.

Tipurile formațiunilor silvice: Șleauri de luncă (16,3%); Plopișuri pure de PLA (36,5%); Sălcete pure (29,6%); Amestecuri de plop și salcie (17,6%); Compoziția generală a arboretelor: 5PLA4SA1PLN; Specii principale: PLA, SA; Specii secundare/de ajutor: PLN, ST, FR, ULC, GL. Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 46 (16-84).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	291		18	17	192	25
Completitudinea datelor (în%)	80		60	80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	18	2
Lista IUCN				1	8	1
Cartea Roșie a Europei		1		1		
Listele Convenției de la Berna		1	1	10	125	10
Listele Convenției de la Bonn					64	
Directiva privind habitatele, Anexa II		1		3		
Directiva privind habitatele, Anexa IV		1		11		3
Directiva privind ocrotirea păsărilor					103	
Lista operațională	8	9		5	24	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	2	5		3	21	4

Exemple de specii rare de plante: *Carex cespitosa* L., *Cyperus glomeratus* L., *Gnaphalium uliginosum* L., *Leucojum aestivum* L., *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos: *Unio pictorum* L., *Crassiana crassa* Philipsson, *Dreissena polymorpha* Pallas, *Calopteryx virgo* L., *Palingenia longocauda* Oliver, *Caenis macrura* Stephens, *Katamysis warpachovskyi* Sars. **Insecte- Exemple de specii rare:** *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphioides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna. Specii caracteristice:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobatis fuscus* Laur. **Păsări.** 41 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 22 specii oaspeți de vară, 22 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizând păsările predomină speciile acvatice. *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Larus ridibundus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Arvicola terrestris* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Zona nucleu include rezervația naturală „Dancu” (131 ha) cu biotopuri de luncă (plopișuri și sălcișuri de luncă deteorate, cu structură modificată, lunci de diferit nivel, vegetație palustră și plantații artificiale de plop negru). Presiunea antropogenă și regimul acvatic instabil al r. Prut determină caracterul vulnerabil al tuturor biotopurilor. Teritoriul menține populații locale ale speciilor vulnerabile de plante, inclusiv una foarte rară în regiune *Leucojum aestivum* L., reprezentată pe acest teritoriu de o populație destul de numeroasă. În meandre în stare naturală s-au păstrat populații de herpetofaună. Este necesar de a reglementa strict activitatea economică în limitele zonei riverane de protecție a apelor r. Prut, de a stopa pășunatul și scurgerea artificială a apei din luncă, de a susține aspectul natural al acesteia. **Pericole și factori nefavorabili.** Inundarea teritoriului după termene și continuitate ce nu corespunde celei ce ar avea loc în condiții naturale. Are loc slăbirea continuă a arborilor cu origine din lăstari. Printre factorii negativi pot fi menționați: pășunatul ilegal și suprasolicitat, uscarea locurilor de înmulțire a amfibienilor, pescuitul activ în albia râului și în bazinele temporare de apă, curățarea lizierelor de arbuști și înlăturarea arborilor căzuți, poluarea apelor, braconajul. În unele arborete este prezent arțarul american, care are un comportament agresiv față de speciile autohtone.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a plantelor de luncă. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a edificatorilor de cenoze, speciilor rare și pe cale de dispariție; în calitate de fineață; pentru vizitarea turiștilor cu scopul efectuării observațiilor asupra lanșaftului, păsărilor și speciilor rare de plante (în perioada de dezvoltare în masă). Teritoriul este important în calitate de loc de concentrație a multor specii de păsări în perioada post-cuibărire și de migrațiune. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu legislația în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 82,3 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 126,7 mii lei; total – 209 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

86. Fetești

Localizare. Raionul Edineț. întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Edineț (trupul de pădure Fetești, parcelele 31-39). Suprafața 555,0 / 586,6 ha.

48° 10' 34"	L.N.	27° 7' 20"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 255 m, altitudine minimă – 145 m, altitudine medie – 220 m, diferențe de nivel – 50-110 m, limite de înclinări – 3° - 28°, expoziții predominante – Platou - 54,1%; SV - 29%; NE-SE - 16,9%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării, la 80 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele podișului moldovenesc de nord-est
Relief	Versantul de stânga al vâlceleii ce întretaie versantul de dreapta al r. Draghiște cu un impact puternic al proceselor antropogene și unul slab al celor naturale
Bazin	Bazinul r. Draghiște

Descrierea geologică generală	Formată din argile, calcare, nisipuri ale etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabeian al etajului sarmațian al miocenului și etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Câmpia de terase și toltre a Prutului cu cernoziomuri levigate și podzolite, pe alocuri cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide cu sectoare de păduri de tei-frasin și carpen

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Stipeto(pulcherrima, pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto (pennata)-festuceta(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(pennata, tirsia)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeto (ischaemum)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) teucriosa(montana)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(versicolor)-festuceta(valesiaca) herbosa*- endemic, *Poaeto (versicolor)-cariceta (praecox)*;
- **păduri:** *Caprinetum(betulus) subnudum*, *Caprineto(betulus)-querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-caprineta(betulus) herbosa*, *Ceraseto(avium)-querceta (robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-fraxineto(excelsior)-querceta(robur)*, *Ceraseto (avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Caprineto(betulus)-quercetum (petraea) herbosum*, *Quercetum(pubescens) herbosum* – cel mai nordic fragment al arealului, *Populetum(alba)*, *Salicetum (alba) rubosum*;
- **poieni:** *Elytrigieto(repens)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-Poaeta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietum(repens) herbosa*;
- **lunci:** *Poaeto(pratensis)-Lolietum(perenne)*, *Agrostideta(stolonifera)*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO, 9170(C)-1, 9170(C)-2.

Tipurile de formațiuni silvice: Goruneto-stejărete (71,3%); Stejărete pure de stejar pedunculat (28,7%); Compoziția generală a arboretelor: 5ST2GO1FR1CA1PIN; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, PIN, TE, ULC, FR, MO, PA, PAM, JU; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 50 (5-130).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	488		3	12	112	23
Completitudinea datelor (în %)	80		80	75	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		2	10	1
Lista IUCN		1			4	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna		1		8	80	9
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1			9		3
Directiva Păsări					47	
Lista operațională	43	9		4	12	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	27	5		1	12	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dianthus carthusianorum* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Galium tinctorium* (L.) Scop., *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Herniaria glabra* L., *H. polygama* J.Gay, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Lathyrus aureus* (Stev.) Brandza, *Lilium martagon* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *Melittis sarmatica* Klok., *Poa versicolor* Bess., *Polypodium vulgare* L., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kerner, *Sesleria heufliana* Schur, *Staphylea pinnata* L., *Trifolium pannonicum* Jacq., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Sphaeriastrum rivicola* Lamarck, *Erpobdella nigricolis* Brandes, *Hydropsiche angustipennis* Curtis. **Insecte - exemple de specii rare:** *Carabus clathratus* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Callimorpha quadripunctaria* Poda. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* Wagler, *R. esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates*

fuscus Laur. **Păsări.** 69 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 4 specii oaspeți de vară, 12 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice. Speciile caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier, fondul de rezervă.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Zona nucleu include rezervația peisajeră „Fetești” și terenurile limitrofe, importante din punct de vedere al diversității biologice. Teritoriul cuprinde păduri amplasate pe versanți petrofiți abrupti și pe sectoarele limitrofe de stepă petrofită, pe pășunile de stepă. Menține conservarea populațiilor locale de specii vulnerabile de plante, endemice și relicte atașate la habitatele calcaroase petrofite, precum și a speciilor ce se dezvoltă în regiune la hotarul arealelor naturale de răspândire. Teritoriul necesită zonare și determinarea măsurilor de protecție. În particular, este necesar de a conserva sectoarele cu vegetație ierboasă, arborii scorburoși, desigururile de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere pentru herpetofaună, precum și sectoarele palustre; este necesar de a asigura hrana complementară pentru vînatul paricopitat, de a asigura liniștea și de a combate braconajul, vulpea și ciinii vagabonzi. Este necesar de a aduce folosirea pășunilor în conformitate cu normativele.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, tăierea copacilor scorburoși și lichidarea desigururilor de arbuști. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm și pin – circa 10%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție; este posibilă folosirea: în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenozo, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale; în calitate de fineață; pentru dezvoltarea turismului rural și ecologic. O parte din teritoriu este importantă pentru pășunatul vitelor populației locale. Refugiu al diverselor animale ce distrug dăunătorii agricoli și polenizatorii. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 129,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 7,8 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 174,9 mii lei; total – 312,3 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 42. Recunoscute. Cele mai importante descoperiri: 1. Trinka 1-Hulubarii. Un sit al paleoliticului mijlociu. Cultura Moustierian. Vârsta: 70 m. p.C. suprafața: 96 m2. studiată. 2. Gordineshti-La izvoare. Sit al paleoliticului superior timpuriu. Cultura Gordineshti. vârsta: nedeterminată. suprafața: nedeterminată. studiată. 3. Gordineshti 2 - Stynka Goala. Cultura Kukuteni-Tripolie, grupul cultural Gordineshti. vârsta: 4 m. p. C. suprafața: 5 ha. studiată.

112. Cucoara

Amplasarea. În partea de sud a țării, la hotarul dintre r. Cantemir și Cahul, între satele Gotești și Paicu. Suprafața - / 369,4 ha.

46° 4' 59	Lat N	28° 6' 31	Long E
-----------	-------	-----------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 8.5–10.5 m

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud a țării, în limitele podișului Tigheci.
Relief	Partea stîngă a luncii late a f. Prut cu brațuri moarte umplute cu apă și sectoare înmlăștinite.
Bazinele acvatice	Bazinul f. Prut
Descrierea generală geologică	Depuneri ale sistemului neogen al miocenului superior al etajul regional sarmațian, ale subetajului regional hersonian reprezentat de nisipuri și calcare, mai puțin de argile
Caracteristica landșaftului	Regiunea cîmpiilor de stepă a Bugeacului. Lunca inundabilă a Prutului de Jos cu soluri de luncă inundabilă și nămolose-înmlăștinite, cu păduri de luncă inundabilă și mlaștini ierboase.

Principalele tipuri de ecosisteme:

- **lunci:** *Poaeta (pratensis)*, *Alopecureta (pratensis)*, *Lolieto (perenne)*, *Festuceta (pratensis)*;
- **păduri:** *Populeta (alba)*, *Saliceta (alba)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum (australis)*, *Typhaetum (angustifolia)*, *Schoenoplectetum (lacustris)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Bolbochoenetum (maritimus)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				12	188	27
Completitudinea datelor (în%)				70	80	70
Cartea Roșie a Moldovei				2	17	3
Lista IUCN				1	9	1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				7	121	14
Listele Convenției de la Bonn					65	
Directiva privind habitatele, Anexa II						
Directiva privind habitatele, Anexa IV				8		7
Directiva privind ocrotirea păsărilor					99	
Lista operațională				4	22	8
Protejate de lege (CR, EN, VU)				2	22	9

Exemple de specii rare de plante: lipsesc datele.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *Rana ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 77 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 10 specii oaspeți de vară, 16 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizând păsările predomină speciile silvice. *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Turdus merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *Parus major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Apodemus sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pallas, *Arvicola terrestres* L., *Sus scrofa* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. chiroptere: *Myotis daubentonii* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber. Chiropterele: *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus leisleri* Kuhl.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Teritoriul are o importanță foarte mare în timpul migrărilor de iarnă și a celor sezoniere ale păsărilor. Este necesară păstrarea arborilor scorburoși, asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii pentru undulați, combaterea braconajului. Este necesară reînnoirea componentei plantațiilor. În general măsurile trebuie să fie elaborate după o studiere mai aprofundată a acestui teritoriu. Este posibilă anexarea acestui teritoriu la zona Ramsar „Lacurile Prutului de Jos” în calitate de cluster, care ar compensa pierderile zonei în urma construcției și dezvoltării portului Giurgiulești. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică.

Pericole și factori nefavorabili. Defrișări ilicite ale arborilor și braconajul, pășunatul ilicit. Regimul instabil de revărsări în f. Prut, care duc în perioada anilor secetoși la uscarea lacurilor mici de luncă.

Valoarea socială și economică. Teritoriul are o importanță limitată pentru obținerea materialului lemnos, iar după reconstrucție și a produselor nelemnoase de pădure, are și funcție de protejare a apelor. Este un refugiu al faunei utile, inclusiv al insectelor entomofage și al polenizatorilor. Păsările și lilieci distrug un număr mare de dăunători silvici și ale culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

126. Cahul-Manta (lacul)

Amplasarea. Partea de sud a țării, Raionul Cahul, între satele Crihana Veche și Colibași. Suprafața - / 5150,3 ha. Teritoriile silvice ocupă 219 ha și includ trupul de pădure Lunca Prutului, parcelele 155-173, întreprinderea pentru silvicultură „Manta V”.

45° 47' 18	Lat N	28° 9' 5	Long E
------------	-------	----------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 5,3-10,5 m

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea sudică a țării în limitele câmpiei Cahul.
Relief	Partea stângă a luncii late a Prutului cu multiple brațuri moarte umplute cu apă, de asemenea și cu afluenți și lacuri de luncă inundabilă.
Bazinele acvatice	Bazinul f. Prut
Descrierea generală geologică	În jumătatea de nord - depuneri ale sistemului de neogen din miocenul superior al subetajului regional al meoticul superior, reprezentate de nisipuri și argile, în jumătatea de sud - depuneri ale pliocenului inferior al etajului regional pontian, subetajul regional neorus, reprezentate de nisipuri, argile și calcare.
Caracteristica landşaftului	Regiunea câmpiilor de stepă a Bugeacului. Lunca Prutului de Jos cu soluri de luncă inundabilă și cele nămolose-înmlăștinite cu păduri de luncă inundabilă și mlaștini ierboase.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) phragmitosum(australis)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Salicetum (alba) typhosum*;
- **lunci:** *Caricetum(otrubae)*, *Eleocharitetum(palustris)*, *Eleocharieto(palustris)- agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum (repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum (angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Glycerietum(arundinacea)*, *Polygonetum(hydropiper)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Glycerietum(maxima)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippetum (sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*, *Lemnetum(trisulca)*, *Nymphaetum(alba)*, *Hydrocharidetum(morus-ranae)*, *Nymphoidetum(peltata)*, *Trapetum(natans)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Ceratophylleto(submersum)-potamogetonetum(perfoliatum)*, *Ceratophylleto(demersum, submersum)-potamogetonetum(crispus)*.

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1).

Tipurile de formațiuni silvice: Plopișuri pure de plop alb (5,3%); Sălcete pure (38,2%); Amestecuri de plop și salcie (56,5%); Compoziția generală a arboretelor: 9PLA1SA; Specii principale: PLA, SA. Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 52 (9-68).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	388		26	15	208	17
Completitudinea datelor (în%)			40	80	95	90
Cartea Roșie a Moldovei				4	24	2
Lista IUCN				1	10	1
Cartea Roșie a Europei	2			1		
Listele Convenției de la Berna	2		1	11	139	7
Listele Convenției de la Bonn					74	
Directiva privind habitatele, Anexa II				4		
Directiva privind habitatele, Anexa IV				11		1
Directiva privind ocrotirea păsărilor					118	
Lista operațională	17			6	35	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	9			3	29	3

Exemple de specii rare de plante: *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Potamogeton lucens* L., *Potamogeton natans* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb., *Trapa natans* L., *Typha laxmannii* Lepech. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Anodonta piscinalis* (L.), *Viviparus contectus* (Millet), *V. Viviparus* (L.), *Coenagrion pulchellum* (Van der Linden), *Palingenia longicauda* (Oliver), *Cloeon dipterum* (L.), *Anax imperator* (Leach). **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 53 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 45 de specii au fost înregistrate în timpul migrațiilor. Caracterizând păsările predomină speciile acvatice: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* *Alcedo atthis* L. **Exemple de specii rare:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Pelecanus onocrotalus* L., *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus agrarius* Pallas, *Arvicola terrestres* L., *Sus scrofa* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea de stat, fondul forestier, fondul apelor, proprietatea autorității publice locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Una din cele două zone-nucleu ale zonei Ramsar „Lacurile Prutului de Jos” ce include mari suprafețe acvatice ale lacurilor și iazurilor și o gospodărie piscicolă practic abandonată, lunci mici și desigur de trestie pe locurile lacurilor uscate, fișii de lunci și de pădure de luncă. Starea populațiilor locale ale păsărilor este stabilă. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru cuibăritul și concentrarea multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Este necesar de păstrat asociațiile vegetale acvatice și de luncă. Zoobentosul bazinelor acvatice este puțin studiat. Teritoriul necesită zonare și evaluare. Luând în considerație că teritoriul dat reprezintă un loc important de reproducere pentru mai multe specii de amfibieni, precum și ținând cont de planurile de reconstruire a auto magistralei ce trece de-a lungul satelor din partea de est a zonei-nucleu, trebuie create treceri subterane pentru migrația amfibienilor în perioada de reproducere.

Pericole și factori nefavorabili. Printre factorii negativi pot fi menționați: pescuitul, vînatul și braconajul. Una din problemele principale ale teritoriului este regimul transformat de revărsări ale Prutului.

Valoarea socială și economică. Rezerve esențiale de pește la nivel de microregiune. Un anumit potențial turistic. Venituri medii anuale posibile în cazul folosirii pădurilor în conformitate cu legislația în vigoare: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 60,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (inclusiv folosirea în scopuri cinegetice) – 72,5 mii lei; total – 132,7 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. **Numărul total al monumentelor arheologice:** 18. Exemplu: Crihana Veche 1.

III. Zonele-nucleu de importanță locală

6. Hârbovăț

Localizare. Raionul Anenii Noi, întreprinderea pentru silvicultură Tighina, ocolul silvic Hârbovăț (parcelele 23–29; 31–72; 73 (fără subparcela B); 74–79); Suprafața 2218/2315,2 ha.

46° 51' 55"	L.N.	29° 23' 44"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 165 m, altitudine minimă – 25 m, altitudine medie – 135 m, diferențe de nivel – 43 (60-115) m, limite de înclinări – 56-30°, expoziții predominante – S, S-V, E, S-E, V, N-V.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării la 10 km spre nord-vest de m. Bender și la 50 km spre sud-est de m. Chișinău, în limitele câmpiei Bâcului de jos.
Relief	Pe cumpăna apelor și pe versanții limitrofi ai r. Bîc și Nistru, ai afluenților mici ai acestuia, cu un impact mediu al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Bazinele r. Bîc și Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri ale subetajului heronian, al etajului meotic al miocenului, sedimente aluviale ale subetajului Akchagyil superior al pliocenului
Caracteristica landşaftului	Cîmpia terasată de stepă a Nistrului de Jos. Cîmpia terasată Bîc-Botna cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare, cu fragmente mici de gîrneturi

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriul au fost identificate:

- **stepa:** *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(tirsa)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(pulcherrima)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(dasyphylla)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(dasyphylla, pennata, tirsa)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Chrysopogonetum(gryllus) herbosum*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*;
- **păduri:** *Quercetum(pubescens) cotinosum*, *Quercetum(pubescens) steposum*, *Quercetum(pubescens, robur)*, *Acereto(campestris)-Quercetum(robur)*, *Pruneto(spinosa)-Crataegatetum(monogyna)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(B), 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat din zona de silvostepă (74%); Stejărete pure de stejar pufos din zona de silvostepă (26%); Compoziția generală a arboretelor: 3ST2STP2SC2FR1DT; Specii principale: ST, STP, SC; Specii secundare/de ajutor: FR, PA, GL, PIN, NUN, STR; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45-95.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	191			9	113	28
Completitudinea datelor (în %)	60			60	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		7		2	13	2
Lista IUCN		1			3	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna		2		7	81	13
Listele Convenției de la Bonn					30	
Directiva Habitat, Anexa II		2		1		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		7		7
Directiva Păsări					52	
Lista operațională	11	10		3	14	7
Protejate de lege (CR, EN, VU)	9	6		1	16	6

Exemple de specii rare de plante: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Asparagus officinalis* L., *Bellevalia s armatica* (Georgi) Woronow, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams., *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Pyrus elaeagrifolia* Pall., *Rindera umbellata* (Waldst et Kit.) Bunge, *Stipa pulcherrima* C.Koch.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu există bazine pe cursurile permanente de apă. **Insecte - exemple de specii rare:** *Liometopum microcephalum* (Pz.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Dolbina elegans* (Bang-Naas). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 58 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 12 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Falco subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos minor* L., *Lullula arborea* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Turdus merula* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *Sylvia atricapilla* L., *Sylvia communis* Latham., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Ficedula parva*, *Ficedula albicollis*, *Parus palustris* L., *Parus caeruleus* L., *Parus major*

L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *Emberiza hortulana* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Mustela nivalis* L. Chiropterele: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber. Chiropterele: *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră „Pădurea Hîrbovăț” Versanți ai teraselor superioare ale Nistrului, în trecut acoperiți cu ecosisteme specifice de silvostepă de gîrnete cu cortine de copaci, ce alternează cu poieni de stepă. Deși acestea sunt parțial înlocuite cu plantații de salcîm alb și terenuri agricole, în limitele rezervației s-au păstrat sectoare silvice și microbiotopuri valoroase de stepă. Rezervația peisajeră „Hîrbovăț” este reprezentată prin pădure de stejar pufos, gorun și scumpie caracteristică pentru Moldova. Comunitățile stejarului-pufos cresc pe crestele dealurilor și pe pantele cu expoziție sud-vestică. În vâlcele și pe pantele nord-estice mai des se întîlnesc păduri de stejar. Se întîlnesc multe specii ale plantelor din zona balcano-mediteraneană. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Hîrbovăț” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru amfibieni, reptile și păsări, însă populațiile locale s-au păstrat în stare relativ bună. Creează condiții pentru dezvoltarea vînatului (cerb, căprior, mistreț). Sunt necesare: zonarea, elaborarea și implementarea măsurilor pentru conservarea gîrneturilor tipice, a sectoarelor foarte bătrîne ale ecosistemelor de stepă, aplicarea măsurilor tipice pentru conservarea speciilor rare de faună (în special păstrarea copacilor scorburoși), trecerea recreerii la una organizată.

Pericole și factori nefavorabili. Afectarea arboretelor de procese de uscare (circa 15% din suprafață); afectarea arboretelor de dăunători (circa 5% din suprafață); proveniența preponderent din lăstari a arboretelor de stejar pedunculat (40%), stejar pufos (80%), salcîm (80%). Factorii negativi pentru lumea animalelor includ: pășunatul excesiv, curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, colectarea pentru foc a arborilor uscați (arbori uscați în picioare) sau a celor căzuți, defrișarea arborilor scorburoși și vechi și a sectoarelor de pădure, în special tăierile rase în pădurile de stejar. Este înalt factorul de deranj din partea populației locale și a persoanelor ce se odihnesc pe acest teritoriu. Protecția mamiferelor este insuficientă – braconajul, tăierea arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare, pe cale de dispariție și a edificatoarelor ecosistemelor. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a acestor specii, a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, colectarea plantelor medicinale. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 731,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 33 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 702,6 mii lei; total – 1467,5 mii lei. Sunt prezente elemente estetice ale peisajului care pot fi admirate și studiate de către turiști și specialiști. Refugiu pentru multe specii de insecte entomofage și polenizatori, nevertebrate răpitoare, ce se răspîndesc în agrocenozele înconjurătoare și ce distrug dăunători.

Patrimoniul natural și istoric. **Numărul total de monumente arheologice:** 54. **Cele mai importante descoperiri:** Kalfa-mogilinik – cimitir al culturii Alcedar-Echimăuți, au fost făcute 6 descoperiri; vîrstă: 10 sec e.n.

7. Telița

Localizare. Raionul Anenii Noi, întreprinderea pentru silvicultură Chișinău, ocolul silvic Anenii Noi (parcelele 6-7) Suprafața 124/128,7 ha.

46° 58' 55"	L.N.	29° 17' 32"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 200 m, minimă – 10 m, medie – 105 m, diferențe de nivel – 40 (10-50) m, limite de înclinări – 5°-30°, expoziții predominante – SV, NE, E, N.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării, la 25 km spre nord-vest de m. Bender și la 35 km spre est de m. Chișinău, în limitele câmpiei Bâcului de jos, în lunca Nistrului
Relief	Lunca Nistrului cu un impact neînsemnat al proceselor naturale și antropogene contemporane.
Bazin	Bazinul fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, argile, nisipuri și diatomite ale stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landşaftului	Regiunea landşaftică a câmpiei terasate de stepă a Transnistriei de Jos. Cîmpia Bîc-Nistru terasată fragmentată, cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe pe luturi loessoide de grosime mare.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca)*, *Bothriochloeto(ischaemum)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Elytrigietum (intermedia, repens)*;
- **păduri:** *Quercetum(robur) swidosum(australis)*, *Quercetum (pedunculiflora, pubescens) fruticosum*, *Cornoso(mas)-Cotineto(coggygia)-Swidetum(australis)*, *Amygdaletum (nana)*, *Populeum(alba)*;
- **poieni și liziere:** *Elytrigierum(repens, intemedial) loliosum(perenne)*, *Lolieto (perenne)-poaetum(angustifolia) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum (valesiaca) herbosum*, *Caraganetum(frutex)*;
- **lunci:** *Caricetum(melanostachya) ranunculosum(repens)*, *Dactyletum(glomerata) herbosum*, *Alopecuretum(pratensis)-Elytrigieta(repens) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*.

Habitat de importanță europeană: 91 HO, 92 AO(2).21

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (92%); Șleauri de luncă (4%); Plopișuri pure de plop alb (4%); Compoziția generală a arboretelor: 7SCI1ST1FR1JU; Specii principale: ST, PLA; SC; Specii secundare/de ajutor: FR, PA, GL, JU; UL; PLC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 40-95.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	329			11	106	26
Completitudinea datelor (în %)	70			70	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		3		1	11	3
Lista IUCN					4	1
Cartea Roșie a Europei	1	2				
Listele Convenției de la Berna		2		6	78	11
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II		1		2		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		7		4
Directiva Păsări					46	
Lista operațională	21	9		3	12	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	12	3			14	4

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus officinalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Astragalus pubiflorus* DC., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Fritillaria montana* Hoppe, *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Vitis sylvestris* C.C.Gmel.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Calosoma sycophanta* L., *Lucanus cervus* (L.). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 59 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 19 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Specii caracteristice: *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *S. communis* Latham., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla*

coelebs L., *Carduelis chloris* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Crex crex* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Lutra lutra* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră „Telița”. Fragment de pădure de stejar amplasat pe versantul abrupt spre Nistru cu poieni, în apropiere de malul fluviului pădurile de stejar se transformă în fâșii de frasin și plop, iar după aceasta în păduri de salcie; sunt prezenți arbori seculari. Numai populațiile locale de reptile și amfibieni s-au păstrat în starea lor naturală. Nu se aplică măsuri de protecție speciale, protecție insuficientă. Sunt condiții favorabile pentru mărirea efectivului de câmpior.

Pericole și factori nefavorabili. Proveniența preponderent din lăstari a arboretelor de stejar pedunculat (90%), salcâm (43%); frasin (94%); jugastru (100%); ponderea ridicată a arboretelor artificiale (54%) și derivate parțial sau total (22%). Factori negativi: pășunatul excesiv și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși și vechi, braconajul.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase –34,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) –2,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice –40,7 mii lei; total – 78 mii lei. Sunt posibile: colectarea plantelor medicinale, folosirea în cadrul eco-turismului cu scopul de a face observații asupra landșaftului și speciilor rare de plante (în perioada de dezvoltare în masă). Teritoriul posedă o valoare stabilizatoare pentru agrocenozele înconjurătoare, menținând animalele ce distrug dăunătorii culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 10.

8. Chioselia

Localizare. Raionul Cantemir, întreprinderea pentru silvicultură Silva-Sud, ocolul silvic Baimaclia (parcelele 48-51); Suprafața 307/491,6 ha.

46° 9' 41"	L.N.	28° 22' 44"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 230 m, altitudine minimă – 160 m, altitudine medie – 190 m, diferențe de nivel – 20-30 m, limite de înclinări – 8°-20°, expoziții predominante – S, SV; V, SE, E, NV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud a țării la 20 km spre nord-est de or. Cahul și la 100 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele câmpiei Ialpuș.
Relief	Versanți lini și cumpenele de apă pe cursul superior al r. Salcia Mare cu un impact mediu al proceselor antropogene și a celor naturale
Bazin	Izvoarele cursului superior al bazinului r. Salcia Mare
Descrierea geologică generală	Formată din sedimente de nisip și argilă ale subetajului neorus al etajului pontian, precum și sedimente aluviale ale straturilor indivizibile ale etajelor cimerian și Akchagyil
Caracteristica landșaftului	Regiunea câmpiilor fragmentate de stepă ale Bugeacului. Regiunea dintre riurile Ialpuș și Larga, cu cernoziomuri levigate și xerofite de pădure pe luturi loessoide de grosime mare cu păduri de gârnet

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(dasyphylla)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Chrysopogoneta(gryllus) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-poaeta(angustifolia) herbosa*;
- **păduri:** *Quercetum(pubescens) cotinosum*, *Quercetum(robur) herbosa*, *Pruneto(spinosa)-Crataegetum(monogyna)*; *Quercetum(pubescens, robur) stepposum*.

Habitat de importanță europeană: 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de STP (100%); Compoziția generală a arboretelor: 7STP2SC1DT; Specii principale: STP; Specii secundare/de ajutor: SC, FR, ULM, ARA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 72 (15-83);

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	378			15	90	21
Completitudinea datelor (în %)	70			90	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		4	11	1
Lista IUCN				1	4	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		2		11	65	9
Listele Convenției de la Bonn					27	
Directiva Habitat, Anexa II		1		2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		11		1
Directiva Păsări					42	
Lista operațională	18	7		7	13	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	10	4		3	13	2

Exemple de specii rare de plante: *Centaurea angelescui* Grinț., *Adonis vernalis* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Fritillaria montana* Hoppe, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Ornithogalum refractum* Schlecht., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. ucrainica* P.Smirn., *Staphylea pinnata* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 32 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 4 specii oaspeți de vară, 8 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice și de stepă. Păsările caracteristice: *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Merops apiaster* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. agrarius* Pallas, *Dryomys nitedula* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră „Chioselia”. S-a păstrat bine pădurea de stejar pedunculat cu amestec de stejar pufos. Pe poiene sunt prezente multe plante rare tipice balcano-mediteranene: ruscuța, brîndușa, albăstrița Angelescu. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Chioselia” corespund necesităților pentru menținerea speciilor protejate de stat. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor aridizate ce conțin elemente de vegetație de stepă. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru lumea animalelor. Este necesară interzicerea pășunatului în pădure, păstrarea sectoarelor cu desigur de arbuști, asigurarea animalelor cu hrană complementară, combaterea braconajului. Este necesară zonarea.

Pericole și factori nefavorabili: proveniența din lăstari a 100% arborete; prezența arțarului american și a salcâmului în unele arborete; pășunat excesiv în pădure va dăuna considerabil la menținerea speciilor ocrotite de stat; deficit de sursă de apă; tăierea arborilor scorburoși, curățarea lizierei pădurii de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale; braconajul.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 119,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 3,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 99,8 mii lei; total – 222,5 mii lei. Sunt conservate speciile de plante. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de bancă de semințe a speciilor rare, pe cale de dispariție și a speciilor de plante edificatoare a ecosistemelor de stepă. Sunt posibile: colectarea plantelor medicinale; folosirea în cadrul eco-turismului cu scopul de a face observații asupra landșaftului și speciilor rare de plante (în perioada de dezvoltare în masă), a lumii animale; folosirea pășunilor cu o presiune reglementată. Teritoriul posedă o valoare stabilizatoare pentru agrocenozele înconjurătoare.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 6. **Cele mai importante descoperiri:** 1. Kioseliia. Sit așelian. Vârsta: neprecizată, suprafața: nedeterminată, nestudiată.

9. Codrii Tigheci

Localizare. Raionul Cantemir, întreprinderea pentru silvicultură Silva-Sud, ocolul silvic Cociulia (parcelele 1-40); Suprafața 2519/3200 ha.

46° 19' 56"	L.N.	28° 21' 25"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 310 m, altitudine minimă – 120 m, altitudine medie – 140-180 m, diferențe de nivel –30-100 m, limite de înclinări – 6°-30°, expoziții predominante – S, SV; V, SE, E, NV; N, NE.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud a țării la 50 km spre nord-vest de or. Cahul și la 85 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele podișului Tigheci
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi a r. Ialpujeni, Tigheci și Larga cu un impact mediu al proceselor antropogene și celor naturale
Bazin	Cursul superior al bazinelor r. Ialpujeni, Larga și porțiunea mijlocie de stînga a bazinului r. Tigheci
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi amestecate de sedimente de nisipuri și argile ale subetajului neorus al etajului pontian, sedimente aluviale ale etajului cimierian al Pliocenului
Caracteristica landșaf-tului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Teritoriul riveran terasat al Prutului de Jos, format din argile, cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare Colinele Tigheciului, cu păduri de carpen cu stejar și scumpie cu stejar pe soluri cenușii închise, cernoziomuri podzolite și levigate

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bohtriochloeto-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bohtriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **păduri:** *Querceto(petraea)-Carpineta(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-Fraxineto(excelsior)-Querceta(petraea)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*, *Tilieto(tomentosa)-Querceta (petraea)*, *Fraxineto(excelsior)-Querceta(petraea)*, *Carpineto(betulus)-Querceta(robur)*;
- **poieni și liziere:** *Calamagrostideto(epigeios)-Poaetum(angustifolia)*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-Poaeta(pratensis) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*.

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (25%); Șleauri de deal cu gorun (50%); Goruneto-stejărete (9%); Șleau de deal cu gorun și stejar (8%); Șleauri de deal cu stejar (8%); Compoziția generală a arboretelor: 5GO1FR-1ST1SC1TE1DT; Specii principale: GO, ST; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, UL, ART, TE, CI, SC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 64 (25-74).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	403			12	96	28
Completitudinea datelor (în %)	50			75	70	80
Cartea Roșie a Moldovei		9		1	9	1
Lista IUCN		1			2	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna		2		6	70	14
Listele Convenției de la Bonn					23	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	2	1		7		7
Directiva Păsări					42	
Lista operațională	24	11		3	11	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	14	9			10	5

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Crataegus pentagyna* Waldst. et Kit., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus plicatus* Bieb., *Helichrysum arenarium* (L.)

Moench, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *O. refractum* Schlecht., *Securiger a elegans* (Panc.) Lassen, *Sorbus domestica* L., *S. torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Calosoma sycophanta* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Liometopum microcephalum* (Pz.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Anguis fragilis* L., *Bombina bombina* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 54 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 4 specii oaspeți de vară, 10 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L. Chiropterele: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach. **Exemple de specii rare:** Chiropterele: *P. pipistrellus* Schreber, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. auritus/austriacus*.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră «Codrii Tigheci». Pădure amplasată pe coline, cu alternanțe mari de înălțime, fapt ce formează o diversitate de condiții de umezire, dar sunt puține locuri de adăpat pentru animalele mari. S-au păstrat sectoare destul de vechi de păduri de gorun cu participarea teiului, carpenului, frasinului, sectoare nu prea mari cu păduri de stejar pedunculat și pufos; biotopurile cu vegetație de stepă primară de gârnet s-au păstrat puțin. Rezervația peisajeră „Codrii Tigheci” se află în regiunea silvostepii de stejar pufos din sudul Republicii Moldova, care dispune de o diversitate biologică mai redusă în comparație cu cele din centrul regiunii. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor aridizate ce conțin elemente de vegetație de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Codrii Tigheci” relativ corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Măsuri tipice de protecție a biodiversității: păstrarea sectoarelor seculare de pădure, a arborilor bătrâni și scorburoși, resturilor mari de arbori, poienilor, hrana complementară pentru vânat în timpul iernii, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului. Este necesară zonarea.

Pericole și factori nefavorabili: prezența în păduri a unor focare active de dăunători forestieri defoliatori (circa 10%); prezența în unele arborete a arțarului american; ponderea ridicată a arboretelor derivate parțial sau total (32%). Tăierile pădurilor seculare, tăierea și colectarea pentru foc a arborilor uscați și căzuți, care pot asigura adăposturi și hrană pentru chiroptere și alte specii protejate de animale. Curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale. Pășunatul excesiv va dauna considerabil la menținerea speciilor plantelor și animalelor ocrotite de stat. Factorul de deranj din partea populației locale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 1043,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 29,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 872,6 mii lei; total – 1945,1 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe a acestor specii, a speciilor rare și pe cale de dispariție și speciilor formatoare a ecosistemelor de stepă; colectarea plantelor medicinale; folosirea în eco-turism.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 8. Cele mai importante descoperiri: Kochulii. Cetate getică, vârsta: 4-3 c. B. C. studiată. suprafața: nedeterminată.

10. Cărbuna

Localizare. Raionul Ialoveni, întreprinderea silvo-cinegetică Ialoveni, ocolul silvic Cărbuna (parcelele 7A, 7D1, 7L1; 10A, B, C, D, E, H, L1; 20 A, B; 11A, B, L1; 12A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, D1, L1; 13A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z, L1; 17 A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O). Suprafața 607/ 611,0 ha.

46° 42' 38"	L.N.	28° 53' 40"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximală – 256 m, altitudine minimă – 70 m, altitudine medie – 90-160 m, diferențe de nivel – 60-100 m, limite de înclinări – 4°-12°, expoziții predominante – SV, SE; N, E.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 35 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi ai r. Schinoasa și Căinari cu un impact mediu al proceselor antropogene și unul nesemnificativ al proceselor naturale
Bazin	Cursul superior al bazinului r. Schinoasa, afluentul r. Cogâlnic și Căinari, afluentul r. Botna
Descrierea geologică generală	Formată din argile, marne, calcare și nisipuri ale stratului indivizibil al subetajului hersonian-etajul meotic al miocenului, sedimente aluviale ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Zona nucleu este amplasată la hotarul a două zone landșaftice – de silvostepă și de stepă Regiunea câmpiei de stepă terasată a Nistrului de Jos și Regiunea podișului Codrilor În limitele a două landșafturi: <ul style="list-style-type: none"> • Codrii de sud-est de colină cu sectoare nu prea mari de păduri de stejar, preponderent cu cernoziomuri levigate pe alocuri pe cele de tip silvic • Colinele precodriene, cu cernoziomuri obișnuite și levigate pe luturi loessoide

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepa:** *Festuceta(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-Stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Elytrigieta(intermedia) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-Stipeta(pennata) herbosa*, *Bothriochloeta herbosa*;
- **păduri:** *Fraxineto(excelsior)-Quercetum(petraea) carpinosum(orientalis)*, *Fraxineto(excelsior)-Quercetum(pubescens) cotinoso(coggygria)-carpinosum(orientalis)*, *Fraxineto(excelsior)-Quercetum(petraea)-hederoso(helix) carpinosum(orientalis)*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-Lolietum(perenne) herbosum*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*.

Habitat de importanță europeană: 9170-2.(A), 9170(B), 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (35%); Șleauri de deal cu gorun (19%); Gorunete stejărete (16%); Șleau de deal cu gorun și stejar (4%); Compoziția generală a arboretelor: 4GO3FR1ST1SC1DT; Specii principale: GO, ST, STP; Specii secundare/de ajutor: FR, JU, ULC, TE, CI, SC, STR; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 68 (45-85).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	363			10	104	30
Completitudinea datelor (în %)	60			75	80	90
Cartea Roșie a Moldovei		6		2	9	3
Lista IUCN					2	
Cartea Roșie a Europei	3	1				
Listele Convenției de la Berna		2		5	75	17
Listele Convenției de la Bonn					23	
Directiva Habitat, Anexa II		1		2		
Directiva Habitat, Anexa IV	2	1		5		10
Directiva Păsări					65	
Lista operațională	25	9		3	11	8
Protejate de lege (CR, EN, VU)	17	6		1	10	9

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. dasyanthus* Pall., *Carpinus orientalis* Mill., *Chamaecytisus blockianus* (Pawl.) Klaskova, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Digita-*

lis lanata, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Eremogone rigida* (Bieb.) Fenzl, *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *O. refractum* Schlecht., *Sorbus domestica* L., *S. torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Chamaecytisus blockianus* (Pawl.) Klaskova.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** *Exemple de specii rare:* *Elater ferrugineus* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* L., *Natrix natrix* L., *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur.. *Exemple de specii rare:* *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** 71 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 8 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *Anisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. *Exemple de specii rare:* *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Vulpes vulpes* L., *Muscardinus avellanarius* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. Chiropterele: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *Plecotus austriacus* Fischer. În cazul prezenței bazinelor acvatice este caracteristic și *Myotis daubentonii* Kuhl. *Exemple de specii rare:* *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L. Chiropterele: *Nyctalus leisleri* Kuhl, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. kuhlii* Kuhl, *Vespertilio murinus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervația prezintă un interes mare din punct de vedere al diversității floristice a vegetației și al biotopurilor. Aici se află zona de contact a pădurilor central-europene cu cele sub - mediteraneene. Aceste păduri alternează în funcție de expoziția pantelor și de altitudine. Locurile mai ridicate și pantele cu expoziție nord-estică sunt ocupate de gorunete cu tei și frasin. În apropiere de s. Zloti s-a păstrat un sector de gorunet cu cărpiniță. Pădurea Zloti se remarcă prin prezența diverselor specii de plante rare. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Cărbuna” corespund necesităților pentru menținerea speciilor plantelor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Protecția insuficientă a mamiferelor. Este necesară alimentarea cu hrană complementară a animalelor de vînat în timp de iarnă, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili. Tăierea pădurilor seculare, braconajul, tăierea arborilor scorbușoși, curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale. Pășunatul excesiv va dăuna considerabil la menținerea speciilor ocrotite de stat.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 161,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 21,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 186,4 mii lei; total – 368,6 mii lei. Sunt condiții favorabile pentru dezvoltarea gospodăriei cinegetice. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe a speciilor rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale; în eco-turism – observații asupra naturii. Teritoriul posedă o valoare stabilizatoare pentru agrocenozele înconjurătoare, menținând animalele ce distrug dăunătorii culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 16. Exemple: Karbuna-- La Moara de la pod; Karbuna- Drumu la Zloci; Karbuna 1; Karbuna 2.

11. Țigănești

Localizare. Raionul Călărași, întreprinderea pentru silvicultură Călărași, ocolul silvic Bravicea (parcelele 57, 59-65, 67, 77, 79, 80) Suprafața 680/621,9 ha.

47° 19' 19"	L.N.	28° 30' 58"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 315 m, altitudine minimă – 130 m, altitudine medie – 170-200 m, diferențe de nivel –40-110 m, limite de înclinări – 5°-35°, expoziții predominante – SV, S, SE; N, NE; platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 40 km spre nord-est de mun. Chișinău în limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi la izvoarele râului Batici și pe cursul mijlociu al r. Ichel cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Cursul superior al bazinului r. Vatici, afluentul r. Răut și Căinari, afluentul r. Botna
Descrierea geologică generală	Formată din sedimente de nisipuri și argile ale substratului basarabean, ale stratului indivizibil subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landscapei	Regiunea podișului Codrilor. Colinele Cibiric, cu păduri de carpen cu stejar și tei cu frasin pe soluri cenușii și cenușii închise de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Carpineto(betulus)-Querceta(petraea) herbosa*, *Querceto(petraea)-Carpineta (betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-Carpineta(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-Fraxineto(excelsior) -Querceta(petraea) caricosa*, *Carpineto(betulus)-Querceta(robur) herbosa*;
- **poienilor:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-Elytrigiet(repens)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (14%); Șleauri de deal cu gorun (85%); Șleauri de luncă (1%); Compoziția generală a arboretelor: 4GO2CA2FR1TE1DT; Specii principale: GO, ST; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, ULC, PLT, TE, CI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 71 (44-84).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	338			10	108	28
Completitudinea datelor (în %)	70			75	90	90
Cartea Roșie a Moldovei		5		2	11	3
Lista IUCN		2			3	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna		1		5	78	12
Listele Convenției de la Bonn					25	
Directiva Habitat, Anexa II		2		2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1			5		4
Directiva Păsări					45	
Lista operațională	21	8		3	13	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	16	5		1	13	5

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Lilium martagon* L., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* (L.). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 72 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 9 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Mustela putorius* L., *Vulpes vulpes* L. Chiropterele: Teritoriul nu a fost studiat suficient, au fost descoperite 2 specii: *Nyctalus*

noctula Schreber, *M. mystacinus/brandtii*. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră "Țigănești". Nu se aplică măsuri de protecție specială. Protecție insuficientă. Se propune includerea teritoriului în cadrul parcului național preconizat «Orheiul Vechi». Este necesară alimentarea cu hrană complementară a speciilor de vînat în timpul rece a anului, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili: braconajul, tăierea arborilor scorburoși, pășunatul excesiv și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 154 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 1,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 186,3 mii lei; total – 338,9 mii lei. Sunt condiții pentru dezvoltarea gospodăriei cinegetice (cerb, căprior, mistreț). Este posibilă folosirea teritoriului în eco-turism – observații asupra naturii. Teritoriul posedă o valoare stabilizatoare pentru agroceenozele înconjurătoare, menținând animalele ce distrug dăunătorii culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

12. Temeleuți

Localizare. Raionul Călărași, întreprinderea pentru silvicultură Călărași, ocolul silvic Călărași (parcelele 99-102). Suprafața 209/239,5 ha.

47° 15' 6"	L.N.	28° 6' 43"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 360 m, altitudine minimă – 205 m, altitudine medie – 240-280 m, diferențe de nivel –70-135 m, limite de înclinări – 10°-18°, expoziții predominante – S - 85%, SE - 14; platou - 1%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 65 km spre nord-vest de mun. Chișinău în limitele Podișului Codrilor Bîcului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi la izvoarele r. Bîc, cu un impact mediu al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Cursul superior al bazinului r. Bîc
Descrierea geologică generală	Formată din aleurite, nisipuri, argile și soluri nisipoase ale subetajului basarabean, ale stratului indivizibil subetajului heronian – etajul meotic miocenului, ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landscapei	Regiunea podișului Codrilor. Codrii înalți, cu păduri de fag și fag-stejar pe soluri de pădure brune, cenușii și cenușii închise

Principalele tipuri de ecosisteme: Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Carpineto(betulus)-querceta(petraea) herbosa*, *Querceto(petraea, robur)-carpineta (betulus)*, *Querceta(petraea) herbosa*;
- **poieni:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigiet(repens)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (33%); Șleauri de deal cu gorun (56%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (11%); Compoziția generală a arboretelor: 7GO1ST1TE1DT Specii principale: GO, ST; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, PA, TE, CI, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 84 (45-90);

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				14	164	24
Completitudinea datelor (în %)				75	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		2		2	16	3
Lista IUCN		1			6	
Cartea Roșie a Europei		1				
Listele Convenției de la Berna		3		6	106	11
Listele Convenției de la Bonn					50	

Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		7		2
Directiva Păsări					85	
Lista operațională		6		4	20	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)		2		1	20	4

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** 49 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 15 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice de păsări. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Mustela putorius* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră „Temeleuți”. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Protecție insuficientă. Se propune asigurarea cu hrană complementară a speciilor de vînat, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili. Braconajul, tăierea arborilor scorburoși, curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 55 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 0,5 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 65,6 mii lei; total – 121 mii lei. Sunt posibilități de a mări efectivul vînatului. Teritoriul posedă o valoare stabilizatoare pentru agro-cenozele înconjurătoare, menținând animalele ce distrug dăunătorii culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 6.

14. Draguța-Balînți-Srub

Localizare. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Șolcani (parcelele 14-17), Suprafața -/ 224,5 ha.

48° 19' 0"	L.N.	27° 59' 15"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 190 m, altitudine minimă – 70 m, altitudine medie – 138 m, diferențe de nivel – 50-130 m, limite de înclinări – 6°-35°, expoziții predominante – NE, NV, SE, SV, plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 65 km spre nord de mun. Bălți în limitele podișului Transnistriei
Relief	Versanții luncii și vîlcelele luncii ce întretaie versantul fl. Nistru
Bazin	Bazin p. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri, aleurite, pelite, gravelite, calcare, argile și nisipuri ale seriei moghilev-podoliene a suitei de Căușeni din proterozoi, etajului senomanian al cretacului, subetajului volhinian și basarabean al miocenului și etajului Akchagyl al pliocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea podișurilor de silvostepă și platoului Moldovei de Nord, teritoriul riveran terasat al Nistrului de Mijloc cu cernoziomuri podzolite și cu soluri carbonatice înțelenite, cu sectoare separate de păduri de carpen cu stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Cleistogeneto(bulgarica)-poaetum (versicolor) teucriosum(chamaedrys)*, *Elytrigietea(intermedia) herbosa*, *Stipeto (pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Caricetum (humilis)*, *Poaeto (versicolor)-festucetum(valesiaca)*;
- **păduri:** *Carpineto(betulus)-Querceta(robur)*, *Quercetum(robur) veratrosom(nigrum)*, *Ceraso(avium)-Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Quercetum(petraea) cotinosum (coggygia)*, *Fraxineto (excelsior)-Quercetum(petraea) poosum(nemoralis)*, *Querceto (robur)-Carpineta (betulus)*, *Carpineta(betulus)*, *Sambuceto(nigra)-Coryletum(avellana)*, *Pruneto(spinosa)-Crataegetum(monogyna)*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-poaetum(angustifolia)*, *Calamagrostideto (epigeios)-poaetum(angustifolia)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Calamagrostideto(epigeios)- poaetum(pratensis)*, *Caricetum(otrubae) herbosum*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*; *Phragmitetum(austrslis)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Goruneto-stejărete (30%); Stejăret pure de stejar pedunculat (70%); Compoziția generală a arboretelor: 5SC2GO2ST1CA; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, PIN, NU, SA, SC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 42 (30-60); în u.a. 17D o parte din arboret de ST atinge vârsta de 150 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	268			19	168	
Completitudinea datelor (în %)	60			90	60	
Cartea Roșie a Moldovei				4	15	
Lista IUCN				1	6	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				11	107	
Listele Convenției de la Bonn					50	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV				12		
Directiva Păsări					91	
Lista operațională	22			6	19	
Protejate de lege (CR, EN, VU)	17			3	19	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bel-lis perennis* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Polystichum aculeatum* (L.) Roth, *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur., *Vipera berus* L., *Zamenis longissimus* Wagler. **Păsări.** Predomină specii silvice și parțial cele de stepă și baltă. 62 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 2 specii cunoscute ca migratoare. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L. **Mamiferele:** nu sunt date.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Zonarea, regimurile de administrare și protecție sunt propuse în cadrul Planului de management al Zonei Ramsar „Unguri-Holoșnița”.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 50% din arborete sunt de proveniență artificială de productivitate inferioară. Pășunatul excesiv.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 72 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 6,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 61,2 mii lei; total – 141 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe pentru speciile rare și pe cale de dispariție de plante; pentru colectarea plantelor medicinale; în eco-turism – observații asupra peisajului și a speciilor rare (în perioada dezvoltării în masă) de plante; o parte din teritoriu este pășune, unde este necesară reglementarea presiunii. Teritoriul menține polenizatori și animale ce distrug dăunătorii culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

16. Izvoare-Risipeni

Localizare. Raionul Fălești, întreprinderea pentru silvicultură Glodeni, ocolul silvic Fălești (parcelele 20-22, 23: B, C, D, E, 24-33, 46-58, 63-69, 71-73), Suprafața **1162** / 1565,4 ha.

47° 28' 26"	L.N.	27° 36' 36"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 236 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 120-150 m, diferențe de nivel – 80-145 m, limite de înclinări – 6°-20°, expoziții predominante – SV, V, SE, N, plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 105 km spre nord-vest de mun. Chișinău în limitele podișului Prutului de Mijloc
Relief	Cumpenele de apă și versanții afluenților mici ai r. Prut, cu un impact antropogen slab și unul al proceselor naturale înalt
Bazin	Bazinele afluenților mici ai r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile și orizonturi alternante de argile și nisipuri ale subetajului volhinian și basarabean al miocenului și etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica peisajului	Regiunea platourilor și câmpiilor Bălțiului de luncă-stepă. Amplasată în limitele a două peisaje: Câmpia terasată de luncă Bolotina cu cernoziomuri obișnuite și soluri de luncă Câmpia divizată de Fălești cu cernoziomuri tipice pe luturi loessoide cu fragmente de asociații de păiuș

Principalele tipuri de ecosisteme. Teritoriul este puțin studiat, au fost identificate:

- **păduri:** *Quercetum(petraea) poosum(nemoralis)*, *Querceta(petraea) herbosa*, *Carpinetum(betulus)-querceta(robur) caricosa*, *Querceto(robur)-fraxineta(excelsior)*, *Carpineta(betulus) herbosa*, *Populetum(alba)*;
- **poieni și liziere:** *Brometum(inermis) poosum(angustifolia)*, *Lolietum(perenne) herbosum*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne) herbosa*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otruba) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-lolietum(perenne) herbosum*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*.

Habitat de importanță europeană: 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (2%); Goruneto-stejărete (36%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (41%); Stejărete pure de stejar pedunculat (20%); Plopișuri pure de plop alb (1%); Compoziția generală a arboretelor: 3ST2GO2SC2DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, ULC, NU, CI, TE, SC, PLA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 62 (35-85) în unele u.a. ST și GO ating 100-105 ani (63 G, 58D, 69C)

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				8	88	22
Completitudinea datelor (în %)				70	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		6		1	9	2

Lista IUCN		2			4	
Cartea Roșie a Europei		1				
Listele Convenției de la Berna		1		5	65	9
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II		2		5		
Directiva Habitat, Anexa IV						2
Directiva Păsări					39	
Lista operațională		12		2	10	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)		6			11	2

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date.. **Insecte – Exemple de specii rare:** *Carabus clathratus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Lucanus cervus* L., *Morimus funereus* Muls., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Caracterizând păsările predomină specii silvice. 21 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 7 specii oaspeți de vară, 1 specii oaspeți de iarnă, 3 specii cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. communis* Lath., *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *A. pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *Aquila chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Mamifere.** Specii comune: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Clethrionomys glareolus* Schreb., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Partea majoritară a zonei nucleu include rezervația peisajeră „Izvoare-Risipeni”. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru animale. Nu sunt elaborate măsuri de protecție; este necesar de păstrat arborii scorburoși, covorul ierbos al poienelor și pajiștilor.

Pericole și factori nefavorabili. Are loc pășunatul excesiv al poienelor și curățarea lizierei pădurii de arbuști. Proveniența din lăstari a 100% arborete de gorun și carpen, la stejar - 77%; ponderea mare a arboretelor de salcâm (circa 20% din suprafața totală); prezența în unele arborete a arțarului american.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 583,8 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 180 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 466,6 mii lei; total – 1230,5 mii lei. Refugiu al faunei utile.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 3 - Taksobeni; Stolnicheni; Risipeni. **Cele mai importante descoperiri:** Taxobeni: sit mezolitic timpuriu, vârsta nu este determinată, nu este studiat, suprafața - nu este determinată.

17. Pădurea Hîncești

Localizare. Raionul Hîncești, întreprinderea pentru silvicultură Hîncești, ocolul silvic Mereșeni (parcelele 10-14, 17-22, 25; subparcele A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, Y; 26-32; 35-40; 42-47; 48; subparcelele A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, F2, R1; 50-54) / Logănești (parcelele 47, subparcelele A,B,C. Suprafața 4499/5397.5 ha.

46° 49' 58"	L.N.	28° 29' 20"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 304 m, altitudine minimă – 17 m, altitudine medie – 170-200 m, diferențe de nivel – 65-125 m, limite de înclinări – 1°-40°, expoziții predominante – V, NV, E, SE; S, SV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării, la 35 km spre sud-vest de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi ai izvoarelor râurilor Sărata, Sărata-Mereșeni și Lăpușna, cu un impact mediu al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Cursul superior al bazinelor r. Sărata și Sărata-Mereșeni, porțiunea de mijloc a bazinului r. Lăpușna
Descrierea geologică generală	Formată de nisipuri, aleurite și argile ale subetajului basarabean, heronian, ale stratumului indivizibil al subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea podișului de pădure a Codrilor amplasată în limitele a două landșafturi <ul style="list-style-type: none"> • Teritoriul deluros dintre r. Cogîlnic și Lăpușna, pe alocuri cu păduri de scumpie și stejar pe soluri cenușii și cenușii închise de pădure • Podișul Cotovsck cu gîrnete și păduri de scumpie-stejar, pe soluri cenușii și cenușii închise de pădure și cernoziomuri levigate

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bohriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-Chrysopogoneta(gryllus) herbosa*;
- **păduri:** *Tilieto(tomentosa)-querceta(petraea)*, *Carpineto(betulus)-querceta(petraea) caricosa*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-Fraxineto(excelsior)-querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) caricosum*, *Quercetum(pubescens) cotinosum(coggygria)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*, *Quercetum(pubescens) stepposum*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-Lolietum(perenne) herbosum*, *Brometo (inermis)-Poaetum(angustifolia) herbosum*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B), 91 HO, 9170(A), 9170(B), 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (35%); Șleauri de deal cu gorun (5%); Stejărete pure de stejar pedunculat (52%); Stejărete pure de stejar pufos (8%); Compoziția generală a arboretelor: 4ST2GO1STP1FR-1SC1DT; Specii principale: ST, GO, STP; Specii secundare/de ajutor: FR, TE, SC, PA, NU, GL, PIN, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (55-85).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	297			15	98	28
Completitudinea datelor (în %)	60			90	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		3		3	11	3
Lista IUCN					3	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna		1		7	74	12
Listele Convenției de la Bonn					25	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1			8		3
Directiva Păsări					43	
Lista operațională	11	6		5	12	7
Protejate de lege (CR, EN, VU)	6	3		2	13	5

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Carex supina* Willd. ex Wahlenb., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Fritillaria montana* Hoppe, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka., *Pulsatilla grandis* Wend., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa pulcherrima* C.Koch.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte – Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix*

natrix L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L., *Triturus cristatus* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** Caracterizând păsările predomină specii silvice. 52 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 19 specii cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Crocidura leucodon* Hermann.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră „Pădurea Hîncești”. În 1975 este declarat landsaft natural ocrotit de stat (în prezent rezervație peisajeră), atât pentru valoarea științifică, cât și pentru frumusețea peisajului. Aici cresc gorunete cu mici sectoare de stejar-pufos și stejar-pedunculat. Se întîlnesc mulți reprezentanți ai florei balcano-mediteranene. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Hîncești” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru animale. Protecție insuficientă. Este necesar de păstrat sectoarele cu desigur de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor. Este necesară asigurarea cu hrană complementară pentru mamiferele paricopitate în timpul iernii, păstrarea liniștii, combaterea braconajului, a vulpii și cîinilor vagabonzi. **Pericole și factori nefavorabili.** Ponderea excesivă a arboretelor provenite din lăstari (la STP - 100%; ST și GO - 88%; FR - 65%; SC - 70%); circa 10% din suprafață este ocupată de salcâmete. Ca factori negativi pot fi menționați: pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși, braconajul.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 963,1 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 42,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 1440,5 mii lei; total – 2445,7 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe pentru speciile rare și pe cale de dispariție de plante; pentru colectarea plantelor medicinale; în eco-turism – observații asupra naturii. Este posibil de dezvoltat gospodăria cinegetică (căprior, mistreț). În calitate de teritoriu silvic mare, acesta posedă o valoare de stabilizare a mediului.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 13. Exemple: Lapushna 1-Valia Pardos; Lapushna 4 – Ruska; Hyncheshti 1, Hyncheshti 2; Lapusha 1- Valia Pardos; Lapushna 2-Podish; Lapushna 3-Lapushnica; Lapushna 1-Valia Pardos.

18. Dolna

Localizare. Raionul Strășeni, întreprinderea pentru silvicultură Nisporeni, ocolul silvic Ciorăști (parcelele 39-42); Suprafața 389/396.2 ha.

47° 6' 43"	L.N.	28° 15' 59"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 390 m, altitudine minimă – 210 m, altitudine medie – 300-350 m, diferențe de nivel – 75-140 m, limite de înclinări – 7°-33°, expoziții predominante – NE, NV; S; platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării, la 45 km spre nord-vest de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Băcului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi izvoarelor râurilor Răcătău și Lăpușna, cu un impact mediu al proceselor antropogene și unul foarte puternic al celor naturale
Bazin	Cursul superior al bazinelor r. Răcătău și Lăpușna
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri și soluri nisipoase ale subetajului basarabean, ale stratului indivizibil subetajului hersonian – etajul meotic al miocenului, ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea podișului Codrilor. Podișurile Nisporeni cu păduri de fag pe soluri cenușii de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme: nu sunt date.

Habitat de importanță europeană: 9170(A).

Tipurile de formațiuni silvice: Șleauri de deal cu gorun (95%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (5%); Compoziția generală a arboretelor: 3TE2GO2CA2FR1DT; Specii principale: GO, ST; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, TE, CI, SC, ME; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 65 (30-70)

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				12	102	26
Completitudinea datelor (în %)				80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		7		2	11	3
Lista IUCN		3			3	
Cartea Roșie a Europei		3				
Listele Convenției de la Berna		2		6	76	11
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II		2		1		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		6		2
Directiva Păsări					44	
Lista operațională		16		3	12	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)		7		1	13	4

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Calosoma sycophanta* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** 64 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 1 specie oaspeți de iarnă, 14 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela putorius* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului – fondul forestier, proprietate publică locală.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat este amplasată rezervația peisajeră "Dolna". Protecție insuficientă. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Este necesară: păstrarea sectoarele cu desişuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor, asigurarea cu hrană complementară pentru animalele de vînat în perioada rece a anului, păstrarea liniștii în timpul reproducerii, combaterea braconajului, vulpii și cîinilor vagabonzi, aplicarea măsurilor tipice pentru conservarea biodiversității în păduri (conservarea pădurilor seculare, a arborilor mari și scorburoși și a resturilor acestora etc.)

Pericole și factori nefavorabili. Circa 90% din arborete sunt provenite din lăstari. Ca factori negativi pot fi menționați: pășunatul excesiv al poienelor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși, braconajul.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 116 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomuşoare, plante medicinale, servicii etc.) – 8,8 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 121,7 mii lei; total – 246,5 mii lei. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 1. (Iurcheny).

19. Calarașovca

Localizare. Raionul Ocnița, întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Otaci (15; 34-39; 58, inclusiv rezervația peisagistică „Calarașovca” 233,9 ha: parcelele 35-39); Suprafața **272,0** / 305,9 ha

48° 24' 40"	L.N.	27° 49' 56"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 250 m, altitudine minimă – 75 m, altitudine medie – 120-170 m, diferențe de nivel – 30-100 m, limite de înclinări – 6°-45°, expoziții predominante – NE - 40%, N - 49%; S - 9%; E, SE, SV, V - 2%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea nordică a țării, la 75 km spre nord de mun. Bălți în limitele podișului nord-moldovenesc
Relief	Versanții cumpenei apelor ale fl. Nistru cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc a bazinului fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri, aleurite, pelite, gravelite, calcare, argile și nisipuri ale seriei moghilev-podoliene a suitei de Căușeni din proterozoi, etajului senomanian al sistemului cretacic, ale subetajului volhinian și basarabean al miocenului și etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea podișurilor de silvo-stepă și câmpii Regiunea riverană terasată a Nistrului de Mijloc cu cernoziomuri podzolite și cu soluri carbonatice înțelenite, cu sectoare separate de păduri de carpen cu stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriul au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta (pulcherrima) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto (pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Caricetum(humilis)*;
- **păduri:** *Ceraso(avium)-Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Ceraso(avium)-Quercetum (robur) herbosum*, *Quercetum(petraea) cotinosum(coggyria)*, *Quercetum(petraea) poosum(nemoralis)*, *Quercetum(petraea) herbosa*, *Carpineto(betulus)-Quercetum(robur) caricosa*, *Querceto(robur)-Fraxineta(excelsior)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Brometum(inermis) poosum(angustifolia)*, *Lolietum(perenne) herbosum*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-Festuceta (valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne) herbosa*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-Lolietum(perenne) herbosum*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Typhaetum(angustifolia)*, *Phragmitetum(australis)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Șleauri de deal cu gorun (2 %); Goruneto-stejărete (8%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (8%); Stejărete pure de stejar pedunculat (21%); Șleau deal câmpie de stejar pedunculat (61%); Compoziția generală a arboretelor: 5ST1CA1SC1PI2DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, PA, JU, TE, CI, SC, PIN, ULV, NU; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (40-75) sunt prezente arborete de stejar cu vârste cuprinse între 110-190 ani, inclusiv din semințe (u.a. 35B, 35N, 36F, 37B, 38C, 39A).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	383		9	15	172	31
Completitudinea datelor (în %)	70		70	70	90	90
Cartea Roșie a Moldovei		4		3	17	3
Lista IUCN			1		7	
Cartea Roșie a Europei	1					1
Listele Convenției de la Berna		1	1	9	111	16
Listele Convenției de la Bonn					54	
Directiva Habitat, Anexa II		2		1		1
Directiva Habitat, Anexa IV			1	9		8
Directiva Păsări					97	
Lista operațională	30	7		3	22	7
Protejate de lege (CR, EN, VU)	26	4		2	22	9

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum anthora* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Asplenium trichomanes* L., *Carex rhizina* Blytt ex Lindb., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *G. robertianum* (Hoff.) Newm., *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polypodium vulgare* L., *Potentilla alba* L., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos. Exemple de specii rare: *Aeschna viridis* (Eversman). **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclydes podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Vipera berus* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 88 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 6 specii oaspeți de iarnă, 23 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice, cărora îi aparțin și cele acvatice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Sorex araneus* L., *S. minutus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Mustela putorius* L., *M. nivalis* L., *Vulpes vulpes* L. Chiropterele: *Nyctalus noctula* Schreber și *Eptesicus serotinus* Schreber. Обнаружены убежища *Rhinolophus hipposideros* Bechstein. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L. Chiropterele: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis mystacinus* Kuhl, *M. daubentonii* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervația peisajeră "Calarașovca" reprezintă ponoare adânci în care s-au dezgolit depunerile geologice începând cu paleozoicul și terminând cu canozoicul. Aici sunt o mulțime de grote în care se întâlnesc lilieci. Pe teritoriul landșaftului natural se află clădirea unei mănăstiri vechi - monument de arhitectură. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Calarașauca” corespund în general necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Zonarea, regimurile de administrare și protecție sunt propuse în Planul de management al Zonei Ramsar „Unguri-Holoșnița”. În prezent nu se aplică măsuri de protecție speciale. Protecție suficientă.

Pericole și factori nefavorabili. Prezența în proporție de circa 25% a arboretelor necaracteristice tipului natural fundamental de pădure (SC, PIN, NU); circa 50% din arborete sunt provenite din lăstari. Alți factori negativi: lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 69,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 4,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice (condiții favorabile pentru căprior) – 94,3 mii lei; total – 168,4 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe pentru speciile rare și pe cale de dispariție de plante; pentru colectarea plantelor medicinale; teritoriul are perspective bune pentru dezvoltarea turismului – observații asupra landșaftului și a speciilor rare de plante și animale, este posibilă organizarea excursiilor în pădure pentru a face observații asupra chiropterelelor cu ajutorul detectoarelor. Teritoriul posedă o importanță mare pentru agrocenozele înconjurătoare, menținând animale ce distrug dăunătorii culturilor agricole, în special lilieci.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 12. Exemple: Kalarashovka-Shovb; Kalarashovka-Pyraul Manastirii; Kalarashovka-La iazul din dial; Mereshauka-Chetacua; Kalarashovka-Seliwe; Kalarashovka-Richka; Kalarashovka-Kolhoz 1 Maia; Kalarashovka-Davydov shtab; Mereshauka-Did. **Cele mai importante descoperiri:** Mereshovka-Chetacua. Cetate a culturii ruse străvechi Erdwall, studiată, vârsta: 12-13 sec p.C. D = 100 m.

20. La 33 de Vaduri

Localizare. Raionul Ocnița. Include teritoriile forestiere (620,6 ha) gestionate de întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Ocnița (trupul de pădure Naslavcea, parcelele 2-11; trupul de pădure Pereezd, parcela 12; trupul de pădure Corsan, parcelele 13-14). Suprafața **184/553,9** ha.

48° 25' 46"	L.N.	27° 34' 24"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 210 m, altitudine minimă – 90 m, altitudine medie – 160-180 m, diferențe de nivel – 30-60 m, limite de înclinări – 6°-36°, expoziții predominante – E - 12%; NE - 30%; NV - 14%, N - 23%; V - 17%; platou - 4%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării la 80 km spre nord de mun. Bălți în limitele podișului nord-moldovenesc
Relief	Lunca și versanții limitrofi ale r. Naslavcea, cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și a celor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc a bazinului r. Naslavcea
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri, aleurite, pelite, gravelite, calcare, argile și nisipuri ale seriei moghilev-podoliene a suitei de Căușeni din proterozoi, etajului senomanian al cretacului, subetajului volhinian și basarabean al miocenului și etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea podișurilor de silvostepă și câmpiilor. Porțiunea riverană terasată de pe Nistrul de Mijloc cu cernoziomuri podzolite și soluri carbonatice înțelenite, cu sectoare separate de păduri de carpen cu stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Botriochloeta(ischaemum)*, *Botriochloeta(ischaemum) herbosum*, *Botriochloetum(ischaemum) potentillosum(arenaria)*, *Botriochloetum(ischaemum) caricosum(himilis)*, *Botriochloetum(ischaemum)-caricoso(himilis) teucriosum(pannonicum)*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineto(betulus)-Quercetum(robur)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Elytrigietum(intermedia) herbosa*, *Dactylo(glomerata)-Elytrigietum(repens)*, *Arrhenatereto(elatius)-Elytrigietum(repens)*, *Crataegeto(monogyna)-Prunetum(spinosa)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Bideteum(tripartita)*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 4ST3SC2CA1DT; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PA, TE, SC, GL, PIN; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (35-70); sunt prezenți arbori de stejar cu vârste cuprinse între 90-115 ani;

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	291			20	117	24
Completitudinea datelor (în %)	60			90	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		4	4	2
Lista IUCN				1	4	
Cartea Roșie a Europei		1		1		
Listele Convenției de la Berna		2		11	76	9
Listele Convenției de la Bonn					28	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		12		3
Directiva Păsări					56	
Lista operațională	13	12		6	10	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	10	5		3	8	3

Exemple de specii rare de plante: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Chamaenerion dodonaei* (Vill.) Kost., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Poa versicolor* Bess., *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclidus podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteris-

tice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur. **Păsări.** Predomină specii silvice. 80 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 10 specii oaspeți de vară, 13 specii oaspeți de vară, 14 specii cunoscute ca migratoare. *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Mustela erminea* L. **Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului.** Proprietate publică a statului, fondul forestier, proprietate publică comună.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Pe teritoriul dat sunt amplasate șase obiecte protejate de stat - 4 monumente geologice, monument hidrologic, rezervația peisajeră „La 33 de vaduri”. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Protecție insuficientă. Se propune asigurarea hranei complementare în timpul iernii pentru paricopitate și păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului și vulpii. Sunt necesare cercetări și zonarea. Împreună cu localitățile, teritoriul poate fi luat în considerație în cadrul Convenției Europene a peisajului.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 70% din arborete sunt provenite din lăstari; circa 35% din arborete sunt necaracteristice tipului natural fundamental de pădure (SC, PI, PIN). Factorii negativi includ: pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea deșeurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, braconaj.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 144,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 8,7 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice (condiții favorabile pentru căprior) – 195,5 mii lei; total – 349,1 mii lei. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe pentru speciile rare și pe cale de dispariție de plante; pentru colectarea plantelor medicinale; în eco-turism – observații asupra naturii; o parte a teritoriului se folosește în calitate de pășune, unde trebuie normalizat regimul de folosință. Teritoriul posedă o valoare stabilizatoare pentru agrocenozele înconjurătoare, menținând animalele ce distrug dăunătorii culturilor agricole.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 3. Exemple Birnova 1 (la est de sat). Epoca bronzului.

22. Saharna

Localizare. Raionul Rezina, întreprinderea pentru silvicultură Șoldănești, ocolul silvic Cinișeuți (parcelele 39-41, 43-46, 47-50, 38); Suprafața 674/699,7 ha.

47° 42' 23"	L.N.	28° 56' 55"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 245 m, altitudine minimă – 35 m, altitudine medie – 90-140 m, diferențe de nivel – 50-126 m, limite de înclinări – 8°-35°, expoziții predominante – NE, N; E; SV, S; plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 75 km spre est de mun. Bălți în limitele podișului transnistrean
Relief	Cumpăna apelor, versanții r. Saharna și afluentul mic al fl. Nistru spre nord, precum și luncile acestor râuri, cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc și de jos a bazinului r. Saharna și a unui afluent mic al Nistrului la nord
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi alternante de nisipuri și argile ale subetajului volhinian și basarabean ale stratului indivizibil subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, etajului Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor de silvostepă și a câmpiilor Podișul Cinișeuți, cu soluri cenușii și cenușii închise de pădure pe luturi loessoide de grosime mici, cu păduri de carpen și stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-stipetum (capillata) herbosum*, *Caricetum(humilis)*, *Tymetum(marschalliana, moldavica) herbosum*, *Teuctietum(chamaedrys) herbosum*;
- **păduri:** *Quercetu(robur)-cornoso(mas) caricosum(alba)*, *Quercetum(robur)-cornosum (mas)*, *Quercetu(robur)-Carpinetum(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-Quercetum(petraea)*, *Quercetum(robur, petraea)*, *Corno(mas)-Cerasetum(mahaleb)*, *Crataego(monogyna)-Swido(australis) Prunetum(spinosa)*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum (angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Elytrigieto(repens)-Poaeta (pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A).

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (14%); Șleauri de deal cu gorun (40%); Goruneto-stejărete (29%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (17%); Compoziția generală a arboretelor: 5GO2FR1ST1SC1DT; Specii principale: GO, ST; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, PA, SC, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 84 (45-95); există elemente de arboret de GO și ST cu vârsta de 110-125 ani, inclusiv din sămânță.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	380		14	18	148	33
Completitudinea datelor (în %)	80		70	75	95	90
Cartea Roșie a Moldovei		4		5	16	3
Lista IUCN		1			6	2
Cartea Roșie a Europei	2					4
Listele Convenției de la Berna		1		10	98	18
Listele Convenției de la Bonn					44	
Directiva Habitat, Anexa II				4		4
Directiva Habitat, Anexa IV		1		11		13
Directiva Păsări					80	
Lista operațională	33	7		7	20	11
Protejate de lege (CR, EN, VU)	15	4		4	21	10

Exemple de specii rare de plante: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Aurinia saxatilis* (L.) Desv., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Iris pumila* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Lonicera xylosteum* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Scorzonera purpurea* L., *Scrophularia vernalis* L., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Heptagenia sulfurea* (M.), *Cloeon dipterum* (L.), *Erpobdella octoculata* (L.), *Haemopsis sanguisuga* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Coluber caspius* Gmelin, *Zamenis longissimus* Laur., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Coluber caspius* Gmelin, *Zamenis longissimus* Laur. **Păsări** - 71 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 1 specie oaspete de vară, 7 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice și specii de stîncării. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice

speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus sylvaticus* L., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L. Chiropterele: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. mystacinus* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Barbastella barbastellus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber. Ruokokrylye: *Myotis blythii* Tomes, *M. dasycneme* Boie, *M. nattereri* Kuhl, *Plecotus auritus* L., *B. barbastellus* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. În componența rezervației peisajere „Saharna” sunt incluse: partea de jos a râulețului Saharna cu cele 22 cascade (dispuse pe o lungime de 5 km.), pădurea de pe versantul stâng. Cea mai mare cascada este „Groapa țiganului”, apa cade de la o înălțime de 6 m., în locul unde cade apa s-a format o groapă cu o adâncime de aproximativ 10 m. Pe lângă toate, turiștii mai sunt atrași atât de locurile unde s-au făcut săpături arheologice ce conțin elemente din Epoca Fierului, cât și de cetatea veche a geto-dacilor, care s-a păstrat într-o formă perfectă, ambele locuri fiind amplasate nu departe de sat. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Saharna” relativ corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru animale. Protecție insuficientă. Este necesar de a proteja arborii scorburoși, sectoarele cu desigururi de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere. Sunt condiții bune pentru mărirea efectivului de căprior, este necesară asigurarea cu hrană complementară pentru animalele paricopitate pe timp de iarnă, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, limitarea accesului la galerii, unde au fost descoperite chiroptere, iar galeriilor cu un număr mare și o diversitate înaltă de lilieci trebuie să le fie acordat un statut special. Este necesară zonarea și administrarea teritoriului corespunzător acestei zonări, reglementarea vizitelor turiștilor.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 88% din suprafață a fost afectată grav de calamitățile naturale din anul noiembrie 2000 (chiciură); circa 45% din arborete sunt afectate de diferit grad de uscare (circa 210 ha - mijlocie). Factori negativi includ: lichidarea desigururilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului, braconajul. Pășunatul excesiv dăunează considerabil asupra speciilor ocrotite de stat. Fluxul mare de turiști și pelerini creează o presiune asupra sitului.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 154 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 3,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 203 mii lei; total – 360,3 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe pentru speciile rare și pe cale de dispariție de plante; pentru colectarea plantelor medicinale; pentru eco-turism – observații asupra lanșaftului, a speciilor rare și de alt tip, în special concentrațiile de păsări. Lilieci pot servi drept obiecte de observații pentru turiști, de exemplu folosind detectoarele cu ultrasunet sau capturarea chiropterelelor cu plasele și fotografierea lor, este posibilă organizarea excursiilor în galerii.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 32. Exemple: Saharna 1, Saharna-Cyglau, Saharna - Valia Cyglau, Saharna Noua; Saharna Mare; Saharna Mika; Stohnaia; Saharna - Gura Hluboaka; Saharna-Dialul manastirii; Saharna-Valia; Grimidon; Saharna-La Revekin; Saharna-Valia de mizhlok; Saharna-Valia Furnikar; Saharna-Dialul; Shanc; Saharna-Rude; Saharna-Budei; Saharna-Hluboaka; Stohnaia-gorodische; Buchushka; Ekimaucy; Ekimaucy-selische; **Cele mai importante descoperiri:** 1. Așezarea Ekimaucikolicevoe, cultura Alchedar-Ekimoutsy, cetate de pământ, vârsta: sec. 10-12 p.C. D = 86 m. studiată. 2. Așezarea Tsareuka. cultura Alchedar-Ekimoutsy. cetate de pământ. vârsta: sec.10-12 c p.C. D = 50 m. studiată.

24. Gradina Turcească

Localizare. Raionul Ștefan Vodă, întreprinderea pentru silvicultură Tighina, ocolul silvic Talmaza (parcelele 3-5); Suprafața 224/251,0 ha

46° 40' 50"	L.N.	29° 36' 5"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 50 m, altitudine minimă – 2 m, altitudine medie – 4-5 m, diferențe de nivel – 1-3 m, limite de înclinări – 1°-5°, expoziții predominante – teren plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării la 70 km spre sud-est de mun. Chișinău în limitele cîmpiei Bîcului de Jos
Relief	Lunca înaltă a r. Nistru
Bazin	Porțiunea de jos a bazinului r. Nistru
Descrierea geologică generală	Este formată de nisipuri, argile, calcare ale subetajului superior al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiei de stepă terasată a Nistrului de Jos. Lunca extinsă a fl. Nistru, cu soluri de luncă, înnămolite de luncă, pe alocuri cu păduri de plop și salcie și sectoare de lunci inundate și mlaștini, cu impact slab al proceselor naturale și celor antropogene

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Acero(campestris)-Quercetum(robur)*, *Fraxineto (excelsior)-Populetum(alba)*, *Salicetum(alba)*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Poaeto(pratensis)-Calamagrostidetum(epigeios)*, *Caricetum(otrubae) herbosum*, *Caricetum(hirta) herbosum*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*, *Ceratophylletum(demersum)*, *Myriophylleto (spicatum)-Potamogetonetum(peccinatum)*, *Salvinieto(natans)-Spirodeletum(polyrrhiza)*.

Habitat de importanță europeană: 9160-1, 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: Șleauri de luncă (100%); Compoziția generală a arboretelor: 6PLA3FR1ST; Specii principale: PLA, ST; Specii secundare/de ajutor: FR, SA, PA, ULC, GL, MO; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 73 (50-100); în unele u.a. vârsta arboretelor de PLA și ST ating 90-110 ani (3C, 3H, 3O, 3U, 4H etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	342		41	7	188	31
Completitudinea datelor (în %)	80		80	70	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		4	21	3
Lista IUCN				2	8	2
Cartea Roșie a Europei	2			1		1
Listele Convenției de la Berna	2	1		10	123	18
Listele Convenției de la Bonn					66	
Directiva Habitat, Anexa II		2				1
Directiva Habitat, Anexa IV	1	2		11		13
Directiva Păsări					107	
Lista operațională	15	6		6	27	8
Protejate de lege (CR, EN, VU)	11	4		3	26	11

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus officinalis* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Juncus atratus* Krock., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Typha laxmannii* Lepech., *Trapa natans* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Planorbarius corneus* (L.), *Glossiphonia complanata* (L.), *Epitheca bimaculata* (Carpentier), *Nepa cinerea* (L.), *Gerris lacustris* (L.), *Haliphus ruficollis* (De Geer), *Asellus aquaticus* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Natrix natrix* L. **Exemple de specii rare:** *Zamenis longissimus* Laur., *Coronella austriaca* Laur. **Păsări.** Cui-băresc pe acest teritoriu 66 specii, la migrație sînt întilnite încă 18 specii, 15 specii întilnite la migrațiile trofice de vară. Predomină speciile silvice și de baltă. Păsările caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Falco vespertinus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur*

L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Ph. ochruros* Gmel., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Garrulus glandarius* L., *Pica pica* L., *Corvus monedula* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L.

Exemple de specii rare: *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Grau.

Mamiferele. Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *P. pygmaeus* Leach, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber. Chiropterele: *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervația peisajeră „Grădina Turcească” include pădure de luncă inundabilă și albia veche a Nistrului în două meandre pe o distanță de 12 km. Sectorul brațului mort unic puternic degradat (cca. 32 km), în limitele rezervației se află într-o stare mai bună decât în alte porțiuni, deși este eutroficat. Predomină pădurile de frasin și plop, dar sunt prezente și cele de arțar-stejar (stejar pedunculat) și sălcișuri; sunt prezente și lunci mlăștinoase. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor acvatică și palustră. Fâșia lată de păduri de-a lungul brațului mort este defrișată sub pretextul reconstrucției ecologice, ceea ce afectează aspectul landşaftului. Acest sector de pădure este situat pe albia veche a Nistrului ceea ce creează condiții favorabile pentru amfibieni. Măsuri speciale de protecție a animalelor nu există, protecția este insuficientă. Zonarea și măsurile de administrare a teritoriului sunt descrise în proiectul planului de management al Zonei Ramsar „Nistrul de Jos”. În special este necesară păstrarea fragmentelor de pădure seculară și a arborilor seculari și a celor scorburoși. Pe teritoriu au fost construite cca. 30 de adăposturi artificiale de diferit tip pentru atragerea liliecilor. Sunt prezente condiții favorabile pentru căprior și mistreț, este necesară asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii și păstrarea liniștii în perioada de reproducere. Viitorul ecosistemului depinde foarte mult de restabilirea regimului acvatic în brațul mort.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 90% din arborete sunt provenite din lăstari; prezența pe circa 10% a unor arborete din specii introducente necaracteristice ecosistemului respectiv - molid, pin, glădiță. Majoritatea arboretelor de plop alb depășesc vârsta de 80 ani, fiind provenite din lăstari, dar anume această pădure asigură o populație numeroasă și variată de specii protejate de lilieci. După “reconstrucție” s-a agravat deficitul de arbori scorburoși. Factorii negativi includ: distrugerea pădurilor seculare valoroase, tăierea și colectarea pentru lemne a arborilor uscați în picioare și a celor căzuți, lichidarea deșeurilor de arbuști, a aglomerațiilor vegetale și a sectoarelor deschise, braconajul, uscarea locurilor palustre. Pășunatul excesiv dăunează considerabil speciilor de plante și insecte ocrotite de stat. Eutroficarea brațului mort înrăutățește starea faunei nevertebratelor acvatice. Este înalt factorul de deranj.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 70,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 3,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 67,4 mii lei; total – 140,8 mii lei. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Lilieci pot servi în calitate de obiecte de observație pentru turiști, pot fi organizate plimbări nocturne prin pădure cu audierea sunetelor emise de lilieci prin folosirea detectoarelor cu ultrasunet sau capturarea chiropterelor cu ajutorul plaselor (și fotografierea lor). Păsările, lilieci, amfibienii și reptilele, insectele folositoare au un rol considerabil pentru stabilizarea agrocenozelor înconjurătoare. Zoobentosul contribuie la utilizarea tuturor substanțelor organice, ce se formează în bazinele acvatice în perioada vegetativă.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

26. Capriana-Scoreni

Localizare. Raionul Strășeni, întreprinderea silvo-cinegetică Strășeni, ocolul silvic Căpriana (parcelele 49-61 – 1347,5 ha) / ocolul silvic Scoreni (parcelele 62-66 – 438,5 ha); Suprafața 1762,4/1783,5 ha.

47° 5' 19"	L.N.	28° 31' 59"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 350 m, altitudine minimă – 120 m, altitudine medie – 200-250 m, diferențe de nivel – 50-180 m, limite de înclinări – 4°-40°, expoziții predominante – E, N, NE, NV;SE, SV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 25 km spre nord-vest de mun. Chișinău. În limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Cumpăna apelor, versanții și lunca r. Ișnovăț cu un impact puternic al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea superioară a bazinului r. Ișnovăț
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi stratificate de nisipuri și argile ale subetajului basarabean, ale stratului indivizibil al subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișului Codrilor La interferența a două landșafturi: <ul style="list-style-type: none"> • Înălțimile de la Vorniceni, cu păduri de carpen și stejar pe soluri brune și cenușii de pădure • Cursul superior al r. Botna, cu păduri de carpen-stejar și scumpie-stejar pe soluri cenușii și cenușii închise de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Carpineto(betulus)-Fageta(sylvatica)*, *Fageto(sylvatica)-Carpineta(betulus) herbosum*, *Fageto(sylvatica)-Carpinetum(betulus) poosum(nemoralis)*, *Fageto(sylvatica) -Carpineto(betulus)-Quercetum(petraea) hederosum(helix)*, *Tilieto(tomentosa)-Fraxineto (excelsior)-Quercetum(petraea)*, *Querceto(robur)-Carpineta(betulus) herbosa*, *Querceto-Carpineta(betulus)*, *Fraxineto(excelsior)-Querceta(petraea)*, *Salicetum (triandra)*;
- **poieni și liziere:** *Calamagrostideto(epigeios)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Calamagrostideto(epigeios)-Poaeta (pratensis)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Lolieta(perenne) herbosa*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Cariceta (otrubae, hirta, melanostachya) herbosa*, *Caricetum(melanostachya, hirta) herbosum*, *Equisetetum(telmateia)*, *Cariceto(otrubae)-Equisetetum(palustre)*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Poaeto(trivialis)-Festucetum (regeliana)*, *Festuceta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietta(repens) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*.

Tipurile de formațiuni silvice: Goruneto-făgete (13%); Șleauri de deal cu gorun (76%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (7%); Șleauri de deal câmpie de stejar (4%); Compoziția generală a arboretelor: GO4CA1TE1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, JU, TE, CI, SA, PLA, PLT; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 93 (85-115).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	377			17	107	31
Completitudinea datelor (în %)	70			90	85	80
Cartea Roșie a Moldovei		8		4	11	3
Lista IUCN		3		1	4	
Cartea Roșie a Europei	2			1		
Listele Convenției de la Berna		2		9	78	15
Listele Convenției de la Bonn					27	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		10		2
Directiva Păsări					49	
Lista operațională	35	13		6	13	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	29	7		3	13	6

Exemple de specii rare de plante: *Actaea spicata* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fagus sylvatica* L., *Fri-*

tillaria montana Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Lonicera xylosteum* L., *Lunaria annua* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Ornithogalum flavescens* Lam., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Tulipa Biebersteiniana* Schult. et Schult.fil.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Elater ferrugineus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* Mulsant, *Rosalia alpina* (L.), *Dolbina elegans* (Bang-Naas), *Iphiclides podalirius* (L.), *Parnassius mnemosyne* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** Cuibăresc pe acest teritoriu 60 specii, la migrație sînt întilnite încă 9 specii, 4 specii întilnite la migrațiile trofice de vară. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *A. agrarius* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Mustela putorius* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus nippon* Temminck. **Exemple de specii rare:** *Crociodura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervația peisajeră "Capriana-Scoreni" include păduri reprezentative de gorun și stejar pedunculat, caracteristice pentru pădurile din Centrul Moldovei. După compoziția floristică și peisagistică este o suprafață de pădure valoroasă. Prezintă anumit interes științific și practic arboretele natural fundamentale. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Capriana-Scoreni” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat de plante. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure. Populațiile locale de animale s-au păstrat în starea lor naturală. Protecția este suficientă, dar pentru ele este necesar de păstrat arborii scorburoși, sectoarele cu desişuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor, alimentarea cu hrană complementară în perioada rece a anului, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului. Pentru o administrare a teritoriului favorabilă protecției naturii este necesară realizarea zonării teritoriului.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a arboretelor provenite din lăstari (81%); ponderea mare a arboretelor derivate parțial sau total (45%). Factorii negativi includ: pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, lichidarea desişurilor de arbuști și nimicirea adăposturilor de hibernare, braconajul, extragerea pietrelor din albia rîulețului și de lîngă izvor pentru necesitățile gospodărești.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 439,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomuşoare, plante medicinale, servicii etc.) – 59,7 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 562,6 mii lei; total – 1062 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe a speciilor rare și pe cale de dispariție și a celor edificatoare a biocenozelor de plante; pentru colectarea plantelor medicinale, în eco-turism cu scopul organizării observațiilor asupra landşaftului și a speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă). Aici poate fi creată o gospodărie cinegetică specializată la creșterea efectivului de cerb nobil (dar trebuie exclus cerbul cu pete). Refugiu pentru multe specii de animale ce au importanță pentru agrocenoze.

Patrimoniul natural și istoric. **Numărul total de monumente arheologice:** 3. **Exemple:** Skoreni; Strasheny-Va-lia Tyrgolishtei; Strasheny.

28. Poiana Curatura

Localizare. Raionul Șoldănești, întreprinderea pentru silvicultură Șoldănești, ocolul silvic Șoldănești (trupul de pădure „Poiana” - 196,9 ha - parcelele 23-25; trupul de pădure „Curatura Tabor” - 327,5 ha - parcelele 26-29; trupul de pădure „Curatura Corn” - 136,8 ha - parcelele 46-47); Suprafața 692/776,3 ha.

47° 53' 4"	L.N.	28° 54' 10"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 235 m, altitudine minimă – 20 m, altitudine medie – 70-120 m, diferențe de nivel – 50-96 m, limite de înclinări – 6°-65°, expoziții predominante – N, NV, NE; E; V; platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării în 75 km spre est de mun. Bălți în limitele podișului transnistrean
Relief	Porțiunea de jos a versanților și lunca înaltă a fl. Nistru cu un impact mediu al proceselor antropogene și al celor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinului fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi alternante de calcare, nisipuri și argile ale etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabean ale stratului indivizibil al subetajului heronian – etajului meotic al miocenului, etajului Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica lanșaftului	Regiunea lanșaftică a podișurilor de silvostepă și a câmpiilor Câmpia terasată Rașcov cu cernoziomuri tipice, levigate și podzolite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta (pulcherrima) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Caricetum (humilis)*, *Poaeto(versicolor)-teucrietum (chamaedrys)*;
- **păduri:** *Quercetum(robur) herbosum*, *Quercetum(robur) fruticosum*, *Querceto(robur)-Carpineta(betulus)*, *Carpineta(betulus) herbosa*, *Crataego(monogyna)-Corneto(mas)-Cerasetum(mahaleb)*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-Brometa(inermis) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Festuceta(pratensis) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne)*, *Poaeto(pratensis)-Elytrigieta(repens) herbosa*, *Cariceta (otrubae) herbosa*, *Cariceta(melanostachya, hirta) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Typhaetum (angustifolia)*, *Schoenoplectum(tabernaemontani)*, *Phragmitetum(australis)*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar (75%); Șleau deal câmpie de stejar (22%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (3%); Compoziția generală a arboretelor: 3ST3SC2CA1FR1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, GL, FR, PA, SC, SAP; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 65 (35-85); sunt prezente arborete de ST cu vârste de 105-135 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	334		5	19	155	38
Completitudinea datelor (în %)	70		50	80	85	90
Cartea Roșie a Moldovei		3		4	16	2
Lista IUCN				1	6	2
Cartea Roșie a Europei	1			1		3
Listele Convenției de la Berna	1	1		11	104	21
Listele Convenției de la Bonn					48	
Directiva Habitat, Anexa II		1		3		3
Directiva Habitat, Anexa IV				12		15
Directiva Păsări					87	
Lista operațională	25	5		6	21	11
Protejate de lege (CR, EN, VU)	15	3		3	21	11

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Bellis perennis* L., *Clematis integrifolia* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Euphorbia volhynica* Bess. ex Racib., *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilg., *Hepatica nobilis* Mill., *Herniaria glabra* L., *Iris hungarica* Waldst et Kit., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polygala sibirica* L., *Polypodium vulgare* L., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.,

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Lymnaea auricularia* (L.), *L. truncatula* (M.), *Ischnura pumilio* (Charp.), *Coenagrion puellum* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Zamenis longissimus* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur.. **Păsări.** 58 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 19 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Cignus olor* Gmel., *C. cignus* L., *Pernis apivorus* L., *Circus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Martes foina* Erxleben, *Vulpes vulpes* L., *Capreolus capreolus* L. Chiropterele: *Nyctalus noctula* Schreber, *P. pygmaeus* Leach, *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber. În apropiere de bazinele acvatice este caracteristic *Myotis daubentonii* Kuhl. A fost descoperită o peșteră cu o colonie de *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, o galerie și subsoluri abandonate, care pot fi folosite de chiroptere în calitate de adăposturi de iarnă. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber. Chiropterele: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *P. kuhlii* Kuhl, *P. auritus/austriacus*, *M. mystacinus/brandtii*.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Zona nucleu ocupă aproape întregul teritoriu al rezervației peisajere „Poiana Curătura”. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru animale. Pentru protecția lor este necesar de păstrat sectoarele cu desigururi de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere. În prezent se recomandă măsuri tipice (conservarea sectoarelor seculare a pădurilor, arborilor scorburoși, limitarea sau interzicerea pășunatului, în dependență de cât de abrupt este sectorul, limitarea accesului la peșteri și construcțiile subterane artificiale în perioada de înmulțire a coloniilor (aprilie-iulie), precum și protecția peșterii și galeriilor de distrugere). Datorită amplasării pe pantă abruptă, impactul antropogen este mic, dar protecția este insuficientă. Aria va deveni un nucleu pentru căprior, în calitate de măsuri de protecție pot fi: asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii, păstrarea liniștii în perioada de reproducere și a arborilor scorburoși. Este necesară realizarea zonării teritoriului și stabilirea măsurilor concrete de conservare a biodiversității.

Pericole și factori nefavorabili. Factorii negativi includ: defrișarea pădurilor seculare, defrișarea și colectarea pentru lemn a arborilor uscați în picioare și a celor căzuți, distrugerea arborilor scorburoși, pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desigururilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului. Drumul pe malul Nistrului în anumite cazuri poate servi ca factor de deranj pentru păsările acvatice.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 158 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 55,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 208,3 mii lei; total – 421,6 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului pentru: colectarea plantelor medicinale; pășunat cu presiune reglementată; observații asupra landsaftului și a speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă). Liliicii pot servi în calitate de obiecte de observație pentru turiști, de exemplu, pot fi organizate plimbări nocturne prin pădure sau de-a lungul Nistrului, cu audierea sunetelor emise de lilieci cu ajutorul detectoarelor cu ultrasunet, observații asupra zborului liliecilor deasupra suprafeței apei sau capturarea chiropterelor cu ajutorul plaselor (și fotografierea lor). Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor de păsări și altor animalelor insectivore.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 29. **Exemple:** Tarasova; Poiana 1, 2, 11; Tarasova; Kuratury - Odaia lui Hargil; Alchedar 3-10; Alchedar-La kordon; Kuratura 2; Hlizheni 3 - La Rosa; Poiana 1; Kuratura-gorodische Tarasova; Alchedar 2 - La Chatacuc; Paduria Roshie; Alchedar 10 - Padurea Homin; Hlizheni 5; **Cele mai importante descoperiri :** 1. Așezarea Alchedar-kolicevoe. Cetate și orașel al culturii Alchedar-Ekimautsy. Vârsta: sec 10-12 p. C. D cetății - 70 m. Suprafața totală (cu suprafața cetății): mai mult de 100 ha. studiată. 2. Tarasova. orașel al culturii Alchedar-Ekimautsy Erdwall. studiat. Vârsta: sec 10-12 p.C. suprafața: nu este determinată.

29. Cazimir-Milești

Localizare. Raionul Nisporeni, întreprinderea pentru silvicultură Nisporeni-Silva, ocolul silvic Păruceni (parcelele 3-5; parcela 6, subparcelele A, C, D, E, F; parcela 7, subparcelele A, B, C, D, E, F, G, H, I, J); Suprafața 500/590,6 ha.

47° 13' 36"	L.N.	28° 4' 51"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 400 m, altitudine minimă – 280 m, altitudine medie – 300-350 m, diferențe de nivel – 50-75 m, limite de înclinări – 6°-20°, expoziții predominante – NE - 28%, NV - 34%, N - 5%; SE - 3%, V - 15%; SV - 11%; platou - 4%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 65 km spre nord-vest de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bîcului
Relief	Cumpenele apelor și versanții de lângă izvoarele r. Bâc cu un impact puternic al proceselor exogene
Bazin	Porțiunea superioară a bazinului r. Nistrului
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi alternante de depuneri nisipoase și argiloase ale stratului indivizibil al subetajului heronian-etajul meotic al miocenului, sedimente aluviale ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaf-tului	Regiunea landșaftică a podișului Codrilor. Podișurile Bălănești, cu păduri de fag și stejar pe soluri brune, cenușii și cenușii închise de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme: Pe teritoriul dat au fost înregistrare:

- **păduri:** *Fageta(sylvatica)*, *Fageto(sylvatica)-querceta(petraea)*, *Querceta(robur, petraea) herbosa*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineto (betulus)-quercetum(robur)*, *Carpineta herbosa*;
- **poieni:** *Calamagrostideto(epigeios)-poaeta(pratensis)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 VO.

Tipurile de formațiuni silvice: Făgete pure de dealuri (1%); Șleauri de deal cu gorun (76%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (23%); Compoziția generală a arboretelor: 3FA3ST3CA1GO; Specii principale: GO, ST, FA; Specii secundare/de ajutor: CA, PA, FR, JU, CI, TE; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 92 (65-100); sunt prezente arborete de GO, FA, ST, CI, TE cu vârsta de 120 ani provenite din semințe (u.a. 3G, 3I, 4A, 4B, 5B, 5J etc.);

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				14	108	25
Completitudinea datelor (în %)				80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	13	2
Lista IUCN				1	5	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		2		6	79	9
Listele Convenției de la Bonn					28	
Directiva Habitat, Anexa II		1		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		7		3
Directiva Păsări					50	
Lista operațională		7		5	15	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)		5		2	15	3

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna:** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** 48 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 11 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Pășările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio*

otus L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamifere:** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Cea mai mare parte a zonei nucleu este ocupată de rezervația peisajeră „Cazimir-Milești”. Rezervația este de o importanță deosebită – numai circa 25% din arborete sunt provenite din lăstari. Iată de ce este necesar de a păstra intacte sectoarele seculare și de alt tip cu o structură naturală a arboreturilor. Protecția este insuficientă. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor, a arborilor scorburoși. Aria poate deveni o zonă complementară rezervației științifice „Plaiul Fagului” ca refugiu pentru paricopitate și răpitori (obiectele vânătorii). Măsuri de protecție propuse: asigurarea cu hrană în timpul iernii, păstrarea liniștii și a arborilor scorburoși, combaterea braconajului, vulpii și cîinilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor, curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 145,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 11,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 153 mii lei; total – 310 mii lei. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

30. Amplasamentul fosilifer s. Pelinei

Localizare. Raionul Cahul, întreprinderea pentru silvicultură Silva-sud, ocolul silvic Moscovei (parcela 61, sub-parcela C); Suprafața 5/417.8 ha.

45° 48' 55"	L.N.	28° 19' 30"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 87 m, altitudine minimă – 87 m, altitudine medie – 87 m, diferențe de nivel – 0 m, limite de înclinări – 16°, expoziții predominante – E.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea sudică a țării la 15 km la sud-est de or. Cahul în limitele cîmpiei Cahul
Relief	Porțiunea inferioară a versanților și lunca înaltă a r. Cahul cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinului r. Cahul
Descrierea geologică generală	Formată din depuneri nisipoase ale subetajului neorus al etajului pontian și stratului indivizibil de aluviuni ale etajelor cimerian și Akchagyil ale pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Cîmpia Cahul, cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) elytrigosum*, *Poaetum(angustifolia) caricosum(praecox)*
- **plantații artificiale: monocultură de Robiniatum(pseudacacia).**

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	193			8	99	10
Completitudinea datelor (în %)	40			100	90	80
Cartea Roșie a Moldovei				2	8	1
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna				7	72	4
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV				7		1
Directiva Păsări					44	
Lista operațională	7			2	12	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	4			1	10	1

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *A. excapus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cynosurus cristatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench., *Ornithogalum fimbriatum* Willd. Datele botanice se referă doar la monumentul naturii.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Podarcis taurica* Wagler, *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 54 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 4 specii oaspeți de vară, 13 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele:** Specii comune: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Statut de monument al naturii îl are doar o porțiune mică de teritoriu (Amplasamentul fosilifer s. Pelinei), și datele botanice se referă doar la acesta. În întregime, zona nucleu este puțin studiată și măsuri de conservare a biodiversității nu sunt stabilite. Este necesară readucerea folosinței pășunilor în corespundere cu legislația.

Pericole și factori nefavorabili. În general nu sunt identificate. Pășunatul excesiv are un impact negativ asupra porțiunii neîmpădurite a teritoriului.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 2,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 0,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 2 mii lei; total – 4,5 mii lei. Este posibilă colectarea plantelor medicinale, iar pe o porțiune a teritoriului – folosirea pășunilor cu o presiune reglementată. Teritoriul silvic cu o suprafață destul de mare amplasată în partea sudică a țării cu deficit de păduri, posedă o valoare stabilizatoare înaltă din punct de vedere ecologic, oferind servicii ecosistemice considerabile. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor de păsări, mamifere, herpetofaunei și insecte entomofagi și polinizatori.

Patrimoniul natural și istoric. Paleontologia. *Carnivora:* *Vulpes vulpes fossilis* L., *Proboscidea:* *Mastodont arvrnensis* Croiz. et Job. *Perissodactyla:* *Eguus* sp., *Rhinoceros longirostris* Krok., *R. leptorhinus* Cuv. *Artiodactyla:* *Cervus ramosus* Cr. et Job. *Reptilia:* *Melanochelis* sp., *Testudo* sp. **Valoarea arheologică** nu a fost evaluată.

31. Aflorimentul Goian

Localizare. Raionul Criuleni, întreprinderea pentru silvicultură Chișinău, ocolul silvic Vadul lui Vodă (parcra 7, parte din subparcra B). Suprafața 1,0/ 80.9 ha.

47° 7' 32"	L.N.	28° 55' 14"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 95 m, altitudine minimă – 95 m, altitudine medie – 95 m, diferențe de nivel – 0 m, limite de înclinări – 18° , expoziții predominante – NV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 15 km spre nord-est de mun. Chișinău în limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Porțiunea inferioară a versanților și lunca înaltă a r. Ichel cu un impact nesemnificativ al proceselor naturale și al celor antropogene
Bazin	Porțiunea de mijloc a bazinului r. Ichel
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, argile, nisipuri și diatomite din stratul inferior al subetajului basarabean al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landscapei	Regiunea landscapei a câmpiei terasate de stepă a Transnistriei de Jos Cîmpia terasate fragmentată Bâc-Nistru cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Teucrieta(chamaedrys, polium) herbosa*, *Teucrieto(chamaedrys)-thymetum(marschallianus, moldavicus)*.
- **Plantații artificiale:** plantații *Pinus pallasiana*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	145			12	117	
Completitudinea datelor (în %)	40			75	75	
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	10	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna		1		8	83	
Listele Convenției de la Bonn					31	
Directiva Habitat, Anexa II		1		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		9		
Directiva Păsări					54	
Lista operațională	9	6		4	13	
Protejate de lege (CR, EN, VU)	4	4		1	12	

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Alyssum murale* Waldst. et Kit., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Linum linearifolium* (Lindem.) Jav., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte- Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Caracterizînd păsările predomină speciile silvice. 56 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii sunt oaspeți de vară, 10 specii sunt cunoscute ca migratoare. *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele:** nu sunt date.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Teritoriul este studiat insuficient, de exemplu datele botanice se atribuie doar la monumentul naturii „Aflorimentul Goian” și nu au fost stabilite măsurile de conservare a biodiversității. Populațiile locale ale păsărilor și herpetofaunei sunt relativ stabile. Pentru protecția lor este necesar de păstrat aspectul natural al vegetației ierboase.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv, nimicirea adăposturilor herpetofaunei de hibernare. Tăierea arborilor scorburoși și nimicirea rămășițelor lemnoase masive, braconajul. Recreatie nereglementată.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 0,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 0,3 mii lei; total – 0,6 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului pentru: colectarea plantelor medicinale și a plantelor edificatoare de biocenoze; observații asupra landşaftului și speciilor rare de plante și reptile (în perioada dezvoltării în masă). Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor de păsări ale pădurilor. Posedă valoare pentru agrocenozele înconjurătoare, menținând fauna utilă.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

32. Rîpa Bekirov Iar

Localizare. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Soroca (parcele 66, subparcele A; parcela 67. Suprafața 46/79,6 ha.

48° 8' 9"	L.N.	28° 18' 16"	L.E.
-----------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 180 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 120 m, diferențe de nivel – 70-80 m, limite de înclinări – 10-45°, expoziții predominante – E; N, NV, plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării la 55 km spre nord-est de mun. Bălți, la marginea de sud a or. Soroca în limitele Podișului Transnistrean
Relief	Versantul stâng și albia râulețului Bechirov, afluent al fl. Nistru cu un impact mediu al proceselor antropogene și unul semnificativ al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinului fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi alternante de argile și nisipuri, pe alocuri calcare, ale stratului senomanian al cretacului, subetajului volhinian și basarabeian al miocenului și etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landşaftului	Regiunea landşaftică a podișurilor și cîmpiilor de silvostepă Podișul Sorociei, cu soluri cenușii închise de pădure, cernoziomuri levigate pe luturi loes-soide de grosime mică

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(capillata)-festucetum (valesiaca)*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum (pulcherrima) herbosum*, *Stipeto(pennata)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-Carpineta herbosa*, *Quercetum(robur) cotinosum(coggygria)*, *Quercetum(robur)-poosum(nemoralis)*, *Corneto(mas)-Cerasetum (mahaleb)*, *Pruneto(spinosa)-Swideto(australis)-Crataegetum(monogyna)*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **lunci:** *Lolietum(perenne)*, *Poaeto(pratensis)-Elytrigiet(repens) herbosa*, *Cariceta (otrubae) herbosa*, *Cariceta(melanostachya) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 5SC3ULC1PIICA; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: CA, JU, SC, ULC, PI, CI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (35-55).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	311			17	157	14
Completitudinea datelor (în %)	70			95	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		4	17	
Lista IUCN		2			7	
Cartea Roșie a Europei		1				
Listele Convenției de la Berna		3		8	105	6
Listele Convenției de la Bonn					48	

Directiva Habitat, Anexa II		1		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	2		9		1
Directiva Păsări					88	
Lista operațională	18	9		6	20	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	14	4		3	22	1

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Bellis perennis* L., *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Vinca minor* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** Predomină speciile terenului deschis și cele silvice. 64 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 sunt specii oaspeți de vară, 27 specii sunt cunoscute ca migratoare. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila clanga* Pall., *Aquila chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamiferele** - Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melch., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** *Sorex minutus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Teritoriul include păduri din stejar pedunculat cu o compoziție variată a arboretului de pe malul abrupt al Nistrului, ce se transformă în desișuri de arbuști pe marginea canionului pitoresc, adânc întretăiat de un afluent nu prea mare al Nistrului. Acest râuleț pe o albie pietroasă are aspectul unui râu de munte. Arealul este amplasat într-o zonă a canioanelor adânci ale Nistrului și afluenților acestora. O parte din zona nucleu reprezintă monumentul naturii „Ripa Bekirov Iar”. Populațiile locale ale păsărilor și herpetofaunei sunt stabile. Pentru protecția lor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere, de asemenea sectoarele palustre.

Pericole și factori nefavorabili. Toate arboretele au fost afectate puternic de calamitățile naturale din noiembrie 2000 (chiciură). Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea adăposturilor de hibernare.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 17,3 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 1,6 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 14,5 mii lei; total – 33,5 mii lei. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu pentru speciile de păsări silvice, amfibieni și reptilele. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție și a celor edificatoare de cenoză, precum și pentru: colectarea plantelor medicinale, observații asupra peșterilor din canion și asupra speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă). Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 17. **Exemple:** Soroki-Bolishie kamni; Soroki-Peschera monaha; Soroki-Livada veke; Soroki 5 - Volna Zastynka 1 - Peshtera Kalugarului; Zastynka 2-karier dorotdela; Soroki-Nuzherovka; Soroki-Bania; Soroki-turbaza; Soroki 12-Poiana lui Shtefan; Soroki-Trifauckii les; Soroki - Bikirov iar 1; Soroki-Bikirov iar 2; Soroki-Bikirov iar 5. **Cele mai importante descoperiri** : 1. Soroki-Kobzanka. Cultura Bugo-Dnistrovskaia. Vârsta: 7 m. B. C. suprafața: nedeterminată, studiată. 2. Soroki-Kararea lui Vrabie. Cultura Bugo-Dnistrovskaia. Vârsta: 7 m. B. C. suprafața: nedeterminată, studiată. **Paleontologia.** Fauna perioadei cretacului, etajul senomanian (O.K. Lange 1916., FVăscăuțan 1925.)

33. Molești-Răzeni

Localizare. Raionul Ialoveni, întreprinderea pentru silvicultură Ialoveni, ocolul silvic Rezeni (parcelele: 61A, B; 62A, 63A, 64A); Suprafața 250,7 / 320,7 ha.

46° 43' 14"	L.N.	28° 51' 4"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 255 m, altitudine minimă – 160 m, altitudine medie – 180-230 m, diferențe de nivel – 90-105 m, limite de înclinări – 4°-10°, expoziții predominante – SE; NE.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 35 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele Podișului Cogâlnicului de Mijloc
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi ai râurilor Schinoasa și Botnișoara cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Bazinele râurilor Cogâlnic și Botna
Descrierea geologică generală	Este formată din aluviuni nisipoase și argile ale stratului indivizibil al subetajului hersonian - etajul meotic, sedimente aluviale ale etajului cimierian
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a podișului Codrilor Colinele Codrilor de sud-vest cu fragmente mici de păduri de stejar, preponderent cu cernoziomuri levigate pe alocuri pe cele pe luturi loessoide

Principalele tipuri de ecosisteme: Pe teritoriul dat au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta(petraea) herbosa*, *Quercetum(petraea) caricosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) herbosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) caricosum*, *Fraxineto (excelsior)-querceta(petraea, robur)*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosum*, *Lolieto(perenne)-elytrigietia herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A).

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (98%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (2%); Compoziția generală a arboretelor: 9GO1TE; Specii principale: GO, ST; Specii secundare/de ajutor: TE, FR, CA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 80 (70-90).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				14	142	25
Completitudinea datelor (în %)				80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		6		3	12	2
Lista IUCN		1		1	5	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		3		6	95	9
Listele Convenției de la Bonn					42	
Directiva Habitat, Anexa II		1		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		2		7		3
Directiva Păsări					73	
Lista operațională		10		5	17	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)		6		2	16	3

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Rhopitoides canus* Eversm., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Parnassius mnemosyne* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** Caracterizând păsările predomină speciile silvice. 49 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii sunt oaspeți de vară, 8 specii sunt cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus*

flavicollis Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela nivalis* L., *Mustela putorius* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Partea principală a teritoriului este ocupată de rezervația naturală "Molești-Răzeni". Teritoriul nu este studiat din punct de vedere botanic. Populațiile locale ale păsărilor și herpetofaunei sunt stabile. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști, arborii scorburoși și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor. Aria poate deveni favorabilă pentru căprior, măsurile de protecție propuse: hrană complementară în perioada de iarnă, păstrarea liniștii în timpul reproducerii, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor, tăierea arborilor scorburoși, curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, braconaj, recreație.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 72,1 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 9,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 83,3 mii lei; total – 164,9 mii lei. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor de păsări silvice. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 18. Exemple: Hanska; Chigirleni 1; Chigirleni 2; Chigirleni 3; Chigirleni 4; Chigirleni 1-Botnishoara. **Cele mai importante descoperiri :** Chigirleni-gorodische. Cultura getică. Cetate de pământ. Vârsta: nedeterminată. suprafața: nedeterminată, nestudiat.

34. Caracușeni

Localizare. Raionul Briceni, întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Briceni (trupul de pădure „Caracușeni” 1368,3 ha: parcelele 46-75, 74R, 75M); Suprafața 4,2/1370,4 ha.

48° 17' 29"	L.N.	27° 1' 0"	L.E.
-------------	------	-----------	------

Altitudinea absolută: maximă – 275 m, altitudine minimă – 170 m, altitudine medie – 220-240 m, diferențe de nivel – 20-60 m, limite de înclinări – 6°-15°, expoziții predominante – N, NE, NV; V, SV; platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării la 90 km spre nord-vest de mun. Bălți, în limitele Podișului moldovenesc de nord
Relief	Cumpenele apelor și versanții dintre râurile Vilia și Lopatnic cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinelor râurilor Vilia și Lopatnic
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, sedimente argiloase și nisipoase-argiloase ale etajului badenian, subetajului volhinian al miocenului, etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Câmpia Racovăț cu cernoziomuri levigate preponderent pe luturi loessoide de grosime mare, pe alocuri cu păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta herbosum*, *Poaeta (angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca)-teucrisa (montanum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **păduri:** *Caprineto(betulus)-Querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-Caprineta(betulus) herbosa*, *Ceraseto(avium)-Querceta(robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-Fraxineto (excelsior)-Querceta(robur)*;
- **poieni și liziere:** *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Elytrigieta (repens) herbosa*;
- **lunci:** *Poaeta(pratensis)-Lolietum(perenne)*, *Agrostideta(stolonifera)*
- **ecosistemul râulețului cu albie pietroasă.**

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, PAM, STR, MA, SR, ULC VIT, PA, MO, SC, PLC, PI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 60 (35-90); în unele u.a. arboretele de ST ating 115 ani (48K; 49G), 125-145 ani (49L, 58P, 65B); 155 ani (56B, 58I, 71E, 74R, 75M).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	134		10	17	86	28
Completitudinea datelor (în %)	50		30	70	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		3		3	1	4
Lista IUCN				1		
Cartea Roșie a Europei	2	1		1		
Listele Convenției de la Berna		1	1	9	60	13
Listele Convenției de la Bonn					10	
Directiva Habitat, Anexa II			1	3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		10		3
Directiva Păsări					29	
Lista operațională	6	4		5	1	8
Protejate de lege (CR, EN, VU)	6	3		2	1	6

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Galium volhynicum* Pobed., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Sphaeriastrum rivicola* Lamarck, *Lymnaea auricularia* (L.), *Planorbium corneum* (L.), *Erythronium nigricolis* (Brandes), *Erythronium octocollatum* (L.), *Coenagrion pulchellum* (Van der Linden), *Hydropsyche angustipennis* (Curtis). **Insecte - Exemple de specii rare:** *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphichne podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 74 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 6 specii oaspeți de iarnă, 2 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice. Specii caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Hirundo rustica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Phoenicurus ochruros* Gmel., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pallas, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, proprietatea comună, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Un teritoriu foarte divers, dar este studiat insuficient. O parte mică a lui (4,2 ha) este monumentul naturii (botanic) „Caracușeni”. Principala măsură necesară – conservarea dumbrăvilor seculare, ce ating 155 ani și mai mult. Este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile și arborii scorburoși care servesc ca locuri de hibernare și reproducere, de asemenea sectoarele palustre, este necesară păstrarea liniștii, combaterea braconajului și vulpii. Pentru paricopitate trebuie asigurată hrană complementară în timpul iernii. Este foarte interesant biotopul râulețului cu dezgolirea în masă la suprafață a izvoarelor puternice și cu numeroase amfipode. Trebuie de adus folosința teritoriului în corespundere cu legislația și normativele pășunatului, precum și cu regimul fâșiei riverane de protecție a apelor. Este necesară elaborarea zonării și stabilirea mai concretă a măsurilor concrete de protecție a naturii.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști, și nimicirea adăposturilor de hibernare, defrișarea arborilor bătrâni și scorburoși, înlăturarea resturilor lemnoase masive, braconajul. Înlăturarea pietrelor din albia râulețului și de lângă izvoare pentru necesitățile gospodărești.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 319,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe,

pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 19,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 431 mii lei; total – 769,7 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, mai poate fi folosit și pentru: colectarea plantelor medicinale; pășunatul cu presiune reglementată; efectuarea observațiilor asupra landșaftului, speciilor rare de plante și animale (în perioada dezvoltării în masă). Refugiu pentru multe specii ce distrug dăunătorii din agricultură.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 41. Exemple: Karakushenii Veki-Ci-gaeu; Karakushenii Veki-Tatari; Karakushenii Noi 2. **Cele mai importante descoperiri:** 1. Karakushenii Veki 1. Site de cultură Kukuteni-Tripolie. Vârsta: 5 m. B. C. Suprafața: 2 ha. Cercetată.

35. Complexul geologic și paleontologic din bazinul r. Lopatnic

Localizare. Raionul Briceni, întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Briceni (parcelele 76, 77); Suprafața 452/336,0 ha.

48° 15' 14"	L.N.	27° 1' 59"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 260 m, altitudine minimă – 115 m, altitudine medie – 180-200 m, diferențe de nivel – 50-135 m, limite de înclinări – 10°-30°, expoziții predominante – N, NV; S, SV, V; E, plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării la 85 km spre nord-est de mun. Bălți, în limitele porțiunii de nord-est a Podișului nord-moldovenesc
Relief	Lunca și versanții limitrofi ai r. Lopatnic cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc a bazinului r. Lopatnic
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, sedimente argiloase și nisipoase-argiloase a etajului badenian, subetajului volhinian al miocenului, etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă . Câmpia Racovăț, formată din argile cu cernoziomuri levigate preponderent pe luturi loessoide de grosime mare, pe alocuri cu păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate :

- **păduri:** *Ceraseto(avium)-querceta (robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-fraxineto(excelsior)-querceta(robur)*, *Ceraseto (avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*;
- **poieni:** *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietum(repens) herbosa*;
- **stepe:** *Poaeta(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) teucrosia(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **lunci:** *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum (repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippetum(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*.

Habitat de importanță europeană: 9110

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (90%); Stejărete pure de stejar pufos (10%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: FR, JU, MO, SA, TE, CI, PA, PI, NU, STR; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (35-55).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	399			17	177	26
Completitudinea datelor (în %)	80			80	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	16	4
Lista IUCN		1		1	9	
Cartea Roșie a Europei	1			1		
Listele Convenției de la Berna		1		9	116	13

Listele Convenției de la Bonn					59	
Directiva Habitat, Anexa II		2		4		
Directiva Habitat, Anexa IV				10		1
Directiva Păsări					96	
Lista operațională	21	4		5	20	7
Protejate de lege (CR, EN, VU)	13	5		2	21	6

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Allium paniculatum* L., *Alyssum murale* Waldst. et Kit., *Asparagus officinalis* L., *Asparagus verticillatus* L., *Astragalus glaucus* Bieb., *Carex caryophyllea* Latourr., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus carthusianorum* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. et C.B.Lehm. *Sesleria heufleriana* Schur., *Scorzonera purpurea* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Teucrium montanum* L., *Thesium linophyllum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonap. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 74 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 3 specii oaspeți de vară, 1 specie oaspeți de iarnă, 18 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice, dar se întind și specii de baltă. Păsările caracteristice: *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Crocidura leucodon* Herm., *Felis silvaticus* Schreb., *Mustela erminea* L., *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție propuse. Zona nucleu cuprinde lunca râului Lopatnic și versanții stepizați limitrofi, importanți pentru conservarea diversității floristice. O parte a rezervației peisajere "Complexul geologic și paleontologic din bazinul r. Lopatnic". Teritoriul include sectoare silvice și ierboase pe stânci petrofitice, sectoare de stepă afectate de pășunatul intens, lunci cu pajiști jilave și reavene; pădurea cu structură și compoziție modificată a arboretului, plantațiile silvice. Covorul ierbos este sărac din punct de vedere floristic, sunt multe specii buruienose. Teritoriul menține populații locale ale speciilor vulnerabile de plante, endemice și relict, ce se dezvoltă pe versanți petrofiți calcaroși și de stepă, speciile se dezvoltă la hotarele arealelor naturale. Este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile, de asemenea sectoarele palustre. Măsuri de protecție specială nu există, doar trebuie de păstrat aspectul natural al vegetației și adus pășunatul în conformitate cu normativele și legislația în vigoare. Este necesară reconstrucția ecologică a pădurilor.

Pericole și factori nefavorabili. Păduri cu proveniență din lăstari, ce au fost administrate incorect mult timp. Arboretele de pin și molid sunt afectate parțial de uscure. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști, și nimicirea adăposturilor de hibernare.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor rare și pe cale de dispariție de plante; este posibilă folosirea în calitate de pășuni cu presiune reglementată după reconstrucție, colectarea plantelor medicinale, în eco-turism pentru efectuarea observațiilor asupra landșaftului pitoresc și speciilor rare de plante. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 22,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 1,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 30,4 mii lei; total – 54,2 mii lei. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și este interesant pentru turiști și specialiști. Este un nucleu de dezvoltare și refugiu al speciilor de păsări de pădure, de stîncării și a lanurilor deschise.

Patrimoniul natural și istoric. Paleontologia. Corjout (Cuntu)-Upper Paleoliticul superior – coomplexul paleolitic târziu. **Mammalia. Carnivora:** *Vulpes* sp., *Ursus arctos* L., *Ursus* sp., **Lagomorfa:** *Lepus* sp., **Rodenta:** *Marmota bobac* Mull., **Perissodactyla:** *Equus latipes* Grom., *Coelodonta antiquitatis* (Blum), **Artiodactyla:** *Megaceros euryceros* Aldr., *Cervus* sp., *Rangifer tarandus* L., *Bison priscus* Boj.

36. Rosoșeni

Localizare. Raionul Briceni, întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Briceni (I. Trupul de pădure „Rosoșeni” 892,6 ha: parcelele 14; 17-36, inclusiv rezervație naturală silvică 149/147,5 ha: parcelele 14A, 18-19, 20A-R; rezervație de plante medicinale 368/363 ha: parcelele 25-27, 30-32, 35-36; II. Trupul de pădure „Caracușenii Noi” - 383,3 ha: parcelele 1-8; III. Trupul de pădure „Plopi” - 114,9 ha: parcelele 9,11, 12, 16). Suprafața 150 /1434,8 ha.

48° 22' 7"	L.N.	27° 1' 32"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 280 m, altitudine minimă – 250 m, altitudine medie – 250-265 m, diferențe de nivel – 10-15 m, limite de înclinări – 6°-7°, expoziții predominante – SE, E; plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării la 95 km spre nord-est de mun. Bălți, în limitele porțiunii de nord-est a podișului nord-moldovenesc
Relief	Lunca și versanții râului Vilia cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea superioară a bazinului râului Vilia
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, sedimente argiloase și nisipoase-argiloase ale etajului badenian, subetajului volhinian al miocenului, etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landscapeului	Regiunea landscapeică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Câmpia Racovăț, formată din argile, cu cernoziomuri levigate preponderent pe luturi loessoide de grosime mare, pe alocuri cu păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Betuleto(pendula)-Querceta(robur) herbosa*, *Ceraso(avium)-Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Ceraso(avium)-Quercetum(robur) herbosum*, *Ceraseto(avium)-Quercetum(robur) caricosum*;
- **poieni și liziere:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Brometo(inermis)-poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Calamagrostideto (arundinacea, epigeios)-poaeta(angustifolia) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO, 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 8ST1SC1DT; Specii principale: ST, ME; Specii secundare/de ajutor: PLT, ME, STR, SC, PI, MO, CI, FR, ULC, JU, PA, TE, PAM, NUA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 75 (55-85); în unele u.a.: ME are vârsta de 85 ani (14A; 19M); ST – 105-125 ani (26I, 20H, 20E, 27A, 27E etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	423		15	13	92	28
Completitudinea datelor (în %)	70		50	80	90	90
Cartea Roșie a Moldovei		5		1	1	2
Lista IUCN		2			1	
Cartea Roșie a Europei	1		1			
Listele Convenției de la Berna		1		6	64	11
Listele Convenției de la Bonn					11	
Directiva Habitat, Anexa II		3		4		
Directiva Habitat, Anexa IV			1	6		3
Directiva Păsări					38	
Lista operațională	52	10	1	2	1	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	24	5		2	1	4

Exemple de specii rare de plante: *Agrostis vinealis* Schreb., *Anthoxanthum odoratum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Briza media* L., *Caltha palustris* L., *Carex brizoides* L., *C. cespitosa* L., *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Euphorbia angulata* Jacq., *Galanthus nivalis* L., *Gladiolus imbricatus* L., *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilg., *Laserpitium latifolium* L., *Lathyrus aureus* (Stev.) Brandza, *Lilium martagon* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *Molinia caerulea* (L.) Moench, *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Potentilla alba* L. *Serratula radiata* (Waldst. et Kit.) Bieb., *Thalictrum aquilegifolium* L., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost., *Veratrum nigrum* L. etc.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Lymnaea stagnalis* (L.), *L. auricularia* (L.), *Calopteryx splendens* (Harris), *Anax imperator* (Leach), *Centropilum luteolum* (M.). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.), *Coenagrion mercuriale* ? (Charp.). **Insecte- Exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* L., *Lucanus cervus* L., *Morimus funereus* Muls., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclydes podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 79 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 6 specii oaspeți de vară, 2 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice, însă existența lacurilor la marginea pădurii favorizează și prezența speciilor de baltă. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Falco vespertinus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Sus scrofa* L.. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție propuse. Pădurile sunt destul de puternic modificate de defrișări și pe alocuri după tăieri rase sunt înlocuite cu plantații. Dar există și sectoare seculare. Bazinul acvatic de adâncime mică la marginea rezervației Rosoșeni, inclus în zona nucleu, cu un număr mare și diversitate înaltă a larvelor diferitor specii de libelule, precum și a lipitorii medicinale (*Hirudo medicinalis*, Lista roșie internațională IUCN), ceea ce demonstrează o calitate bună a apei. Este necesar de păstrat pădurile seculare, sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor. Este necesară asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat, păstrarea liniștii și a arborilor scorburoși, combaterea braconajului, vulpii și a ciînilor vagabonzi. Este necesară elaborarea zonării și stabilirea unor măsuri mai concrete de protecție a naturii.

Pericole și factori nefavorabili. Arboretele de mesteacăn, pin și molid sunt afectate parțial de uscare; arboretele de mesteacăn necesită măsuri urgente de ajutorare a regenerării naturale; pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale. Poluarea râulețului cu deșeuri menajere, este probabilă capturarea necontrolată a lipitoarei medicinale. Drumul separă pădurea și creează pericole de pieire a animalelor în special a celor mici.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 324,8 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 19,5 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 438,1 mii lei; total – 782,4 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, precum și pentru: colectarea plantelor medicinale, colectarea fânului. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii agricoli.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

37. Leordoia

Localizare. Raionul Călărași, întreprinderea pentru silvicultură Călărași, ocolul silvic Hîrjauca (parcelele 57-60); Suprafața 158/165,3 ha.

47° 20' 7"	L.N.	28° 9' 56"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 395 m, altitudine minimă – 185 m, altitudine medie – 200-250 m, diferențe de nivel – 50-85 m, limite de înclinări – 6°-20°, expoziții predominante – N, NV, NE; SE; V; platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării, la 65 km spre nord-vest de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Lunca versantului de stînga a râului Hîrjauca cu un impact mediu al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea superioară a bazinului râului Hîrjauca, afluent al r. Ichel
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri, aleurite și argile ale subetajului basarabean, ale stratului indivizibil ale subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landscapei	Regiunea landscapei a podișului Codrilor Înălțimile de la Mîndrești, cu păduri de fag și stejar pe soluri brune și cenușii de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Fageto(sylvatica)-carpineta(betulus) herbosa*, *Querceto(petraea)-fageta (sylvatica)*, *Tilieto(tomentosa)-querceta(petraea) herbosa*, *Quercetum(petraea) caricosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) herbosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) caricosum*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea)*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosum*, *Lolieto(perenne)-elytrigieta herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 91 VO.

Tipurile de formațiuni silvice: Făgete amestecate (2%); Goruneto-făgete (11%); Gorunete pure (5%); Șleauri de deal cu gorun (82%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST, GO, FA; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, TE, MO; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 80 (55-90); în unele u.a. sunt arborete cu vârsta de 120 ani (FA în 58B; FR în 57D).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	219			16	93	30
Completitudinea datelor (în %)	60			80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		7		3	10	4
Lista IUCN		2			3	
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna		2		7	70	13
Listele Convenției de la Bonn					22	
Directiva Habitat, Anexa II		3		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		8		3
Directiva Păsări					38	
Lista operațională	16	9		5	13	8
Protejate de lege (CR, EN, VU)	10	7		2	11	6

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus tenuifolius* Lam., *Cephalanthera rubra* (L.) Rich., *Dryopteris cart-husiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Gentiana cruciata* L., *Lathyrus aphaca* L. *L. aureus* (Stev.) Brandza, *L. venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *L. multiflora* (Ehrh.) Lej., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte. Exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* L., *Morimus funereus* Muls., *Scolia maculata* Drury, *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclydes podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L.

Păsări. 48 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 11 specii cunoscute ca migratoare. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Sus scrofa* L. **Exemple de specii rare:** *Crociodura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție propuse. Necesită o evaluare specială. Pe de o parte, aproape că lipsesc păduri de proveniență semincieră, compoziția floristică nu este prea bogată, pe de altă parte – pădurile sunt interesante după compoziție, sunt fragmente de păduri seculare din fag, care pe teritoriu sunt incluse în numărul speciilor principale. O mare parte a teritoriului este ocupată de rezervația naturală „Leordoia”. Măsuri de protecție specială nu există. Este necesar de a păstra aspectul natural al vegetației, aspectul intact al sectoarelor

seculare de fag, sectoarele cu desişuri de arbuşti și a arborilor scorburoși, covorul ierbos al poienelor și pajiștilor, asigurarea cu hrană complementară pentru paricopitate pe timp de iarnă, păstrarea liniștii, combaterea braconajului, vulpii și a ciinilor vagabonzi. Este necesar de a elabora măsuri speciale întru menținerea viabilității arboreturilor și a regenerării prin semințe.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a arboretelor provenite din lăstari (FR - 80%; CA - 97%; TE - 100%; GO - 78%); pășunatul excesiv al poienelor și luncilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 40,3 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 0,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 48 mii lei; total – 88,7 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, pentru colectarea plantelor medicinale. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 4. Exemple: Kornova-Suduroi; Mynzateshti; Kornova-Suduroi; Kurtoaia.

39. Sărata-Galbenă

Localizare. Raionul Hâncești, întreprinderea pentru silvicultură Hâncești, ocolul silvic Cărpineni (rezervație naturală silvică „Sărata Galbenă” 227,8 ha - parcelele 62, 63, 67; rezervație naturală de plante medicinale „Sărata Galbenă” 431 ha - parcelele 65, 66, 69, 70, 78); Suprafața 220 / 668,9 ha.

46° 45' 12"	L.N.	28° 34' 53"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 252 m, altitudine minimă – 145 m, altitudine medie – 210 m, diferențe de nivel – 35-90 m, limite de înclinări – 6°-35°, expoziții predominante – NV, NE, N, E – 45%, S, SE, SV, E – 33%, plan – 22%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 35 km spre sud-vest de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bâcului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi ai râului Cogâlnic cu un impact mediu al proceselor antropogene și unul nesemnificativ al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc a bazinului râului Cogâlnic și porțiunea superioară a bazinului r. Sărata
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri, aleurite și argile ale stratului indivizibil al subetajului heronian- etajul meotic miocenului, sedimente aluviale ale etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica lanșaftului	Regiunea lanșaftică a podișului Codrilor Podișul Kotovsk, cu gârneturi și păduri de scumpie și stejar pe soluri cenușii și cenușii închise de pădure și cernoziomuri levigate

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Chrysopogoneta herbosa*;
- **păduri:** *Quercetum(robur) graminosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) caricosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(petraea) herbosum*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-Querceta(petraea) caricosa*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea) herbosa*, *Querceta(pubescens) herbosa*, *Quercetum(pubescens) stepposum*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(tirsa, pennata, pulcherrima)-Festuceta(valesiaca) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B), 91 HO, 6240€.

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (15%); Stejărete pure de stejar pedunculat (51%); Stejărete pure de stejar pufos (34%); Compoziția generală a arboretelor: 4ST3STP1SC2DT; Specii principale: ST, STP, GO; Specii secundare/de ajutor: SC, PA, FR, ART, STR, MO, ME, PI, CI, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 50 (25-70); în unele u.a. sunt arborete de STP și ST cu vârsta de circa 90 ani (62A, 63H, 65A, 65B, 65K, 65L etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	400			11	102	21
Completitudinea datelor (în %)	80			90	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	11	1
Lista IUCN		2			2	
Cartea Roșie a Europei	5	1				
Listele Convenției de la Berna		3		7	74	8
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II		1		2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	2		8		2
Directiva Păsări					47	
Lista operațională	30	7		4	12	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	18	4		1	14	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lilium martagon* L., *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Ornithogalum flavescens* Lam., *Ornithogalum oreoides* Zahar., *Pulsatilla grandis* Wend., *Pulsatilla ucrainica* (Ugr.) Wissjul., *Staphylea pinnata* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *Stipa dasyphylla* (Lindem.) Trautv., *Stipa pennata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Stipa tirma* Stev., *Veratrum nigrum* L., *Vincetoxicum intermedium* Taliev.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Speciile principale sînt de pădure. 42 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 3 specii oaspeți de vară, 6 specii cunoscute ca migratoare. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* Asio otus L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Turdus merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *Parus major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. Mamiferele. Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melch., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber. Chiropterele: *Eptesicus serotinus* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fond comunităților. **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse.** Zona nucleu include două părți izolate ale rezervației naturale. Păduri de stejar pufos puternic modificate. Pășunile limitrofe pădurii sunt suprasolicitate și degradează. Populațiile locale ale herpetofaunei și păsărilor sunt relativ stabile. Pentru protecția lor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și luncilor. În ansamblu, teritoriul este studiat insuficient. Pentru planificarea măsurilor de protecție a biodiversității este necesară zonarea.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a arboretelor provenite din lăstari (stejar pufos - 100%, stejar pedunculat - 91%, salcâm - 81%); prezența unor focare de uscure (moderată; puternică) în unele arborete (62C, 62F, 62L, 63C, 65B, 65C, 65E, 65N, 65Q, 66I, 66K; 63F, 69H, 78E, 65I). Pășunatul excesiv al poienelor și luncilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoase.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase - 138,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) - 6,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice - 207,5 mii lei; total - 352,3 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoză, pentru colectarea plantelor medicinale; pășunatul cu presiune reglementată. Teritoriul posedă o valoare considerabilă de stabilizare a mediului. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură și de pe cîmpiile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

40. Șaptebani

Localizare. Raionul Rîșcani, întreprinderea pentru silvicultură Glodeni, ocolul silvic Rîșcani (parcela 56G); Suprafața 17 / 499.8 ha.

47° 55' 37"	L.N.	27° 20' 9"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 247 m, altitudine minimă – 60 m, altitudine medie – 150 m, diferențe de nivel – 187 m, limite de înclinări – 6°, expoziții predominante – NE.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării la 50 km spre nord-vest de mun. Bălți, în limitele porțiunii de nord-est a Podișului nord-moldovenesc
Relief	Versanții râului Ciuhureți cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea inferioară a bazinului râului Ciuhureți, afluent al r. Ciuhur
Descrierea geologică generală	Formată preponderent din argile ale subetajului volhinian și basarabean al miocenului și sedimente aluviale ale etajului Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Înălțimile de lângă Prut cu soluri cenușii închise de pădure și cernoziomuri tipice pe luturi loessoide de grosime mare, cu participarea pădurilor de carpen și stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Querceto(robur)-tilietum(cordata)*, *Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Querceta(robur) herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Elytrigieta(repens) herbosa*, *Elytrigieta(repens)-poeta(angustifolia) herbosa*, *Calamagrostideto(epigeios)-poeta(pratensis) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Lolieto(perenne)-poeta(angustifolia) herbosa*, *Arrhenatherieto(elatius)-poeta(angustifolia) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 9TE1ST; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: TE; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 65.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	265			13	93	23
Completitudinea datelor (în %)	70			100	95	
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	9	1
Lista IUCN		1			3	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna		2		7	70	9
Listele Convenției de la Bonn					25	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		8		3
Directiva Păsări					39	
Lista operațională	9	10		4	11	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	6	4		1	10	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Cruciata pedemontana* (Bell.) Ehrend., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Potentilla alba* L., *Teucrium montanum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq., *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Scolia maculata* (Drury), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** În total au fost depistate 93 specii de păsări, dintre care 45 specii ce cuibăresc pe acest teritoriu, 1 specie oaspete de vară, 2 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L.,

F. subbuteo L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. O porțiune nu prea mare a teritoriului posedă statut de rezervație naturală „Șaptebani”. Măsurile de protecție nu sunt stabilite pe deplin. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat arborii scorburoși, sectoarele cu desigur de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor. Este necesară asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat, păstrarea liniștii și combaterea braconajului, a vulpii și a ciînilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a teiului în compoziția actuală a arboretului (compoziția 9TE1ST). Pășunatul excesiv în poieni și lunci și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea acumulărilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 6,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 5,3 mii lei; total – 13,9 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, precum și pentru colectarea plantelor medicinale. Pădurea este destul de frumoasă și poate fi admirată și studiată de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

41. Condrița

Localizare. Raionul Strășeni, întreprinderea pentru silvicultură Strășeni, ocolul silvic Scoreni (parcelele 58A, 58B); Suprafața 61,0 / 214,6 ha.

47° 1' 21"	L.N.	28° 36' 46"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută – 240 m, altitudine minimă – 125 m, altitudine medie – 200 m, diferențe de nivel – 115 m, limite de înclinări – 10°, expoziții predominante – S.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 20 km spre vest de mun. Chișinău, Podișul Codrilor Bâcului
Relief	Versanții afluentului de dreapta a r. Ișnovăț cu un impact mediu al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinului afluentului de dreapta a r. Ișnovăț
Descrierea geologică generală	Formată din argile cu substraturi ale stratului de jos al subetajului basarabean și hersonian, precum și ale stratului indivizibil al subetajului hersonian -etajul meotic al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișului Codrilor Înălțimile Botnei cu păduri de carpen-stejar și scumpie-stejar pe soluri cenușii și cenușii închise de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Carpineto(betulus)-querceta(robur) caricosa*, *Carpineto-querceta(robur) fruticosa*, *Querceta(petraea) herbosa*, *Quercetum(petraea) cotinosum*, *Querceta(petraea) caricosa*, *Querceta(petraea) fruticosa*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea) graminosa*, *Querceta(petraea)-fraxineta(excelsior)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto (excelsior)-querceta(petraea) fruticosa*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea) alliosum(ursinum)*, *Querceto(petraea)-carpineta(betulus)*, *Carpineta (betulus) herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-Bromea(inermis) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Loliet(perenne) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pufos (100%); Compoziția generală a arboretelor: 8ST-2STP; Specii principale: ST, STP; Specii secundare/de ajutor: SC, PI;

Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 90 (20-90).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	325			12	93	31
Completitudinea datelor (în %)	70			70	80	90
Cartea Roșie a Moldovei		7		2	10	4
Lista IUCN		3			3	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna		3		4	69	15
Listele Convenției de la Bonn					22	
Directiva Habitat, Anexa II		3		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		5		2
Directiva Păsări					39	
Lista operațională	19	13		4	13	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	16	7		1	10	6

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus tenuifolius* Lam., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Briza media* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Lunaria annua* L., *Lilium martagon* L., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Carabus clathratus* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.) *Morimus finereus* (Mulsant), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Parnassius mnemosyne* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** 32 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 9 specii sunt oaspeți de vară, 8 specii sunt cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Ficedula parva* Bechst., *F. albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicare și propuse. Rezervația naturală „Condrița” și sectoarele limitrofe de pădure pe marginea masivului silvic al Codrilor. Populațiile locale sunt relativ stabile. Pentru protecția animalelor este necesară păstrarea sectoarelor cu desișuri de arbuști, a covorului ierbos al poienelor și luncilor și a arborilor scorburoși. Este necesar de a asigura cu hrană complementară paricopitatele pe timp de iarnă și păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului, vulpii și a ciinilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Tăierea arborilor scorburoși, pășunatul excesiv al poienelor și luncilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 15,0 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 2,0 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 19,2 mii lei; total – 36,3 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landșaftului, speciilor rare de plante și animale (în perioada dezvoltării în masă). Sunt prezente numeroase animale ce distrug dăunătorii din agricultură pe câmpurile și vița de vie din jur.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

42. Vadul lui Isac

Localizare. Raionul Cahul, întreprinderea silvo-cinegetică Manta-V (parceta 142); Suprafața **68,0** / 70,2 ha.

45° 44' 55"	L.N.	28° 16' 12"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 154 m, altitudine minimă – 99 m, altitudine medie – 100-130 m, diferențe de nivel – 20-35 m, limite de înclinări – 8°-14°, expoziții predominante – S, SE, SV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud a țării la 20 km spre sud-est de or. Cahul, în limitele cîmpiei Cahulului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi ai râului Flămânda cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinului r. Flămânda
Descrierea geologică generală	Formată din depuneri nisipoase ale subetajului neorus al etajului ponțian și ale stratului nedivizat de aluviuni ale etajelor cimerian și Akchagyil ale pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Cîmpia Cahulului cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata)*, *Poaeto (angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(lessingiana) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur) stepposa*.

Habitate de importanță europeană: 91 HO, 9160-1.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăret pure de stejar (100%); Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: SC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 80 (15-85).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	192			10	87	17
Completitudinea datelor (în %)	60			80	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	7	1
Lista IUCN					3	
Cartea Roșie a Europei		1				
Listele Convenției de la Berna				7	64	6
Listele Convenției de la Bonn					20	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				8		1
Directiva Păsări					36	
Lista operațională	10	7		4	8	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	7	4		1	8	1

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Ornithogalum kochii* Parl., *Reseda inodora* Reichenb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Wagler, *Bufo viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** În total au fost depistate 44 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 10 specii cunoscute ca migratoare. Pentru păsări caracteristice sînt speciile de pădure. Speciile caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*

L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul comunităților locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. O parte considerabilă o constituie rezervația naturală „Vadul lui Isac”. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat arborii scorburoși, sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și luncilor, de a aduce pășunatul în conformitate cu normativele stabilite de pășunare. Este necesară asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat pe timp de iarnă, păstrarea liniștii, combaterea braconajului, vulpii și a cîinilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și luncilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 28,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 0,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 21,3 mii lei; total – 50,4 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landșaftului, speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă). Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură și de pe cîmpiile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 10.

43. Flămânda

Localizare. Raionul Cahul, la vest de s. Pelinei, întreprinderea silvo-cinegetică Manta-V (parcelele 123F, 124C, 131H (7,2 ha), 133D, 133I, 135G, 135H, 136A (6,9 ha), 137P, 141F); Suprafața **71,0** / 1070,7 ha.

45° 46' 11"	L.N.	28° 17' 33"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 210 m, altitudine minimă – 84 m, altitudine medie – 125 m, diferențe de nivel – 30-40 m, limite de înclinări – 6°-12°, expoziții predominante – SV, SE; NE, NV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud a țării la 15 km spre sud-est de or. Cahul, în limitele Cîmpiei Cahulului
Relief	Lunca și sectoarele limitrofe ale versanților r. Flămânda cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc al bazinului r. Flămânda
Descrierea geologică generală	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului . Formată din depuneri nisipoase ale subetajului neorus al etajului pontian și stratului nedivizat de aluviuni ale etajelor cimerian și Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Câmpia Cahul cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(tirsa, pulcherrima)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(pubescens) stepposum*.

Habitat de importanță europeană: 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăret pure de stejar (100%); Compoziția generală a arboretelor: 6ST2STP2SC; Specii principale: ST; STP; Specii secundare/de ajutor: SC, GL, ART, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 75 (45-85).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	152			9	87	25
Completitudinea datelor (în %)	50			50	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		6		2	7	1
Lista IUCN		1			3	1
Cartea Roșie a Europei		2				
Listele Convenției de la Berna		2		8	64	9
Listele Convenției de la Bonn					20	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		7		1
Directiva Păsări					36	
Lista operațională	12	11		4	8	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	8	5		1	8	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Centaurea angelescui* Grinț., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Ornithogalum kochii* Parl., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Rhophitoides canus* Eversm., *Bombus paradoxus* (D. Torre), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst., *Papilio machaon* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** În total au fost depistate 44 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 2 specii oaspeți de vară, 10 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii de pădure. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevaes*, *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier. **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse.** O parte a teritoriului reprezintă, amplasat pe versanți (și parțial pe fundul vâlceleii) are statut de rezervația naturală "Flămânda". Zona-nucleu include păduri și mici suprafețe cu comunități ierboase. Sunt reprezentate 6 suprafețe de pădure cu arborete natural fundamentale de stejar pufos (*Quercus pubescens*), stejar pedunculat (*Quercus robur*) și uneori stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*). Predomină solul cernoziom xerofit de pădure. Apele freactice se află la mari adâncimi și practic nu sunt accesibile arborilor. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de pădure și a celor cu vegetație de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervație corespund relativ necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști, covorul ierbos al poienelor și luncilor și arborii scorburoși, de asigurat păstrarea liniștii, hrana complementară pentru vînatul paricopitat pe timp de iarnă și în perioada de reproducere, combaterea braconajului, vulpii și a ciînilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili Pășunatul excesiv, curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 30,1 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 1,0 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 22,7 mii lei; total – 53,8 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze; pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landsaftului, speciilor rare de plante și animale (în perioada dezvoltării în masă). Reprezintă un refugiu important pentru polenizatori; Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe cîmpurile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

44. Cahul (Români)

Localizare. Raionul Cahul, întreprinderea silvo-cinegetică Manta-V (parcelele 28A-28N; 29A-29K; 31A-31G; 32A-32J; 33A-33K; 39A-39C; 39F; 39G; 40A-40F); Suprafața 343,0 / 2206,2 ha.

46° 1' 47"	L.N.	28° 17' 30"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 250 m, altitudine minimă – 180 m, altitudine medie – 200-220 m, diferențe de nivel – 30-50 m, limite de înclinări – 6°-18°, expoziții predominante – E, V, NE, platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea sudică a țării la 15 km spre nord-est de or. Cahul, în limitele Podișului Tigheciului
Relief	Cumpăna apelor și versanții limitrofi ai teritoriului dintre râurile Cahul și Salcia Mare, cu un impact mediu al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Porțiunea de mijloc a bazinului r. Salcia Mare și porțiunea superioară a bazinului r. Cahul
Descrierea geologică generală	Formată din sedimente nisipoase-argiloase ale stratului indivizibil al subetajului hersonian-etajul meotic al miocenului, ale subetajului neorus al etajului pontian și etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Teritoriul dintre riurile Ialpuș și Larga, cu cernoziomuri levigate și xerofite de pădure pe luturi loessoide de grosime mare cu gârneturi.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Festuceto(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(capillata) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(lessingiana, pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*;
- **păduri:** *Quercetum(pubescens) herbosum*, *Quercetum(pubescens) stepposum*, *Querceta (robur) herbosa*, *Quercetum(robur) stepposum*.

Habitat de importanță europeană: 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăret pure de stejar (63%); Stejărete pure de stejar pufos (37%); Compoziția generală a arboretelor: 5SC2ST2STP1DT; Specii principale: ST, STP; Specii secundare/de ajutor: FR, NU, SC, PA, ARA, ART; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 55 (40-70); în unele u.a. (31A, 31B, 32E etc.) sunt arborete de stejar cu vârsta de 87 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	183			10	82	24
Completitudinea datelor (în %)	50			80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei				2	9	1
Lista IUCN					4	1
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna				7	86	9
Listele Convenției de la Bonn					34	
Directiva Habitat, Anexa II						
Directiva Habitat, Anexa IV				7		2
Directiva Păsări					62	
Lista operațională	11			3	13	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	7				13	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Carex supina* Willd. ex Wahlenb., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur., *Bombina bombina* L. **Exemple de specii rare:**

Coronella austriaca Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** În total au fost depistate 61 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 4 specii oaspeți de vară, 16 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Ficedula albicollis* Temm., *F. parva* Bechst., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervație naturală "Cahul" constituie o parte componentă a zonei-nucleu. Pentru protecția comunităților și speciilor protejate este necesar de păstrat arborii scorburoși, sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor; păstrarea liniștii în perioada de reproducere și asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricipitat pe timp de iarnă; combaterea braconajului, vulpii și a ciînilor vagabonzi;

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor, tăierea arborilor scorburoși și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale; recreația și braconajul.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 130,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 4,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 98,9 mii lei; total – 234,0 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, pentru colectarea plantelor medicinale; pășunatul cu presiune reglementată. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură și de pe cîmpiile limitrofe, rezervație a polenizatorilor.

Patrimoniul natural și istoric. Paleontologia. Cahul – miocenul mijlociu, complexul faunistic moldovenesc. **Mammalia.** *Proboscidae:* *Deinaterium* sp. *Tylopoda:* *Paracamelus* cf. *alexejevi* Hav.

45. Rădoaia

Localizare. Raionul Singerei, întreprinderea pentru silvicultură Bălți, ocolul silvic Bălți (parcelele 44A, 44B, 44C, 44D, 44E, 44F, 46A, 46B, 46D, 46E, 46F, 46G, 46H, 46I, 46J, 46K); Suprafața 73/71,6 ha.

47° 45' 3"	L.N.	28° 9' 39"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 325 m, altitudine minimă – 250 m, altitudine medie – 280 m, diferențe de nivel – 50-75 m, limite de înclinări – 6°-11°, expoziții predominante – S, SE, E; N.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 20 km spre est de la mun. Bălți, în limitele Podișului Ciuluc
Relief	Cumpăna apelor r. Soloneț și a afluentului de stînga al acestuia cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea superioară a bazinului r. Soloneț și a afluentului său de stînga
Descrierea geologică generală	Formată din calcare și orizonturi alternante de argile și nisipuri ale etajului badenian, subetajului volhinian și basarabeian al miocenului, ale etajelor Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor și podișurilor de luncă-stepă a Bălțului. Podișul deluros Soloneț, preponderent cu cernoziomuri tipice și levigate, cu fragmente de asociații de păiuș și negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) veratrosun(nigrum)*, *Fraxinetto(excelsior)-Querceta(robur) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăret pure de stejar pedunculat (7%); Șleau deal câmpie de stejar pedunculat (93%); Compoziția generală a arboretelor: 7ST1FR1DT1DM; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: FR, TE NU, SC, CI, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 72 (45-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	196			10	106	26
Completitudinea datelor (în %)	50			65	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	10	2
Lista IUCN					3	
Cartea Roșie a Europei	1	1				
Listele Convenției de la Berna		1		7	74	11
Listele Convenției de la Bonn					30	
Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		7		3
Directiva Păsări					50	
Lista operațională	4	5		3	11	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	1	4		1	12	4

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Ferulago galbanifera* (Mill.) Koch, *Pulsatilla ucrainica* (Ugr.) Wissjul.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte- Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur., *B. bufo* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** Au fost depistate 47 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 10 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Ficedula parva* Bechst., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Micromys minutus* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L., *Sus scrofa* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Crocidura leucodon* Hermann.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervație naturală. În ansamblu teritoriul este studiat insuficient. Măsuri speciale de protecție a naturii nu au fost stabilite. Este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și luncilor, arborii scorburoși, asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat pe timp de iarnă și păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului, vulpii și a cîinilor vagabonzi.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și luncilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale și arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 15,0 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 5,5 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 22,6 mii lei; total – 43,1 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și pentru colectarea plantelor medicinale. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe cîmpurile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 75. Exemple: Kirileni 2-La Mardari, Sakarovka 1, Radoaia 1, Radoaia 2-Solonec, Sakarovka, **Cele mai importante descoperiri** : 1. Aleksandreni 4. O așezare Kukuteni-Tripolie.. Vârsta: 5 m. B. C. Suprafața: 6,2 ha. nestudiată. 2. Sakarovka 1. Un sit neolitic-eneolitic unic (culturile Krish și Kukuteni-Tripolie). Vârsta: 6; 5 m. B. C. Suprafața: 1,4 ha. studiat.

46. Seliște-Leu

Localizare. Raionul Nisporeni, întreprinderea pentru silvicultură Nisporeni-Silva, ocolul silvic Păruceni (parcelele 27-30); Suprafața 315/1322,9 ha.

47° 5' 44"	L.N.	28° 5' 28"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 325 m, altitudine minimă – 150 m, altitudine medie – 200-275 m, diferențe de nivel – 50-125 m, limite de înclinări – 6°-15°, expoziții predominante – NE, E; S, SE, SV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 60 km spre vest de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bâcului.
Relief	Cumpăna apelor și versanții adiacenți ai afluenților mici ale r. Prut cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea superioară a bazinului afluenților mici ale r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile și nisipuri ale stratului superior al subetajului basarabean, ale stratului indivizibil al subetajului heronian - etajului meotic al miocenului și etajului cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișului Codrilor Cîmpia de altitudine mică a Lăpușnei cu cernoziomuri obișnuite, iar pe terasele inferioare cu cernoziomuri carbonatice pe luturi loessoide de grosime medie

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Chrysopogoneto(gryllus)-bothriochloeta herbosa*;
- **păduri:** *Querceta(petraea, robur)*, *Carpineto(betulus)-Quercetum(petraea) caricosum*, *Carpineto(betulus)-Quercetum(petraea) herbosum*, *Quercetum(pubescens) stepposum*;
- **poieni și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigietta(intermedia) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B), 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (15%); Șleauri de deal cu gorun (58%); Șleauri de deal cu gorun și stejar (10%); Stejărete pure de stejar (16%); Stejărete pure de stejar pufos (1%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST, GO, STP; Specii secundare/de ajutor: FR, TE, SC, PA, CI, ULC; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 65 (45-75); în sector sunt prezente arborete de STP, GO și ST cu vârsta de 105 ani (27C, 29A, 29R).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	290			13	91	24
Completitudinea datelor (în %)	50			80	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		6		2	8	2
Lista IUCN		1			3	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna		3		5	66	10
Listele Convenției de la Bonn					24	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	2		6		2
Directiva Păsări					41	
Lista operațională	24	12		4	10	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	16	6		1	10	3

Exemple de specii rare de plante: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lilium martagon* L., *Lunaria annua* L., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorp-*

ha quadripunctaria (Poda), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.

Herpetofauna. Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Păsări.** Au fost depistate 38 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 6 specii cunoscute ca migratoare. Caracteristice sînt speciile de cîmpie, pădure și de stepă: *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Muscicapa striata* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Rezervația naturală „Seliște-Leu” ocupă o parte a zonei-nucleu. Nu au fost stabilite măsuri concrete de protecție a biodiversității. Protecție insuficientă. Este necesar: de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și luncilor, arborii scorburoși; păstrarea liniștii în perioada de reproducere și asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat pe timp de iarnă, combaterea braconajului, vulpii și a cîinilor vagabonzi. Aria prezintă condiții favorabile pentru mărirea efectivului de căprior.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și luncilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale, tăierea arborilor scorburoși.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 92,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 7,0 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 96,9 mii lei; total – 196,3 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landșaftului și a speciilor rare de animale. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe cîmpurile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

49. Cricova

Localizare. Municipiul Chișinău, comuna Cricova; Suprafața - / 86,6 ha.

47° 09' 07"	L.N.	28° 51' 25"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 90 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 70 m, diferențe de nivel – 40 m, limite de înclinări – 6°-25°, expoziții predominante – NE, SV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 10 km spre nord de mun. Chișinău, în limitele Podișului Codrilor Bâcului.
Relief	Lunca versantului râului Ichel Prut cu procese antropogene și naturale (preponderent de prăbușire)
Bazin	r. Ichel, o parte a luncii este îndiguită
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, argile și nisipuri ale stratului inferior al subetajului basarabean, al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea Cîmpiei de stepă cu terase a Nistrului de Jos. Colinele precodriene, cu cernoziomuri tipice slab humifere și levigate pe luturi loessoide de grosimi diferite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca) teucriosum(chamaedrys, polium)*, *Stipetum(capillata) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(capillata) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) teucrietum(chamaedrys)*;
- **plantații artificiale:** plantații de *Robinia pseudoacacia* L. și *Pinus pallasiana* D. Don.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	268			11	113	11
Completitudinea datelor (în %)	70			80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	11	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna		1		7	79	4
Listele Convenției de la Bonn					32	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		8		1
Directiva Păsări					57	
Lista operațională	12	5		4	13	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	7	5		2	15	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Aconitum lasiostomum* Reichenb., *Alyssum Gmel.ii* Jord., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Koeleria moldavica* M. Alexeenko, *Seseli peucedanifolium* Besser, *Thymus moldavicus* Klok. et Shost.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Acherontia atropos* L., *Iphiclydes podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Au fost depistate 38 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 11 specii oaspeți de vară, 7 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile de păsări de pădure și de câmp: *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Caprimulgus europaeus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Luscinia luscinia* L., *Sylvia communis* Latham., *S. atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus major* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Miliaria calandra* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Falco cherrug* Gray. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** *Dryomys nitedula* Pallas.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. proprietatea autorității publice centrale, proprietatea autorității publice locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Versanți petrofiți calcaroși cu vegetație de stepă, în apropierea nemijlocită a localităților. Versanții sunt folosiți pentru pășunatul vitelor cornute mari și mici cu întrecerea normelor admisibile. Unele sectoare sunt îmburuinate, sunt prezente gunoiști ilegale. Teritoriul menține conservarea diversității floristice, inclusiv populațiile speciilor endemice înguste de *Koeleria moldavica* M. Alexeenko și *Thymus moldavicus* Klok. et Shost. Diversitatea herpetofaunistică s-a păstrat datorită prezenței versanților împăduriți și reliefului stîncos al râului Ichel. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști pe liziere și de adus pășunatul în corespundere cu normativele.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv, apropierea de localități a dus la o sărăcire considerabilă a florei și a fitocenozelor sectoarelor de stepă. Sunt prezente gunoiști ilegale, plantațiile artificiale de introducenți și dezvoltarea în masă a arbuștilor pe versanții de stepă au dus la afectarea regimului de iluminare a teritoriului, la reducerea pH sub coroana plantațiilor de pin și la spălarea activă a solului în timpul averselor puternice și topirii zăpezii, din cauza aceasta se intensifică procesele de formare a râpelor și de alunecare. Are loc extragerea calcarului, atât legală cât și ilegală, înlăturarea arbuștilor pe liziere, îndepărtarea acumulărilor de vegetație.

Valoarea socială și economică. Nu este evaluată. Refugiu al faunei utile.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

51. Cimișeni

Localizare. Raionul Anenii Noi, întreprinderea pentru silvicultură Chișinău, ocolul silvic Vadul lui Vodă (parcelele 61-69). Suprafața - / 678,7 ha.

47° 1' 44"	L.N.	29° 7' 24"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 200 m, altitudine minimă – 45 m, altitudine medie – 130 m, diferențe de nivel – 50-130 m, limite de înclinări – 6°-20°, expoziții predominante – E, N, NE, NV - 84%; PLAN - 7%; S, SV, V - 9%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 20 km spre est de mun. Chișinău, în limitele câmpiei Bâcului de jos
Relief	Cumpăna apelor și versanții râului Togatin cu un impact slab al proceselor naturale și antropogene actuale
Bazin	Bazinul de mijloc a r. Togatin
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, argile, nisipuri și diatomite ale stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a câmpiei de stepă terasată a Transnistriei de Jos Câmpia terasată Bâc-Nistru cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme: Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercetum(robur) graminosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) caricosum*;
- **plantații silvice:** *Robinia pseudoacacia* L.
- **poiene și liziere:** *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto (capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 3ST3NU2SC2DT; Specii principale: ST, NU, GO; Specii secundare/de ajutor: ARA, FR, GL, PA, PI, PLN, SA, SC, STR; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 43 (25-55).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				7	142	23
Completitudinea datelor (în %)				30	70	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	14	1
Lista IUCN		1			5	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna		1		6	94	10
Listele Convenției de la Bonn					43	
Directiva Habitat, Anexa II		1		1		
Directiva Habitat, Anexa IV				6		2
Directiva Păsări					75	
Lista operațională		10		3	18	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)		3		1	18	3

Exemple de specii rare de plante : nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Bombus paradoxus* (D. Torre), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Anguis fragilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** În total au fost depistate 65 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 29 specii cunoscut ca migratoare. Speciile principale caracteristice sunt de pădure și de baltă: *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Crex crex* L., *Vanellus vanellus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L.

D. syriacus Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* L., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Crex crex* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Plantațiile silvice sunt compuse preponderent de plantații mature anti-erozionale de salcâm. Sunt prezente plantații de nuc și poieni. Versantul pe alocuri este abrupt, pe care sunt amplasate plantații, și coboară spre o cascadă de bazine acvatice cu sectoare palustre și lunci pășunabile limitrofe. Nu sunt determinate măsuri de protecție. Este necesară zonarea. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu poieni și alte locuri deschise, cu desișuri de arbuști, păstrarea liniștii și a arborilor scorburoși, asigurarea cu hrană complementară pentru vînatul paricopitat pe timp de iarnă și liniște în perioada de reproducere, combaterea braconajului, vulpii și a cîinilor vagabonzi. Este un loc important pentru păsările de baltă și silvice, precum și pentru păsările migratoare.

Pericole și factori nefavorabil. 100% din suprafață este ocupată de arborete artificiale; în unele arborete este prezent arțarul american. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 170,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 14,5 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 201,6 mii lei; total – 386,6 mii lei. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe cîmpurile limitrofe; reprezintă un refugiu pentru polenizatori. Bazinele acvatice parțial sunt folosite pentru creșterea și prinderea peștilor. Teritoriul are o valoare anti-erozională și recreațională locală.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

52. Copanca-Leuntea-Talmaza

Localizare. Raionul Ștefan Vodă, întreprinderea pentru silvicultură Tighina, ocolul silvic Talmaza (parcelele 6-53); Suprafața **198,1** / 2509,3 ha.

46° 41' 9"	L.N.	29° 34' 5"	L.E.
------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 188 m, altitudine minimă – 3 m, altitudine medie – 90-135 m, diferențe de nivel – 50-125 m, limite de înclinări – 6°-27°, expoziții predominante – SV; SE; NV; NE; plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării la 15 km spre sud-est de mun. Bender, în limitele câmpiei Băcului de Jos
Relief	Cumpăna apelor și versanții adiacenți ai brațului mort al Nistrului și r. Botna cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Porțiunea inferioară a bazinului fl. Nistru și r. Botna
Descrierea geologică generală	Formată din sedimente nisipoase-argiloase ale stratului indivizibil al subetajului hersonian-etajul meotic, nisipuri, argile și calcare ale subetajului neorus al etajului pontian
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiei de stepă de terase a Transnistriei de Jos Podișurile Botnei, cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare, pe alocuri cu pădure de gîrneț

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Bothriochloeta herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-stipeta(capillata) herbosa*, *Stipeto(lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata, pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) herbosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) poosum*, *Quercetum(pubescens) steposum*, *Populeta(alba)*, *Saliceta(alba)*;
- **poieni și liziere:** *Brometum(inermis)-poosum(angustifolia)*, *Lolieto(perenne)-poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*.

Habitat de importanță europeană: 9170(B), 91 HO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar (60%); Șleauri de luncă (15%); Stejărete pure de stejar pufos (15%); Plopișuri pure de PLA (8%); Amestecuri de plop și salcie (2%); Compoziția generală a arboretelor: 5SC2ST1STP1FR1DT; Specii principale: ST, STP, PLA, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, PA, JU, VIT, TE, GL, SC, ULC, PI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (30-60); în u.a. 41P; 41M arboretele de ST/STP ating vârsta de 110 ani; în u.a. 42A și 42B arboretele de de PLA ating 100 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	363			15	187	32
Completitudinea datelor (în %)	70			75	90	90
Cartea Roșie a Moldovei		6		3	20	1
Lista IUCN		2		1	8	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		2		9	121	18
Listele Convenției de la Bonn					62	
Directiva Habitat, Anexa II		6		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		10		10
Directiva Păsări					106	
Lista operațională	21	6		5	25	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	14	4		2	25	7

Exemple de specii rare de plante: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Berberis vulgaris* L., *Colchicum triphyllum* G.Kunze, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Crupina vulgaris* Cass., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Erodium ciconium* (L.) L'Her., *Haplophyllum suaveolens* (DC.) G.Don fil., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Listera ovata* (L.) R.Br., *Medicago rigidula* (L.) All., *Pyrus elaeagnifolia* Pall., *Sternbergia colchiciflora* Waldst. et Kit., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *S. tirsia* Stev., *S. ucrainica* P.Smirn., *Valerianella coronata* (L.) DC.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Bombina bombina* L. **Exemple de specii rare:** *Zamenis longissimus* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** În total au fost depistate 67 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 15 specii cunoscute ca migratoare. Speciile principale sunt de pădure. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *F. vespertinus* L., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L. **Chiroptere:** *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *P. pygmaeus* Leach, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber. **Chiropterele:** *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul comunităților locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Întreg teritoriul este amplasat în limitele Zonei Ramsar "Nistrul de Jos". O parte nu prea mare a teritoriului (198,1 ha) formal este protejată în calitate de rezervații naturale ("Copanca", "Leuntea"). Aproximativ pe jumătate din teritoriu, gârnețurile au fost înlocuite de plantații de salcâm alb, inclusiv în cadrul rezervațiilor. Include un fragment al brațului mort al Nistrului. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru protecția biodiversității. Este un loc important pentru păsările de pădure și cele migratoare. Sistemul de zonare și măsurile de administrare sunt propuse în proiectul Planului de management pentru Zona Ramsar "Nistrul de Jos". O direcție foarte importantă este păstrarea gârnețurilor – un complex bogat de asociații silvice și de stepă și de microbiotopuri, inclusiv prin: susținerea regenerării prin semințe a stejarului pufos; păstrarea poienilor; lupta cu invaziunea salcâmului în gârnețuri, în primul rând în

zonele tampon; limitarea defrișărilor în sectoarele seculare de pădure în conformitate cu statutul lor de protecție a naturii, păstrarea arborilor bătrâni, scorburoși de specii autohtone; racordarea pășunatului la normativele stabilite și reconstrucția pășunilor.

Pericole și factori nefavorabil. Proveniența arboretelor preponderent din lăstari și regenerarea slabă din semințe, plantațiile numeroase de salcâm alb și agresiunea acestuia în ecosistemele autohtone, pășunatul excesiv al pan-telor, lichidarea arborilor scorburoși, lichidarea desigurilor de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale și poienilor. Pe alocuri este înalt factorul de deranj din partea populației locale, pe o parte a teritoriului – îngrădirea.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 825,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 37,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 792,5 mii lei; total – 1655,3 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului pentru colectarea plantelor medicinale, a pășunatului reglementat - în limitele pășunilor comunale, efectuarea observațiilor asupra landșaftului și a speciilor rare de plante și animale. Teritoriul include o fermă de creștere a fazanilor și un complex recreațional, precum și puncte de observații asupra naturii, inclusiv amplasate pe rutele turistice principale din Zona Ramsar. Pe lângă toate acestea, ca obiecte de observație pentru turiști pot servi lilieci, se pot organiza plimbări nocturne cu audierea sunetelor emise de aceștia cu ajutorul detectoarelor cu ultrasunet sau prin capturarea chiropterelor cu ajutorul plaselor pentru a fi fotografiați. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe câmpurile limitrofe; reprezintă un refugiu pentru polenizatori.

Patrimoniul natural și istoric. Monument de arhitectură peisajeră Parcul „Leuntea” (21,5 ha). Nu a fost evaluat.

54. Canionul Racovăț

Localizare. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Soroca (trupul de pădure Racovății de Nord, parcelele 60-61). Suprafața - / 568,4 ha.

48° 6' 35"	L.N.	28° 25' 17"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 135 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 80-100 m, diferențe de nivel – 25-35 m, limite de înclinări – 7°-35°, expoziții predominante – N, NV, E; V; plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est, la hotarul cu Ucraina, la 50 km spre nord-est de mun. Bălți, în limitele podișului nistrean
Relief	Lunca și versanții râului Racovăț și versanții fl. Nistru cu un impact mediu al proceselor antropogene și a celor naturale
Bazin	Bazinele r. Racovăț și lunca fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din argilite și aleurite, argile, calcare, nisipuri ale suitei Căușeni ale proterozoicului, etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, ale subetajelor volhinian și basarabean al etajului sarmațian, ale stratului indivizibil al subetajului hersonian – etajului meotic al miocenului, depuneri aluviale ale etajelor Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Câmpia de terase Vărăncău, cu cernoziomuri tipice și obișnuite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceto(valesiaca)-cariceta(humilis) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum)*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(versicolor)-festuceta(valesiaca) teucrietosum(chamaedrys)*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata)*, *Caricetum(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrietum(chamaedrys)*;
- **păduri:** *Querceto(robur)-carpinetum(betulus)*, *Querceto(robur)*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur)*, *Quercetum(robur) cotinosum(coggyria)*, *Fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea)*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Eltrigieto(repens)-lolietum(perenne) herbosum*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejarete pure de stejar (100%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, NU, PI, SC, CA, PA, PAM, ARA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (25-60); în u. a. 61F, 61G, 61O sunt prezente arborete de ST și GO cu vârsta de 98 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	220			18	150	19
Completitudinea datelor (în %)	60			80	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		7		3	16	
Lista IUCN					6	
Cartea Roșie a Europei	2	1				
Listele Convenției de la Berna	1	2		10	100	9
Listele Convenției de la Bonn					45	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		11		5
Directiva Păsări					82	
Lista operațională	12	7		5	20	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	8	7		2	21	3

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Berberis vulgaris* L., *Ephedra distachya* L., *Gentiana cruciata* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Stipa pulcherrima* C.Koch

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Lucanus cervus* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** În total au fost depistate 75 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 47 specii cunoscute ca migratoare. Păsările sînt caracterizate preponderent prin specii de pădure. *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamiferele.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** Chiroptere - *Myotis mystacinus* Kuhl, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus kuhlii* Kuhl.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor, fondul comunităților locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele protecție propuse. Cele mai inaccesibile și îndepărtate porțiuni ale teritoriului se află într-o situație bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere.

Pericole și factori nefavorabil. Lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului, în unele locuri – pășunatul excesiv al pantelor.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 55,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 5,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 46,6 mii lei; total – 107,4 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze; pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landșaftului și a speciilor rare de animale. Reprezintă un refugiu pentru polenizatori și animale variate, care distrug dăunătorii din agricultură.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

55. Canionul Vărăncău

Localizare. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Cuhurești (trupul de pădure „Nimereuca”, parcela 4); Suprafața - / 259,1 ha.

48° 4' 30"	L.N.	28° 29' 49"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 145 m, altitudine minimă – 90 m, altitudine medie – 120 m, diferențe de nivel – 10-20 m, limite de înclinări – 8°-35°, expoziții predominante – S, SV – 70%; platou – 30%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, la hotarul cu Ucraina, la 55 km spre nord-est de mun. Bălți în limitele podișului nistrean
Relief	Lunca înaltă și versanții fluviului Nistru cu un impact slab al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Bazinul fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din argilite și aleurite, argile, calcare, nisipuri ale suitei Căușeni a proterozoului, etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabean, ale stratului indivizibil al subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, etajelor Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica lanșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Câmpia ce terase Vărăncău, cu cernoziomuri tipice și obișnuite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum)*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)-potentillosum (arenaria)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaetum(versicolor)-thymoso(marschalliana, moldavicus) tucriosum (chamaedrys)*, *Cricetum(humilis)*;
- **păduri:** *Querceto(robur)-Carpinetum(betulus)*, *Quercetum(robur)*, *Quercetum(robur) cotinosum*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-Poaetum(angustifolia)*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejarete pure de stejar (100%); Compoziția generală a arboretelor: 5SC5PIN; Specii principale: PIN, SC; Specii secundare/de ajutor: ART, CI, NU; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 15 (10-25).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	175			18	150	20
Completitudinea datelor (în %)	50			80	75	90
Cartea Roșie a Moldovei		6		3	16	
Lista IUCN		1			6	
Cartea Roșie a Europei		1				1
Listele Convenției de la Berna		1		10	100	10
Listele Convenției de la Bonn					45	
Directiva Habitat, Anexa II		1		5		2
Directiva Habitat, Anexa IV	1			11		6
Directiva Păsări					82	
Lista operațională	10	5		5	20	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	6	6		2	21	5

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Berberis vulgaris* L., *Poa versicolor* Bess., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Polygala sibirica* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** În total au fost depistate 69 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 7 specii oaspeți de vară, 41 specii cunoscute ca migratoare. Specii de pădure, de

baltă și locuri deschise. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Ma-miferele.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Mustela nivalis* L., *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxl. Chiroptere - *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Eptesicus serotinus* Schreber. Pe versanții canionului sunt multe cră-pături și găuri, care sunt folosite de către chiroptere în calitate de adăposturi. A fost descoperit un adăpost al *Rhinolophus hipposideros* Bechstein și *Eptesicus serotinus* Schreber, aici sunt posibile și adăposturi ale *Myotis blythii* Tomes. **Exemple de specii rare:** Chiroptere - *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. blythii* Tomes.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul comunităților locale, fondul comunităților locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Cele mai inaccesibile și îndepărtate porțiuni ale teritoriului se află într-o situație bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere.

Pericole și factori nefavorabili. Lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului, în unele locuri are loc pășunatul excesiv al pantelor. O rampă de deșeuri ilegală este amplasată chiar lângă versant, formată de populația locală.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 34,0 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 3,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 28,5 mii lei; total – 65,8 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze, precum și pentru: colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra lanșaftului și a speciilor rare de plante și animale. Este posibilă organizarea excursiilor de-a lungul versantului abrupt pentru a face observații asupra chiropterelor cu ajutorul detectoarelor Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultura de pe cîmpurile limitrofe; refugiu pentru polenizatori.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

56. Canion Trifăuți

Localizare. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Soroca (parcelele 34-38); Suprafața - / 266,5ha.

48° 7' 42"	L.N.	28° 19' 57"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 200 m, altitudine minimă – 45 m, altitudine medie – 120-150 m, diferențe de nivel – 90-150 m, limite de înclinări – 7°-45°, expoziții predominante – NE, E, SE, S, plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est, la hotarul cu Ucraina, la 55 km spre nord-est de mun. Bălți, în limitele podișului nistrean
Relief	Lunca înaltă și versanții fl. Nistru, lunca și porțiunea inferioară a versanților afluenților mici a fl. Nistru cu un impact mediu al proceselor antropogene și a celor naturale
Bazin	Bazinul fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din argilite și aleurite, argile, calcare, nisipuri ale suitei Căușeni a proterozoului, etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabean etajului sarmațian, ale stratului indivizibil al subetajului hersonian – etajul meotic al miocenului, depuneri aluviale ale etajelor Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica lanșaftului	Regiunea lanșaftică a podișurilor și cîmpiilor de silvostepă La hotarul a două lanșafturi: <ul style="list-style-type: none"> • Podișul Soroca, cu soluri cenușii închise de pădure, cernoziomuri levigate pe luturi loessoide de grosime mică, cu păduri de stejar • Câmpia terasă Vărăncău, cu cernoziomuri tipice și obișnuite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceto(valesiaca)-cariceta(humilis) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto (versicolor)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta (pennata) herbosa*, *Caricetum(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrieta (chamaedrys) herbosa*, *Bothriochloeto(ischaemum)-teucriosum(pannonicum, chamaedrys)*;
- **păduri:** *Querceta(robur)*, *Querceto(robur) cotinosum*, *Carpineto (betulus)-quercetum (robur)*, *Querceto(petraea)-carpineta(betulus)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieto(perenne) Poaeta(angustifolia) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejarete pure de stejar (100%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, JU, SC, ULC, NU, VIT, PA, ARA, ART, PLC, SA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 45 (30-60); în u.a. 37K; 37 N arboretele de ST și FR ating vârsta de 90 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	279			17	152	12
Completitudinea datelor (în %)	60			80	75	70
Cartea Roșie a Moldovei		5		4	16	
Lista IUCN					6	
Cartea Roșie a Europei	3	2				
Listele Convenției de la Berna	1	2		9	102	5
Listele Convenției de la Bonn					45	
Directiva Habitat, Anexa II		2		2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		10		1
Directiva Păsări					83	
Lista operațională	28	6		6	20	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	21	5		3	21	

Exemple de specii rare de plante: *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Cerastium arvense* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Euphorbia volhynica* Bess. ex Racib., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scrophularia vernalis* L., *Staphylea pinnata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Carabus clathratus* L., *Lucanus cervus* L., *Acherontia atropos* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări** În total au fost depistate 69 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 40 specii cunoscute ca migratoare. Specii de pădure, de baltă și locuri deschise. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel, *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** *Dryomys nitedula* Pallas.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul comunităților locale, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție și cele propuse. Cele mai inaccesibile și îndepărtate porțiuni ale teritoriului se află într-o situație bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desişuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere.

Pericole și factori nefavorabil. Lichidarea desişurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului, în unele locuri pășunatul excesiv al pantelor.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 136,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomuşoare, plante medicinale, servicii etc.) – 13,0 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 114,7 mii lei; total – 264,2 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoze; pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landşaftului și a speciilor rare de animale. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură și de pe cîmpiile limitrofe; refugiu pentru polenizatori.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

57. Canion Soloneț

Localizare. Raionul Soroca, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Soroca (trupul de pădure Racovății de Sud, parcelele 58-59); Suprafața - / 371,5 ha.

48° 3' 52"	L.N.	28° 25' 58"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 150 m, altitudine minimă – 65 m, altitudine medie – 100-130 m, diferențe de nivel – 30-40 m, limite de înclinări – 6°-27°, expoziții predominante – S, N, plan.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est, la hotar cu Ucraina, la 45 km spre nord-est de mun. Bălți în limita podișului nistrean
Relief	Lunca și versanții râului – a afluentului de dreaptă a fl. Nistru cu un impact mediu al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Bazinul afluentului de dreapta a fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din argilite și aleurite, argile, calcare, nisipuri ale suitei Căușeni a proterozoului, etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabean, ale stratului indivizibil al subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, etajele Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica landşaftului	Regiunea landşaftică a podișurilor și cîmpiilor de silvostepă . Câmpia cu terase Vărăncău, cu cernoziomuri tipice și obișnuite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Festuceto(valesiaca)-bothriochloetum(ischaemum) potentillosum(arenaria)*, *Festuceto (valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(versicolor)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Caricetum (humilis)*, *Thymeto(marschalliana)-cariceta(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrieta(chamaedrys)*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Fraxineto(excelsior)-Querceta(robur)*, *Carpineto (betulus)-Querceta(robur)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejarete pure de stejar (100%); Compoziția generală a arboretelor: Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: FR, JU, NU, ART, CI, PIN, SC, CA, PA; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 67 (35-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	252			16	83	12
Completitudinea datelor (în %)	60			80	75	70
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	8	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei	2	1				

Listele Convenției de la Berna				9	65	5
Listele Convenției de la Bonn					24	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		10		1
Directiva Păsări					35	
Lista operațională	18	7		5	9	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	10	4		2	10	

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Berberis vulgaris* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Cerastium arvense* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Staphylea pinnata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.

Păsări În total au fost depistate 47 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 10 specii oaspeți de vară, 4 specii cunoscute ca migratoare. Păsările sînt caracterizate preponderant prin specii de pădure și locurile deschise. *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Carduelis chloris* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *Aquila chrysaetos* L. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** *Dryomys nitedula* Pallas.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul comunităților locale, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Cele mai inaccesibile și îndepărtate porțiuni ale teritoriului se află într-o situație bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere.

Pericole și factori nefavorabil. Lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului, în unele locuri pășunatul excesiv al pantelor.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 51,1 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 4,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 42,9 mii lei; total – 98,8 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoză; pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landsaftului și speciilor rare de animale. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe cîmpurile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

58. Vertiujeni-Napadova

Localizare. Raionul Florești, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Cuhurești (trupul de pădure „Vertiujeni”, parcelele 12-14; trupul de pădure „Napadova”, parcelele 15-17); Suprafața - / 825 ha.

47° 59' 40"	L.N.	28° 34' 17"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 183 m, altitudine minimă – 70 m, altitudine medie – 120 m, diferențe de nivel – 30-70 m, limite de înclinări – 6°-38°, expoziții predominante – N, NE, NV, E – 55%; S, SE, SV, V – 28%; plan -17%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, la 65 km spre nord-est de mun. Bălți, în limitele podișului nistrean
Relief	Lunca înaltă și versanții fl. Nistru cu un impact slab al proceselor antropogene și naturale.
Bazin	Bazinul fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din argilite și aleurite, argile, calcare, nisipuri ale suitei Căușeni a proterozoului, etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabean, ale stratului indivizibil al subetajului hersonian – etajul meotic al miocenului, etajele Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Câmpia cu terase Vărăncău, cu cernoziomuri tipice și obișnuite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceto(valesiaca)-cariceta(humilis) herbosa*, *Teucrieto(chamaedrys, polium, pannonicum)-bothriochloeta(ischaemum)*, *Galieta(mollugo)-teucrietum(chamaedrys)*, *Caraganeto(frutex)-stipetum(capillata)cephalariosum(ucrainica)*, *Poaeto(versicolor)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*;
- **păduri:** *Querceto(robur)-Carpineta (betulus)*, *Fraxineto(excelsior)-Querceta(robur) herbosa*, *Carpineto-Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) cotinosum*, *Carpineta (betulus) herbosa*, *Populetum(alba)*.
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO, 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar (91%); Plopișuri pure de plop alb (9%); Compoziția generală a arboretelor: 4ST4SC2DT; Specii principale: ST, PLA; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, SC, ULC, NU, VIT, PA, ARA, ART, PLA, PIN, SA, SL; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 40 (25-65); în unele u.a. arboretele de stejar ating vârsta de 90-95 ani (13D, 14F, 16I, 17B, 17C, 17H etc.);

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	224			15	146	21
Completitudinea datelor (în %)	60			90	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		3	16	1
Lista IUCN		1			5	1
Cartea Roșie a Europei	2	1				1
Listele Convenției de la Berna	1	2		9	97	9
Listele Convenției de la Bonn					44	
Directiva Habitat, Anexa II		2		1		1
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		9		7
Directiva Păsări					80	
Lista operațională	19	5		3	19	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	11	4		2	21	6

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Astragalus dolychophyllus* Pall., *Berberis vulgaris* L., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Ephedra distachya* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lembotropis nigricans* (L.) Griseb., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Spiraea media* Franz Schmidt, *Staphylea pinnata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 47 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 30 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice, dar sînt prezente și specii de baltă. Păsările caracteristice: *Phalacrocorax carbo* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Accipiter gentilis* L., *Anisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Capri-*

mulgus europaeus L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cignus olor* Gmel., *C. cignus* L., *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila clanga* Pall., *Aquila chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Spermophilus citellus* L., *Mus spicilegus* Petenyi, *Apodemus sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. Chiropterele: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis daubentonii* Kuhl, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Nyctalus noctula* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus citellus* L. Chiropterele: *Myotis daubentonii* Kuhl.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul comunităților locale, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Cele mai inaccesibile și îndepărtate porțiuni ale teritoriului se află într-o situație bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Pentru protecție este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere, reglementarea pășunatului.

Pericole și factori nefavorabili. În unele arborete este prezent arțarul american. Este înalt factorul de deranj din partea populației locale. Defrișarea arborilor bătrâni și a sectoarelor seculare de păduri.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 169,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 16,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 142,2 mii lei; total – 327,7 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenozo; pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landșaftului și a speciilor rare de animale. Este posibilă organizarea excursiilor de-a lungul versantului abrupt. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultură de pe cîmpurile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

59. Nemțeni-Prut

Localizare. Raionul Hîncești, între satele Nemțeni și Cotul Morii, suprafața 334,7 ha. Include întreprinderea pentru silvicultură Hîncești-Silva, ocolul silvic Onești (trupul de pădure Lunca, parcelele 23-26). Suprafața – / 310,7 ha.

46° 54' 00"	L.N.	28° 5' 55"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: 23-27 m. altitudine maximă – 27 m, altitudine minimă – 23 m, altitudine medie – 25 m, diferențe de nivel – 0-5 m, limite de înclinări – 0°-13°, expoziții predominante – platou - 98%; SE - 2%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de est a țării, la 57 km spre nord-vest de mun. Chișinău, în limitele podișului Bâcului
Relief	Lunca r. Prut cu un impact slab al proceselor antropogene și naturale
Bazin	Lunca r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri, calcare, stratul inferior al subetajului basarabean al etajului sarmațian
Caracteristica landșaftului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Câmpia cu altitudine joasă Lăpușna, formată din argile și nisipuri, cu cernoziomuri obișnuite, iar pe terasele joase cu cernoziomuri carbonatice pe luturi loessoide de grosimi mari și medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Salicetu(alba) aegopodiosum*, *Populetum(alba) rubosum*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*;
- **plantații artificiale:** plantații de *Populus nigra* L.

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1).

Tipurile de formațiuni silvice: Șleau de luncă (15,4%); Stejăreto-șleau de luncă (10%); Sălcete pure (11,8%); Amestecuri de plop și salcie (62,8%); Compoziția generală a arboretelor: 5PLA2SA1ST1DT1DM; Specii principale: PLA, SA, ST; Specii secundare/de ajutor: PLC, PLN, ULC, SC, PA, AR, GL, ME; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 51 (16-104).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	294		14	16	94	28
Completitudinea datelor (în %)	80		70	80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei				4	3	3
Lista IUCN				1		1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna			1	12	62	11
Listele Convenției de la Bonn					18	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				12		2
Directiva Păsări					41	
Lista operațională	9			6	4	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	2				4	5

Exemple de specii rare de plante : *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Carex cespitosa* L., *Cyperus glomeratus* L., *Gnaphalium uliginosum* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: Sunt caracteristice speciile: *Crassiana crassa* Philipsson, *Dreissena polymorpha* Pallas, *Lithoglyphus nativoides* Pfeiffer, *Palingenia longicauda* Olivier, *Corophium curvispinum* Sars, *Katamysis warpachowskyi* Sars. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna. Sunt caracteristice speciile:** *Emys orbicularis* L., *Hyla arborea* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocoptes major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Arvicola terrestris* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include rezervația naturală silvică „Nemțeni”. Sunt prezente biotopuri variate de luncă: păduri de luncă de plop și salcie; lunci de diferit nivel (după suprafață predomină luncile înmlăștinite și jilave) degradate din cauza pășunatului intensiv; vegetație palustră. O parte considerabilă a pădurilor naturale este înlocuită cu plantații artificiale de plop negru. Presiunea antropogenă și regimul acvatic instabil al r. Prut stau la baza vulnerabilității tuturor biotopurilor. Este necesar de a aduce activitatea economică în zona riverană de protecție a apelor r. Prut în corespundere cu legislația. Se recomandă păstrarea aspectului natural al ecotonului forestier, cositul reglementat, interzicerea pășunatului.

Pericole și factori nefavorabili. Regimul afectat de viituri pe teritoriu după termene și continuitate nu corespunde celui natural, de aceea are loc desecarea locurilor de reproducere ale amfibienilor. Impactul antropic nu este pronunțat, dar are loc slăbirea continuă a arboretelor cu proveniență din lăstari, pescuitul necontrolat din albia râului și a bazinelor acvatice temporare, pășunatul intensiv și înlăturarea arbuștilor pe liziere, poluarea apei. Prezența arboretelor din specii introductive (salcâm, glădiță, mesteacăn – circa 10%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici. În unele arborete este prezent arțarul american, care are un comportament agresiv față de speciile autohtone.

Valoarea socială și economică. Teritoriul reprezintă un element estetic al landsaftului și este interesant pentru turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

60. Sănătăuca-Japca

Localizare. Raionul Florești, întreprinderea pentru silvicultură Soroca, ocolul silvic Cuhurești (trupul de pădure „Sănătăuca I-V”, 140 ha: parcelele 19-23, 29-30; trupul de pădure „Japca I-VIII”, 166,4 ha: parcelele 24-28, 31-33). Suprafața 10 / 211,0 ha.

47° 59' 7"	L.N.	28° 42' 50"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 240 m, altitudine minimă – 20 m, altitudine medie – 114 m, diferențe de nivel – 30-50 m, limite de înclinări – 6°-38°, expoziții predominante – N, NV, NE, E - 82%; SV, V - 7%; plan - 11%;

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, la hotar cu Ucraina, la 50 km spre nord-est de mun. Bălți în limita podișului nistrean
Relief	Lunca înaltă și versanții luncii fl. Nistru cu un impact mediu al proceselor antropogene și a celor naturale
Bazin	Bazinul fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din orizonturi alternante de calcare, nisipuri și argile ale etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajului volhinian și basarabeian al etajului sarmațian, ale stratului indivizibil al subetajului heronian – etajul meotic al miocenului, depuneri aluviale ale etajelor Akchagyil și cimerian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă Podișul Văscăuți, cu soluri cenușii închise de pădure și cernoziomuri levigate pe luturi loessoide

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Cariceto(humilis)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) caricosum(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrietum(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum)-teucricos(chamaedrys)-thymosum(marschalliana)*, *Galieto(mollugo)-teucrietum(chamaedrys)*, *Stipeto(pulcherrima)-bothriochloetum(ischaemum) caricosum(humilis)*, *Stipeto(pulcherrima)-bothriochloetum(ischaemum) anthericosum(ramosum)*;
- **păduri:** *Querceto(robur)-Carpineta(betulus)*, *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) cotinosm*, *Fraxineto(excelsior)-Querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulis)-Querceta(robur)*;
- **poieni și liziere:** *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar (100%); Compoziția generală a arboretelor: 6SC1ST-1FRIULM1PIN; Specii principale: ST, PIN, SC; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, NU, PA, PLN, SC, ULM, ULC, VIT, AR, JU; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 22 (15-45).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	202			17	150	20
Completitudinea datelor (în %)	60			80	70	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		5	16	1
Lista IUCN				1	5	1
Cartea Roșie a Europei	1	1		1		1
Listele Convenției de la Berna		1		9	100	8
Listele Convenției de la Bonn					44	
Directiva Habitat, Anexa II				4		1
Directiva Habitat, Anexa IV	1	1		10		6
Directiva Păsări					82	
Lista operațională	11	6		7	19	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	7	5		4	21	4

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *Asparagus verticillatus* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Stipa pulcherrima* C.Koch

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări** În total au fost depistate 64 specii de păsări ce cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 27 specii cunoscute ca migratoare. Predomină preponderent specii silvice, dar și de baltă și locuri deschise. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel, *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Spermophilus citellus* L., *Mus spicilegus* Petenyi, *Apodemus sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. Chiropterele: *Eptesicus serotinus* Schreber (2 colonii cu cca. 70 de exemplare), *Myotis mystacinus* Kuhl. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus citellus* L. Chiropterele: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Plecotus austriacus* Fischer.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor, fondul comunităților locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include monumentul geologic „Stînca Jabca”. Cele mai inaccesibile și îndepărtate porțiuni ale teritoriului se află într-o situație bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere, reglementarea pășunatului.

Pericole și factori nefavorabili. Lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale, extragerea calcarului, în unele locuri pășunatul excesiv al pantelor. Defrișarea arborilor bătrâni și a sectoarelor de păduri seculare. Este înalt factorul de deranj din partea populației locale.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 115,0 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 10,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 96,5 mii lei; total – 222,4 mii lei. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție, precum și a speciilor edificatoare de cenoză; pentru colectarea plantelor medicinale; efectuarea observațiilor asupra landșaftului și speciilor rare de animale. Liliicii pot servi în calitate de obiecte de observație pentru turiști, pot fi organizate plimbări nocturne prin pădure cu audierea sunetelor emise de lilieci sau capturarea cu ajutorul plaselor și fotografierea lor. Efectuarea observațiilor asupra *Eptesicus serotinus* Schreber și *Myotis mystacinus* Kuhl pot fi efectuate în apropiere de mănăstire. Sunt prezente multe animale ce distrug dăunătorii din agricultura de pe cîmpurile limitrofe.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 21. Exemple: Senatovka 1, Senatovka 2, Senatovka 3, Bursuk 1, Zhabka - Odaia Manastirii, Napadova-La Shanc.

61. Marea Ghidighici

Localizare. Mun. Chișinău. Suprafața – / 945,6 ha.

47° 5' 42"	L.N.	28° 43' 19"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: minimală - 55,1 m, maximă – 69,4 m, medie – 62 m.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării, la 10 km spre nord-vest de Chișinău, în partea centrală a Podișului Codrilor
Relief	Lunca lată a r. Bâc cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Bâc
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri, aleurite și argile ale subetajului basarabean și heronian al etajului sarmațian, ale stratului indivizibil al subetajului heronian – etajul meotic al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișului Codrilor Înălțimile de la Receni, cu păduri de scumpie și stejar pe soluri cenușii închise de pădure și cernoziomuri levigate

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Cariceto(hirta)-Agrostideta(stolonifera) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-Poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum (otruba)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Glycerietum (aquatica)*, *Glycerietum(plicata)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Butometum(umbellatus)*;
- **vegetația acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Lemnetum(minor)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	279		18	13	140	12
Completitudinea datelor (în %)	60		50	85	90	70
Cartea Roșie a Moldovei		3		2	10	
Lista IUCN			1	1	5	
Cartea Roșie a Europei			1	1		
Listele Convenției de la Berna				7	93	4
Listele Convenției de la Bonn					42	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV			1	8		
Directiva Păsări					74	
Lista operațională	1	5	1	4	18	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)		3		2	14	1

Exemple de specii rare de plante: *Hydrocharis morsus-ranae* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Anodonta cygnea* (L.), *Sphaerium lacustris* (M.), *Dreissena polymorpha* (Pallas), *Lymnaea auricularia* (L.), *Viviparus contectus* (Millet), *Planorbis planorbis* (Born), *Haemopsis sanguisuga* (L.), *Coenagrion pulchellum* (Van der Linden), *Cloeon simile* (Eaton), *Hydropsiche ornatula* (McLachlan). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* (L.). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 22 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 20 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizând păsările predomină speciile acvatice. Speciile caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Pandion haliaetus* L. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Ratus norvegicus* Berc., *Apodemus agrarius* Pall., *A.s. sylvaticus* L., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L..

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor, fondul comunităților locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Aici este interzis vînatul. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Teritoriul servește în calitate de punct important de staționare a păsărilor migratoare. Luînd în considerație că teritoriul dat prezintă un loc important de reproducție pentru mai multe specii de amfibieni ar fi binevenită crearea trecerilor subterane pe drumurile agitate din limita lacurilor pentru migrația amfibienilor în perioada de reproducere.

Pericole și factori nefavorabili. Prezența pe circa 10% a unor arborete din specii introducente necaracteristice ecosistemului respectiv – molid, pin, glădiță; majoritatea arboretelor de plop alb depășesc vârsta de 80 ani, fiind provenite din lăstari. Factorii negativi includ: poluarea și uscarea locurilor palustre, nimicirea directă a animalelor, pășunatul.

Valoarea socială și economică. Este posibilă folosirea în calitate de fâneață, pentru vizitarea de către turiști în scopul efectuării observațiilor asupra landșaftului și a speciilor rare de plante. Este un loc pitoresc și acumulator pentru iernare a păsărilor de baltă. Teritoriul posedă o importanță recreațională, fiind limitrofă zonei de odihnă a Societății vîntătorilor și pescarilor.

Patrimoniul natural-istoric. Nu a fost evaluat.

62. Dezghingea

Localizare. UTA Găgăuzia. Suprafața -15,0 / 44,8 ha

46° 26' 1"	L.N.	28° 34' 59"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 60-130 m, maximă – 130 m, altitudine minimă – 60 m, altitudine medie – 95 m, diferențe de nivel – 70 m, limite de înclinări – 4°-6°, expoziții predominante – NV.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la sudul țării, la 65 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele luncii Ialpuș
Relief	Cumpăna apelor și versanții dintre vâlcelele ce întretaie versantul de dreapta a luncii r. Ialpușul Mare cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Ialpuș Mare
Descrierea geografică generală	Este formată din argile și nisipuri ale stratului indivizibil al subetajului heronian - etajului meotic al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului . Colinele Ialpuș, preponderent cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosimi medii, cu vegetație de păiuș-negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriul au fost identificate:

- **stepa:** *Stipeta(capillata) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum)-stipeta (capillata, lessingiana) herbosa*, *Stipeta(capillata, lessingiana) herbosa*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeta(capillata, lessingiana)-festucetum(valesiaca)*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*, *Festucetum(valesiaca)-stipeta(ucrainica) herbosa*, *Festucetum(valesiaca)-stipeta(ucrainica, lessingiana) herbosa*, *Festucetum(valesiaca)-stipeta(tirsa) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-elytrigietum(intermedia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	270			4	87	9
Completitudinea datelor (în %)	60			50	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		2			8	
Lista IUCN					4	1
Cartea Roșie a Europei	2	1				
Listele Convenției de la Berna				2	58	1
Listele Convenției de la Bonn					27	
Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV	2			2		
Directiva Păsări					48	
Lista operațională	27	5		1	11	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	15	2			10	

Exemple de specii rare de plante: *Achillea ochroleuca* Ehrh., *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. dasyanthus* Pall., *A. excapus* L., *Centaurea trinervia* Steph., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Crambe tataria* Sebeok, *Dianthus guttatus* Bieb., *D. pallidiflorus* Ser., *Ephedra distachya* L., *Eremogone cephalotes* (Bieb.) Fenzl, *E. rigida* (Bieb.) Fenzl, *Galium volhynicum* Pobed., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Jurinea multiflora* (L.) B.Fedtsch., *Nepeta parviflora* Bieb., *Ornithogalum kochii* Parl., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. tirsa* Stev., *S. ucrainica* P.Smirn. etc.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Iphiclydes podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 3 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 7 specii oaspeți de vară. Caracterizând păsările predomină speciile de stepă și de câmpie. *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *M.s. spicilegus* Petenyi., *Apodemus uralensis* Pall., *Microtus*

arvalis Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică comunală.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Sectorul este amplasat pe teritoriul regiunii geobotanice a stepelor Bugeacului cu negară și păiuș-negară, ce intră în componența provinciei pontice. Caracteristice pentru zona dată sunt stepele veritabile cu amestec de ierburi sărac cu dominarea în covorul ierbos a speciilor euxerofile de negară *Stipa ucraïnica* P.Smirn. și *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr. În condiții mai mezofile de habitare sunt răspândite fragmente de comunități de stepă de luncă cu participarea speciilor mezoxerofile de negară (*Stipa dasyphylla*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*). Fragmentele de stepă conservate pînă în prezent pe teritoriile ocrotite și pe terenurile limitrofe sunt prezentate de variante antropogene de stepe veritabile și parțial de luncă. Comunitățile primare cu nivel variat de distrugere, ce și-au păstrat structura și nucleul floristic, sunt prezentate de formațiunile *Stipetum* și *Festucetum stiposum*. Comunitățile derivate sunt prezentate de 2 grupuri: ce au păstrat dominarea speciilor de stepă primară - *Festuca valesiaca*; și cu predominarea speciilor derivate, preponderent *Bothriochloa ischaemum*. Comunitățile de stepă ce ocupă o suprafață redusă sunt capabile să păstreze speciile de stepă pe un termen relativ mic, nu sunt capabile să asigure o funcționare normală a ecosistemului de stepă în ansamblu. Este necesar de a introduce cositul și pășunatul periodic în conformitate cu normativele. Starea populațiilor locale ale herpetofaunei și păsărilor este parțial depresată din cauza pășunatului. O parte a teritoriului posedă statut de arie cu management multifuncțional „Sector de stepă în nordul Bugeacului” (15 ha). Este necesar de a aduce folosirea pășunilor în afara rezervațiilor în conformitate cu normativele. Aria protejată este necesar de a fi folosită într-un regim special de cosit.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor rare și pe cale de dispariție de plante, este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe a speciilor edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție de plante, pentru colectarea plantelor medicinale; în calitate de puncte de vizită în eco-turism pentru efectuarea observațiilor asupra landsaftului de stepă și a speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă); pentru cositul fânului și pășunat. Este un refugiu pentru insectele polenizatori și entomofagi, reptile și păsări ce distrug vătămătorii.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

63. Baraboi

Localizare. Raionul Dondușeni. Suprafața - 149,0 / 224,5 ha

48° 5' 57"	L.N.	27° 38' 22"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 165 m, altitudine minimă – 110 m, altitudine medie – 134 m, diferențe de nivel – 10-55 m, limite de înclinări – 6°-20°, expoziții predominante – plato 35,9%; E - 33,8%; V - 18,1%; N - 5,8%; S, E - 6,3%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la nordul țării, la 45 km la nord-vest de mun. Bălți, la hotarul podișului moldovenesc de nord-est și a cîmpiei Cuboltei
Relief	Lunca înaltă și versanții de stînga a luncii r. Răut cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Răut
Descrierea geologică generală	Formată din calcare și argile ale subetajului volhinian și basarabeian al miocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a cîmpiilor și podișurilor de luncă-stepă a Bălțiului Cîmpia Tîrnova, cu cernoziomuri tipice pe luturi loessoide de grosimi medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Caricetum(riparia)*, *Elytrigieto(repens)-cariceta(hirta) herbosa*, *Elytrigieto(repens) juncosum(compressus)*, *Elytrigietia(repens)-loliosa(perenne) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Alopecureto(arundinacea)-calamagrostideta(epigeios) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Glycerietum(arundinacea)*, *Glycerietum(plicata)*, *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Eleocharietum(palustris)*

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	186			6	111	10
Completitudinea datelor (în %)	50			75	75	80
Cartea Roșie a Moldovei		2		1	8	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna				5	74	2
Listele Convenției de la Bonn					36	
Directiva Habitat, Anexa II						
Directiva Habitat, Anexa IV				5		
Directiva Păsări					61	
Lista operațională	1	3		2	12	
Protejate de lege (CR, EN, VU)	1	2		1	12	

Exemple de specii rare de plante: *Caltha palustris* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare.

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Xylocopa valga* Gerst., *Iphioides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur.

Exemple de specii rare: *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări** 41 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 9 specii oaspeți de vară, 16 specii cunoscute ca migratoare. Speciile principale caracteristice sunt de luncă și de baltă. *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *Circus aeruginosus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Ardeola ralloides* Scop., *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Crex crex* L., *Cygnus olor* Gmel., *Pernis apivorus* L., L., *Circus cyaneus* Gm. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Nannospalax lucon* Nord., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică comunală.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include aria cu management multifuncțional „Luncă cu iarba-câmpului stoloniferă”. Lunca extinsă a râului este ocupată de variante antropogene bine păstrate de comunități ale luncilor reavene și uscate cu ierburi înalte cu un covor ierbos destul de bogat. Pe alocuri se observă consecințele unui pășunat suprasolicitat, este necesar de a reglementa pășunatul în conformitate cu normativele și de a desemna sectoarele supraamezite, unde acesta nu trebuie să fie admis. Lipsesc fișiile riverane de protecție de-a lungul malurilor râului. Starea populațiilor locale ale herpetofaunei este parțial depresată din cauza pășunatului. Pentru protecția teritoriului este necesar de a aduce folosirea pășunilor în conformitate cu normativele, în cadrul rezervațiilor este necesară înlocuirea pășunatului cu cositul, trebuie păstrate sectoarele cu vegetație ierboasă și desișuri de arbuști.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști.

Valoarea socială și economică. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție, de teritoriu pentru cosit. Totodată este un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Păsările și herpetofauna joacă un rol important în reglarea efectivului de mamifere și insecte dăunătoare.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

64. Brânzeni și Recifele Brânzeni

Localizare. Raionul Edineț, între satele Buzdujeni și Brânzeni, Suprafața 58,0 / 223,1ha. Cuprinde trupul de pădure Racovăț, parcela 73; trupul de pădure Brânzeni, parcele 74 cu suprafața de 98,1 ha (întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Edineț).

48° 5' 16"	L.N.	27° 9' 8"	L.E.
------------	------	-----------	------

Altitudinea absolută: 110 – 165 m, maximă – 165 m, altitudine minimă – 110 m, altitudine medie – 134 m, diferențe de nivel – 10-55 m, limite de înclinări – 6°-20°, expoziții predominante – platou - 35,9%; E - 33,8%; V - 18,1%; N - 5,8%; S, E - 6,3%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-vest al țării, la 67 km spre nord-vest de mun. Bălți, în limitele podișului moldovenesc de nord-est
Relief	Versanții abrupti afectați de prăbușiri și lunca r. Racovăț
Bazin	Rîul Racovăț, afluentul de stînga al r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, și argile ale subetajului volhinian al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landscapei	Regiunea podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia Racovăț, formată din argile, cu cernoziomuri levigate preponderent pe luturi loessoide de grosimi mari

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Stipeto(pulcherrima, pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-caricetum(humilis) potentillosum(arenaria)*, *Stipeto(capillata)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-poaetum(angustifolia)*, *Koelerieto(cristata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Schivereckieto(podolica)-teucrietum(chamaedrys)*, *Potentilloso(arenaria)-teucrietum(chamaedrys, polium)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **păduri:** *Quercetum (robur) herbosum*;
- **poieni și liziere** *Poaetum(pratensis) calamagrostidosum*, *Poaetum(pratensis) herbosum*;
- **lunci:** *Poaeto(pratensis)-Lolietum(perenne)*, *Agrostidetum (alba, stolonifera)*, *Lolieto (perenne)-elytrigieta(repens) herbosa*.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 5SC2PA1FR1ME1DT; Specii principale: SC; Specii secundare/de ajutor: TE, ULC, NU, FR, ME, PA; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 20 (4-35).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	358			12	114	10
Completitudinea datelor (în %)	70			90	85	80
Cartea Roșie a Moldovei		10		2	12	
Lista IUCN		2			4	1
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna		2		8	76	4
Listele Convenției de la Bonn					35	
Directiva Habitat, Anexa II		4		2		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		9		
Directiva Păsări					60	
Lista operațională	27	12		4	15	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	17	10		1	15	

Exemple de specii rare de plante: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Briza media* L., *Clematis integrifolia* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crepis praemorsa* (L.) Tausch, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Euphorbia angulata* Jacq., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Iris pontica* Zapal., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Potentilla alba* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Staphylea pinnata* L., *Thesium linophyllum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L., *Viola collina* Bess.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 34 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 5 specii cunoscute ca migratoare, 2 iernea. Caracterizînd păsările predomină specii de cîmpie și stîncării. *Actitis hypoleucos* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *Galerida*

cristata L., *Alauda arvensis* L., *Riparia riparia* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L., *Saxicola rubetra* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Sylvia communis* Latham., *Muscicapa striata* L., *Lanius collurio*, *Lanius minor* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Sturnus vulgaris* L., *Emberiza citrinella* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Bubo bubo* L. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaea* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. silvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Mustela foina* Erxl. **Exemple de specii rare:** *Spemophilus suslicus* Guld.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea autorității publice centrale (fondul forestier), proprietatea autorității publice locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include monumentele geologice ale naturii "Grotele Brînzeni" (14 ha) și "Recifele Brînzeni" (44 ha), unde are loc un pășunat intensiv. Monumentele sunt separate de un sat neobișnuit pentru Moldova cu o rețea de garduri verzi care ușurează migrația faunei. Teritoriul include la fel și pădurile limitrofe. Este necesar de păstrat sectoarele cu desigururi de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere, de asemenea sectoarele palustre. Pășunatul urmează să fie adus în conformitate cu normativele.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desigururilor de arbuști, extragerea calcarului. Ponderea excesivă a arboretelor din specii introduse (salcâm – 51%, mesteacăn – 6%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenozo, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale; vizitarea de către turiști pentru efectuarea observațiilor asupra landsaftului, a speciilor rare (în perioada dezvoltării în masă) de plante și insecte, în special a fluturilor; folosirea în calitate de pășuni cu presiune reglementată. Refugiu al entomofagilor diverși: insecte, păsări, amfibieni și reptile. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 22,9 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 1,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 30,9 mii lei; total – 55,2 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 57. Exemple: Haraska 1-3; Kukoneshti Veki-In Durduka; Brynzeny 2 – 7, 9, 10, 15; Brynzeny 8-Cyanka; Bynzeni -Tyrla lui Stefan; Brynzeni 13- La Kariera; Brynzeni 14 - La Chimiturul Veki. **Cele mai importante descoperiri :** Brinzeni 1-Mersyna, paleoliticul superior, cultura Brinzeni. Vârsta: 35-33 m. p.C. studată; Bynzeni -Tyrla lui Stefan, așezare a culturii Kukuteni-Tripolie. Vârsta: 5-4 m. p.C. suprafața: 3,2 ha. studiată. Brynzeni 12-Mersyna, cultura Kukuteni-Tripolie. Brynzeni -Stanistea Vaii Bukshii, Kukuteni-Tripolie culture Vârsta: 4 m.p.C. suprafața:5 ha. nestudiat.

Paleontologia: La 3 km spre vest de satul Brînzeni este amplasată o grotă cu sedimente osoase ale vertebratelor pleistocenului tîrziu – holocenului timpuriu (arheologia paleolitic-mezolitic). **Mamiferele** sunt reprezentate de mai mult de 50 de specii, printre acestea se numără: *Canis lupus* L., *Ursus actor* L., *U. spelaeus* Rosen., *Hyaena spelaea* Goldf., *Mustela ermeneia* L., *Martes martes* L., *Felis lynx* L., *Pantera spelea* (Goldf.), *Equus latipes* Grom., *Megaceros euryceros* Aldr., *Rangifer tarandus* L., *Bison priscus* Boj., *Cervus elaphus* L., *Coelodonta antiquitatis* Blum., *Mammutus primigenis* Blum., *Lepus europaeus* Pall., *Mormota bobac* Mull., *Castor fiber* L., *Spalax polonicus* Mex., *Lagurus lagurus* Pall., *Mus musculus* L. Sunt mai mult de 20 de specii de **păsări:** *Lagopus lagopus* L., *Lyrurus tetrax* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Anas platyrhynchos* L., *Falco peregrinus* Tunst., *Buteo lagopus* Pont., *Melanocorypha calandra* L., *Pica pica* L., *Turdus viscivorus* L. **Reptile:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta* sp., *Natrix* sp. **Amfibieni:** *Rana* sp., *Bufo* sp., *Pelobates fuscus* (Laur.)

65. Sculeni-Prut

Localizare. Raionul Ungheni, lângă s. Sculeni, Suprafața - / 113,2 ha.

47° 19' 40"	L.N.	27° 35' 59"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 37 – 40 m, maximă – 95/40 m, altitudine minimă – 45/37 m, altitudine medie – 38,5 m, diferențe de nivel – 3 m, limite de înclinări – 2°.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-vest al țării, la 95 km spre nord-vest de mun. Chișinău, în limitele podișului moldovenesc central
Relief	Lunca extinsă a râului Prut
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile și nisipuri ale subetajului basarabean al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea cîmpiilor și podișurilor de stepă cu fineța ale Bălțului. Cîmpia cu terase și luncă a Balatinei cu cernoziomuri tipice slab humifere și soluri cernoziomoide de luncă

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*;

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăreto-șleau de luncă (80,6%); Plopișuri pure de plop alb (6,7%); Sălcete pure (10,5%); Amestecuri de plop și salcie (2,2%); Compoziția generală a arboretelor: 4PLA3SC1ST1SA1DM; Specii principale: PLA, ST, SA; Specii secundare/de ajutor: ULC, FR, JU, PLN, SC, SL; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 46 (20-80);

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	287		11	17	85	21
Completitudinea datelor (în %)	80		70	80	70	90
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	1	2
Lista IUCN				1		1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				10	54	8
Listele Convenției de la Bonn					15	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				11		2
Directiva Păsări					38	
Lista operațională	4	5		5	2	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)		5		3	2	3

Exemple de specii rare de plante: *Cyperus glomeratus* L., *Potamogeton lucens* L., *Potamogeton natans* L., *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: *Crassiana crassa* Philipsson, , *Fagotia esperi* Ferrusac, *Dreissena polymorpha* P., *Litoglipus naticoides* Pfeiffer, *Hydropsiche ornatula* Mc Lachlan, *Corophium curvispinum* Sars.. **Insecte - exemple de specii rare:** *Ela-ter ferrugineus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna. Speciile principale caracteristice:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Pelobatis fuscus* Laur. **Păsări.** 69 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 11 specii oaspeți de vară, 2 specii cunoscute ca migratoare, 3 iernea. Caracterizând păsările predomină specii de pădure, acvatice, de cîmpie și a sectoarelor agrare, speciile din localități: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier. Proprietatea autorității publice centrale **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse.** Teritoriul include biotopuri de luncă variate: păduri de plop și salcie de luncă, fînețuri de nivel diferit ale luncii, degradate în rezultatul pășunatului suprasolicitat, precum și vegetație palustră ce se dezvoltă pe apele cu adîncime mică. Presiunea antropogenă și regimul acvatic instabil al r. Prut stau la baza caracterului vulnerabil al tuturor biotopurilor. Este necesar de a aduce activitatea economică în zona riverană de protecție a apelor Prutului în conformitate cu legislația. Se recomandă păstrarea aspectului natural al ecotonului forestier.

Pericole și factori nefavorabili. Regimul afectat de viituri pe teritoriu după termene și continuitate nu corespunde celui natural, de aceea are loc desecarea locurilor de reproducere ale amfibienilor. Slăbirea continuă a arboretelor cu proveniență din lăstari, pescuitul necontrolat din albia râului și a bazinelor acvatice temporare, poluarea apei. Pășunatul intensiv și înlăturarea arbuștilor pe liziere. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm – circa 25%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici. În unele arborete este prezent arțarul american, care are un comportament agresiv față de speciile autohtone.

Valoarea socială și economică. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și este interesant pentru turiști și specialiști. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 40,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 2,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 46,7 mii lei; total – 89,8 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

67. Lebădă Albă

Localizare. Raionul Leova. Suprafața -30,0 / 58,0 ha

46° 29' 47"	L.N.	28° 14' 10"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 15 – 20 m, maximă – 20 m, altitudine minimă – 15 m, altitudine medie – 17,5 m, diferențe de nivel – 5 m, limite de înclinări – 0-2°.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud, la 75 km spre sud-vest de mun. Chișinău, în limitele depresiunii Sărata
Relief	Lunca, pe alocuri înmlăștinată și lunca înaltă a r. Prut, cu un impact nesemnificativ al proceselor antropogene și unul mediu al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Prut
Descrierea geologică generală	Este formată de orizonturi alternante de argile și nisipuri ale stratului superior al etajului basarabean al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Cîmpia Sărata, cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosimi mari, cu fragmente de stepă de păiuș

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Cariceto(otruba, hirta)-agrostidetum(stolonifera)*, *Alopecureto(arundinacea)-elytrigietum(repens)*, *Calamagrostideto(epigeios)-elytrigietum(repens) herbosa*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Poaeto(palustris)-agrostidetum(stoloniferae)*, *Elytrigietum(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Butometum(umbellatus)*, *Glycerietum(aquatica)*, *Glycerietum(plicata)*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonnetum(perfoliatus, crispus)*, *Utricularietum(vulgaris)*, *Lemnetum(minor)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	180		8	12	184	22
Completitudinea datelor (în %)	50		40	75	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		1	17	3
Lista IUCN			1	1	9	1
Cartea Roșie a Europei			1	1		
Listele Convenției de la Berna		1		7	121	8
Listele Convenției de la Bonn					67	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV		1	1	8		1
Directiva Păsări					100	
Lista operațională	4	7	1	3	25	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	2	4		1	21	4

Exemple de specii rare de plante: *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Potamogeton natans* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Typha laxmannii* Lepech., *Utricularia vulgaris* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Lymnaea truncatula* (M.), *L. stagnalis* (L.), *L. glutinosa* (M.), *Physa fontinalis* (Draparnaud), *Planorbium corneum* (L.), *Erpobdella nigricolis* (Brandes). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Pallas, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 14 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 12 specii oaspeți de vară, 7 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile de baltă. Păsările caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Porzana porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Alcedo atthis* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Arvicola terrestris* L., *A. sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor. **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse.** Reprezintă un teritoriu înmlăștinit cu desigurii de stufăriș, cu lacuri mici și finețuri în jurul lor, în lunca Prutului, nu departe de râu. Rezervația naturală mixtă "Lebăda Albă" (o parte din teritoriu) nu este reprezentativă din punct de vedere al prezenței populațiilor de specii ale plantelor rare și pe cale de dispariție, dar prezintă flora și vegetația, care mărturisește lipsa totală a esențelor halofile și prezența unui regim hidric inundabil natural în această luncă. Rezervația este supusă unui deficit de apă și unui pășunat excesiv. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Luând în considerație că teritoriul dat reprezintă un loc important de reproducere pentru mai multe specii de amfibieni ar fi binevenită crearea trecerilor subterane pe drumurile agitate din limita lacurilor pentru migrația amfibienilor în perioada de reproducere. Protecția păsărilor este asigurată parțial prin prezența zonei de frontieră. Este necesar: reglementarea pășunatului, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, interzicerea incendiilor.

Pericole și factori nefavorabili. În păduri prezența pe circa 10% a unor arborete din specii introduse necaracteristice ecosistemului respectiv – molid, pin, glădiță; majoritatea arboretelor de plop alb depășesc vârsta de 80 ani, fiind provenite din lăstari. Poluarea și uscarea locurilor palustre, nimicirea directă a animalelor, pășunatul și recrearea deoarece aria este în nemijlocita apropiere a orașului Leova.

Valoarea socială și economică. Este posibilă folosirea teritoriului în calitate de fâneță. În bazinul acvatic se mai întâlnește *Hirudo medicinalis*, iată de ce bazinul acvatic posedă o valoare socială anumită în calitate de rezervație a animalelor folosite în medicină. Amfibienii și reptilele joacă un rol important în relațiile trofice ale ecosistemelor palustre ca consumatori și reglatori ai efectivului unor mamifere și insecte dăunătoare. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

69. Novoandriașevca

Amplasarea. Raionul Slobozia, Transnistria, s. Novoandriașevca, rezervația botanică „Novoandriașevca”, Sectorul Novoandriașevca din ocolul silvic Slobozia, parcela 2, subparcelele 1-20 pe suprafețele Fondului silvic de stat al RMN. Suprafața 71,0 / 233,0 ha.

46° 49' 26.04"	Lat N	29° 56' 46.80"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: minimală -15m, maximă -120 m, medie - 67,5m; expoziții predominante - nord, nord-vest, sud, sud-est, est.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud a țării, limitrofă s. Novoandriașevca, raionul Slobozia.
Relief	Partea sudică a câmpiei Nistrului de Jos. Relief de râpă-vâlcea
Bazinele acvatice	Bazinul r. Cuciurgan.
Descrierea generală geologică	Depuneri ale sistemului neogen, pliocenul mediu-superior, cimerianul superior, Akchagyil inferior, unite între ele.
Caracteristica landșaftului	Regiunea câmpiei cu terase de stepă a Nistrului de Jos. Câmpia plană terasată a Tiraspolului formată preponderent din cernoziomuri obișnuite. Landșaftul câmpiilor terasate de stepă – zonele între râuri cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite cu vegetație de păiuș-negară.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Stipetum lessingianae* Soó 1948, *Stipetum pennatae* Prodan 1939, *Stipetum pulcherrimae* Soó 1942, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi* (Burduja et al. 1956) Sărbu, Coldea et Chifu 1999 (Syn.: *Bothriochloetum ischaemi* (Krist. 1937) I Pop. 1977) subass. *typicum*, subass. *ephedretosum distachyae* Vițalariu 1973, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* (Burduja et al. 1956) Sărbu, Coldea et Chifu 1999 (Syn.: *Medicagini-Festucetum valesiacaе* Wagner 1941 auct. rom.) subass. *galatellosum villosae* Pănzaru et Ruschuk subass. nov. prov.;
- **culturi silvice:** plantații de *Robinia pseudoacacia*, *Pinus pallasiana*, *Acer platanoides*.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretului natural: 10АКБ, 8КЛО2ОПГ; Specii de bază *Robinia pseudacacia*, *Acer platanoides*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 23 (3-42).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	548	16		11	84	12
Completitudinea datelor (în %)	95	50		90		
Cartea Roșie a Moldovei	9			2	6	
Cartea Roșie a RMN	22			3	4	1
Lista IUCN				1		
Cartea Roșie a Europei	2	2		1		
Listele Convenției de la Berna		2		6	63	5
Listele Convenției de la Bonn					19	
Lista operațională	42	8		4	7	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	33	7		2	9	

Exemple de specii rare de plante: *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Gymnospermium odessanum* (DC.) Takht., *Ornithogalum oreoides* Zahar., *Astragalus dasyanthus* Pall., *A. pallescens* Bieb., *Allium podolicum* (Aschers. et Graebn.) Blocki ex Racib., *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Pimpinella titanophila* Woronow, *Poa versicolor* Bess., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Scorzonera mollis* Bieb., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Scutellaria supina* L., *Valeriana tuberosa* L., *Poa versicolor* Bess., *Convolvulus lineatus* L., *Ephedra distachya* L., *Chamaecytisus lindemannii* (est.Krecz.) Klaskova, *Nepeta parviflora* Bieb., *Rochelia retorta* (Pall.) Lipsky, *Eremogone biebersteinii* (Schlecht.) Holub, *Chamaecytisus ratisbonensis* (Schaeff.) Rothm., *Adonis vernalis* L., *Spiraea crenata* L.

Specii caracteristice și rare de animale

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte.** Specii caracteristice: *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch). **Exemple de specii rare:** *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Nymphalis xanthomelas* Esp. *Iphiclides podalirius*, *Papilio machaon*, *Zerynthia polyxena*, *Leptidea morsei*, *Argynnis pandora*, *Minois dryas*, *Scotia hirta*, *Xylocopa valga*, *Lucanus cervus*, *Oryctes nasicornis*. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea*, *Bufo viridis*, *Lacerta agilis*, *Natrix natrix*. **Exemple de specii rare:** *Bombina bombina*, *Lacerta viridis*. **Păsări:** Este caracteristic un complex ornitologic specific, care încorporează specii campofile și sclerofile tipice de stepă, precum și specii silvice de pădure și de silvostepă. Baza populației de păsări o formează *Lanius collurio*, *Emberiza calandra*, *Anthus campestris*, *Luscinia luscinia*. Sectoarele împădurite sunt populate de *Turdus merula*, și *T. philomelos*, *Erithacus rubecula*. Teritoriul rezervației este un loc pentru alimentarea și odihna multor păsări migratoare. **Exemple de specii rare:** *Crex crex*, *Otus scops*, *Coracias garrulus*, *Pernis apivorus*, *Milvus migrans*, *Circus cyaneus*, *C. pygargus*, *Aquila heliaca*, *Hieraaetus pennatus*. **Mamifere.** Specii caracteristice *Erinaceus europaeus*, *Lepus europaeus*, *Vulpes vulpes*, *Mustela nivalis*. A fost înregistrată în rezervație căprioara (*Capreolus capreolus*). **Exemple de specii rare:** *Meles meles*.

Proprietate terenurilor. Obiectul fondului protejat al RMN. Fondului silvic de Stat al RMN.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse

Teritoriu de folosință multifuncțională (71 ha) și teritoriul limitrof, care include un sistem masiv de râpi și vâlcele cu vegetație tipică de stepă. Se află într-o stare bună, cu regim de protecție, o zonă cu folosință limitată, cu protecție strictă din partea statului. Propuneri: demarcarea hotarelor, crearea zonei de protecție, susținere informațională (tablite, placarde ș.a.), regim reglementat de vizitare și intrare pe teritoriu.

Pericolele și factorii nefavorabili. Pășunatul nereglementat, activitatea recreațională nereglementată, colectarea plantelor medicinale, degradarea și dispariția fragmentelor de vegetație de stepă în plantațiile forestiere

Importanța socială și economică. Este o rezervație cu specii de plante endemice, relicte și rare. Este o instituție

științifico-instructivă. Resurse lemnoase, plante medicinale, fânețe, apicultura, bază pentru desfășurarea practicii de studiu a studenților-biologi. Turiștii ar putea face observări asupra vegetației de stepă în perioada de înflorire și vegetație (mai-iunie), precum și asupra speciilor rare de fluturi.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este studiat.

72. Complexul Rașcov

Amplasarea. Raionul Camenca, Transnistria, s. Constantinovca, Rașcov, Ecaterinovca și Valea-Adâncă. Acest teritoriu este format din trei rezervații: Valea Adâncă, Glubokaia dolina și Bugornea. Suprafața **1340,0 / 1362,5ha**

47° 59' 40"	Lat N	28° 52' 14"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 50-215m (133m), versanți cu expoziții predominante - sud, sud-vest, nord-est, nord-vest.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, la 75 km spre nord-est de mun. Bălți în limitele podișului Râbnița.
Relief	Lunca inundabilă și versanții (râul Bugornea afluentul râului Adâncă, r. Glubokaia Dolina și r. Adâncă – afluenți de stânga ai fluviului Nistru) cu o influență antropogenă puternică și un impact neînsemnat al proceselor naturale.
Bazinele acvatice	Bazinul r. Bugornea - afluentul r. Adâncă și cei 2 afluenți de stânga ai Nistrului – r. Glubokaia Dolina și r. Adâncă.
Descrierea generală geologică	Formată din orizonturi alternante din gresii, calcare, nisipuri și argile din seria Moghiliov-Podolsk a proterozoicului, din etajul senomanian al cretacului, etajului badenian, al subetajului volhinian și basarabean al etajului sarmațian, din grosimea indivizibilă a subetajului heronian – etajului meotic al miocenului, depuneri aluviale ale etajelor Akchagyil și cimerian ale pliocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvo-stepă. Câmpia terasată plană de pe lângă Rașcov, cu cernoziomuri tipice, puternic levigate, podzolite .

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercus-Carpinetum*, *Corno-Quercetum roboris*, *Corno-Cerasetum mahalebae*, *Corno-Quercetum roboris subas. caricetosum albae*, *Veratro-Quercetum roboris*; *Amygdaletum nanae*;
- **lunci:** *Vinco herbaceae-Chamaecystetum austriacae*;
- **stepe:** *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosis*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacae*, *Festuceto-Stipetum capitatae*, *Stipetum pannatae*;
- **lunci:** *Calamagrostietum epigeios*.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboreturilor naturale: 10ДЧ, 8ДЧ2ЛПМ+ГО, 6ДЧ2ГО2ЛПМ, 6ДЧ4ЛПМ+КЛО, 6ГО2КЛО1ДЧ1ЛПМ, 10ДЧ, 6ДКР3ЛПМ1КЛО; Specii de bază: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*; specii secundare sau de completare: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 68 (20-160). Compoziția plantațiilor forestiere: 10ДЧ, 10 ДЧ+ЯО, 8ДКР2КЛО, 8ДЧ2ДКР+АКБ+ГР, 5ДЧ5ЯО, 4ДЧ3ГО2КЛО1ЛПМ, 6ДС3КЛО1АКБ+КЛТ, 10СКР+АКБ+АБР+АНВ, 10СКР+АНВ+АКБ+ЯО, 10ОРГ, 10ЯО, 8АКБ2КЛО, 10АКБ, 10АКБ+КЛТ; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: ≈ 45 (5-120).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	456			18	90	22
Completitudinea datelor (în %)	90	10				
Cartea Roșie a Moldovei				5	5	
Cartea Roșie a RMN				8	?	2
Lista IUCN				1		
Cartea Roșie a Europei	4	4		1		2
Listele Convenției de la Berna		1		11	63	14
Listele Convenției de la Bonn					17	8
Lista operațională	46	24		7	6	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	24	7		4	6	5

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum anthora* L., *A. lasiostomum* Reichenb., *Actaea spicata* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Aurinia saxatilis* (L.) Desv., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Genista tinctoria* L., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Gymnocarpium robertianum* (Hoff.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Iris pumila* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Peucedanum ruthenicum* Bieb., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polygala sibirica* L., *Polypodium vulgare* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scrophularia umbrosa* Dumort., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil., *Viburnum opulus* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte – exemple de specii rare: *Iphiclides podalirius*(L.), *Leptidea morsei* Fenton, *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch), *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia hirta* Schr. **Herpetofauna.** *Rana temporaria* L., *Hyla arborea* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Exemple de specii rare:** *Bombina bombina* L., *Rana dalmatina* Bonaparte, *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe quatuorlineata* Lacépède, *Elaphe longissima* (Laur.). **Păsări.** Există o populație numeroasă de specii de silvostepă și de pădure care cuibăresc. Principalele specii sunt: *Fringilla coelebs* L., *Erithacus rubecula* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Sitta europaea* L., *Muscicapa albicollis* Pall., *Parus palustris* L., *P. major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L., *Turdus merula* L. ș.a. Teritoriul rezervației servește drept loc de alimentare și odihnă pentru multe păsări migratoare. O importanță deosebită pentru păsări, în rezervația „Glubokoe Dolina”, o are prezența pădurii mature cu copaci seculari, cu vegetație ierboasă și de arbuști și arbori cu caracter mozaical, amplasată pe pantele rezervației; precum și prezența unui pârâu destul de mare care servește drept loc pentru adăpatul păsărilor. De asemenea, influențează pozitiv asupra păsărilor și factorul scăzut de deranj din partea omului. Este mai sărac complexul reproductiv al rezervației „Valea Adâncă”. Cea mai importantă parte a sa poate fi considerată: *Anthus trivialis* L., *Lanius collurio* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Sylvia atricapilla* L. и *S. communis* Lath. Teritoriul rezervației este folosit drept loc de hrană și de odihnă de păsările migratoare. **Exemple de specii rare:** *Strix aluco* L., *Otus scops* L., *Picus viridis* L., *Dendrocopos medius* L., *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus cyaneus* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus*, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. Se întâlnește aici și mistrețul (*Sus scrofa* L.) și căprioara (*Capreolus capreolus* L.). Fauna chiropterelor este alcătuită din 6 specii, printre care cele caracteristice pentru acest teritoriu - *Myotis daubentonii* și *Nyctalus noctula* Kuhl. În galeria situată în apropierea s. Valea Adâncă, a fost înregistrată *Myotis nattereri* Kuhl – aceasta fiind cel de-al patrulea punct de viațuire pentru această specie în Moldova. **Exemple de specii rare:** *Meles meles* L., *Myotis blythii* Tomes, *M. nattereri* Kuhl, *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Tipul de proprietate și categoria de utilizare. Obiectul fondului protejat al RMN, proprietate de stat. Pădurile – fondul forestier de stat al RMN.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. S-au păstrat arboreturi naturale cu gorun și stejar pedunculat, tei și carpen. Starea florei și a vegetației complexului petrofit Rașcov depinde de gradul de influență antropogenă asupra diferitor sectoare. În locurile des vizitate de oameni și în cele supuse pășunatului, flora autohtonă suferă de un impact puternic direct (colectarea plantelor cu flori, băătoritul ș.a.) și una rezultantă (introducerea speciilor ruderales ș.a.). În același timp, în limitele complexului există sectoare care ar putea servi drept sectoare etalon, într-atât de mică este influența activității antropogene asupra lor. În astfel de locuri grupurile de vegetație se păstrează în starea lor firească. În general, starea florei și a vegetației complexului poate fi apreciată ca una bună. Acest fapt este demonstrat de o abundență și diversitate mare de specii de plante rare. O protecție specială a resurselor de vegetație pe teritoriul complexului este efectuată în prezent doar în cadrul sarcinilor și obligațiilor gospodăririi silvice, adică doar în ceea ce privește speciile lemnoase. Din punct de vedere formal rezervația „Glubokoe Dolina” și „Valea Adâncă” (rezervații peisajere) sunt incluse în componența fondului natural protejat al Transnistriei. În calitate de măsuri de protecție de perspectivă sunt propuse: interzicerea tăierilor și restabilirea pădurii naturale, prevenirea plantării speciilor străine de arbori și arbuști și înlăturarea introducărilor sădiți anterior; crearea unui parc național în baza „Complexului petrofit Rașcov”; interzicerea de arendare a bazinelor de apă și sectoarelor silvice, interzicerea construirii clădirilor private în cadrul complexului și lichidarea construcțiilor private din rezervația Bugornea (parcele 12); răspîndirea în masă printre rândurile populației și în instituțiile de învățământ ale raioanelor Camenca și Ribnița a unor placarde informaționale atractive (prospecte) despre speciile rare ale florei.

Pericolele și factorii nefavorabili. Construcții neautorizate de drumuri și construcții în rezervația Bugornea. Tăierile rase ale pădurii (rezervația „Glubokoe Dolina”). Pășunatul excesiv. Colectarea și săpatul plantelor medicinale rare. Poluarea teritoriului.

Importanța socială și economică. Complexul are o importanță recreațională pentru locuitorii Transnistriei, servește drept loc pentru culesul pomușoarelor și ciupercilor, de asemenea, este o sursă de material lemnos pentru localnici. Cosirea fânului, recoltarea plantelor medicinale, apicultura, o bază pentru practica a studenților-biologi.

Patrimoniul natural și istoric. Probabil că aici se află cea mai mare concentrare de monumente arheologice din Transnistria, numărul lor total fiind de 38. **Cele mai importante descoperiri** sunt Rașcovul și 7-Mlîni. Este un amplasament cu multe straturi ale Paleoliticului Superior. vârsta: 20 mii de ani î.H. Suprafața nu este determinată exact.

73. Dubăsari: Sector Jura-Mihailovca

Amplasarea. Sectorul fluviului Nistru dintre s. Jura, Mihailovca, a raionului Rîbnița, s. Garmațcoe din raionul Dubăsari. Suprafața - / 290,8 ha.

47° 28' 72"	Lat N	29° 56' 40.29"	Long E
-------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 26-130m (78m), versanți cu orice expoziție.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a țării, adiacentă ramificațiilor muntoase sudice ale podișului Podolsk.
Relief	Relief erodat și de vâlcea. Vâlcele și versanți, care se deschid în lunca Nistrului.
Bazinele acvatice	Lunca Nistrului
Descrierea generală geologică	Depuneri ale sistemului de neogen, a miocenului mijlociu, a etajului regional sarmatian din subetajul regional basarabean.
Caracteristica landșaftului	Câmpia terasată plană de pe lângă Mocreansk, cu cernoziomuri obișnuite și tipice. Lunca extinsă a fluviului Nistru. Landșaftul câmpiilor de stepă - lunci inundabile cu graminee, leguminoase-graminee, graminee cu rogoz și mlaștini ierboase.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe și stepe pietroase:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Teucro panonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Campanulo sibiricae – Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina [Festucetalia valesiacaе]*;
- **culturi silvice:** plantații de *Quercus rubra*, *Quercus robur*, *Acer platanoides*, *Tilia cordata*, *Cerasus mahaleb*, *Elaeagnus angustifolia*, *Robina pseudacacia*, *Pinus pallasiana*, etc.;
- **vegetație acvatică și palustră:** nu este studiată, predomină *Phragmiteta australis*;

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția plantațiilor silvice: 6ДКРЗДЧ1КЛО, 8ЛПМ2КЛО+КЛЯ, 6КЛОЗДЧ1ВМ, 6АНВ2ЛХУ1АКБ1СКР, 10СКР, 10АКБ, 7АКБ2ВШМ1ЛХУ+АНВ, 10ОРГ8ВМ2АКБ, 8ЛХУ2АКБ, 10ВШМ; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 27 (7-45).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	212	3	104	8	133	9
Completitudinea datelor (în %)	70	10		90	50	30
Cartea Roșie a Moldovei					6	
Cartea Roșie a RMN	5			2	2	
Lista IUCN			1	1	3	
Cartea Roșie a Europei			1	1		
Listele Convenției de la Berna				5	82	4
Listele Convenției de la Bonn					36	
Lista operațională	11	3	2	2	9	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	5			2	10	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Arum orientale* Bieb., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur..

Speciile caracteristice și rare de animale.

Zoobentos. Specii caracteristice: *Anodonta piscinalis* (L.), *Unio pictorum* (L.), *Astacus leptodactylus* (Eschscholtz), *Dreissena polymorpha* (Pallas), *Proclodion ornatum* (Tchernova), *Erpobdella octoculata* (L.), *Hydropsiche angustipennis* (Curtis). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.), *Theodoxus transversalis* (C.Pfeiffer). **Insecte.** Entomofauna este puțin studiată. **Exemple de specii rare:** *Iphiclides podalirius* L., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Rana ridibunda* Pall., *R. esculenta* L. **Păsări.** Ornitofauna include complexul acvatic-palustru, specii ale grupului ecologic sclerofil și păsări legate de vegetația de arbori și arbuști. În perioada migrațiilor și în timpul iernatului se întâlnește un număr mare de păsări limnofile, printre care domină *Anas platyrhynchos*, *Fulica atra*. **Mamifere.** Fauna mamiferelor rezervației este slab studiată. Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. Fauna chiropterelor numără 6 specii, cele comune sunt: *Myotis daubentonii* Kuhl și *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes.

Tipul de proprietate și categoria de utilizare. Culturi silvice – fondul forestier, fondul acvatic.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanții malului de bază al Nistrului (346 ha), acoperiți cu comunități de stepă și plantații artificiale de culturi lemnoase, sectorul fluviului cu desigurii de vegetație acvatico-palustră. Este interzis pășunatul. Este necesar de a introduce un pășunat reglementat și de a organiza locuri de odihnă pentru turiști, de a asigura un regim de protecție al teritoriului.

Pericolele și factorii nefavorabili. Pășunatul necontrolat, cosirea fânului, colectarea plantelor medicinale, colectarea lemnului. Oscilații esențiale ale nivelului apei în fluviu.

Importanța socială și economică. Nu este evaluată. Teritoriul poate fi utilizat în calitate de obiect turistic.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

74. Palanca

Localizare. Raionul Ștefan-Vodă, lunca fl. Nistru, de la s. Tudora pînă la hotarul cu Ucraina. Suprafața -/ 1466 ha.

46° 24' 32"	L.N.	30° 6' 33"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: 0,3–2,0 m (26 m)

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-vest a țării, la 116 km spre sud-est de mun. Chișinău, la 61 km spre sud-est de mun. Tiraspol în limitele porțiunii de nord-est a cîmpiei Cogîlnic
Relief	Lunca joasă a fl. Nistru
Bazin	Porțiunea inferioară a bazinului fl. Nistru, limanul nistrean
Descrierea geologică generală	Este formată din nisipuri, argile, calcare ale stratului superior al subetajului heronian al miocenului
Caracteristica lanșaftului	Lunca Nistrului de Jos cu soluri de luncă-fineată și înmlăștinite, păduri de luncă și mlaștini ierboase

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) phragmitosum(australis)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Salicetum(alba) typhosum*, *Populeta(alba)*, *Fraxinetum-Populeto(alba)-ulmosum*
- **lunci:** *Cariceto(otrubae, hirta)-agrostidetum(stolonifera)*, *Alopecureto(arundinacea)-elytrigiet(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Poaeto(palustris)-agrostidetum(stoloniferae)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Butometum(umbellatus)*, *Scirpetum(tabernaemontanum)*, *Eleocharieta(palustris)i*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(perfoliatus, crispus)*, *Lemnetum(minor, trisulca)*.

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	135	1	64	10	161	19
Completitudinea datelor (în %)	80	20	70		80	80
Cartea Roșie a Moldovei		1			18	4
Lista IUCN	1		1		4	2
Cartea Roșie a Europei	1		1			
Listele Convenției de la Berna	1		1	7	110	9
Listele Convenției de la Bonn					60	
Directiva Habitat, Anexa II				7		2
Directiva Habitat, Anexa IV			1			
Directiva Păsări					89	
Lista operațională	6		1	1	23	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	2	1		2	21	5

Exemple de specii rare de plante: *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Salvinia natans* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: *exemple de specii rare:* *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte -** *exemple de specii rare:* *Carabus clathratus* L.

Herpetofauna. Sunt caracteristice speciile: *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L. **Păsări.** Specii de pădure, de luncă, ale complexului palustru și de câmp, predominant paserinele mici. Multe păsări ale complexului palustru și de luncă. Deseori se întâlnesc diferite specii de stîrci, ciocănitari, bufnițe, fazani. În timpul migrației se întâlnesc și culici, rațe, păsări răpitoare. Cuibăresc 73 specii de păsări pe acest teritoriu, 48 specii cunoscute ca migratoare. **Exemple de specii rare:** *Haliaeetus albicilla* L., *Falco vespertinus* L., *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Crex crex* L., *Coracias garrulus* L., *Pelecanus onocrotalus* L., *Egretta alba* L., *Plegadis falcinellus* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *Ciconia nigra* L., *Ardeola ralloides* Scop., *Oriolus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila chrysaetos* L., *Pandion haliaetus* L. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Mustela putorius* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreber., *Mustela lutreola* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. 143,9 ha de terenuri acoperite cu vegetație silvică se află în proprietatea statului (întreprinderea pentru silvicultură Tighina), cca. 50 ha – comunei Palanca. Pășunile și bălțile aparțin satelor Tudora și Palanca.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Sectorul cuprinde fișia riverană de protecție a apelor de la s. Tudora spre sud pe cursul Nistrului pînă la hotarul cu Ucraina, ce aparține fondului de stat al apelor și celui forestier (terenurile silvice 143,6 ha în sectorul "Palanca"), precum și pășunile limitrofe și terenurile fostei întreprinderi piscicole din s. Palanca, amplasată spre sud de s. Palanca pînă la hotarul cu Ucraina. În sectorul „Palanca” pe meandrele foarte joase s-au păstrat păduri de luncă cu vîrsta de 50-95 ani inundate pe termen lung de către viiturile Nistrului: sălcișuri de luncă (fragmente de sălciș jilav - 7Sa3Pla și 9Sa1Fra) și plopișuri umede de formațiunea *Populeta(alba)* și derivatele acesteia - 10Pla, 7Pla3Sa, 6Pla3Fra1Sa, 6Pla3Sa1A-ra, 5Pla3Fr2Ulv. Pe unele sectoare rolul dominant trece la frasin - comunitățile de *Fraxinetum-Populeto(alba)-ulmosum* (6Fr2Ulm2Fra, 5Fra3Ulv2Sa, 5Fr5Fra, 4Fra2Fr4Ara), pe elementele ridicate de relief inundate pe un termen mai scurt – la pădurile de frasin cu participarea stejarului pedunculat (6Fr2St1Pa1Pla, 5Fr2St2Pla1Dt, 6Fr2St2Ulv, 5Fr3Fr2St). Cca. 80% din arboreturi sunt de proveniență din lăstari; plantațiile artificiale constituie 20%; 24% de arboreturi sunt de productivitate joasă; cca. 65% constituie plantații cu coroană mică și rărișuri. Terenurile înmlăștinite limitrofe teritoriului fondului acvatic din ultimul meandru și bazinele acvatice ale fostei întreprinderi piscicole atribuite primăriei Palanca, ocupate cu mlaștini ierboase și lunci înmlăștinite. O parte a zonei Ramsar "Nistrul de Jos", zona și măsurile de gestionare sunt propuse în planul de management al sitului.

Pericole și factori nefavorabili Vînatul ilegal, Dezvoltarea în masă a stușișurilor pe lacurile mici. Construcțiile rămase ale fostei gospodării piscicole deteriorează aspectul landșaftului.

Valoarea socială și economică. Una dintre cele mai mari teritorii înmlăștinite din Moldova cu o dezvoltare naturală. Obiect turistic pentru efectuarea observațiilor asupra landșaftului de luncă, pădurilor, speciilor rare de

plante și acumulările de păsări. Multe specii de păsări, mistrețul și căpriorul sunt obiecte ale vânătoarei amatoare, aici sunt destul de numeroase. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 47,2 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 2,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 45,3 mii lei; total – 94,7 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

76. Rîpa Budăi

Localizare. Raionul Taraclia. Lîngă s. Budăi. Suprafața -16,0 / 324,6 ha

45° 52' 02"	L.N.	28° 25' 28"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 35-150 m, versanți cu expoziție nord-est

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud, la 135 km spre sud de mun. Chișinău la hotarul Podișului Tigheciului și cîmpiei Cahul
Relief	Râpa pe versantul de dreapta a r. Salcia Mare, afluent de dreapta a r. Ialpugul Mare cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Salcia Mare
Descrierea geologică generală	Este formată de sedimente nisipoase ale substratului neorus al stratului ponțian și stratului nedivizat de aluviuni al etajelor cimerian și Akchagyil ale pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Cîmpia Cahului, cu cernoziomuri carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Botriochloeta herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum)*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*;
- **plantații artificiale:** monoculturi de *Robiniatum(pseudacacia)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	206			7	96	8
Completitudinea datelor (în %)	50			70	80	70
Cartea Roșie a Moldovei		4		2	7	
Lista IUCN					4	1
Cartea Roșie a Europei	1	1				
Listele Convenției de la Berna		1		6	69	2
Listele Convenției de la Bonn					22	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		6		
Directiva Păsări					42	
Lista operațională	7	8		3	10	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	5	4		1	9	

Exemple de specii rare de plante: *Allium paniculatum* L., *Astragalus excapus* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cynosurus cristatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum fimbriatum* Willd.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Podarcis tauricus* Pallas, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Cuibăresc 60 specii de păsări pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 1 specii oaspeți de iarnă, 18 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx*

torquilla L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Mamiferele:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a unității teritorial-administrative.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Monumentul naturii, geologic «Râpa Budăi» și paleontologic «Aflorimentul paleofaunei», sunt prezente pe teritoriul dat, ce reprezintă primordial sectoare de stepă și cuprind multiple specii de plante rare, inclusiv și medicinale. Protecția speciilor de plante și animale luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în monumentul naturii geologic și paleontologic „Râpa Budăi” nu corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Este necesară elaborarea acestor măsuri, deși în primul rând este necesar de a aduce pășunatul în corespundere cu normativele.

Pericole și factori nefavorabili Pășunatul excesiv influențează foarte negativ asupra ecosistemelor, la fel și asupra speciilor ocrotite de stat; lichidarea desigurilor de arbuști, și nimicirea adăposturilor de hibernare a herpetofaunei.

Valoarea socială și economică. Teritoriul posedă o valoare pentru pășunatul vitelor ținute de populația locală. Este posibilă folosirea în calitate de bancă a semințelor de specii de plante edificatoare de cenoză, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Refugiu pentru polenizatori și multe grupuri de animale (amfibieni, reptile, păsări etc.) cu un rol important în reglarea efectivului unor mamifere și insecte dăunătoare.

Patrimoniul natural și istoric. Monumentele istorice nu au fost evaluate. Paleontologia. Pliocenul Mijlociu-complexul faunistic moldovenesc. **Reptile.** *Testudines:* *Testudo* sp. *Serpentens:* *Coronella austriaca* Laur., *Natrix* cf. *sansaniensis* (Lartet). **Mamifere.** *Primates:* *Dolichopitecus* cf. *rusciniensis* Deperet., *Lagomorfa:* *Pliopentolagus moldaviensis* Gureef et Konkova., *Trichizolagus dimitrescuae* Rad. et Samson., *Ochotona antiqua* (Argilopolo et Pidoplitshko), *O.* cf. *exima* Khomenco. **Rodentia:** *Trogontherium* cf. *minus* Newton, *Promimomys moldavicus* (Kormos), *Pliomys* cf. *kowalskii*, Schewtchenko., *Apodemus* cf. *dominans* Kretzoi. **Artiodactila:** *Paracamelus alexjevi* Havesson., *Procapreolus cusanus* Croizet et Jobert., *Cervus* sp., *Gazella* sp.

77. Râpa Musaitu

Localizare. Raionul Taraclia Suprafața 5,0 / 160,3 ha

45° 49' 12"	L.N.	28° 30' 12"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 35-130 m.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud, la 135 km spre sud de mun. Chișinău, la hotarul dintre podișul Tigheci și câmpia Cahul
Relief	Râpa de pe versantul de dreapta a r. Salcia Mare, afluentului de dreapta a r. Ialpugul Mare cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Salcia Mare
Descrierea geologică generală	Formată din depuneri nisipoase ale subetajului neorus al etajului pontian și ale stratului indivizibil de aluviuni ale etajelor cimierian și Akchagyil al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Câmpia Cahul cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Botriochloeta herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Artemisieta(santonica) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Elytrigieto(angustifolia)-folieta(perenne) herbosa*.
- **plantații artificiale:** monoculturi - *Robinetum (pseudacacia)*.

Tipurile de formațiuni silvice:

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	190			9	96	8
Completitudinea datelor (în %)	40			80	80	70
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	7	
Lista IUCN					4	1
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna		1		8	69	2
Listele Convenției de la Bonn					22	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		8		
Directiva Păsări					42	
Lista operațională	10	9		4	10	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	7	5		1	9	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Astragalus excapus* L., *A. dasyanthus* Pall., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cynosurus cristatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos – nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus fragrans* (Pall.), *Scolia maculata* (Drury), *Papilio machaon* (L.), *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.**

Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Pallas, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Coluber caspius* Gmelin, *Pelobates fuscus* Laur.

Păsări. Cuibăresc 60 specii de păsări pe acest teritoriu, 5 specii oaspeți de vară, 18 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile silvice. Păsările caracteristice: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *F. albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a unității teritorial-administrativă.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Monumentul naturii geologic și paleontologic „Râpa Musaitu” este prezent pe teritoriu. Reprezintă primordial sectoare de stepă și cuprinde multiple specii de plante rare, inclusiv și cele medicinale. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de stepă. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în monumentul dat nu corespund necesităților pentru menținerea ecosistemelor și speciilor ocrotite de stat. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Este necesară elaborarea acestor măsuri, cu toate acestea în primul rând este necesar aducerea pășunatului în corespundere cu normativele. Trebuie păstrate locurile cu desigur de arbuști.

Pericole și factori nefavorabili Pășunatul excesiv dăunează considerabil speciilor ocrotite de stat; lichidarea deșeurilor de arbuști, și nimicirea adăposturilor de hibernare.

Valoarea socială și economică. Teritoriul posedă o valoare pentru pășunatul vitelor ținute de populația locală. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de seminte a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Refugiu pentru polenizatori și animale variate ce distrug dăunătorii din agricultură.

Patrimoniul natural și istoric. Monumentele istorice nu au fost evaluate. **Paleontologia.** Musaitu – Pliocenul Mijlociu – complexul faunistic moldovenesc. **Mammalia.** *Primates:* *Dolichopitecus cf. rusciniensis* Deperet. **Insectivora:** *Talpa minor* Freudenberg., *Soricidae*. Gen.?. **Lagomorfa:** *Pliopentolagus moldaviensis* Gureef et Konkova.,

Hypolagus brachygnathus Kormos., *Pratilepus kutschurganicus* I.Top., *Ochotona* sp. **Rodentia**: *Castoridae*. Gen.?, *Microspalax* cf. *compositodontus* W.Top., *Cricetinae*. Gen.?. *Murinae*. Gen.?. *Pliomys* cf. *kowalskii* Schev., *Perisodactyla*: *Hipparion* sp., *Dicerorhinus* cf. *megarinus* (Christol). *Artiodactyla*: *Cervidae*. Gen.?. *Bovinae* Gen.?. *Tylopoda*: *Paracamelus* cf. *alexjejevi* Hav. *Proboscidae*: *Mostodont borsoni* Hays., *Anancus* ex. Gr. *Arvernensis*., *Carnivora*: *Vulpes* sp. **Reptilia**. *Testudines*: *Melanochelys mossczyi* (Mlinarski). *Sauria*: *Pseudopus* cf. *pannonicus* (Kormos). *Serpentens*: *Coluber gemonensis* (Laur.), *Elaphe longissima* (Laur.), *Natrix longivertebrata* Szyndlar, *Vipera* cf. *kuchurganica* Zerova.

78. Bugeac

Localizare. UTA Găgăuzia, lângă satului Bugeac. Suprafața – 60,0 / 162,8 ha.

46° 24' 19"	L.N.	28° 42' 48"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 60-120 m. expoziția versanților – V, NV

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud, la 70 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele depresiunii Ialpuș
Relief	Versanții de stânga a vâlcele, ce întretaie versanții de stânga a luncii r. Ialpușul Mare cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Ialpușul Mare
Descrierea geologică generală	Formată din argile și nisipuri ale stratului indivizibil al subetajului heronian - etajului meotic al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului Colinele Ialpuș, preponderent cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare, cu vegetație de păiuș-negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepa:** *Stipeto*(*capillata*, *lessingiana*)-*festuceta*(*valesiaca*) *herbosa*, *Stipeto* (*capillata*, *lessingiana*)-*bothriochloeta*(*ischaemum*) *herbosa*, *Stipetum*(*capillata*, *lessingiana*) *crinitariosum* (*villosa*), *Festucetum*(*valesiaca*), *Festuceta*(*valesiaca*) *herbosa*, *Galiето*(*verum*)-*festucetum*(*valesiaca*), *Festucetum*(*valesiaca*) *caricosum* (*praecox*), *Stipeto*(*ucrainica*)-*festuceta*(*valesiaca*) *herbosa*, *Festuceto* (*valesiaca*)-*Stipeta* (*ucrainica*, *lessingiana*) *herbosa*, *Festuceto*(*valesiaca*)-*stipeta*(*tirsa*) *herbosa*, *Poaeta*(*angustifolia*) *herbosa*, *Poaetum*(*angustifolia*) *elytrigiosum*, *Poaetum*(*angustifolia*) *caricosum*(*praecox*), *Bothriochloetum*(*ischaemum*) *herbosum*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	333			4	63	10
Completitudinea datelor (în %)	80			50	95	70
Cartea Roșie a Moldovei		6			4	
Lista IUCN		1			4	
Cartea Roșie a Europei	5	1				
Listele Convenției de la Berna				2	45	2
Listele Convenției de la Bonn					22	
Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV	5			2		
Directiva Păsări					30	
Lista operațională	43	10		1	9	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	23	4			7	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Colchicum fominii* Bordz., *Crambe tatarica* Sebeok, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus pallidiflorus* Ser., *Ephedra distachya* L., *Eremogone cephalotes* (Bieb.) Fenzl, *E. rigida* (Bieb.) Fenzl, *Galium volhynicum* Pobed., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum oreoides* Zahar.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus paradoxus* (D. Torre), *Bombus*

argillaceus Scop., *Bombus fragrans* (Pall.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Podarcis tauricus* Pallas, *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur. **Păsări.** cuibăresc pe acest teritoriu 18 specii, la migrație sînt întilnite încă 5 specii, 12 specii întilnite la migrațiile trofice de vară. Predomină specii de stepă și de cîmpie. Păsările caracteristice: *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L., *Saxicola rubetra* L., *Lanius collurio* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L. **Mamiferele** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *M. spicilegus* Petenyi., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L. **Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului.** Proprietate publică a unității teritorial-administrative.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Sectorul este amplasat pe teritoriul regiunii geobotanice a stepelor Bugeacului de negară și de păiuș-negară, incluse în cadrul provinciei pontice (bazinului Mării Negre). O parte a lui este prezentat de rezervația naturală Bugeac (56 ha) și aria cu management multifuncțional „Sectorul de stepă în nordul Bugeacului» (4 ha), o altă parte – de sectoare de stepă limitrofe la nord și vest și ce trec pe partea opusă a colinei pe versantul cu expoziție sudică, partea de sud se învecinează cu terenurile agricole aflate în proprietate privată. Reprezintă o stepă deluroasă cu vâlcele nu prea mari de-a lungul versanților, ce creează niște condiții mai umede, ceea ce îmbunătățesc condițiile trofice și atenuază deficitul de apă pentru insectele mobile. Braniștea a fost creată în scopul menținerii stepei virgine din negară și protecției diverselor specii de plante medicinale. Este una din cele mai bogate braniști după diversitatea speciilor și fitocenozelor. Plantele medicinale constituie 33%, eteroleaginoase 12%, eteromelifere 12%, furajere 33%. Protecția speciilor luate sub ocrotirea statului este legată de menținerea și limitarea activităților de gestionare a sectoarelor de stepă. Caracteristice pentru această zonă sunt stepele veritabile cu un amestec sărac de ierburi cu dominarea în covorul ierbos a speciilor euxerofile de negară *Stipa ucrainica* P.Smirn. și *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr. În condițiile mai mezofile sunt răspândite fragmente de stepe de luncă cu participarea speciilor mezoxerofile de negară (*Stipa dasyphylla*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*). Fragmentele de stepă păstrate până în prezent pe teritoriile ocrotite și limitrofe acestora sunt prezentate de variante antropogene a stepelor veritabile și, parțial, a celor de luncă. Comunitățile primare cu grad variat de distrugere, ce și-au păstrat structura și nucleul floristic, sunt reprezentate de formațiunile *Stipetum* și *Festucetum stiposum*. Comunitățile derivate sunt reprezentate de 2 grupuri: ce au păstrat dominarea speciilor stepei primare – *Festuca valesiaca*; și cu predominarea speciilor derivate, preponderent *Bothriochloa ischaemum*. Pe versanții folosiți pentru pășunat în apropiere de rezervații sunt răspândite comunități diverse cu predominarea speciilor derivate și cu un grad de distrugere înalt al covorului ierbos – comunități sărace din punct de vedere floristic de bărboasă, păiuș, firuță și pir, cu o participare considerabilă în covorul ierbos a speciilor buruienose și necomestibile. Comunitățile de stepă ce ocupă un teritoriu atât de mic, sunt capabile să păstreze speciile de plante de stepă o perioadă relativ mică, nu sunt capabile să asigure o funcționare normală a ecosistemului de stepă în ansamblu. În legătură cu aceasta este necesară extinderea ariei protejate a nucleului. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația naturală de plante medicinale „Bugeac” corespund în general necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Este necesar de a introduce cositul periodic pe porțiuni pe sectoarele ocrotite, iar pe cealaltă parte în primul rând este nevoie de adus pășunatul în conformitate cu normativele.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv dăunează considerabil speciilor ocrotite de stat; incendierea vegetației.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Teritoriul are o importanță pentru pășunatul vitelor ținute de populația locală. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție de plante; pentru colectarea plantelor medicinale. Totodată teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Refugiu pentru polenizatori și diverse animale, ce distrug dăunătorii din agricultură.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

79. Nicolscoe-stepa

Amplasarea. Se află în raionul Slobozia, Transnistria. Ocolul silvic Slobozia, terenurile fondului silvic de stat. Suprafața – / 103,3 ha.

46° 52' 42.06"	Lat N	29° 52' 07.43"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 30-120m (75m), expoziții predominante - nord, sud-vest, est.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud a țării, limitrofă nemijlocit s. Nicoliscoe a raionului Slobozia.
Relief	Partea sudică a câmpiei Nistrului de Jos. Relief de vâlcele și râpe.
Bazinele acvatice	Bazinul râului Cuciurgan.
Descrierea generală geologică	Depuneri ale sistemului de neogen, pliocenul mijlociu-superior, cimerianul superior, Akchagyil inferior - unificate.
Caracteristica landşaftului	Câmpia terasată plană a Tiraspolului, cu predominarea cernoziomuri obișnuite. Landşaftul câmpiilor terasate de stepă – sectorul dintre riuri cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite cu vegetație de păiuș-negară.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepa:** *Stipetum lessingiana*, *Stipetum pulcherrima*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Bothriochloetum ischaemi* subass. *typicum*, subass. *ephedretosum distachyae* Vițalariu 1973, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacae* subass. *galatellosum villosae* Pănzaru et Ruschuk subass. nov. prov.;
- **culturi silvice:** plantații *Robinia pseudacacia* ;

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția plantațiilor silvice: 10SA; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 27 (4-46).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	292	6		11	31	7
Completitudinea datelor (în %)	95	20		90	40	40
Cartea Roșie a Moldovei				2	1	
Cartea Roșie a RMN	11			3	2	1
Lista IUCN				1	2	
Cartea Roșie a Europei	1	1		1		
Listele Convenției de la Berna		1		6	2	3
Listele Convenției de la Bonn					10	
Lista operațională	26	6		4	2	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	11	4		2	2	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Berberis vulgaris* L., *Centaurea trinervia* Steph., *Cerastium semidecandrum* L., *Chamaecytisus lindemannii* (V.I. Krecz.) Klaskova, *Ch. ratisbonensis* (Schaff.) Rothm., *Ch. rochelii* (Wierzb.) Rothm., *Colchicum triphyllum* G.Kunze, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Eremogone Biebersteinii* (Schlecht.) Holub, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Limonium Gmel.ii* (Willd.) O.Kuntze, *Pleconax conica* (L.) Sourkova, *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult. fil., *Verbascum phoeniceum* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Specii caracteristice: *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Exemple de specii rare:** *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur., *Bombina bombina* L. **Exemple de specii rare:** *Triturus cristatus* Laur., *Bufo bufo* L. **Păsări.** Specii caracteristice: specii tipice de stepă campofile și sclerofile. Baza populației de păsări o constituie: *Alauda arvensis*, *Emberiza calandra*, *Lanius collurio*, *Anthus campestris*, *Saxicola torquata*, *Sylvia communis*, *Emberiza hortulana*. Teritoriul sectorului servește pentru alimentarea și odihna multor păsări migratoare. Exemple de specii rare: *Circus cyaneus*, *Coracias garrulus* (a cuibărit în anii '90). **Mamifere.** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Nannospalax leucodom* Nordmann, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. În prima jumătate a anilor '90 ai sec. XX pe aceste locuri exista o colonie a popândăului cu pete (*Spermophilus suslicus* Gildenstädt). **Exemple de specii rare:** *Meles meles* L.

Tipul de proprietate și categoria de utilizare. Fondul forestier de stat.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Starea vegetației este sa-

tisfăcătoare. Au loc activități recreative necontrolate, pășunatul, culesul de ierburi medicinale. Teritoriul nu se află sub protecție. Se recomandă un regim de protecție și o utilizare reglementată a teritoriului (limitarea pășunatului).

Pericolele și factorii nefavorabili. Pășunatul, odihna, colectarea plantelor medicinale.

Importanța socială și economică. Este un refugiu pentru speciile rare de plante. Sursă de material lemnos, plante medicinale, fineață, loc pentru apicultură, bază pentru practica de instruire pentru studenții-biologi.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

80. Pădurea Chițcani

Amplasarea. Situată în raionul Slobozia, s. Chițcani, or. Slobozia. Suprafața - / 1286,2 ha.

46°47'42	Lat N	29°38'44	Long E
----------	-------	----------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 6-10m

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de sud-est a țării la 69 km spre sud-est de mun. Chișinău, la 10 km spre sud-est de mun. Tiraspol în limitele câmpiei Nistrul de Jos.
Relief	Partea inferioară și de mijloc a luncii inundabile a f. Nistrului.
Bazinele acvatice	Partea inferioară a bazinului f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Formată din nisipuri, argile, calcare din grosimea superioară a subetajului basarabean, al etajului sarmațian al miocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiei terasate de stepă a Nistrului de Jos. Lunca inundabilă extinsă a f. Nistru cu soluri de luncă inundabilă, soluri nămolose – de luncă – palustre, pe alocuri cu păduri de plop și salcie, și sectoare de luncă inundabilă și mlaștini.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** formațiuni de plop alb - *Populetum (alba) rubosum*, *Populetum (alba) convallariosum*, *Populetum (alba) chaerophyllosum (temulis)*, *Fraxineto – Populetum (alba) ulmosum*, **frasin comun** - *Populeto (albae)-Fraxineta (excelsior)*, *Fraxinetum (excelsior)*, *Populeto (albae) - Querceto roboris - Fraxineta (excelsior)*, **stejar pedunculat** - *Fraxineta (excelsior) - Quercetum roboris*, *Populeto (albae) - Fraxineta (excelsior) - Quercetum roboris*;
- **lunci:** lunci de văi de toate tipurile – înmlăștinite, igrasioase, reavene;
- **vegetație acvatico-palustră** - *Pharagmiteta australisi*, *Scirpetum lacustris*, *S. tabernaemontanii*, *Typhetum angustifolii*, *T. laxmannii*.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția plantațiilor silvice: 10ТБ, 8ТБ2ЯО+БРС, 5ЯО4ТБ1БРС, 10ЯО, 7ЯО2ДЧ1ТБ+БРС, 6ЯО3ДЧ1ТБ, 6ЯО2ДЧ2ТБ, 7ДЧ3ЯО, 5ДЧ2ЯО2ТБ1БРС, 8ИВБ2ТБ, 10ИВБ; Specii de bază: *Quercus robur*, *Populus alba*, *Salix alba*, *Fraxinus excelsior*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 59 (3-95).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	172	24		11	84	25
Completitudinea datelor (în%)	95	60		90	80	70
Cartea Roșie a Moldovei		10		2	16	
Cartea Roșie a RMN		10		3	9	2
Lista IUCN				3	2	1
Cartea Roșie a Europei		17		1	1	1
Listele Convenției de la Berna		5		6	61	16
Listele Convenției de la Bonn					18	10
Lista operațională	13	31		4	9	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	1			4	25	15

Exemple de specii rare de plante: *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim., *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Carex pseudocyperus* L., *Cyperus glomeratus* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Potamogeton gramineus* L., *P. natans* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Typha laxmannii* Lepech.

Insecte. Exemple de specii rare: *Calosoma sycophanta* L., *Elater ferrugineus* L., *Morimus funereus* Muls., *Papilio machaon* L., *Parnassius mnemosyne* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Aromia moschata* L., *Protaetia aeruginosa* L., *Cucujus cinnabarinus* Scop., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner, *Apatura metis* Freyer, *Argynnis*

pandora Den. et Sch., *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Satyrium spini* Schiffermüller, *Satyrium w-album* Knoch, *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia hirta* Schr. **Herpetofauna:** Specii caracteristice: *Rana ridibunda* Pall., *R. esculenta* L., *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur., *Bufo bufo* L., *Emys orbicularis* L. **Păsări:** Specii caracteristice: *Fringilla coelebs* L., *Sylvia atricapilla* L., *Parus major* L., *Turdus merula* L., *Turdus philomelos* Brehm, *Luscinia luscinia* L., *Passer montanus* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Muscicapa striata* Pall., *Corvus cornix* L., *Parus caeruleus* L., *Erithacus rubecula* L., *Oriolus oriolus* L., *Jynx torquilla* L., *Carduelis carduelis* L., *Ficedula albicollis* Temm., *Dendrocoptes major* L., *D. medius* L. **Exemple de specii rare:** *Milvus migrans* Bodd., *Falco subbuteo* L., *Otus scops* L., *Coracias garrulous* L. – aici se are în vedere câteva astfel de păsări, care se atribuie la o formă dendrofilă ecologică atipică și rară. În anul 2010 aici s-a înregistrat cuibăritul speciilor de păsări *Sitta euroraea* L., *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *Pandion haliaetus* L. **Mamifere:** Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Myotis dasycneme* Boie, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Meles meles* L.

Proprietate terenurilor. Teritoriul se află în proprietatea fondului silvic de stat.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Teritoriul, o parte a căreia este inclusă în Zona Ramsar „Nistru de Jos”, are o structură eterogenă. Include păduri de luncă inundabilă, vegetație acvatică-palustră și de luncă. Pădurile naturale cresc în lunca inundabilă pe partea riverană a fluviului Nistru și sunt reprezentate de formațiuni de plop alb - *Populetum (alba) rubosum*, *Populetum (alba) convallariosum*, *Populetum (alba) chaerophylosum (temulis)*, *Fraxineto - Populetum (alba) ulmosum*, frasin comun - *Populeto (albae)-Fraxineta (excelsior)*, *Fraxinetum (excelsior)*, *Populeto (albae) - Querceto roboris - Fraxineta (excelsior)*, stejar pedunculat - *Fraxineta (excelsior) - Quercetum roboris*, *Populeto (albae) - Fraxineta (excelsior) - Quercetum roboris*. În ultimii ani în rezervație au loc tăieri în masă, inclusiv și tăierea copacilor seculari, iar în luminișuri se formează desișuri de plante buruienose. În unele luminișuri sunt plantați arbori tineri, inclusiv și adventivi (pinul). Are loc pășunatul vitelor pe liziere și în zonele silvice învecinate acestora. Marea diversitate de specii de insecte, păsări, mamifere și a herpetocomplexului este cauzată de structura eterogenă a acestei păduri (etajarea, existența arborilor cu defecte, tăieri ale copacilor cu vîrstă diferită și «factorul de lizieră», legat de acestea, existența bazinelor acvatice (albie veche a r. Botna, fl. Nistru ș.a.), o temperatură și un regim de umiditate optim ș.a.). Însă ținînd cont de faptul că în fiecare an pădurea tot mai mult capătă un aspect de grădină publică, pe viitor s-ar putea prognoza dispariția unor păsări ce cuibăresc acolo sau micșorarea numărului unui șir de specii (*Milvus migrans* Bodd., *Falco subbuteo* L., *Strix aluco* L., *Coracias garrulus* L., *Dendrocoptes major* L., *Picus canus* Gmel.). În același timp are loc și un proces opus – colonizarea și creșterea abundentă a speciilor plastice (*Columba palumbus* L., *Dendrocoptes syriacus* Gengl et Ehrenb., *Passer montanus* L., *Passer domesticus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Corvus cornix* L., *Pica pica* L. ș.a.) (Tișcenkov, 2005). O mare importanță pentru zoocenoza pădurii o are păstrarea arborilor bătrîni cu defecte, a crengilor uscate, a subarboretului și a învelișului ierbos. Este dezirabilă continuarea și activizarea activității ecologice de instruire în rândurile populației locale din or. Tiraspol, s. Chițcani. Este necesară o amenajare rațională a locurilor de odihnă în masă a oamenilor. Trebuie păstrați arborii, unde au fost înregistrați lilieci sau urmele lor, de creat adăposturi sub formă de scorburi mai ales în pădurea tînără sau în plantațiile forestiere. Zonarea și măsurile de administrare pentru o parte din teritoriu sunt propuse în proiectul planului de management a Zonei Ramsar.

Pericolele și factorii nefavorabili. Uscarea arboretului de stejar, frasin și plop hibrid în plantațiile silvice, care s-au pomenit în condiții de dezvoltare silvică necorespunzătoare, pe sectoarele limitrofe porțiunilor terasate și a celei centrale ale luncii inundabile, formarea unor plantații cu rășișuri. Reducerea stabilității comunităților silvice, în primul rînd a celor de proveniență din lăstari. Înlocuirea speciilor autohtone cu arțarul american agresiv. Distrugerea a ceea ce a rămas din pădurile bătrîne și nimicirea comunităților ierboase prețioase. Nemicirea arborilor scorburoși, a arboretului uscat în picioare, a celui cu vîrfurile uscate, a arborilor cu scoarța desfăcută și înlăturarea arborilor mari răsturnați de furtună, ceea ce nu aduce avantaje economice prea mari și, de obicei, nu are nici o importanță sanitară, dar distruge condițiile de trai ale multor specii ocrotite. Activitatea recreațională necontrolată. Reducerea diversității biologice.

Importanța socială și economică. Pădurea de la Chițcani este una dintre cele mai populare locuri de odihnă din Transnistria. Are și o importanță cultural-instructivă (este un loc de efectuare a practicii de instruire pentru studenți, a excursiilor în natură, etc.). Pădurea este un loc cu o concentrare mare a speciilor rare de insecte. O diversitate mare de condiții pedo-

logice și vegetative, precum și varietatea biotopilor au favorizat păstrarea speciilor puțin numeroase și rare. Această pădure ar putea servi drept teren experimental pentru elaborarea căilor de optimizare a relațiilor dintre animalele sălbatice și om pe un teritoriu valorificat activ în scopuri recreative. Rezervația are un anumit rol în activitatea de ocrotire și dispersare a speciilor de animale de vânatoare. Chiropterele care trăiesc în pădure devorează o cantitate mare de insecte dăunătoare serale și nocturne, care nu sunt accesibile pentru păsările de zi, prin aceasta contribuind la protejerea terenurilor agricole și pădurii de acțiunea lor nefastă. Teritoriul poate fi utilizat pentru colectarea produselor nesilvice ale pădurii (ciuperci, pomușoare, plante medicinale), în calitate de obiect turistic cu locuri de odihnă și locuri de staționare turistică, precum și pentru pescuitul de amatori în locuri prealabil amenajate. Este o bază instructiv-științifică bună pentru studenții-biologi.

81. Barajul Costești-Stinca

Localizare. Raioanele Edineț și Rîșcani Suprafața -- / 2692,7 ha (partea moldovenească)

47° 53' 54"	L.N.	27° 12' 43"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 90 – 95 m.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării, la 55 km spre vest de mun. Bălți, în limitele podișului moldovenesc de nord-est
Relief	Lunca joasă și înaltă a r. Prut, cu un impact înalt al proceselor antropogene și unul slab al celor naturale
Bazin	Bazinul r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile, calcare, nisipuri ale etajului senomanian al cretacului, etajului badenian, subetajelor volhinian și basarabeian ale etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă . Cîmpia cu terase și toltre a Prutului cu cernoziomuri levigate și podzolite , pe alocuri cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide, cu sectoare de păduri de tei-frasin și carpen-stejar

Principalele tipuri de ecosisteme : Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **step:** *Poaeta(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) teucricosa(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum (stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)- agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	371		11	15	135	
Completitudinea datelor (în %)	70		80	85	80	
Cartea Roșie a Moldovei		1		3	15	
Lista IUCN				1	9	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				9	86	
Listele Convenției de la Bonn					64	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				10		
Directiva Păsări					85	
Lista operațională	15	2		5	23	
Protejate de lege (CR, EN, VU)	6	1		2	19	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Asparagus verticillatus* L., *Astragalus glaucus* Bieb., *Carex caryophylla* Latourr., *C. supina* Willd. ex Wahlenb., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Juncus acutiflorus* Ehrh. ex Hoffm., *Polygala sibirica* L., *Potamogeton lucens* L., *Teucrium montanum* L.

Specii caracteristice și rare de animale

Zoobentos. *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Unio ovalis* (M.), *Crassiana crassa* (Philipsson), *Dreissena bugensis* (Andrusov), *Valvata piscinalis* (M.), *Litoglyphus naticoides* (C.Pfeiffer). **Insecte - exemple de specii rare:** *Iphiclides podalirius* (L.). **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 135 specii se întâlnesc pe acest teritoriu, di care cele mai caracteristice sunt: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Ardea alba* L., *A. cinerea* L., *Egretta garzetta* L., *Ciconia ciconia* L., *Anser anser* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans* Bodd., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *L. argentatus* Pont., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *Cygnus cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Haliaeetus albicilla* L., *Pandion haliaetus* L. **Mamiferele:** nu sunt date.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul apelor, fondul forestier

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Zona nucleu include barajul Costești-Stînca și versanții calcaroși limitrofi cu ieșirea unor bolovani de piatră la suprafață. Versanții sunt acoperiți cu comunități de stepă și petrofite de stepă, ce și-au păstrat vegetația calcerofilă valoroasă și populațiile calcerofilelor rare. Este un punct important de staționare a păsărilor migratoare. Populațiile locale de reptile și amfibieni s-au păstrat în starea lor naturală. Nu se aplică măsuri de protecție speciale, cu excepția restricțiilor referitor la pescuit. Este necesară elaborarea măsurilor de protecție. Luând în considerație că teritoriul dat prezintă un loc important de reproducție pentru mai multe specii de amfibieni ar fi binevenită crearea trecerilor respective subterane pe drumurile agitate.

Pericole și factori nefavorabili. Sectoarele de stepă limitrofe barajului sunt supuse pășunatului, care pe unele sectoare este foarte intensiv. Are loc scoaterea inadmisibilă la păscut a vitelor îndată după viituri și după topirea zăpezii. Poluarea și uscarea locurilor palustre, distrugerea golurilor din stîncării folosite pentru hibernare de către animale, nimicirea directă a animalelor, braconaj, pășunatul ilicit și excesiv a pantelor.

Valoarea socială și economică. Ținând cont de amplasarea unui bazin acvatic mare și a teritoriilor limitrofe pe o cale importantă de migrație transfrontalieră a păsărilor, serviciile ecosistemice posedă importanță internațională. Acvatoriul ocupă în țară al doilea loc după pescuitul peștelui. Reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 136. Exemple: Duruitorii Veki 1-3; Proskurenii 1, 2; Kosteshti 1. Cele mai importante descoperiri : Duruitorii Veki, un site paleolitic cu multe straturi. Paleolitul timpuriu – 4-3 straturi. vârsta: ?. studiată. Duruitoarea Veke 1, un sit al paleoliticului superior (stratul 2). vârsta: ? studiată. Duruitoarea Veke 1, așezare a culturii Kukuteni-Tripolie. vârsta: 5 m. p.C. Suprafața: 2 ha. studiată. Kosteshti-Stynka Balcii. Bronzul târziu. vârsta. Cimitir de cultură nouă. vârsta: 12-10 s. p.C. (?). 16 morminte au fost studiate.

82. Dubăsari: Sector Popencu-Butuceni

Amplasarea. Transnistria, între satele Popenchi, Butuceni, raionul Rîbnița. Suprafața - / 525,2 ha.

47° 34' 5"	Lat N	29° 1' 35"	Long E
------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 26-143m (84m). Expoziții predominante - nord-est, vest, sud-est.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea centrală a țării, limitrofă părții sudice a ramificațiilor câmpiei podoliene.
Relief	Relief erodat-de vâlcea. Vâlcele și versanți, care se deschid în lunca Nistrului.
Bazinele acvatice	Lunca Nistrului
Descrierea generală geologică	Depuneri ale sistemului de neogen, miocenului mijlociu, etajului regional sarmațian din subetajul regional basarabean și volhinian.
Caracteristica landșaf-tului	Regiune a podișurilor și platoului de silvo-stepă. Câmpia terasată Mocreni cu cernoziomuri obișnuite și tipice. Lunca inundabilă extinsă a f. Nistru. Landșaftul câmpiilor de stepă – lunci inundabile cu graminee, leguminoase-graminee, graminee-rogoz și mlaștini ierboase.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriul au fost înregistrate:

- **stepe și stepe pietroase:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Teucro panonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Campanulo sibiricae – Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina* [*Festucetalia valesiacaе*];
- **culturi silvice:** plantații de *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Pinus pallasiana*, *Robinia pseudacacia*;
- **vegetație acvatică:** *Potamogoneta perfoliati*, *crispusi*, *pectinati*, *natantisi*; *Schoenoplecto lacustris*, *triqueterii*, *supineta*; *Butometa umbellati*, *Pharagmiteta australisi*, *Myriophyllieta spicati*, *Batrachietta kauffmannii*, *Typheta latifolii*, *angustifolii*; *Eleocharieta palustrisi*, *Bolboschjeneta maritimii*, *Sparganieta erectum*, *Spirodelta polyrhizaе - Vallisnerieta spiralis*.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția plantațiilor silvice: 10СО, 10СКР, 10ДЧ, 4ЯОЗДЧ2КЛП1ЛППМ, 5ВШМ4СКП1АКБ, 7КЛОЗДЧ, 10АКБ; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 33 (16-45).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total		3	104	8	131	9
Completitudinea datelor (în %)		10			80	50
Cartea Roșie a Moldovei				2	6	
Cartea Roșie a RMN				2	?	
Lista IUCN			1	1	3	
Cartea Roșie a Europei			1	1		
Listele Convenției de la Berna				5	81	4
Listele Convenției de la Bonn					36	
Lista operațională			2	2	9	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)				2	10	

Exemple de specii rare de plante: Nu au fost evaluate.

Specii caracteristice și rare de animale

Insecte. Entomofauna este puțin studiată. **Exemple de specii rare:** *Iphiclides podalirius* L., *Leptidea morse* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Herpetofauna:** *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur., *Emys orbicularis* L. **Păsări:** Caracterizând păsările predomină speciile acvatice. *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea cinerea* L., *A. purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Aythya ferina* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Sterna hirundo* L., *Alcedo atthis* L., *Riparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Locustella naevia* Bodd., *L. fluviatilis* Wolf., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *Cygnus cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus pygargus* L., *Pandion haliaetus* L. **Mamifere.** Fauna mamiferelor teritoriului este puțin studiată. Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. Fauna chiropterelor numără 6 specii, printre care obișnuite sunt: *Myotis daubentonii* Kuhl și *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes.

Proprietate terenurilor. Culturile silvice se află în proprietatea fondului silvic de stat al RMN, celelalte terenuri – fondul acvatic.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse

Suprafața (un teritoriu de 318 ha) include sectorul lacului de acumulare Dubăsari și versanții malului de bază al Nistrului care coboară spre el. Sunt prezente variate biotopuri cu comunități de vegetație petrofită și culturi silvice, care se dezvoltă pe versanți și vegetație acvatico-riverană și de pajiște, amplasată în luncă. Vegetația acvatică este relativ săracă. Măsuri speciale de ocrotire nu există. Este interzis pășunatul. Este binevenită hotărârea organului de mediu și a Comisiei Ecologice RMN despre interzicerea ieșirii mijloacelor acvatice de transport în perioada de depunere a icrelor. Ținând cont de faptul că această perioadă coincide cu apogeul sezonului de cuibărit a celor mai multe specii de păsări, micșorarea esențială a factorului de deranj va favoriza creșterea diversității și numărului multor păsări limnofile. Această măsură de protecție a resurselor piscicole trebuie aplicată și în viitor. Ar mai fi necesară și implementarea unor măsuri biotehnice cu scopul de atragere și conservare a speciilor rare

de păsări și chiroptere. Este necesară limitarea accesului oamenilor în galeria din apropierea s. Vihvatineț și atribuirea unui statut de protecție acesteia. Organizarea activității ecologic-instructive în rândurile populației locale.

Pericolele și factorii nefavorabili. Schimbarea regimului de temperatură în lacul de acumulare Dubăsari, o necorespondere a perioadei viiturilor cu cele ce au loc pe cale naturală. Acoperirea în masă cu ierburi a apelor de adâncime mică de-a lungul malurilor. Colonizarea introducărilor: *Pinus pallasiana*, *Robinia pseudacacia*. Factorul de deranj. Turismul în masă. Nimicirea directă a chiropterelor în galerie și a reptilelor (șerpilor). Pășunatul nereglementat, colectarea plantelor medicinale și a celor cu flori frumoase, colectarea lemnului.

Importanța socială și economică. Sectorul include terenuri de vânătoare asupra păsărilor acvatice. Este perspectiv pentru organizarea turismului ecologic. Este posibilă organizarea excursiilor în galerie pentru efectuarea observațiilor asupra chiropterelor în diferite anotimpuri. Are o importanță științifico-instructivă.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

84. Lacul de acumulare Comrat

Localizare Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, între or. Comrat și s. Bugeac, suprafața - / 299,2 ha

46° 20' 25"	L.N.	28° 40' 13"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 50-60 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud a țării, la 73 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele depresiunii Ialpuș
Relief	Lunca r. Ialpuș
Bazin	Bazinul r. Ialpuș
Descrierea geologică generală	Este formată din orizonturi alternante de argile și nisipuri al subetajului heronian al etajului sarmațian
Caracteristica landscapei	Regiunea câmpiilor fragmentate de stepă ale Bugeacului. Colinele Ialpușului, formate din argile preponderent pe cernoziomuri obișnuite luturi loessoide de grosimi medii, cu vegetație de păiuș-negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum(otrubae, hirta)*, *Lolietta(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Junceto(gerardii)-artemisietum(santonica)*, *Bothriochloeta herbosa*, *Chenopodietum(glauca)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Lemnetum(minor)*
- **plantații silvice:** monoculturi *Robinietum(pseudacacia)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	217		11	13	123	12
Completitudinea datelor (în %)	60		90	95	85	80
Cartea Roșie a Moldovei				4	13	
Lista IUCN				1	7	1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				9	75	2
Listele Convenției de la Bonn					57	
Directiva Habitat, Anexa II				4		
Directiva Habitat, Anexa IV				10		
Directiva Păsări					79	
Lista operațională				7	17	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	16	

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Erythroma viridulum* (Charp.), *Glossiphonia complanata* (L.), *Lymnaea auricularia* (L.), *Anodonta cygnea* (L.). **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta*

viridis Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări** 15 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 17 specii oaspeți de vară, 23 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile acvatic. Păsările caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Cygnus olor* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Rattus norvegicus* Berc., *Ondatra zibethica* L., *Arvicola terrestris* L. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus suslicus* Guld., *Erinaceus europaeus* L..

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul apelor

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Ecosistemele de luncă de pe maluri și din partea superioară a bazinului acvatic sunt foarte distruse din cauza pășunatului. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru concentrarea a multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații, pentru reproducerea amfibienilor. Este necesar de a aduce activitatea de pe maluri în conformitate cu legislația și normativele, este necesar de a desemna în calitate de arie protejată a părții superioare a bazinului acvatic. Ar fi binevenită crearea trecerilor subterane pe drumurile agitate din limita lacurilor pentru migrația amfibienilor.

Pericole și factori nefavorabili. Poluarea și uscarea locurilor palustre, pășunatul ilicit și excesiv, recreația, apropierea satelor, nimicirea directă a animalelor.

Valoarea socială și economică. Acvatoriul are o valoare înaltă pentru păsările migratoare, inclusiv speciile protejate la nivel internațional, precum și din punct de vedere al resurselor de pește pentru populația locală. Teritoriul mai este important și pentru pășunatul vitelor și posibil în calitate de fâneată. Este posibilă folosirea teritoriului în turism, în special pentru efectuarea observațiilor asupra păsărilor.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

85. Lacul de acumulare Congaz

Localizare Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, între s. Cogaz și s. Beșalma, suprafața - / 290 ha. Lac cu malurile acoperite de vegetație acvatică.

46° 8' 11"	L.N.	28° 37' 28"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 30-40 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud a țării, la 96 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele depresiunii Ialpug
Relief	Lunca r. Ialpug
Bazin	Bazinul r. Ialpug
Descrierea geologică generală	Este formată din orizonturi alternante de argile și nisipuri al subetajului heronian al etajului sarmațian
Caracteristica landșaftului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Depresiunea Ialpug, formată din argile, cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite, cu fragmente de vegetație de stepă pe luturi loessoide de grosimi mari și medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum(otrubae, hirta)*, *Lolieta(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Junceto(gerardii)-artemisieta(santonica)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Glycerietum(plicata)*, *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Lemnetum(minor)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	187		11	13	132	6
Completitudinea datelor (în %)	70		90	95	95	80
Cartea Roșie a Moldovei				4	16	
Lista IUCN				1	7	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				9	82	2

Listele Convenției de la Bonn					62	
Directiva Habitat, Anexa II				4		
Directiva Habitat, Anexa IV				10		
Directiva Păsări					86	
Lista operațională				7	24	
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	22	

Exemple de specii rare de plante: nu sunt.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Anodonta cygnea* (L.), *Lymnaea auricularia* (L.). **Insecte:** nu sunt date.

Herpetofauna. Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur..

Păsări. Predomină speciile acvatice. 13 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 18 specii oaspeți de vară, 28 specii cunoscute ca migratoare. Specii caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Fulica atra* L., *Gallinula chloropus* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L. **Exemple de specii rare:** *Pelecanus onocrotalus* L., *Egretta alba* L., *Platyleuca leucorodia* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pandion haliaetus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Rattus norvegicus* Berk., *Arvicola terrestris* L., *Lepus europaeus* Pall., *Vulpes vulpes* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul apelor

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Ecosistemele de luncă de pe maluri și din partea superioară a bazinului acvatic sunt afectate considerabil din cauza pășunatului. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru concentrarea a multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru concentrarea multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului. Este necesară aducerea activităților de pe maluri în conformitate cu legislația și normativele, desemnarea zonei protejate în partea centrală a bazinului acvatic. Ar fi binevenită crearea trecerilor subterane pe drumurile agitate din limita lacurilor pentru migrația amfibienilor.

Pericole și factori nefavorabili. Scăderea nivelului apelor în bazin în vremea secetei. Poluarea și uscarea locurilor palustre, pășunatul ilicit și excesiv, recreația, apropierea satelor, nimicirea directă a animalelor.

Valoarea socială și economică. Acvatoriul are o valoare înaltă pentru păsările migratoare, inclusiv speciile protejate la nivel internațional, precum și din punct de vedere al resurselor de pește pentru populația locală. Teritoriul mai este important și pentru pășunatul vitelor și posibil în calitate de fânează. Este posibilă folosirea teritoriului în turism, în special pentru efectuarea observațiilor asupra păsărilor.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

87. Lacul de acumulare Salaș

Localizare. Raionul Anenii Noi, între satele Gura Bâcului și Calfa, suprafața - / 376,3 ha.

46° 54' 58"	L.N.	29° 24' 7"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: 5-30 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de est a țării, la 45 km spre est de mun. Chișinău, în limitele câmpiei Bâcului de Jos
Relief	Lunca cursului de jos a r. Bâc
Bazin	r. Bâc
Descrierea geologică generală	Argile, calcare și nisipuri ale grosimii indivizibile a subetajului basarabean al etajului sarmatian al miocenului
Caracteristica landscapei	Regiunea câmpiei de terase și stepă a Nistrului de Jos. Cîmpia de terase Nistru-Bîc, formată de nisipuri și argile, cu cernoziomuri obișnuite și carbonatice pe luturi loessoide de grosimi mari

Principalele tipuri de ecosisteme : nu sunt date.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				13	184	8
Completitudinea datelor (în %)				80	90	??
Cartea Roșie a Moldovei				3	15	1
Lista IUCN				1	9	1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				9	119	4
Listele Convenției de la Bonn					64	
Directiva Habitat, Anexa II				4		
Directiva Habitat, Anexa IV				10		1
Directiva Păsări					103	
Lista operațională				5	22	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	20	1

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna:** Specii caracteristice: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Triturus vulgaris* L., *Rana ridibunda* Pall., *R. esculenta* L., *R. arvalis* Nilsson, *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Bombina bombina* L., *Triturus cristatus* Laur., *Hyla arborea* L. **Păsări.** 88 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 8 specii oaspeți de vară, 35 specii cunoscute ca migratoare. Predomină păsările de baltă și speciile silvice. Speciile caracteristice: *Phalacrocorax carbo* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Actitis hypoleucos* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia communis* Latham., *S. atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Miliaria calandra* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Cygnus olor* Gmel., *Pernis apivorus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L. **Mamiferele:** date insuficiente. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea publică a statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și propuse. Acest loc este unul din nucleele principale pe căile de migrație de pe Nistru. Lacurile în toate anotimpurile (cu excepția iernii) acumulează multe specii variate de păsări. Printre ele sunt practic toate speciile de rațe, stîrci, cocostârci, pescăruși, lișițe, multe specii de culici și passerine hidrofile. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Plantațiile silvice sunt bogate în păsări, printre care se întâlnesc și răpitoare. Starea populațiilor locale ale păsărilor este la un nivel stabil.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul, recreația, braconajul.

Valoarea socială și economică. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru cuibărirea și concentrarea multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații. Teritoriul este important și pentru pescuit.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

88. Complex Limanul Cahul (Etulia)

Localizare. Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. La est și sud de s. Etulia. Suprafața pe teritoriul Moldovei 10,0 /609,7 ha. Include teritorii forestiere (337,5 ha) gestionate de întreprinderea pentru silvicultură Comrat, ocolul silvic Vulcănești (trupul de pădure Etulia, parcelele 33-36; trupul de pădure Olna, parcela 37).

45° 31' 21"	L.N.	28° 26' 10"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 2-115 m

Tipuri de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pufos (100%); Compoziția generală a arboretelor: 7SC1NU-2DT; Specii principale: SC; Specii secundare/de ajutor: NU, DD, ULC, SL, GL; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 35 (18-48).

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la limita de sud, la 170 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele câmpiei Cahul
Relief	Lunca și terasele limitrofe ale versantului de stânga al r. Cahul
Bazin	R. Cahul
Descrierea geologică generală	Nisipuri și argile ale subetajului neurus al etajului pontian, nisipuri, pietriș, conglomerate ale terasei a treisprezecea deasupra luncii ale stratului indivizibil al etajelor cimerian și Akchagyil și a zecea terasă deasupra luncii al subetajului Akchagyil superior al pliocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Cîmpia Cahului, formată din sedimente nisipoase, cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Stipeta (capillata) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum)-stipeta (capillata) herbosa*, *Festucetum (valesiaca)*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia)-festucetum (valesiaca) caricosum (praecox)*;
- **lunci:** *Cynodonietum (dactylon)-lolietum (perenne)*, *Cynodonetum (dactylon)*, *Poaeta (angustifolia)-artemisietum (austriaca)*, *Cynodonetum (dactylon)-lolietum (perenne)*, *Agrostidetum (stolonifera) potentillosum (repens)*, *Agrostidetum (stolonifera) juncosum (gerardii)*, *Elytrigietum (repens) juncosum (gerardii)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum (australis)*, *Typhaetum (angustifolia)*, *Typhaetum (latifolia)*, *Schoenoplectetum (lacustris)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Glycerietum (arundinacea)*, *Glycerietum (fluitans)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum (minor)*, *Salvinietum (natans)-spirodeletum (polyrhiza)*, *Potamogetonetum (lucens)*, *Nymphoidetum (peltata)*, *Potamogetoneto (perfoliatum)-ceratophylletum (submersum)*, *Ceratophylletum (submersum)-potamogetonetum (crispus)*.
- **plantații forestiere:** *Robinietum (pseudacacia)*, etc.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	250		18	15	171	8
Completitudinea datelor (în %)	70		60	90	90	80
Cartea Roșie a Moldovei				4	19	
Lista IUCN			1	1	10	
Cartea Roșie a Europei	1		1	1		
Listele Convenției de la Berna				12	115	4
Listele Convenției de la Bonn					72	
Directiva Habitat, Anexa II	1			4		
Directiva Habitat, Anexa IV			1	12		
Directiva Păsări					103	
Lista operațională	5		1	6	31	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	25	1

Exemple de specii rare de plante: *Cyperus glomeratus* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *Scorzonera cana* (C.A.Mey.) O.Hoffm., *Sparganium neglectum* Beeby.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Anodonta cygnea* (L.), *Sphaerium corneum* (L.), *Lymnaea truncatula* (M.), *L. auricularia* (L.), *Viviparus contectus* (Millet), *Planorbis planorbis* (Born), *Haemopsis sanguisuga* (L.). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Pallas, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări** 44 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 14 specii oaspeți de vară, 31 specii sunt cunoscute ca migratoare. Predomină speciile acvatice. Specii caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Bo-*

taurus stellaris L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L., *Alcedo atthis* L. **Exemple de specii rare:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Pelecanus onocrotalus* L., *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Pandion haliaetus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Rattus norvegicus* Berk., *Ondatra zibethica* L., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier, fondul apelor, fondul de rezervă.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse Teritoriul include monumentul naturii "Afloiment de argile etuliene". Starea ecosistemelor de stepă și de luncă este foarte rea. Totodată, starea populațiilor locale de reptile este parțial depresată din cauza pășunatului, într-o situație mai favorabilă sunt amfibienii. Starea populațiilor locale a păsărilor este stabilă. Este necesară elaborarea măsurilor de protecție pentru acest teritoriu cu un relief complicat, posibil care să includă și zonarea. Este necesar de păstrat sectoarele cu vegetație ierboasă și desigurile de arbuști, în special asociațiile vegetale acvatice și de luncă. În primul rând este necesar de a aduce pășunatul în conformitate cu legislația și normativele în vigoare. Acvatoriul limitrof și malurile lacului Cahul în Ucraina reprezintă zonă Ramsar.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, tăierea stufului, vînatul și braconajul. Este probabilă capturarea necontrolată a lipitoarei medicinale. Ponderea excesivă a arboretelor din specii introduse (salcâm, glădiță, nuc – circa 80%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Teritoriul are o importanță pentru populația locală în calitate de pășune. Sunt posibile: colectarea plantelor medicinale; folosirea în calitate de bancă de semințe a plantelor edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; folosirea în ecoturism pentru efectuarea observațiilor asupra lanșaturilor și speciilor rare (în perioada de dezvoltare în masă) de plante, păsări, etc. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru cuibăritul și concentrarea multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații. O valoare deosebită a teritoriului este legată de descoperirile paleontologice importante. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 93,4 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 0,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 106,3 mii lei; total – 199,9 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Descoperiri paleontologice. **Etulia.** Pliocenul Mijlociu – complexul faunistic moldovenesc. **Mamiferele.** *Insectivora:* *Desmana* sp., *Talpa* sp. *Erinaceidae:* Gen.?. *Lagomorfa:* *Alilepus* sp., *Ochotona* sp., *Ochotona antiqua* Pidopl., *Citellus* sp. *Rodentia:* *Castoridae.* Gen.?. *Allactaga ucrainica* Gromov et Schevt., *Spalax* sp., *Parapodemus* sp., *Cricetulus* sp., *Dolomis milleri* Nehring., *Pliomys kowalskii* Schewt., *P. kretzoi* Kowal., *P. episkopalis* Mehely., *P. hungaricus* Kormos., *P. lenki* Heller., *Mimomys cf. gracilis* (Kretz.), *M. praehungaricus* Schevt., *M. lagurodontoides* Schevt., *M. tanaitica* Schevt., *M. reidi* Hinton., *Carnivora:* *Vulpes odessana* Odin., *Cuon* sp., *Felis* sp. *Proboscidae:* *Anancus arvernensis* (Cr. et Job.), *Perissodactyla:* *Eguus* sp., *Dicerorhinus* sp. *Artiodactyla:* *Cervus (Rusa) moldavicus* Janovs., *Eostylocrus pidoplitshkoi* Korot., *Tyloпода:* *Paracamelus alexejevi* Hav. **Aves.** *Struthio* sp., *Plioperdix coturnoides* Tug, *Otis* sp., *Anas* sp., *Anser* sp., *Gryzaja odessana* Zub. **Amphibia.** *Pelobates praefuscus* Khosatzky, *Rana* sp. **Reptilia.** *Testudines:* *Chelydropsys nopsai* (Szalai), *Melanocheilus pidoplickoi* (Khosatzky), *M. mosszyi* (Mlinarski), *M. sakyiformis* Redkozubov, *M. etuliensis* Khosatzky et Redkozubov, *Sakya riabinini* (Khosatzky), *Testudo kucurganica* Khostzki, T. cernovi Khosatzky. *Sauria:* *Pseudopus cf. pannonicus* (Kormos), *Lacerta* sp. *Serpentens:* *Coluber gemonensis* (Laur.), *C. robertmertensi* Mlinarski, *Eryx moldaviensis* Redkozubov, *Elaphe aff. longissima* (Laur.), *E. aff. quatorlineata* (Lacepede), *Coronella austriaca* Laur., *Vipera cf. kuchurganica* Zerova, *V. cf. ammodites*. Etulia-2. Pliocenul superior – Complexul faunistic haprovian. **Mammalia.** *Rodentia:* *Mimomys reidi* Hinton, *M. praehungaricus* Schevt., *M. (Villanya) sp.*, *M. pliocaenicus* Maj., *Pliomys hungaricus* Korm., *P. kowalskii* Schevt., *Dolomis milleri* Nehring., *Villanya petenyii* Meh., *V. fejervaryi* Korm., *Microspalax* sp., *Trogotherium aff. minus* New. *Lagomorfa:* *Proochotona eximia* Chom. *Proboscidae:* *Anancus arvernensis* (Croiz. et Job.), *Archidiskodon cf. meridionalis* (Nesti.), *A. gromovi* Alex. et Gar., *Perissodactyla:* *Dicerorhinus* sp., *Equus cf. stenonis* Cocchi., *Artiodactyla:* *Cervus* sp.

89. Lunca r. Ialpuș

Localizare. Partea de vest a raionului Cimișlia. Suprafața - / 62,1 ha

46° 37' 0,9"	L.N.	28° 35' 26"	L.E.
--------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 125- 170 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la 45 km spre sud-vest de mun. Chişinău în limita câmpiei Ialpuş
Relief	Lunca și terasele limitrofe ale versantului de stînga al r. Ialpuş
Bazin	R. Ialpuş
Descrierea geologică generală	Nisipuri, aleurite, argile ale stratului indivizibil al subetajului heronian al etajului sarmatian – etajului meotic al miocenului
Caracteristica lanđşaftului	Regiunea câmpiilor fragmentate de stepă ale Bugeacului. Colinele Ceagăi и Cogîlnicului, alcătuite din depozite nisipoase, cu cernoziomuri tipice slab humifere pe luturi loessoide de grosime mică cu păduri de stejar (gîrnețe) și vegetație de păiuş-negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Puccinellietum(distans)*, *Cynodoneto(dactylon)-elytrigetum(repens)*, *Cynodoneto(dactylon)-juncetum(gerardii)*, *Elytrigieto(repens)-junceta(gerardii) herbosa*, *Agrostideto(stolonifera)-elytrigetum(repens) herbosa*, *Atriplexidetum (littoralis) spergulariosum (maritima)*, *Poaeto(angustifolia)-lolieta(perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*.
- **plantații silvice:** monoculturi de *Robinietum(pseudacacia)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	145			15	102	18
Completitudinea datelor (în %)	60			85	80	80
Cartea Roşie a Moldovei				4	10	
Lista IUCN					4	1
Cartea Roşie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				11	66	5
Listele Convenției de la Bonn					39	
Directiva Habitat, Anexa II				4		
Directiva Habitat, Anexa IV				12		1
Directiva Păsări					60	
Lista operațională				7	13	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	14	1

Exemple de specii rare de plante: nu au fost descoperite.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Pallas, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis*, *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas.

Exemple de specii rare: *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 24 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 25 specii oaspeți de vară, 18 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii de baltă și de câmpii. Speciile caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila chrysaetos* L., *Falco cherrug* Gray. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pallas, *Arvicola terrestres* L., *Micromys minutus* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Spermophilus suslicus* G黦ldenst鋎t.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul acvatic, terenurile comunale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. A fost observat suprapășunatul, este necesară reglementarea pășunatului în conformitate cu normativele și desemnarea sectoarelor supraomezite unde pășunatul este interzis. Starea populațiilor locale a herpetofaunei este parțial depresată din cauza pășunatului și uscării periodice a sectoarelor palustre.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv, poluarea și desecarea luncii.

Valoarea socială și economică. Teritoriul este important pentru populația locală în calitate de pășune și potențial în calitate de fâneță. Totodată este un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Loc al populării speciilor de păsări, reptile și amfibieni, ce distrug dăunătorii agriculturii.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

90. Lunca Răutului (Lunca r. Răut)

Localizare. Raionul Florești. Suprafața - / 75,7 ha

47° 52' 24"	L.N.	28° 21' 8"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: 85 – 110 m.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării, la 35 km spre nord-est de mun. Bălți în limitele Podișului Ciuluc
Relief	Lunca joasă și înaltă a r. Răut, afluentul de stânga a Nistrului cu un impact slab al proceselor antropogene și unul puternic al proceselor naturale
Bazin	Bazinul r. Răut
Descrierea geologică generală	Formată din calcare și orizonturi alternante de argile și nisipuri ale etajului badenian, subetajelor volhinian și basarabeian ale etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaf-tului	Regiunea landșaftică a câmpiilor și podișurilor de luncă și stepă a Bălțiului Podișul deluros Soloneț, preponderent cu cernoziomuri tipice și levigate, cu fragmente de asociații de păiuș și negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **lunci:** *Elytrigieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Lolieto(perenne)-artemisieto(santonica)-atriplexiosum(tatarica)*, *Puccinellieto(distans)-artemisietum(santonica)*, *Artemisietum (santonica)*, *Elytrigieto(repens)-artemisietum(santonica)*, *Puccinellietum(distans)*.
- **vegetație acvatică-palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	120		13	10	76	10
Completitudinea datelor (în %)	60		70	75	85	80
Cartea Roșie a Moldovei				2	11	
Lista IUCN				1	3	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna				6	55	2
Listele Convenției de la Bonn					30	
Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV				7		
Directiva Păsări					39	
Lista operațională	2			4	11	
Protejate de lege (CR, EN, VU)				2	11	

Exemple de specii rare de plante: *Limonium Gmel.ii* (Willd.) O.Kuntze, *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Anodonta piscinalis* Nilsson, *Lymnaea stagnalis* L., *Viviparus contectus* Millet, *Cloeon dipterum* L. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 22 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 10 specii oaspeți de vară, 3 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile de câmpii. Păsările caracteristice: *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Caprimulgus europaeus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Nannospalax leucodon* Nord., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul acvatic, fondul autorităților locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Este un teritoriu puțin studiat. Starea populațiilor locale este parțial depresată din cauza pășunatului. Este necesară aducerea pășunatului în conformitate cu normativele, de păstrat sectoarele cu vegetație ierboasă și desigur de arbuști.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor și luncii, extragerea calcarului.

Valoarea socială și economică. Teritoriul este important pentru populația locală în calitate de pășune și potențial fineață. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție. Totodată teritoriul este un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Habitat al speciilor de păsări, reptile și amfibieni ce distrug dăunătorii agriculturii.

Patrimoniul natural și istoric. Teritoriul are o valoare deosebită, intrând în zona de concentrație a monumentelor arheologice, numărul total de monumente arheologice în împrejurimi este de 211. **Cele mai importante descoperiri:** Bobuleshti 6. Paleoliticul Superior. Cultura Brânzeni. Vârsta: 28 m. p. C. suprafața: neprecizată. studiat. Chutuleshti 1. Paleoliticul Superior. Cultura Moldova. Vârsta: 26-24 m i. C. suprafața: neprecizată. studiat. Floreshti 1. Cultura ceramicii liniare. Vârsta: 6 m. î. C. suprafața: neprecizată. studiat. Varvarovka 8-La Bolinice. Așezare a culturii Kukuteni-Tripolie. Vârsta: 5 m. B. C. suprafața: 4 ha. studiat.

91. Tețcani

Localizare. Raionul Briceni, întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Lipcani (parcelele 48-49) Suprafața 164,0 / 120,0 ha.

48° 13' 34"	L.N.	27° 0' 8"	L.E.
-------------	------	-----------	------

Altitudinea absolută: maximă – 135 m, altitudine minimă – 90 m, altitudine medie – 110 m, diferențe de nivel – 20 m, limite de înclinări – 8°-38°, expoziții predominante – plan - 42%; S, SE SV -13,0%; E - 25,9%; V, NV, NE – 19,1%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-vest a țării, la 85 km spre nord-vest de mun. Bălți, în limitele podișului moldovenesc de nord-est
Relief	Cumpăna apelor și versanții afluenților de stânga a r. Vilia cu un impact puternic al proceselor antropogene și cu unul slab al celor naturale
Bazin	Bazinul r. Vilia, afluent de stânga a r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile, calcare, nisipuri ale etajului senomanian al cretacicului, al etajului badenian, al subetajelor volhinian și basarabean ale etajului sarmațian al miocenului și sedimente aluviale ale etajului Akchagyil al pliocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și câmpiilor de silvostepă. Câmpia pruteană cu terase și toltre cu cernoziomuri levigate și podzolite, pe alocuri cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide, cu sectoare de păduri de tei-frasin și carpen-stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta herbosa*, *Festuceto (valesiaca)-Poaeta(angustifolia) herbosa*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-Querceta(robur) herbosa*, *Fraxineto (excelsior)-Querceta(robur) herbosa*, *Saliceta(alba)*;
- **poieni:** *Elytrigieto(repens)-Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosum*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*, *Arrhenatherieto (elatus)-Calamagrostideto(arundinacea)-Poaeta herbosa*.

Habitate de importanță europeană: 91 IO, 92 AO(1).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar (87%); Sălcete pure (13); Compoziția generală a arboretelor: 5ST3JU1FR1SC; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: JU, FR, PA, CI, SC, STR, PI, PLN, MO; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 75 (50-90), în unele u.a se întâlnesc arborete de ST cu vârste cuprinse între 100-200 ani (48K - 200 ani; 48M, 49F - 180 ani; 49R - 140 ani etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	228		8	16	99	23
Completitudinea datelor (în %)	50		90	75	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		3		1	3	2

Lista IUCN						
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna		2		8	66	11
Listele Convenției de la Bonn					18	
Directiva Habitat, Anexa II		1		3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		9		1
Directiva Păsări					41	
Lista operațională	10	6		3	4	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	5	3			5	4

Exemple de specii rare de plante: *Anemonoides nemorosa* (L.) Holub, *Asparagus officinalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Lilium maritagon* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil., *Viola persicifolia* Schreb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Hydropsiche ornatula* (McLachlan), *Proclleon ornatum* (Tchernova), *Erpobdella octoculata* (L.). **Insecte - exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.

Herpetofauna. Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur.

Exemple de specii rare: *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 81 specii cuibăresc, 11 specii – vizitatori de vară, 4 specii – ierneză, 3 specii - migratoare. În componența ornitofaunei sunt prezentate toate complexe și este dificil de a desemna cel dominant. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pallas, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Zone-nucleu Tețcani include pădure de luncă, dominată de stejarul obișnuit (*Quercus robur*), subdominant - frasinul înalt (*Fraxinus excelsior*) cu o stare bună a arborilor și satisfăcătoare a tufarilor și ierburilor. Ecosistemele forestiere din componența ariilor protejate sunt destul de bogate în specii de plante efemere și efemeroide. Starea populațiilor locale ale herpetofaunei este parțial depresată din cauza pășunatului. Prevederile de protecție a lumii vegetale stipulate în regulamentele de gestionare în rezervația peisajeră „Tețcani” corespund necesităților pentru menținerea speciilor ocrotite de stat. Cu toate acestea este necesară intensificarea protecției împotriva tăierilor ilicite și pășunatul vitelor, limitarea vizităților biotopurilor foarte vulnerabile. Este necesar de păstrat sectoarele cu vegetație ierboasă și structură arbustiferă a lizierei pădurii.

Pericole și factori nefavorabili. Regimul de protecție a zonelor de frontieră exclude vânătoarea și limita impactul antropogen. Înlăturarea protecției de frontieră va conduce la degradarea biotopurilor valoroase. Pășunatul excesiv, lichidarea deșeurilor de arbuști.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 48,3 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 4,6 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 40,6 mii lei; total – 93,5 mii lei. Este posibilă colectarea plantelor medicinale. Reprezintă refugiu al diverselor specii folositoare. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști, este foarte interesant pentru cercetări ornitologice.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 24.

93. Lacul de acumulare Taraclia

Localizare. Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, între satele Balaban și Svetlii, suprafața - / 2874,2 ha.

45° 56' 31"	L.N.	28° 36' 12"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 16–35 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud a țării, la 110 km spre sud de mun. Chișinău, în limitele Podișului moldovenesc de nord-est
Relief	Lunca r. Ialpug
Bazin	r. Ialpug
Descrierea geologică generală	Nisipuri, argile și aleurite din stratul indivizibil al subetajului heronian al etajului sarmațian și etajului meotic al miocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Depresiunea Ialpug, formată din argile cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite, cu fragmente cu vegetație de stepă pe luturi loessoide de grosimi mari și medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Junceto(gerardii)-Artemisietum(santonica)*, *Elytrigieto(repens)-Juncetum(gerardii)*, *Agrostideta(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-Poaeta(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae, hirta)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Glycerietum(plicata)*, *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Lemnetum(minor)*;
- **plantații silvice:** monoculturi de *Robinietum(pseudacacia)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	128		10	13	132	10
Completitudinea datelor (în %)	60		70	100	95	80
Cartea Roșie a Moldovei				4	16	
Lista IUCN				1	7	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				9	85	3
Listele Convenției de la Bonn					62	
Directiva Habitat, Anexa II				4		
Directiva Habitat, Anexa IV				10		
Directiva Păsări					86	
Lista operațională				7	24	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	22	

Exemple de specii rare de plante: nu au fost descoperite.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Lymnaea auricularia* (L.). **Insecte:** nu sunt date.

Herpetofauna. Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 13 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 18 specii oaspeți de vară, 28 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile acvatice. Speciile caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Fulica atra* L., *Gallinula chloropus* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L. **Exemple de specii rare:** *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardea alba* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pandion haliaetus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Nannospalax leucodon* Nord., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul apelor, fondul forestier

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Ecosistemele de luncă pe maluri și în partea superioară a bazinului acvatic sunt puternic degradate din cauza pășunatului. Nu se aplică măsuri de protecție

speciale. Teritoriul dat reprezintă un loc important pentru concentrarea multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații, precum și pentru reproducție pentru multe specii de amfibieni. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Este necesară aducerea activităților de pe maluri în conformitate cu legislația și normativele în vigoare, desemnarea zonei de protecție în partea superioară a bazinului acvatic. Ar fi binevenită crearea trecerilor subterane pe drumurile agitate din limita lacurilor pentru migrația amfibienilor

Pericole și factori nefavorabili. Scăderea nivelului apelor în bazin în vremea secetei, poluarea și uscarea locurilor palustre, pășunatul ilicit și excesiv, recreație, apropierea satelor, nimicirea directă a animalelor.

Valoarea socială și economică. Bazinul acvatic are o valoare economică importantă, inclusiv pentru irigație și piscicultură. Pentru populația locală sunt importante pășunile și potențial – fânețele, precum și locurile de recreere. Teritoriul permite efectuarea observațiilor asupra concentrațiilor multor specii de păsări de baltă, interesante pentru turiști și specialiști. Într-o oarecare măsură teritoriul are valoare în calitate de refugiu al faunei ce distruge dăunătorii agriculturii, această valoare este foarte redusă din cauza degradării ecosistemelor de pe maluri.

Patrimoniul natural și istoric. Paleontologia. Taraclia. Perioada geologică al miocenului- Complexul faunistic meotic.

Mammalia. *Lagomorpha*: *Prochotona eximia* Chom., *Alilepus laskarevi* (Chom.). *Rodentia*: *Castor fiber* Idn., *Hystrix bessarabica* Rjab. *Carnivora*: *Mustela leporinum* Chom., *Ictitherium hipparionum* Gaud., *Ictitherium robustum* Gaud., *Lycyaena choereticus* Gaud., *Lycyaena parva* Chom., *Crocota eximia* (Roth, et Wagn.), *Felis attica* Wagn., *Machairodus schlosseri* Weit., *Machairodus parvulus* Chjm., *M. aphanistus* var. *tarakliensis* Rjab. *Proboscidae*: *Tetralophodon longirostris* (Kaup.), *Mastodon turicensis* Schin. *Perissodactyla*: *Deinotherium giganteum* Kaup., *Hipparion moldavicum* Grom., *Hipparion platygeny* Grom., *Aceratherium incisivum* Kauh., *Diceros pachygnathus* Wagn., *Dicerorhinus orientalis* Schl. *Artiodactyla*: *Microstonyx major* (Gervais.), *Cervavitus variabilis* (Alex.), *Eostylocerus* sp., *Palaeotragus rouenii* Gaud., *Samotherium boissieri* F.Maj., *Helladotherium divernoyi* (Gaud et Lart.), *Tragocerus amaltheus* Gaud., *Tragocerus amaltheus* var. *parvidens* Schl., *Tragocerus rugosifrons* Schl., *Tragocerus validus* Chom., *Palaeoryx majori* Schl., *Palaeoryx stutzeli* Schlos., *Tragoreas oryxoides* Schl., *Protr Värstalaphus skouzesi* Weit., *Gazella deperdita* (Gervais), *Criotherium argaloides* F.Maj.; *Proboscidae*: *Procobus malania* Chom., *Procobus brauneri* Chom. Aves. *Struthio* sp. **Reptilia.** *Protestudo bessarabica* (Rjab.).

94. Cotul Morii-Prut

Localizare. R. Hâncești, spre sud de s. Cotul Morii, suprafața - / 128,3 ha. Cuprinde trupul de pădure Lunca, parcelele 46-49, cu suprafața de 353,9 ha (întreprinderea pentru silvicultură Hîncești-Silva, ocolul silvic Onești).

46° 50' 50"	L.N.	28° 7' 6"	L.E.
-------------	------	-----------	------

Altitudinea absolută: 22-25 m (maximă – 25 m, altitudine minimă – 22 m, altitudine medie – 23,5 m, diferențe de nivel – 0 m, limite de înclinări – teren plan, expoziții predominante – platou - 100%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea vestică a țării, la 56 km spre nord-vest de mun. Chișinău în limitele podișului Bâcului
Relief	Lunca de pe malul stâng al r. Prut
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri ale stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmatian al miocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Cîmpia joasă a Lăpușnei, formată din argile și nisipuri, cu cernoziomuri obișnuite, iar pe terasele joase - cernoziomuri carbonatice pe luturi loessoide de grosimi mari și medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Salicetu(alba) aegopodiosum*, *Populetum(alba) rubosum*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*;

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1), 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăreto-șleau de luncă (1,2%); Sălcete pure (10,5%); Amestecuri de plop și sal-

cie (88,3%); Compoziția generală a arboretelor: 6PLA3SA1PLN; Specii principale: PLA, SA; Specii secundare/de ajutor: PLN, ST, SC, FR, ULC, GL; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 47 (16-84).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				17	115	27
Completitudinea datelor (în %)				80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		3	3	2
Lista IUCN		1		1	2	1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				10	79	10
Listele Convenției de la Bonn					26	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				11		3
Directiva Păsări					53	
Lista operațională		8		5	7	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)		4		3	8	4

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte – exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Iphiclides podalirius* L.. **Herpetofauna. Speciile principale caracteristice:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex).

Exemple de specii rare: *Emys orbicularis* L., *Pelobatis fuscus* Laur.. **Păsări.** 96 specii ce cuibăresc, 9 specii vizitatori de vară, 4 specii ce ierneză, 6 specii migratoare. În componența ornitofaunei sunt prezentate toate complexele și este dificil de a desemna cel dominant. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *A. purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Falco subbuteo* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *P. pusilla* Pall. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pallas, *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Meles meles* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul nu este studiat suficient. Regimul de viituri este instabil, depinde de debitul r. Prut. Populațiile locale ale herpetofaunei s-au păstrat în starea lor naturală în perimetrul meandrelor râului Prut. Impactul antropic nu este pronunțat, dar parțial sunt prezenți așa factori ca poluarea apei, pășutul nereglementat și defrișarea pădurii. Teritoriul dat este recomandat a fi desemnat în calitate de arie protejată de stat. Se recomandă păstrarea aspectului natural al ecotonului silvic, interzicerea pășunatului și poluării apelor.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul suprasolicitat și înlăturarea arbuștilor de pe liziere, desecarea locurilor de înmulțire a amfibienilor, poluarea apelor. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm, glădiță – circa 5%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Teritoriul reprezintă un element al landşaftului, care este interesant pentru turiști și specialiști. Refugiu pentru amfibieni și reptile care joacă un rol important în reglarea efectivului unor mamifere și insecte dăunătoare. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 74,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 3,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 111,5 mii lei; total – 189,3 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.-

95. Măcărești-Prut

Localizare. R. Ungheni, între satele Costuleni și Măcărești, suprafața 311,8 / 171,6 ha. Include trupul de pădure Simeni – Țuțura, parcelele 58 – 61, cu suprafața de 311,8 ha (întreprinderea pentru silvicultură Silva-Centru, Ungheni, ocolul silvic Ungheni). Suprafața - / 311,8 ha.

47° 3' 53"	L.N.	27° 57' 13"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 30-40 m (maximă – 30 m, altitudine minimă – 40 m, altitudine medie – 35 m, diferențe de nivel – 10 m, limite de înclinări – teren plan, expoziții predominante – platou.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea vestică a țării, la 65 km spre vest de mun. Chișinău în limitele podișului Bâcului
Relief	Lunca de pe malul stâng al r. Prut
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri al stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmatian al miocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea Podișului de pădure al Codrilor. Codrii de Vest, alcătuiți din depozite nisipo-argiloase, cu păduri de carpen-stejar pe soluri cenușii molice cernoziomuri levigate și moderat humifere și slab humifere

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Salicetu(alba) aegopodiosum*, *Populetum(alba) rubosum*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*;

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejăreto-șleau de luncă (5,4%); Stejărete pure de stejar pedunculat (0,3%); Plopișuri pure de plop alb (74,4%); Sălcete pure (2,8%); Amestecuri de plop și salcie (6,8%); Compoziția generală a arboretelor: 4PLA4SC2SA; Specii principale: PLA; Specii secundare/de ajutor: SA, SC, PLN, PLT; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 40 (20-65).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				17	106	26
Completitudinea datelor (în %)				80	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	2	2
Lista IUCN				1	3	1
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna		1		10	75	10
Listele Convenției de la Bonn					20	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		11		3
Directiva Păsări					45	
Lista operațională		9		5	2	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)		5		3	6	4

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte – exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Oryctes nasicornis* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna. Speciile principale caracteristice:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). Exemple de specii rare: *Coronella austiaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Păsări.** 99 specii ce cuibăresc, 5 specii vizitatori de

vară, 3 specii ce ierneză, 42 specii migratoare. Ornitofauna se caracterizează prin speciile silvice, acvatică și hidrofile, de stepă și alte terenurilor agrare, speciile localităților. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Remiz pendulinus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Falco vespertinus* L. **Mamiferele:** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Micromys minutus* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Microtus arvalis* Pall., *Nannospalax leucodon* Nord., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Putorius putorius* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul acvatic. **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse.** Teritoriul nu este studiat suficient. Pădure de luncă tipică cu specii edificatoare de salcie și plop. S-a aflat sub protecție în cadrul regimului de frontieră. Se recomandă păstrarea aspectului natural al ecotonului silvic, de a aduce în conformitate cu legislația activitatea economică în zona de protecție a apelor Prutului. Este necesar de a intensifica protecția împotriva tăierilor ilegale și pășunatului, limitarea vizitării biotopurilor foarte vulnerabile.

Pericole și factori nefavorabili. Regimul de viituri este instabil, depinde de debitul r. Prut, desecarea locurilor de reproducere a amfibienilor, poluarea apelor. Pășunatul excesiv și nereglementat, înlăturarea arbuștilor de pe liziere, poluarea apei. Ponderea excesivă a arboretelor din specii introductive (salcâm – circa 40%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Teritoriul reprezintă un element al landșaftului, care este interesant pentru turiști și specialiști. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 85,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 5,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 98,2 mii lei; total – 189,0 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

102. Chizlar-stepă

În r. Leova, spre sud-est de s. Chizlar, suprafața - / 255,9 ha

46° 38' 17"	L.N.	28° 31' 49"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 180-212 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-vest al țării, la 48 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele depresiunii Sarata
Relief	Porțiunea de mijloc și superioară a versantului și subdiviziunile dintre vâlcele ale afluenților r. Sarata, cu o eroziune puternic dezvoltată și prezența procesului de alunecări de terenuri.
Bazin	R. Sarata
Descrierea geologică generală	Sectoarele mai joase ale teritoriului sunt formate preponderent din nisipuri, precum și din argile ale subetajului heronian al etajului sarmațian, sectoarele mai înalte sunt formate din sedimente de nisipuri-aleurite și argile din stratul indivizibil al subetajului heronian al etajului sarmațian – etajului meotic al Miocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Colinile Cogîlnicului, formate din sedimente nisipoase, cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosimi mici, cu gârnețe și vegetație de păiuș și negară.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Stipetum(capillata, lessingiana) crintariosum(villosa)*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Galieta(verum)-festucetum (valesiaca)*, *Festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*, *Stipeto(ucrainica)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(ucrainica) herbosa*, *Bothriochloetum (ischaemum) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) elytrigiosum*, *Poaetum(angustifolia) caricosum(praecox)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	249			8	55	10
Completitudinea datelor (în %)	70			80	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		3		2	4	
Lista IUCN					3	
Cartea Roșie a Europei	2					
Listele Convenției de la Berna				6	42	2
Listele Convenției de la Bonn					19	
Directiva Habitat, Anexa II	1			1		
Directiva Habitat, Anexa IV				6		
Directiva Păsări					25	
Lista operațională	13	5		3	6	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)	9	3		1	5	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. ex-capus* L., *A. dasyanthus* Pall., *Colchicum fominii* Bordz., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum kochii* Parl., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch,

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemplu de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur.. **Păsări.** 18 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 12 specii oaspeți de vară, 5 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile de cîmpie și de stepă. Păsările caracteristice: *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Muscicapa striata* L., *Lanius collurio*, *L. minor* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Falco cherrurg* Grau. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *M. spicilegus* Petenyi., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Apodemus uralensis* Pall. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L. **Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului.** Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Deși zona reprezintă un sector de stepă în ansamblu, vîlcelele cu pîraie permanente sau ce se usucă periodic diversifică condițiile și aspectul acesteia. Teritoriul este puternic deteriorat din cauza pășunatului. Populațiile locale ale herpetofaunei sunt parțial deprezate din cauza pășunatului. Este necesar de a aduce pășunatul în corespundere cu normativele în vigoare pentru restabilirea covorului ierbos, de păstrat sectoarele cu desigur de arbuști.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv, nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Pășunile au o importanță mare pentru populația locală. Este posibilă folosirea în calitate de rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție; în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale; pentru folosirea în calitate de puncte de vizită în ecoturism cu scopul efectuării observațiilor asupra landșaftului și speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă); în calitate de refugiu al polenizatorilor și diverselor animale, ce se hrănesc cu dăunători agricoli.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

103. Iazul Tomai

Localizare. Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, între satele Tomai și Gaidar, suprafața - / 117,8 ha

46° 8' 25"	L.N.	28° 45' 51"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 53-75 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud a țării, la 97 km spre sud de mun. Chișinău în limitele depresiunii Ialpuș
Relief	Lunca și versantul de stânga a luncii r. Lunguța cu unele manifestări ale eroziunii pe versanți
Bazin	R. Lunguța în limitele bazinului r. Ialpuș
Descrierea geologică generală	Formată din sedimente nisipoase-argiloase ale stratului indivizibil al subetajului heronian al etajului sarmațian – etajului meotic al miocenului.
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă ale Bugeacului. Depresiunea Ialpuș, formată din argile, cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite, cu fragmente de vegetație de stepă pe luturi loessoide de grosimi mari și medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum(otrubaе, hirta)*, *Lolietta(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Junceto(gerardii)-artemisietum(santonica)*, *Bothriochloeta herbosa*, *Chenopodietum(glauca)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum (crispus)*, *Lemnetum(minor)*;

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total			3	14	86	8
Completitudinea datelor (în %)			70	95	80	80
Cartea Roșie a Moldovei				3	7	
Lista IUCN				1	3	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				10	59	3
Listele Convenției de la Bonn					31	
Directiva Habitat, Anexa II				4		
Directiva Habitat, Anexa IV				11		
Directiva Păsări					50	
Lista operațională				6	10	1
Protejate de lege (CR, EN, VU)				2	11	

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Anodonta cygnea* L., *Centroptilum luteolum* Muller, *Platycnemis pennipes* Pallas. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Pallas, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 9 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 13 specii oaspeți de vară, 15 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizînd păsările predomină speciile acvatice: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Motacilla alba* L., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Cygnus olor* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Ondatra zibetica* L., *Arvicola terrestris* L., *Rattus norvegicus* Berk., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul acvatic, fondul autorităților publice locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Nu se aplică măsuri de protecție speciale, nu este respectat regimul fișiei riverane de protecție a apelor. Luînd în considerație că teritoriul dat reprezintă un loc important de reproducție pentru mai multe specii de amfibieni ar fi binevenită crearea trecerilor subterane pe drumurile agitate din limita lacurilor pentru migrația amfibienilor în perioada de reproducere.

Pericole și factori nefavorabili. Suprapășunatul, poluarea și uscarea locurilor palustre, nimicirea directă a animalelor.

Valoarea socială și economică. Teritoriul este folosit pentru prinderea peștilor, recreere.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

104. Matrașanca-Orhei

Localizare. Raionul Orhei, la nord de satul Hijdeni, suprafața - / 80,1ha

47° 28' 55"	L.N.	28° 54' 43"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 110-120 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la 50 km spre nord de mun. Chișinău în limitele podișului Nistrean
Relief	Lunca înmlăștinată și porțiunea inferioară a versantului luncii afluentului de dreapta a r. Pîrev cu unele manifestări ale eroziunii pe versanți
Bazin	R. Pîrev
Descrierea geologică generală	Formată din sedimente nisipoase-argiloase ale stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmațian.
Caracteristica landşaftului	Regiunea podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia Suslenilor, alcătuită cu precădere din argile, cu cernoziomuri levigate și tipice pe luturi loessoide de grosimi mici

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe petrofitice**, compoziția nu a fost studiată

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				7	72	10
Completitudinea datelor (în %)				75	80	??
Cartea Roșie a Moldovei		1		2	6	1
Lista IUCN					3	1
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna		1		6	50	1
Listele Convenției de la Bonn					31	
Directiva Habitat, Anexa II				6		
Directiva Habitat, Anexa IV		1				2
Directiva Păsări					41	
Lista operațională		2		3	10	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)		1			9	1

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Nu sunt date. **Insecte.** *Exemple de specii rare:* *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur. **Păsări.** 16 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 14 specii oaspeți de vară, 14 specii cunoscute ca migratoare. Caracterizînd păsările predomină speciile de cîmp: *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Merops apiaster* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Arvicola terrestris* L., *Ondatra zibethicus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Lutra lutra* L., *Spermophilus citellus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul acvatic, fondul forestier, terenurile autorităților publice locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul nu este suficient studiat. Ecosistemele sunt parțial depresate din cauza pășunatului. Locul de trai al populației stabile *Spermophilus citellus* L. (Lista Roșie Internațională IUCN, VU) Este necesar de a limita pășunatul, de a păstra sectoarele cu arbuști și covor ierbos, de a menține liniștea în perioada de reproducere a mamiferilor, de a combate braconajul.

Pericole și factori nefavorabili. Suprapășunatul, extragerea calcarului. Refugiu al faunei ce se hrănește cu dăunători agricoli și silvici.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

110. Cioara

Localizare. Raionul Hâncești, între s. Cioara și Cărpineni, suprafața - / 229,5 ha. Include teritorii forestiere (289,8) gestionate de întreprinderea pentru silvicultură ”Hîncești-Silva”, ocolul silvic Cărpineni (trupul de pădure Ciorica – parcela 11; trupul de pădure La Colțeni – parcelele 12-15; trupul de pădure Cioara – parcela 16).

46° 45' 5"	L.N.	28° 15' 21"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 50-190 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-vest a țării, la 53 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele depresiunii Sarata
Relief	Porțiunea de mijloc și cea superioară a versantului stîng, inclusiv și a unui afluent mic de stînga a r. Prut
Bazin	r. Prut
Descrierea geografică generală	Formată din nisipuri și mai puțin din argile ale subetajului hersonian al etajului sarmațian al miocenului, care se suprapun cu sedimente de nisipuri-pietriș al subetajului Akchagyil superior(a zecea terasă a r. Prut)
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Depresiunea Lăpușna formată din argile și nisipuri, cu cernoziomuri obișnuite, iar pe terasele joase cu carbonatice pe luturi loessoide de grosimi mari și medii

Principalele tipuri de ecosisteme: Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **plantații de salcîm:** *Robinietum(pseudacacia) etc.*;
- **păduri:** *Quercetum(robur)* – nestudiate;
- **lunci:** nestudiate.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pufos (38,5%); Stejărete pure de stejar pedunculat (41,4%); Culturi de ameliorare din silvostepă (20,1%); Compoziția generală a arboretelor: 6SC2ST1STP1DT; Specii principale: ST, STP, STR; Specii secundare/de ajutor: SC, FR, PA, GO, GL, PLN, ARA; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 49 (17-105); în unele u.a. arboretele de stejar pedunculat, stejar pufos și stejar roșu ating vîrsta de 90-105 ani (11I, 12B, 12E, 12F, 14K, 14L etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				10	180	1
Completitudinea datelor (în %)				80	80	??
Cartea Roșie a Moldovei				1	16	
Lista IUCN					9	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna				6	117	1
Listele Convenției de la Bonn					63	
Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV				6		1
Directiva Păsări					99	
Lista operațională				2	22	
Protejate de lege (CR, EN, VU)				1	21	1

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna:** *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 43 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 10 specii oaspeți de vară, 15 specii cunoscute ca migratoare. Predomină specii silvice. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L.,

Lanius collurio L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Mamiferele.** teritoriul este puțin studiat. **Exemple de specii rare:** Chiropterele -*Eptesicus serotinus* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier, fondul apelor

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Ecosistemele ierboase în partea superioară a teritoriului se află într-o stare bună. Nu se aplică măsuri de protecție speciale. Nu au fost definite măsuri de protecție.

Pericole și factori nefavorabil. Defrișări ilicite ale arborilor și braconajul. Ponderea excesivă a arboretelor din specii introduse (salcâm, glădiță, pin – circa 60%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici. În unele arborete (circa 5 ha) este prezent arțarul american, care are un comportament agresiv față de speciile autohtone.

Valoarea socială și economică. Refugiu al faunei folositoare de insecte. Păsările distrug un număr mare de dăunători silvici și ale culturilor agricole limitrofe. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 61 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase – 2,7 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 91,3 mii lei; total – 155 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

113. Canion Naslavcea

Localizare. Raionul Ocnița, lângă s. Verejeni, suprafața 314,0 / 206,1 ha. Include terenuri acoperite cu păduri (147,9 ha) din cadrul întreprinderii pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Otaci (trupul de pădure Verejeni, parcelele 1-2; trupul de pădure Lencăuți, parcelele 3-4).

48° 26' 58"	L.N.	27° 36' 6"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: 80-260 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării, la 80 km spre nord de mun. Bălți în limitele podișului moldovenesc de nord-est
Relief	Lunca și versantul de dreapta a luncii Nistrului și vilceaua ce întretaie versantul Nistrului
Bazin	fl. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, tripole și silicii ale etajului senomanian al perioadei cretaceice, nisipuri și argile ale etajului badenian, calcare ale subetajului volhinian, care se suprapun cu sedimente de nisipuri și argile ale subetajului basarabeian al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica lanșaftului	Regiunea podișurilor și platoului de silvostepă. Porțiunea riverană a Nistrului de mijloc, cu cernoziomuri argiloiluviale și redzine carbonatice, cu areale separate de păduri de carpen și stejar

Principalele tipuri de ecosisteme:

- **stepe petrofite** – structura nu este studiată;
- **păduri:** *Quercetum(robur, petraea)* – structura nu este studiată.

Tipuri de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 3ST2GO2CI2SC1CA; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: CA, FR, SC, CI, ULV; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 42 (5-85); în unele u.a. arboretele de stejar și gorun ating vârste de circa 95 ani (1D, 1E, 2A, 2C).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				19	121	18
Completitudinea datelor (în %)				90	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		6		3	8	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei		2				
Listele Convenției de la Berna		2		10	79	6

Listele Convenției de la Bonn				29	
Directiva Habitat, Anexa II		2		2	
Directiva Habitat, Anexa IV		1		11	1
Directiva Păsări				57	
Lista operațională		10		5	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)		6		3	1

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte. Exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* L., *Lucanus cervus* L., *Scolia maculata*

Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.. **Herpeto-**

fauna: Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana*

temporaria L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Zamenis longissimus* Laur. **Păsări.** 80 specii de păsări

cuibăresc pe acest teritoriu, 13 specii oaspeți de vară, 14 specii ierneză, 13 specii cunoscute ca migratoare. Predomi-

nă specii silvice, acvatice, de stepă, de luncă și ale terenurilor agricole, specii ale localităților. Speciile caracteristice:

Accipiter gentilis L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla*

L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia*

L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. artcipilla* L., *Parus caeruleus*

L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C.*

cornix L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta*

L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix*

perdix L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L.,

Hirundo rustica L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** ce ierneză – *Anas acuta* L., *Mergus*

albellus L.; migratoare – *Ciconia nigra* L., *Cygnus cygnus* L., *Aythya fuligula* L., *Aythya marila* L., *Mergus merganser* L.,

Aquila chrysaetos L., *Pandion haliaetus* L., *Grus grus* L., *Egretta alba* L. **Mamiferele.** Specii caracteristice: *Erinaceus*

europaeus L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius*

Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina*

Erxl., *Meles meles* L. **Exemple de specii rare:** *Erinaceus europaeus* L., *Meles meles* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul nu este suficient studiat,

include monumentele naturii „Rîpa Adîncă” și „O porțiune a malului abrupt al Nistrului”. Regimul de protecție

de frontieră exclude vînătoarea și limitează impactul antropogen, ceea ce contribuie la o acumulare mai mare de

păsări și apariția din an în an a speciilor noi, inclusiv rare. Nu au fost stabilite măsuri de protecție. Apa Nistrului

ce nu îngheață atrage un număr mare de păsări hidrofile pentru iernat și la staționările din timpul migrațiilor.

Baza furajeră bună atrage păsările ce se hrănesc cu pește.

Pericole și factori nefavorabil. Suprapășunatul nelegal al versanților, lichidarea desigurilor de arbuști. Ponderea

excesivă a arboretelor din specii introduse (salcâm - circa 20%), care sunt mai puțin rezistente la factorii ne-

favorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Teritoriul reprezintă un element estetic al landşaftului și este interesant pentru turiști și

specialiști. Refugiu al multor grupuri de animale folositoare. Teritoriul este foarte interesant pentru studii și dezvoltarea

turismului ecologic. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea pro-

dușelor lemnoase – 34,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante

medicinale, servicii etc.) – 2,1 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 46,6 mii lei; total – 83,2 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul totală de monumente arheologice: 9. Exemple: 9 monumente. Inclu-

siv: 1. Naslavcea 1-Iar. Paleoliticul inferior, spre sud-vest de sat, deasupra canionului. 2. Naslavcea 1-Kaplivka.

Așezare Tripolie, 1,5 km spre nord de sat.

114. Zberoaia-Prut

Localizare. Raionul Nisporeni, lângă s. Zberoaia, suprafața 147,9 / 418,9 ha. Include teritorii silvice (611,4 ha)

din cadrul întreprinderii pentru silvicultură ”Nisporeni-Silva”, ocolul silvic Grozești (trupul de pădure Șerban,

parcelele 8; trupul de pădure Balta Mare, parcelele 9-11; trupul de pădure Zberoaia – Lunca, parcelele 13-17).

48° 26' 58"	L.N.	27° 36' 6"	L.E.
-------------	------	------------	------

Altitudinea absolută: 25-75 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord a țării, la 55 km spre nord de mun. Chișinău în limitele podișului Bîcului
Relief	Lunca și versantul de stînga a luncii Prutului
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri și argile ale subetajului basarabeian al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica lanșaftului	Regiunea cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Cîmpia joasă a Lăpușnei, alcătuită din argile și nisipuri, cu cernoziomuri tipice slab humifere, iar pe terase joase cu cernoziomuri carbonatice pe luturi loessoide de grosime mare și mijlocie

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum inundatum*, *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Salicetum(alba) aegopodiosum(podagraria)*, *Populetum(alba)*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*, *Calamagrostidetum(epigeios)*, *Puccinellietum sp.*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Lolietum(perenne)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia) Typhetum(latifolia)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Scirpetum(lacustris)*, *Cariceta(melanostachia)*, *Junceta(compressus)*;
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum(minor)*;
- **plantații artificiale:** plantații de *Quercus robur L.* și *Populus nigra L.*

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (35,0%); Plopișuri pure de plop alb (26,1%); Sălcete pure (8,1%); Amestecuri de plop și salcie (30,7%); Compoziția generală a arboretelor: 5PLA2SA1ULC1S-C1DM; Specii principale: PLA; SA; Specii secundare/de ajutor: ULC, FR, JU, ST, PLC, PLN, SC, AR; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 40 (16-90), în unele u.a. se întîlnesc arborete de PLA și SA cu vârste de peste 70 ani (8B, 8D, 8K, 9E, 13C, 13D, 16I, 16O etc.).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	302		23	17	192	24
Completitudinea datelor (în %)	80		80	80	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		5		3	18	3
Lista IUCN				1	8	1
Cartea Roșie a Europei		2		1		1
Listele Convenției de la Berna				10	124	11
Listele Convenției de la Bonn					66	
Directiva Habitat, Anexa II		1		3		1
Directiva Habitat, Anexa IV				11		2
Directiva Păsări					103	
Lista operațională	7	9		5	25	7
Protejate de lege (CR, EN, VU)	1	5		3	23	5

Exemple de specii rare de plante: *Carex cespitosa L.*, *Cyperus glomeratus L.*, *Gnaphalium uliginosum L.*, *Potamogeton lucens L.*, *P. natans L.*, *Nymphoides peltata (S.G.Gmel.) O.Kuntze*, *Sparganium neglectum Beeby*, *Tamarix ramosissima Ledeb.*

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Specii caracteristice: *Unio pictorum L.*, *Unio longirostris Rossmmaessler*, *Crassiana crassa Philipsson*, *Corophium curvispinum Sars*. **Insecte. Exemple de specii rare:** *Mantis religiosa L.*, *Carabus clathratus L.*, *Saturnia pyri Den. et Sch.*, *Callimorpha quadripunctaria Poda*, *Iphiclides podalirius L.* **Herpetofauna:** Specii caracteristice: *Emys orbicularis L.*, *Lacerta viridis Laur.*, *Natrix natrix L.*, *Natrix tessellata Laur.*, *Bufo viridis Laur.*, *Hyla arborea L.*, *Rana (complex)*. **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis L.*, *Coronella austriaca Laur.*, *Pelobatis fuscus Laur.* **Păsări.** Predomină specii silvice, specii ale localităților. 62 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 17 specii oaspeți de vară, 1 specie ierneză, 18 specii cunoscute ca migratoare. Speciile caracteristice: *Accipiter gentilis L.*, *A. nisus L.*, *Buteo buteo L.*, *Falco tinnunculus L.*, *Cuculus canorus L.*, *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla L.*, *Picus canus Gmel.*, *Dendrocopos major L.*, *D. syriacus Gengl.*, *D. minor L.*, *Lullula arborea L.*, *Luscinia luscinia L.*

Turdus merula L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. Carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Mamiferele.** Specii caracteristice: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Micromys minutus* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea statului, fondul forestier, fondul apelor. **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse.** Zona include teritoriul rezervației naturale „Zberoaia-Lunca” (147,9 ha) cu biotopuri caracteristice de luncă (lunci, bazine acvatice mici, sectoare înmlăștinite), precum și plantații de stejar pedunculat și plop negru. Este necesar de a limita strict activitatea economică pe teritoriul amplasat pe zona riverană de protecție a apelor r. Prut. Se recomandă păstrarea aspectului natural al ecotonului silvic, interzicerea pășunatului.

Pericole și factori nefavorabil. Regimul de viituri pe teritoriu după termene și continuitate nu corespunde celui natural, de aceea are loc desecarea locurilor de reproducere a amfibienilor. Slăbirea continuă a arboretelor cu proveniență din lăstari, pescuitul necontrolat din albia râului și a bazinelor acvatice temporare. Pășunatul intensiv pe pajiștile de luncă, în special inadmisibil pe solul umed, mai ales la restabilirea vegetației după viiturile pe termen lung, înlăturarea arbuștilor pe liziere. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm – circa 10%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici. În unele arborete (circa 20 ha) este prezent arșarul american, care are un comportament agresiv față de speciile autohtone.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică de plante. Este posibilă folosirea: în calitate de bancă de semințe de edificatori de cenoze, specii rare și pe cale de dispariție de plante; folosirea în calitate de fineață, în afara fișiei riverane de protecție a apelor – pășunatul reglementat. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și este interesant pentru turiști și specialiști. Amfibienii și reptilele joacă un rol important în reglarea efectivului de mamifere și insecte dăunătoare. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 183,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 13,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 192,6 mii lei; total – 390,2 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

116. Țipova

Localizare. Raionul Rezina, comuna Lalova în apropierea satului Țipova. Suprafața 306,0 / 286,6 ha. Include întreprinderea pentru silvicultură Orhei, ocolul silvic Pohrebeni (190,6 ha: parcelele 42-45).

47° 36' 51"	L.N.	28° 58' 11"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 50-225 m (maximă – 225 m, altitudine minimă – 50 m, altitudine medie – 163 m, diferențe de nivel – 175 m, limite de înclinări – 8°-50°, expoziții predominante – PLAN - 69,1%; E - 1,6%; NE – 29,3%).

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, la 66 km spre nord de mun. Chișinău, în limita podișului nistrean
Relief	Versanții și cumpenele apelor r. Jidavca, afluent al Nistrului, cu o dezvoltare activă a eroziunii și proceselor de alunecări de teren
Bazin	r. Jidavca
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, argile, nisipuri ale subetajului basarabean al etajului sarmațian al miocenului, în partea superioară a secțiunii predomină argilele
Caracteristica peisajului	Regiunea peisajică a podișurilor și platoului de silvostepă. Preponderent podișul Cinișeuți, format din orizonturi alternante de nisipuri și argile, cu soluri cenușii și cenușii închise de pădure pe luturi loessoide de grosime mică, cu păduri de carpen și stejar, în partea de sud-est a zonei – câmpia Susleni, formată preponderent de argile, cu cernoziomuri levigate și cernoziomuri tipice pe luturi loessoide de grosime mică

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **stepe:** *Festuceto(valesiaca)-stipetum(pennata) teucriosum(chamaedrys, polium)*, *Stipeto (pulcherhima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta (pennata, capillata) herbosa*, *Stipeto(lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto (valesiaca)-poetum(versicolor)*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosum*, *Caricetum(humilis)*;
- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur, petraea) caricosa*, *Querceto(robur)-carpineta(betulus)*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **poieni:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieto(perenne)-Elytrigietea herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar (72,9%); Terenuri neproductive (26,1%); Compoziția generală a arboretelor: 8ST1SC1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: ULC, JU, ULM, AR, SC, FR, PI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (35-110), în unele u.a. se întâlnesc arborete de ST cu vârste cuprinse între 110 și 210 ani (43A - 114 ani; 44B - 130 ani; 43D - 210 ani).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	573			16	167	18
Completitudinea datelor (în %)	90			80	95	80
Cartea Roșie a Moldovei		8		4	16	1
Lista IUCN		2			6	
Cartea Roșie a Europei	3					
Listele Convenției de la Berna		2		10	112	6
Listele Convenției de la Bonn					49	
Directiva Habitat, Anexa II	2	3		4		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		11		3
Directiva Păsări					87	
Lista operațională	46	11		6	20	3
Protejate de lege (CR, EN, VU)	27	8		3	21	2

Exemple de specii rare de plante: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Calamintha menthifolia* Host, *C. nepeta* (L.) Savi, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus carthusianorum* L., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Euphorbia villosa* Waldst. et Kit., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Gymnospermium odessanum* (DC.) Takht., *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Koeleria moldavica* M.Alexeenko, *Lilium martagon* L., *Nepeta parviflora* Bieb., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scorzonera austriaca* Willd., *Selinum carvifolia* (L.) L., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. et C.B.Lehm., *Seseli tortuosum* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. tirsia* Stev., *Teucrium montanum* L., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost., *Veratrum nigrum* L. etc.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Scolia maculata* (Drury), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Zamenis longissimus* Laur., *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur. **Păsări.** 78 aici cuibăresc, 10 se hrănesc pe acest teritoriu, 5 ierneză și 13 specii sînt întilnite la migrații. Sînt caracteristice sitului specii de păsări de stîncării și de asemenea se întilnesc specii de cîmpie și pădure: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *A. gentilis* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Wieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *C. monedula* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza hortulana* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erin-*

aceus europaeus L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Clethrionomys glareola* Schreb., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Martes foina* Erxl., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier (190,6 ha), proprietate publică a unității teritorial-administrative (102 ha), fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include o parte mare a rezervației peisajere „Țipova” (306 ha). Stîncării, acoperite pe alocuri cu arbuști și vegetație de stepă, situl mărginește cu fl. Nistru și este intersectat de un pîrau, care formează pe vale o luncă. Populațiile locale de animale s-au păstrat în starea lor naturală. Pentru protecția lor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și stîncăriile care servesc ca locuri de hibernare și reproducere, precum și sectoarele palustre.

Pericole și factori nefavorabili. Circa 20% de păduri sunt ocupate de arborete provenite din lăstari; toate arboretele au fost afectate de calamitățile naturale (chiciură) din anul 2000. Ca factor de stres pentru păsări și alte animale este prezența turiștilor în această zonă. Pășunatul excesiv al pantelor, tăierea arborilor scorburoși, lichidarea desișurilor de arbuști.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 71,5 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 6,8 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 60 mii lei; total – 138,4 mii lei. Teritoriul reprezintă o rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție; este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție, pentru colectarea plantelor medicinale, pentru pășunat, pentru efectuarea observațiilor asupra landșaftului și speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă); Este un loc intens vizitat de turiști și pelerini datorită prezenței complexului monastic. Este un refugiu pentru diverse animale utile.

Patrimoniul natural și istoric. Numărul total de monumente arheologice: 5.

119. Antonești

Localizare. Raionul Cantemir, spre vest de s. Antonești, cu o suprafață de 93,6 / 359,1 ha

46° 20' 0"	L.N.	28° 11' 58"	L.E.
------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 12-20 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-vest a țării, la 90 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele depresiunii Sarata
Relief	Sectoare de lunca inundabilă a Prutului
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din nisipuri și argile ale subetajului heronian al etajului sarmațian al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Teritoriul riveran terasat al Prutului de Jos, format din argile, cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **lunci:** *Agrostidetum*(*stolonifera*), *Juncetum*(*gerardii*), *Agrostidetum*(*stolonifera*), *Elytrigietum*(*repens*) *agrostidosum*(*stolonifera*), *Agrostidetum*(*stolonifera*) *potentillosum* (*repens*), *Elytrigietum*(*repens*) *agrostidosum*(*stolonifera*), *Elytrigietum*(*repens*) *juncosum* (*gerardii*);
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum*(*australis*), *Typhaetum*(*angustifolia*), *Typhaetum*(*latifolia*), *Glycerietum* (*arundinacea*), *Polygonetum*(*amphibia*), *Schoenoplectetum*(*lacustris*), *Schoenoplectetum*(*tabernaemontani*), *Bolbochoenetum* (*maritimus*);
- **vegetație acvatică:** *Lemnetum* (*minor*), *Lemnetum* (*trisolca*), *Salvinietum* (*natans*), *Ceratophylleto*(*demersum*)-*potamogetonetum*(*crispus*), *Potamogetoneto* (*perfoliatum*)-*ceratophylletum*(*submersum*), *Potamogetoneto*(*crispus*)-*ceratophylletum* (*submersum*).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	261		18	17	197	4
Completitudinea datelor (în %)	60		60	80	90	??
Cartea Roșie a Moldovei				3	20	
Lista IUCN			1	1	10	
Cartea Roșie a Europei			1	1		
Listele Convenției de la Berna				10	130	4
Listele Convenției de la Bonn					71	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV			2	11		4
Directiva Păsări					105	
Lista operațională	3		1	5	28	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)				3	256	4

Exemple de specii rare de plante: *Cyperus glomeratus* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Specii caracteristice: *Lymnaea truncatula* (M.), *L. stagnalis* (L.), *Planorbium corneum* (L.), *Ischnura elegans* (Van der Linden), *Gomphus vulgatissimus* (L.), *Cloeon dipterum* (L.). **Exemple de specii rare:** *Hirudo medicinalis* (L.), *Coenagrion armatum* (Charp.). **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna:** **Speciile principale caracteristice:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Păsări.** 73 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 23 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile de luncă și acvatice. Păsările caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Circus aeruginosus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel. **Mamiferele.** Chiropterele: Sunt caracteristice speciile: *Myotis daubentonii* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Exemple de specii rare:** *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul autorităților publice locale, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Zona nucleu este amplasată în lunca Prutului. O parte din teritoriu constituie rezervația peisajeră "Lunca inundabilă de lângă Antonești". Aici este prezent lacul care periodic seacă și pe care se dezvoltă în masă vegetația acvatică-palustră, iar periodic se umple cu multă apă în perioada viiturilor înalte ale Prutului. Terenurile de luncă sunt supuse pășunatului, covorul ierbos este bătătorit și îmburuienat. După retragerea apelor de viitură, terenuri destul de extinse se acoperă de grupări de plante pionere și ruderales. Zona-nucleu corespunde criteriilor ariilor de protecție specială avifaunistică. Starea populațiilor locale de păsări este depresată. Trebuie elaborate măsuri de administrare și protecție. Pentru protecția păsărilor este necesar de păstrat landsaftul natural de luncă. În păduri este necesară curățarea selectivă, lăsând arborii scorburoși și arborii cu scoarță desprinsă, arborii bătrâni și uscați în picioare. Se recomandă păstrarea aspectului natural al ecotonului silvic, interzicerea pășunatului.

Pericole și factori nefavorabili. Impactul antropic nu este pronunțat, dar parțial sunt prezenți următorii factori: pășunatul suprasolicitat și îndepărtarea arbuștilor pe liziere, desecarea locurilor de înmulțire a amfibienilor, pășunatul ilegal și braconajul, tăierea pădurii, poluarea apelor. Dezvoltarea în masă a vegetației de mlaștină. Factorul mare de deranj din partea populației locale și a persoanelor ce se odihnesc aici.

Valoarea socială și economică. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; Folosirea în calitate de puncte de vizită în ecoturism cu scopul efectuării observațiilor asupra păsărilor și liliecilor (cu ajutorul detectoarelor cu ultrasunet sau efectuarea observațiilor asupra zborului liliecilor de-asupra suprafeței apei, capturându-i cu ajutorul pînzelor pentru fotografiere), asupra landsaftului și a speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă). Teritoriul dat prezintă un loc potențial important pentru viețuirea păsărilor. Chiropterele, ce viețuiesc în pădure, distrug o cantitate enormă de insecte-dăunători preponderent de seară și de noapte, care nu sunt accesibile pentru păsările de zi, ocrotind astfel cîmpurile agricole și pădurea de dăunători.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

121. Bujor (Lunca r. Prut)

Localizare. Raionul Leova, la nord-vest de or. Leova, cu suprafața de 50 / 317,3 ha

46° 30' 16"	L.N.	28° 13' 37"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 14-30 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea de sud-vest a țării, la 74 km spre sud-vest de mun. Chișinău, în limita depresiunii Sarata
Relief	Sectoare de lunca inundabilă a Prutului și porțiunea de jos a versantului luncii r. Prut
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată de argile și nisipuri al stratului superior al etajului basarabean al etajului sarmatian al Miocenului
Caracteristica landşaftului	Regiunea landşaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Cîmpia Sarata, formată din orizonturi alternante de argile și nisipuri, cu cernoziomuri obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare, cu fragmente de stepă de păiuș

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriul dat au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum inundatum*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Populetum(alba)*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Puccinellietum sp.*, *Trifolietum(repens)*, *Trifolieto(repens)-liolietum(perenne) herbosum*, *Trifolietum(fragiferum) herbosum*;
- **vegetația acvatică și palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Scirpetum(lacustris)*, *Cariceta(melanostachya)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **vegetația acvatică:** *Lemnetum(minor)*;
- **plantații artificiale:** plantații de *Quercus robur L.* и *Populus nigra L.*

Habitat de importanță europeană: 92 AO(1), 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: nu sunt date.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	272		6	13	191	23
Completitudinea datelor (în %)	70		80	80	90	80
Cartea Roșie a Moldovei		2		2	21	4
Lista IUCN				1	9	1
Cartea Roșie a Europei		1		1		
Listele Convenției de la Berna		1		8	127	11
Listele Convenției de la Bonn					71	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		9		1
Directiva Păsări					105	
Lista operațională	5	6		5	30	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	1	2		2	26	6

Exemple de specii rare de plante: *Calamagrostis pseudophragmites* (Hall. fil.) Koel., *Carex supina* Willd. ex Wahlenb., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Potamogeton natans* L., *P. gramineus* L., *Vitis sylvestris* C.C.Gmel.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Specii caracteristice: *Anodonta cygnea* L., *Crassiana crassa* (Philipsson), *Dreissena polymorpha* (Pallas), *Lymnaea stagnalis* (L.), *Platyncemis pennipes* (Pallas). **Insect.** **Exemple de specii rare:** *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări** 42 specii de păsări cuibăresc pe acest teritoriu, 30 specii oaspeți de vară, 55 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile acvatice. Păsările caracteristice: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus*

himantopus L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L. **Exemple de specii rare:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Arvicola terrestris* L., *Micromys minutus* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Exemple de specii rare:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Zona nucleu include sectoarele joase ale luncii cu biotopuri periodic inundate și supraamezite (plopșuri și sălcișuri cu arboreti distruse antropogen, cu structură și poziție modificată cu proveniență din lăstari, pajiști de luncă, vegetație palustră și plantații artificiale de stejar pedunculat și plop negru). Include aria cu management multifuncțional „Lunca r. Prut”. Starea populațiilor locale ale păsărilor este dependentă de poluări. Pentru protecția lor, precum și a mamiferelor, este necesar stoparea scurgerii apei din luncă și menținerea nivelului de apă, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili. Regimul de viituri pe teritoriu după termene și continuitate nu corespunde celui natural. Slăbirea continuă a arboretelor cu proveniență din lăstari, sub coroana cărora s-a păstrat populația rară pentru Moldova a viței-de-vie sălbatică, atașată după răspîndire la pădurile de luncă inundabilă. Seceta, pășunatul, vînatul și braconajul.

Valoarea socială și economică. Este posibilă folosirea teritoriului: în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; folosirea în calitate de puncte de vizită în ecoturism cu scopul efectuării observațiilor asupra landșaftului și speciilor rare (în perioada dezvoltării în masă) de plante, precum și păsărilor în timpul migrațiilor. Teritoriul dat prezintă un loc important pentru concentrarea multor specii de păsări de baltă în timpul postcuibăritului și la migrații.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

122. Vrănești

Localizare. Raionul Sîngerei, între satele Vrănești și Ezărenii Noi, cu suprafața 8,0 / 140,5ha

47° 37' 1"	L.N.	28° 6' 4"	L.E.
------------	------	-----------	------

Altitudinea absolută: 151–193 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea centrală a țării la 21 km spre sud-este de mun. Bălți în limitele podișului Ciuluc
Relief	Fundul vîlcei, versanții afectați de alunecări de teren străvechi și cumpenele apelor dintre vîlcele
Bazin	r. Ciulucul Mijlociu
Descrierea geologică generală	Formată de argile și nisipuri ale stratului de jos al subetajului basarabean al etajului sarmatian al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a câmpiilor și podișurilor de luncă-stepă a Bălțului. Sectoare argiloase dintre râuri ale Ciulucului cu cernoziomuri tipice și obișnuite, cu fragmente de asociații de păiuș și negară

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **step:** *Stipeto(pulcherrima, pennata)-festucetum(valesiaca) caraganosum(frutex)*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*, *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeto-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta herbosa*, *Elytrigieto(repens)-bothriochloeta (ischaemum) herbosa*;
- **lunci:** *Elytrigieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Lolieto(perenne)-artemisieto(santonica)-atriplexiosum(tatarica)*, *Puccinellieto(distans)-artemisietum(santonica)*, *Artemisietum (santonica)*, *Elytrigieto(repens)-artemisietum(santonica)*, *Puccinellietum(distans)*.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	211			4	107	8
Completitudinea datelor (în %)	60			50	90	70
Cartea Roșie a Moldovei		3		1	9	
Lista IUCN					4	
Cartea Roșie a Europei	1	1				
Listele Convenției de la Berna		1		4	71	1
Listele Convenției de la Bonn					33	

Directiva Habitat, Anexa II				1		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		4		
Directiva Păsări					54	
Lista operațională	20	6		1	11	
Protejate de lege (CR, EN, VU)	10	3			12	

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. dasyanthus* Pall., *A. excapus* L., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Carex liparocarpos* Gaudin, *Chamaecytisus lindemannii* (Est.Krecz.) Klaskova, *Plantago schwarzenbergiana* Schur, *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Eremopyrum triticeum* (Gaertn.) Nevski, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Linum flavum* L., *Nepeta parviflora* Bieb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. tirsia* Stev., *S. ucrainica* P.Smirn.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur. **Păsări.** 10 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 20 specii oaspeți de vară, 1 specii cunoscute ca migratoare. Predomină speciile de câmpii. Păsările caracteristice: *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L. **Exemple de specii rare:** *Circus cyaneus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *Mus spicilegus* Petenyi., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul autorităților publice locale

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. O parte a teritoriului (8 ha) reprezintă aria cu management multifuncțional „Sector de stepă a Bălților” ce se află într-o stare relativ bună. Sectoarele adiacente de stepă parțial sunt suprapășunate. Aici starea populațiilor locale de herpetofaună este parțial depresată din cauza pășunatului. Este necesară aducerea pășunatului în corespundere cu normativele în vigoare.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desigurilor de arbuști.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale; pentru dezvoltarea eco-turismului cu scopul efectuării observațiilor asupra stepei și speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă), păsărilor răpitoare de stepă și speciilor rare de insecte. Refugiu pentru polenizatori și animale ce distrug dăunătorii agricoli.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

130. Beloci

Amplasarea. Situată în apropiere de s. Beloci. Sectorul Beloci. Gospodăria silvică Rîbnița. Suprafața - / 537,5 ha.

47° 54' 2"	Lat N	28° 58'48"	Long E
------------	-------	------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 50-190m (120m). Expozițiile versanților - toate direcțiile.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, în limitele podișului Rîbnița.
Relief	Relief erodat-de vâlcea.
Bazinele acvatice	Partea inferioară a bazinului f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Depuneri ale sistemului de neogen, miocenului mijlociu, subetajului regional badenian al suitei podoliene, a etajului regional sarmațian din subetajul regional basarabean.
Caracteristica landșaftului	Regiune de podișuri și platoului de silvostepă. Câmpia cu terase Rîbnița cu cernoziomuri carbonatice și soluri carbonatice înțelenite. Lunca inundabilă de stepă și înmlăștinată și fundurile vâlcelor cu versanți formați din aluviuni cuaternare. Landșafturile câmpiilor terasate de stepă. Versanții vâlcelor cu cernoziomuri obișnuite cu terenuri agricole combinate cu lunci de graminee.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepa:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiaca* subass. *typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiaca* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Festucetum rupicolae* subass. *minuartetosum setacei*, *Stipetum pulcherrimae*, *Teucro pannonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Genisto tetragonae-Seseliatum peucedanifolii*, *Campanulo sibiricae - Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina [Festucetalia valesiaca]*;

- **păduri:** *Quercus-Carpinetum*, *Corno-Quercetum roboris*, *Corno-Cerasetum mahalebae*;
- **plantații silvice:** plantații de pin de Crimeea ș.a.;
- **lunci** *Amygdaletum nanae*;
- **în lunci:** *Calamagrostietum epigeios*.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretului natural: 5ДЧ2ЯО3КЛО, 4ДЧ2ЯО2КЛО; Specii de bază: *Quercus robur*; Specii secundare sau suplimentare: *Fraxinus excelsior*, *Acer platanoides*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 90. Componenta plantațiilor silvice: 7СКР3АКБ, 10СКР, 10АКБ, 10КИ3; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 22 (11-30).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	324	4		12	71	20
Completitudinea datelor (în %)	60	20		90	60	40
Cartea Roșie a Moldovei				4	2	1
Cartea Roșie a RMN				4		
Lista IUCN				1		
Cartea Roșie a Europei	1	3		1		3
Listele Convenției de la Berna		4		8	51	12
Listele Convenției de la Bonn					10	61
Lista operațională	19	13		6	3	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	13	8		3	3	5

Exemple de specii rare de plante: *Actaea spicata* L., *Adonis vernalis* L., *Allium paniculatum* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *Berberis vulgaris* L., *Convolvulus lineatus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Genista tetragona* Bess., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Limonium Gmel.ii* (Willd.) O.Kuntze, *Linum flavum* L., *Polygala sibirica* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *Stipa pennata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Teucrium montanum* L., *Verbascum phoeniceum* L.

Specii caracteristice și rare de animale

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte. Exemple de specii rare:** *Iphiclides podalirius* L., *Pontia chloridice* Hübner, *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** *Lacerta viridis* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall., *Bombina bombina* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Bufo bufo* L., *Bombina bombina* L., *Coluber caspius* Gmel. **Păsări:** Ornitofauna sectorului este puțin studiată. Aici cuibăresc speciile campofile și sclerofile de stepă și speciile de păsări de pădure și de silvostepă. Specii caracteristice: *Lanius collurio* L., *Emberiza calandra* L., *Anthus trivialis* L., *Sylvia communis* Lath., *Emberiza citrinella* L., *Philoscopus collybita* Vieill., *Acanthis cannabina*. Sectorul servește drept loc de alimentare și odihnă pentru păsările migratoare. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L. **Mamifere.** Fauna mamiferelor este puțin studiată. Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. **Exemple de specii rare:** *Rhinolophus hipposiderus* (Bech.), *Myotis daubentonii* (Kuhl.).

Proprietate terenurilor. Pădurile se află în proprietatea fondului silvic de stat.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanții care coboară spre afluentul de dreapta al râului Ocna împreună cu lunca afluentului formează un complex bogat din punct de vedere biotopic, care favorizează creșterea pădurilor de stejar, a stepelor petrofite – de luncă, a vegetației petrofite pe dezgolirile calcaroase ale pajiștilor de luncă. Sectorul nu se află sub protecție. Este necesar să fie introdus pășunatul reglementat și recreerea organizată, precum și ar fi binevenit introducerea unui regim de protecție.

Pericolele și factorii nefavorabili. Pășunatul nereglementat, activitatea recreațională neorganizată, colectarea plantelor medicinale.

Importanța socială și economică. Este o rezervație a speciilor de plante rare, endemice, relict. Are o importanță științifică și cognitivă.

Patrimoniul natural și istoric. Au fost descoperite 4 monumente arheologice, dar potențialul lor este mult mai mare – nu pot fi descoperite din cauza că sectorul este împădurit. Cele mai importante sunt: 1. Beloci 2. O așezare istorică din paleoliticul mediu (85-35 mii de ani î.H.). 2. Beloci 3. O așezare preistorică din epoca mezolitică (9-8 mii de ani î.H.).

131. Cervona Gora

Amplasarea. Situată în apropiere de s. Rașcovo și Caterinovca, raionul Camenca. Suprafața - / 153,2 ha.

47° 55' 41"	Lat N	28° 50' 20"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 60-194m (127m). Expoziții predominante - nord-vest.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de nord-vest a țării în ramificațiile podișului volăno-podolian.
Relief	Relief erodat-de vâlcea, surpat.
Bazinele acvatice	Lunca inundabilă și versanții f. Nistru.
Descrierea generală geologică	Depuneri ale mezozoicului (cretacicul superior) al etajului senomanic, sistemului de neogen, al etajului regional sarmațian al miocenului mijlociu (subetajul regional basarabean, volhinian), ale subetajului regional badenian al suitei podoliene.
Caracteristica landșaf-tului	Regiunea landșaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Câmpia terasată de la Rașcov cu cernoziomuri tipice, levigate și podzolite. Landșafturile câmpiilor de stepă – lunci inundabile de graminee, leguminoase- graminee, graminee-rogoz și cu mlaștini ierboase.

Principalele tipuri de ecosistem. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercus-Carpinetum*, *Corno-Quercetum roboris* subas. *typicum*, *Corno-Quercetum roboris* subas. *caricetosum albae*, *Veratro-Quercetum roboris*, *Corno-Cerasetum mahalebae*;
- **stepe petrofitice:** *Sempervivo ruthenici-Scivereckietum*; *Festucetum rupicolae* subass. *minuartietosum setacei*, *Teucro pannonici-Caricetum humilis*;
- **stepe:** *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosis*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Stipetum pulcherrimae*;
- **lunci:** *Vinco herbaceae-Chamaecystetum austriacaе*;
- **culturi forestiere:** plantații de *Quercus robur*; *Quercus petraea*, *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana*, etc.

Tipuri de formațiuni silvice: Compoziția arboretului natural: 5ДЧ2ЯОЗКЛО10ДЧ, 8ДЧ1ЛПМ1ГО, 7ДЧ2ЛПМ1ГО, 6ДЧ2ЯО1ЛПМ1ГО, 4ДЧ3ГО2КЛО1ЛПМ, 4КИЗ3СКПЗГЛК, 5ВШМЗКИЗ2БРС; Specii de bază: *Quercus robur*; Specii secundare sau suplimentare: *Quercus petraea*, *Fraxinus excelsior*, *Acer platanoides*, *Tilia cordata*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 107 (19-160). Componenta plantațiilor silvice: 10ДЧ, 10ДС+БРС, 10СО, 8КЛО1ДЧ1ЯО, 10АКБ, 10СКР, 8АКБ1ЯО1БРС, 10ВМ, 5ЯО1ДЧ2КЛТ2КЛП; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 40 (22-59).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	408	16		13	67	17
Completitudinea datelor (în %)	70	40		90	60	60
Cartea Roșie a Moldovei				3	1	1
Cartea Roșie a RMN				5	2	
Lista IUCN				1		1
Cartea Roșie a Europei	2	1				1
Listele Convenției de la Berna		2		6	48	10
Listele Convenției de la Bonn					8	6
Lista operațională	31	16		4	1	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	17	7		2	1	3

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Arum orientale* Bieb., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Campanula persicifolia* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Stipa pennata* L., *Veratrum nigrum* L., *Aconitum anthora* L., *Berberis vulgaris* L., *Rhamnus cathartica* L.

Specii caracteristice și rare de animale

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte.** Sectoarele deschise de stepă sunt habitatele unor specii atât de stepă, cât și de luncă - *Iphioides podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Me-*

litaea diamina Lang, *Minois dryas* Sc., *Scolia hirta* Schr. În plantațiile forestiere artificiale și în apropiere de ele au fost observate specii tipice pentru complexul de pădure - *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Catocala sponsa* L. **Exemple de specii rare:** *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Melitaea diamina* Lang, *Minois dryas* Sc., *Scolia hirta* Schr., *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Catocala sponsa* L., *Satyrium spini* Schiffermüller. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Anguis fragilis* L., *Coluber caspius* Gmel., *Bufo bufo* L., *Rana temporaria* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Triturus cristatus* Laur., *Bufo bufo* L., *Zamenis longissimus*, *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur. **Păsări:** Un specific al rezervației îl constituie o coastă abruptă enormă. În nișele ei și în crăpături cuibăresc: *Phoenicurus ochruros* Gmel., *Corvus corax* L., *Upupa epops* L., *Passer montanus* L. În anii '90 ai sec.XX în nișele acestui deal cuibărea sub formă de colonie *Falco tinnunculus* L. – în prezent cuibăritul ei nu mai este înregistrat. Habitatetele de arbori și arbuști sunt bogate în specii de păsări de pădure și de silvostepă – dintre care cele tipice sunt: *Fringilla coelebs* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus major* L., *Carduelis carduelis* L. etc. Teritoriul rezervației este un loc potrivit pentru alimentarea și odihna păsărilor migratoare. **Exemple de specii rare:** *Otus scops* L., *Circus cyaneus* L. **Mamifere.** Fauna mamiferelor sectorului este puțin studiată. Specii caracteristice: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. Fauna chiropterelor este reprezentată de 6 specii. **Exemple de specii rare:** *Myotis nattereri* Kuhl, o specie deosebit de rară în regiune de lileci *Barbastella barbastellus* Schreber, *Nyctalus leisleri* Kuhl.

Proprietate terenurilor. Proprietatea de stat. Pădurile se află în administrarea fondului silvic de stat.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse

Sunt prezente păduri naturale din gorun și stejar pufos cu tei și carpen. Teritoriul este inclus în fondul natural protejat al Transnistriei. Lipsesc măsuri speciale de ocrotire. Sunt necesare măsuri de susținere a diversității biologice a pădurilor, cum ar fi: conservarea arborilor scorburoși bătrâni, resturilor de proporții mari ș.a. Este dezirabilă amenajarea rațională a locurilor de odihnă pentru populație. Este necesară limitarea accesului în peștera naturală a sectorului. Efectuarea unei activități instructiv-educative ecologice în rândurile populației locale.

Pericolele și factorii nefavorabili. Ocuparea versanților calcaroși deschiși de vegetația de arbori și arbuști (în primul rând de salcîmul alb). Pășunatul nereglementat, colectarea plantelor medicinale și a celor decorative. Factor înalt de deranj pentru populația de animale. Poluarea solului cu deșeuri. Factor înalt de deranj pentru chiroptere în peșteră provocat de populația locală și de turiști. Distrugerea directă a chiropterelor și reptilelor (șerpilor).

Importanța socială și economică. Este un refugiu pentru speciile rare de plante, se dezvoltă apicultura, reprezintă o bază instructiv-științifică pentru studenții-biologi.

Patrimoniul natural și istoric. Nu este evaluat.

132. Calahur-Stroenți

Amplasarea. S. Stroenți, raionul Camenca. Suprafața 178 /1188,2 ha.

47° 54' 30"	Lat N	28° 54' 43"	Long E
-------------	-------	-------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: Altitudinea rezervației „Călăgur” este de 50-200m (125m), marea parte a teritoriului este plană, ¼ este amplasată pe versanții cu expoziție sudică, care coboară în lunca Nistrului. Altitudinea malului abrupt Stroenți – 80-185m (132m), versanții au expoziții sud-vestice și nord-estice.

Trăsăturile fizice:

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este amplasată în partea de nord-est a țării, spre nord de s. Stroenți, raionul Rîbnița în ramificațiile podișului volăno-podolian.
Relief	Relief erodat-de vâlcea. Versantul malului de bază al terasei deasupra luncii inundabile a f. Nistru. Trei maluri abrupte, craterul carstic al vîlceleii și versanții, lunca râulețului, orientate spre lunca Nistrului..
Bazinele acvatice	Cursuri de apă permanente (izvoare) și periodice.
Descrierea generală geologică	Depuneri din mezozoic (cretacicul superior, etajul cenomanian), ale sistemului neogenului, ale miocenului mijlociu, ale etajului regional sarmațian, subetajul regional basarabean și volhinian.
Caracteristica landșaftului	Regiunea podișurilor și platoului de silvostepă. Câmpia terasată de la Rașcov cu cernoziomuri tipice, levigate și podzolite . Landșafturile câmpiilor de stepă – lunci inundabile de graminee, leguminoase-graminee, graminee-rogoz și mlaștini ierboase. Versanți erodați și denudați cu cernoziomuri obișnuite pe pe luturi loessoide de grosimi medii

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** dumbărați din stejar pedunculat, dumbărați din stejar pedunculat cu tei și frasin, dumbărați de gorun cu tei, dumbărați de gorun și stejar pedunculat cu frasin, fraxinet cu tei și stejar ș.a
- **step:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacae* subass. typicum, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacae* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Teucro pannonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Campanulo sibiricae* – *Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina* [*Festucetalia valesiacae*];

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretului natural: 10ДЧ, 8ДЧ1ЛПМ1ГО, 8ДЧ1ЯО1ЛПМ, 6ДЧ2ЛПМ2ГО, 5ДЧ1ЛПМ2ЯО2ГО+КЛП, 4ДС3ЛПМ1ГО2ДЧ, 3ДС2ДЧ2ЯО2ЛПМ1ГО, 3ЯО3ЛПМ2ДЧ2КЛО, 6БОЯ4ТРК; Specii de bază: *Quercus robur*, *Quercus petraea*; Specii secundare sau suplimentare: *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 88 (20-110). Componenta plantațiilor silvice: 5ДЧ5ЯО, 5ДЧ4ЯО1ГЛО, 7ДС3ЛПМ, 10АКБ, 6АКБ1СКР2ВШМ1ЛХУ, 10СКР, 10ГЛО, 8ГЛО1ДЧ1ЯО, 9ВШМ1СКР, 10ВРБ; Vârsta medie sau limitele de vârstă, ani: 29 (12-56).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	491	25		16	78	15
Completitudinea datelor (în%)	70	30		90	60	50
Cartea Roșie a Moldovei				4	4	
Cartea Roșie a RMN				6	6	1
Lista IUCN		1		1		
Cartea Roșie a Europei	4	4		1		1
Listele Convenției de la Berna		5		9	58	6
Listele Convenției de la Bonn					13	1
Lista operațională	50	25		6	5	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	26	11		3	4	1

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum anthora* L., *Aconitum lasiostomum* Reichenb., *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Arum orientale* Bieb., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Campanula persicifolia* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Genista tinctoria* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Iris graminea* L., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Pulsatilla grandis* Wend., *P. montana* (Hoppe) Reichenb., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult. fil., *Vinca minor* L.

Specii caracteristice și rare de animale

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte.** Fauna insectelor este variată, grație sectoarelor de pădure care s-au păstrat, precum și prezenței biotopurilor petrofiți și de stepă. **Exemple de specii rare:** *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Acherontia atropos* L., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Parnassius mnemosyne* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Argynnis pandora* Den. et Sch., *Plebejus argyrognomon* Bergsträsser, *Melitaea diamina* Lang, *Satyrrium spini* Schiffermüller, *Scolia hirta* Schr., *Scolia maculata* Drury și *Xylocopa valga* Gerst. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lacerta viridis* Laur., *Rana ridibunda* Pall., *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Pelobates fuscus* Laur., *Bufo bufo* L., *Zamenis longissimus* Laur., *Coronella austriaca* Laur. **Păsări:** Principali reprezentanți ai ornitofaunei care cuibăresc aici sunt speciile de păsări de pădure și de silvostepă: *Fringilla coelebs* L., *Erithacus rubecula* L., *Parus major* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Sylvia atricapilla* L., *Parus palustris* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Sitta europaea* L., *Carduelis carduelis* L., *Streptopelia turtur* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *Lanius collurio* L. Teritoriul servește drept loc de alimentare și odihnă a multor păsări migratoare. **Exemple de specii rare:** *Strix aluco* L., *Picus viridis* L., *Dendrocopos medius* L., *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus cyaneus* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Mamifere.** Fauna mamiferelor este puțin studiată. *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. Pe unele sectoare ale pădurii se întâlnesc: *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. În peșterile versantului au fost depistat *Rhinolophus hipposideros* Bechstein. **Exemple de specii rare:** *Rhinolophus hipposideros*. Bechstein.

Proprietate terenurilor. Proprietate de stat. Pădurile - fondul forestier de stat.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse

Sectorul cuprinde sectoarele Călugăr (739 ha) și Stroenețkii Iar (1200 ha) nu în întregime. Sunt prezente variate

biotopuri – groapa de carst, cascade, râulețe, stânci ce aparțin părții periferice a formațiunilor de recif din calcare de diferite culori, izvoare cu hidrogen sulfurat și oxid de fier, pădurile de pe versantul terasei de deasupra luncii inundabile a Nistrului, vegetația de stepă și cea petrofită. Pădurea rezervației Călugăr se află într-o stare bună. Se propune atribuirea sectorului Stroenețkii la statutul de arie protejată. Efectuarea măsurilor biotehnice pentru ocrotirea și atragerea speciilor rare de păsări și a celor de vânătoare. Punerea la dispoziția mănăstirii a informației despre speciile rare de floră și de faună și necesitatea ocrotirii acestora (o Carte Roșie a RMN, placarde despre ocrotirea naturii ș.a.). Limitarea accesului oamenilor în cele mai mari peșteri ale versantului (instalarea ușilor de grilaj).

Pericolele și factorii nefavorabili. Pășunatul nereglementat, colectarea plantelor medicinale și a celor decorative, inclusiv a efemeroidelor cu flori frumoase. Răspândirea speciilor străine de arbori și arbuști. Poluarea sectorului de pădure cu deșeuri de-a lungul traseului Tiraspol-Camenca și a drumului de la traseu până la mănăstirea sf. Ioan. Distrugerea directă a chiropterelor și reptilelor (șerpilor). Activitatea recreațională neorganizată reprezintă un factor înalt de deranj pentru obiectele faunei.

Importanța socială și economică. Colectarea fânului, colectarea plantelor medicinale de pe sectoare special reparate, apicultura, bază instructiv-științifică pentru practica studenților-biologi. Acest sector poate fi utilizat în calitate de obiectiv turistic pentru organizarea excursiilor ecologice. Este un refugiu pentru speciile de plante rare a complexului petrofit, pentru entomofaună și are un rol important în timpul migrării speciilor de animale de vânătoare.

Patrimoniul natural și istoric. Așezarea getică din sec VI-II î.e.n. „Stroenețk”, 1200 ha (de la s. Iantarnoe până la s. Beloci), o groapă carstică, cascade, râulețe, stânci ale părții periferice a formațiunilor de recif din calcare de diferite culori, izvoare cu hidrogen sulfurat și oxid de fier.

134. Slobozia-Mare

Localizare. Raionul Cahul, la hotarul de est a s. Slobozia Mare, suprafața - / 104,2 ha.

45° 33' 55"	L.N.	28° 10' 50"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 40-75 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la sudul Moldovei, la 168 km spre sud-vest de mun. Chișinău în limitele cîmpiei Cahul
Relief	Fundurile și versanții cumpenelor apelor dintre vîlcele ale versantului de stînga a luncii r. Prut, afectat de multiple manifestări a eroziunii
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată de sedimente de nisip-pietriș a terasei aluviale a doisprezecea al Akchagyil-ui inferior și a treisprezecea a stratului indivizibil al etajelor cimerian- -Akchagyil ale Pliocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a cîmpiilor fragmentate de stepă a Bugeacului. Cîmpia Cahul, formată din sedimente de nisip cu cernoziomuri carbonatice și obișnuite pe luturi loessoide de grosime mare

Principalele tipuri de ecosisteme: nu sunt date.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total				16		
Completitudinea datelor (în %)				90		
Cartea Roșie a Moldovei		5		4		
Lista IUCN				1		
Cartea Roșie a Europei		1		1		
Listele Convenției de la Berna		1		11		
Listele Convenției de la Bonn						
Directiva Habitat, Anexa II		1		5		
Directiva Habitat, Anexa IV		1		12		
Directiva Păsări						
Lista operațională		7		7		
Protejate de lege (CR, EN, VU)		5		2		

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Papilio machaon* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Coluber caspius* Gmelin, *Bufo viridis* Laur. **Exemple de specii rare:** *Coluber caspius* Gmelin, *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus*. **Păsări:** nu sunt date. **Mamiferele:** nu sunt date.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier, terenurile autorităților publice locale.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Teritoriul reprezintă un sistem de rîpe adânci, plantații antierozionale de salcîm, terenuri pășunabile pe versanți. Principala valoare a nucleului este determinată de fauna de reptile și insecte. Pe lângă aceasta, este una dintre cele mai mari sisteme de rîpi din țară. Nu se aplică măsuri de protecție speciale pentru reptile și amfibieni. Este nevoie de a aduce pășunatul în corespundere cu normativele.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al pantelor, lichidarea desișurilor de arbuști și nimicirea aglomerațiilor vegetale.

Valoarea socială și economică. Teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

135. Voloșkovo – Naslavcea (pe teritoriul Moldovei)

Localizare. Raionul Ocnița, spre vest de s. Naslavcea, suprafața **82,0** / 294,2 ha, inclusiv 107,5 ha pe teritoriul Moldovei. Include teritorii forestiere (97,6 ha) gestionate de întreprinderea pentru silvicultură Edineț ocolul silvic Ocnița (trupul de pădure Stîncă, parcela 1).

48° 28' 24"	L.N.	27° 33' 08"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 65-210 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la nordul Moldovei, la 85 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele porțiunii de nord-est a podișului moldovenesc
Relief	Unca și versanții luncii fl. Nistru, afectate de multiple manifestări ale eroziunii
Bazin	r. Nistru
Descrierea geologică generală	Formată din calcare, tripole și siliciu ale etajului senomanian al perioadei cretacice, calcare, nisipuri și aleurite ale etajului badenian, calcare ale subetajului volhinian, care se suprapun cu nisipuri și argile ale subetajului basarabeian al etajului sarmațian al miocenului, în partea superioară sunt sedimente aluviale ale terasei a zecea a subetajului Akchagyil-ui inferior al Pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea podișurilor și platoului de silvostepă. Porțiunea riverană a Nistrului de mijloc, cu cernoziomuri argiloiluviale și redzine carbonatice, cu areale separate de păduri de carpen și stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Poaeta(angustifolia)-aestuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-aestuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceta(valesiaca)-teucriosa(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Cariceto(huillis)-aestucetm(valesiaca) herbosum*, *Koelerietum(criststa) herbosa*;
- **lunci:** *Poaeta(pratensis)-dolietum(perennis)*, *Agrostideta(stolonifera)*;
- **păduri:** *Ceraso(avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) herbosum*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) caricosum*, *Carpinetum(betulus)-quercetum(robur)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*;
- **poieni și liziere:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Pruneto(spinosa)-crataegetum(monogyna)*;
- **plantații artificiale:** plantații de *Robinia pseudoacacia* L., *Pinus sylvestris* L. și *Swida sanguinea* (L.) Opiz.

Tipuri de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 7ST2PI1SC; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: GO, PI, SC, CA, GL; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 50 (30-60).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	428			18	126	21
Completitudinea datelor (în %)	80			90		80
Cartea Roșie a Moldovei		6		3	8	1
Lista IUCN		1			4	
Cartea Roșie a Europei	5	2				
Listele Convenției de la Berna	2	2		9	82	8
Listele Convenției de la Bonn					29	
Directiva Habitat, Anexa II		2				
Directiva Habitat, Anexa IV	1			10		2
Directiva Păsări					61	
Lista operațională	68	12		5	10	2
Protejate de lege (CR, EN, VU)	52	6		2	11	2

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Caltha palustris* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Mantis religiosa* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări:** 76 specii cuibăresc pe acest teritoriu, 5 specii sunt vizitatori de vară, iar 6 specii - ierneză. Ornitofauna se caracterizează în principal prin specii de pădure, parțial specii de stepă, luncă și a sectoarelor agrare, specii ale localităților. *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Asio otus* L., *Cuculus canorus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*, *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L., *Falco vespertinus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Arvicola terrestris* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietatea statului, fondul forestier, fondul apelor. **Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse.** Zona nucleu este una transfrontalieră. Pe teritoriul Moldovei este amplasat monumentul geologic al naturii „Falia tectonică”. Teritoriul include păduri pe versanți petrofiți abrupti ale malului de bază al Nistrului, cu ieșirea șisturilor negre, sectoare de stepă petrofită, plantații artificiale de *Robinia pseudoacacia* L., *Pinus sylvestris* L. și *Swida sanguinea* (L.) Opiz. În luncă în formă de fișii înguste s-au păstrat finețele de luncă, în prezent acestea fiind supuse unui pășunat intens cu băătorirea covorului ierbos. Este mare diversitatea floristică a multor populații locale de specii vulnerabile de plante, endemice și relict, atașate la locurile calcaroase, precum și specii ce se dezvoltă la hotarele arealelor naturale, este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienilor și luncilor, de păstrat liniștea în perioada de reproducere, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili. Ponderea excesivă a arboretelor din specii introduse (salcâm și pin - circa 30%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici. Pășunatul excesiv pe fișii înguste de pe pajiștile de luncă pe malul Nistrului, recreerea și colectarea plantelor medicinale și a celor frumoase (ceea ce a dus la sărăcirea florei sectoarelor de stepă), lichidarea desișurilor de arbuști pe liziere. Plantațiile de introduceri în masivul silvic și

dezvoltarea arbuștilor pe versanții de stepă pe lângă plantațiile de sînger și salcîm alb conduc la afectarea regimului de iluminare, la reducerea suprafețelor comunităților de stepă și petrofite de stepă. Sunt prezente gunoiști neautorizate.

Valoarea socială și economică. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 22,8 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 1,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 30,7 mii lei; total – 54,9 mii lei. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale și a produselor nelemnoase ale pădurii; un punct perspectiv pentru dezvoltarea eco-turismului cu scopul efectuării observațiilor asupra landsaftului și speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă), folosirea luncilor în calitate de fîneață, iar în afara fișiei riverane de protecție a apelor – pentru pășunat reglementat. Refugiu pentru polenizatori și animale ce distrug dăunătorii agricoli. Loc de recreere pentru populația locală.

Patrimoniul natural și istoric. Paleontologia. Caprov iar – sedimente sarmațiene tertone. Au fost înregistrate 60 specii de plante (Iacomvskaia, 1955, Andreev, 1960), precum și ihteocomplexul: *Cluppeidae*: *Sardanella sardinites* (Heckel), *Cyprinodontidae*: *Prolebias* sp., *Aterinidae*: *Aterina suchovi* Switchenska., *Syngnathidae*: gen. et sp. indet., *Centropomidae*: *Lates gregarius* Bannikov., *Moronidae*: *Morone ionkoi* Bann., *Sparidae*: *Sparus brusinai* (Gorjanovic-Kramberger), *Centracanthidae*: *Naslavcea fundata* (Bann.), *Mulidae*: *Mullus moldavicus* Swtchenska., *Polynemidae*: *Polynemus frivolus* Bann., *Mugilidae*: *Mugil acer* Switch., *Labridae*: *Symphodus salvus* Bann., *Clinidae*: *Clinitrachoides gratus* (Bann.), *Pomatoshistus* sp., *Gobius* sp. Au fost înregistrate mai mult de 30 de specii de moluște cu două valve tortone (Voloshina, 1973).

138. Pădurea Bulboaca

Localizare. Raionul Briceni, între or. Briceni și s. Buloaca și s. Trebisăuți, suprafața 420,0 / 592,7 ha. Include trupul de pădure Trebisăuți, parcelele 78-91 (întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Briceni).

27° 9' 7"	L.N.	48° 21' 57"	L.E.
-----------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: 160-260 m

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la nord-vestul Moldovei, la 88 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele podișurilor Moldovei de nord-est.
Relief	Fundul și versanții și cumpenele apelor, spațiile dintre cumpenele apelor r. Lopatnic și Dradiște, cu manifestări puternice ale eroziunii
Bazin	Bazinul r. Lopatnic și Dradiște
Descrierea geologică generală	Formată din argile și nisipuri ale stratului inferior ale subetajului basarabean al etajului sarmațian, ce alternează cu nisipuri și gravelite ale terasei aluviale a unsprezecea a Akchagylui mediu.
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia slab fragmentată Briceni, formată din sedimente argiloase cu soluri cenușii și cenușii închise pe luturi loessoide de grosimi medii, cu păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineto (betulus)-quercetum(robur)*, *Carpineta herbosa*;
- **poieni și liziere:** *Elytrigietum(intermedia) herbosa*, *Dactyleto(glomerata)-elytrigietum (repens)*, *Arrhenatereto(elatius)-elytrigietum(repens)*, *Crataegeto(monogyna)-prunetum (spinosa)*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum p(australis)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*, *Bidenteum(tripartita)*.
- **stepa:** *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum) potentillosum(arenaria)*, *Bothriochloetum(ischaemum) teucriosum(pannonica)*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: 91 IO.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (87,5%); Șleauri de deal cu gorun și stejar pedunculat (12,5%); Compoziția generală a arboretelor: 7ST1GO1STR1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: PI, TE, ULC, FR, MO, ME, PA, PAM, JU, PLC, STR; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 36 (2-105).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	328			13	85	25
Completitudinea datelor (în %)				90	80	80
Cartea Roșie a Moldovei				1		2
Lista IUCN					1	
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna				6	60	11
Listele Convenției de la Bonn					10	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV				6		3
Directiva Păsări					27	
Lista operațională	13			2	1	6
Protejate de lege (CR, EN, VU)	9				1	4

Exemple de specii rare de plante: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *Goniolimon bessonianum* (Schult.) Kusn., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Polygala sibirica* L., *Teucrium montanum* L., *Stipa pennata* L., *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Sunt caracteristice speciile: 76 specii ce cuibăresc aici, 1 specie – oaspete de vară, 6 specii ierneză, 2 specii migratoare. Ornitofauna se caracterizează prin predominarea speciilor de pădure, de stepă și a sectoarelor agrare, specii ale localităților. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Philoscopus sibilatrix* Bechst., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Falco naumani* L. – ce cuibărește. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicoles* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Pe teritoriul zonei nucleu sunt amplasate 2 arii protejate de stat – rezervația naturală de plante medicinale “Rosoșeni”, rezervația de resurse «Complex de soluri cenușii». Păduri afectate de proveniență din lăstari cu covor ierbos îmburuieat pe marginea masivului silvic și în locurile de recreație neorganizată; teritoriile de stepă și comunitățile mlaștinilor ierboase. Se păstrează populațiile locale ale speciilor rare de plante incluse în Lista operațională a Republicii Moldova și protejate la nivel de țară. Este necesar de păstrat arborii scorburoși, sectoarele cu desişuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor, asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii pentru paricopitate, păstrarea liniștii în perioada de reproducere, combaterea braconajului și vulpii.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv pe sectoarele cu vegetație de stepă, impactul localităților amplasate în apropiere a dus la sărăcirea considerabilă a sectoarelor de stepă din punct de vedere al diversității floristice și fitocenotice. Pășunatul excesiv de pe poieni și pajiști și curățarea lizierei pădurii de arbuști. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm, glădiță, pin, molid – circa 10%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale și a produselor nelemnoase ale pădurii; pentru dezvoltarea eco-turismului cu scopul efectuării observațiilor asupra landşaftului și speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă), pentru

pășunat reglementat. Păsările, amfibienii și reptilele joacă un rol important în reglarea efectivului unor mamifere și insecte dăunătoare. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 137,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 8,3 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 185,7 mii lei; total – 331,5 mii lei. **Patrimoniul natural și istoric.** Nu a fost evaluat.

139. Criva-Prut

Localizare. Raionul Briceni, lângă s. Criva, include 2 sectoare, cu suprafața de 65,8 și 38,7 ha, suprafața totală este de 104,5 ha. Cuprinde trupul de pădure Criva, parcela 21; trupul de pădure Ceabrovo, parcela 22 (întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Lipcani).

48° 15' 33"	LN	26° 38' 44"	LE
48° 15' 2"	LN	26° 40' 1"	LE

Altitudinea absolută: 105–120 m, maximă – 120 m, altitudine minimă – 105 m, altitudine medie – 112,5 m, diferențe de nivel – 25 m, limite de înclinări – teren plan, expoziții predominante – platou - 100%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la limita de nord-vest a Moldovei, la 105 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele podișurilor Moldovei de nord-est
Relief	Lunca r. Prut, de-a lungul malului stîng al căruia se dezvoltă activ procese de eroziune laterală riverană
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile și nisipuri, calcare ale etajului badenian
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia Lipcani, formată preponderent de roci argiloase cu cernoziomuri podzolite și levigate pe luturi loessoide de grosime mare, cu sectoare separate de păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*;
- **lunci:** *Elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **vegetație acvatică palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*.

Habitat de importanță europeană: 92 AO(2).

Tipurile de formațiuni silvice: Plopișuri pure de plop alb (87,1%), Amestecuri de plop și salcie (9,8%), Sălcete pure (3,1%); Compoziția generală a arboretelor: 6PLA2SC1SA1ST; Specii principale: PLA, SA; Specii secundare/de ajutor: ST, SA, PLN, JU, AN, SC; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 25 (1-130).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	203		11	15	91	28
Completitudinea datelor (în %)			80	75	80	80
Cartea Roșie a Moldovei				2	2	2
Lista IUCN				1	1	2
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				7	59	14
Listele Convenției de la Bonn					15	
Directiva Habitat, Anexa II				3		2
Directiva Habitat, Anexa IV				8		4
Directiva Păsări					39	
Lista operațională				4	3	9
Protejate de lege (CR, EN, VU)				1	2	7

Exemple de specii rare de plante: nu sunt date.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Crassiana crassa* Phylipsson, *Lithoglyphus naticoides* Pfeiffer. *Heptagenia sulfurea* M.. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Au fost înregistrate 74 de specii ce cuibăresc și 2 în timpul migrației. Ornitofauna se caracterizează prin predominarea speciilor de pădure, hidrofile, de pe lângă ape, specii de stepă, de luncă și a sectoarelor agrare, specii ale localităților. Sunt caracteristice speciile: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. artcipilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*, *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Ardea alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include fragmente mici de pădure din lunca r. Prut și pajiști de luncă îmburuienate puternic. Este necesar de a reglementa pășunatul, de a trece lunca în zona de protecție a apelor Prutului în regim de fineață, de a păstra aspectul natural al ecotonului forestier, sectoarele cu desişuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor, asigurarea liniștei și păstrarea arborilor scorburoși, combaterea braconajului și a vulpii. Se recomandă asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii. Teritoriul dat este recomandat a fi desemnat în calitate de arie protejată trilaterală (în comun cu România și Ucraina), în limitele Ucrainei se află rezervația «Prutskaia Zaplava»), integritatea teritoriului mai jos de «Prutskaia Zaplava» este asigurată din contul malurilor râului.

Pericole și factori nefavorabili

Regimul afectat de viituri pe teritoriu după termene și continuitate nu corespunde celui natural, de aceea are loc desecarea locurilor de reproducere ale amfibienilor, poluarea apei. Pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor, mai ales pe soluri umede după viituri și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale. Ruderalizarea puternică a covorului ierbos a comunităților de luncă. Sărăcirea de mai departe a arboreturilor cu proveniență din lăstari. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm – circa 30%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Teritoriul oferă resurse pentru vitele casnice ale populației locale, este posibilă colectarea plantelor medicinale; teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Refugiu pentru variate animale, care joacă un rol important în reglarea efectivului de mamifere și insecte dăunătoare. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 34 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 2,0 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 45,9 mii lei; total – 81,9 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat. Este cunoscut un monument arheologic.

142. Drepcăuți-Prut

Localizare. Raionul Briceni, lângă s. Drepcăuți, suprafața - / 424,8 ha. Include teritorii forestiere (208,4 ha) gestionate de întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Lipcani (trupul de pădure Zalucea, parcela 23; trupul de pădure Lunca-Lipcani, parcelele 24-25).

48° 15' 33"	LN	26° 38' 44"	LE
-------------	----	-------------	----

Altitudinea absolută: 105–120 m, maximă – 120 m, altitudine minimă – 105 m, altitudine medie – 112,5 m, diferențe de nivel – 25m, limite de înclinări – teren plan, expoziții predominante – platou - 100%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la limita de nord-vest a Moldovei, la 105 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele podișurilor Moldovei de nord-est
Relief	Lunca r. Prut, de-a lungul malului stîng al căruia se dezvoltă activ procese de eroziune laterală riverană
Bazin	r. Prut
Descrierea geologică generală	Formată din argile și nisipuri, calcare ale etajului badenian
Caracteristica lanșaftului	Regiunea landsaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia Lipcani, formată preponderent de roci argiloase cu cernoziomuri podzolite și levigate pe luturi loessoide de grosime mare, cu sectoare separate de păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo (alba)-populetum(alba)*;
- **lunci:** *Elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum (stolonifera)*, *Lolietum(perenne) herbosum*;;
- **vegetație acvatică palustră:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*.

Tipurile de formațiuni silvice: Plopișuri pure de plop alb (88%); Amestecuri de plop și salcie (12%); Compoziția generală a arboretelor: 6PLA2ST1SA1DT; Specii principale: PLA, ST, SA; Specii secundare/de ajutor: FR, PI, JU, SC, PLN; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 27 (2-55).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	282		34	15	91	28
Completitudinea datelor (în %)	80		70	75	90	80
Cartea Roșie a Moldovei				2	2	5
Lista IUCN				1	1	2
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				7	60	14
Listele Convenției de la Bonn					15	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				8		4
Directiva Păsări					39	
Lista operațională	2			4	3	9
Protejate de lege (CR, EN, VU)	1			1	4	7

Exemple de specii rare de plante: *Alnus incana* (L.) Moench, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Sunt caracteristice speciile: *Ilyocoris cimicoides* (L.), *Platicnemis pennipes* (Pall.), *Ilybius guttiger* (Gyllenhal), *Cloeon dipterum* (L.), *Caenis macrura* (Stephens), *Leptocerus tineiformes* (Curt), *Planorbarius corneus* (L.), *Physa fontinalis* (Draparnaud), *Erpobdella nigricolis* (Brandes). **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Păsări.** Au fost înregistrate 74 de specii ce cuibăresc și 2 în timpul migrației. Ornitofauna se caracterizează prin predominarea speciilor de pădure, hidrofile, de pe lângă ape, specii de stepă, de luncă și a sectoarelor agrare, specii ale localităților. Sunt caracteristice speciile: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*, *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Egreta alba* L., *Haliaeetus albicilla*

L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicoles* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L.. **Exemple de specii rare:** *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber, *Crocidura leucodon* Hermann, *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier, fondul apelor.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Teritoriul include fragmente mici de pădure din lunca r. Prut și pajiști de diferite nivele ale luncii. Este necesar de a aduce în conformitate cu legislația folosirea luncii în zona de protecție a apelor Prutului, în special de a respecta pășunatul pe sol umed după viituri. Este nevoie de a păstra sectoarele cu desişuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor. Se recomandă de a păstra aspectul natural al ecotonului forestier, asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii pentru paricopitate, asigurarea liniștii în timpul perioadei de reproducere, combaterea braconajului.

Pericole și factori nefavorabili

Regimul afectat de viituri pe teritoriu după termene și continuitate nu corespunde celui natural, de aceea are loc desecarea locurilor de reproducere ale amfibienilor. Sărăcirea de mai departe a arboreturilor cu proveniență din lăstari. Pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști. Prezența arboretelor din specii introductive (salcâm, pin – circa 10%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Teritoriul oferă resurse pentru vitele casnice ale populației locale, este posibilă colectarea plantelor medicinale, teritoriul reprezintă un element estetic al peisajului și poate fi admirat și studiat de către turiști și specialiști. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 48,7 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 2,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 65,6 mii lei; total – 117,2 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

143. Pădurea Slobozia-Șirăuți

Localizare. Raionul Briceni, lângă s. Slobozia-Șirăuți, suprafața - / 1190,2 ha. Include trupul de pădure Șirăuți, parcelele 27-44 (întreprinderea pentru silvicultură Edineț, ocolul silvic Lipcani).

48° 15' 00"	LN	26° 54' 28"	LE
-------------	----	-------------	----

Altitudinea deasupra mării: maximă – 275 m, altitudine minimă – 145 m, altitudine medie – 210 m, diferențe de nivel – 70 m, limite de înclinări – 0°-14°, expoziții predominante – platou – plato - 96,7%; V, N-V - 3,3%.

.Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată la limita de nord-vest a Moldovei, la 70 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele podișurilor Moldovei de nord-est
Relief	Versanții de stînga, vâlcelele și cumpăna apelor r. Larga și Vilia
Bazin	Bazinul r. Larga
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri, calcare ale subetajului volhinian al stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmațian al miocenului, ce alternează spre nord cu sectoare de nisipuri și gravite ale terasei de aluviuni a Akchagyilui superior al pliocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia Lipcani, formată preponderent de roci argiloase cu cernoziomuri podzolite și levigate pe luturi loessoide de grosime mare, cu sectoare separate de păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercetum(robur) herbosa*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) poosum (nemoralis)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) herbosum*, *Ceraseto(avium)-quercetum(robur) caricosum*;
- **poieni și liziere:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Brometo(inermis)-poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Calamagrostideto (arundinacea, epigeios)-poaeta(angustifolia) herbosa*.

Habitat de importanță europeană: **91 IO**.

Tipurile de formațiuni silvice: Stejărete pure de stejar pedunculat (100%); Compoziția generală a arboretelor: 7ST1FR1SC1DT; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: TE, CI, PAM, FR, PI, STR; Vârsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 39 (1-140).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	262			15	91	25
Completitudinea datelor (în %)	70			75	90	80
Cartea Roșie a Moldovei				2	1	2
Lista IUCN				1	1	
Cartea Roșie a Europei				1		
Listele Convenției de la Berna				7	63	10
Listele Convenției de la Bonn					10	
Directiva Habitat, Anexa II				3		
Directiva Habitat, Anexa IV				8		3
Directiva Păsări					30	
Lista operațională	14			4	1	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	4			1	1	3

Exemple de specii rare de plante: *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Clematis integrifolia* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilg., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Potentilla alba* L., *Staphylea pinnata* L., *Thalictrum aquilegifolium* L., *Th. lucidum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex).

Exemple de specii rare: *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Păsări.** Au fost înregistrate 84 de specii ce cuibăresc, 2 vizitatori de vară, 5 specii ierneză aici. Ornitofauna conține reprezentanți ai tuturor complexelor și este dificil de a identifica dominatul. Sunt caracteristice speciile: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *Sylvia articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Pernis apivorus* L. – în timpul verii. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Pădurile cu structură modificată și arbori cu proveniență din lăstari. Teritoriul menține populațiile locale de specii rare de plante protejate și incluse în Lista operațională a Republicii Moldova. Pentru protejarea animalelor este nevoie de a păstra sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor, asigurarea liniștii în timpul perioadei de înmulțire, asigurarea cu hrană complementară în timpul iernii, combaterea braconajului. Se recomandă de a păstra aspectul natural al ecotonului forestier.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv pe liziere și marginile pădurii și curățarea lizierei pădurii de arbuști, influența (recreere) localităților din apropiere a dus la sărăcirea considerabilă a vegetației silvie din punct de vedere al diversității floristice și fitocenotice. Prezența arboretelor din specii introducte (salcâm, molid, nuc comun – circa 15%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție. Este posibilă folosirea pentru colectarea plantelor medicinale și a produselor nelemnoase ale pădurii. Refugiu pentru polenizatori și animale ce distrug dăunătorii agricoli. Teritoriul reprezintă un element estetic al landsaftului și este interesant pentru turiști și specialiști.

Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 273 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 16,4 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 368,2 mii lei; total – 657,6 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

145. Pădurea Cernoleuca

Localizare. La hotarul dintre raioanele Ocnița și Dondușeni, lângă s. Cernoleuca, suprafața - 70,0 / 861,0 ha. Include teritoriile forestiere (799 ha) gestionate de întreprinderea pentru silvicultură Edineț, colul silvic Dondușeni (trupul de pădure Cernoleuca, parcelele 1-10).

48° 20' 32"	LN	27° 33' 33"	LE
-------------	----	-------------	----

Altitudinea absolută: 205-265 m, maximă – 265 m, altitudine minimă – 145 m, altitudine medie – 235 m, diferențe de nivel – 65 m, limite de înclinări – 2°-6°, expoziții predominante – platou – nord și sud

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată partea de nord-vest a Moldovei, la 70 km spre nord-vest de mun. Bălți în limitele podișurilor Moldovei de nord-est
Relief	Porțiunile superioare și medii ale versanților spațiului dintre râuri al afluenților r. Cubolta, vâlcele
Bazin	Bazinul r. Cubolta
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri ale stratului inferior al subetajului basarabean al etajului sarmatian al miocenului
Caracteristica landșaftului	Regiunea landșaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Cîmpia slab fragmentată Lipcani, formată preponderent de roci argiloase cu cernoziomuri podzolite și levigate pe luturi loessoide de grosime mare, cu sectoare separate de păduri de stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Ceraso (avium)-Querceta (robur) herbosa*, *Quercetum (robur) cornosum (mas)*, *Quercetum (robur) veratrosus (nigrum)*, *Quercetum (robur) poosum (nemoralis)*;
- **poieni:** *Brometo (inermis)-Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia)-Calamagrostideta (epigeios) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*.

Tipurile de formațiuni silvice: Șleauri de deal cu stejar pedunculat (6,2%); Stejărete pure de stejar pedunculat (91,1%); Șleauri de deal cu gorun și stejar pedunculat (3,8%); Compoziția generală a arboretelor: 6ST2SC1STR-1PA; Specii principale: ST; Specii secundare/de ajutor: STR, SC, PA, ARA, GL, GO, MO, PLT, PAM, CI; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 39 (1-95).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	158			13	115	23
Completitudinea datelor (în %)	50				90	80
Cartea Roșie a Moldovei					4	2
Lista IUCN						
Cartea Roșie a Europei						
Listele Convenției de la Berna				6	79	10
Listele Convenției de la Bonn					22	
Directiva Habitat, Anexa II				2		
Directiva Habitat, Anexa IV				6		2
Directiva Păsări					46	
Lista operațională	6			2	6	4
Protejate de lege (CR, EN, VU)	5				8	3

Exemple de specii rare de plante: *Briza media* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Veratrum nigrum* L.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos. Nu sunt date. **Insecte:** nu sunt date. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** Au fost înregistrate 91 de specii ce cuibăresc, 9 vizitatori de vară, 7 specii ierneză aici. Ornitofauna se caracterizează prin predominarea speciilor de pădure, hidrofile, de stepă și a sectoarelor agrare, specii ale localităților. Sunt caracteristice speciile: *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos syriacus* Gengl., *Dendrocopos minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *Sylvia communis* Lath., *Sylvia articapilla* L.,

Parus caeruleus L., *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Botaurus stellaris* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** migranți – *Ciconia nigra* L.; vizitatori – *Egretta alba* L., ce cuibăresc – *Circus pygargus* L. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus flavicollis* Melch., *Clethrionomys glareolus* Schreb., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Mustela putorius* L., *Mustela foina* Erxl., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreb.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Pe teritoriul zonei nucleu se află rezervația naturală silvică "Climăuți". Teritoriul nu este studiat suficient. Este nevoie de a păstra sectoarele cu desigur de arbuști și covorul ierbos al poienelor și luncilor.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv pe poieni și lunci și curățarea lizierei pădurii de arbuști. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm, glădiță, molid – circa 20%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici. În unele arborete este prezent arțarul american, care un comportament agresiv față de speciile autohtone.

Valoarea socială și economică. Este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe pentru edificatorii de cenoze, speciile de plante rare și pe cale de dispariție, pentru colectarea plantelor medicinale în calitate de puncte de vizitare pentru turiști. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 186,6 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 11,2 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 251,7 mii lei; total – 449,4 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

146. Dobrușa

Localizare. Raionul Șoldănești, între satele Dobrușa și Olișcani, suprafața **2634,0** / 2736.6 ha. Include trupul de pădure Drobușa Mică, parcelele 12-29; trupul de pădure Rădi, parcelele 30-32; trupul de pădure Drobușa Mare, parcelele 33-83 (întreprinderea pentru silvicultură Șoldănești, ocolul silvic Olișcani).

47° 47' 54"	L.N.	28° 39' 01"	L.E.
-------------	------	-------------	------

Altitudinea absolută: maximă – 318 m, altitudine minimă – 245 m, altitudine medie – 290 m, diferențe de nivel – 30-70 m, limite de înclinări – 6° - 16°, expoziții predominante – N-SE - 53,5%; NV-SV - 26,6%; platou - 19,9%.

Structura fizică

Descrierea geografică generală	Zona nucleu este amplasată în partea nord-est a Moldovei la 70 km spre est de mun. Bălți în limita podișurilor nistrene
Relief	Cumpenele apelor și versanții, vâlcelele de pe sectorul dintre râurile Dobrușa și Cerna
Bazin	Bazinul r. Cerna și Dobrușa
Descrierea geologică generală	Formată din argile, nisipuri ale subetajului basarabean al etajului sarmațian și ale stratului indivizibil al subetajului heronian al etajului sarmațian – etajul meotic al miocenului, ce alternează pe cele mai înalte sectoare cu nisipuri și gravelite a terasei a cincisprezecea a cimerianului mijlociu al pliocenului
Caracteristica landsaftului	Regiunea landsaftică a podișurilor și platoului de silvostepă. Podișul fragmentat Olișcani formate din sedimente nisipoase-argiloase, cu soluri cenușii și cenușii închise de pădure, cernoziomuri levigate pe luturi loessoide de grosime mici, cu păduri de carpen și stejar

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost identificate:

- **păduri:** *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-Quercetum(petraea)*, *Carpineto(betulus)-querceta(petraea)*, *Tilieto(tomentosa)-carpinetum(betulus)*, *Querceto(robur)-carpinetum (betulus)*, *Quercetum(robur, petraea)*;
- **poieni** *Bothriochloeta herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **lunci:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Lolieto(perenne)-elytrigieta herbosa*, *Loletio(perenne)-potentilletum(anserina)*, *Trifolio(repens)-lolietum(perenne)*.

Habitat de importanță europeană: 9170(A), 9170(B).

Tipurile de formațiuni silvice: Gorunete pure (4%), Șleauri de deal cu gorun (8%), Șleauri de deal cu gorun și stejar (88%); Compoziția generală a arboretelor: 3ST3FR2GO1CA1DT; Specii principale: ST, GO; Specii secundare/de ajutor: FR, CA, TE, PA, SC, NU, PAM, CI, PLC, PLN; Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 65 (2-85), în unele u. A. cresc arborete de ST și GO cu vârste de 105-135 ani.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	303			12	88	24
Completitudinea datelor (în %)	50			75	80	80
Cartea Roșie a Moldovei		4		1	1	2
Lista IUCN		1				
Cartea Roșie a Europei	1					
Listele Convenției de la Berna		1		6	62	10
Listele Convenției de la Bonn					12	
Directiva Habitat, Anexa II		2		3		
Directiva Habitat, Anexa IV				7		3
Directiva Păsări					30	
Lista operațională	14	8		3	2	5
Protejate de lege (CR, EN, VU)	11	4			3	3

Exemple de specii rare de plante: *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch, *Epipactis purpurata* Smith, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlff., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Scrophularia umbrosa* Dumort., *Staphylea pinnata* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil.

Speciile de mamifere caracteristice și rare

Zoobentos: nu sunt date. **Insecte - exemple de specii rare:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* Poda. **Herpetofauna.** Sunt caracteristice speciile: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Exemple de specii rare:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Păsări.** 81 specii cuibăresc aici, 1 specie vizitatori de vară, 4 specii ierneză aici. În componența ornitofaunei sunt prezentate toate complexele în afară de păsările palustre și este dificil de a identifica cele dominante. Păsările caracteristice: *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos syriacus* Gengl., *Dendrocopos minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *Sylvia communis* Lath., *Sylvia articapilla* L., *Muscicapa striata* L., *Parus caeruleus* L., *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Ciconia ciconia* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *Passer montanus* L. **Exemple de specii rare:** *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Mamiferele.** Sunt caracteristice speciile: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Exemple de specii rare:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Proprietate publică a statului, fondul forestier.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate și cele propuse. Pe teritoriul zonei nucleu este amplasată rezervația peisajeră "Dobrușa". Populațiile locale ale herpetofaunei s-au păstrat în starea lor naturală. Pentru protecția animalelor este necesar de păstrat sectoarele cu desișuri de arbuști și covorul ierbos al poienelor și pajiștilor. Asigurarea cu hrană complementară pentru paricopitate în timpul iernii, combaterea braconajului, păstrarea liniștii în perioada de reproducere.

Pericole și factori nefavorabili. Pășunatul excesiv al poienelor și pajiștilor și curățarea lizierei pădurii de arbuști, nimicirea aglomerațiilor vegetale. Întreaga suprafață reprezintă arborete afectate de calamitățile naturale (chicioră) din anul 2000, inclusiv circa 45% sunt arborete afectate frecvent și foarte frecvent de rupturi. Prezența arboretelor din specii introduse (salcâm, glădiță, nuc comun – circa 5%), care sunt mai puțin rezistente la factorii nefavorabili climatici/edafici.

Valoarea socială și economică. Rezervație genetică a speciilor de plante rare și pe cale de dispariție; este posibilă folosirea în calitate de bancă de semințe a speciilor de plante edificatoare de cenoze, rare și pe cale de dispariție; pentru colectarea plantelor medicinale; folosirea în calitate de puncte de vizită în ecoturism cu scopul efectuării observațiilor asupra landșaftului și a speciilor rare de plante (în perioada dezvoltării în masă). Păsările, amfibienii și reptilele joacă un rol important în reglarea efectivului de mamifere și insecte dăunătoare. Venituri medii anuale posibile de la folosirea pădurilor: de la recoltarea și comercializarea produselor lemnoase – 683 mii lei; de la recoltarea și comercializarea produselor nelemnoase (fructe, pomușoare, plante medicinale, servicii etc.) – 238,9 mii lei; de la folosirea în scopuri cinegetice – 900,2 mii lei; total – 1822,1 mii lei.

Patrimoniul natural și istoric. Nu a fost evaluat.

IV. Zonele-nucleu de pe teritoriul Ucrainei din sectorul transfrontalier al rețelei ecologice pan-europene la hotarul de nord al Moldovei

Zone-nucleu de importanță internațională

14. Khotynskaia vysota

Amplasarea. Între orașul Hotin și orașul Cernăuți (împrejurimile nord-estice). Suprafața **196,0** / ~ 10000 ha.

48° 27' 15.54"	Lat N	26° 02' 18.84"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 385 m, cel mai înalt punct or. Berda 541 m, versanți de toate expozițiile.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Zona nucleu este amplasată pe înălțimile dintre orașele Cernăuți și Hotin.
Relief	Relief erodat cu vilcele, se caracterizează printr-o mare densitate a fragmentării erozive, cu tăieturi adânci ale luncilor riulețelor, pîraielor și vilcelelor.
Bazinele acvatice	Bazinele acvatice fl. Nistru și Prut.
Descrierea generală geologică	Ramificație a Carpaților ce s-a desprins de ei probabil în perioada cuaternară. În construcția geologică a teritoriului participă sedimentele cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite.
Caracteristica landșaftului	Podișuri pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului cu păduri de foioase. Stratificate afectate de alunecări de teren, cu păduri de stejar-fag pe soluri înțelenite podzolite brune, precum și plane cu vilcele, cu păduri de stejar-fag-carpen, pe soluri cenușii deschise și cenușii de pădure.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Fagetum (sylvaticae)*, *Carpinet0 (betuli)-Fagetum (sylvaticae)*, *Carpineto (betuli)- Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae)*, *Querceta (robur) herbosa*, *Carpineto (betuli)- Quercetum (roboris)*, *Carpineto (betuli)-Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris)*, *Carpinetum (betuli)*, *Fraxinetum (excelsioris)*;
- **lunci:** *Agrostietum stoloniferae*, *Alopecureta pratensis*, *Agrostideto (stoloniferae)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Elytrigieto herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Lolieto (perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolieto (perenne) herbosa*.
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum angustifoliae*, *Typhaetum latifoliae*, *Carricetum acutiformisi*.
- **vegetație acvatică:** *Potamogetonnetum crispusi*, *Lemneta minoris*, ;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Urticetum dioicae*.

Habitate de importanță europeană: 6210; 6510; 9160; 9170.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale - 10ДЗ, 9ДЗ1ГЗ, 4ДЗ6ЯВ, 4ДЗ4БКЛ2ЛПД, 10БКЛ, 6БКЛ4ДЗ, 4БКЛ4ГЗ2ДЗ, 9ГЗ1ДЗ, 10ЯсЗ; 8ДЗ2ГЗ+ЯЗ, 7ДЗ2ЯЗ1ГЗ+ЛПД, 10ДЗ+ЯЗ+ГЗ, 4ДЗ4ЯЗ1ГЗ1ЛПД+ЧШ, 10ДЗ+ЯЗ, 10ДЗ+ЧШ, 10ДЗ+КЛГ, 10ЯЗ+ДЗ, 7ДЗ3ЛПД; specii principale: *Quercus robor*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior*; specii secundare/de ajutor: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *A. Tataricum*. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 60 (40-200).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	920	-		22	125	45
Completitudinea datelor (în%)	90	-		100	90	90
Cartea Roșie a Ucrainei	33	22		5	15	18
Lista IUCN	1	7		-	2	2
Cartea Roșie a Europei	-	1		-	4	4
Listele Convenției de la Berna	4	8		12	91	12
Listele Convenției de la Bonn	-	-		-	40	10
Lista operațională	48	35		8	24	19

Exemple de specii rare de plante: *Actaea spicata* L.; *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.; *A. incana* (L.) Moench; *Ane-mone sylvestris* L.; *A. nemorosa* L.; *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Crocus heuffelianus* Herb., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Epipactis purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* L., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Polypodium vulgare* L., *Paris quadrifolia* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Calopteryx virgo* (L.), *Anax imperator* Leach, *Cordulegaster annulata* (Latr.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Maculinea arion* (L.), *Maculinea teleius* (Bergstrasser), *Maculinea nausithous* (Bergstrasser), *Maculinea alcon* ([Den.&Sch.]), *Apatura iris* (L.), *Limnitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Agria tau* (L.), *Saturnia pyri* (Den.&Sch.), *Eudia pavonia* (L.), *Catocala sponsa* (L.), *C. fraxini* (L.), *Acherontia atropos* (L.), *Hemaris tityus* (L.), *Pencallia matronula* (L.), *Scolia maculata* Drury, *Xylocopa valga* Gerst. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lissotriton vulgaris* (L.), *Bombina bombina* (L.), *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Anguis fragilis* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Exemple de specii rare:** *Triturus cristatus* (Laur.), *Rana arvalis* Nilss., *R. dalmatina* Fitz., *Lacerta viridis* (Laur.), *Coronella austriaca* Laur. **Păsări.** Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* (L.), *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *D. medius* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Motacilla alba* L., *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Garrulus glandarius* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Ph. sibilatrix* (Bechst.), *Erethacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Coccothraustes coccothraustes* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* (L.), *Pernis apivorus* (L.), *Milvus migrans* (Bodd.), *Aquila pomarina* C. L. Brehm, *Scolopax rusticola* L., *Bubo bubo* (L.), *Caprimulgus europaeus* L., *Lanius excubitor* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Muscardinus avellanarius* (L.), *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Erinaceus roumanicus* Barrett-Hamilton, *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.), *Capreolus capreolus* (L.). **Exemple de specii rare:** *Crocidura suaveolens* (Pall.), *C. leucodon* (Herm.), *Neomys anomalus* Cabr., *Plecotus auritus* (L.), *Mustela erminea* L., *M. putorius* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Hotin», «Ocolul silvic Cernăuți»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Cea mai ridicată porțiune a teritoriului dintre râurilor Prut și Nistru. Sunt caracteristici versanții abrupti, cu terase structurale, cu depresiuni afectate de eroziune și alunecări de terenuri. Toate acestea formează un aspect de landșaft de munți de înălțime mică, determină mozaicitatea și gradul de contrast al landșaftului. Pe podișul Hotin pădurile ocupă mai mult de jumătate din teritoriu, cca 10% este ocupat de lunci. Gradul de contrast al structurii landșaftice determină potențialul recreațional și științifico-cognitiv al complexelor natural-teritoriale. Pe alocuri s-au păstrat complexele silvice pitorești, care pot fi atribuite la cele etalon. Aici s-au păstrat grupurile vegetale naturale cu participarea multor specii rare de plante. În ansamblu, starea florei și a vegetației zonei nucleu poate fi evaluată ca bună. Aceasta este demonstrat de abundența și diversitatea mare de specii a multor plante rare. Pe teritoriu sunt amplasate arii protejate: rezervația peisajeră de importanță locală „Balamutivska stenka” – 78,7 ha; rezervația ornitologică de importanță locală «Țaplea» – 8,3 ha; monumentul naturii de importanță națională „Șilivskii les” – 60 ha; monumentul naturii de importanță națională «Ruhotinski les» – 49 ha. Este necesară includerea podișului Hotin în componența parcului natural „Hotin”.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăierile rase planificate, tăierile ilegale.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională, este folosit pentru colectarea pomușoarelor și ciupercilor, reprezintă sursă de lemne de foc pentru populația locală.

Patrimoniul natural și istoric. Rămășițele orașului străvechi Hmeliv, valuri de protecție a așezărilor străvechi slave; fântână păgînă de piatră artificială pentru jertfe “Fântîna turcească”. În peștera “Balamutivka” – desene pe stîncă (11 mii î. C.).

Zone nucleu de importanță națională

163. Prutskaia Zaplava

Amplasarea. În apropiere de satele Torasovți, Vancikivți, Dranița, Mamaliga, raionul Novoselițk, regiunea Cernăuți. Suprafața 805,1 / 1157,5ra.

48° 12' 57.30"	Lat N	26° 31' 44.04"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 117 m, versanți cu expoziție sudică, sud-estică.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Zona nucleu este amplasată nemijlocit pe malul stîng al Nistrului, între satele Marșenți și Mamaliga, raionul Novoselițk, regiunea Cernăuți..
Relief	Lunca și terasele limitrofe ale versantului de stîngă al r. Prut
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic a r.Prut.
Descrierea generală geologică	Grupul cainozoic. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite.
Caracteristica land-șafului	Cîmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Pe terasele de altitudine joasă – de luncă, plante, fragmentate, cu aglomerate de sate, cu cernoziomuri de luncă, mlăștinoase de luncă, soluri înțelenite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Populetum (albae)*, *Alneta glutinosae*, *Salicetum (albae)*, *Salicetum (triandrae)*;
- **lunci:** *Elytrigietum herbosa*, *Agrostietum stoloniferae*, *Alopecureta pratensis*, *Agrostideto (stolonifera)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolietum (perenne) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum angustifoliae*, *Typhaetum latifoliae*, *Carricetum acutiformisi*, *Acoretum calamusi*;
- **vegetație acvatică:** *Ceratophylletum demersi*, *Potamogetonetum crispusi*, *Lemneta minoris* ;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 1340; 3270; 6510; 91E0; 92 AO.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 10Д3, 10ТБ, 10ББ, 10ВЧ; specii principale: *Quercus robur*, *Populus alba*, *Alnus glutinosa*, *Salix alba*. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 30 (15-60).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	187	-		16	121	32
Completitudinea datelor (în%)	70	-		100	90	90
Cartea Roșie a Ucrainei	4	9		1	8	9
Lista IUCN	-	4		1	1	1
Cartea Roșie a Europei	-	2		1	4	1
Listele Convenției de la Berna	-	5		8	86	5
Listele Convenției de la Bonn	-	-		-	38	3
Lista operațională	19	19		4	15	10

Exemple de specii rare de plante: *Actaea spicata* L.; *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.; *A. incana* (L.) Moench; *Anemone sylvestris* L.; *A. nemorosa* L.; *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Bupleurum tenuissimum* L.; *Epipactis helleborine* (L.) Crantz; *Hepatica nobilis* Mill.; *Lilium martagon* L.; *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.; etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Calopteryx virgo* (L.), *Erebia medusa* (Den. et Sch.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Maculinea teleius* (Bergstrasser), *M. nausithous* (Bergstrasser), *Catocala sponsa* (L.), *C. fraxini* (L.), *Acherontia atropos* (L.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Lissotriton vulgaris* (L.), *Bombina bombina* (L.), *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.),

Rana temporaria L., *R. ridibunda* Pall., *R. esculenta* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Exemple de specii rare:** *Triturus cristatus* (Laur.), *Bufo viridis* Laur., *Rana dalmatina* Fitz., *Emys orbicularis* (L.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Anas platyrhynchos* L., *Accipiter gentilis* (L.), *Buteo buteo* (L.), *Charadrius dubius* Scop., *Actitis hypoleucos* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* (L.), *Riparia riparia* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus trivialis* (L.), *Motacilla alba* L., *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Corvus cornix* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Locustella fluviatilis* (Wolf), *Sylvia atricapilla* (L.), *S. borin* (Bodd.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Ph. sibilatrix* (Bechst.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus pilaris* L., *T. merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Ciconia nigra* (L.), *Pandion haliaetus* (L.), *Pernis apivorus* (L.), *Milvus migrans* (Bodd.), *Aquila pomarina* C. L. Brehm, *Crex crex* (L.), *Picus viridis* L., *Galerida cristata* (L.), *Lanius excubitor* L., *Sylvia nisoria* (Bechst.). **Mamifere.** Specii caracteristice: *Lepus europaeus* Pall., *Muscardinus avellanarius* (L.), *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Arvicola amphibius* (L.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L. **Exemple de specii rare:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.), *Crocidura suaveolens* (Pall.), *C. leucodon* (Herm.), *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb. **Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului.** Fondul ariilor naturale protejate; fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Cernăuți»)

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Pentru teritoriul zonei nucleu este caracteristică structura mozaică a complexelor naturale. Include păduri de luncă, vegetație riverană, palustră și de luncă. O parte mare a teritoriului este inclus în fondul de arii naturale protejate (rezervație peisajeră de importanță locală). Pe lângă această o protecție bună pentru complexele naturale este asigurată de amplasarea în zona construcțiilor ingineresti tehnice a hotarului de stat al Ucrainei, ceea ce limitează accesul pe teritoriu al populației. Sunt necesare măsuri de menținere a diversității biologice a pădurilor – păstrarea arborilor bătrâni, scorburoși, a resturilor de proporții mari etc., de contribuie la restabilirea pădurilor naturale de luncă.

Pericolele și factorii nefavorabili. Reducerea suprafețelor cu vegetație erbacee naturale în rezultatul dezvoltării pe versanții deschiși a arborilor și arbuștilor. Expansiunea speciilor străine de arbori și arbuști.

Importanța socială și economică. Complexul are valoare recreațională pentru populația de lângă Prut. Cositul finului, colectarea plantelor medicinale, apicultura.

Patrimoniul natural și istoric.

Sunt nu mai puțin de două monumente arheologice. Dintre ele cel mai mare interes îl poartă așezarea culturii Cucuteni-Tripolie – Luteria.

165. Shiskovye Gorby

Amplasarea. În apropiere de satele Grușevca și Natorani, raionul Kelimence, regiunea Cernăuți. Suprafața 12,0 / 292,28 ha

48° 33' 47.22"	Lat N	26° 47' 54.92"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 164 m, versanți de toate expozițiile.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Teritoriul este amplasat în regiunea Nistrului de Mijloc, nemijlocit pe malul drept al Nistrului, între satele Grușevca și Natorani, raionul Kelimence, regiunea Cernăuți.
Relief	Roci dezgolate amplasate separat (lungimea 900 m) pe malul drept al Nistrului
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului.
Descrierea generală geologică	Grupul mezozoicului. Cretaciul mijlociu și superior (indivizibile). Conglomerate, sedimente nisipoase, aleurite (<i>Aici și în continuare - Навчально-краєзнавчий атлас Чернівецької області. - Львів: ВФ «Афіша», 2000. - 24 с.</i>)
Caracteristica landșaf-tului	Cîmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Cîmpii de altitudine înaltă și medie cu terase și lunci-vîlcele, sectoare fragmentate de păduri de stejar-carpen cu soluri cenușii închise și cenușii de pădure

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **step:** *Stipeto (capillata, pulcherrima, pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa, Botriochloeta (ischaetum) herbosa, Teucrieta (chamaedrys, pannonicum) herbosa, Teucrieto (chamaedrys)-Thymeto (marschallianus), Poeta versicoloris;*
- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa, Carpinetum (betuli), Fraxinetum (excelsioris);*
- **lunci:** *Elytrigietum herbosa, Poaeto (angustifolia)-Lolietum (perenne) herbosa, Elytrigietum (repens)-Lolietum (perenne) herbosa, Seslerietum (heuflianae) purum;*

Habitat de importanță europeană: 6210, 6240; 8210, 9170

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale - 10ДЗ, 9ГЗ1ДЗ, 10Яс3; specii principale: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, specii secundare/de ajutor: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *A.tataricum*. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 60 (40-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	254			3	23	5
Completitudinea datelor (în%)	90			100	90	80
Cartea Roșie a Ucrainei	16	8		1		
Lista IUCN	1	3				
Cartea Roșie a Europei	1	2				
Listele Convenției de la Berna	2	3		2	14	
Listele Convenției de la Bonn					5	
Lista operațională	32	16		1		

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum anthora* L., *A. bessenianum* Andr. ex Trautv., *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalaria uralensis* (Murray) Schrad. ex Roem. & Schult., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dictamnus albus* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Spiraea polonica* Blocki, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. *S. pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch, *Schivereckia podolica* (Besser) Andr. ex DC., *Thalictrum foetidum* L., etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *Polyommatus daphnis* (Den. et Sch.), *Catocala sponsa* (L.), *C. fraxini* (L.), *Xylocopa violaceae* (L.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocoptes major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus tauricus* (Pall.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul ariilor naturale protejate; fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanți petrofiți ale malului de bază al Nistrului, acoperiți cu comunități de stepă și masive silvice naturale cu gorun și stejar pedunculat, carpen, frasin. O parte din teritoriu se află în componența fondului ariilor naturale protejate de stat (monumentul geologic al naturii de importanță locală - 12,0 ha), ce condiționează protecția juridică a componentelor diversității biologice naturale. Starea covorului ierbos depinde de impactul antropogen asupra sectoarelor. În locurile vizității dese de oameni și pășunatului vitelor (versanții estici) flora aborigenă este afectată de un impact direct înalt (colectarea plantelor cu flori, băătorirea etc.) și indirectă (introducerea speciilor invazive etc.). Pe versanții abrupti îndreptați spre Nistru, sunt sectoare cu influență minimă în urma activității omului, care pot fi atribuite la cele etalon. Aici s-au păstrat formațiuni vegetale naturale cu participarea multor specii rare a florei. În ansamblu, starea florei și vegetației zonei nucleu poate fi evaluată ca bună, ce este demonstrat de abundența și diversitatea de specii înaltă a multor plante rare. Este nevoie de un complex de măsuri pentru reducerea pînă la minim a impactului antropogen asupra complexelor naturale și includerea în componența fondului ariilor protejate de stat a întregului teritoriu al zonei nucleu, limitarea sau interzicerea totală a pășunatului, limitarea presiunii recreaționale

Pericolele și factorii nefavorabili. Pășunatul vitelor în locurile importante pentru reproducerea și conservarea speciilor rare de plante și a comunităților relict. Expansiunea speciilor invazive de plante. Arderea vegetației de pajște și de stepă. Presiunea recreațională.

Importanța socială și economică. Una dintre cele mai frumoase locuri ale canionului Nistrului. Rezervație genetică a speciilor rare și pe cale de dispariție de plante. Sunt importante resursele de plante medicinale. Loc перспектив pentru dezvoltarea turismului ecologic și a foto-vînătoareii.

Patrimoniul natural și istoric.

Un complex natural unic – toltrele

Zone-nucleu de importanță locală

135. Voloskovo-Naslavcea

Amplasarea. Teritoriul spre sud-vest de satul Voloșcovo, raionul Sochireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața **82,0** / 294,2 inclusiv 186,7 ha pe teritoriul Ucrainei

48° 27' 56.46"	Lat N	27° 29' 25.57"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 655 – 180 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu este limitrofă părții vestice a s. Voloșkove
Relief	Relief erodat cu vâlcele.
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimentele grupului cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsanghidrite.
Caracteristica landşaftului	Cîmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Cîmpii de altitudine înaltă și medie cu terase și carsturi, deștelenite, cu sectoare de lunci stepizate, cu cernoziomuri levigate și podzolite

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercus-Carpinetum*, *Querceta (robur) herbosa*. *Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*, *Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*)
- **lunci:** *Calamagrostietum epigeios*.

Habitat de importanță europeană: 6240; 9160.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 3Д37Г3, 8Г32Д3+КЛГ+Я3, 6Д33Г31КЛП, 9Г31КЛГ+Д3+ЧШ, 7Д33ЯВ1Я3+Г3; Specii principale: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, , *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *A. platanoides*; specii secundare/de ajutor, *A. tataricum*; *A. pseudo-platanus*. Compoziția plantațiilor silvice – 10АКБ. Specii principale: *Robinia pseudacacia*. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 40 (20-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	114	-		3	22	8
Completitudinea datelor (în%)	80	-		80	80	70
Cartea Roșie a Ucrainei	9	5		-	-	-
Lista IUCN		4		-	-	-
Cartea Roșie a Europei	-	2		-	-	-
Listele Convenției de la Berna	-	2		1	13	-
Listele Convenției de la Bonn	-	-		-	3	-
Lista operațională	13	16		-	-	-

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L. *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Staphylea pinnata* L., *Viburnum opulus* L. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Hamearis lucina* (L.), *Maculinea arion* (L.), *M. alcon* (Den.&Sch.), *Limnitis populi* (L.), *Calameuta idolon* (Rossi). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L. **Păsări.** Specii caracteristice: *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Sturnus vulgaris* L., *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Principalul masiv silvic al sectorului de cîmpie de pe malul drept al Nistrului. Predomină păduri naturale din stejar pedunculat, sunt

prezente și pădurile de carpen. S-au păstrat sectoare de păduri seculare. Starea în ansamblu este satisfăcătoare, este necesară înlocuirea introducărilor culturilor silvice cu păduri de specii autohtone. Teritoriul intră în cadrul parcului natural național „Hotin”.

Pericolele și factorii nefavorabili. Expansiunea introducărilor.

158. Grubna

Amplasarea. În vecinătatea satului Grubna (partea de sud-vest), raionul Sokireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața - / 1610,3 ha ha.

48° 26' 46.31"	Lat N	27° 02' 35.39"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 284 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Teritoriul este amplasat la 15 km spre sud-est de comuna Kelmenți (centru raional, regiunea Cernăuți) în limitele regiunii de câmpii înalte de silvostepă dintre Prut și Nistru, a raionului fizico-geografic de stepă de colină-tolte Kelmenetk
Relief	Teritoriul de câmpie-deal cu tăieturi neadânci pe luncile râulețelor și pâraielor
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Prutului.
Descrierea generală geologică	Grupul Cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite.
Caracteristica landșaf-tului	Câmpii de silvostepă și pădure înalte pe depuneri nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Câmpii plane-de colină, fragmentate, cu sectoare de lunci stepizate, cu cernoziomuri podzolite și soluri cenușii închise de pădure.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Quercetum (roboris) herbosa*, *Quercetum (robur) aegopodiosum (podagrariae)*, *Carpinetum (betuli)-Quercetum (roboris) herbosa*, *Fraxinetum (excelsioris)*, *Salicetum (albae)*;
- **lunci:** *Elytrigietum herbosa*, *Lolietum (perenne) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum australis*, *Caricetum acutiformis*;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 9160.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale - 10ДЗ, 9ДЗ1Чер, 8ДЗ2ГЗ, 10ДСк, 8ГЗ2ДЗ, 10ЯЗ, 10ББ; specii principale: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Salix alba*, specii secundare/de ajutor: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *A. campestre*, *A. tataricum*. Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 50 (10-100).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	119			6	55	21
Completitudinea datelor (în%)	80			90	90	80
Cartea Roșie a Ucrainei	4	10			1	3
Lista IUCN		2			1	
Cartea Roșie a Europei		3			1	
Listele Convenției de la Berna		5		2	43	2
Listele Convenției de la Bonn					12	2
Lista operațională	12	27			1	3

Exemple de specii rare de plante: *Actaea spicata* L.; *Anemone sylvestris* L.; *A. nemorosa* L.; *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Epipactis helleborine* (L.) Crantz; *Galanthus nivalis* L.; *Lilium martagon* L.; *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Anax imperator* Leach, *Parnasius mnemosyne* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Apatura iris* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Saturnia pyri* (Den.&Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L. **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Embe-*

riza citrinella L. **Exemple de specii rare:** *Coracias garrulus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Sus scrofa* (L.), *Capreolus capreolus* (L.). **Exemple de specii rare:** *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.).

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Masiv silvic mare în condițiile unui relief fragmentat, este reprezentant preponderent de păduri naturale exploatabile (pe alocuri seculare) și culturi silvice de specii autohtone, precum și introducenți, poieni și liziere. În prezent teritoriului are statut de protecție. Pe teritoriul masivului au loc tăieri în masă, inclusiv a arborilor seculari, pe locurile tăierilor se dezvoltă plante buruienose. Pe unele locuri defrișate se dezvoltă introducenții (stejarul roșu). Are loc pășunatul vitelor pe liziere și în apropiere de liziere în păduri. Este necesară protecția celor mai valoroase sectoare seculare de pădure.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăierile rase ale pădurilor. Expansiunea arborilor și arbuștilor străini. Tăierea arborilor bătrâni și sectoarelor de pădure seculară, înlăturarea buturugilor. Tăierea, colectarea pentru lemn de foc a arborilor uscați (în picioare) sau a celor căzuți care pot constitui substraturi pentru mușchi, licheni și ciuperci.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională pentru locuitorii s. Grubno, este folosit pentru colectarea pomușoarelor și ciupercilor, reprezintă sursă de lemne de foc pentru populația locală. Colectarea plantelor medicinale, apicultura.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt nu mai puțin de trei monumente arheologice. Cel mai mare interes îl prezintă așa numitul Valul lui Traian (construcție datată din primele secole a erei noastre).

160. Babinskaia Stenka

Amplasarea. În apropiere de satele Babin și Dnescrovka raionul Kelimenețk, regiunea Cernăuți. Suprafața 1405,0 / 1018,5 ha.

48° 32' 18.69"	Lat N	26° 52' 08.58"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 202 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Teritoriul este amplasat pe malul drept al Nistrului, la 8 km spre nord de centrul raional Kelimenețk, regiunea Cernăuți.
Relief	Versantul malului drept al Nistrului cu dezgoliri ale rocilor.
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului.
Descrierea generală geologică	Grupul Mezozoicului. Cretacicul inferior și superior (indivizibile). Conglomerate, sedimente nisipoase, aleurite.
Caracteristica landșaf-tului	Cîmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului, Cîmpii de altitudine înaltă și medie cu terase și lunci-vîlcele, fragmentate, cu păduri de stejar și carpen, cu soluri cenușii închise și cenușii de pădure.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Botriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Poa versicoloris*
- **păduri:** *Quercetum (roboris) herbosa*, *Quercetum (roboris)-coryloso (avellanae)-asarosum (europaei)*, *Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)*, *Quercetum (roboris) cornoso (maris)-galeobdolosol (lutei)*, *Carpinetum (betuli)- Quercetum (roboris) herbosa*, *Fraxinetum (excelsioris)*, *Quercetum (roboris) aceroso (tatarici)-poosum (nemoralis) (Quercetum (petraea) poosum (nemoralis))*; (*Querceta (petraea) cornosa (maris)*, *Carpineto (betuli)- Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, *Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*).
- **lunci:** *Elytrigietea herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Lolietea (perenne) herbosa*, ;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*.

Habitat de importanță europeană: 6240; 6510; 8210; 9160.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 10ДЗ, 8Д31Чер1КЛ, 8Д32ГЗ, 10ДСК, 10ГР, 8Г32ДЗ, 10ЯЗ; specii principale: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, specii secundare/de ajutor: *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *Acer tataricum*; Compoziția plantațiilor silvice - 10АКБ, Specii principale: *Robinia pseudacacia*; Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 40 (20-100).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	301			10	59	24
Completitudinea datelor (în%)	80			100	90	80
Cartea Roșie a Ucrainei	23	7		1	9	8
Lista IUCN	1	4			2	
Cartea Roșie a Europei	1	2			1	1
Listele Convenției de la Berna	1	4		6	48	4
Listele Convenției de la Bonn					19	4
Lista operațională	47	16		2	10	8

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum anthora* L., *A. besserianum* Andr. ex Trautv., *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Dictamnus albus* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wöhlf., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Polypodium vulgare* L., *Paris quadrifolia* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Spiraea polonica* Błocki, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. *S. pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch, *Schivereckia podolica* (Besser) Andr. ex DC., *Thalictrum foetidum* L., *Veratrum nigrum* etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Morimus funereus* Muls., *Purpuricenus kaehleri* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *Scolia maculata* Drury. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Natrix tessellata* (Laur.). **Exemple de specii rare:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Coccothraustes coccothraustes* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Milvus migrans* (Bodd.), *Hieraaetus pennatus* (Gm.), *Crex crex* (L.), *Lanius excubitor* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Lepus europaeus* Pall., *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.). **Exemple de specii rare:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.), *Rhinolophus hipposideros* (Bechst.), *Myotis daubentonii* (Kuhl), *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela erminea* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul ariilor naturale protejate; fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanți ai malului drept al Nistrului, acoperiți preponderent cu vegetație silvică cu gorun, stejar pedunculat, carpen, tei, cireș, arțar. Pe alocuri se întâlnesc dezgoliri ale rocilor de bază, acoperite cu vegetație de stepă, la fel și plantații de culturi silvice (inclusiv cu participarea introducărilor). Gradul de conservare a covorului vegetal este destul de înalt, în componența lui sunt multe specii rare de plante și comunități vegetale rare. O parte mare din teritoriu se află în componența fondului ariilor naturale protejate de stat (rezervație peisajeră de importanță locală – 1405 ha). Unele sectoarele în apropierea localităților suferă de un impact antropogen mare, aici uneori are loc pășunatul vitelor. Este necesar de a înlocui plantațiile artificiale cu participarea introducărilor cu arboreturi naturale, de a nu permite pășunatul vitelor.

Pericolele și factorii nefavorabili. Expansiunea arborilor și arbuștilor străini. Tăierea, colectarea pentru lemne de foc a copacilor uscați în picioare sau a celor căzuți care pot constitui substrat pentru mușchi, licheni, ciuperci și insecte.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională pentru locuitori.

Patrimoniul natural și istoric. În împrejurimile s. Komariv s-au păstrat bine rămășițele complexului cultural megalitic (de piatră) a epocii bronzului ((III – II mii î. C.), precum și așezări romane târzii de tip provincial. Au fost descoperite rămășițe ale celui mai vechi atelier de sticlă (II-IV d. C.).

161. Vasilevskiy Iar

Amplasarea. Împrejurimile satului Vasilievka, r. Sokireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața 497 / 1129 ha.

48° 31' 29.20"	Lat N	27° 23' 47.78"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 153 m, versanți de toate expozițiile.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Zona-nucleu în formă de două ramificații a râpei se amplasează la 2 și 6 km spre nord de centrul raional Sokireansck (regiunea Cernăuți)
Relief	Relief erodat cu vâlcele, se caracterizează printr-o mare densitate a fragmentării erozive cu tăieturi adânci ale luncilor râulețelor, pîraielor și vâlcelor.
Bazinele acvatic	Bazinul acvatic al fl. Nistru
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimentele grupului cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite. Sunt prezente și sedimentele ale proterozoicului-paleozoicului. Vendii și cambrii. Argilite și sedimente nisipoase.
Caracteristica land-șaftului	Câmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Câmpii de altitudine medie și mică cu lunci în formă de canioane - pe rocile de sedimente ale cainozoicului, mezozoicului și paleozoicului, cu lunci mezofile și stepizate, păduri mici, păduri de stejar-carpen, cu soluri cenușii închise, cenușii de pădure, înțele-nite de luncă, de luncă cernoziomice, cu o rețea de sate.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur)*, *Carpinetum (betuli)*; (*Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*, *Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, (*Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*)
- **vegetație ruderală:** *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 9160; 9170.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 10ДЗ, 8ДЗ2ЯЗ, 8ДЗ2ГЗ, 6ДЗ3ЧШ1ЯЗ, 10ГЗ+ЯЗ+КЛП, 5ГЗ2КЛП1ЛПД1КГЛ1ДЗ; specii principale: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, specii secundare/de ajutor: *Acer campestre* L., *Acer tataricum* L.; *Ulmus laevis* Pall. Compoziția plantațiilor silvice – 10АКБ, 10СКР; specii principale: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 60 (40-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	21			10	53	19
Completitudinea datelor (în%)	90			90	90	70
Cartea Roșie a Ucrainei	16	11		1	5	3
Lista IUCN		2			2	
Cartea Roșie a Europei		3			2	
Listele Convenției de la Berna		3		5	42	2
Listele Convenției de la Bonn					12	2
Lista operațională	26	29		2	6	3

Exemple de specii rare de plante: *Allium ursinum* L., *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Euonymus nana* M.Bieb., *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium robertianum* (Hoffm.) Newman, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Lunaria rediviva* L., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Lycæides (Plebeius) argyrognomon* (Brgstr.), *Polyommatus daphnis* (Den. et Sch.), *Coenonympha tullia* (Muller), *Limnitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Zygaena laeta* (Hbn.), *Scolia maculata* Drury, *Bombus laesus* F.Mor. **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Columba palumbus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Garrulus glandarius* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Milvus migrans* (Bodd.), *Aquila heliaca* Sav., *Bubo bubo* (L.), *Caprimulgus europaeus* L., *Coracias garrulus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Sus scrofa* (L.). **Exemple de specii**

rare: Plecotus auritus (L.), Nyctalus noctula (Schreb.), Mustela putorius L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul ariilor naturale protejate; fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Teritoriul include un sistem mare de râpi și vilcele cu vegetație tipică de pădure bine păstrată, pe alocuri sunt prezente păduri seculare de o valoare naturală înaltă. În componența arboreturilor predomină stejarul pendunculat și carpenul, se întâlnește teiul, cireșul, arțarul, în păduri deseori se întâlnesc dezgoliri ale rocilor de bază. Complexele naturale se află într-o stare bună, grație regimului de protecție din rezervația peisajeră de importanță locală (497 ha). Este necesar de a înlocui culturile silvice de introducenți (salcîmul alb, pinul de Crimeea) cu arboreti naturale.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăieri necontrolate.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională pentru locuitorii din satele învecinate, se folosește pentru colectarea pomușoarelor, ciupercilor, plantelor medicinale.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt prezente nu mai puțin de cinci monumente arheologice, dintre care un interes deosebit îl are așezarea slavă străveche Cobolcea.

162. Polyvanev Iar

Amplasarea. Între satele Maiorka (r. Kelimenețk) și Bratanovka (Sokireansk), regiunea Cernăuți. Suprafața **411,0** / 1149,3 ha.

48° 31' 42.23"	Lat N	27° 01' 45.86"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 174 m, versanți de toate expozițiile.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Rîpa se începe în împrejurimile s. Ivanovți și nemijlocit ajunge spre vest de s. Maiorka și spre est de s. Bratanovka
Relief	Relief erodat cu vilcele.
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului
Descrierea generală geologică	În construcția geologică al teritoriului participă sedimentele grupului cainozoiului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite. Sunt prezente sedimentele grupului mezozoic. Cretacicul superior și inferior (indivizibile). Conglomerate, sedimente nisipoase, aleurite.
Caracteristica lanșaftului	Câmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Cîmpii de altitudine medie și mică cu lunci în formă de canioane- pe rocile de sedimente ale cainozoicului, mezozoicului și paleozoicului, cu lunci mezofile și stepizate, păduri mici, păduri de stejar-carpen, cu soluri cenușii închise, cenușii de pădure, înțelenite de luncă, de luncă cernoziomice, cu o rețea de sate.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur)*, *Carpinetum (betuli)*; (*Querceta (petraea) cornosa (maris)*, (*Querceta (roboris) cornosa (maris)*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, (*Carpinetum (betuli)* - *Querceta (roboris) hederosum (helicis)*).
- **lunci:** *Poaeto (angustifolia)-Lolieta (perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolieta (perenne) herbosa*;
- **vegetație ruderală:** *Urticetum dioicae*.

Habitate de importanță europeană: 8210; 9160; 9170.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 10Д3, 5Д35Г3, 6Д34Г3, 7Д32Г31КЛП, 10Г3, 6Д33Г31ЛПД, 7Д32Я31ЛПД; specii principale: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *Acer platanoides*; specii secundare/de ajutor: *Acer tataricum* L.; *A. pseudoplatanus*. Compoziția plantațiilor silvice – 10АКБ, 10СКР; specii principale: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 50 (40-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	141			7	49	18
Completitudinea datelor (în%)	90			100	90	80
Cartea Roșie a Ucrainei	11	12		1	1	3
Lista IUCN		3				

Cartea Roșie a Europei		2				1
Listele Convenției de la Berna		6		4	39	2
Listele Convenției de la Bonn					10	2
Lista operațională	22	29		1	2	3

Exemple de specii rare de plante: *Asplenium ruta-muraria* L., *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *Hepatica nobilis* Mill., *Iris hungarica* Waldst. & Kit. *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *P. chlorantha* (Cust.) Rchb., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Purpuricenus kaehleri* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Periphanes delphinii* (L.), *Pencallia matronula* (L.), *Utetheisa pulchella* (L.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix tessellata* (Laur.). **Exemple de specii rare:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Lanius excubitor* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.). **Exemple de specii rare:** *Rhinolophus hipposideros* (Bechst.), *Plecotus auritus* (L.), *Mustela putorius* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul ariilor naturale protejate; fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Vâlcea cu versanți de expoziție nordică, sudică, vestică, nord-vestică, sud-estică și cu un curent de apă temporar. Toți versanți sunt acoperiți cu păduri, dar o parte considerabilă a masivelor silvice constituie culturi silvice de introducenți de valoare mică – salcîm, pin de Crimeea. O mare parte din nucleul natural sunt masive silvice naturale, se întâlnesc dumbrăvi de vîrstă mare (80 ani) cu stejar pedunculat și gorun. Starea complexelor naturale este destul de bună, ce se datorează regimului de protecție din cadrul rezervației peisajere de importanță locală (411,0 ha). Sunt necesare activități de înlocuire a culturilor silvice de introducenți cu arboreturi naturale.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăieri necontrolate, expansiunea introducărilor.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt nu mai puțin de 7 monumente, cel mai mare interes îl prezintă așezarea paleoliticului superior Molodova 5, ce este unul etalon pentru Europa de Est, unde pe lângă altele a fost descoperită o construcție desul de remarcabilă, ce se interpretează a fi locuință din oase de mamut.

164. Shebutinskiy Iar

Amplasarea. Între satele Șebutinți, Culișovka și Kormanii, raionul Sokireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața 794,0 / 601,79 ha.

48° 33' 10.88"	Lat N	27° 10' 34.40"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 196 m, versanți de toate expozițiile.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Rîpa se începe în împrejurimea s. Șebutinți și nemijlocit ajunge spre vest de s. Kormanii și spre est de s. Culișovka
Relief	Relief erodat cu vîlcele.
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimente ale cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsanghidrite. Sunt sedimente ale grupului mezozoic. Cretacul superior și inferior (indivizibil). Conglomerate, sedimente nisipoase, aleurite. Sunt și sedimente ale grupului proterozoicului-paleozoicului. vendii și cambrii. Argile și sedimente nisipoase.
Caracteristica landșaftului	Câmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Câmpii de altitudine medie și mică cu lunci în formă de canioane - pe rocile de sedimente ale cainozoicului, mezozoicului și paleozoicului, cu lunci mezofile și stepizate, păduri mici, păduri de stejar-carpen, cu soluri cenușii închise, cenușii de pădure, înțelenite de luncă, de luncă cernoziomice, cu o rețea de sate.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur, petraea)*, *Carpinetum (betuli)*; (*Mixeto-Querceta (roboris) alliosum (ursini)*), (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*), (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*), (*Carpinetum (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*), (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*)
- **vegetație ruderală:** *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 8210; 9160.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 10ДЗ, 5ДЗ5ГЗ, 9ДЗ1ГЗ, 6ДЗ2ГЗ1КГЛ1ЛПД, 9ГЗ1ДЗ, 8ДЗ2ЛПД; specii principale: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *A. platanoides*; specii secundare/de ajutor: *A. tataricum*; *A. pseudoplatanus* *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*. Compoziția plantațiilor silvice – 10АКБ, 10СКР; specii principale: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 70 (40-100).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	297			8	43	18
Completitudinea datelor (în%)	90			90	90	80
Cartea Roșie a Ucrainei	12	5		1		
Lista IUCN		2				
Cartea Roșie a Europei		2				
Listele Convenției de la Berna	1	3		4	32	2
Listele Convenției de la Bonn					8	2
Lista operațională	21	15		1	1	3

Exemple de specii rare de plante: *Allium ursinum* L. *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium rutamuraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br. *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Lycaeides (Plebeius) argyrognomon* (Brgstr.), *Polyommatus daphnis* (Den.&Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Exemple de specii rare:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus tauricus* Pall., *A. sylvaticus* L., *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Meles meles* (L.). **Exemple de specii rare:** *Plecotus auritus* (L.), *Mustela putorius* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul ariilor naturale protejate; fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. O vâlcea adâncă cu versanți de expoziție nordică, sudică, vestică, nord-vestică, sud-estică și destul de numeroase dezgoliri ale rocilor carbonatice. Toți versanți vâlcei sunt acoperiți cu păduri, poieni, pe fundul vâlcei se întîlnesc sectoare de vegetație higrofile. O parte importantă de păduri sunt de proveniență din lăstari, în componența arboreturilor se întîlnesc culturi silvice de introducenți de valoare mică – salcîm, pin de Crimeea. În ansamblu starea covorului ierbos poate fi evaluată ca bună – aici sunt prezente păduri seculare, comunități vegetale rare. Impactul antropogen este neesențial, ce este condiționat de regimul rezervației peisajere de importanță locală (794,0 ha), ce ocupă o parte mare a teritoriului.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăieri necontrolate, expansiunea introducărilor.

Importanța socială și economică. Loc pentru colectarea pomușoarelor, ciupercilor. Cositul finului, colectarea plantelor medicinale, apicultura.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt nu mai puțin de șase monumente arheologice, dintre care cel mai mare interes îl prezintă Batîrovka și Codrii – așezări fortificate ale culturii Cucuteni-Tripolie.

166. Kormani

Amplasarea. Vecinătatea de vest a satului Kormani, r. Sokireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața – / 57,1 ha.

48° 34' 12.05"	Lat N	27° 01' 45.86	Long E
----------------	-------	---------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 201 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Vecinătățile vestice ale satului Kormani, r. Sokireansk, regiunea Cernăuți.
Relief	Versantul malului drept al fl. Nistru cu dezgoliri ale rocilor calcaroase
Bazinele acvatic	Bazinul acvatic al Nistrului
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimentele grupului cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite. Sunt sedimente ale grupului mezozoicului. Cretacicul superior și inferior (indivizibili). Conglomerate, sedimente nisipoase, aleurite. Sunt prezente și sedimente ale proterozoicului – paleozoicului. vendii și cambrii. Argilite și sedimente nisipoase.
Caracteristica landşaftului	Câmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Cîmpii de altitudine medie și mică cu lunci în formă de canioane- pe rocile de sedimente din precipitații ale cainozoicului, mezozoicului și paleozoicului, cu lunci mezofile și stepizate, păduri mici, păduri de stejar-carpen, cu soluri cenușii închise, cenușii de pădure, înțelenite de luncă, de luncă cernoziomice, cu o rețea de sate.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Stipeto (pulcherrima, pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Botriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Teucrieta (chamaedrys) herbosa*, *Chamaecytiset (ratisbonensis)-Teucrieta (chamaedrys) herbosa*; *Poa versicoloris*
- **lunci:** *Poaeto (angustifolia)-Lolieta (perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolieta (perenne) herbosa*;

Habitat de importanță europeană: 6210; 6240; 8210.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	146			3	18	5
Completitudinea datelor (in%)	90			90	90	80
Cartea Roșie a Ucrainei	9	3		1		1
Lista IUCN		3				
Cartea Roșie a Europei		2				
Listele Convenției de la Berna		3		2	13	
Listele Convenției de la Bonn					5	
Lista operațională	21	12		1	1	1

Exemple de specii rare de plante: *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Anthericum ramosum* L., *Asplenium rutamuraria* L., *Cephalaria uralensis* (Murray) Schrad. ex Roem. & Schult., *Chamaecytisus albus* (Hacq.) Rothm., *Clematis integrifolia* L., *Euphorbia volhynica* Besser ex Racib., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris hungarica* Waldst. & Kit., *Lembotropis nigricans* (L.) Griseb., *Poa versicolor* Bess., *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. & C.B.Lehm., *Stipa capillata* L. *S. pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Lycaeides (Plebeius) argyrognomon* (Brgstr.), *Scolitantides orion* (Pallas), *Maculinea arion* (L.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Rana temporaria* L. **Exemple de specii rare:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Alauda arvensis* L., *Saxicola rubetra* (L.), *Emberiza calandra* L. **Exemple de specii rare:** *Galerida cristata* (L.). **Mamifere.** Specii caracteristice: *Microtus arvalis* (Pall.), *Talpa europaea* L. **Exemple de specii rare:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.).

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Terenurile fonului de rezervă a consiliului sătesc.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Versanții calcaroși ai malului drept al Nistrului cu dezgoliri ale rocilor, acoperiți cu comunități de stepă, stepă petrofită de luncă, vegetație petrofită pe dezgoliri calcaroase. Covorul vegetal este mozaic, în el intră multe specii rare de plante, comunități vegetale rare. Starea complexului natural este satisfăcătoare. Teritoriul nu este protejat. Se recomandă de a introduce regimul de protecție și de a reglementa folosința (limitarea vizitelor).

Pericolele și factorii nefavorabili. Este prezentă recreația necontrolată, pășunatul, colectarea plantelor medicinale.

168. Lomacintsy

Amplasarea. Între satele Neporotovo și Lomacintși, r. Sokireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața 119,4 / 1291,4 ha.

48° 36' 40.09"	Lat N	27° 24' 06.15"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 242 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Teritoriul se întinde pe 8 km de-a lungul malului drept al Nistrului pînă la centralei hidroelectrice Novodnestrovsk (lățimea ~ 1 km), masivul silvic din partea vestică a Novodnestrovsk o extinde pînă la 4 km.
Relief	Versantul malului drept al fl. Nistru cu masive silvice, dezgoliri și pereți stîncoși
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimentele grupului cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite. Sunt sedimente ale grupului mezozoicului. Cretacicul superior și inferior (indivizibili). Conglomerate, sedimente nisipoase, aleurite. Sunt prezente și sedimente ale proterozoicului – paleozoicului. Vendii și cambrii. Argilite și sedimente nisipoase.
Caracteristica landşaftului	Câmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Câmpii de altitudine medie și mică cu lunci în formă de canioane - pe rocile de sedimente ale cainozoicului, mezozoicului și paleozoicului, cu lunci mezofile și stepizate, păduri mici, păduri de stejar-carpen, cu soluri cenușii închise, cenușii de pădure, înțelenite de luncă, de luncă cernoziomice, cu o rețea de sate; precum și fragmentate cu terase de altitudine înaltă și medie de luncă-vîlcea, cu păduri de stejar-carpen, cu soluri cenușii închise și cenușii de pădure.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur, petraea)*; (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, *Carpinetum (betuli)*, *Carpinetum (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*) (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*), *Querceta (roboris) cornosa (maris)*.
- **step:** *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia)-festucetum (valesiaca) caricosum (praecox)*, *Poaeta versicoloris*;
- **lunci:** *Poaeta (angustifolia)-Lolietum (perenne) herbosa*,
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*, *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 6240; 9160; 9170.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 10ДЗ, 10ГЗ, 8ДЗ2ГЗ, 5Дс5ГЗ, 10ДЗ+ЧШ, 7ГЗ3ДЗ, 6ДЗ3Я31ЧШ; specii principale: *Quercus robur*, *Quercus petrae*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *A. platanoides*; specii secundare/de ajutor, *A. tataricum*; *A. pseudoplatanus*. Compoziția plantațiilor silvice – 10АКБ, 10СКР; specii principale: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 50 (40-80).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	233			12	45	19
Completitudinea datelor (în%)	80			90	90	70
Cartea Roșie a Ucrainei	16	8		2	3	4
Lista IUCN		6			1	
Cartea Roșie a Europei		2			1	
Listele Convenției de la Berna		5		8	34	3
Listele Convenției de la Bonn					10	3
Lista operațională	28	22		4	3	4

Exemple de specii rare de plante: *Allium ursinum* L., *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br. *Lunaria rediviva* L., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Polypodium vulgare* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Poecilimon ukrainicus* Bei-B., *Saga pedo* (Pall.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *M. alcon* (Den. et Sch.), *Polyommatus daphnis* (Den. et Sch.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix tessellata* (Laur.).

Exemple de specii rare: *Triturus cristatus* (Laur.), *Rana dalmatina* Fitz., *Lacerta viridis* (Laur.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Sturnus vulgaris* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Coracias garrulus* L., *Lanius excubitor* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.). **Exemple de specii rare:** *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela putorius* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»); fondul ariilor naturale protejate.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Un complex teritorial eterogen, ce include sectoare de cîmpie, vilcele, pereții malurilor Nistrului. Este bogat în biotopuri: păduri de stejar (cea mai mare parte a teritoriului), stepe petrofite de luncă, vegetație petrofită pe dezgoliri calcaroase, se întîlnesc sectoare de vegetație de luncă, ruderală. Anumite sectoare se află în componența rezervației peisajere de importanță locală (119,4 ha), dar o parte mare a teritoriului sunt păduri exploatabile.

Pericolele și factorii nefavorabili. În pădurile exploatabile au loc tăieri rase, pe locul cărora se dezvoltă vegetație buruienosă. Pe unele locuri se instaurează culturile silvice de introducenți (salcîm alb, pin de Crimeea, stejar roșu). Are loc pășunatul vitelor pe liziere și în păduri în apropiere de liziere.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională, este folosit pentru colectarea pomușoarelor și ciupercilor, reprezintă sursă de lemne de foc pentru populația locală.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt nu mai puțin de zece monumente arheologice, cel mai mare interes îl are așezarea culturii Bugo-nistrene (epoca neoliticului) Vișnev.

173. Rozkopintsy

Amplasarea. Între satele Rozkopinți și Voloșkovo, r. Sokireansk, regiunea Cernăuți. Suprafața 2,0 / 609,3 ha.

48° 28' 56.84"	Lat N	27° 25' 41.08"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 189 m (70 m).

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Zona nucleu se învecinează la nord-est nemijlocit cu centrul raional Sokireansk, regiunea Cernăuți
Relief	Relief erodat cu vilcele.
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al Nistrului.
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimente ale cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite.
Caracteristica landșaftului	Cîmpii înalte de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile și calcare ale neogenului. Cîmpii fragmentate plane-deluroase, cu sectoare de pădure de stejar-carpen, cu soluri cenușii de pădure.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **stepe:** *Festuceto (valesiaca)-Poaeta (angutifolia) herbosa*; *Stipeto (pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa*,
- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur)*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, *Carpinetum (betuli)*, *Carpinetum (betuli)* - *Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)* (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, *Querceta (roboris) cornosa (maris)*).
- **lunci:** *Elytrigieto (repens)-Lolietta (perenne) herbosa*;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*.

Habitat de importanță europeană: 6240; 8210; 9160; 9170.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 4Д36ЯЗ, 6Д32КЛГ2ЛПД, 5Д35ГЗ, 8Д32ЧШ, 5Д33ЯВ2ЛПД; specii principale: *Quercus robur*, *Quercus petrae*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*; specii secundare/de ajutor: *Acer tataricum*; *A. campestre*. Vîrsta medie sau limite medii de vîrstă, ani: 70 (40-100).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	216			9	31	12
Completitudinea datelor (în%)	90			90	90	70
Cartea Roșie a Ucrainei	17	4		1	1	
Lista IUCN		3				
Cartea Roșie a Europei		3				
Listele Convenției de la Berna	1	2		4	21	
Listele Convenției de la Bonn					5	
Lista operațională	30	15		1	1	

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalanthera rubra* (L.) Rich., *Chamaecytisus rochelii* (Wierzb.) Rothm., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *P. chlorantha* (Cust.) Rchb., *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Scolitantides orion* (Pallas), *Maculinea arion* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper).

Herpetofauna. Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L. **Exemple de specii rare:** *Rana dalmatina* Fitz. **Păsări.** Specii caracteristice: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»); fondul ariilor naturale protejate.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse.

O vâlcea adâncă cu versanți de expoziție sudică, sud-vestică, sud-estică și un curs de apă ce curge pe fundul vălcei. Teritoriul este acoperit cu vegetație tipică de pădure, ce s-a păstrat bine, pe alocuri sunt prezente păduri seculare de valoare naturală înaltă. În componența arboretului predomină stejarul pedunculat și carpenul, se întâlnește teiul, cireșul, arțarul. În păduri deseori se întâlnesc dezgoliri ale rocilor de bază. O parte a teritoriului se află pe sectoare de câmpie și este ocupat de vegetație de luncă-stepă. Doar 2,0 ha constituie monument al naturii de importanță locală. Complexele naturale se află în stare bună. Este necesar de a include sectorul în fondul de arii protejate.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăieri necontrolate. Arderea vegetației uscate în perioada de toamnă-iarnă.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională

174. Sokireanskiy Les

Amplasarea. Între satele Gvozdoști, Sebiceani și Cobolcin, r. Sokireansk, regiunea Cernăuți și orașul Sokireani. Suprafața – / 2103 ha.

48° 27' 44.15"	Lat N	27° 20' 48.50"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 288 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Teritoriul se învecinează din partea de nord-vest cu Sokireani (centru raional, regiunea Cernăuți) în limita regiunii câmpiei înalte de silvostepă dintre Prut și Nistru, raionului fizico-geografic Sochireani de silvostepă cu terase și cumpănă a apelor.
Relief	Sectoare de câmpie cu luncile străvechi ale râurilor.
Bazinele acvatice	Cumpăna râurilor Nistru și Prut.
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimente ale cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsanghidrite.
Caracteristica landşaftului	Câmpii înalte de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile și calcare ale neogenului. Câmpii fragmentate plane-deluroase, cu sectoare de pădure de stejar-carpen, cu soluri cenușii de pădure. Mai sunt câmpii de luncă-colină, fragmentate cu sectoare de pădure de stejar-carpen și lunci stepizate, cu soluri cenușii închise de pădure și cernoziomuri podzolite.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriul au fost înregistrate:

- **păduri:** *Querceta (robur) herbosa*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*), *Carpineto (betuli)* - *Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*) (*Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*), *Querceta (roboris) cornosa (maris)*, *Salicetum (albae)*;
- **lunci:** *Elytrigieto (repens)-Lolieta (perenne) herbosa*;
- **vegetație ruderală:** *Urticetum dioicae*.

Habitat de importanță europeană: 9160; 9170.

Tipuri de formațiuni de pădure: Compoziția arboretelor naturale – 8Д32Г3+Я3, 7Д32Я31Г3+ЛПД, 10Д3+Я3+Г3, 4Д34Я31Г31ЛПД+ЧШ, 10Д3+Я3, 10Д3+ЧШ, 10Д3+КЛГ, 10Я3+Д3, 7Д33ЛПД; specii principale: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*; specii secundare/de ajutor: *A. tataricum*; *A. campestre*. Vârsta medie sau limite medii de vârstă, ani: 50 (20-100).

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	222			6	49	28
Completitudinea datelor (în%)	90			90	90	70
Cartea Roșie a Ucrainei	18	11			3	11
Lista IUCN		2			2	3
Cartea Roșie a Europei		1			1	3
Listele Convenției de la Berna		4		2	39	10
Listele Convenției de la Bonn					11	10
Lista operațională	38	22			4	11

Exemple de specii rare de plante: *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Chamaecytisus rochelii* (Wierzb.) Rothm., *Colchicum autumnale* L., *Daphne mezereum* L., *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *Dictamnus albus* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Gladiolus imbricatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* L., *Hypopitys monotropa* Crantz, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Anax imperator* Leach, *Parnasius mnemosyne* (L.), *Limnitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Euphydryas maturna* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Aglia tau* (L.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L. **Păsări.** Specii caracteristice: *Accipiter gentilis* (L.), *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erethacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Exemple de specii rare:** *Aquila heliaca* Sav., *Caprimulgus europaeus* L., *Coracias garrulus* L. **Mamifere.** Specii caracteristice: *Muscardinus avellanarius* (L.), *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.), *Capreolus capreolus* (L.). **Exemple de specii rare:** *Myotis myotis* (Borkh.), *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Eptesicus serotinus* (Schreb.), *Mustela putorius* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Fondul forestier de stat (întreprinderea de stat «Ocolul silvic Sokireansk»).

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Complex natural eterogen ce include preponderent sectoare de câmpie, precum și vâlcele. Pe cea mai mare parte a teritoriului cresc păduri de stejar, se întind sectoare cu vegetație de luncă, higrofilă, ruderală. O mare parte sunt păduri exploatabile.

Pericolele și factorii nefavorabili. Tăieri rase, pe locul cărora se dezvoltă plante burienoase. Pe unele locuri se instaurează culturile silvice de introducenți (pin de Crimeea, stejar roșu). Are loc pășunatul pe liziere și în păduri în apropiere de liziere.

Importanța socială și economică. Are valoare recreațională, este folosit pentru colectarea pomușoarelor și ciupercilor, reprezintă sursă de lemne de foc pentru populația locală.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt nu mai puțin de 3 monumente arheologice, dintre care cel mai mare interes îl prezintă așezarea culturii slavone veche Togureni.

175. Urocisce Bortos

Amplasarea. Vecinătatea satului Podvorievka, raionul Kelimenețk, regiunea Cernăuți. Suprafața - / 286,4 ha.

48° 20' 15.73"	Lat N	26° 48' 49.97"	Long E
----------------	-------	----------------	--------

Altitudinea deasupra nivelului mării: 223 m.

Trăsăturile fizice

Descrierea generală geografică	Teritoriul se învecinează din partea de nord-est cu s. Podvorievka (raionul Kelimenețk, regiunea Cernăuți).
Relief	Sectoare de cîmpie
Bazinele acvatice	Bazinul acvatic al r. Prut.
Descrierea generală geologică	În construcția geologică a teritoriului participă sedimente ale cainozoicului. Neogenul inferior (miocen). Argile, ghips, ghipsoanghidrite.
Caracteristica land-șaftului	Câmpii cu terase de silvostepă pe sedimente nisipoase, argile, calcare ale neogenului. Cîmpii joase cu terase- de luncă plane, arate, cu aglomerații de sate, cu soluri cernoziomice-de luncă, mlăștinoase-de luncă, soluri înțelenite; cîmpii înalte și medii cu terase carstice, deștelenite, cu sectoare de lunci stepizate, cu cernoziomuri levigate și podzolite.

Principalele tipuri de ecosisteme. Pe teritoriu au fost înregistrate:

- **lunci:** *Agrostideto (stolonifera)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Lolietta (perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolietta (perenne) herbosa*;
- **vegetație acvatică și palustră:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum angustifoliae*, *Bolboschoenetum maritimi*, *Caricetum acutiformisi*;
- **vegetație acvatică:** *Potamogetonetum natantis*;
- **vegetație ruderală:** *Capsello-Lepidietum*.

Habitate de importanță europeană: 6210; 6510.

Valoarea floristică și faunistică

Numărul de specii	Plante	Insecte	Zoobentos	Herpetofauna	Păsări	Mamifere
Total	174			6	46	10
Completitudinea datelor (în%)	90			90	90	70
Cartea Roșie a Ucrainei	3	12			1	3
Lista IUCN		5				
Cartea Roșie a Europei		3			2	
Listele Convenției de la Berna	1	2		3	24	1
Listele Convenției de la Bonn					20	
Lista operațională	14	25			3	3

Exemple de specii rare de plante: *Adenophora liliifolia* (L.) Ledeb. ex A.DC., *Adonis vernalis* L., *Brisa media* L., *Bulbocodium versicolor* (Ker Gawl.) Spreng., *Coccyganthe flos-cuculi* (L.) Fourr., *Echium russicum* J.F.Gmel., *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris hungarica* Waldst. & Kit., *Lilium martagon* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kern. etc.

Speciile caracteristice și rare de animale.

Insecte. Exemple de specii rare: *Cetonischema aeruginosa* (Drury), *Maculinea arion* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Nymphalis vaualbum* (Den. et Sch.), *Scolia hirta* Schranck, *Xylocopa violaceae* (L.). **Herpetofauna.** Specii caracteristice: *Bombina bombina* (L.), *Hyla arborea* (L.), *Rana ridibunda* Pall., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Păsări.** Specii caracteristice: *Anas platyrhynchos* L., *Circus aeruginosus* (L.), *Perdix perdix* (L.), *Gallinula chloropus* (L.), *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* (L.), *Cuculus canorus* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Lanius collurio* L., *Locustella fluviatilis* (Wolf), *Acrocephalus palustris* (Bechst.), *A. scirpaceus* (Herm.), *A. arundinaceus* (L.), *Saxicola rubetra* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Emberiza caelandra* L., *E. schoeniclus* (L.). **Exemple de specii rare:** *Crex crex* (L.), *Galerida cristata* (L.). **Mamifere.** Specii caracteristice: *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* (Pall.), *Arvicola amphibius* (L.), *Microtus arvalis* (Pall.), *Talpa europaea* L. **Exemple de specii rare:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.), *Cricetus cricetus* (L.), *Mustela erminea* L.

Tipul de proprietate și categoria de folosință a terenului. Terenurile de rezervă a consiliului sătesc.

Descrierea generală a stării, măsuri de protecție aplicate, măsuri de protecție propuse. Teritoriu cu multe tipuri de folosință, inclusiv pășuni, finețe și sectoare înmlăștinite. Vegetația de luncă este destul de diversificată, cu o compoziție floristică bogată. De pe sectoarele de pășune pe teritoriul de fineță pătrund speciile sinantropice. Este necesar de a proteja sectoarele valoroase, de a respecta regimul de cosit regulat.

Pericolele și factorii nefavorabili. În prezent pe teritoriile deschise se dezvoltă activ arbuștii, ceea ce crează pericol pentru biotopurile vegetale deschise, ducând la transformarea acestora.

Importanța socială și economică. Pășunatul vitelor.

Patrimoniul natural și istoric. Sunt nu mai puțin de opt monumente arheologice, dintre care cel mai mare interes îl prezintă așezarea Velegoja, atribuită la cultura Poianești-Lucașevka (Epoca fierului timpurie). Această cultură este legată de cercetători cu poporul bastarnilor ce au venit de pe litoralul sudic al Mării Baltice; masivul principal de monumente este amplasat mult mai la sud.

Anexa 1

Codurile speciilor forestiere aplicate în cadrul amenajamentelor silvice în Moldova

Cod	Denumirea în română	Denumirea în rusă
AN	Anin alb	ольха серая
AR	Arțar tătarăsc	клен татарский
ARA	Arțar american	клен американский
CA	Carpen	граб обыкновенный
CI	Cireș	черешня
CR	Cărpiniță	грабинник
DD	Dud	шелковица
DM	Diverse moi	мягколиственные
DT	Diverse tari	тврдолиственные
FA	Fag	Бук европейский
FR	Frasin comun	ясень обыкновенный
FRA	Frasin american	ясень американский
GL	Glădiță	гледичия
GO	Gorun	дуб скальный
JU	Jugastru	клён полевой
LA	Larice	лиственница европейская
MA	Măr	яблоня
ME	Mesteacăn	береза
MO	Molid	ель обыкновенная европейская
NU	Nuc comun	орех грецкий
NUA	Nuc american	орех чёрный
PA	Paltin de câmp	клён остролистный
PAM	Paltin de munte	клен явор
PI	Pin silvestru	сосна обыкновенная
PIN	Pin negru	сосна черная
PLA	Plop alb	тополь белый
PLN	Plop negru	тополь черный
PLT	Plop tremurător	осина
SA	Salcie albă	ива белая
SAP	Salcie plesnitoare	ива ломкая
SC	Salcâm	акация
SL	Sălcioară	лох узколистый
SR	Scoruș	рябина
ST	Stejar pedunculat	дуб черешчатый
STP	Stejar pufos	дуб пушистый
STR	Stejar roșu	дуб красный
ULC	Ulm de câmp	берест
ULM	Ulm de munte	вяз голый
ULV	Velniș	вяз крупнолистный
VIT	Vișin turcesc	вишня магалевская

Codurile speciilor de pădure aplicate în cadrul amenajamentelor silvice în Ucraina și în Transnistria

Cod	Denumirea romana	Denumirea rusa
АБР	абрикос	Cais
АКБ	акация белая	Salcîm alb
АКЖ	акация жёлтая, карагана древовидная	Caragană, salcîm galben
АМК	аморфа кустарниковая	Amorfa arbustivă
АНВ	айлант высочайший	Cenușer
БЗР	бузина травянистая	Boz
БЗЧ	бузина чёрная	Soc negru
БИЗ	бирючина обыкновенная	Lemn cânesc
БОЯ	боярышник	Păducel
БРЕ	берека	Sorb
БРС	берест	Ulm de câmp
БКЛ	бук лесной	Fag
ВЗД(Ж)	вяз	Ulm
ВМ, ВШМ	вишня магалебская	Vișin turcesc
ВЧ	ольха черная	Anin negru
ГЗ	груша обыкновенная	Păr
ГЛТ	гледичия трёхколючковая	Glădiță
ГО	граб обыкновенный, европейский	Carpen
ГР	груша	Păr
ДКР	дуб красный	Stejar roșu
ДП	дуб пушистый	Stejar pufos
ДС, ДСк	дуб скальный	Gorun
ДЧ, ДЗ	дуб черешчатый	Stejar pedunculat
ЕЖП	ежевика	Mur
ИВБ, ВБ	ива белая	Salcie albă
КИЗ	кизил	Corn
КЛО, КЛГ	клён остролистный	Paltin de câmp
КЛП	клён полевой	Jugastru
КЛЯ	клён ясенелистный, клён американский	Arțar american
ЛПМ, ЛПД	липа мелколистная	Tei pucios
ЛХУ	лох узколистный	Sălcioară
ЛЩ(О)	лещина	Alun
ОРГ	орех грецкий	Nuc comun
ОРЧ	орех чёрный	Nuc american
СВД	свидина	sînger
СКП	скуппия	Scumpie
СКР	сосна крымская	Pin de Crimeea
СО	сосна обыкновенная	Pin silvestru
ТБ	тополь белый	Plop alb
ТК	тополь канадский	Plop euroamerican (canadian)
ТРК	терновник	Porumbar
ЧШ	черешня	Cireș
ШПС	шиповник собачий	Măceș
ЯВ	явор, клен ложноплатановый	Paltin de munte
ЯО, ЯсЗ, ЯЗ	ясень обыкновенный	Frasin comun

Anexa 2.

Habitatele de importanță europeană în Moldova (selecția și adaptarea clasificării NATURA 2000)

1. Habitate de mal și halofite

13. Bălțile salinizate și luncile salinizate continentale

1310. Asociațiile *Salicornia* și ale altor plante anuale, care colonizează sectoarele saline umede de mal. În acest tip pot fi încadrate formațiunile cu dominarea preponderent a plantelor anuale (g. *Salicornia*, *Crypsis*), care populează bălțile salinizate continentale periodic inundabile (în luncile râurilor cu grad variat de salinizare). Comunitățile acestui tip fac parte din *al. Puccinellio – Salicornietalia*. În Moldova se întâlnesc două subtipuri.

Desișuri de *Salicornia* (*Thero-Salicornietalia*). Formațiunile *Salicornia europaea*, *Sueda prostrata* de pe sectoarele înămolite periodic inundate, bălți salinizate. În Moldova majoritatea luncilor inundabile sunt drenate și valorificate ca terenuri arabile sau sunt intens pășunate. De aceea, astfel de comunități s-au păstrat ca fragmente nu prea mari de-a lungul întregii lunci a Răutului și a râurilor mici pe soloncauri de luncă și soluri saline. Ele reprezintă comunități sărăcicioase din punct de vedere floristic, frecvent monodominante, care au devenit rare.

Specii: *Salicornia europaea*, *Sueda prostrata*, *Spergularia marginata*, *Puccinellia gigantea*, *Beckmannia eruciformis*, *Kochia prostrata*, *Camphorosma annua*, *C. monspeliaca*, *Atriplex littoralis*, *A. hastata*, *Chenopodium glauca*.

1340. Luncile salinizate continentale. Bazine acvatice naturale (nu riverane) formate din diverse tipuri de habitate în locurile de ieșire la suprafață a apelor saline, ape salinice curgătoare sau stagnante cu vegetație halofilă tipică și fâșii de stuf pe la margini. Sunt reprezentate preponderent de asociațiile formațiunilor de *Puccinellia* (*Puccinellia dastans*, *P. gigantea*, mai rar *P. limosa*) și s-au păstrat foarte puțin în văile râurilor în limita regiunilor de stepă.

Specii: *Aster tripolium*, *Atriplex hastata*, *Juncus gerardii*, *Puccinellia spp.*, *Salicornia europaea*, *Spergularia salina*, *Sueda prostrata*, *Beckmannia eruciformis*, *Kochia prostrata*, *Camphorosma annua*, *C. monspeliaca*, *Atriplex littoralis*, *A. hastata*, *Chenopodium glauca*.

15. Stepe interioare (continentale) salinizate și calcaroase

1530(A). Stepe salinizate (continentale). Reprezintă analogul biogeografic al **stepelor salinizate panonice (1530)**. La acestea se referă **depresiunile dintre stânci, vâlcelele**, care suportă influența puternică a climatului cu **temperaturi extreme și veri secetoase**. Solurile sunt bogate în săruri cu nivelul ridicat al apelor freatice în perioada vernală. Aici se formează asociații de stepă cu predominarea speciilor halofile (*Artemisia santonica*, *Sueda prostrata*), cu participarea *Elytrigia repens*, *Lepidium latifolium*, *Juncus gerardii*. Aceste habitate au origine parțial naturală, parțial apar sub acțiunea pășunatului intens al animalelor. Astfel de comunități vegetale se întâlnesc, de asemenea, în depresiuni aride salinizate situate la nivelele ridicate ale văilor râurilor cu soluri salinizate. La fel ca și alte comunități ale habitatelor salinizate, ele sunt rare și includ un șir de specii rare (*Brachyactis ciliata*, *Plantago schwarzenbergiana*).

Specii: *Artemisia santonica*, *Sueda prostrata*, *Lepidium latifolium*, *Asrer tripolim*, *Camphorosma annua*, *Juncus gerardii*, *Festuca pseudoovina*, *Brachyactis ciliata* (specie rară), *Plantago schwarzenbergiana* (specie Europeană centrală foarte rară cu răspândire sporadică).

3. Habitatele de apă dulce

3.1. Ape stagnante

3150. Lacuri eutrofe naturale cu Magnopotamion sau Hydrocharion. La această categorie pot fi atribuite lacurile naturale în luncile brațelor moarte ale Nistrului pe cursul inferior al acestuia. Pe sectoarele cu adâncimi ici se dezvoltă plante acvatice ale formațiunilor speciilor genurilor *Potamogeton*, *Trapa* și *Ceratophyllum*.

Specii: *Nymphaea alba*, *Nuphar lutea*, *Nymphoides peltata*, *Stratiotes aloides*, *Sagittaria sagittifolia*, *Trapa natans*, *Utricularia vulgaris*.

32. Apele curgătoare – sectoare ale cursurilor de apă cu o dinamică naturală sau semi-naturală (cu albiile mici, mijlocii și mari) unde calitatea apei nu este înrăutățită

3210. Rîuri și maluri înmlăștinite - sectoare cu dinamică naturală sau seminaturală (albiile mici, medii și mari), unde nu se manifestă înrăutățiri a calității apei.

3215. Cursurile de apă oligotrofe transcarpatice ce au legătură cu carstul, înconjurate de lanșafturi transformate cu cursuri și bazine de apă considerabil eutrofice (Varianta regională a biotopurilor de pîraie fenoscandiene 3210). Pîraie permanente sau intermitente și malurile acestora în canioane, aflate mai jos de locurile de ieșire a apelor carstice, fără o vegetație acvatică afundată, cu fauna nevertebratelor necaracteristică pentru bazinele acvatice a teritoriului adiacent. Biotopuri vulnerabile cu specii rare la nivel regional.

Specii: *Chenopodium rubrum*, *Polygonum lapatifolium*, *P. hydropiper*, *Bidens* spp., *Heleocharis acicularis*, *Cyperus fuscus*, *C. glaber*, *Dichostylis micheliana*, *Batrachium trichophyllum*, *Potentilla supina* etc.

3270. Rîuri cu maluri înmlăștinite cu comunități de *Chenopodion rubri* și *Bidention*. Malurile riverane înmlăștinite cu vegetație nitrofilă pioneră cu *Chenopodion rubri* și *Bidention*, supuse inundațiilor periodice relativ îndelungate în timpul viiturilor și înnămolirii. Pe timp de primăvară și vară ele nu sunt acoperite cu vegetație ce se dezvoltă mai târziu. În condiții nefavorabile vegetația este slab dezvoltată sau lipsește. În condițiile specifice ale acestor habitate se întîlnesc un șir de specii rare, ce lipsesc sau sunt și mai rare pe alte ecotopuri.

6. Comunitățile de plante ierboase naturale și seminaturale

62. Comunitățile ierboase aride seminaturale și desișurile de arbuști

6210. Pajiștile aride seminaturale și desișurile de arbuști pe substraturi calcaroase (*Festuco-Brometalia*) - asociații ierboase aride sau semiaride *Festuco-Brometea*. În aceste habitate în Moldova se formează două variante de comunități ale pajiștilor aride (stepizate), care sunt rezervate ale multor specii rare (*Anemone nemorosa*, *Anthoxanthum odoratum*, *Bellis perennis*, *Briza media*, *Campanula macrostachya*, *Calamagrostis arundinacea*, *Centaurea marschalliana*, *Clematis recta*, *Euphorbia lingulata*, *Iris sphylla*, *Peucedanum cervaria*, *Seseli libanotis*, *Stipa pennata*, *S. pulcherrima*, *S. Longifolia*):

6210-i) Variante de pajiști mai umede cu participarea *Bromus inermis*, *Calamagrostis epigeios*, *Elytrigia repens*. Ele formează sectoare nu prea mari care se întîlnesc pe porțiunile înclinate deschise neîmpădurite mai mezofile ale versanților stîncoși cu orientare nord-estică, pe cumpăna apelor de tip plan (precum și pe liziere, poiene).

Specii: *Anthoxanthum odoratum*, *Bellis perennis*, *Briza media*, *Anthyllis vulneraria*, *Arabis hirsuta*, *Brachypodium pinnatum*, *Bromus inermis*, *Campanula glomerata*, *Carex caryophylla*, *Centaurea scabiosa*, *Dianthus carthusianorum*, *Eryngium campestre*, *Iris aphylla*, *Leontodon hispidus*, *Peucedanum cervaria*, *Seseli libanotis*, *Polygala comosa*, *P. sibirica*, *Primula veris*, *Veronica prostrata*, *V. teucrium*.

6210-ii) Lunci stepizate (*Festucetalia valesiacae*) cu dominarea și participarea *Poa angustifolia*, *Bromus inermis* și amestec de ierburi. În componența acestei variante de pajiști aride, specifice pentru sectoare mai aride ale versanților (versanții mai abrupti pe direcție sudică, poiene mai extinse), este mai pronunțat rolul păiușului, iar în amestec pot fi întîlniți indivizi solitari de năgară.

Specii: *Festuca valesiaca*, *Adonis vernalis*, *Euphorbia sequeriana*, *Centaurea marschalliana*, *Clematis recta*, *Salvia pratensis*, *Silene ototes*, *Stipa capillata*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *Pulsatilla grandis*, *P. nigricans*.

6240(A,B). Asociațiile ierboase de stepă ale zonei Mării Negre (analogul biogeografic al stepelor supanonice ce au context biogeografic primar în raport cu stepele supanonice). Ocupă pantele înclinate și suprafețele de cumpănă a apelor ale șesurilor colinare din marginea sud-vestică a zonei de stepă eurasiatică (provincia botanică a Mării Negre), cu soluri de cernoziom pe care sunt amplasate comunitățile de stepă. Baza covorului ierbos o constituie plantele ierboase perene, microterme, xeromorfe cu predominarea cerealelor cu brazdă compactă mezo-, euri- și euxerofile din genurile *Stipa*, *Festuca valesiaca*, *Koeleria cristata*, care formează comunități bogate floristic, îmbogățite cu elemente panonice și mediteraneene. Este foarte caracteristică prezența speciilor perene și anuale cu perioadă scurtă de vegetație, care se dezvoltă primăvara – începutul verii, și au perioade de semirepaos, cauzate de ariditatea climatului și deficitul de umiditate în lunile iulie-august.

Se evidențiază două variante climatice principale ale zonelor latitudinale de stepă, care se substituie de la nord spre sud - stepe de luncă și stepe veritabile. sub influența unui pășunat îndelungat aceste comunități sunt substituite ce derivate, printre care în prezent după suprafață predomină formațiunile de bārboasă. Subtipurile climatice

sunt completate de subtripuri formate pe substraturi specifice. în habitatele versanților petrofiți calcaroși, unde este mare impactul factorilor locali (substratul petrofit, surplusul calciului în sol, intensitatea aridității și iluminării), se dezvoltă comunitățile de stepă nezonale petrofite.

- A. Subtipul stepelor de luncă, caracteristice (1) regiunii stepei de Bălți și (2) silvostepii cu stejar pufos.
- B. Comunități de stepă petrofite pe versanți calcaroși petrofite include variantele petrofite ale stepelor de luncă podoliene, inclusiv stepele endemice, stepe de cimbru (*Thymus spp.*) și formațiuni de cimbru.
- C. Subtipul stepelor veritabile, caracteristice stepelor Bugeacului.
- D. Stepele savanoide subtropicale pe soluri tinere ale porțiunilor de pietriș ale versanților calcaroși (formațiunea primară a bărboasei – *Andropogon = Eschaemum*) și în silvostepii cu stejar pufos pe cernoziomuri xerofite de pădure (formațiunea *Chrysopogon gryllus*).

În componența comunităților specifice de silvostepă (cu predominarea *Quercus pubescens*) se întâlnesc, în dependență de condițiilor microclimatice fragmente de stepe de luncă, veritabilă și savanoide.

6240(A). Stepele districtelor nordice de silvostepă ale podișului Moldovei și ale câmpiei Moldovei de Nord. (stepele Moldovei de Nord) Pe soluri cernoziomice tipice și levigate s-au format variantele cele mai mezofile ale stepelor de luncă, în special cele de păiuș-năgară-amestec de ierburi (*Stipeto-Festucetum herbosum*), cu predominarea speciilor de năgară mezoxerofile (*Stipa pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*) și participarea unui număr mare de specii de plante. Cea mai mare parte a stepelor este arată, s-au păstrat fragmente izolate ale comunităților seminaturale pe pante abrupte erodate. În comunități de stepă secundare predomină mai frecvent păiușul și firuța, pe pante abrupte aride predomină bărboasa. Au devenit rare multe specii de stepă ale nucleului floristic principal.

Specii: *Festuca valesiaca*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*, *Stipa capillata*, *Koeleria cristata*, *Filipendula vulgaris*, *Trifolium montanum*, *Medicago falcata*, *Crambe tataria*, *Euphorbia stepposa*, *Salvia nutans*, *S. austriaca*, *Jurinea multiflora*, *Serratula radiata*, *Pulsatilla montana*, *Adonis vernalis*, *A. wolgensis*, *Crocus reticulatus*.

6240 (C). Stepe veritabile ale raioanelor neîmpădurite ale podișurilor Moldovei de sud (Stepele Bugeacului Moldovei de sud). Variantele relativ aride de comunități de stepă cu predominarea preponderent a covorului ierbos de păiuș-năgară-amestec de ierburi se formează pe cernoziomuri obișnuite și carbonatice. Pe versanții lini și cumpenele de apă predomină stepele cu dominarea euxerofiei *Festuca valesiaca* și a speciilor euxerofice de năgară (*Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*) cu o pondere mare în covorul ierbos a amestecului de ierburi. Comunitățile semiaride s-au păstrat neînsemnat, pe locul lor au apărut comunități secundare cu predominarea bărboasei. În raioanele de sud a Moldovei pe cei mai uscați versanți abrupti cu expoziție sudică se întâlnesc sectoare de stepă veritabilă cu amestec de ierburi sărac, caracteristice pentru teritorii mai sudice.

Specii: *Festuca valesiaca*, *Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*, *Koeleria cristata*, *Agropyron pectinatum*, *Stipa capillata*, *Poa angustifolia*, *Lynosyris villosa*, *Salvia nutans*, *Tanacetum millefoliatum*, *Thymus marschallianus*, *Medicago romanica*, *Jurinea multiflora*, *Adonis vernalis*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus onobrychis*, *A. austriacus*, *Centaurea trinervia*, *Crocus reticulatus*, *Crambe tataria*, *Goniolilmon besserianum*, *Helichrysum arenarium*, *Kochia prostrata*, *Nepeta parviflora*, *Ranunculus pedatus*, *Onobrychis gracilis*, *Gypsophila glomerata*, *Iris pumila*, *Ornithogalum refractum*, *Meniocus linifolius*.

6240(B). Stepele petrofite de Podolia pe pante pietroase calcaroase. Variantele petrofite ale stepelor se formează pe versanți petrofiți abrupti cu dezgoliri ale rocilor calcaroase din perioada terțiară (toltre), care sunt caracteristice pentru malurile Nistrului, afluenților acestuia și pentru râulețele mici din raioanele nord-vestice ale Moldovei. Versanții calcaroși sunt separați de fisuri verticale și ponoare, cu grohotișul de detritus calcaros. Suprafața pietroasă este aproape lipsită de sol (pe o suprafață de până la 50%), cu excepția peticelor de sol mărunț sau pietros, deși pe părțile mai plate apar sectoare cu o cantitate de sol mai ridicată. Din punct de vedere morfologic aici are loc formarea unei varietăți de condiții microclimatice, care permit dezvoltarea unui complex de vegetație ce constă dintr-un mozaic de diverse comunități, care se formează în dependență de gradul de pietrificare și dezvoltare a solului. Fisurile asigură un microclimat mai răcoros și mai umed, în care apar astfel de plante iubitoare de umbră ca *Geranium robertianum*, și specii tipice ale pădurilor calcifile; sectoare nu prea mari acoperite cu sol sunt ocupate de asociațiile *Mezobromion* sau de arbuști. Se evidențiază patru subtipuri de stepe petrofite:

- i) Stepe de pajiște petrofite ale Nistrului Medial;
- ii) Comunități de stepă endemice ale Nistrului Medial și ale șirului de toltre din zona Prutului;
- iii) Stepe cu cimbru (*Thymus spp.*);
- iv) Formațiuni de *Thymus spp.*

6240(B-1). Stepe de pajiște petrofite ale Nistrului Medial. Se dezvoltă pe cernoziomuri de pietriș slab dezvoltate de

pe porțiunile mai plate ale pantelor și sectoarele din zona cumpenei apelor. În stratul ierbos predomină gramineele de stepă cu brazdă compactă (*Festuca valesiaca*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*, *Stipa capillata*, *Cleistogenes bulgarica*), mai rar *Carex humilis* (sporadic), *Koeleria cristata*, *Agropyron petctinatum* cu participarea considerabilă a semiarbuștilor mărunți (*Thymus marschallianus*, *T. moldavica*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*) cu participarea speciilor sudice (*Ephedra distachya*, *Teucrium podolicum*) și endemice (*Teucrium montanum*, *Genista tetragona*, *Koeleria moldavica*). Pe porțiunile pietroase-detritice ale pantelor cu soluri slab dezvoltate se formează petice cu covor rărit nu prea mari de asociații de cimbru (aceleași specii de *Thymus* și aceleași specii rare și endemice menționate anterior).

Specii: *Festuca valesiaca*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*, *Stipa capillata*, *Cleistogenes bulgarica*, *Carex humilis*, *Thymus marschallianus*, *T. moldavica*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*, *Adonis vernalis*, *Pulsatilla grandis*, *P. montana*, *Salvia nutans*, *Ephedra distachya*, *Teucrium podolicum*, *Teucrium montanum*, *Genista tetragona*, *Koeleria cristata*, *Sesleria heuffleriana*, *Anemone sylvestris*, *Cephalaria uralensis*, *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia*, *Scorzonera austriaca*, *Onosma macrochata*, *Gypsophylla collina*, *Diplotaxis tenuifolia*, *Dianthus leptopetalus*, *Hyacinthella leucophaea*.

6240(B-ii). Comunități de stepă endemice ale Nistrului Medial și ale șirului de toltre din zona Prutului.

Comunități de *Poa versicolor*, inclus în Cartea Roșie a Moldovei, se dezvoltă pe sectoare detritice ale pantelor calcaroase, grohotișuri, dezgoliri ale rocilor (se întâlnesc la nord de com. Țăbulevca). Această plantă cerealieră pietrofită este specie endemică a Nistrului Superior și Medial și a șirului de toltre din zona Prutului. Pe cernoziomuri detritice slab dezvoltate cresc comunități de stepă ale speciei endemice înguste inclusă în CRM - *Koeleria moldavica*, ce se întâlnește sporadic preponderent pe Nistrul Medial (de la Sărăței-Erjova pînă la Tașlic); cea mai compact amplasată și numeroasă populație a speciei se află în gura r. Iagorlic. Pe malul drept se cunoaște doar un loc de creștere în regiunea s. Făurești. În componența stepelor de cimbru se întâlnesc comunități cu dominarea (sau participarea) *Thymus moldavicus*. Pe stepele de cimbru și cele petrofitice pe alocuri este mare participarea speciilor endemice: *Genista tetragona*, *Koeleria moldavica* și a relictului sporadic amplasat *Carex humilis*.

Specii: *Poa versicolor*, *Poa angustifolia*, *Koeleria moldavica*, *Stipa capillata*, *Cleistogenes bulgarica*, *Carex humilis*, *Genista tetragona*, *Helianthemum nummularium*, *Hyacinthella leucophaea*, *Salvia nutans*, *Thymus marschallianus*, *Thymus moldavicus*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*, *T. montanum*, *Adonis vernalis*, *Pulsatilla montana*, *Astragalus albidus*, *Dianthus leptopetalus*, *Iris pumila*.

6240(B-iii) Stepe de cimbru ale Nistrului Medial. Stepe de cimbru ce se întâlnesc în formă de fragmente pe versanți petrofiți, nu rareori mozaic alternează cu bārboase. Pe stepele de cimbru rolul de edificatori împreună cu gramineele cu brazde (păiuș, năgară, *Koeleria*) îl au și semiarbuștii.

Specii: g. *Teucrium* (*T. marschallianus*, *T. chamaedrys*, *T. polium*, *T. montanum*, *T. podolicum*), *Thymus moldavicus*, *T. marschallianus*, *Chamaecytisus ratisbonensis*, *Genista trtragona*, *Helianthemum nummularium*, *Koeleria moldavica*, *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia* и другие кальцефильные виды (*Astragalus albidus*, *Cephalaria uralensis*, *Carex humilis*, *Gypsophylla collina*, *Hyacinthella leucophaea*, *Onosma macrochata*).

6240(B-iv). Comunități de cimbru. Pe sectoare detritice ale pantelor cu soluri slab dezvoltate se formează mici petice de comunități cu predominarea în covorul ierbos a semiarbuștilor (*Thymus marschallianus*, *T. moldavica*, *Genista trtragona*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*), *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia*, cu participarea alot specii rare și endemice.

Specii: g. *Teucrium* (*T. chamaedrys*, *T. polium*, *T. montanum*, *T. podolicum*), *Thymus moldavicus*, *T. marschallianus*, *Chamaecytisus ratisbonensis*, *Genista trtragona*, *Helianthemum nummularium*, *Diplotaxis tenuifolia*, *Ephedra distachya*, *Koeleria moldavica*, *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia*, *Onosma macrochaeta*, *Scorzonera austriaca* și alte specii calcerofiele (*Carex humilis*, *Hyacinthella leucophaea*, *Astragalus albidus*).

6240(D). Comunități de stepă subtropicale savanoide (ale Nistrului Medial). Se divizează în comunități primare de bārboasă (*Andropogon*) pe soluri neformate ale pantelor calcaroase abrupte și comunități ale formației *Crypsogon*.

6240(D-i). Asociații primare de bārboasă (*Andropogonetum=Bothriochloetum primarium*) cu predominarea bārboasei (*Andropogon ischaemum*). Este o plantă cerealieră eurixerofilă cu răspândire sporadică valorifică rapid pe sectoare detritice ale pantelor cu soluri slab dezvoltate și sectoare cu soluri spălate ale pantelor. Se întâlnește doar pe șirul de toltre pietroase din nordul Moldovei.

Specii: *Andropogon ischaemum*, *Cleistogenes bulgarica*, *Melica ciliata*, *Poa angustifolia*, *P. compressa*, *Acinos thymoides*, *Anthericum ramosum*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus austriacus*, *Achillea setacea*, *Dianthus leptopetalus*, *Euphorbia cyparissias*, *Galium humifusum*, *G. verum*, *Leontodon hispidus*, *Plantago lanceolata*, *Sedum acre*, *Sideritis montana*, *Silene longiflora*.

6240 (D-ii). Comunități de *Crysopodon*. În Moldova aceste comunități ale provinciei de silvostepă mediteraneene ale Balcanilor (a Dunării de Jos) se întâlnesc pe poienile de stepă cu cortine nu prea mari de *Quercus pubescens* în jur. Formațiunile de *Chrysopogon gryllus* – specie relict mediteraneană caracteristică pentru raioanele de sud ale Moldovei, formează comunități specifice cu covor ierbos înalt. (până la 180 cm). Nu rareori printre speciile dominante se întâlnește păiușul (*Festuca valesiaca*) și speciile mezoxerofile ale năgarei (*S. pulcherrima*, *S. pennata*., *S. tirsă*, *S. dasyphylla*), iar în variantele afectate nu rareori este prezentă și bărboasa. Aproape nu s-au păstrat, parțial în urma plantării salcîmului pe locurile lor. Pe teritoriul răspîndirii lor principale -silvostepa cu stejar pufos au devenit rare nu numai comunitățile de *Crysopodon*. dar chiar și nemijlocit *Crysopodon*.

Specii: *Thymus marschallianus*, *Koeleria cristata*, *Phleum phleoides*, *Elytrigia intermedia*, *Asperula campanulata*, *A. cynanchica*, *Coronilla varia*, *Dianthus membranaceus*, *Euphorbia stepposa*, *Hypericum perforatum*, *Jurinaea molissima*, *Medicago romanica*, *Teucrium chamaedrys*, *Adonis vernalis*, *Crocus reticulatus*, *Pulsatilla nigricans*, *Stipa pulcherrima*, *S. pennata*., *S. tirsă*, *S. dasyphylla*.

6240(E). Stepele de păiuș-năgară-amestec de ierburi (de luncă și veritabile) ale poienilor silvostepii cu stejar pufos. În dependență de specia dominantă de năgară, comunitățile de stepă aparțin subtipurilor de stepe fie mezofile (cu predominarea *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsă*), fie xerofile (cu participarea *Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*). Aceste comunități după compoziție și formație sunt apropiate de comunitățile zonei de stepă, dar în ansamblu sunt puțin mai mezofile. Aceasta se manifestă printr-o abundență mai mică a speciilor dominante de năgară și un rol cenotic mai mare a amestecului de ierburi xeromezofil. Împreună cu păiușul în calitate de dominante participă de obicei două-trei (și mai multe) specii de năgară, nu rareori ce se deosebesc după proprietățile ecologice. Participarea și abundența năgarei este legată cu gradul de ariditate a habitatului (în dependență de unghiul de înclinație și expoziția versantului, mărimea poienilor, apropierea (îndepărtarea) de regiunea forestieră a Codrilor).

Specii: *Festuca valesiaca*, *Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*, *Koeleria cristata*, *Agropyron pectinatum*, *Stipa capillata*, *Poa angustifolia*, *Filipendula hexapetala*, *Verbascum phoeniceum*, *Salvia nutans*, *S. pratensis*, *Thymus marschallianus*, *Medicago romanica*, *Inula hirta*, *I. ensifolia*, *Iris pumila*, *I. variegatus*, *Jurinea multiflora*, *Adonis vernalis*, *Achillea setacea*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus onobrychis*, *A. austriacus*, *Centaurea trinervia*, *Crocus reticulatus*, *Goniolimon besserianum*, *Helichrysum arenarium*, *Nepeta parviflora*, *Onobrychis arenaria*, *Ornithogalum refractum*, *Pulsatilla grandis*.

65. Asociații ierboase mezofile.

6510. Lunci depresionare de fâneață (*Alopecurus pratensis*). Luncile de fâneață bogate în specii cu soluri de câmpie de la ușoare la bogate, se referă la comunitățile *Arrhenaterion* și *Brachypodio* – *Centaurion nemoralis*. În rezultatul valorificării terenurilor de luncă au devenit rare și s-au păstrat doar în puține locuri. Comunități cu un amestec de ierburi bogat, cosite o dată – de două ori după înflorire.

Specii: *Bromus inermis*, *Poa pratensis*, *Phleum pratense*, *Arrhenaterum elatius*, *Centaurea jacea*, *Crapis biennis*, *Knautia arvensis*, *Tragopogon pratensis*, *Leucanthemum vulgare*, *Alopecurus pratensis*, *Leucanthemum vulgare*.

În dependență de gradul de umiditate se dezvoltă **trei variante principale** ale vegetației, care este periodic este inundată în partea centrală a luncii, cu fragmente de vegetație acvatică – de baltă cu suprafețe variate. Aceste variante deseori formează un sector unic.

Habitatele abundente umede ale sectoarelor de luncă din apropierea albiilor și teraselor, pe care se dezvoltă asociații ale formațiunilor de trestie (*Phragmiteta australisi*), rogoz - *Caryceta*(otrubbii, hirti), stuf (*Junceta*) bucațel (*Agrostidetum*) și altele (*Glycerietum* (plicati) alopecuroso (arundinaceae)-*agrostidosum* (stolonizani), *Poaeto* (palustri)-*Agrostidetum*).

Habitatale suficient (însă nu excesiv) umede ale porțiunii centrale a luncilor inundabile cu soluri nesalinizate sau slab salinizate pe care se dezvoltă comunități de graminee-amestec de ierburi și polidominante de plante ierboase cu predominarea *Elytrigia repens*, *Festuca pratensis*, *Poa pratensis*, *P. trivialis*, *Phleum pratense*, *Alopecurus pratensis*, *Lolium perenne*.

Lunci insuficient umede din cele mai înalte sectoare ale luncilor inundabile. Aici se formează pajiști aride de cereale-amestec de ierburi cu predominarea *Festuca valesiaca*, *Poa angustifolia*, *Lolium perenne*.

8. Habitate stâncoase și peșteri

82. Habitate stâncoase

8210. Versanți calcaroși cu vegetație de stâncă (pe șirul de toltre din raioanele de nord ale țării). Vegetația din fisurile stâncilor calcaroase ale versanților descoperiți. În locurile de ieșire a stâncilor șirului de toltre, pe malurile Nistrului și Răutului, se întâlnesc comunități foarte rare cu participarea speciilor din Cartea Roșie a Moldovei *Aurinia saxatilis*, *Schivereckia podolica*, *Sempervivum ruthenicum*, *Paronychia cephalotes*, *Poa podolica* (mai rar comunități de ale lor), pe alocuri cu amestec de *Saxifraga tridactylites*, care ocupă suprafețe nu prea extinse.

8215. Vegetația de stânci a locurilor umbroase (asociații Eurosiberiene a locurilor umbroase). În condițiile umede ale canioanelor la locurile de ieșire a stâncilor sub coronamentul pădurii și printre arbuști se întâlnesc *Cystopteris fragilis*, *Asplenium trichomanes*, *Asplenium ruta-muraria*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polypodium vulgare*, ce formează uneori fragmente mici de comunități.

9. Pădurile

91. Pădurile Europei temperate.

Habitatele ce formează vegetația silvică a Moldovei în prezent sunt fragmentate și deseori degradate în urma plantării introducenților, preponderent cu dominarea salcîmului alb.

9160. Păduri subatlantice și central-europene de stejar și de stejar și carpen de altitudine joasă. Pădurile de stejar și carpen ale regiunii cu climat subcontinental în zona central europeană de răspândire a fagului cu predominarea *Q. petraea* și participare considerabilă a *Carpinus betulus* (1). Tot aici se includ pădurile de stejar ale regiunii de est și de est-central-europeană, până la hotarul de est al fagului cu participarea *Q. robur*(2).

Păduri cu *Q. robur* (păduri cu *Q. robur* și *Q. petraea*) pe soluri hidromorfe sau pe soluri cu nivel ridicat al apelor freatice (depresiuni, văi sau păduri riverane). Substraturile cale le corespund – nămol sau lut, sau aluviuni de nămol. În amplasarea lor din limita luncii se învecinează cu sălcișuri și plopișuri și sunt amplasate pe locuri inunde mai puțin timp (decît sălcișurile) sau pe terasele de luncă neinundate în unii ani.

Specii: *Q. robur*, *Q. petraea*, *Carpinus betulus*, *Acer campestre*, *Tilia cordata*, *Stellaria holostea*, *Dactylis glomerata*, *Ranunculus polyanthemus*.

9170. Păduri de stejar și de stejar și carpen de tip centraleuropean formate din *Quercus petraea* și *Q. robur*. Păduri cu predominarea *Q. robur* se dezvoltă la altitudini de la 100 până la 280 m de asupra nivelului mării pe porțiunile inferioare ale versanților Codrilor, podișurilor Nistrean și Tigheciului: pe podișul Nistrean suprafața lor se mărește spre nord. După structură și compoziție floristică se aseamănă cu pădurile din *Q. petraea*. Păduri cu predominarea *Q. petraea* se dezvoltă la altitudini de la 180 până la 400 m de asupra nivelului mării pe soluri cenușii de pădure. Sunt ecologic diversificate, fiind specifice solurilor cu diferit nivel de umiditate. Masivele forestiere principale sunt specifice mai ales podișului central moldovenesc, precum și podișului Nistrean și a Tigheciului. Însoțitori permanenți ale ambelor tipuri de pădure: *Carpinus betulus*, *Tilia tomentosa*, *Fraxinus excelsior*. Covorul ierbos este bogat.

Specii: *Q. robur*, *Q. petraea*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *T. tomentosa*, *Sorbus torminalis*, *S. domestica*, *Acer campestre*, *A. platanoides*, *Euonymus europaea*, *E. verrucosa*, *Ligustrum vulgare*, *Staphylea pinnata*, *Cornus mas*, *Convallaria majalis*, *Carex pilosa*, *C. brevicollis*, *Asarum europaeum*, *Asperula odorata*, *Galium schultesii*, *Asarum europaeum*, *Galeobdolon luteum*, *Poa nemoralis*, *Stachys sylvatica*, *Polygonatum latifolium*, *Fritillaria montana*, *Carex pilosa*, *Symphytum tauricum*, *Dentaria bulbifera*, *D. glandulosa*, *Acer tataricum*, *Isopyrum thalictroides*, *Staphylea pinnata*, *Scilla bifolia*, *Corydalis* sp.

9170(A,B). Păduri de stejar stâncoase, caracteristice pentru Moldova. Se împart în: A) *Păduri de stejar din Q. robur și Q. petraea pe versanți stâncoși și aluviuni de pietriș* și B) *Păduri de stejar cu predominarea Quercus pubescens pe soluri carbonatice dezvoltate*

9170(A). Păduri de stejar din Q. robur și Q. petraea pe versanți stâncoși și aluviuni de pietriș. Pădurile specifice de *Q. robur* și *Q. petraea* (*dumbrăvi de stâncă*) pe pantele pietroase (cu predominarea rocilor calcaroase sarmațiene) pe soluri argilo-nisipoase cenușii-închise de pădure și cernoziomuri carbonatice în condiții aride și subaride ale mediului. Sunt amplasate pe pantele abrupte lutoase-pietroase, pe alocuri prăpăstioase, ale Nistrului Medial (și afluenților) pe sectorul de la . Naslavcea pînă la Telița din r. Anenii-Noi, și pe șirul de toltre, cu ieșirea

frecventă la suprafață a stâncilor, cu pietre mari și aluviuni de pietriș. Fitocenozele naturale aproape că nu s-au păstrat și în arboreturile secundare în afară de speciile de bază (*Q. robur* u *Q. petraea*) se întâlnesc *Padellus mahaleb*, *Fraxinus excelsior*, *Acer campestre*, *A. tataricum*, *Tilia cordata*, *Ulmus laevis*. Pentru aceste păduri este caracteristică participarea în etajul subarboretului a arbuștilor de origine mediteraneană (*Cornus mas*, *Cotinus coggygria*, *Euonymus verrucosa*, *Rhamnus tinctoria*, *Staphylea pinnata*, *Viburnum lantana*); pentru covorul ierbos este caracteristică dezvoltarea slabă a sinuziei efemeroidelor. Pe porțiunile din exteriorul pădurii se dezvoltă desișuri de arbuști.

Specii: În afară de cele menționate anterior - *Poa nemoralis*, *Carex digitata*, *C. brevicollis*, *Campanula rapunculoides*, *C. persicifolia*, *Convallaria majalis*, *Polygonatum latifolium*, *Glechoma hirsuta*, *Scutellaria altissima*, *Alliaria petiolata*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Asparagus verticillatus*, *Viola suavis*, *V. tanaitica*. Pe stânci: *Asplenium ruta muraria*, *A. trichomanes*, *Cystopteris fragilis*.

9170(B). Păduri de stejar stâncoase cu predominarea *Quercus pubescens* pe soluri carbonat dezvoltate. Pe pantele toltrelor cu soluri carbonat dezvoltate s-au păstrat pe alocuri fragmente de pădurici de stejar pufos și stejar pedunculat, care au fost cândva mult mai răspândite pe teritoriul Moldovei. În etajul subarboretului cresc *Crataegus monogyna*, *Cotinus coggygria*, *Rhamnus tinctoria*, *Amygdalus nana*, *Cotoneaster melanocarpa*. Aceste păduri sunt nu prea înalte, cu predominarea în covorul ierbos a speciilor de stepă.

Specii: *Quercus pubescens*, *Q. robur*, *Crataegus monogyna*, *Cotinus coggygria*, *Prunus spinosa*, *Amygdalus nana*, *Cornus mas*, *Cotoneaster melanocarpa*, *Festuca valesiaca*, *Poa angustifolia*, *Brachypodium pinnatum*, *Asparagus tenuifolius*, *A. officinalis*, *A. verticillatus*, *Clematis recta*, *Convallaria majalis*, *Dictamnus gymnosstylis*, *Polygonatum latifolium*, *Potentilla impolita*, *Scutellaria altissima*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Viola suavis*, *Teucrium chamaedrys*, *T. pannonicum*, *Sedum acre*.

91E0 Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae) ale cursurilor râurilor de câmpie și de colină moderate și boreale europene. Un set divers de păduri; în clasificare sunt prezente pădurile riverane de *Fraxinus excelsior* și *Alnus glutinosa*, ale râurilor cu curs lent de apă, dintre care Ulmo-Fraxinetum. Se întâlnește într-un diapazon îngust al umezirii solului, unde dominarea nu poate trece la *Quercus robur*.

Specii: Etajul de arbori – *Fraxinus excelsior*; *Populus nigra*, *Salix alba*, *S. fragilis*; *Ulmus glabra*; etajul ierbos – *Rubus ceasius*, *Carex acutiformis*, *C. sylvatica*, *Cirsium oleraceum*, *Equisetum telmateia*, *Equisetum spp.*, *Filipendula ulmaria*, *Geranium sylvaticum*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia vulgaris*, *Polygonum lopatifolium*, *Rumex sanguineus*, *Stellaria medis*, *Urtica dioica*.

91 IO. Păduri de stejar europene din zona de silvostepă cu *Quercus robur*. Păduri de stejar xero-termofile ale câmpiilor Europei de sud-est. Climatul este foarte continental cu variații mari ale temperaturilor. În arboreturile acestui tip de păduri predomină *Quercus robur*, care sunt bogate în elemente ale vegetației de stepă continentală și geofite. La limita de sud a silvostepii în condițiile presului antropogen, în raioanele de nord ale Moldovei (de la Lipcani până la Soroca), care trec și pe partea stângă a Nistrului, pe soluri cenușii de pădure s-au format păduri aride și luminoase cu două etaje cu structură simplificată și componență specifică, în habitate mai umede se dezvoltă tipuri fragede de păduri. Este caracteristic amestecul constant de cireș, în habitatele cele mai umede – amestec de mestecăn (*Betula pendula*) și plop (*Populus tremula*). Este foarte rar carpenul *Carpinus betulus*. Etajul subarboretului este de obicei necompact, covorul ierbos este bogat floristic, cu participarea multor specii de stepă. La esența lemnoasă dominantă (*Quercus robur*) în locurile mai altitudinale se adaugă *Q. petraea*. În variantele antropogene este specifică dezvoltarea în masă a urzicii dioice.

Specii: *Q. robur*, *Q. Petraea*, *Acer campestre*, *S. torminalis*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Euonymus verrucosa*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica*, *Ulmus minor*, *Aegonichon purpureo-coeruleum*, *Carex michelii*, *C. brysoides*, *Poa angustifolia*, *Fragaria viridis*, *Potentilla alba*, *Geum urbanum*, *Lathyrus niger*, *Pyrethrum corymbosum*, *Urtica dioica*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Veratrum nigrum*.

Habitatele acestui tip, pe care se dezvoltă vegetația naturală a Europei de sud-est, actualmente sunt fragmentate și deseori degradate de plantațiile speciilor introduse, cu dominarea plantațiilor de salcâm.

91 HO. Păduri balcanice cu *Quercus pubescens*. Păduri xeromorfe de stejar (dumbrăvi de gârnețe) pe versanții din raioanele sudice ale Moldovei (între pădurile Codrilor și stepele Bugeacului) cu predominarea *Quercus pubescens* pe cumpenele apelor și versanți foarte arizi de expoziție sudică pe cernoziomuri xerofite de pădure și pe alocuri pe soluri argiloase neadânci. Ele reprezintă avanpostul de nord-est al vegetației de organe mediteraneene și pe teritoriul Moldovei se evidențiază într-o regiune geobotanică deosebită de silvostepă cu stejar pufos. În legătură cu condițiile extreme ale hotarelor arealelor, tăierile multianuale și pășunatul vitelor casnice, aceste păduri sunt reprezentate de

desişuri mici de talie mică, ce alternează cu poieni cu vegetație de stepă. Covorul ierbos este bogat în specii xerothermice ale comunităților vegetale aride sau de lizieră. Rareori pot să domine *Fraxinus excelsior*, *Tilia platyphyllos*.

Specii *Quercus pubescens*, *Fraxinus excelsior*, *Acer tatarica*, *Ulmus campestris*, *Sorbus domestica*, *S. torminalis*, *Cotinus coggygria*, *Prunus spinosa*, *Crataegus pentagyna*, *Cornus mas*, *Pyrus elaeagrifolia*, *P. pyraster*, *Poa nemoralis*, *Melica uniflora*, *Aegonichon purpureo-coeruleum*, *Campanula bonnoniensis*, *Carex michelii*, *Convallaria majalis*, *Geum urbanum*, *Lactuca quercina*, *Polygonatum latifolium*, *Pyrethrum corymbosum*, *Viola hirta*, *V. suavis*.

91 VO. Păduri de fag dacice. Păduri de fag (cu *Fagus sylvatica*) ale României, Moldovei și Carpaților de est, spre est de r. Uj și Strii și a precolinelor carpatice și platoul Ucrainei de Vest. În Moldova ele sunt amplasate la limita hotarului de est a arealului și sunt specifice părții de nord-vest mai ridicate a Codrilor, se dezvoltă pe soluri brune și brune-podzolitice la înălțimea de 280 – 400 m deasupra nivelului mării. S-au păstrat în formă de fragmente mici pe versanții de nord-vest cu alunecări de terenuri stabilizate. În componența arboreturilor împreună cu fagul participă *Quercus petraea* și *Carpinus betulus*. Covorul ierbos este sărac.

Specii: *Carpinus betulus*, *Quercus petraea*, *Cerasus avium*, *Ulmus carpinifolia*, *Tilia tomentosa*, *Acer pseudoplatanus*, *Viburnum lantana*, *Asarum europaeum*, *Carex pilosa*, *Asperula odorata*, *Galeobdolon luteum*, *Hedera helix*, *Viola sylvatica*, *Dentaria bulbifera*, *Isopyrum thalictroides*, *Polygonatum latifolium*, *P. multiflorum*.

92 AO. Păduri de luncă din *Salix alba* și *Populus alba*. Pădurile riverane ale Eurasiei Centrale cu participarea în etajul esențelor lemnoase a *Salix alba*, *S. cinerea*, *S. fragilis*, *Populus alba*. Pe teritoriul Moldovei se întâlnesc în luncile Prutului și Nistrului în condițiile unei umeziri freatică bune și a viiturilor periodice. Se evidențiază două variante: **Pădurile de luncă jilave și Pădurile de luncă umede.**

Specii: *Salix alba*, *S. cinerea*, *S. fragilis*, *Populus alba*, *Phragmites australis*, *Carex acutiformis*, *C. riparia*, *Rubus caesius*, *Elytrigia repens*, *Aegopodium podagraria*, *Poa pratensis*, *Sambucus nigra*.

92 AO(1). Păduri jilave pe sectoare depresionare umede de luncă cu depuneri aluviale recente, pe maluri în apropierea liniei apei și pe albiile vechi împânzite de vegetație, supuse unei inundări îndelungate, cu soluri aluviale și de luncă-înmlăștinite. Sălcișuri de nivel jos, se întâlnesc comunități de sălciș inundabil (*Salicetum inundatum*) și sălciș jilav (*Salicetum rubosum*), ce ocupă vâlcelele cu ape stătătoare stagnante.

Specii: *Salix alba*, *S. cinerea*, *S. fragilis*, *Viburnum opulus*, *Swida sanguinea*, *Sambucus nigra*, *Swida sanguinea*, *Frangula alnus*, *Phragmites australis*, *Carex acutiformis*, *C. riparia*, *Rubus caesius*, *Agrostis stolonifera*, *Elytrigia repens*, *Aegopodium podagraria*, *Poa pratensis*, *Humulus lupulus*, *Urtica dioica*, *Calystegia sepium*, *Equisetum palustre*, *Myosoton aquaticum*. Pe marginea pădurii uneori se întâlnesc și desişuri de *Vitis sylvestris*, *Viburnum opulus*, grupuri mici de *Iris pseudoacorus*, foarte rar – *Leucojum aestivum*.

Директория ключевых территорий Национальной экологической сети Республики Молдова

Предисловие.

Уважаемые читатели!

Министерство окружающей среды Республики Молдова придает большое значение проблемам сохранения биоразнообразия, соблюдения режима защиты природных территорий, охраняемых государством, и биологической безопасности. Экологическая безопасность населения страны напрямую зависит от качества всех факторов среды. Поэтому центральный орган окружающей среды придает значение реализации всех 12 органических законов в этой области, Конвенций, соглашений и договоров, стороной которых является Республика Молдова. В Национальную стратегию в области окружающей среды на 2012-2022 годы сохранение биоразнообразия включено в число пяти главных приоритетов. Эти меры стали также национальными и международными приоритетами, обозначенными в подготовительных документах к Конференции ООН по устойчивому развитию «Rio+20», будучи выделены ООН и МСОП как важные компоненты устойчивого развития и охраны окружающей среды.

Публикация, которую Вы видите, – первая в нашей стране, где содержатся сводные данные и аналитическая информация о национальном природно-историческом наследии – наиболее ценных территориях, включая природные территории, охраняемые государством. Впервые включены и общие данные, касающиеся наиболее важных, трудно оцениваемых экосистемных услуг, поддерживающих устойчивое развитие в долгосрочной перспективе.

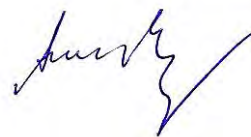
Директория ключевых территорий (территорий-ядер, узловых территорий) издана в соответствии с Национальной программой по созданию национальной экологической сети на 2011-2018 гг., которая определяет необходимость проведения научных исследований и определения элементов национальной экологической сети. План действий по созданию НЭС предусматривает и разработку паспортов и картографирование объектов национальной экологической сети, информирование и обеспечения участия общественности в процессе создания НЭС.

Необходимо отметить комплексное значение НЭС для экологической и продовольственной безопасности Молдовы. НЭС должна обеспечить: а) восстановление и сохранение ландшафтов и экосистем; б) сохранение биологического и генетического разнообразия; в) уменьшение эрозионных процессов почвы; г) сохранение, охрана, восстановление и расширение растительного покрова; д) улучшение фуражной базы животных; е) повышение рекреативной ценности территорий; ж) сохранение и восстановление водных объектов, улучшение их качества; з) стабилизация естественных процессов на участках, прилегающих к экологической сети. Более подробно значение и принципы создания экологической сети описаны в Концепции создания Экологической Сети Республики Молдова.

Мы полагаем, что эта публикация дополняет набор документов, необходимых для обеспечения сохранения природно-исторического наследия нашей страны, для создания Национальной экологической сети, и будет полезна не только специалистам в этой области, ученым о общественным ассоциациям, но всем, кто озабочен охраной окружающей среды в Республике Молдова.

George Șalariu,
Министерство окружающей среды

Алексей Андреев,
ЭО «BIOTICA»

Введение.

Директория подразделена на части, включающие описания территорий-ядер международного, национального и локального значения (в соответствии со Ст. 11 Закона), а также описания ключевых территорий в Черновицкой области – в трансграничной зоне у северной границы Молдовы и Украины, сгруппированные так же.

Закон №. 94 от 05.04.2007 об экологической сети, в соответствии с которым принята Национальная программа, определяет ядро НЭС как «территорию, имеющую особое значение для сохранения мест обитания, видов и ландшафтов» (Ст. 2), а саму экологическую сеть как составную часть Панъевропейской экологической сети (Ст. 1). Статья 2 дает также следующее определение: Национальная экологическая сеть, созданная на национальном уровне, объединяющая физически и функционально территории мест обитания, ландшафтов и их элементов, представляющих особое значение с точки зрения научной и эстетической ценности и сохранения биологического разнообразия, поддержания геосистемного равновесия».

Оценка территорий выполнена на базе обновленной системы критериев, описанной в Концепции. В основе оценки лежит сравнительный анализ с использованием системы шкал и современных методов генерализации комплекса данных. Для сопредельной территории Украины была разработана и протестирована сходная система оценки. Нумерация ядер дана в соответствии с Географической информационной системой. Согласно общеевропейским документам и статье 16 (1) Закона, в экологическую сеть включаются земли различного назначения. Ядра включают как охраняемые государством природные территории (ОПТ), или их целостные части, так и земли в обычном аграрном и лесохозяйственном пользовании. В характеристике площади ядер сначала жирными цифрами указан размер ОПТ, а затем через косую черту – размер ядра по ГИС. Для некоторых ОПТ были установлены регламенты управления для поддержания видов, охраняемых государством, что указано в тексте. Однако их необходимо обновить и провести мониторинг исполнения в лесоустройстве и на практике.

Национальная программа (Ст. 30) вводит в числе показателей прогресса ее реализации установление взаимосвязи НЭС и сети NATURA 2000 (Директива Европейского Союза 92/43/ЕЕС об охране природных местообитаний и дикой фауны и флоры). Поэтому в описания ядер включены коды типов местообитаний общеевропейского значения, предварительно установленных в пределах НЭС; указаны предварительно выделенные территории и акватории, соответствующие критериям специально охраняемой территории для авифауны (введено в законодательство в 2011 г. в соответствии со Ст. 4 Директивы ЕС 79/409/ЕЕС о сохранении диких птиц).

Названия видов растений и насекомых даны в соответствии с правилами таксономии, а позвоночных (в основном устоявшиеся) – с упрощением, принятым в научной литературе. Сокращения для категорий видов, находящихся в опасном состоянии: CR – в критическом состоянии, EN – под угрозой исчезновения, VU – уязвимые. В графе «Список МСОП» - Красный список Всемирного Союза Охраны Природы (в сводной таблице) включены данные о числе видов эти категорий – находящихся под угрозой в мировом масштабе, а также категории NT/Lr – близких к угрожаемому в состоянии. В разделе «Характерные и редкие виды животных» число видов птиц с различным статусом (гнездящиеся, мигрирующие и так далее) дано именно в таком контексте.

В характеристике социально-экономического значения ядер есть некоторые данные об экосистемных услугах – расчетные оценки возможных доходов от основных категорий лесопользования. Они основаны на материалах о доходах в лесном секторе за 2009-2010 гг. и Постановлении Правительства о платах за аренду в рекреационных целях.

В описания ядер включена информация об археологических памятниках. Они не имеют географически точной привязки. Поэтому, а также с точки зрения организации туризма, имеются в виду памятники, находящиеся в границах и относительно недалеко от ключевых территорий.

Директория издана в рамках проекта «Разработка национальной экологической сети Молдовы как части Панъевропейской экологической сети, с акцентом на международное сотрудничество». Он выполнен Экологическим Обществом «БИОТІСА» в партнерстве с Международным Союзом Охраны Природы (МСОП) и в координации с Министерством окружающей среды Молдовы. Проект реализован благодаря поддержке Правительства Норвегии. В Директорию включены также результаты проекта ЭО «БИОТІСА» «Совместное строительство будущего для международно признанной целостной зоны Нижнего Днестра и выше по течению», в рамках проекта „Поддержка мер по укреплению доверия”, профинансированного Европейским Союзом и внедренного Программой Развития Организации Объединенных Наций. Благодаря этим двум проектам, авторами директории стали также ученые из Приднестровья и Черновицкой области Украины.

I. Ключевые территории международного значения Национальной экологической сети Молдовы

3. Пэдуря Домняскэ

Расположение. Районы Фэлешть (42%), Глодень (58%); Научный заповедник «Пэдуря Домняскэ». Площадь 6032 / 6321 га.

47° 36' 30"	сш	27° 24' 18"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 85 м, минимальная – 45 м, средняя – 55 м, разницы – 10-20 м, углы наклона – 1°-5°, преобладающие направления – южное - юго-западное (100%).

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на западе северной части республики на границе с Румынией, в 130 км к северо-западу от мун. Кишинэу и 42 км к юго-западу от мун Бэлць в пределах Среднепрутской равнины в пойме р. Прут.
Рельеф	Пойма р. Прут со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена известняками и чередующимися горизонтами глин и песков вольтинского и бессарабского подъярусов миоцена.
Характеристика ландшафта	Область бельцких лугово-степных возвышенностей и равнин. Болотинская пойменно-террасовая равнина, с обыкновенными черноземами и пойменно-луговыми почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Tilieta(cordata)-Querceta(robur)*, *Fraxineto(excelsior)-ulmeta(campestris)*, *Fraxineto(excelsior)-populeta(alba)*, *Populeta(alba)*, *Populeta (canescens)*, *Salicetum (purpurea)*, *Salicetum(triandra, fragilis)*;
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-elytrigietum(repens)*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **луга:** *Calamagrostidetum(epigeios)*, *Potentillietum(reptans)*, *Agrostidetum (stolonifera)*, *Poaeto(pratensis)-alopecretum(pratensis) herbosum*, *Trifolieto(repens)-lolietum (perennis)*, *Elytrigietum(repens)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum (australis)*, *Typhetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*, *Schoenoplectum (tabernaemontani)*.

Местообитания европейского значения: 9160-1, 92 АО(1), 92 АО(2).

Типы лесных формаций: пойменные берестово-пакленовая дубравы (55%); пойменные тополевики (13 %); чистые ивняки (17 %); пойменные тополевые ивняки (15%). Формула лесобразующих пород: 3ST2PLA1JU1SA1SC1DT1DM; главные виды: ST, PLA, SA, SC, PLN; сопутствующие породы: JU, FR, ARA, ART, PA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 38 (22-55).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	651		6	19	206	52
Оценка полноты данных (в %)	90		10	100	95	80
Красная книга Молдовы		8		4	20	6
Список МСОП	0	1		2	9	4
Красная книга Европы	1	1		1		1
Списки Бернской конвенции	1	1		11	135	25
Списки Боннской конвенции					71	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1			12		13

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Директива об охране птиц					114	
Операционный список	49	13		6	29	16
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	29	8		3	25	15

Примеры редких видов растений: *Asparagus polyphyllus* Stev., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *Dianthus carthusianorum* L., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Euonymus nana* Bieb., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Galium rubioides* L., *Herniaria glabra* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlff., *Ophioglossum vulgatum* L., *Padus avium* Mill., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Potentilla alba* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Sorbus domestica* L., *Staphylea pinnata* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil., *Typha laxmannii* Lepech., *Viburnum opulus* L., *Vitis sylvestris* C.C.Gmel.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Lytnaeva auricularia* (L.), *Physa acuta* (Draparnaud), *Orthetrum cancelatum* (L.), *Ischnura pumilio* (Charp.), *Coenagrion puella* (L.), *Cloeon dipterum* (L.). **Насекомые - примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Carabus violaceus* L., *Lucanus cervus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Catocala sponsa* L., *Iphiclides podalirius* (L.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Papilio machaon* (L.), *Periphanes delphinii* L., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Formica rufa* L., *Xylocopa valga* Gerst. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe quatuorliniata* Lacerp., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 126 гнездящихся, 2 летние посетители, 3 зимние посетители, 47 мигрирующие. Характерны лесные и водно-болотные виды: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Buteo buteo* L., *Coturnix coturnix* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Crex crex* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *S. decaocto* Friv., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Merops apiaster* L., *Coracias garrulus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus caninus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Saxicola torquata* L., *Phoenicurus ochruros* Gmelin., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *S. curruca* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Ficedula parva*, *F. albicollis*, *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus*, *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben.; рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer, близ водоемов - *Myotis daubentonii* Kuhl. Открытые участки леса используют в качестве охотничьих угодий синантропными видами (*Eptesicus serotinus* Schreber). **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L., рукокрылые: *Myotis dasycneme* Boie.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд, земли местных коммун.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Большая часть территории относится к научному заповеднику «Пэдурия Домняскэ» (6032 га), остальная – представляют собой луговую, местами заболоченную, пойму между заповедником и селами. Ядро соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Распространены разнообразные пойменные биотопы: ивовые и тополевые леса, включая старовозрастные, среди последних есть очень редкий участок пойменного дубового леса; старицы и небольшие озера; луговые болота и луга; пойменная часть р. Каменка со многими рукавами, включая восстановленный нижний сектор течения. Положения по охране растительного мира,

предусмотренные в регламенте управления научным заповедником «Пэдуря Домняскэ» соответствуют необходимости поддерживать виды, охраняемые государством. Доступ в заповедник был ограничен, охрана млекопитающих и птиц достаточна. Местные популяции рептилий и амфибий сохраняются в природном состоянии. Водоёмы изучены мало, поэтому рано говорить о состоянии гидрофауны. Необходимо не производить рубку старо-возрастных участков леса, выборочно оставлять дуплистые, старые и стоячие мертвые деревья, деревья с отслаивающейся корой и те, где замечены летучие мыши или следы их пребывания. Следует повышать знания населения и привлекать его для охраны. Экологический инспекторат и местные власти должны принять меры для соблюдения нормативов выпаса.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Водный режим трансформирован расположенным выше по течению водохранилищем «Костешть–Стынка», поэтому биотопы испытывают дефицит регулярных паводков. Велика доля производных древостоев в лесах – 16%; чрезмерна доля искусственных низкопроизводительных насаждений (47%), включая несоответствующие целям охраны (насаждения акации, кленовые с американским и севро-американским тополем). Иные отрицательные факторы: очистка опушек от кустарников, уничтожение скоплений растительных остатков; окраины лугов резервата и луга охранной зоны со стороны сел испытывают значительный перевыпас. Недавнее снятие заградений и ослабление приграничного режима для местного населения может привести к росту браконерства и незаконного выпаса.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования продуктов леса в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 2742,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 104,6 тыс. лей; всего доходов – 2847,3 тыс. лей. Территория служит генетическим резерватом растений, может использоваться как банк семян редких и исчезающих видов растений, ценозообразователей. Центр научных исследований и ядро, поддерживающее распространение некоторых редких видов птиц. Резерват создает благоприятные условия для размножения парнокопытных охотничьих видов (олень, косуля, кабан). Рукокрылые, живущие в лесу, уничтожают огромное количество насекомых-вредителей, защищая окружающие сельскохозяйственные поля и лес от вредителей. Территория перспективна для развития экотуризма: наблюдения ландшафта и редких видов растений и животноных; возможны специальные программы, например, ночные прогулки с прослушиванием звуков летучих мышей при помощи ультразвуковых детекторов, или отлавом рукокрылых при помощи паутиных сетей, фотографированием и кольцеванием.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников в округе: 62. Примеры: Volotina 1; Viishoara 2; Moldovianka; Kobani 1 и 2 – Stynka; Kalineshti 1 și 2; Moara Domnească. **Наиболее важные находки:** Viishoara 1 – поселение культуры Криш, возраст – 7-6 тысяч лет до Р.Х., площадь: 2000 м; сделаны только небольшие исследования.

4. Прутул де Жос – Слобозия

Расположение. Район Кагул; научный заповедник “Прутул де Жос” и прилегающие территории.

Площадь 1691 га / 2691 га

45° 35' 50"	сш	28° 6' 4"	вд
-------------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 70 м, минимальная – 5 м, средняя – 15 м, перепады – 0-30 м, углы наклона – 0°-35°, преобладающие направления: без уклона – 29% и восточное – 25%, северное, северо-восточное, северо-западное – 46%; юго-восточное, юго-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики на границе с Румынией, в 165 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Нижнепрутской равнины в пойме р. Прут.
Рельеф	Пойма р. Прут и склоны реки Прут со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами и известняками новороссийского подъяруса понтического яруса, перекрываемыми нерасчлененной толщей киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Нижнепрутская пойма с пойменно-луговыми и иловато-болотными почвами, плавневыми лесами и травяными болотами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipetum(ucrainica) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-stipeto(ucrainica)-herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-stipeto(ucrainica+lessingiana+capillata) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-ephedroso herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-koeleriето(cristata) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-stipeto(capillata) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-agropyroneto(pectinatum) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum* с небольшим участием в составе *Stipa ucraunica* и *S. lessingiana*, *Festucetum(valesiaca)-artemisieto(santonica) herbosum*, *Festucetum(valesiaca)-elytrigioso(repens) herbosum*, *Herbosum*, *Artemisietum(santonica) herbosum*, *Artemisietum(santonica)-kochieto(prostrata+scoparia) herbosum*, *Allietum(guttatum) herbosum*, первичный *Bothriochloetum(ischaetum) herbosum*;
- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) phragmitosum(australis)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Salicetu(alba) typhosum*, *Salicetum(viminalis)*, *Salicetum(triandra)*;
- **луга:** *Caricetum(otrubaе)*, *Eleocharitetum(angularis)*, *Eleocharitetum(palustris)*, *Eleocharieto(palustris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Glycerietum(arundinacea)*, *Polygonetum(hydropiper)*, *Bolboschoenetum(maritima)*, *Schoenoplectetum(lacus-tris)*, *Glycerietum(maxima)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Mentheto(longifolia)-juncetum(inflexus)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippetto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*, *Lemnetum(gibba)*, *Salvinio(natans)-Spirodeletum(polyrrhiza)*, *Nymphaetum(alba)*, *Potamogetonetum(lucens)*, *Potamogetoneto(crispus)-vallisnerietum(spiralis)*, *Hydrocharidetum(morus-ranae)*, *Utricularietum(vulgaris)*, *Nymphoidetum(peltata)*, *Trapetum(natans)*, *Potamogetonetum(natans)*, *Batrachieto(trichophylum)-callitrichetum(palustris)*, *Ceratophylleto(submersum)-potamogetonetum(perfoliatum)*, *Ceratophyleto(demersum, submersum)-potamogetonetum(crispus)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(1).

Типы лесных формаций: Пойма – среднепроизводительные природные коренные ивовые леса (99%); низкопроизводительные ивовые леса (1%). Формула лесобразующих пород: 10SA; главные виды: SA, сопутствующие породы: PLA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 27 (10-65).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	576		74	15	212	34
Оценка полноты данных (в %)	80		90	90	95	80
Красная книга Молдовы		9		3	23	5
Список МСОП			1	1	10	4
Красная книга Европы	5			1		2
Списки Бернской конвенции	3		3	10	139	14
Списки Боннской конвенции					76	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV	2		2	10		5
Директива об охране птиц					121	
Операционный список	59	11		6	34	12
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	27	8		3	30	9

Примеры редких видов растений: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Allium guttatum* Stev., *A. paniculatum* L., *A. sphaeropodium* Klok., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Ephedra distachya* L., *Convolvulus cantabrica* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus guttatus* Bieb., *Gymnospermium odessanum* (DC.) Takht., *Gypsophila pallasii* Ikonn., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Jurinea multiflora* (L.) B.Fedtsch., *Minuartia glomerata* (Bieb.) Degen, *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *O. boucheanum* (Kunth) Aschers., *O. kochii* Parl., *O. oreoides* Zahar., *Potentilla astracanicum* Jacq., *Pycreus flavescens* (L.) Beauv. ex Reichenb., *Salvinia natans* (L.) All., *Telekia speciosa* (Schreb.) Baumg., *Trapa natans* L., *Utricularia vulgaris* L., *Vallisneria spiralis* L. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Различные виды двустворчатых моллюсков из различных семейств (*Unionidae* и др.), личинки насекомых. **Exemple de specii rare:** *Coenagrion armatum* (Charp.), *Gomphus (Stylurus) flavipes* (Charp.).

Насекомые - примеры редких видов: *Aglais urticae* L., *Apatura iris* L., *Bombus zonatus* Smith. *Mantis religiosa* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Megachile rotundata* F., *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Scolia maculata* (Drury), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.). **Герпетофауна.**

Характерные виды: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Rana ridibunda* Pallas, *Triturus cristatus* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmelin, *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.**

115 гнездящихся, 7 летние посетители, 1 зимние посетители, 53 мигрирующие. Преобладают водные виды птиц: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anser anser* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *Aythya nyroca* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Crex crex* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Merops apiaster* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr.et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Locustella fluviatilis* Wolf., *L. naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Panurus biarmicus* L., *Remiz pendulinus* L., *Sitta europaea* L., *Passer montanus* L. **Примеры редких видов:** *Phalacrocorax pygmaeus* Pall., *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardeola ralloides* Scop., *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Plegadis falcinellus* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* L. **Млекопитающие.**

Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Arvicola terrestris* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Ondatra zibethicus* L., *Vulpes vulpes* L.; специальные исследования рукокрылых не проводились, отмечены *Rhinolophus hipposideros* Bechstein и *Myotis dasycneme* Boie, наиболее вероятно присутствие на территории *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. mystacinus* Kuhl, а также синантропного *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория, являющаяся ядром Рамсарского сайта (1029) «Озера Нижнего Прута», который предполагается сделать частью Дунайского трансграничного биосферного резервата. Пойменная часть в основном включена в научный заповедник «Прутул де Жос» (1691 га). Часть ядра соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Ядро включает разнообразные биотопы: озеро Белеу; водно-болотная растительность; плавневые тополевые и ивовые леса; луга разного уровня, деградированные вследствие сильного выпаса; а также обрывистые лесовые склоны к долине Прута, покрытые южными вариантами бедноразнотравных ковыльно-типчачковых степей. Несмотря на статус научного резервата, условия охраны исключительно плохие. Нынешнее состояние птиц катастрофическое, несмотря на то что эта зона с некоторыми ограничениями, охрана млекопитающих недостаточна. Структура фауны стрекоз депрессивная, несмотря на видовое богатство, что говорит о плохом состоянии водных экосистем. Требуется разработка и применение плана управления, который бы включал все необходимые меры, в том числе адекватное зонирование и систему управления паводковыми водами. Наиболее очевидны: строгий запрет доступа и выпаса в зоне, рыбной ловли, огородной деятельности и полива водой из озера, разъяснительная работа с населением и активное вовлечение местных властей в управление. Экологический инспекторат и местные власти должны принять меры для соблюдения нормативов выпаса хотя бы в охранной зоне. Существует проект Плана управления научным резерватом «Нижний Прут», наиболее слабое место которого – план действий для сохранения видов и реконструкции местообитаний.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Мощный пресс со стороны местного населения и трансформированный водный режим реки Прут определяют уязвимый и неустойчивый характер всех биотопов. Озеро Белеу сильно заилено и находится под угрозой высыхания, которое уже случалось. Доступ для местного населения свободный. Имеют место: браконьерство - незаконная охота на водно-болотных птиц и деятельность рыболовов на

территории; незаконные рубки; чрезмерный выпас, включая вдоль берегов; мойка автотранспорта; распашка под огороды вплоть до уреза воды и т.д. Высок фактор беспокойства со стороны местного населения. Прямо в озере ведется добыча нефти. Неудовлетворительно состояние лесных насаждений. Большинство ивовых насаждений (68%) имеет порослевое происхождение. Наблюдается высыхание древостоев (около 14 га); около 10% насаждений на берегах Прута поражены умеренным и сильным высыханием из-за очень тяжелых условий произрастания. Структура в некоторых выделах с преобладанием акации непригодная; есть насаждения, не соответствующие месту произрастания (акация, евро-американский клен в местопроизрастаниях дуба, или акация на карбонатных почвах). В последние годы в о. Белеу появился и массово размножился китайский вселенец двустворчатый моллюск *Sinanodonta woodiviana* (Lea), вытесняющий все аборигенные виды моллюсков; меры борьбы с ним пока неизвестны. Через территорию проходит недавно построенная железная дорога, после паводка 2010 г. часть путей было разрушено; влияние строительства дороги на экосистемы и природно-историческое наследие оценивалось негативно, а некоторые предполагавшиеся угрозы для самой дороги осуществились; влияние функционирования дороги не оценено, ее насыпь препятствует смыву почвы в озеро с прилегающих крутых берегов.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования продукции пойменного леса, в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 382,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 38,3 тыс. лей; всего доходов – 420,9 тыс. лей. Возможные ежегодные доходы от использования искусственных древостоев на берегах Прута: от заготовки и продажи древесной продукции – 96,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 2,7 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 80,8 тыс. лей; всего доходов – 180,1 тыс. лей. Часть территории может быть использована в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений, а также сбора лекарственных растений. Территория, как рефугий водно-болотных видов, должна служить для научных исследований. Возможно использование в экотуризме - наблюдения ландшафта и редких видов растений, различных животных, особенно птиц.

Природное и историческое наследие. Общее число *археологических памятников*: 7: Примеры: Slobodzeia Mare; Valeni. **Палеонтологические находки.** 1. Valeni – Средний Плиоцен, Молдавский фаунистический комплекс. **Mammalia.** *Proboscidae*: *Anancus arvernensis* (Croiz. Et Job.); *Perissodactyla*: *Rhinocerotidae*. Gen. ?; *Artidactyla*: *Capriolus* sp. **Reptilia.** *Testudines*: *Melanochelis mossoczyi* (Mlinarski), *M. pidoplickoi* (Khosatzky), *Testudo kucurganica* Khosatzki. 2. Valeni – Верхний Плиоцен, Хапровский фаунистический комплекс. **Mammalia.** *Lagomopha*: *Ochotonidae*: Gen. ?; *Rodentia*: *Castoridae*: Gen. ?; *Proboscidae*: *Archidiskodon meridionalis* (Nesti); *Perissodactyla*: *Equus cf. sussenbornensis* Wust., *Asinus* sp.; *Artidactyla*: *Bovinae* Gen. ?, *Cervus* sp. **Aves.** *Struthio* sp. **Reptilia.** *Testudo* sp.

5. Талмазские плавни

Расположение. Район Штефан Водэ; Лесохозяйственное предприятие «Тигина», лесничество Талмаза (кварталы 58-73) и прилегающие территории. Площадь 200,0 / 1592,0 га.

46° 38' 58"	сш	29° 45' 9"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 15 м, минимальная – 1 м, средняя – 4-5 м, перепады – 10-14 м, углы наклона – 1°-5°, преобладающие направления – без уклона.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-востоке республики в пойме р. Днестр, в 35 км к юго-востоку от мун. Бендер и 100 км к юго-востоку от мун. Кишинэу в пределах Юго-восточной части Молдавской равнины, в пойме р. Днестр.
Рельеф	Пойма р. Днестр со слабым воздействием современных природных и антропогенных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, известняками верхней толщи сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Расширенная пойма р. Днестр с пойменно-луговыми, илово-лугово-болотными почвами, местами с тополевыми и ивовыми лесами и участками плавневых лугов и болот.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum inundatum*, *Salicetum(alba)*, *Saliceta(triandra, viminalis, purpurea)*, *Populetum(nigra)*, *Populetum(canescens)*, *Quercetum(robur)*, *Fraxineta herbosa*, *Fraxineto(angustifolia)-Populetum(alba) ulmosum(campestre)*;
- **луга:** *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Lolietum herbosum*, *Festucetum herbosum*, *Caricetum(riparia)*, *Caricetum(vulpina)*, *Eleocharitetum(palustris)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Calamagrostideto(epigeios)-Poaetum(pratensis) herbosum*, *Beckmanniето(eruciformis)-Alopecuretum(arundinaceus) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Zannichelietum(palustris)*, *Potamogetoneto(crispus)-Vallisnerietum(spiralis)*, *Potamogenetum(lucens)*; *Schoenoplectum(tabernaemontani)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*, *Salviniето(natans)-Spirodelletum(polzrrhiza)*, *Nymphaetum(alba)*, *Trapaetum(natans)*, *Myrophylletum(spicata)*, *Ceratophylletum(demersum)*, *Elodeetum(canadensis)*, *Sagitarietum(sagitifolia)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(1), 92 АО(2).

Типы лесных формаций: Пойменные берестово-пакленовая дубравы (63%); тополиные леса из белого тополя (28%), пойменные тополиные ивняки (9%). Формула лесообразующих пород: 3PLA3FR1SA1ULM-1PLN1DT; главные виды: PLA, PLN, SA, ST; сопутствующие породы: FR, PA, GL, SC, ULV, ARA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (25-65);

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	422		42	14	212	54
Оценка полноты данных (в %)	80		60	80	95	80
Красная книга Молдовы		12		2	22	4
Список МСОП		2	1	1	9	2
Красная книга Европы	2	2	1	1		5
Списки Бернской конвенции	2	5		8	140	27
Списки Боннской конвенции					76	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		3		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV		2	1	9		19
Директива об охране птиц					121	
Операционный список	18	19	1	4	32	14
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	8	10		2	29	15

Примеры редких видов растений: *Cyperus glomeratus* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Limonium gmelinii* (Willd.) O.Kuntze, *Limosella aquatica* L., *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh., *Salvinia natans* (L.) All., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb., *Trapa natans* L., *Typha laxmannii* Lepech., *Vallisneria spiralis* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta cygnea* (L.), *Lymnaea truncatula* (M.), *L. stagnalis* (L.), *Physa fontinalis* (Draparnaud), *Planorbium corneum* (L.), *Glossiphonia complanata* (L.), *Erythronecta octoculata* (L.), *Calopteryx splendens* (Harris), *Ilyocoris cimicoides* (L.). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые - примеры редких видов:** *Coenagrion mercuriale* Charp., *Gomphus flavipes* Pz., *Jalla dumosa* L., *Aromia moschata* L., *Carabus ullrichi* Germ., *Lucanus cervus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *B. ruderatus* F., *B. schrencki* F.Mor., *Scolia maculata* (Drury), *Xylocopa valga* Gerst., *Apatura metis* Freyer, *Saturnia pyri* (Den. et Sch.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L. **Птицы.** Характерны водно-болотные и лесные виды, 110 гнездящихся, 13 летние посетители, 2 зимние посетители, 58 мигрирующие. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana*

L., *Crex crex* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Rioparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Locustella fluviatilis* Wolf. *L. naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Panurus biarmicus* L., *Remiz pendulinus* L., *Sitta europaea* L., *Passer montanus* L. **Примеры редких видов:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Ardeola ralloides* Scop., *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Plegadis falcinellus* L., *Cygnus olor* Gmel., *Branta ruficollis* Pall., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L.; рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis mystacinus* Kuhl., а также виды, предпочитающие селиться близ воды, или охотящиеся рядом с водой (*Myotis daubentonii* Kuhl и *M. dasycneme* Boie), открытые участки используют в качестве охотничьих угодий синантропные виды (*Eptesicus serotinus* Schreber и *Pipistrellus kuhlii*). **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L., *Felis silvestris* Schreber., рукокрылые *Myotis dasycneme* Boie, *Nyctalus lasiopterus* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. 1126 га находятся в собственности государства (Государственное предприятие по лесному хозяйству Тигина), есть земли и другие площади водного фонда; коммуна с. Талмаза и с. Чиобурчиу принадлежат пастбища, есть также приватизированные земли, незаконно используемые как пахотные.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Преобладающая часть территории занята плавневыми лесами, периодически затопляемыми в период паводков, представленная сообществами формаций *Populeta (alba)* - 9Pla1Sa, 7Pla1Pa2Ulv, 7Pla3Fr, 7Pla2Fr1Dt, 6Pla1Pa2Fr1Ulv, 5Pla1Pa2Fr2Ulv, 4Pla4Fr2Ulv, 5Pla3Fr2Ulv, *Saliceta (alba)* - 8Sa2Pla, 8Sa2Fr, 6Sa3Pla1Ulv, 7Sa1Ulv1Pla1Dt, 5Sa4Pla1Dt, 5Sa4Pla1Dt и *Fraxineta* - 8Fr1Pla1Ulv, 8Fr2St, 8Fr2Ulv, 7Fr2Ulv1Pla, 7Fra1Pla1Sa1Dt, 7Fr2Ulv1Dt, 6Fr1Ulv1St2Pla, 6Fr2Pla2Ulv, 5Fr4Pla1Dt, 4Pla3Fr2Ulv1Sa, 4Fr2Ulv3Pla1Sa, а также посадками аборигенных пород *Populus alba*, *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Ulmus laevis* и интродуцентов - *Populus hybridus*, *Gleditsia triacanthos*. Многие участки лесов засорены *Acer negundo*, его участие в древостое варьирует в пределах 10-100% - 10Ara, 8Ara1Pla1Fr, 7Ara2Pla1Dt, 7Ara2Fr1Pla, 5Pla3Fr2Ara, 4Fr3Ara2Ulv, 5Pla2Fr2Ara1Ulv, 6Sa2Pla1Ulv1Ara. Около 77% всех древостоев порослевого происхождения. Коренные леса составляют всего 16,1%, производные – 63,2% (почти половина из них низкопроизводительные) и искусственные насаждения – 20,7% (большинство из них низкопроизводительные). Половина (58,8%) лесов и посадок низкопроизводительны, что указывает на угнетающие условия произрастания и на уровень хозяйствования, около 13% составляют низкополнотные насаждения и редины. Присутствуют посадки интродуцентов, преимущественно агрессивного *Acer negundo*, доля которых невелика (около 2%). Встречаются глухие трудно проходимые участки, с густым подлеском, валежником и буреломом. Полог леса часто сомкнут, и в то же время в лесу много полян и луговин. Велика протяженность опушек, значительно увеличивающая емкость биотопов. На территории урочища много луговин, заболоченных участков и болотин, занятых исключительно травянистой растительностью – водной, травяными болотами и лугами – настоящими, влажными, сырыми и заболоченными. Такие сообщества сохранились в отдаленных участках лесного массива, недоступных для выпаса. Есть крупные заболоченные участки с большой поверхностью воды. Много водоемов, от мелких, частью пересыхающих, до озера Адана (около 30 га) и петли старого русла Днестра, сохранившего некоторую связь с основным течением реки. В районе урочища от Днестра ответвляется его рукав Турунчук. Через лес, вдоль Днестра, и по его противоположной окраине, - отделяя поля, проходят противопаводковые земляные насыпи, по краям которых со стороны плавней тянутся заполненные водой каналы. Многообразные биотопы комплекса поддерживают богатую флору и фауну.

Здесь наблюдается наибольшее разнообразие видов птиц всего Рамсарского сайта «Нижний Днестра», в том числе многочисленных редких. Ядро соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Несмотря на небольшую площадь, постоянно обитают многие виды млекопитающих, особенно летучих мышей, численность которых здесь достигает 20 тысяч, а число видов – 13-14. Здесь много видов насекомых, охраняемых на международном, европейском и национальном уровнях; отмечено 22 вида стрекоз (50% известных в Молдове). Хотя водоемы недостаточно изучены, можно

утверждать, что зообентос богат и разнообразен. Местные популяции рептилий и амфибий сохранены в их природном состоянии в заповедных условиях. Охрана видов охраняемых государством связано с поддержанием и ограничением деятельности по управлению старовозрастными участками леса, а так же участками с водной и водно-болотной растительностью. Меры по защите видов и управлению территорией описаны в проекте Плана управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр»; необходимо создать национальный парк, который будет включать данную территорию.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неудачный подбор пород для лесокультурных работ, вырубка участков ценного (например, старовозрастного) леса, рубка дуплистых деревьев, несвоевременность и плохое качество лесохозяйственных рубок и др.; 55% площади лесов занимают низкопроизводительные насаждения. Нестабильный водный режим и антропогенное влияние приводят к массовой гибели и деградации различных групп организмов. Недостаточна охрана млекопитающих - браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса, в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 369,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 16,7 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 354,7 тыс. лей; всего доходов – 740,8 тыс. лей. Комплекс является ценным туристическим объектом, где можно наблюдать и фотографировать ландшафт, типичные плавневые леса, редкие виды (в период массового развития) растений и животных, среди которых наиболее колоритными являются птицы. Возможны специальные программы, например, ночные прогулки с прослушиванием звуков летучих мышей при помощи ультразвуковых детекторов, или отлавом рукокрылых при помощи паутиных сетей, фотографированием и кольцеванием. Луга внутри урочища должны использоваться в качестве сенокосных угодий. Многие животные (парнокопытные, лиса, заяц, голуби, фазан, рыба) являются объектами любительской охоты и рыбной ловли.

Природное и историческое наследие. *Общее число археологических памятников:* 10 (в районе села). Примеры: Talmaz, k.1.

13. Рудь-Арионешть

Расположение. Район Сорока/Дондюшень, Лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Шолкань (кварталы 1-6; 75; 78); Лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Дондюшень (кварталы 67-72). Площадь **916,0** / 947,4 га.

48° 19' 52"	сш	27° 56' 13"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 243 м, минимальная – 50 м, средняя – 120-170 м, перепады – 50-130 м, углы наклона – 12°-40°, преобладающие направления – северное; северо-восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 70 км к северу от мун. Бэлць в пределах Северо-Восточной Молдавской возвышенности.
Рельеф	Приводораздельные склоны и днища балок прорезающих склон долины р. Днестр, со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песчаниками, алевролитами, пелитами, гравелитами, известняками, глинами и песками могилев-подольской серии каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса мелового периода, волынского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато Северной Молдовы Среднеднестровское террасовое приречье с оподзоленными черноземами и дерново-карбонатными почвами, с отдельными участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Agropyretum (intermedia) herbosum*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceuto(valesiaca) herbosum*, *Stipeto (pennata)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaetum)*, *Bothriochloetum(ischaetum) herbosum*, *Caricetum(humilis)*;

- **леса:** *Ceraso(avium)-Querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-carpinet (betulus)*, *Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Quercetum(robur) veratrosusum(nigrum)*, *Quercetum (petraea) cotinosum(cogygria)*, *Quercetum(robur, petraea) poosum(nemorales)*, *Fraxineto(excelsior)-quercetum(robur, petraea)*, *Fraxineta(excelsior)*, *Sambuceto (nigra)-coryletum(avellana)*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-calamagrostideta(epigeios) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Pruneto(spinosa)-crataegetum(monogyna)*;
- **луга:** *Lolietum(perennis)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Poaeto(pratensis)-calamagrostidetum(epigeios)*, *Cariceta(otrubaе) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 Ю, 9170(C)-1.

Типы лесных формаций: липово-ясеновые дубравы из дуба скального (8%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (38%); липово-ясеновые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (39%); чистые дубравы из дуба черешчатого (11%); липово-ясеновые дубравы из дуба черешчатого (4%).
Формула лесообразующих пород: 5GO2ST1SC1CA1FR; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, FR, PI, PIN, JU, NU, PLA, SA, SC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 75 (50-90); ок 130 га площади занимают древостои с ST, GO и CA с возрастом 110-140 лет (72B, 72C, 6E, 5C, 4M, 4A, 2F).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	391		13	19	177	34
Оценка полноты данных (в %)	80			90	90	80
Красная книга Молдовы		7		4	16	3
Список МСОП		3		1	6	1
Красная книга Европы	4	2		1		2
Списки Бернской конвенции	2	3		11	112	19
Списки Боннской конвенции					51	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		2		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2		12		11
Директива об охране птиц					93	
Операционный список	58	16	1	6	20	10
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	45	7		3	20	11

Примеры редких видов растений: *Aconitum anthora* L., *A. lasiostomum* Reichenb., *Actaea spicata* L., *Adonis vernalis* L., *Anthyllis macrocephala* Wend., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Caltha palustris* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Genista tinctoria* L., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Iris pumila* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Linum flavum* L., *Lonicera xylosteum* L., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Ornithogalum flavescens* Lam., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polygala sibirica* L., *Polypodium vulgare* L., *Polystichum aculeatum* (L.) Roth, *Pulsatilla grandis* Wend., *P. montana* (Hoppe) Reichenb., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Salvinia natans* (L.) All., *Scorzonera purpurea* L., *Seseli libanotis* (L.) Koch, *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Stipa pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L., *Viburnum opulus* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Фауна гидробионтов обитающих в ручьях, образованных карстовыми водами, в Молдове практически не изучалась. Здесь она весьма специфична, хотя большинство найденных здесь видов в той или иной степени широко распространены в других водоемах региона и Европы. В ручьях встречаются личинки, а иногда и имаго веснянок *Brachyptera risi* (Morton), *B. braueri* (Klapared), *Capnia atra* (Morton).

Характерные виды: *Hydropsiche acuta* (Martynov), *H. ornatula* (McLachlan), *Capnia bifrons* (Newman), *Cloeon dipterum* (L.), *C. simile* (L.). **Примеры редких видов:** *Pseudocloeon inexpectatum* (Tshernova.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* (Drury), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Vipera berus* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Преобладают лесные виды птиц, 98 гнездящихся, но главная особенность – крупные скопления мигрирующих и зимующих водно-болотных птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* (L.), *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L.; зимующие - *Anas platyrhynchos* L., *A. strepera* L., *Aythya fuligula* L., *Bucephala clangula* L., *Cygnus cygnus* L. **Примеры редких видов:** *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L.; *Mergus merganser* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Martes foina* Erxleben, *Vulpes vulpes* L., *Muscardinus avellanarius* L., *Dryomus nitedula* Pallas.; рукокрылые: *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. mystacinus* Kuhl., *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Rhinolophus hipposideros* Bechstein. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Lutra lutra* L.; рукокрылые: *Myotis dasycneme* Boie, *Nyctalus leisleri* Kuhl., *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд; публичная собственность (пастбища).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ландшафтный резерват «Рудь-Арионешть» (916 га) включает глубокие крутые склоны с обнаженными отложениями палеозоя, мезозоя и канозоя. Присутствуют родники и водопады. Лес богат флористически и фаунистически. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными территориями и участками степной растительности каменистых биотопов. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления ландшафтным резерватом Рудь-Арионешть лишь частично соответствуют необходимости поддержания видов, охраняемых государством. Благодаря тому, что ядро расположено в удалении от сел и на крутых склонах, антропогенное воздействие слабое, исключая северную часть вблизи оборудованных мест отдыха. Охране способствует наличие пограничной зоны, где доступ разрешается только на основании специальных пропусков. Благоприятные условия для косули, но необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой, покой в репродуктивный период и сохранение дуплистых деревьев. Для многих видов необходимо сохранять участки со скоплением кустарников. Территория-ядро включает фрагмент реки Днестр. Часть ядра соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Меры по защите видов и управлению территорией описаны в проекте Плана управления Рамсарским сайтом «Унгурь-Холошница»; на его базе перспективно создать национальный парк. Необходимо повышать знания населения о живой природе, вовлекать в охрану его природы, например, следует запретить доступ в «Пещеру мертвецов» в зимнее время, что могут сделать местные власти.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Очистка опушек от кустарников, рубка старых деревьев и участков старовозрастного леса, удаление крупномерных древесных остатков, удаление растительных скоплений и незаконные рубки деревьев, чрезмерный выпас в южной части участка, браконьерство. Посадка акации по краям природных древостоев и на остатках степных участков. Местами – высокий фактор беспокойства со стороны местного населения. Нестабильный дебет источников, приводящий к периодическому осушению русла ручьев, и сильные колебания уровня воды в Днестре, что вызывает массовую гибель беспозвоночных. Изъятие камней из русла ручьев и спуск запруд на ручьях приводят к коренной ломке экосистем и гибели гидробионтов. Есть определенный риск исчезновения уникальных в Молдове экосистем с выходами карстовых вод, в том числе в результате строительства крупной дороги и возможной разработки каменных карьеров.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от леса, в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 347,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 33,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 291,7 тыс. лей; всего доходов – 672,3 тыс. лей. Центр размножения и рефугий для лесных и водно-болотных видов. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений, который может быть использован в качестве банка семян. Использование пастбищ. Рефугий многих полезных беспозвоночных (энтомофагов, опылителей). Рукокрылые, живущие в лесу, уничтожают огромное количество насекомых-вредителей, защищая тем самым сельскохозяйственные поля и сам лес. Территория является местом религиозного паломничества, имеет большой туристический потенциал: наблюдение ландшафта, редких видов растений и животных, посещение археологических памятников; возможны специальные программы для наблюдения и кольцевания летучих мышей, но особенно – наблюдения птиц на реке. Возможна организация экскурсий в пещеру «Пещеру мертвецов» для наблюдения за рукокрылыми.

Природное и историческое наследие. *Общее число археологических памятников: 92.* Примеры: Tatarauka Veke 3; Arioneshti1-Valia Bradului; Pokrovka- 1 Muntianu; Pokrovka 2; Rudi 24 - Kasa lui E. Syrbu; Tatarauka Veke 1-Dechebal; Tatarauka Veke -Tatarauka Noua 5- Piskul Gol; Rudi-La Santuri; Rudi 22 - La Trei Kruchi; Tatarauka Veke -Tatarauka Noua 6-Borta Turkului; Rudi 4- Farfuria Turchaska; Tatarauka Veke -Tatarauka Noua 4 – Germanariia.

Наиболее важные находки: 1. Farfuria Turcului. Алчедар-Екимауцкая культура. Исследовано. Возраст: 10-13 век от Р.Х. Земляная крепость, D = 60 м. 2. Германария. Алчедар-Екимауцкая культура. Не исследовано. Возраст: 9-12 век от Р.Х. Земляная крепость, D = 30 м. 3. Rudi-La Santuri. Столица царства Фарзоя. Исследовано. Возраст: 1 век до Р.Х. Четыре земляные крепости. Площадь: 80 га. 4. Trei Kruci. Древнерусская культура. Не исследовано. Земляная крепость. Возраст: 10- 12 века от Р.Х. Площадь: не определена.

21. Требужень

Расположение. Район Орхей, лесохозяйственное предприятие Орхей, лесничество Иванча (кварталы 31, 32, 33, 34, 35, 37) / Суслень (кварталы 51, 52); Площадь 500 / 647,1 га.

47° 19' 24"	сш	28° 57' 17"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 169 м, минимальная – 20 м, средняя – 80-142 м, перепады – 50-120 м, углы наклона – 7°-35°, преобладающие направления – NV, NE, E, S, V, SE; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 35 км к северо-востоку от мун. Кишинэу в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Пойма и припойменные склоны рек Драгинич и Рэут, со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Устьевая часть бассейна р. Драгинич и нижняя часть бассейна р. Рэут.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, чередующимися горизонтами песков и глин волинского и бессарабского подъярусов нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	На стыке двух ландшафтных областей - Кодринской лесной и лесостепных возвышенностей и плато. <ul style="list-style-type: none"> • Сусленская равнина, с выщелоченными и типичными черноземами на маломощных лёссовидных участках • Ватич-Кулские Кодры, с липово-ясеновыми и грабово-дубовыми лесами на серых и темно серых лесных почвах

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(pennata)-festucetum(valesiaca) teucriosum(chamaedrys, polium), Stipetum(pulcherhimma) herbosum, Festuceto(valesiaca)-stipetum(pennata, capillata) herbosum, Festuceto(valesiaca)-stipetu (pennata) herbosum, Poaeto(angustifolia)-Festucetum(valesiaca) herbosum, Bothriochloetum(ischaemum) herbosum, Stipetum (pennata) herbosum, Poaeto(versicolor)-festucetum(valesiaca) teucrietum(chamaedrys), Caricetum(humilis);*
- **леса:** *Quercetum(robur) cornsum, Quercetum(robur, petraea) herbosum, Querceto (petraea)-carpinetu (betulus), Quercetum(pubescens) stepposum, Corno(mas)-cerasetum (mahaleb);*

- **поляны и опушки:** *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Elytrigietum(repens) herbosum*, *Agrostidetum(stolonifera) herbosum*, *Lolietum(perenne) juncosum(gerardii)*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Schoenoplectum(tabernaemontani)*, *Phragmitetum(australis)*.

Местообитания европейского значения: 9170(В), 9170(В).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 4ST2SC1FR1CA1ULC1DT; главные виды: ST; сопутствующие породы: CA, FR, PA, VIT, SC, GL. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 65 (30-75).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	495		9	15	131	26
Оценка полноты данных (в %)	80			90	90	80
Красная книга Молдовы		17		3	18	3
Список МСОП		3			5	
Красная книга Европы	4	2				1
Списки Бернской конвенции		4		8	63	13
Списки Боннской конвенции					44	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		3		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV	2	3		9		5
Директива об охране птиц					63	
Операционный список	48	29		5	16	7
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	32	15		3	18	7

Примеры редких видов растений: *Allium inaequale* Janka, *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Genista tetragona* Bess., *Goniolimon besselianum* (Schult.) Kusn., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris pumila* L., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Koeleria moldavica* M.Alexeenko, *Linum linearifolium* (Lindem.) Jav., *Lunaria annua* L., *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Paronychia cephalotes* (Bieb.) Bess., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andrz. ex DC., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. et C.B.Lehm., *Seseli peucedanifolium* Besser, *Sorbus domestica* L., *Staphylea pinnata* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Lymnaea ovata* (Draparnaud), *Viviparus con-tectus* (Millet), *Cloeon dipterum* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Pinthaeus sanguinipes* F., *Aromia moschata* L., *Calosoma sycophanta* L., *Carabus intricatus* Germ., *Emus hirtus* L., *Ishnoides sanguinicollis* Pz., *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Porthmideus austriacus* (Shrank), *Oryctes nasicornis* (L.), *Formica rufa* L. *Scolia maculata* (Drury), *Acherontia atropos* (L.), *Agria tau* L., *Eudia pavonia* (L.), *Callimorpha quadri-punctaria* (Poda), *Dolbina elegans* (Bang-Naas), *Hesperia comma* L., *Iphiclides podalirius* (L.), *Lycaena virgaureae* L., *Maculinea arion* L., *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Melitaea athalia* Rott., *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Polyommatus semiargus* Rott., *P. amandus* Schn., *Pyrgus cart-hami* Hbn., *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Coluber caspius* Gmelin, *Elaphe longissima* (Laur.) **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmelin, *Elaphe longissima* (Laur.) **Птицы** Преобладают лесные виды птиц, 72 гнездящихся, 5 – летние посетители, 1 – зимние посетители, 8 – мигрирующие. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia*

nigra L., *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela putorius* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L.; рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis daubentonii* Kuhl и *Nyctalus noctula* Schreber. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд, собственность сел и частные земли.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Это очень красивое место, частью с девственным лесом, не уступающее по живописности ландшафтам Швейцарии или Кавказа. Оно лежит на обрывистых лесных склонах реки Рэут и включает известный Требуженский лес, ущелья ручьев Иванча и Драгиничь. Здесь поразительно гармонируют крупные скалы, покрытые степной растительностью, с практически непроходимыми лесными участками, где преобладают дуб и граб, липа и дикая вишня, груша и ясень. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесом и участками степной растительности в каменистых битопах. Положения по охране растительного мира регламента управления ландшафтным резервате «Требужень» (500 га) частично способствуют сохранению видов, находящихся по охраной государства. Но чрезмерный выпас влияет отрицательно на такие виды. Благодаря расположению на обрывистом склоне и вблизи кантона лесника, лес хорошо охраняется. Охрана млекопитающих и птиц достаточна. Благоприятные условия для козули. Необходимо сохранять дуплистые деревья, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой в период их размножения, борьбу с браконьерством, лисами и бродячими собаками, выделить для охраны скалистые участки и заросли кустарников, где зимуют и размножаются рептилии. Для охраны летучих мышей необходимо ограничить доступ в те штольни, где их много. Предполагается, что ядро войдет в состав национального парка «Орхейул Векь».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 80 % насаждений дуба имеют порослевое происхождение. Отрицательные факторы: чрезмерный выпас склонов, рубка леса и дуплистых деревьев, удаление скоплений кустарников и скоплений растительных остатков. Высок фактор беспокойства рукокрылых в штольнях. Река Рэут интенсивно загрязняется хозяйственно-бытовыми стоками.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса, в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 131,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 23,8 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 162 тыс. лей; всего – 317,3 тыс. лей. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Рефугий многих видов животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур. Место привлечет местных и иностранных туристов, есть потенциал для развития туризма. Возможна организация экскурсий в штольни, для наблюдения за рукокрылыми в различное время года (зимой и летом).

Природное и историческое наследие.

Общее число археологических памятников: 48. Примеры: 1. Skok; Selishte; Skok; Braneshti 1; Braneshti 13; Trebuzheni- La Lutarie; Trebuzheny-Peshtere; Trebuzheny Valia Ciganchei; Ivancea 2; Ivancea 3; Ivancea 9; Trebuzheni- Trei Fyntyni; Trebuzheni; Peshtere; Petruha; Petruha; Kot; Selitra; Skok; Butucheni; Potyrka; Furcheni 1; Furcheni 2; Braneshti; Trebuzheni 2; Trebuzheni 3; Ivancha 3; Ivancha 4; Ivancha 5; Ivancha 7; Ivancha 8; Trebuzheni-Trei Fyntyni; Skok; Petruha; Trebuzheny-Valia Zhoei; Saryi Orhei; Trebuzheny –Selitra; Petruha 1; Trebuzheni-Fyntyna Zhoei; Saryi Orhei; Ivancha 2; Petruha 1; Brasheti 9; Braneshti 10; Braneshti 3; Braneshti 13; Orheiul Veki. **Наиболее важные находки:** 1. Butucheni. Исследовано. Земляная крепость гетов. Возраст: 5-4 до Р.Х. Площадь: 100 ha. 2. Sherhr al Djedid. Исследовано. Город Золотой Орды. Возраст: 14 век от Р.Х.. 3. Orheiul Veki. Исследовано. Средневековая молдавская крепость. Возраст: 15 век от Р.Х. Площадь: не оценена.

25. Косэуць

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Сорока (кварталы 1-11); Площадь 585 / 679,5 ha.

48° 12' 3"	сш	28° 12' 14"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 180 м, минимальная – 50 м, средняя – 70-120 м, перепады – 30-50 м, углы наклона – 5°-30°, преобладающие направления – северо-восток, север, северо-запад, без уклона, юг.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 55 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Террасовые поверхности, склоны и высокая пойма р. Днестр. со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песчаниками, алевролитами пелитами, гравелитами, известняками, глинами и песками могилев-подольской серии каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса мела, волинского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Среднеднестровское террасовое приречье с оподзоленными черноземами и дерново-карбонайнными почвами, с отдельными участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Caricetum(humilis)*;
- **леса:** *Querceta(robur, petraea) herbosa*, *Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Querceta(robur)-carpineta(betulus) herbosa*, *Querceto(robur)-carpineta(betulus) caricosa*, *Quercetum(robur)-poosum(nemoralis)* *Corneto(mas) cerasetum(mahaleb)*, *Quercetum(petraea)-cotinosum(coggygia)*;
- **поляны и опушки:** *Arrhenathereto(elatius)-poaeta(pratensis) herbosa*. *Poaeto(angustifolia)-brometa(inermis) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*. *Pruno(spinosa)-crataegatum*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Cariceta(otrubae) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(C)-1, 91 Ю.

Типы лесных формаций: липово-ясеновые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (13%); чистые дубравы из дуба черешчатого (65%); липово-ясеновые дубравы из дуба черешчатого (22%). Формула лесообразующих пород: 4ST2CA1SC1PI1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CA, JU, UL, TE, CI, SC, GL, PIN. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 60 (40-140).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	457			20	153	41
Оценка полноты данных (в %)	80			90	90	80
Красная книга Молдовы		15		5	16	5
Список МСОП		2		1	6	3
Красная книга Европы	3	3		1		3
Списки Бернской конвенции	1	5		11	101	24
Списки Боннской конвенции					48	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		3		3
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	3		12		18
Директива об охране птиц					87	
Операционный список	47	33		7	21	13
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	34	14		4	20	13

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Anthoxanthum odoratum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Clematis integrifolia* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium robertianum* (Hoff.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlff., *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polytychum aculeatum* (L.) Roth, *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scrophularia vernalis* L., *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые - примеры редких видов:** *Pinthaeus sanguinipes* F., *Calosoma sycophanta* L., *Cerambyx cerdo* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Oryctes nasicornis* (L.), *Acherontia atropos* (L.), *Aglais urticae* L., *Aglia tau* L., *Apatura iris* L., *A. ilia* Den. et Schiff., *Argynnis aglaja* L., *Colias chrysotheme* Esp., *Eudia pavonia* (L.), *Iphioides podalirius* (L.), *Leptidea morsei* Fenton, *Limenitis camilla* L., *L. populi* L., *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Neptis sappho* Pall., *Minois dryas* Sc., *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Polyommatus corydon* Poda, *P. daphnis* (Den. et S.), *P. semiargus* Rott., *Satyrium pruni* L., *S. ilicis* Esp., *Proserpinus proserpina* Pall., *Callimorpha dominula* L., *Pericallia matronula* L. *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Преобладают лесные виды. Всего были выявлены 153 вида птиц, из которых 71 гнездящихся, 7 летние посетители, 39 мигрирующие. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Anthus campestris* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Certhia familiaris* L., *Garrulus glandarius* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Sturnus vulgaris* L. **Примеры редких видов:** *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L.; рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis daubentonii* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus noctula* Schreber. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Spermophilus citellus* L., *Felis silvestris* Schreber; рукокрылые: *Rhinolophus ferrumequinum* Schreber, *Myotis mystacinus* Kuhl, *M. dasycneme* Boie, *Pipistrellus kuhlii* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer, *P. auritus* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Каменистые лесные склоны, где в самой крутой части сохранился старовозрастной дубовый лес; в остальном, преобладают производные леса с участием граба, а со стороны с. Косэуц – посадки. Есть степные участки с разнообразным составом растений, привлекательные для большой группы антофильных насекомых. Скалы, пещеры, овраги и ручейки и фрагмент Днестра дополняют разнообразие условий жизни фауны. Ядро соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Одна из самых богатых территорий в отношении охраняемых видов насекомых, особенно бабочек. Этот участок расположен в пограничной зоне и достаточно хорошо сохранен. Но, в общем, охрана недостаточна – беспокойство, использование открытых участков в сельское хозяйство, отсутствие дуплистых деревьев. Для охраны герпетофауны необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и выходами скал, которые служат местами зимовки и воспроизводства. Территория имеет благоприятные условия для косули, кабана, зайца; необходимо обеспечить дополнительный корм для копытных зимой, поддержание покоя, сохранение дуплистых деревьев, борьбу с браконьерством и с лисами. **Особые рекомендации для сохранения летучих мышей.** Территория отличается разнообразием видов (14) летучих мышей, почти все они должны охраняться в соответствии с международным законодательством. В пещере «Подвал» («La beci») зарегистрированы крупные выводковые колонии малого подковоноса (*Rhinolophus hipposideros* Bechstein (до 100 особей), а в 1993 году был отмечен *Rhinolophus ferrumequinum* Schreber), это вторая точка в Молдове, где обнаружен этот вид. Пещеру «Подвал» рекомендуется закрыть специальными решетками для ограничения доступа людей и тем самым сохранения популяции летучих мышей. Необходимо провести паспортизацию пещер и придать особый охранный статус.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Присутствие насаждений, поврежденных обмерзанием в 2000 году (около 150 га). Около 10% площади занимают насаждения, не соответствующие природному типу леса (акациевые). Имеет место чрезмерный выпас склонов, удаление зарослей кустарников и скоплений растительных остатков, незаконные рубки деревьев, добыча известняка. Высокий фактор беспокойства со стороны местного населения и отдыхающих.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса, в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 218,2

тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 20,8 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 183,2 тыс. лей; всего – 422,1 тыс. лей. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Рефугий для летучих мышей и птиц, полезных для леса и сельского хозяйства. Хороший туристический потенциал, возможности наблюдения ландшафта, редких видов растений, насекомых, птиц, рептилий. Возможны специальные программы, например, ночные прогулки с прослушиванием звуков летучих мышей при помощи ультразвуковых детекторов, или отлавом рукокрылых при помощи паутиных сетей, фотографированием и кольцеванием, организация экскурсий в пещеру «Подвал», для наблюдения за рукокрылыми в дневное время суток.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 21. Примеры: Kosauci-La Praguri; Kosauci-Sad; Kosauci 1- La vale; Kosauci 7- rypile Egoreni; Kosauci 8 - La Arteziana; Kosauci 10-iorzhnica; Kosoucy 3 (La Kordon); Kosoucy 4 (kordon lesnika); Kosoucy - nad karierom; Kosoucy 4 (kordon lesnika); Kosoucy La kordon; Kosauci 5- Pe vale; Kosauci 12-iorzhnica 3; Kosauci 2-Zhelobok; Kosauci 3-Zhelobok; Kosauci 4-Pitomnikul Veki; Kosauci 5-Pe Vale; Kosauci 4-Pitomnikul Veki; Kosauci 5- Pe vale; Kosauci 11-iorzhnica 2. **Наиболее важные находки:** Kosauci. Исследовано. Верхний палеолит. Возраст: 20-18 тысяч лет до Р.Х. Площадь: не оценена. **Палеонтологические находки.** Cosauti. Верхняя часть среднего плейстоцена - Хазарский фаунистический комплекс. **Mammalia.** *Carnivora:* *Canis lupus* L., *Vulpes vulpes* L., *Pantera spelea* (Goldf.), *Ursus spelaeus* Rosen., *Crocota spelea* (Goldf.), *Felis silvestris* Schreber, *Lagomorfa:* *Lepus europaeus* Pall.; *Rodenta:* *Citellus suslica* Guld., *Castor fiber* L., *Spalax* sp., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Lagurus* sp., *Arvicola terrestris* L., *Microtus arvalis* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber; *Proboscidae:* *Mammotus chosaricus* Dubr., *Palaeoloxodon antiquus* (Falc.); *Perissodactyla:* *Equus* (*Equus*) ex. gr. *Caballus* L., *Cervus elaphus* L., *Megaloceros gigantius* (Bulum.); *Artiodactyla:* *Bison* (*Bison*) *priscus* cf. *gigas* Fler., *Bos trochoceros* Meyer.

68. Кучурган

Расположение. Ближайшие населенные пункты – города Первомайск и Днестровск, село Незавертайловка Слободзейского района. Площадь - / 1293,4 га.

46° 40' 5"	сш	29° 57' 34"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 1-7 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-востоке республики, в 100 км к юго-востоку от мун. Кишинэу в пределах Нижнеднестровской равнины.
Рельеф	Пойма р. Кучурган со средним воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Кучурган.
Общее геологическое описание	Сложена песками глинами и известняками репсонского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Тираспольская плоская террасовая равнина, преимущественно с обыкновенными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum latifoliae*, *Bolbochoenetum maritimi*, *Glycerietum arundinaceae*, *Glycerietum fluitansi*, *Schoenoplectetum tabernaemontani*;
- **водная растительность:** *Lemnetum minoris*, *Lemnetum gibbae*, *Salvinio (natans)-spirodeletum (polyrrhiza)*, *Hydrocharidetum morus-ranae*, *Nymphoidetum peltatae*, *Potamogetonetum heterophyllumi*, *Potamogetonetum lucentis*, *Potamogetonetum natantis*, *Ceratophylleto (submersi)-potamogetonetum (perfoliata)*, *Potamogetonetum (crispus)-vallisnerietum (spiralis)*, *Ceratophylleto (demersi)-potamogetonetum (crispus)*.
- **пойменные леса:** *Populetum*, *Salicetum* (не изучены).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	291		87	11	205	4
Оценка полноты данных (в %)	80		90	80	100	???
Красная книга Молдовы			1	2	21	

Красная книга ПМР	3			3		
Список МСОП				1	9	
Красная книга Европы	2	2		1		
Списки Бернской конвенции	2	2	2	6	136	
Списки Боннской конвенции					78	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		2	3	7		
Директива об охране птиц					119	
Операционный список	14	8	1	4	33	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	7	4		2	28	

Примеры редких видов растений: *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Salvinia natans* (L.) All., *Trapa natans* L., *Utricularia vulgaris* L., *Vallisneria spiralis* L., *Carex pseudocyperus* L., *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Potamogeton gramineus* L., *P. natans* L., *Spirodela polyrrhiza* (L.) Schleid., *Stratiotes aloides* L., *Tamarix ramosissima* Ledeb., *Trapa natans* L., *Typha laxmannii* Lepech.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Dreissena polymorpha* Pallas, *Unio pictorum* L., *Anodonta cygnea* L., *Hypanis pontica* Eichwald, *Lymnaea auricularia* L., *Coenagrion pulchellum* Van der Linden, *C. puella* L., *Gomphus vulgatissimus* L., *Ephemera vulgata* L. **Примеры редких видов:** *Theodoxus transversalis* Pfeiffer, *Gomphus flavipes* Charpentier. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Доминируют птицы водно-болотного комплекса. *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas strepera* L., *A. querquedula* L., *A. platyrhynchos* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L., *Alcedo atthis* L., *Riparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Locustella naevia* Bodd., *L. fluviatilis* Wolf., *Locustella luscinioides* Savi., *Acrocephalus arundinaceus* L., *A. palustris* Bechst., *A. scirpaceus* Herm., *A. schoenobaenus* L., *Panurus biarmicus* L., *Remiz pendulinus* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Emberiza schoeniclus* L. Отмечено гнездование 48 видов, на миграциях – 76 видов птиц. Репродуктивный орнитокомплекс образуют: лысуха (*Fulica atra*), дроздовидная камышовка (*Acrocephalus arundinaceus*), камышница (*Gallinula chloropus*), кукушка (*Cuculus canorus* (L.)), красноголовый нырок (*Aythya ferina*), усатая синица (*Panurus biarmicus*), малая выпь (*Ixobrychus minutus*), рыжая цапля (*Ardea purpurea*) и др. Для зимнего состава орнитофауны водохранилища на протяжении последних 30 лет характерна относительная стабильность. Доминантом являлась лысуха, для которой Кучурганское водохранилище стало одним из основных мест зимовки в Северо-Западном Причерноморье (Русев и др., 2002). В последние годы здесь зимовало порядка 23-25 видов при общей численности – 3,5 - 6 тысяч особей. В годы работы электростанции в полную мощность численность зимующих птиц достигала 20 тысяч. Наряду с регулярно зимующими видами, малой поганкой (*Tachybaptus ruficollis*), чомгой (*Podiceps cristatus*), лебедем-шипунном (*Cygnus olor*), кряквой (*Anas platyrhynchos*), чирком-свистунком (*Anas crecca*), красноголовым нырком, хохлатой чернетью (*Aythya fuligula*), камышницей, лысухой, озерной (*Larus ridibundus*), серебристой (*L. argentatus*) и сизой (*L. canus*) чайками, усатой синицей, камышевой овсянкой (*Emberiza schoeniclus*) и некоторыми другими видами, в конце 90-х – 2000-х гг. на водохранилище стали отмечаться случаи зимовок птиц, которые ранее в холодное время года не встречались. Среди них следует упомянуть белого аиста (*Ciconia ciconia*), бекаса (*Gallinago gallinago*), гаршнепа (*Limnocryptes minima*). Эти птицы зимовали здесь в единичном числе, но сам факт их регистраций свидетельствует о продолжающемся процессе увеличения разнообразия птиц, зимующих на Кучурганском водохранилище. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Falco cherrurg* Grau., *F. peregrinus* Tunst., *Pandion haliaetus* L., *Botaurus stellaris* L., *Aythya nyroca* Guld., *Himantopus himantopus* L., *Luscinia svecica* L., *Phallacrocorax pygmeus* Pall., *Ardeola ralloides* Scop., *Plegadis falcinellus* L., *Platalea leucorodia* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Limosa limosa* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Ondatra zibethicus* L., *Nyctereutes procyonoides* Gray, *Sus srofa* L.

Тип собственности и категория пользования. В государственной собственности.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Кучурганское водохранилище является водоемом-охладителем Молдавской ГРЭС, образованном в 1964 году из Кучурганского лимана путем строительства плотины. По типу водного питания водохранилище относится к наливным водоемам с оборотным водоснабжением ГРЭС. Водоохранилище включает акваторию площадью около 2730 га. Берега и прибрежная часть акватории водоема, особенно верховье и низовье поросло тростником, розогом и другими гигро- и гидрофитами. Среди тростниковых «крепей» имеются протоки. Вдоль берегов водохранилища встречаются участки древесно-кустарниковой и луговой растительности. Часть береговой линии водоема примыкает к элементам урбанизированного ландшафта (села, дачи, МГРЭС). Использование воды из Кучурганского водохранилища для охлаждения реакторов МГРЭС с последующим ее сбросом обратно в лиман обуславливает формирование здесь особых гидрологических условий в зимние периоды. Так зимой на водохранилище практически всегда остаются участки акватории свободные ото льда, что создает оптимальные условия для зимовки здесь целого ряда птиц, связанных в той или иной мере с водоемами. Для улучшения условий обитания птиц на водохранилище считаем целесообразным проводить прокос тростника в местах его сплошного произрастания с формированием там сети нешироких (3-4 м) проток. Позитивным является решение центрального органа охраны природы Приднестровья о полном запрете выхода плавсредств на воду в нерестовый период и запрете на лов в период нереста. Учитывая, что это время приходится на разгар гнездового сезона большинства видов птиц, существенное снижение фактора беспокойства будет способствовать увеличению разнообразия и численности многих лимнофильных птиц. Эти меры следует применять и в дальнейшем. Рекомендуется создание заказника с регламентом охраны всех угодий. Ядро соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. В перспективе территория может быть признана сайтом Рамсарской конвенции.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Браконьерство, нестабильный температурный режим воды в связи с работой Днестровской ГРЭС. Нарушение водообмена водохранилища. Загрязнение от золоотвалов. Беспокойство птиц со стороны рыбаков и охотников. Массовый лов рыбы сетями, приводящий к гибели в них водоплавающих птиц.

Социальное и экономическое значение. Объект рекреации, туризма, водных видов отдыха, территория ценных водно-болотных угодий, условия для рыбозаводных предприятий. Возможно использование в качестве пунктов посещения в экотуризме с целью наблюдения ландшафта, птиц, амфибий, редких видов растений. Водоохранилище имеет важное рекреационное значение для жителей Приднестровья и прилегающих районов Украины, служит местом рыбалки и охоты. Водоем служит местом гнездования, кормления, отдыха и зимовки охотничьих видов птиц: белолобой казарки (*Anser albifrons*), кряквы, чирка-свистунка и чирка-трескунка (*Anas querquedula*), красноголового нырка, лысухи и др. Воды водоема используются крупной электростанцией для охлаждения.

Природное и историческое наследие. Мало изучено.

70. Ягорлык

Расположение. Рядом с селами Ягорлык и Гоян. Площадь **836,0** / 1157,5 га.

48° 10' 15.22"	сш	28° 33' 30.84"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 30-110 м (70 м), склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики, непосредственно примыкает к с. с. Гояны Дубоссарского района ПМР.
Рельеф	Рельеф овражно-балочный, характеризуется большой густотой эрозионного расчленения с глубокими врезами долин малых рек, ручьев и балок. Густота расчлененности рельефа от 1,0-1,5 км/км ² до 1,5-2,0 км/км ² , глубина расчленения рельефа 100-150 м, пораженность территории оврагами 1,0-1,5 га/км ² . Склоны долин и оврагов подвержены оползневому процессам.
Бассейн	Бассейн р. Ягорлык.

Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения сарматского яруса миоцена (<i>Геологическая карта МССР, 1988</i>), которые представлены известняками и глинами. Близкое залегание известняков и процессы выветривания обусловили формирование обвальнo-осыпных склонов на площади 483 га. Склоны эрозионного генезиса занимают 200 га, поймы рек и днищ балок, не залитые водой - 56 га; залитая водой площадь - 222 га, при урезе воды на отметке 28 м; водоразделы занимают лишь 0,7 га.
Характеристика ландшафта	Расположен на стыке Области лесостепных возвышенности и плато (Мокрянская террасовая равнина с обыкновенными и типичными чернозёмами) и Области Нижнеднестровской террасовой степной равнины (Григориопольская слаборасчленённая террасовая равнина с карбонатными чернозёмами). Ландшафты степных равнин – лугово-остепненные днища балок со склонами, сложенными четвертичным аллювием и поймы со злаковыми, бобово-злаковыми, злаково-осоковыми лугами и травянистыми болотами. Ландшафты террасовых степных равнин – плиоценовые террасы с разными чернозёмами на месте гырнецовых лисов из дуба пушистого.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Genisto(tetragona)-seselietum(peucedanifolium)*, *Stipeto(tirsa, pulcherrima, pennata)-Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Botriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Cariceta (humilis) herbosa*, *Koelerieto(moldavica)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Teucrieta (chamaedrys, polium, pannonicum) herbosa*, *Teucrieto(chamaedrys)-thymeto (marschallianus, moldavicus)*, *Chamaecytiseteto(ratisbonensis)-teucrieta(chamaedrys) herbosa*, *Jurinaeeta(stoeadifolia)*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur, petraea)*, *Quercetum(pubescens) stepposum*, *Salicetum(alba)*;
- **степи:** *Festuceto(valesiaca)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **луга:** *Elytrigieto herbosa*, *Junceto(gerardii)-Elytrigieto(repens) herbosa*, *Agrostietum stoloniferae*, *Agrostideto(stolonifera)-festuceta(pratensis) herbosa*, *Poaeto(angustifolia) -lolieta(perenne) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-lolieta(perenne) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum australisi*, *Schoenoplectidetum tabernaemontani*, *Schoenoplectidetum triqueteri*, *Typhaetum angustifoliae*, *Typhaetum laxmannii*, *Bolboschoeneto maritimi*, *Caricetum acutiformisi*, *Acoretum calamusi*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum demersi*, *Potamogetonetum crispusi*, *Spirodelleto(polyrhyza)*, *Vallisnerietum(spiralis)*, *Najadeto(maritima)-potamogetonetum(crispus)*;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Brometum tectoru*, *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 9170(B).b.

Типы лесных формаций. Состав основных насаждений – 10СКР, 10АКБ, 10ЛХУ, 9КЛО1ДЧ, 10ОРГ+АКБ, 8ВМ1АКБ1АНВ; главные виды: *Robinia pseudacacia*; Средний возраст или возрастные пределы или возрастные пределы, лет: 32 (22-41).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	796		29	16	195	41
Оценка полноты данных (в %)	90		80	80	80	90
Красная книга Молдовы		4		4	18	5
Красная книга ПМР	31			7		8
Список МСОП		1	1	1	9	2
Красная книга Европы	6	4	1	1		2
Списки Бернской конвенции	1	6		9	128	22
Списки Боннской конвенции					58	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		4		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV		4	1	10		12
Директива об охране птиц					107	
Операционный список	74	41	1	6	24	13
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	32	17		4	23	13

Примеры редких видов растений: *Allium inaequale* Janka, *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Genista tetragona* Bess., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris pumila* L., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Koeleria moldavica* M.Alexeenko, *Linum linearifolium* (Lindem.) Jav., *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Seseli peucedanifolium* Besser, *Sorbus domestica* L., *Staphylea pinnata* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Dreissena polymorpha* (Pallas), *Lymnaea stagnalis* (L.), *Lithoglyphus naticoides* (C.Pfeiffer), *Naemopsis sanguisuga* (L.). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые.** Характерные виды: *Anax imperator* Leach, *Jalla dumosa* L., *Bombus zonatus* Smith. **Примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Polyommatus daphnis* (Den. et S.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Argynnis pandora* Den. et Schiff., *Limnitis populi* L., *Euphydryas* (*Hypodryas*) *maturna* L., *Minois* [*Satyrus*] *dryas* Sc. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Rana ridibunda* Pallas, *Lacerta viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Triturus vulgaris* L., *Vipera berus* L. **Птицы.** Характерно доминирование птиц водно-болотного комплекса: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea cinerea* L., *A. purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Aythya ferina* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Sterna hirundo* L., *Alcedo atthis* L., *Riparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Locustella naevia* Bodd., *Locustella fluviatilis* Wolf., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. На гнездовании в наземных биотопах резервата доминирует жулан (*Lanius collurio* L.). Характерными видами также являются зарянка (*Erithacus rubecula* L.), славка-черноголовка (*Sylvia atricapilla* (L.)), серая славка (*S. communis* Latham), черный и певчий дрозды (*Turdus merula* L. и *T. philomelos* Brehm), соловей (*Luscinia luscinia* L.), теньковка (*Phylloscopus collybita* Vieill.), обыкновенная овсянка (*Emberiza citrinella* L.), садовая овсянка (*E. hortulana* L.), зяблик (*Fringilla coelebs* L.), зеленушка (*Chloris chloris* L.), полевой воробей (*Passer montanus* L.), большая синица (*Parus major* L.), лесной конек (*Anthus trivialis* L.), обыкновенная горлица (*Streptopelia turtur* L.), вяхирь (*Columba palumbus* L.) и др. Водно-болотный орнитокомплекс заповедника образуют дроздовидная камышовка (*Acrocephalus arundinaceus* L.), камышица (*Gallinula chloropus* L.), лысуха (*Fulica atra* L.), малая выпь (*Ixobrychus minutus* L.), кряква (*Anas platyrhynchos* L.) и др. Наиболее типичными представителями зимней орнитофауны наземных биотопов заповедника являются: ястреб-перепелятник (*Accipiter nisus* L.), фазан (*Phasianus colchicus* L.), ушастая сова (*Asio otus* L.), большой пестрый дятел (*Dendrocopos major* L.), крапивник (*Troglodytes troglodytes* L.), зарянка, черный дрозд, рябинник (*Turdus pilaris* L.), желтоголовый королек (*Regulus regulus* (L.)), большая синица, лазоревка (*Parus caeruleus* L.), пищуха (*Certhia familiaris* L.), обыкновенная овсянка, зяблик, зеленушка, щегол (*Carduelis carduelis* L.), дубонос (*Coccothraustes coccothraustes* L.), полевой воробей, сойка (*Garrulus glandarius* L.) и ворон (*Corvus corax* L.). **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Egretta alba*, *Crex crex*, *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circaetus gallicus*, *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Pandion haliaeetus* L., *Milvus migrans*, *Otus scops*, *Aythya nyroca*, *Falco peregrinus*, *Columba oenas*. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Arvicola terrestris* L., *Ondatra zibethicus* L., *Vulpes vulpes* L., *Capreolus capreolus* L.; рукокрылые: *Myotis daubentonii* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl.; в полостях под старым мостом была зарегистрирована самая большая колония *M. daubentonii* в Молдове около (400 особей), там же были найдены *Myotis dasycneme* Boie, *Myotis blythii* Tomes и *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L.; рукокрылые: *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes, *Pipistrellus kuhlii* Kuhl, *P. nathusii* Keyserling & Blasius.

Тип собственности и категория пользования. Госсобственность. Леса – гослесфонд ПМР.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Каменистые склоны, спускающиеся к Ягорлыцкой заводи, покрыты степной, петрофитно-степной и петрофитной растительностью; небольшие участки природных лесов и значительные по площади посадки белой акации; засоренные луга в прибрежной части и фрагмент залива реки Днестр. Открытые территории активно зарастают кустарниками, что создает угрозу для растительности открытых биотопов. Абсолютно заповедный режим также оказывает отрицательное воздействие на травянистую растительность. Осуществляются мероприятия по борьбе с агрессивными древесными породами (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle) и травянистыми растениями (*Ambrosia artemisiifolia* L., *Euphorbia dentata* Michx., *Grindelia squarrosa* (Pursh) Dun.), лесовосстановительные мероприятия. Государственный заповедник «Ягорлык» (836 га) имеет статус особо охраняемой природной

территории, что обуславливает юридическую охрану компонентов естественного биоразнообразия. Однако необходим комплекс мер, включая снижение до минимума фактора беспокойства с апреля по октябрь, сохранение и восстановление типичной природной растительности (в первую очередь, степей и лугов), ограничение либо полный запрет выпаса скота, особенно по берегам водоемов, использование специальных мер (например, искусственных гнездовий для водно-болотных птиц и летучих мышей) активизация эколого-просветительской работы с местным населением. Рекомендуется выделить старый мост на территории заповедника как особо охраняемый объект, обеспечив меры по охране летучих мышей.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Сокращение площадей естественной светолюбивой травянистой растительности в результате зарастания открытых склонов древесно-кустарниковой растительностью. Выпас скота в урочище «Балта» - в местах, важных для репродукции и сохранения видов редких видов. Экспансия чужеродных деревьев и кустарников, выпас скота по берегам водоемов заповедника, фактор беспокойства и др. Рубка старых деревьев и участков старовозрастного леса, удаление пней. Рубка, сбор на дрова погибших (стоячие мертвые деревья) или упавших деревьев которые также могут быть источником убежищ и корма для рукокрылых. Выжигание прибрежной и луговой растительности. Высокий фактор беспокойства со стороны местного населения и отдыхающих.

Социальное и экономическое значение. Согласно статусу заповедника, он имеет научное и культурно-образовательное значение. По существу, служит генетическим резерватом редких и исчезающих видов растений. Имеют значение ресурсы лекарственных растений. Территория служит местом воспроизводства и отдыха многих видов охотничьих животных, способствуя их расселению в охотугодя Дубоссарского и Рыбницкого районов. Место сохранения опылителей и естественных врагов сельскохозяйственных вредителей. Перспективное место для развития экологического туризма и фотоохоты, возможна организация экскурсий на лодке для наблюдения за колониями летучих мышей под мостом и т.д.

Природное и историческое наследие. Известны 4 археологических местонахождения, относящихся к Кукутень-Трипольской и Черняховской культурам.

101. Чумай (Сектор степи на юге Буджака)

Расположение. У села Виноградовка. Площадь 50 / 102,8 га.

45° 47' 39"	сш	28° 32' 30"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 45 - 100 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге, в 135 км к югу от мун. Кишинэу на границе Тигечской возвышенности и Кагульской равнины.
Рельеф	Овраг на правом склоне р. Салчия Маре правого притока р. Ялпугул Маре со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Салчия Маре.
Общее геологическое описание	Сложена песчанистыми отложениями новороссийского подъяруса понтического яруса и нерасчлененной аллювиальной толщи киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Poaeta(angustifolia)*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigiet(repens) herbosa*, *Koelerieto(cristata)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) euphorbiosum (stepposa)*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca)*, *Festucetum(valesiaca)*, *Stipeto (capillata, pennata, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) poosum(angustifolia)*, *Bothriochloeto(ischaemum)-festuceta(valesiaca)*, *Festucetum (valesiaca) crinitariosum(villosa)*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum (ischaemum) cleistogenosum(bulgarica)*, *Bothriochloetum(ischaemum) minuartiosum (setacea)*, *Bothriochloetum(ischaemum) phleosum(phleoides)*, *Bothriochloetum (ischaemum) caricosum(liparicarpos)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	469			13	121	11
Оценка полноты данных (в %)	80			90	85	70
Красная книга Молдовы		4		3	10	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы	4					
Списки Бернской конвенции				9	78	3
Списки Боннской конвенции					34	
Директива по местообитаниям, Приложение II	3					
Директива по местообитаниям, Приложение IV				8		
Директива об охране птиц					65	
Операционный список	51	6		5	12	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	21	4		2	14	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Colchicum triphyllum* G.Kunze, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus pallidiflorus* Ser., *Eremogone rigida* (Bieb.) Fenzl, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *O. oreoides* Zahar., *Sternbergia colchiciflora* Waldst. et Kit. и др.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые.** Характерные виды: *Melitturga clavicornis* Latr., *Bombus zonatus* Smith.

Примеры редких видов: *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L.

Герпетофауна. Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.

Птицы. 53 гнездящихся, 3 – летние посетители, 7 – мигрирующие. Преобладают лесные виды птиц și de câmpii: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pallas.

Тип собственности и категория пользования. Государственная собственность и собственность местных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Степной участок с противозеро-зионными посадками акации. Состояние территории и фауны позвоночных относительно стабильное. Известен случай, когда в отсутствие управления накопление растительных остатков привело к пожару; на изолированных участках степи это особенно губительно для фауны беспозвоночных. Часть территории имеет статус резервата с многофункциональным использованием «Сектор степи на юге Буджака» (50 га). Необходимо соблюдение режима резервата и специальное управление для степной растительности.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Местами присутствует выпас склонов, уничтожаются зарости кустарника на опушках лесопосадок. Необходимое управление отсутствует.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; регулируемый сенокос; для посещения туристами. Рефугий полезной фауны, особенно опылителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

II. Ключевые территории национального значения Национальной экологической сети Молдовы

1. Кодры

Расположение. Район Стрэшень, Научный заповедник "Codrii". Площадь 5177 / 5177,4 га.

47° 4' 51"	сш	28° 24' 49"	Вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 382 м, минимальная – 130 м, средняя – 200-250 м, перепады – 40-80 м, углы наклона – 5°-35°, преобладающие направления – южное, юго-западное - 25%; Северное, северо-восточное - 21%; западное, юго-восточное, восточное, северо-западное - 54%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 35 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Центральных Кодр.
Рельеф	Возвышенные водоразделы склоны и днища балок бассейнов рек Рэкэтэу, Бык, Ботна и Когылник со средним воздействием антропогенных и весьма сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейны рек Рэкэтэу, притока р.Бык, а также Ботна и Когылник.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками и супесями бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – мезоценового яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Кодринская возвышенная лесная ландшафтная область. Расположена в пределах трех ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> • Ниспоренские высоты, с буково-дубовыми лесами на серых лесных почвах, со средним воздействием; • Ворниченские высоты, с грабово-дубовыми лесами на бурых и серых лесных почвах; • Ботнинские верховья, с грабово-дубовыми и скумпиево-дубовыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Carpineto(betulus)-fageta(sylvatica)*, *Fageto(sylvatica)-fuerceta(petraea)*, *Querceto-carpineta(betulus)*, *Fageto(sylvatica)-carpineto(betulus)-Querceta (petraea)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea)*, *Querceto(petraea)-fraxineta(excelsior)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineta(excelsior)*;
- **поляны:** *Calamagrostideto(epigeios)-poaeta(pratensis)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*;
- **луга:** *Caricetum(acuteformis)-thelypteridosum(palustris)*, *Caricetum(vulpina)*, *Eriophoro (latifolia)-caricetum(paniculata)*, *Caricetum(vulpina)*, *Equisetum(telmateia)*, *Equiseteto (palustre)-caricetum(otrubae)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Poaeto(trivialis)-festucetum (regeliana)*, *Caricetum(melanostachya, hirta) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*.

Местообитания европейского значения: 9160-1, 9170(A), 9170(B).

Типы лесных формаций: кодринские бучины (1%); смешанные бучины (1%); чистые дубравы из дуба скального (5%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (73%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (10%); липово-ясеневые дубравы из дуба черешчатого (7%); пойменные берестово-пакленовая дубравы (2%); чистые ивняки (1%). Формула лесообразующих пород: 3FR2GO-2CA1TE1ST1DT; главные виды: GO, ST, FA; сопутствующие породы: CA, FR, PA, TE, CI, JU; SRB. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 80 (34-95).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	835		8	17	148	45
Оценка полноты данных (в %)	90		70	95	85	95
Красная книга Молдовы		18		4	14	4
Список МСОП		2		1	6	1
Красная книга Европы	4	1		1		1

Списки Бернской конвенции	1	4		9	98	23
Списки Боннской конвенции					40	
Директива по местообитаниям, Приложение II		4		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	3		10		11
Директива об охране птиц					74	
Операционный список	87	35		6	18	11
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	58	18		3	18	12

Примеры редких видов растений: *Astragalus dasyanthus* Pall, *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Briza media* L., *Carex paniculata* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Dactylorhiza majalis* (Reichenb.) P.F.Hunt et Summerhayes, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Bess., *E. helleborine* (L.) Crantz, *E. palustris* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Eriophorum latifolium* Hoppe, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Orchis mascula* (L.) L. ssp. *signifera* (Vest) Soo, *Orchis palustris* Jacq., *O. purpurea* Huds и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Pisidium amnicum* (M.), *Lytnaeva glutinosa* (M.), *Valvata cristata* (M.), *Erpobdela octoculata* (L.), *Centroptilum luteolum* (M.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Calosoma sycophanta* L., *Elatер ferrugineus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Rhopitoides canus* Eversm., *Aglaia tau* L., *Eudia pavonia* (L.), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Ipchicides podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Polyommatus daphnis* (Den. et S.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.).

Герпетофауна. Характерные виды: *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonap.

Примеры редких видов: *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur.

Птицы. Преобладают лесные виды птиц. 78 вида гнездящихся, 8 – летние посетители, 7 – зимние посетители, 22 – мигрирующие виды. Характерные виды: *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba livia* Gm., *Streptopelia turtur* L., *S. decaocto* Friv., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Урүра epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Saxicola torquata* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Phoenicurus ochruros* Gmelin., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *S. curruca* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill. *Muscicapa striata* L., *Ficedula parva* Pallas, *F. albicollis* Temminck, *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *Pernis apivorus* L., *Aquila clanga* Pall., *A. pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Falco cherrurg* Grau., *Columba oenas* L., *Asio flammeus* Pontopp., *Crex crex* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus nippon* Temminck, *Vulpes vulpes* L., *Mustela putorius* L.; рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber, *Plecotus austriacus* Fischer. Вблизи водоемов также характерна *Myotis daubentonii* Kuhl. Некоторые открытые участки леса в качестве охотничьих угодий используют синантропные виды, например *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.; рукокрылые: *Nyctalus lasiopterus* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Положения об охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления Научным заповедником „Кодры”, частично соответствуют необходимости поддерживать виды, охраняемые государством. Но эта преимущественно лесная территория сильно омоложена в результате рубок последних 20 лет (их объемы выросли не ме-

нее чем в 10 раз, по сравнению с 80 гг. 20 века), местами лес приобрел облик парка. Некоторые поляны, даже расположенные на крутых склонах, распаивались. Богатые флора и фауна резервата были хорошо изучены за многие годы исследований. Изменения в характере управления негативно отразилось на почвенной фауне, некоторых группах птиц и уязвимых видах растений, однако реальный ущерб не оценивался и, вероятно, маскируется региональными тенденциями (например, в фауне и популяциях хищных птиц). Резерват беден водоемами, а имеющиеся ручьи очень малы, фауна гидробионтов бедная. Благодаря тому, что это – научный заповедник, здесь запрещена охота и должны быть ограничены рубки деревьев; в качестве меры охраны следовало бы увеличивать площадь ядра заповедника. Необходимо полностью запретить рубку в старовозрастных участках леса, сохранять старые дуплистые деревья, с отслаивающейся корой и стоячие мертвые. Рекомендуется создавать убежища для летучих мышей, прежде всего в молодых лесах. Резерват должен служить рефугиумом для охотничьих животных. В качестве важнейших мер необходимо разработать план управления и обновить зонирование, установить адекватное финансирование за счет бюджета.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерная доля искусственных насаждений – 59%, включая полностью искусственные – 37%; чрезмерная доля насаждений порослевого происхождения – 80%. Очистка опушек от кустарников, удаление растительных скоплений, рубка старых деревьев, дуплистых, где могут обитать разные редкие виды птиц, насекомых и млекопитающих. Удаление крупномерных древесных остатков. Довольно высок фактор беспокойства со стороны местного населения. В целом, управление не соответствует статусу и в значительной мере финансируется за счет рубок.

Социальное и экономическое значение. Научный центр. Генетический резерват растений ценозообразователей, редких и исчезающих видов. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 1851,7 тыс леев; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 117,2 тыс леев; всего – 1968,9 тыс леев. Однако это оценка является чисто хозяйственной и не соответствует статусу научного резервата. Птицы, проживающие здесь, летучие мыши и насекомые-энтомофаги уничтожают большое количество вредителей в лесах и на окрестных сельскохозяйственных землях. Заповедник может быть использован для увеличения численности оленя, косули. Резерват имеет определенное значение для туризма, но возможности посещения ограничены его статусом.

Природное и историческое наследие. *Общее число археологических памятников:* 12. Примеры: Lozova-Dialul Ursului (klad); Lozova-leshov 1; Lozova-leshov 2; Lozova-leshov; Lozova-Zhikova; Lozova 1 - 3; Vornicheny 1 – 3. Наиболее важные находения: Vorniceni 1 – поселение Золотой Орды; возраст: 14 век от Р.Х.; площадь не оценена; исследовано. *Палеонтологические находки.* Lozovo. Средний плестоцен – Молдавский фаунистический комплекс. *Mammalia. Proboscidae: Anancus arvernensis* (Croiz. et Job.).

2. Плайул Фагулуй

Расположение: Районы Унгень (93%), Ниспорень (6%), Кэлэрашь (1%); Научный заповедник “ Плайул Фагулуй”. Площадь 5642 / 5642,6 ha.

47° 17' 43"	сш	28° 3' 57"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 425 м, минимальная – 124 м, средняя – 240-300 м, перепады – 50-100 м, углы наклона – 5° - 35°, преобладающие направления – северное, северо-восточное - 39%; западное, северо-восточное, восточное, северо-западное - 33%; южное, юго-западное - 28%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 70 км к северо-западу от мун. Кишинэу в в западной части Возвышенности Северных Кодр
Рельеф	Склоны, водоразделы балок и долин малых рек, днища балок и поймы малых рек со средним воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов
Бассейн	Бассейны р. Бык и р. Брагулянка притока р. Прут
Общее геологическое описание	Сложена алевролитами, песками, глинами и супесями бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, акчагильского и киммерийского яруса плиоцена

Характеристика ландшафта	Кодринская возвышенная лесная ландшафтная область. Рассоложена в пределах двух ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> • Высокие Кодры, с буковыми и буково-дубовыми лесами на бурых, серых и темно-серых лесных почвах • Баланештские высоты, с буково-дубовыми лесами на бурых, серых и темно-серых лесных почвах
--------------------------	--

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Carpineto(betulus)-fagetum(sylvatica)*, *Fageto(sylvatica)-carpineta(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea)*, *Carpineto(betulus)-querceta (petraea)*, *Tilieto(tomentosa)-carpinetum(betulus)*, *Querceto(robur)-carpinetum(betulus)*, *Quercetu(robur, petraea)*, *Salicetum(triandra)*, *Salicetum(alba)*, *Saliceto(alba)-Populetum(alba)*;
- **поляны и опушки:** *Bothriochloetum(ischaetum) herbosum*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **луга:** *Caricetum(acuteformis)*, *Caricetum(riparia)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Petasitetum(hybridum)*, *Lolieto(perenne)-elytrigietum herbosa*, *Polygonetum(avicularis)*, *Loletio(perenne)-potentilletum(anserina)*, *Trifolio(repens)-lolietum(perenne)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Eleocharietum(palustris)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*.

Местообитания европейского значения: 9160-1, 9170(A), 9170(B), 91 VO, 92 AO(1), 92 AO(2).

Типы лесных формаций: смешанные бучины (1%); чистые дубравы из дуба скального (4%); липово-ясеневая дубрава из дуба скального(79%); липово-ясеневая дубрава из дуба скального и дуба черешчатого (10%); чистые дубравы из дуба черешчатого (4%); липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого (1%); пойменные берестово-пакленовые дубравы (1%). Формула лесообразующих пород: 3CA2GO2FR1TE1ST1FA; главные виды: GO, ST, FA; сопутствующие породы: CA, FR, PA, TE, CI, JU; SRB. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (36-98).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	727		7	17	162	46
Оценка полноты данных (в %)	90		80	95	95	80
Красная книга Молдовы		14		4	15	5
Список МСОП		3		1	6	2
Красная книга Европы	3			1		
Списки Бернской конвенции	1	3	2	9	107	24
Списки Боннской конвенции					45	
Директива по местообитаниям, Приложение II		5		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2	2	10		11
Директива об охране птиц					84	
Операционный список	87	26		6	20	13
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	62	14		3	26	12

Примеры редких видов растений: *Astragalus dasyanthus* Pall., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Briza media* L., *Carex paniculata* L., *C. pendula* Huds., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Dactylorhiza majalis* (Reichenb.) P.F.Hunt et Summerhayes, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Epipactis atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Bess., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. palustris* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Eriophorum latifolium* Hoppe, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Orchis mascula* (L.) L. ssp *signifera* (Vest) Soo, *O. palustris* Jacq., *O. purpurea* Huds., *Ornithogalum flavescens* Lam., *Orthilia secunda* (L.) House, *Padus avium* Mill., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *P. chlorantha* (Cust.) Reichenb. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Lymnaea intermedia* (Lam.), *Platycnemis pennipes* (Pallas), *Lestes viridis* (V.D.Lind), *Gomphus vulgatissimu* (L.), *Centropilum luteolum* (M.). **Примеры редких видов:** *Coenagrion mercuriale* (Charp.) (?), *Gomphus flavipes* (Charpenter), (?) *Aeschna viridis* (Eversman). **Насекомые - примеры редких видов:** *Elater ferrugineus* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.

Герпетофауна. Характерные виды: *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur.

Птицы. 104 гнездящихся, 6 летние посетители, 2 зимние посетители, 17 мигрирующие виды. Преобладают лесные виды птиц, но присутствуют и водно-болотные виды: *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Egretta garzetta* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. crecca* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba livia* Gm., *Streptopelia turtur* L., *S. decaocto* Friv., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Saxicola torquata* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Ph. ochruros* Gmelin., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *S. curruca* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Ficedula parva*, *F. albicollis*, *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *Crex crex* L., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila chrysaetos* L., *A. clanga* Pall., *A. pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco vespertinus* L., *Columba oenas* L., *Dryocopus martius* L.

Млекопитающие. Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela putorius* L.; рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. pipistrellus* Schreber. Вблизи водоемов присутствует водяная ночница (*Myotis daubentonii* Kuhl). Некоторые открытые участки леса в качестве охотничьих угодий используют и синантропные виды, такие как *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.; рукокрылые: *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Преимущественно лесная территория в относительно хорошем состоянии. Комплекс лугов находится в неудовлетворительном состоянии. Есть несколько типов водоемов (искусственные пруды, мелкие ручьи родникового происхождения). Территория хорошо охраняется, окружена забором. Фауна находится в хорошем состоянии; здесь выявлен ряд новых для науки видов почвенных беспозвоночных; фауна гидробионтов выявлена неполно. Положения об охране растительного мира, предусмотренны регламентом управления в научном заповеднике „Плайул Фагулуй” соответствуют необходимыми поддержания видов растений, охраняемых государством. Необходимо сохранять старо-возрастные участки леса, дуплистые деревья, старые и стоячие мертвые деревья, деревья с отслаивающейся корой. Требуется прекратить рыбную ловлю, купание (в водоемах есть виды, аходящимися на грани исчезновения). В целом, управление не соответствует статусу научного резервата, и в значительной мере финансируется за счет рубок.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерная доля искусственных насаждений - 70%, включая полностью искусственные - 40%; чрезмерная доля насаждений порослевого происхождения - 73%. Отрицательные факторы: чрезмерный выпас и очистка опушек от кустарников, удаление растительных скоплений, рубка старых деревьев. Другой негативный фактор – дорога, которая проходит через заповедник к селу Рэдень. Относительно высок фактор беспокойства со стороны местного населения и отдыхающих (например, сборщиков грибов).

Социальное и экономическое значение. Научный центр и ядро размножения и распространения редких видов животных. Генетический резерват растений ценозообразователей, особенно – редких и исчезающих видов. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 1621,9 тыс леев; от заготовки и продажи недревесных продуктов (в том числе использование в охотничьих целях) – 286,4 тыс леев; всего – 1908,3 тыс леев. Однако эта оценка является чисто хозяйственной и не соответствует статусу научного резервата. Резерват может использоваться для увеличения численности оленя, косули. Резерват имеет определенное значение для туризма, но возможности посещения ограничены его статусом.

Природное и историческое наследие. **Общее число археологических памятников:** 21. Примеры: Bumbata 1;

Radenii Veki 1; Radenii Veki 2; Alekseevka 3; Poiana; Bumbata 2; Korneshti; Agronomovka 1 – Delia; Agronomovka 2 Delia; Alekseevka 1; Alekseevka 2. **Наиболее важные находки:** Bumbata 1; не исследовано; мезолитическое поселение; возраст: 9 тыс. лет до Р.Х.; площадь: не определена.

15. Ла Каstell

Расположение. Район Edineț, лесохозяйственное предприятие Edineț, лесничество Edineț (40-48). Площадь 746 / 779,9 ha.

48° 8' 23"	сш	27° 9' 12"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 261 м, минимальная – 105 м, средняя – 150-200 м, перепады – 50-105 м, углы наклона – 5°-30°, преобладающие направления – северное, северо-западное; восточное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 75 км к северозападу от мун. Бэлць в пределах Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Водораздел и правый склон р. Раковэц, со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Нижняя часть бассейна р. Раковэц.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинистыми и песчано-глинистыми отложениями баденского яруса, вольтинского подъяруса миоцена, акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато Северной Молдовы. Раковецкая равнина, с выщелоченными черноземами преимущественно на мощных лёссовидных суглинках, местами с дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Seslerietum(heufleriana) herbosum*, *Stipeto(pulcherhimma, pennata)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Stipeto(lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Teucrietum(montana)-festuceta(valesiaca)-bothriochloetum(ischaemum)*;
- **леса:** *Caprinetum(betulus) subnudum*, *Caprinetum(betulus)-querceta(robur) herbosa*, *Carpinetum(betulus)-querceta(petraea) herbosa*, *Cerasetum(avium)-quercetum(robur) polygonatosum(latifolia)*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Querceta(robur) herbosa*, *Populetum(alba) rubosum*, *Salicetum(alba) rubosum*;
- **поляны и опушки:** *Calamagrostideto(epigeios)-poaetum(angustifolia)*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigietum (repens) herosa*;
- **луга:** *Poaetum(pratensis) loliosum(perenne)*, *Agrostideta(stolonifera) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Elytrigietum(repens) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 Ю.

Типы лесных формаций: леса с дубом черешчатым и скальным; липово-ясеновые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого; чистые леса из дуба черешчатого. Структура древостоев: 4ST2GO1GA1TE2DT. главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CA, JU, UL, TE, CI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 61 (28-100).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	593		1	17	126	26
Оценка полноты данных (в %)	70			80	90	90
Красная книга Молдовы		8		3	14	2
Список МСОП		2			5	1
Красная книга Европы	2	2				
Списки Бернской конвенции		1		8	91	10
Списки Боннской конвенции					34	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				9		3
Директива об охране птиц					59	

Операционный список	51	19		5	16	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	29	7		2	18	3

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium robertianum* (Hoff.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Lilium martagon* L., *Melittis sarmatica* Klok., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kerner, *Sesleria heufleriana* Schur, *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Выявлен один вид - *Lymnaea auricularia* (L.). **Насекомые - примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Dolbina elegans* (Bang-Naas), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana ridibunda* Pallas. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur.

Птицы. Преобладают лесные виды птиц, 82 гнездящихся, 3 летние посетители, 2 зимние посетители, 10 мигрирующие. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. minor*, *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. communis* Lath., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pallas, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, публичная собственность сел .

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Основная часть территории является ландшафтным резерватом «Ла Кастел» (746 га). Необходимы зонирование и разработка мер управления. Для охраны животного мира необходимо сохранять скалистые и участки со скоплением кустарников, которые служат убежищами и местами воспроизводства. На холме вблизи территории-ядра есть яма для выжигания известняков, в качестве меры охраны было бы хорошо запретить эту деятельность. Необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой в репродуктивный период, борьбу с браконьерством, лисами и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Порослевое происхождение около 100% насаждений дуба и скального дуба; присутствие очагов высыхания насаждений (выделы 40D, 41G, 42D, 43D, 42E, 46O, 48F). Отрицательные факторы: чрезмерный выпас на склонах, удаление кустарников и скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса, в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 149,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 202,2 тыс. лей; всего – 361,1 тыс. лей. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений, возможно использование в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений. Отдельные участки можно использовать в качестве пастбищ с регулируемой нагрузкой. Ядро развития и рефугий для птиц, насекомых-энтомофагов и опылителей. Возможен экотуризм: наблюдения ландшафта, редких видов растений и животных;

Природное и историческое наследие. **Общее число археологических памятников:** 54. Примеры: Buzduzhany; Volodeni 2; Burlaneshi 3; Buzduzhany 2 ; Volodeni 1; Buzduzhany 1; Buzduzhany 6 - Cintirimul Turcilor; Buzduzhany 7; Burlanesti 1-Dragiste; Burlanesti 2-Dragiste; Bleshteni 2-U Oзера; Volodeni 3; Volodeni 4; Volodeni 5; La Livada; Burlaneshi 1-Ostrov; Bleshteni 1.

23. Сута де мовиле

Расположение. Район Рышкань, лесохозяйственное предприятие Глодень, лесничество Рышкань (кварталы 80-89); Площадь **1072** / 1148,1 ha.

47° 49' 50"	сш	27° 18' 21"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 266 м, минимальная – 130 м, средняя – 130-220 м, перепады – 55-90 м, углы наклона – 5°-25°, преобладающие направления – S, SV, V; N, NV, NE; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 50 км к западу от мун. Бэлць в пределах Среднепрутской равнины.
Рельеф	Высокая пойма и припойменные склоны р. Прут, водораздел между притоком р. Каменка и р. Прут, со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	бассейн р. Прут в среднем течении.
Общее геологическое описание	Сложена преимущественно глинами волынского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Бельцких лугово-степных равнин и возвышенностей. Припрутские высоты, с темно-серыми лесными почвами и типичными черноземами на лёссовидных суглинках, с участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Quercetum(robur) veratrosom(nigrum)*, *Quercetum(robur, petraea)*, *Tilieto (cordata)-Querceta(robur) herbosa*;
- **степи:** *Agropyreto(pectinatum)-stipeta(capillata) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) potentillosum(arenaria)*, *Poaeto(bulbosa)-artemisetum(austriaca)*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Elytrigietum(repens) trifoliosum(fragiferum)*, *Junceta(gerardii)*, *Rorippo (sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostideto(stolonifera)-festuceta(orientalis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosum*, *Cariceta(hirta) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(tabernamontanii)*, *Phragmitetum (australis)*, *Typhetum(latifolia)*, *Typhetum(angustifolia)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (80%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (20%). Формула лесообразующих пород: 6ST1TE1FR1SC1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CI, TE, JU, PA, STR, SC, ULC, PI, MO, ME. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (40-80); присутствуют насаждения возрастом более 100 лет (ST/GO - 115 лет - и.а. 80D; ST - 120 лет - 81B, 88C; ST - 130лет - 88N; ST - 150 лет - 80T).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	531			13	118	25
Оценка полноты данных (в %)	70			80	95	90
Красная книга Молдовы		3		3	12	1
Список МСОП				2	5	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		1		8	79	8
Списки Боннской конвенции					44	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		8		1
Директива об охране птиц					63	
Операционный список	26	5		4	14	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	12	3		2	15	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Anthyllis macrocephala* Wend., *Asparagus officinalis* L.,

A. pseudoscaber Grec., *A. tenuifolius* Lam., *Crambe tataria* Sebeok, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fagus sylvatica* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Iris pumila* L., *Scorzonera purpurea* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. ucrainica* P.Smirn., *Teucrium montanum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Cetonischema aeruginosa* Drury, *Catocala sponsa* L., *Iphiclides podalirius* (L.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.).

Герпетофауна. Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur.

Примеры редких видов: *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Elaphe quatuorlineata* Lacép., *Pelobates fuscus* Laur.

Птицы. Характерны степные виды, с маленькой группой водно-болотных. 30 гнездящихся видов, 11 – на миграции, 18 – на летних трофических миграциях, и один вид зимующий. Характерные виды: *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Crex crex* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Muscicapa striata* L., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Nannospalax leucodon* Nordmann, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Lepus europaeus* Pallas. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, частные сельскохозяйственные земли.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Этот уникальный ландшафт расположен в долине Прута и на склонах к нему, к югу – юго-востоку от сел Браниште и Аврамень на территории длиной 8 км и шириной 2,3 – 1,7 км. На этом участке расположено более 3500 холмов, большинство – удлиненной формы с крутыми склонами и высотой от 1-3 м до 30 м («Могила цыгана»). Холмы и неровные понижения с более толстым слоем почвы покрыты степью. Степь местами перемежается со многими мелкими частично заболоченными водоемами, несколькими небольшими эвтрофными озерами с песчаным и галечным дном. Уникальная, очень уязвимая система биотопов с очень разнообразными условиями обитания и крайне дефицитными в Молдове степными экосистемами. Здесь присутствует самая северная в Молдове популяция четырехполосого полоза (*Elaphe quatuorlineata* Lacép.). Территория включает также дубовые и другие леса на склонах, местами довольно крутых. «Сутэ де мовиле» -

27. Климэуций де Жос

Расположение. Район Шолдэнешть, лесохозяйственное предприятие Шолдэнешть, лесничество Шолдэнешть (лесное урочище «Бурсук-Кот» - 241,1 га, кварталы 1-3; лесное урочище Lelinea - 175,7 га - кварталы 4-6; лесное урочище «Климауций де Жос» - 192,6 га – кварталы 7-9; лесное урочище «Сокол» - 50,6 га - кварталы 20-21); Площадь 668 / 647,7 га.

47° 57' 39"	сш	28° 47' 28"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 190 м, минимальная – 40 м, средняя – 90-120 м, разницы – 30-128 м, углы наклона – 6°-75°, преобладающие направления – северное, северо-восточное, северо-западное, восточное, юго- восточное, западное, юго- западное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 70 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Нижняя часть склонов и высокая пойма р. Днестр со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами известняков, песков и глин сеноманского яруса мела, баденского яруса, вольнского и бессарабского подъярусов нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.

Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Расположено на стыке двух ландшафтов: – Васкауцкая возвышенность, с темно-серыми лесными почвами и выщелоченными черноземами на лёссовидных суглинках; – Рашковская террасовая равнина с типичными, выщелоченными и оподзоленными черноземами.
--------------------------	--

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(capillata)*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(pulcherrima)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(pennata) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Caricetum(humilis)*, *Cariceto(humilis)-teucrietum(chamaedrys)*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur) cornosa(mas)*, *Quereto(robur)-carpineta(betulus) herbosa*, *Querceta(robur, petraea) herbosa*, *Crataegeto(monogyna)-corneto(mas)-cerasetum(mahaleb)*;
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-brometa(inermis) herbosa*, *Calamagrostideto(epigeios)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Lolieta(perenne)*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Lolieta(perenne)-poaetum(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosa*, *Eleocharieto(palustris)-cariceta(hirta) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Phragmitetum(australis)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (84%); липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого (16%). Формула лесообразующих пород: 4SC3ST1CA1FR1PI; главные виды: ST; сопутствующие породы: CA, CI, FR, FRA, GL, JU, NU, PA, PI, SC, STR, TE, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (40-90); около 15% площади занимают дубовые древостои с возрастом более 100 лет, в том числе 135 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	369			19	151	30
Оценка полноты данных (в %)	70			90	90	80
Красная книга Молдовы				4	16	2
Список МСОП		1			6	
Красная книга Европы	1	1				
Списки Бернской конвенции		2		10	100	17
Списки Боннской конвенции					48	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		11		9
Директива об охране птиц					86	
Операционный список	28	8		6	21	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	18	4		3	21	7

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Aurinia saxatilis* (L.) Desv., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlff., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые - примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Elaphe longissima* (Laur.) **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.) **Птицы.** Преобладают лесные и водно-болотные

виды птиц. 47 видов гнездящихся, 30 видов мигранты, 8 видов встречаются на трофические миграции летом. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Circus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pallas, *Martes foina* Erxleben, *Vulpes vulpes* L., *Capreolus capreolus* L. Рукокрылые: (все малочисленны): *Myotis daubentonii* Kuhl, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. pipistrellus* Schreber, *Nyctalus noctula* Schreber. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Myotis mystacinus* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро включает ландшафтный резерват «Климэуць де Жос» (668 га) – большая часть территории, а также геологический памятник «Овраг Намэлавий» (100 га). Лес в верхней части и на склонах каньона реки Кушмирки по большей части состоит из дуба, ясеня, клена и др. Сохранилась достаточно старая дубрава, но дубовые леса в существенной степени замещены производными грабовыми лесами; заросли кустарника распространены по краям леса, особенно на каменистых местах, увеличивая для фауны экологическую емкость территории. На юго-восточном выпасаемом склоне каньона крутизной 30–45° с выходами камней распространены вторичные степи. Очень интересна часть ущелья, расположенная в нижней части реки, полноводной и с большой скоростью течения, имеющая длину около 10 км, ущелье имеет глубину в 150–200 м. В этой части, речка Кушмирка дважды пересекает цепь скал, сформированную после сарматского моря, которые обнажаются как с левой, так и с правой стороны, представляя живописные обрывистые скалы со странными формами. Сохранение видов, охраняемых государством, связано с поддержанием и ограничением деятельности по управлению старовозрастными участками леса, а так же каменистыми участками с элементами степной каменистой растительности. Для сохранения фауны необходимо сохранять скопления кустарников, старые и дуслистые деревья, скалистые участки, используемые для зимовки и воспроизводства. Охрана редких млекопитающих недостаточна. В настоящее время практически отсутствует охотничьи парнокопытные, но территория может использоваться как местообитание косули, для чего необходимо обеспечить дополнительный корм зимой, бороться с браконьерством и с лисицами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 60% дубовых древостоев имеют порослевое происхождение. Чрезмерный выпас влияет отрицательно на охраняемые виды, в том числе на крутых склонах, как и рубка старых деревьев, удаление скоплений кустарников, растительных остатков, добыча известняка. Близость к селу создает фактор беспокойства со стороны местного населения.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 157,7 тыс леев; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 55,2 тыс леев; от пользования в охотничьих целях – 207,9 тыс леев; всего доходов – 420,8 тыс леев. Ядро размножения и рефугий для насекомоядных птиц и летучих мышей. Территория может использоваться для наблюдения ландшафта, растений и животных, особенно рептилий, туристами и специалистами.

Природное и историческое наследие. **Общее число археологических памятников:** 6. Примеры: *Climautii de Jos* 2; *Climautii de Jos* 5. **Палеонтологические находки.** *Climautii-II*. Верхний палеолит. **Mammalia.** *Proboscidae: Mammutus primigenius* Blum., **Carnivora:** *Canis lupus* L., *Vulpes* sp., **Perissodactyla:** *Equus latipes* Grom., **Artiodactyla:** *Rangifer tarandus* L., *Cervus elephus* L., *Bison priscus* Boj., **Lagomorfa:** *Lepus* sp.

47. Болото Тогай

Расположение. Район Штефан Водэ, лесохозяйственное предприятие Тигина, лесничество Олэнешть (выдел 43V1). Площадь 50 / 141,8 га.

46° 28' 7"	сш	30° 0' 33"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 1 м, минимальная – 1 м, средняя – 1 м, перепады – равнина, углы наклона – равнина, преобладающие направления – равнина.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 60 км к юго-востоку от мун. Бендер, в пределах Когыльникской равнины.
-------------------------------	--

Рельеф	Пойма реки Днестр со слабым воздействием современных природных и антропогенных процессов.
Бассейн	Нижняя часть бассейна реки Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, известняками верхней толщи сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Расширенная пойма р. Днестр, с пойменно-луговыми, илово-лугово-болотными почвами, местами с тополевыми и ивовыми лесами и участками плавневых лугов и болот.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)-eleocharitetum(palustris)*, *Junceto(gerardii)-agrostidetum (stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina, repens)*;
- **леса:** *Fraxineta(excelsior)*, *Fraxineto-populetum(alba)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Bolbochoenetum (maritimus)*, *Glycerietum(maxima)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*, *Lemnetum(gibba)*, *Salvinietum(natans)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Ceratophylletum(demersum)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	81		26	12	188	23
Оценка полноты данных (в %)	70		50	80	90	90
Красная книга Молдовы		3		1	21	4
Список МСОП				1	8	2
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		2		7	121	14
Списки Боннской конвенции					67	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		8		9
Директива об охране птиц					105	
Операционный список	4	5		3	29	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	2	3		1	25	10

Примеры редких видов растений: *Acorus calamus* L., *Potamogeton lucens* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Typha laxmannii* Lepech.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Asellus aquaticus* (L.), *Lymnaea stagnalis* (L.), *Ylyocoris cimicoides* (L.), *Epiteca bimaculata* (Charpentier), *Limnomysis benedeni* (Czerniawski), *Cybister laterimarginalis* (De Geer). **Насекомые – примеры редких видов:** *Xylocopa valga* Gerst., *Iphioides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 53 гнездящихся вида 16 – летние посетители, 13 – мигрирующие виды. Преобладают водно-болотные виды птиц: *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Milvus migrans* Bodd., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Alcedo atthis* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus schoenobaenus* L., *A. scirpaceus* Herm., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. **Примеры редких видов:** *Ardeola ralloides* Scop., *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Sorex araneus* L., *Ondatra zibethicus* L., *Arvicola terrestris* L., *Sus scrofa* L., *Nyctereutes procyonoides*. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд. **Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны.** Природный резерват занимает треть территории. Важное местообитание водно-болотных и лесных птиц, мигрирующих птиц. Ядро

соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Необходимо сохранять водный режим. Территория благоприятна для кабана. Необходимые меры: обеспечение дополнительного корм для парнокопытных зимой и покоя, сохранение дуплистых деревьев, борьба с браконьерством, лисами и бродячими собаками. Местные популяции герпетофауны сохраняются в естественном состоянии. Так как территория – очень важное место воспроизводства многих видов амфибий, было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленной дороге, для миграции амфибий в период воспроизводства. Зонирование и меры предложены в Плате управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Браконьерство и рекреация, высыхание водно-болотных микроместообитаний, прямое уничтожение рептилий.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством – всего 14,9 тыс леев. Здесь обитают многие виды птиц, которые питаются сельскохозяйственными и лесными вредителями. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Находки маловероятны.

48. Чобурчиу-Рэскэець

Расположение. Район Штефан-Водэ, лесохозяйственное предприятие Тигина, лесничество Олэнешть (кварталы 1-23); Площадь 2,0 / 1175,6 га.

46° 33' 44"	сш	29° 44' 22"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 160 м, минимальная – 2 м, средняя – 80-120 м, перепады – 35-75 м, углы наклона – 6°-18°, преобладающие направления – северное, северо-западное, северо-восточное, юго-восточное, восточное, южное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 35 км к юго-востоку от мун. Бендер, в пределах Когылникской равнины.
Рельеф	Водоразделы, склоны и поймы малых притоков реки Днестр, со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Верхняя и средняя часть бассейнов малых притоков реки Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-глинистыми отложениями нерасчлененной толщи херсонского подъяруса-меотического яруса, пески, глины и известняки новороссийского подъяруса понтического яруса.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Ботнинские высоты, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках, местами с гырнецовым лесом.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Bothriochloeta(ischaetum) herbosa, Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta (ischaetum)herbosa, Festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(capillata)-poaeta (angustifolia) herbosa, Stipeto(ucrainica, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(pennata, pulcherrima)-festuceta (valesiaca) herbosa;*
- **леса:** *Quercetum(pubescens) stepposum, Quercetum(robur, pubescens) herbosum, Quercetum(robur) poosum;*
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa, Lolieto(perenne)-poaeta(angustifolia) herbosa, Poaeta(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa;*
- **луга:** *Agrostideto(stolonifera)-eleocharitetum(palustris), Junceto(gerardii)-agrostidetum (stolonifera), Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina, repens), Ranunculetum (repens);*
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(lacustris), Bolbochoenetum (maritimus).*

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (22%); чистые дубравы из дуба пушистого (78%). Главные виды: ST, STP; сопутствующие породы: FR, PA, JU, VIT, NU, GL, SC, ULC, ART, TE, MO, ARA, PLC; PIN. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 55 (30-70); на участке усть дровостои дуба с возрастом более 100 лет (выдел 9С - 110 лет; 13J - 115 лет; 5Н - 160 лет; 23Т - 135 лет; 23S - 120 лет и др.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	477			15	175	38
Оценка полноты данных (в %)	80			100	85	80
Красная книга Молдовы		15		4	21	3
Список МСОП		5			7	
Красная книга Европы	2	1				
Списки Бернской конвенции		4		10	114	20
Списки Боннской конвенции					57	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		2		11		12
Директива об охране птиц					102	
Операционный список	33	9		6	26	9
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	14	14		3	26	10

Примеры редких видов растений: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Chamaecytisus ruthenicus* (Fisch. ex Woloszcz.) Klaskova, *Crambe tataria* Sebeok, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Haplophyllum suaveolens* (DC.) G. Don fil., *Potentilla astracanicum* Jacq., *Pulsatilla ucrainica* (Ugr.) Wissjul., *Scorzonera ensifolia* Bieb., *S. mollis* Bieb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C. Koch, *S. tirsia* Stev., *S. ucrainica* P. Smirn. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые - примеры редких видов:** *Saga pedo* (Pall), *Calosoma sycophanta* L., *Ascalaphus macaronius* (Scop.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Papilio machaon* (L.), *Iphiclidus podalirius* L. **Герпетофауна.**

Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* Laur., наиболее жизнеспособная в Молдове популяция *Elaphe quatuorlineata* Lacerp.

Птицы. 68 гнездящихся видов, 14 видов – на миграции. Главные виды – лесные, водно-болотные и степные: *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Crex crex* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Plegadis falcinellus* L., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraaetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Crex crex* L., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Clethrionomys glareolus* Schr., *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Meles meles* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L.; рукокрылые: *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus noctula* Schreber, *Plecotus austriacus* FISCHER, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Dryomys nitedula* Pallas, *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L.; рукокрылые: *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *P. kuhlii* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Очень разнообразная территория, где сохранились участки гырнецов. Важное место для водно-болотных и лесных птиц, мигрирующих птиц, млекопитающих. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников, дуплистые деревья, окраины лесов. Территория имеет благоприятные условия для охотничьих видов (*Cervus elaphus* L., *Capreolus capreolus* L., *Sus scrofa* L.). Необходимо обеспечивать дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой, сохранять дуплистые деревья, бороться с браконьерством, лисицами и бродячими собаками. Зонирование и меры предложены в Плате управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр». Ядро включает геологический памятник природы международного значения «Овраг Албу».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Малая доля природных коренных древостоев (20%); 58% площади занимают искусственные насаждения (SC, GL и др.); во многих древостоях присутствует американский клен. Чрезмерный выпас степных склонов и лугов у реки, вырубка деревьев, скопления кустарни-

ков и удаление скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 381,6 тыс леев; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 17,2 тыс леев; от охотничьего пользования – 366,3 тыс леев; всего – 765,1 тыс леев. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений, насекомых-опылителей. Птицы и насекомые-энтомофаги уничтожают большое количество вредителей в округе. Присутствуют эстетические элементы ландшафта, интересные для изучения туристами и специалистами зоологами и ботаниками.

Природное и историческое наследие. *Археологические памятники:* 15. Наиболее важные: Rascaetsi 1. *Палеонтологические находки.* Cioburciu (Rapa-lui-Alba). Миоцен - меотический фаунистический комплекс. *Mammalia. Carnivora:* *Simocyon primigenius* Wagn., *Mustela palaeatrica* Weit., *Ictitherium robustum* Gaud., *Crocota eximia* (Roth. et Wagn.), *Machairodus schlosseri* Weit., *Machairodus cultridens* Gaud., *Proboscidae: Choerolophodon pentelici* (Gaud et Lart.), *Mostodont* sp., *Deinotherium giganteum* Kauh., *Perissodactyla: Hipparion cf. gromovae* Gab., *Hipparion cf. moldavicum* Grom., *Aceratherium incisivum* Kauh., *Dicerorhinus schleiermacheri* (Кауп.). *Artiodactyla: Cervus* sp., *Paleotragus rouenii* Gaud., *Helladotherium divernoyi* (Gaud et Lart.), *Tragocerus frolovi* Pavl., *Palaeoryx stutzeli* Schlos., *Gazella deperdita* (Gervalis). *Reptilia. Testudines: Testudo bessarabica* (Rjab.).

50. Кременчуг - Холошница

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Шолкань (кварталы 23-26; 44-47); Площадь **199,0** / 696,0 га.

48° 15' 1"	сш	28° 4' 16"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 200 м, минимальная – 40 м, средняя – 120-170 м, разницы – 60-100 м, углы наклона – 6°-40°, преобладающие направления – северо-восточное, юго-восточное, восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 55 км к северо-востоку от мун. Бендер, в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Водораздел и склоны долины реки Днестр и его малых притоков, со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна реки Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песчаниками, алевролитами пелитами, гравелитами, известняками, глинами и песками могилев-подольской серии каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса мела, вольтинского и бессарабского подъярусов миоцена и аллювиальными отложениями ачкагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Среднеднестровское террасовое приречье с оподзоленными черноземами и дерново-карбонатными почвами, с отдельными участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Caricetum(humilis)*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-querceta(robur)*, *Quercetum(robur) cotinosum(coggygia)*, *Querceta(petraea) poosa(nemoralis)*, *Querceto(robur)-carpinetum(betulus)*;
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-brometa(inermis) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*, *Poaeto(pratensis)-calamagrostideta(epigeios)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 Ю.

Типы лесных формаций: липово-ясеневые дубравы из дуба скального (2%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (10%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (17%); чистые дубравы из дуба черешчатого (71%). Формула лесобразующих пород: 3SC2ST2PIN1GO-1FR1CA; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, FR, PI, PIN, PLC, PLN, PLT, SA, SC, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (30-70); в выделе 45P присутствует дубовый древостой с возрастом 140 лет; в выделе 22F возраст древостоя (дуб, дуб скальный) достигает 110 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	367		5	17	169	38
Оценка полноты данных (в %)	70		70	80	95	80
Красная книга Молдовы		5		3	16	4
Список МСОП		1			8	1
Красная книга Европы	3					1
Списки Бернской конвенции	1	2		10	109	22
Списки Боннской конвенции					51	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		2		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		11		13
Директива об охране птиц					93	
Операционный список	41	7		5	21	12
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	29	5		2	21	13

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Amygdalus nana* L., *Anthoxanthum odoratum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dictamnus albus* L., *Euphorbia volhynica* Bess. ex Racib., *Galanthus nivalis* L., *Haplophyllum suaveolens* (DC.) G. Don fil., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lathyrus aureus* (Stev.) Brandza, *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Poa versicolor* Bess., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Piscicola fasciata* (Kollar), *Erpobdella testacea* (Savigny), *Haemopsis sanguisuga* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 92 гнездящихся видов, 48 – на миграции. Характерны водно-болотные и лесные виды: *Phalacrocorax carbo* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Crex crex* L., *Actitis hypoleucos* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Hempr. et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Lullula arborea* L., *Alauda arvensis* L., *Riparia riparia* L., *Anthus campestris* L., *A. trivialis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Ph. ochruros* Gmelin., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia communis* Latham., *S. atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *P. collybita* Vieill., *Muscicapa striata* L., *Ficedula albicollis*, *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius minor* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Miliaria calandra* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Pernis apivorus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetus* L., *A. clanga* Pall., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L.; рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber; большое разнообразие охотничьих угодий, наличие убежищ в лесах и по обрывистым склонам (по бортам каньонов много трещин и расщелин) обеспечивают относительно высокую численность *M. mystacinus* Kuhl, *N. noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber, присутствие *N. leisleri* Kuhl. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Crociodura leucodon* Hermann; рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein (довольно высока

численность), *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis daubentonii* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. nathusii* Keyserling & Blasius.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд, публичная собственность населенных пунктов (пастбища).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Сложная и разнообразная территория, включающая крутые скалистые берега Днестра с остатками природных лесов и многочисленными посадками (в том числе сосновыми, в основном замещившими каменисто-степные сообщества на известняках), пастбища и фрагмент реки. Часть ее является ландшафтным резерватом. На реке формируются крупные скопления мигрирующих и зимующих водно-болотных птиц. Часть ядра соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*. Сохранению флоры и фауны способствует сложный рельеф и, отчасти, пограничный режим. Необходимо сохранять скальные участки и скопления кустарников, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой, сохранять дуплистые деревья, бороться с браконьерством, лисицами и бродячими собаками. Зонирование и меры предложены в Плате управления Рамсарским сайтом «Унгурь-Холошница».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Участок р. Днестр характеризуется экстремальными условиями для существования водных макробеспозвоночных из-за резких колебания уровня воды и оголения больших прибрежных территорий. 55% площади лесов занимают производные древостои, из них 70% - низкопроизводительные. Отрицательные факторы: чрезмерный выпас склонов и на лугах, удаление скоплений кустарников и скоплений растительных остатков, добыча известняка.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесных продуктов – 246,2 тыс леев; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 23,4 тыс леев; от пользования в охотничьих целях – 206,7 тыс леев; всего – 476,3 тыс леев. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Птицы, летучие мыши и насекомые, обитающие здесь, уничтожают большое количество вредителей леса и на окрестных сельскохозяйственных землях. Много интересных эстетически элементов ландшафта, объектов для наблюдения туристами и исследований специалистов. Особые возможности для наблюдения птиц. Возможна организация экскурсий вдоль обрывистых склонов и в лесу для наблюдения за рукокрылыми с помощью детекторов, с фотографированием и кольцеванием.

Общее число археологических памятников: 32. Примеры: Holoshnica 1 - Podgori, Holoshnica 3 - Podgori, Holoshnica 4 - Podgori 2, Kureshnica 1 - La Gradina, Kureshnica 2, Kureshnica 6 - Odaia, Badicheni 1 – Bolata, Badicheni 2, Kremenchug 1 - La Gradina, Kremenchug 2 – Kaska, Kremenchug 3, Kremenchug 4, Sobari 2, Holoshnica 3 - Podgori, Iarova 2 - La Biserika, Kremenchug 7, Kremenchug 6 - La Kariera, Iarova 3 - La iaz, Badicheni 1 – Bolata, Kremenchug 1 - La Gradina, Kremenchug 5 - Rypa Veke, Badicheni 1 – Bolata, Sobari 1 - Livezi, Holoshnica 2 - Podgori, Holoshnica 3 - Podgori, Kureshnica 3 - Pe Dial, Kureshnica 4, Kureshnica 5, **Наиболее важные находки:** Iarova 1 - La Chimitirul Veki. Ашельское местонахождение - неизучено; возраст: неизвестен; площадь: не оценено. **Палеотнологические находки.** Территория мало изучена, содержит древние обнажения; в сеноманских породах мелового периода собраны образцы беспозвоночных – аммонитов и двустворок, возраст которых около 100 милл. лет.

53. Попяска

Расположение. Район Штефан-Водэ, к югу от села Попяска Включает крупный овраг, пологие борта покрыты степными сообществами. Вокруг расположены посадки лесных культур, преимущественно акации белой. В комплекс включены пастбища коммуны Попяска. Площадь - / 648,7 га.

46 35 13	сш	29 34 6	вд
----------	----	---------	----

Абсолютные высоты: 65-197 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 75 км к юго-востоку от мун. Кишинэу, в 27 км к югу от мун. Тираспол в пределах северо-восточной части Когылникской равнины
Рельеф	Водораздел рек Днестр и Бабей, а также правые склоны долины р. Днестр (его правого притока р. Штюбей)
Бассейн	Нижняя часть бассейна р. Днестр

Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, алевритами нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса; песками, глинами, известняками верхней новороссийского подъяруса понтического яруса плиоцена; пестроцветными глинами с прослоями алевритов твардицкого горизонта боспорского подъяруса понтического яруса плиоцена
Характеристика ландшафта	Твардицкая низменная равнина, сложенная глинами и алевритами, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipetum(pulcherrima) chamaecytidosum(austriaca)*, *Stipetum(lessingiana)-Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum)-stipetum(lessingiana)*, *Festucetum(valesiaca)-stipetum(pulcherrima) herbosa*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)-festucetum(regeliana)*;
- **пастбища:** *Stipetum(capillata)-festucetum(valesiaca)*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum)-festucetum(valesiaca)*;
- **искусственные посадки:** культуры *Robinia pseudoacacia* L. и *Pinus pallasiana* (D. Don) Holmb.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	355			11	38	19
Оценка полноты данных (в %)	70			90	80	80
Красная книга Молдовы		8		2	1	
Список МСОП		2			1	
Красная книга Европы	1	1				
Списки Бернской конвенции		2		7	28	7
Списки Боннской конвенции					8	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2		8		1
Директива об охране птиц					7	
Операционный список	16	14		4	2	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	10	7		2	2	1

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. dasyanthus* Pall., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Cerastium ucrainicum* Pacz. ex Klok., *Convolvulus lineatus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench. и др.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* (Drury), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclidus podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Elaphe quatuorlineata* Ласер. **Птицы.** Характерны птицы открытых биотопов. Зафиксировано 22 вида на гнездовании. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pallas, *Apodemus agrarius* Pallas, *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Публичная собственность населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Один из двух наиболее крупных в Молдове степных участков в достаточно хорошем состоянии, с первичной растительностью луговых и натающих степей с доминированием или значительным участием в травостое перистых ковылей - *Stipa pulcherrima* и *Stipa lessingiana* и богатым разнотравьем. В долине ручья Фрасин сформировался злаково-разнотравный флористически богатый луг. Участок степи отграничен от сельхозугодий противозерозионными акациевыми и сосновыми посадками. Степные пастбища покрыты сообществами

бородача, типчака и ковыля-волосатика, а расположенные в долине балки – райграса пастбищного (*Lolium perenne*) и овсяницы Регеля (*Festuca regeliana*). На территории комплекса отмечены многочисленные редкие виды растений, насекомых и птиц. Часть территории нуждается в улучшении. Участок с первичной степью должен использоваться как сенокосное угодье с регламентом выкашивания 1 раз в 4 года. Пастбища продолжают использоваться, но с регламентированным выпасом. Зонирование и меры предложены в Планах управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Основной угрозой является усиление выпаса. Посадки сосны и акации местами ухудшают облик территории.

Социальное и экономическое значение. Может быть использован как банк семян главных видов первичных степей, редких и исчезающих степных растений. Территория может посещаться туристами с целью наблюдения и фотографирования степного ландшафта, редких видов (в период массового цветения и плодоношения) растений и животных, главным образом, птицы - крупные хищники, совы и редкие виды. Сенокосное и пастбищное угодье. Обитающие здесь виды *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L. являются объектами любительской охоты.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 2.

71. Данку-Прут

Расположение. На западной границе Республики Молдова в районе Хынчешть, к западу от сел Данку и Чоара; земли государственного предприятия Хынчешть (лесничество Кэрпинень (урочище Danco, квартала 1-5). Площадь 131,0 / 282,5 га.

46° 44' 35"	сш	28° 10' 48"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 20 м, минимальная – 20 м, средняя – 20 м, разницы – 0 м, углы наклона – плато, преобладающие направления – плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-западной части республики в 60 км к юго-западу от мун. Кишинэу, в пределах Саратовской равнины.
Рельеф	Пойма р. Прут.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, бессарабского подъяруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Лапушнянская пониженная равнина, сложенная глинами и песками, с обыкновенными, а по низким террасам карбонатными черноземами на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Fraxinetum(excelsior)*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) pottillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosu(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)* *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*;
- **искусственные посадки:** посадки *Populus nigra L.*

Типы лесных формаций: пойменные берестово-пакленовая дубравы (16,3%); пойменные тополевики (36,5%); чистые ивняки (29,6%); пойменные тополевые ивняки (17,6%); Формула лесообразующих пород: 5PLA4SA1PLN; главные виды: PLA, SA; сопутствующие породы: PLN, ST, FR, ULC, GL. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 46 (16-84).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	291		18	17	192	25

Оценка полноты данных (в %)	80		60	80	80	80
Красная книга Молдовы		5		3	18	2
Список МСОП				1	8	1
Красная книга Европы		1		1		
Списки Бернской конвенции		1	1	10	125	10
Списки Боннской конвенции					64	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		11		3
Директива об охране птиц					103	
Операционный список	8	9		5	24	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	2	5		3	21	4

Примеры редких видов растений: *Carex cespitosa* L., *Cyperus glomeratus* L., *Gnaphalium uliginosum* L., *Leucojum aestivum* L., *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb. и др.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: *Unio pictorum* L., *Crassiana crassa* Philipsson, *Dreissena polymorpha* Pallas, *Calopteryx virgo* L., *Palingenia longicauda* Oliver, *Caenis macrura* Stephens, *Katamysis warpachovskyi* Sars. **Насекомые – примеры редких видов:** *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна. Главные характерные виды:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (комплекс). **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы:** гнездящиеся – 41 вид, летние посетители – 22, мигрирующие – 22. Характерно доминирование водно-болотных птиц: *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Larus ridibundus* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L. **Млекопитающие:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Arvicola terrestris* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро включает природный заповедник «Данку» (131 га) с пойменными биотопами (нарушенные, с измененной структурой и составом плавневые тополевые и ивовые леса, луга разного уровня поймы, водно-болотная растительность и искусственные посадки тополя черного). Антропогенный пресс и неустойчивый водный режим реки Прут определяют уязвимый характер всех биотопов. Территория поддерживает локальные популяции уязвимых видов растений, в том числе очень редкого в регионе *Leucojum aestivum* L., представленного на данной территории довольно многочисленной полновозрастной популяцией. В пределах меандров в естественном состоянии сохраняются популяции герпетофауны. Необходимо строго регламентировать хозяйственную деятельность в прибрежной водоохраной зоне реки Прут, прекратить выпас и искусственный спуск воды из долины, поддерживает ее естественный облик.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Обводнение территории по срокам и продолжительности не соответствует происходящему в естественных условиях. Происходит дальнейшее ослабление порослевых древостоев. Среди негативных факторов: незаконный и чрезмерный выпас, пересыхание мест репродукции амфибий, активная ловля рыбы в русле реки и временных водоемах, очистка опушек от кустарников и удаление валежника, загрязнение вод, браконьерство. В некоторые насаждения присутствует клен американский (около 10 га), который вытесняет местные породы.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват луговых растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сенокоса; посещение туристами для наблюдения ландшафта, птиц и редких видов (в период массового развития) растений. Территория особенно важна как место концентрации многих видов птиц в послегнездовой и миграционный периоды. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим

законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 82,3 тыс леев; от заготовки и продажи не-древесных продуктов (в том числе использование в охотничьих целях) – 126,7 тыс леев; всего – 209 тыс леев.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

86. Фетешть

Расположение. Район Единец, лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Единец (лесное урочище Фетешть, кварталы 31-39). Площадь **555,0** / 586,6 га.

48° 10' 34"	сш	27° 7' 20"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 255 м, минимальная – 145 м, средняя – 220 м, перепады – 50-110 м, углы наклона – 3° - 28°, преобладающие направления – Плато - 54,1%; юго-западное - 29%; северо-восточное-юго-восточное - 16,9%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на севере республики, в 80 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах Северо-Восточной Молдавской возвышенности.
Рельеф	Левый склон балки прорезающий правый склон р Драгиште с сильным воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Драгиште.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, известняками, песками сеноманского яруса мела, баденского яруса, волинского и бессарабского подъярусов сарматского яруса миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Припрутская террасово-толтровая равнина с выщелоченными и оподзоленными, местами обыкновенными черноземами на лёссовидных сутлинках, с участками липово-ясеневого и грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(pulcherrima, pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto (pennata)-festuceta(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(pennata, tirsia)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeto (ischaemum)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) teucriosa(montana)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeta(versicolor)-festuceta(valesiaca) herbosa*- эндемичный, *Poaeta (versicolor)-cariceta (praecox)*;
- **леса:** *Caprinetum(betulus) subnudum*, *Caprineto(betulus)-querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-caprineta(betulus) herbosa*, *Ceraseto(avium)-querceta (robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-fraxineto(excelsior)-querceta(robur)*, *Ceraseto (avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Caprineto(betulus)-quercetum (petraea) herbosum*, *Quercetum(pubescens) herbosum* – самый северный фрагмент дизъюнктного ареала, *Populetum(alba)*, *Salicetum (alba) rubosum*;
- **поляны:** *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietum(repens) herbosa*;
- **луга:** *Poaeta(pratensis)-lolietum(perenne)*, *Agrostideta(stolonifera)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю, 9170(С)-1, 9170(С)-2.

Типы лесных формаций: смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (71,3%); чистые дубравы из дуба черешчатого (28,7%). Формула лесобразующих пород: 5ST2GO1FR1CA1PIN; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, PIN, TE, ULC, FR, MO, PA, PAM, JU. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (5-130).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	488		3	12	112	23
Оценка полноты данных (в %)	80		80	75	90	80
Красная книга Молдовы		5		2	10	1
Список МСОП		1			4	
Красная книга Европы	2					
Списки Бернской конвенции		1		8	80	9

Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1			9		3
Директива об охране птиц					47	
Операционный список	43	9		4	12	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	27	5		1	12	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Briza media* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dianthus carthusianorum* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Galium tinctorium* (L.) Scop., *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Herniaria glabra* L., *H. polygama* J.Gay, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Lathyrus aureus* (Stev.) Brandza, *Lilium martagon* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *Melittis sarmatica* Klok., *Poa versicolor* Bess., *Polypodium vulgare* L., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kerner, *Sesleria heufleriana* Schur, *Staphylea pinnata* L., *Trifolium pannonicum* Jacq., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: **Характерные виды:** *Sphaeriastrum rivicola* Lamarck, *Erpobdella nigricolis* Brandes, *Hydropsiche angustipennis* Curtis. **Насекомые – примеры редких видов:** *Carabus clathratus* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Callimorpha quadripunctaria* Poda. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* Wagler, *R. esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 69 гнездящихся видов, 4 – летние посетители, 12 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Лесной фонд, резервный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро объединяет ландшафтный резерват «Fetesti» и прилегающие территории, важные с точки зрения биологического разнообразия. Территория включает леса на скалистых крутых холмах и прилегающие участки каменистой степи, степные пастбища. Поддерживает сохранение локальных популяций многочисленных уязвимых видов растений, эндемиков и реликтов приуроченных к местообитаниям каменистых известняков, а также видов произрастающих в регионе на границе естественных ареалов распространения. Территория требует зонирования и определения мер охраны. В частности, необходимо сохранять: участки с травяной растительностью; дуплистые деревья; заросли кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства герпетофауны, а так же водно-болотные участки; необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой, обеспечить покой и а бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками. Необходимо привести пастбищное использование в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, рубка дуплистых деревьев, удаление скоплений кустарников. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация и сосна – около 10%), которые менее устойчивые к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян растений, формирующих экосистемы, редких и исчезающих видов; для сбора лекарственных растений; в качестве сенокосного угодия; для сельского и экологического туризма. Часть территории важна для выпаса скота местного населения. Рефугий разнообразных животных, уничтожающий вредителей сельского хозяйства, и опылителей. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 129,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 7,8

тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 174,9 тыс. лей; всего – 312,3 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников - 42. Наиболее важные находки: 1. Trinka 1-Hulubarii. Средне-палеолитическое местонахождение. Мустьерская культура. Возраст: 70 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 96 м². Изучено. 2. Gordineshti-La izvoare. Раннее верхнепалеолитическое местонахождение. Гординештская культура. Возраст: не уточнен. Площадь: не уточнена. Изучено. 3. Gordineshti 2 - Stynka Goala. Кукутень-Трипольская культура, Гординештская группа культур. Возраст: 4 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 5 га. Изучено.

112. Кукоара

Расположение. В южной части республики, на границе Кантемирского и Кагульского районов, между селами Готешть и Пайку. Площадь - / 369,4 га.

46° 4' 59	сш	28° 6' 31	вд
-----------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: 8.5–10.5 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики в пределах Тигечской возвышенности.
Рельеф	Левая часть широкой поймы р. Прут со старицами, заполненными водой и заболоченными участками.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Отложения неогеновой системы верхнего миоцена сарматского региоюрса херсонского региоподъяруса представленного песками и известняками, в меньшей степени глинами.
Характеристика ландшафта	Область буджакских степных расчлененных равнин. Нижнепрутская пойма с пойменно-луговыми и иловато-болотными почвами, плавневыми лесами и травяными болотами.

Основные типы экосистем:

- **луга:** *Poaeta(pratensis)*, *Alopecureta (pratensis)*, *Lolieto(perenne)*, *Festuceta (pratensis)*;
- **леса:** *Populeta(alba)*, *Saliceta(alba)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Bolbochoenetum (maritimus)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				12	188	27
Оценка полноты данных (в %)				70	80	70
Красная книга Молдовы				2	17	3
Список МСОП				1	9	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				7	121	14
Списки Боннской конвенции					65	
Директива по местообитаниям, Приложение II						
Директива по местообитаниям, Приложение IV				8		7
Директива об охране птиц					99	
Операционный список				4	22	8
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				2	22	9

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *Rana ridibunda* Pallas. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 77 гнездящихся, 10 летние посетители, 16

мигрирующие виды. Преобладают лесные виды. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Turdus merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *Parus major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pallas, *Apodemus sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pallas, *Arvicola terrestris* L., *Sus scrofa* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. Рукокрылые: *Myotis daubentonii* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Nyctalus leisleri* Kuhl.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория имеет наибольшее значение во время кормовых и сезонных миграций птиц. Необходимо сохранять участки леса, деревьев и кустарников. Необходимы сохранение дуплистых деревьев, обеспечение дополнительного корма для копытных зимой, борьба с браконьерством. Нужна реконструкция состава насаждений. В целом, меры должны быть разработаны после более подробного изучения территории. Возможно ее присоединение к Рамсарскому сайту «Озера Нижнего Прута», в качестве кластера, компенсирующего потери сайта за счет строительства и развития порта Джурджулешть. Ядро соответствует критериям *специально охраняемой территории для авифауны*.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Нелегальные рубки деревьев и браконьерство, незаконный выпас. Нестойчивый режим паводков в реке Прут, в сухие годы приводящий к пересыханию небольших луговых озер.

Социальное и экономическое значение. Территория имеет ограниченное значение для получения древесины, а после реконструкции – недревесной продукции леса, имеет водоохранную функцию. Рефугий полезной фауны, включая насекомых энтомофагов и опылителей. Птицы и летучие мыши уничтожают большое количество вредителей леса и на окрестных сельскохозяйственных.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

126. Кагул-Манта (озеро)

Расположение. Южная часть республики Молдова, Кагульский район, между селами Крихана Веке и Колибашь. Площадь - / 5150,3 га. Лесные территории составляют 219 га и включают урочище Долина Прута, кварталы 155-173 Государственного лесохозяйственного предприятия «Манта-V».

45° 47' 18	сш	28° 9' 5	вд
------------	----	----------	----

Высоты над уровнем моря: 7-11 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики в пределах Кагульской равнины.
Рельеф	Левая часть широкой поймы р. Прут с многочисленными старицами, заполненными водой, а также протоками и пойменными озерами.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	В северной половине отложения неогеновой системы верхнего миоцена верхнемоетического региоподъяруса представленного песками и глинами; в южной половине отложения плиоценовой системы нижнего плиоцена понтического региояруса новороссийского региоподъяруса представленного песками, глинами и известняками.
Характеристика ландшафта	Область буджакских степных расчлененных равнин. Нижнепрутская пойма с пойменно-луговыми и иловато-болотными почвами, плавневыми лесами и травяными болотами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) phragmitosum(australis)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Salicetum(alba) typhosum*;
- **луга:** *Caricetum(otrubae)*, *Eleocharitetum(palustris)*, *Eleocharieto(palustris)- agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(anserina)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*,

Typhaetum (latifolia), *Glycerietum (arundinacea)*, *Polygonetum (hydropiper)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*, *Schoenoplectetum (lacustris)*, *Glycerietum (maxima)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Trifolietum (repens)-loliatum (perenne)*, *Rorippeto (sylvestris)-agrostidetum (stolonifera)*;

- **водная растительность:** *Lemnetum (minor)*, *Lemnetum (trisolca)*, *Nymphaetum (alba)*, *Hydrocharidetum (morus-ranae)*, *Nymphoidetum (peltata)*, *Trapaetum (natans)*, *Potamogetonetum (crispus)*, *Ceratophylleto (submersum)-potamogetonetum (perfoliatum)*, *Ceratophylleto (demersum, submersum)-potamogetonetum (crispus)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(1).

Типы лесных формаций: пойменные тополевики (5,3%); чистые ивняки (38,2%); пойменные тополево-ивняки (56,5%). Формула лесообразующих пород: 9PLA1SA; главные виды: PLA, SA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 52 (9-68).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	388		26	15	208	17
Оценка полноты данных (в %)			40	80	95	90
Красная книга Молдовы				4	24	2
Список МСОП				1	10	1
Красная книга Европы	2			1		
Списки Бернской конвенции	2		1	11	139	7
Списки Боннской конвенции					74	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				11		1
Директива об охране птиц					118	
Операционный список	17			6	35	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	9			3	29	3

Примеры редких видов растений: *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Nymphaea alba* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb., *Trapa natans* L., *Typha laxmannii* Lepech. и др.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta piscinalis* (L.), *Viviparus contectus* (Millet), *V. Viviparus* (L.), *Coenagrion pulchelum* (Van der Linden), *Palingenia longicauda* (Oliver), *Cloeon dipterum* (L.), *Anax imperator* (Leach). **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pallas. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coluber caspius* Gmelin, *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 53 гнездящихся видов, 45 – отмечены на миграции. Характерны водные виды: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* Alcedo *atthis* L. **Примеры редких видов:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Pelecanus onocrotalus* L., *Egretta alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus agrarius* Pallas, *Arvicola terrestres* L., *Sus scrofa* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд; Собственность местных публичных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Одно из двух ядер Рамсарского сайта «Озера Нижнего Прута», включает большие водные поверхности озер и пруды, в основном заброшенного, рыбного хозяйства, луговины и заросли тростника на месте сухих прудов, полосы лугов и плавневого леса. Состояние местных популяций птиц стабильное. Важное место для гнездования и скопления многих видов водно-болотных птиц в периоды после гнездования и миграций. Ядро соответствует критериям специально охраняемой территории для авифауны. Необходимо сохранять

водные и луговые растительные ассоциации. Зообентос водоемов недостаточно изучен. Территория требует зонирования и оценки. Принимая во внимание что это очень важное место воспроизводства для многих видов амфибий, как и планы реконструировать автомобильную магистраль вкось сел к востоку от ядра, следует обустроить подземные проходы для миграции амфибий в период воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неблагоприятные факторы включают рыболовство, охоту и браконьерство. Одна из основных проблем территории – трансформированный режим паводков Прута.

Социальное и экономическое значение. Существенные на уровне микрорегиона запасы рыбы. Определенный туристический потенциал. Возможные ежегодные доходы в случае осуществления лесных пользований в соответствии с действующим законодательством: от заготовки и продажи древесной продукции – 60,2 тыс леев; от заготовки и продажи недревесных продуктов (в том числе использование в охотничьих целях) – 72,5 тыс леев; всего – 132,7 тыс леев.

Природное и историческое наследие. *Общее число археологических памятников: 18. Пример: Crihana Veke*

III. Ключевые территории местного значения Национальной экологической сети Молдовы

6. Хырбовэц

Расположение. Район Анений Ной, лесохозяйственное предприятие Тигина, Хырбовэцкое лесничество (кварталы 23–29; 31–72; 73 (без выдела В); 74–79); Площадь 2218 / 2315,2 га.

46° 51' 55"	сш	29° 23' 44"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 165 м, минимальная – 25 м, средняя – 135 м, перепады – 43 (60-115) м, углы наклона – 56-30°, преобладающие направления – южное, юго-западное, восточное, юго-восточное, западное, северо- западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-востоке республики в 10 км к северо-западу от мун. Бендер и 50 км к юго-востоку от мун. Кишинэу в пределах Нижнебыковской равнины.
Рельеф	На водоразделе и приводораздельных склонах рек Бык и Днестр, его малых притоков, со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Бассейны р. Бык и Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками херсонского подъяруса, меотического яруса миоцена, аллювиальными отложениями верхнеакчагыльского подъяруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Нижнеднестровская террасовая степная равнина. Быко-Ботнинская террасовая расчлененная равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках, с небольшими пятнами гырнецовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa, Festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto (tirsa)-festucetum(valesiaca) herbosum, Stipeto(pulcherrima)-festucetum(valesiaca) herbosum, Stipeto(dasyphylla)-festucetum(valesiaca)herbosum, Stipeto(dasyphylla, pennata, tirsa)-festucetum(valesiaca) herbosum, Chrysopogonetum(gryllus) herbosum, Poaetum(angustifolia) herbosum;*
- **леса:** *Quercetum(pubescens) cotinosum, Quercetum(pubescens) steposum, Quercetum (pubescens, robur), Acereto(campestris)-quercetum(robur), Pruneto(spinosa)-crataegaetum(monogyna).*

Местообитания европейского значения: 9170(B), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого лесостепной зоны(74%); чистые дубравы из дуба пушистого лесостепной зоны (26%); формула лесобразующих пород: 3ST2STP2SC2FR1DT; главные виды: ST, STP, SC; сопутствующие породы: FR, PA, GL, PIN, NUN, STR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45-95.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	191			9	113	28
Оценка полноты данных (в %)	60			60	90	80
Красная книга Молдовы		7		2	13	2
Список МСОП		1			3	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции		2		7	81	13
Списки Боннской конвенции					30	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		7		7
Директива об охране птиц					52	
Операционный список	11	10		3	14	7
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	9	6		1	16	6

Примеры редких видов растений: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Asparagus officinalis* L., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams., *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Pyrus elaeagrifolia* Pall., *Rindera umbellata* (Waldst et Kit.) Bunge, *Stipa pulcherrima* C.Koch.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: водоемов постоянных водотоков нет. **Насекомые – примеры редких видов:** *Liometopum microcephalum* (Pz.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Dolbina elegans* (Bang-Naas). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 58 гнездящихся видов, 5 летние посетители, 12 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. atricapilla* L., *S. communis* Latham., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Ficedula parva* Bechst., *F. albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Certhia familiaris* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L., *Emberiza hortulana* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Mustela nivalis* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный резерват «Хырбовэцкий лес». Склоны верхних террас Днестра, ранее покрытые специфическими лесостепными экосистемами гырнецов с куртинами деревьев, перемежающимися степными полянами. Хотя они частично замещены посадками белой акации и сельскохозяйственными угодьями, в пределах резервата сохранились ценные лесные участки и степные микробиотопы. В ландшафтном резервате присутствуют леса с дубом пушистым, дубом скальным и скумпией характерной для Молдовы. Сообщества дуба пушистого развиваются на склонах юго-западного направления. На балках и северо-восточных склонах чаще встречаются леса с дубом черешчатый. Встречается много видов растений балкано-среднеземного региона. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными территориями. Положения по охране

растительного мира, в регламенте управления резерватом, соответствуют необходимости поддержания видов, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны для амфибий, рептилий и птиц, но местные популяции сохраняются в достаточно хорошем состоянии. Создает благоприятные условия для развития охотничьих видов (олень, косуля, кабан). Необходимы зонирование, разработка и осуществление мер для сохранения типичных гырнецов, особенно старых участков степных экосистем, применение типовых мер для сохранения редких видов фауны (особенно сохранение дуплистых и маячных деревьев), перевод рекреации в рамки организованной.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Высыхание древостоев (около 15% площади); повреждение насаждений вредителями (около 5% площади); порослевое происхождение насаждений дуба черешчатого (40%), дуба пушистого (80%), акации (80%). Неблагоприятные факторы для животных включают: чрезмерный выпас, удаление кустарников на опушках и растительных скоплениях, сбор на дрова погибших (стоячие мертвые деревья) или упавших деревьев, рубка дуплистых и старых деревьев и участков старого леса, особенно сплошная рубка в дубовых лесах. Высок фактор беспокойства от местного населения и отдыхающих. Охрана млекопитающих недостаточна – браконьерство, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких, исчезающих и формирующих экосистемы видов растений. Возможно использование в качестве банка семян этих видов, редких и исчезающих видов растений, сбор лекарственных растений. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 731,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 33 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 702,6 тыс. лей; всего – 1467,5 тыс. лей. Присутствуют эстетические элементы ландшафта, интересные для изучения туристами и специалистами. Рефугий для многих видов насекомых энтомофагов и опылителей, хищных позвоночных, распространяющихся в окружающие агрозоны и уничтожающих вредителей.

Природное и историческое наследие. *Общее число археологических памятников:* 54. *Наиболее важные находки:* Kalfa-mogilnik – кладбище Алчедар-Екимовской культуры, найдены 6 захоронений; возраст: 10 век от Р.Х.

7. Телица

Расположение. Район Анений Ной, лесохозяйственное предприятие Кишинэу, лесничество Анений Ной (кварталы 6-7) Площадь 124 / 128,7 га.

46° 58' 55"	сш	29° 17' 32"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 200 м, минимальная – 10 м, средняя – 105 м, перепады – 40 (10-50) м, углы наклона – 5°-30°, преобладающие направления – юго-западное, северо-восточное, восточное, северное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-востоке республики в 25 км к северу-западу от мун. Бендер и 35 км к востоку от мун. Кишинэу в пределах Нижнебыковской равнины, в пойме р. Днестр
Рельеф	Пойма р. Днестр со слабым воздействием современных природных и антропогенных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Днестр
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинами, песками и, диатомитами нижней толщи бессарабского подъяуса сарматского яруса миоцена
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область нижнеднестровской террасовой степной равнины. Быко-Днестровская террасовая расчлененная равнина, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca)*, *Bothriochloeto(ischaemum)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Elytrigietum (intermedia, repens)*;
- **леса:** *Quercetum(robur) swidosum(australis)*, *Quercetum (pedunculiflora, pubescens) fruticosum*, *Cornoso(mas)-cotinetto(coggyria)-swidetum(australis)*, *Amygdaletun nana*, *Populeum(alba)*;

- **поляны и опушки:** *Elytrigierum(repens, intemedica) loliosum(perenne)*, *Lolieto(perenne)-poaetum(angustifolia) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Caraganetum(frutex)*;
- **луга:** *Caricetum(melanostachya) ranunculosum(repens)*, *Dactyletum(glomerata) herbosum*, *Alopecuretum(pratensis)-elytrigiet(repens) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*.

Местообитания европейского значения: 91 НО, 92 АО(2).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (92%); пойменные берестово-пакленовые дубравы (4%); пойменные тополевики (4%); формула лесообразующих пород: 7SC1ST1FR1JU; главные виды: ST, PLA; SC; сопутствующие породы: FR, PA, GL, JU; UL; PLC; средний возраст или возрастные пределы, лет: 40-95.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	329			11	106	26
Оценка полноты данных (в %)	70			70	80	80
Красная книга Молдовы		3		1	11	3
Список МСОП					4	1
Красная книга Европы	1	2				
Списки Бернской конвенции		2		6	78	11
Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		7		4
Директива об охране птиц					46	
Операционный список	21	9		3	12	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	12	3			14	4

Примеры редких видов растений: *Asparagus officinalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Astragalus pubiflorus* DC., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Fritillaria montana* Hoppe, *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Vitis sylvestris* C.C.Gmel.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Calosoma sycophanta* L., *Lucanus cervus* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 59 гнездящихся видов, 5 летние посетители, 19 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *S. communis* Latham., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *Crex crex* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Lutra lutra* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Телица». Фрагмент дубовых лесов на крутом склоне к Днестру с полянами, ближе к берегу реки дубовые леса переходят в полосы ясенево-тополевых и затем ивовых лесов; присутствуют старые деревья. Только местные популяции рептилий и амфибий сохраняются в естественном

состоянии. Не внедрены специальные меры охраны, недостаточная защита. Присутствуют благоприятные условия для увеличения численности косули.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Порослевое происхождение насаждений дуба черешчатого (90%), акации (43%); ясени (94%); клена полевого (100%); чрезмерная доля искусственных (54%) и частично или полностью производных насаждений (22%). Неблагоприятные факторы: чрезмерный выпас и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений, рубка дуплистых и старых деревьев, браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 34,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 40,7 тыс. лей; всего – 78 тыс. лей. Возможны сбор лекарственных растений, использование в экотуризме с целью наблюдения ландшафта и редких видов растений (в период массового развития). Территория имеет стабилизирующее значение для окружающих агроценозов, поддерживая животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 10.

8. Киоселия

Расположение. Район Кантемир, лесохозяйственное предприятие Сильва-Суд, лесничество Баймаклия (кварталы 48-51); Площадь 307 / 491,6 га.

46° 9' 41"	сш	28° 22' 44"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 230 м, минимальная – 160 м, средняя – 190 м, перепады – 20-30 м, углы наклона – 8°-20°, преобладающие направления – южное, юго-западное; западное, юго-восточное, восточное, северо-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики в 20 км к северо-востоку от г. Кахул и 100 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Ялпугской низменной равнины.
Рельеф	Пологие склоны и водоразделы в верховье р. Салчя Маре со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Истоки верховья бассейна р. Салчя Маре.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-глинистыми отложениями новороссийского подъяруса, понтического яруса, а также аллювиальными отложениями нерасчлененных киммерийского и акчагыльского ярусов.
Характеристика ландшафта	Область буджакских степных расчлененных равнин. Ялпуго-Ларгское междуречье, с выщелоченными и ксерофитно-лесными черноземами на мощных лёссовидных суглинках с гырнецовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(dasyphylla)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Chrysopogoneta(gryllus) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-poaeta(angustifolia) herbosa*;
- **леса:** *Quercetum(pubescens) cotinosum*, *Quercetum(robur) herbosa*, *Pruneto(spinosa)-crataegetum(monogyna)*; *Quercetum(pubescens, robur) stepposum*.

Местообитания европейского значения: 91 НО.

Типы лесных формаций: Чистые дубравы из дуба черешчатого (100%); Формула лесообразующих пород: 7STP2SC1DT; главные виды: STP; сопутствующие породы: SC, FR, ULM, ARA; Средний возраст или возрастные пределы, лет: 72 (15-83);

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	378			15	90	21
Оценка полноты данных (в %)	70			90	80	80

Красная книга Молдовы		4		4	11	1
Список МСОП				1	4	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		2		11	65	9
Списки Боннской конвенции					27	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		11		1
Директива об охране птиц					42	
Операционный список	18	7		7	13	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	10	4		3	13	2

Примеры редких видов растений: *Centaurea angelescui* Grinț., *Adonis vernalis* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Fritillaria montana* Hoppe, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Ornithogalum refractum* Schlecht., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. ucrainica* P.Smirn., *Staphylea pinnata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 32 гнездящихся вида, 4-летние посетители, 8 видов - мигранты. Преобладают лесные и степные виды птиц, Характерные виды: *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Merops apiaster* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. agrarius* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Киоселия». Хорошо сохранился лес из черешчатого дуба с примесью дуба пушистого. На полянах присутствуют много типичных балкано-средиземноморских видов: адонис, безвременник, василек Анжелеску. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления ландшафтным резерватом, соответствуют необходимости поддержки видов, охраняемых государством. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными и степными территориями. Не внедрены специальные меры охраны для животного мира. Необходимо запретить выпас в лесу, сохранять участки со скоплениями кустарника, обеспечить дополнительный корм для животных зимой, бороться с браконьерством. Необходимо зонирование.

Угрозы и неблагоприятные факторы: порослевое происхождение насаждений (100%); присутствие американского клена и акации в некоторых из них; чрезмерный выпас в лесу негативно сказывается на охраняемых видах; дефицит водных ресурсов; рубка дуплистых деревьев, удаление кустарников на опушках и скоплениях растительных остатков; браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 119,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 3,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 99,8 тыс. лей; всего – 222,5 тыс. лей. Сохраняются виды растений, Возможно использование территории в качестве банка семян редких и исчезающих, а также формирующих степные экосистемы видов растений. Возможны: сбор лекарственных растений; использование в в экотуризме для наблюдения ландшафта и редких видов растений (в период массового развития), животного мира; использование пастбищ с регулируемой нагрузкой. Территория имеет стабилизирующее влияние на расположенные рядом агрозоны.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 6. **Наиболее важные находки:** 1. Kioseliia. Ашельская культура. Возраст: неизвестен; площадь: неизвестна; неизучен.

9. Кодрий Тигеч

Расположение. Район Кантемир, лесохозяйственное предприятие Сильва-Суд, лесничество Кочулия (кварталы 1-40); Площадь **2519** / 3200 га.

46° 19' 56"	сш	28° 21' 25"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 310 м, минимальная – 120 м, средняя – 140-180 м, перепады –30-100 м, углы наклона – 6°-30°, преобладающие направления – южное, юго-западное; западное, юго-восточное, восточное, северо-западное; северное, северо-восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики в 50 км к северо-востоку от г. Кахул и 85 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Тигечской возвышенности.
Рельеф	Водоразделы и приводораздельные склоны рек Ялпужель, Тигечь и Ларга со средним воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верховья бассейнов р. Ялпужель, Ларга и средняя левая часть бассейна р. Тигечь.
Общее геологическое описание	Сложена переслаивающимися горизонтами песчаных и глинистых отложений новороссийского подъяруса понтического яруса, аллювиальными отложениями киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область буджакских степных расчлененных равнин. Нижнепрутское террасовое приречье, сложенное глинами, с обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках. Тигечская холмистая гряда с грабово-дубовыми и скумпиево-дубовыми лесами на темно-серых лесных почвах, оподзоленных и выщелоченных черноземах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bohtriochloeto-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **леса:** *Querceto(petraea)-carpineta(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-Querceta(petraea)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*, *Tilieto(tomentosa)-querceta (petraea)*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea)*, *Carpineto(betulus)-querceta(robur)*;
- **поляны и опушки:** *Calamagrostideto(epigeios)-poaetum(angustifolia)*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(25%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (50%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (9%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (8%); кленово-грабовые дубравы из дуба черешчатого (8%).
Формула лесообразующих пород: 5GO1FR1ST1SC1TE1DT; главные виды: GO, ST; сопутствующие породы: FR, CA, JU, UL, ART, TE, CI, SC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 64 (25-74).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	403			12	96	28
Оценка полноты данных (в %)	50			75	70	80
Красная книга Молдовы		9		1	9	1
Список МСОП		1			2	
Красная книга Европы	2					
Списки Бернской конвенции		2		6	70	14
Списки Боннской конвенции					23	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	2	1		7		7

Директива об охране птиц					42	
Операционный список	24	11		3	11	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	14	9			10	5

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Crataegus pentagyna* Waldst. et Kit., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus plicatus* Bieb., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *O. refractum* Schlecht., *Securigera elegans* (Panc.) Lassen, *Sorbus domestica* L., *S. torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Calosoma sycophanta* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Liometopum microcephalum* (Pz.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Anguis fragilis* L., *Bombina bombina* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 54 гнездящихся вида, 4 – летние посетители, 10 видов – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis ptilorhynchus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *N. leisleri* Kuhl, *Pipistrellus pygmaeus* Leach. **Примеры редких видов:** Рукокрылые: *P. pipistrellus* Schreber, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. auritus/austriacus*.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Тигечские Кодры». Лес на холмах, с довольно сильными перепадами высот, что создает разнообразие условий увлажнения, но мест водопоя крупных животных мало. Сохранились достаточно старые участки леса из дуба скального с участием липы, граба, ясеня, небольшие участки с лесами из дуба черешчатого и пушистого; биотопы с первичной степной растительностью гырнецов сохранились слабо. Ландшафтный заповедник расположен в регионе лесостепи с дубом пушистым на юге Республики Молдовы, где биологическое разнообразие меньше, чем в центре страны. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными и степными территориями. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления ландшафтным резерватом, относительно соответствуют необходимости поддержки видов, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны. Необходимы типовые меры сохранения биоразнообразия: сохранять старые участки леса, старые и дуплистые деревья, крупномерные остатки деревьев, полян, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой, бороться с браконьерством. Необходимо зонирование.

Угрозы и неблагоприятные факторы: присутствие в лесах активных очагов лесных вредителей дефолиаторов (около 10%); присутствие американского клена в некоторых насаждениях; высокая доля частично или полностью производных насаждений (32%). Рубка старовозрастного леса, рубка и сбор на дрова погибших или упавших деревьев, которые могут давать убежища и корма для рукокрылых и других охраняемых видов животных. Удаление кустарников на опушках и скоплений растительных остатков; чрезмерный выпас в лесу негативно сказывается на охраняемых видах растений и животных. Фактор беспокойства со стороны местного населения.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 1043,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 29,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 872,6 тыс. лей; всего – 1945,1 тыс. лей. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих, а также формирующих степные экосистемы видов растений; сбор лекарственных растений; использование в экотуризме.

Природное и историческое наследие. **Общее число археологических памятников: 8. Наиболее важные находки:** Kochuliiа. Гетская земляная крепость. Возраст: 4-3 в. до Р.Х.; изучено; площадь: не определена.

10. Кэрбуна

Расположение. Район Яловень, охотничье и лесохозяйственное предприятие Яловень, лесничество Кэрбуна (кварталы 7А, 7D1, 7L1; 10А, В, С, D, восточное, Н, L1; 20 А, В; 11А, В, L1; 12А, В, С, D, восточное, F, G, H, I, J, K, L, D1, L1; 13А, В, С, D, восточное, F, G, H, I, J, K, L, M, северное, O, P, Q, R, S, T, U, западное, W, X, Y, Z, L1; 17 А, В, С, D, восточное, F, G, H, I, J, K, L, M, северное, O). Площадь **607 / 611,0 га.**

46° 42' 38"	сш	28° 53' 40"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 256 м, минимальная – 70 м, средняя – 90-160 м, перепады – 60-100 м, углы наклона – 4°-12°, преобладающие направления – юго-западное, юго-восточное; северное, восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 35 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водоразделы и приводораздельные склоны рек Скиноаса и Кэйнар со средним воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов.
Бассейн	Верховья бассейнов рек Скиноаса, притока р. Когылник и Кэйнар, притока р. Ботна.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, мергелями, известняками и песками нерасчлененной толщи херсонского подъяруса-меотического яруса миоцена, аллювиальными отложениями киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ядро расположено на границе двух ландшафтных зон - лесостепной и степной. Область Нижнеднестровской террасовой степной равнины и Область Кодринской лесной возвышенности. Находится в пределах двух ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> Юго-восточные увалистые Кодры, с небольшими пятнами дубовых лесов, преимущественно с выщелоченными черноземами местами на лёссовидных; Прикодринские увалы, с обыкновенными и выщелоченными черноземами на лёссовидных суглинках различной мощности.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Elytrigietia(intermedia) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta (pennata) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- леса:** *Fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea) carpinosum(orientalis)*, *Fraxineto (excelsior)-quercetum(pubescens) cotinoso(coggygria)-carpinosum(orientalis)*, *Fraxineto (excelsior)-quercetum(petraea)-hederoso(helix) carpinosum(orientalis)*;
- поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-lolietum(perenne) herbosum*, *Poaetum (angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*.

Местообитания европейского значения: 9170-2.(А), 9170(В), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(35%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (19%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (16%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (4%). Формула лесобразующих пород: 4ГОЗFR1ST1SC-1DT; главные виды: GO, ST, STP; сопутствующие породы: FR, JU, ULC, TE, CI, SC, STR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 68 (45-85).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	363			10	104	30
Оценка полноты данных (в %)	60			75	80	90
Красная книга Молдовы		6		2	9	3
Список МСОП					2	
Красная книга Европы	3	1				
Списки Бернской конвенции		2		5	75	17
Списки Боннской конвенции					23	

Директива по местообитаниям, Приложение II		1		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	2	1		5		10
Директива об охране птиц					65	
Операционный список	25	9		3	11	8
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	17	6		1	10	9

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. dasyanthus* Pall., *Carpinus orientalis* Mill., *Chamaecytisus blockianus* (Pawl.) Klaskova, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Digitalis lanata*, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Eremogone rigida* (Bieb.) Fenzl, *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *O. refractum* Schlecht., *Sorbus domestica* L., *S. torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Chamaecytisus blockianus* (Pawl.) Klaskova.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Elater ferrugineus* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 71 гнездящийся вид, 5 – летние посетители, 8 видов – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Vulpes vulpes* L., *Muscardinus avellanarius* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *Plecotus austriacus* Fischer. При наличии водоемов также характерна *Myotis daubentonii* Kuhl. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L. Рукокрылые: *Nyctalus leisleri* Kuhl, *P. nathusii* Keyserling & Blasius, *P. kuhlii* Kuhl, *Vespertilio murinus* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Резерват очень интересен с точки зрения флористического разнообразия растений и биотопов. Здесь зона контакта центрально-европейских и среднеземных лесов. Эти леса чередуются в зависимости от направления склона и от высоты. Самые высокие места и склоны с северо-восточным направлением заняты дубовыми лесами с дубом скальным, липой и ясенем. Возле с. Злоць сохранился участок дубового леса с дубом скальным и грабом. В лесу Злоць большое разнообразие редких видов растений. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными и степными территориями. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления ландшафтным резерватом «Кэрбуна», соответствуют необходимым поддержки видов растений, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны. Охрана млекопитающих недостаточна. Необходимо обеспечить дополнительный корм для охотничьих видов зимой и покой, бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Рубка старовозрастного леса, браконьерство, рубка дуплистых деревьев, удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков. Чрезмерный выпас негативно сказывается на охраняемых видах.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 161,2 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 21,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 186,4 тыс. лей; всего – 368,6 тыс. лей. Присутствие благоприятных условий для развития охотничьего хозяйства. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; экотуризм – наблюдения природы. Территория имеет стабилизирующее значение для окружающих агроценозов, поддерживая животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 16. Примеры: Karbu-

na-- La Moara de la pod; Karbuna- Drumu la Zloci; Karbuna 1; Karbuna 2.

11. Цигэнешть

Расположение. Район Кэлэрашь, лесохозяйственное предприятие Кэлэрашь, лесничество Бравича (кварталы 57, 59-65, 67, 77, 79, 80) Площадь **680** / 621,9 га.

47° 19' 19"	сш	28° 30' 58"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 315 м, минимальная – 130 м, средняя – 170-200 м, перепады –40-110 м, углы наклона – 5°-35°, преобладающие направления – юго-западное, южное, юго-восточное; северное, северо-восточное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 40 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водоразделы и приводораздельные склоны у истоков реки Ватич и в среднем течении р. Икел со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верховья Бассейна рек Ватич притока р. Рэута и Кэйнар, притока р. Ботна.
Общее геологическое описание	Сложена песчанно-глинистыми отложениями бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область Кодринской лесной возвышенности. Цибирикские высоты, с грабово-дубовыми и липово-ясеневыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Carpineto(betulus)-querceta(petraea) herbosa*, *Querceto(petraea)-carpineta (betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-carpineta(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior) -Querceta(petraea) caricosa*, *Carpineto(betulus)-querceta(robur) herbosa*;
- **поляны:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigiet(repens)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(14%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (85%); пойменные берестово-пакленовые дубравы (1%); Формула лесообразующих пород: 4GO2CA2FR1TE1DT; главные виды: GO, ST; сопутствующие породы: FR, CA, JU, ULC, PLT, TE, CI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 71 (44-84).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	338			10	108	28
Оценка полноты данных (в %)	70			75	90	90
Красная книга Молдовы		5		2	11	3
Список МСОП		2			3	
Красная книга Европы	2					
Списки Бернской конвенции		1		5	78	12
Списки Боннской конвенции					25	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1			5		4
Директива об охране птиц					45	
Операционный список	21	8		3	13	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	16	5		1	13	5

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Cephalanthera damasonium*

(Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Lilium martagon* L., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclidus podalirius* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 72 гнездящихся видов, 2 летние посетители, 9 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Урра ерорс* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Mustela putorius* L., *Vulpes vulpes* L. Рукокрылые: Территория изучена не достаточно, обнаружено 2 вида: *Nyctalus noctula* Schreber, *M. mystacinus/brandtii*. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Цыганешть». Не внедрены специальные меры охраны. Недостаточная защита. Предложено включение территории в состав предполагаемого национального парка «Орхейул Веку». Необходимо обеспечить дополнительный корм зимой для охотничьих видов, бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы: браконьерство, рубка дуплистых деревьев, чрезмерный выпас и удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 154 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 1,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 186,3 тыс. лей; всего – 338,9 тыс. лей. Присутствуют благоприятные условия для развития охотничьего хозяйства (олень, косуля, кабан). Возможно использование территории в экотуризме – наблюдения природы. Территория имеет стабилизирующее значение для окружающих агроценозов, поддерживая животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

12. Темелеуць

Расположение. Район Кэлэрашь, лесохозяйственное предприятие Кэлэрашь, лесничество Кэлэрашь (кварталы 99-102). Площадь 209/ 239,5 га.

47° 15' 6"	сш	28° 6' 43"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 360 м, минимальная – 205 м, средняя – 240-280 м, перепады – 70-135 м, углы наклона – 10°-18°, преобладающие направления – южное - 85%, юго-восточное - 14; плато - 1%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 65 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водоразделы и приводораздельные склоны у истоков р. Бык. со средним воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верховья бассейна р. Бык.
Общее геологическое описание	Сложена алевритами, песками, глинами и супесями бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.

Характеристика ландшафта	Область Кодринской лесной возвышенности. Высокие Кодры, с буковыми и буково-дубовыми лесами на бурых, серых и темно-серых лесных почвах.
--------------------------	---

Основные типы экосистем: На территории отмечены:

- **леса:** *Carpineto(betulus)-querceta(petraea) herbosa*, *Querceto(petraea, robur)-carpineta (betulus)*, *Querceta(petraea) herbosa*;
- **поляны:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-elytrigietia(repens)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального (33%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (56%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (11%). Формула лесообразующих пород: 7GO1ST1TE1DT; главные виды: GO, ST; сопутствующие породы: FR, CA, JU, PA, TE, CI, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 84 (45-90);

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				14	164	24
Оценка полноты данных (в %)				75	80	80
Красная книга Молдовы		2		2	16	3
Список МСОП		1			6	
Красная книга Европы		1				
Списки Бернской конвенции		3		6	106	11
Списки Боннской конвенции					50	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		7		2
Директива об охране птиц					85	
Операционный список		6		4	20	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		2		1	20	4

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.).

Герпетофауна. Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 49 гнездящихся видов, 2 летние посетители, 15 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Mustela putorius* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Темелеуць». Не внедрены специальные меры охраны. Недостаточная защита. Предлагается: обеспечить дополнительный корм для охотничьих видов зимой, покой в репродуктивном периоде, борьбу с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Браконьерство, рубка дуплистых деревьев, удаление кустарников

на опушках, удаление скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 55 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 0,5 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 65,6 тыс. лей; всего – 121 тыс. лей. Присутствуют возможности для увеличения численности охотничьих видов. Территория имеет стабилизирующее значение для окружающих агроценозов, поддерживая животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 6.

14. Драгуца-Балинц-Сруб

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Шолкань (кварталы 14-17), Площадь - / 224,5 га.

48° 19' 0"	сш	27° 59' 15"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 190 м, минимальная – 70 м, средняя – 138 м, перепады – 50-130 м, углы наклона – 6°-35°, преобладающие направления – северо-восточное, северо-западное, юго-восточное, юго-западное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 65 км к северу от мун. Бэлц в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Склоны долины и балки прорезающей склон долины р. Днестр.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песчаниками, алевритами, пелитами, гравелитами, известняками, глинами и песками могилев-подольской серии каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса меловой системы, волынского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато Северной Молдовы. Среднеднестровское террасовое приречье с оподзоленными черноземами и дерново-карбонаинными почвами, с отдельными участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Cleistogeneto(bulgarica)-poaetum(versicolor) teucriosum(chamaedrys)*, *Elytrigietia(intermedia) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Caricetum(humilis)*, *Poaeto(versicolor)-festucetum(valesiaca)*;
- **леса:** *Carpineto(betulus)-querceta(robur)*, *Quercetum(robur) veratrosom(nigrum)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Quercetum(petraea) cotinosum(coggygria)*, *Fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea) poosum(nemoralis)*, *Querceto(robur)-carpineta(betulus)*, *Carpineta(betulus)*, *Sambuceto(nigra)-coryletum(avellana)*, *Pruneto(spinosa)-crataegetum(monogyna)*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaetum(angustifolia)*, *Calamagrostideto(epigeios)-poaetum(angustifolia)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Calamagrostideto(epigeios)-poaetum(pratensis)*, *Caricetum(otrubae) herbosum*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*; *Phragmitetum(austrslis)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 Ю.

Типы лесных формаций: смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (30%); чистые дубравы из дуба черешчатого (70%); формула лесообразующих пород: 5SC2GO2ST1CA; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, PIN, NU, SA, SC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 42 (30-60); in u.a. 17D; часть дубового древостоя достигает возраст 150 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
-------------	----------	-----------	-----------	--------------	-------	-------

Общее	268			19	168	
Оценка полноты данных (в %)	60			90	60	
Красная книга Молдовы				4	15	
Список МСОП				1	6	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				11	107	
Списки Боннской конвенции					50	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				12		
Директива об охране птиц					91	
Операционный список	22			6	19	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	17			3	19	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Polystichum aculeatum* (L.) Roth, *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Veratrum nigrum* L., *Elaphe longissima* (Laur.).

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Вонар. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur., *Vipera berus* L., *Elaphe longissima* (Laur.) **Птицы.** Преобладают лесные виды птиц и частично степные и водно-болотные. 62 гнездящихся видов, 2 летние посетители, 2 видов мигранты. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L. **Млекопитающие:** нет данных.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Не внедрены специальные меры охраны. Зонирование, режимы управления и охраны предложены в рамках Плана управления Рамсарским сайтом «Унгурь – Холошница».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 50% низкопроизводительные искусственные древостои. Чрезмерный выпас.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 72 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 6,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 61,2 тыс. лей; всего – 141 тыс. лей. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; экотуризма – наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений; часть территории – пастбище, где должна быть отрегулирована нагрузка. Ядро поддерживает животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур, опылителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

16. Извоаре-Рисипень

Расположение. Район Фэлешть, лесохозяйственное предприятие Глодень, лесничество Фэлешть (кварталы: 20-22, 23: В, С, D, восточное, 24-33, 46-58, 63-69, 71-73); Площадь **1162** / 1565,4 га.

47° 28' 26"	сш	27° 36' 36"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 236 м, минимальная – 50 м, средняя – 120-150 м, перепады – 80-145 м, углы наклона – 6°-20°, преобладающие направления – юго-западное, западное, юго-восточное; северное, восточное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в пределах центральной Молдовы, в 105 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Среднепрутской равнины.
Рельеф	Водоразделы и склоны малых притоков р. Прут, со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейны малых притоков р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена известняками и чередующимися горизонтами глин и песков волинского и бессарабского подъярусов миоцена, акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область бельцких луговостепных возвышенностей и равнин. Расположено в пределах двух ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> • Болотинская пойменно-террасовая равнина с обыкновенными черноземами и пойменно-луговыми почвами; • Фалешская расчлененная равнина, с типичными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, с фрагментами типчаковых ассоциаций.

Основные типы экосистем. Территория слабо изучена. Отмечены:

- **леса:** *Quercetum(petraea) poosum(nemoralis)*, *Querceta(petraea) herbosa*, *Carpineto(betulus)-querceta(robur) caricosa*, *Querceto(robur)-fraxineta(excelsior)*, *Carpineta(betulus) herbosa*, *Populetum(alba)*;
- **поляны и опушки:** *Brometum(inermis) poosum(angustifolia)*, *Lolietum(perenne) herbosum*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Lolietum(perenne) herbosa*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-lolietum(perenne) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(2).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального (2%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (36%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (41%); чистые дубравы из дуба черешчатого (20%); пойменные тополевики (1%). Формула лесообразующих пород: 3ST2GO2SC2DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CA, JU, ULC, NU, CI, TE, SC, PLA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 62 (35-85) в некоторых выделов дуб черешчатый и дуб скальный достигают 100-105 лет(63 G, 58D, 69C)

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				8	88	22
Оценка полноты данных (в %)				70	75	80
Красная книга Молдовы		6		1	9	2
Список МСОП		2			4	
Красная книга Европы		1				
Списки Бернской конвенции		1		5	65	9
Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		5		
Директива по местообитаниям, Приложение IV						2
Директива об охране птиц					39	
Операционный список		12		2	10	5

Охраняемые законом (CR, EN, VU)		6			11	2
---------------------------------	--	---	--	--	----	---

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Carabus clathratus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Lucanus cervus* L., *Morimus funereus* Muls., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Преобладают лесные виды птиц. 21 гнездящийся вид, 7 – летние посетители, 3 вида – мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Strix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. communis* Lath., *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Clethrionomys glareolus* Schreb., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Большая часть ядра включает ландшафтный резерват «Извоаре-Рисипень». Не внедрены специальные меры охраны для животных. Меры охраны не разработаны; необходимо сохранять дуплистые деревья, травяной покров полей и лугов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Имеет место чрезмерный выпас полей и удаление кустарников на опушках. Порословое происхождение 100% древостоев дуба скального и граба, у дуба черешчатого – 77%, большая доля акациевых насаждений (около 20% общей площади); присутствие в некоторых насаждениях американского клена

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 583,8 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 180 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 466,6 тыс. лей; всего – 1230,5 тыс. лей. Рефугий полезной фауны

Природное и историческое наследие. **Общее число археологических памятников:** 3 - Taksobenii; Stolnichenii; Risipeni. **Наиболее важные находки:** Тахобені: ранне-мезолитическое местонахождение. Возраст: не установлен; неизучено, площадь – не установлена.

17. Хынчештский лес

Расположение. Район Хынчешть, лесохозяйственное предприятие Хынчешть, лесничество Мерешень (кварталы 10-14, 17-22, 25: выделы А, В, С, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, северное, O, P, Q, R, S, T, U, западное, W, Y; 26-32; 35-40; 42-47; 48: выделы А, В, С, D, E, F, G, H, I, J, K, L, F2, R1; 50-54) / Логэнешть (кварталы 47, выделы А,В,С. Площадь **4499** / 5397.5 га.

46° 49' 58"	сш	28° 29' 20"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 304 м, минимальная – 17 м, средняя – 170-200 м, перепады – 65-125 м, углы наклона – 1°-40°, преобладающие направления – западное, северо-западное, восточное, юго-восточное; южное, юго-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в пределах центральной Молдовы, в 35 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водоразделы и приводораздельные склоны истоков рек Сэрата, Сэрата-Мерешень и Лэпушна. со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Верховья Бассейнов рек Сэрата и Сэрата-Мерешень, средняя часть Бассейна р. Лэпушна.

Общее геологическое описание	Сложена песками, алевритами и глинами, бессарабского, херсонского подъярусов, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область Кодринской лесной возвышенности. Расположена в пределах двух ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> • Когильникско-Лапушнянское холмистое междуречье, местами со скумпиево-дубовыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах; • Котовская возвышенность, с гырнецовыми и скумпиево-дубовыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах и выщелоченных черноземах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bohriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Bothriochloeto(ischaemum)-Chrysopogoneta(gryllus) herbosa*;
- **леса:** *Tilieto(tomentosa)-querceta(petraea)*, *Carpineto(betulus)-querceta(petraea) caricosa*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-Fraxineto(excelsior)-querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-quercetum (robur) caricosum*, *Quercetum(pubescens) cotinosum(coggygria)*, *Quercetum (pubescens) herbosum*, *Quercetum(pubescens) stepposum*;
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-lolietum(perenne) herbosum*, *Brometo (inermis)-poaetum(angustifolia) herbosum*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B), 91 НО, 9170(A), 9170(B), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(35%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального; (5%); чистые дубравы из дуба черешчатого (52%); чистые дубравы из дуба пушистого (8%).
Формула лесообразующих пород: 4ST2GO1STP1FR1SC1DT; главные виды: ST, GO, STP; сопутствующие породы: FR, TE, SC, PA, NU, GL, PIN, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (55-85).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	297			15	98	28
Оценка полноты данных (в %)	60			90	80	80
Красная книга Молдовы		3		3	11	3
Список МСОП					3	
Красная книга Европы	2					
Списки Бернской конвенции		1		7	74	12
Списки Боннской конвенции					25	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1			8		3
Директива об охране птиц					43	
Операционный список	11	6		5	12	7
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	6	3		2	13	5

Примеры редких видов растений: *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Carex supina* Willd. ex Wahlenb., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Doronicum hungaricum* Reichenb.fil., *Fritillaria montana* Hoppe, *Nectaroscordum bulgaricum* Janka., *Pulsatilla grandis* Wend., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa pulcherrima* C.Koch.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L., *Triturus cristatus* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Преобладают лесные виды птиц. 52 гнездящихся видов, 5 летние посетители, 19 видов мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europae-*

us L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel, *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L., *Crocidura leucodon* Hermann.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Хынчештский лес». В 1975 был признан в качестве природного резервата, охраняемого государством (сегодня это ландшафтный резерват), благодаря научной ценности, а так же красоте ландшафта. Здесь произрастают дубовые леса с дубом скальным, с небольшими участками дуба пушистого и черешчатого. Встречаются многие представители балкано-среднеземноморской флоры. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными территориями. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления резерватом, соответствуют необходимости поддержки видов, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны для животных. Недостаточная защита. Необходимо сохранять участки со скоплениями кустарника и травяной покров полян и лугов. Необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой, покой, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Высокая доля древостоев порослевого происхождения (STP - 100%; ST и GO - 88%; FR - 65%; SC - 70%); около 10% площади занимают акациевые посадки. Неблагоприятные факторы: чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков, рубка дуслистых деревьев, браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 963,1 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 42,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 1440,5 тыс. лей; всего – 2445,7 тыс. лей. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; экотуризм – наблюдения природы. Присутствуют благоприятные условия для развития охотничьего хозяйства (косуля, кабан). Как крупная лесная территория, она имеет существенное средостабилизирующее значение.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 13. Примеры: Lapushna 1-Valia Pardos; Lapushna 4 – Ruska; Hyncheshti 1, Hyncheshti 2; Lapushna 2-Podish; Lapushna 3-Lapushnica.

18. Долна

Расположение. Район Стрэшень, лесохозяйственное предприятие Ниспорень, лесничество Чорэшть(кварталы 39-42); Площадь 389 / 396.2 га.

47° 6' 43"	сш	28° 15' 59"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 390 м, минимальная – 210 м, средняя – 300-350 м, перепады – 75-140 м, углы наклона – 7°-33°, преобладающие направления – северо-восточное, северо-западное; южное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в пределах центральной Молдовы, в 45 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водоразделы и приводораздельные склоны истоков рек Рэкэтэу и Лэпушна, со средним воздействием антропогенных и весьма сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верховья Бассейнов рек рек Рэкэтэу и Лэпушна.
Общее геологическое описание	сложенные глинами, песками и супесями бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область Кодринской лесной возвышенности. Ниспоренские высоты, с буково-дубовыми лесами на серых лесных почвах.

Основные типы экосистем: нет данных.

Местообитания европейского значения: 9170(A).

Типы лесных формаций: липово-ясеновые дубравы из дуба скального (95%); липово-ясеновые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (5%). Формула лесообразующих пород: 3TE2GO2CA2FR1DT; главные виды: GO, ST; сопутствующие породы: FR, CA, JU, TE, CI, SC, ME. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 65 (30-70).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				12	102	26
Оценка полноты данных (в %)				80	80	80
Красная книга Молдовы		7		2	11	3
Список МСОП		3			3	
Красная книга Европы		3				
Списки Бернской конвенции		2		6	76	11
Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		6		2
Директива об охране птиц					44	
Операционный список		16		3	12	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		7		1	13	4

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Calosoma sycophanta* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L.

Птицы. 64 гнездящихся видов, 2 летние посетители, 1 вид – летние посетители, 14 видов – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Urupa erops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela putorius* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства – лесной фонд, местная публичная собственность.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположен ландшафтный заповедник «Долна». Недостаточная защита. Не внедрены специальные меры охраны. Необходимо: сохранять скопления кустарников и травяной покров полян, обеспечить дополнительный корм для охотничьих видов зимой, обеспечить покой в период воспроизводства, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками; применение типовых мер для сохранения биоразнообразия в лесах (сохранение старовозрастного леса, крупных и дуплистых деревьев и их остатков, и др.)

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 90% насаждений имеют порослевое происхождение. Неблагоприятные факторы: чрезмерный выпас полян и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений, рубка дуплистых деревьев, браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки

и продажи древесной продукции – 116 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 8,8 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 121,7 тыс. лей; всего – 246,5 тыс. лей. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 1. (Iurcheny).

19. Каларашовка

Расположение. Район Окница, лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Отачь (15; 34-39; 58, в том числе ландшафтный резерват «Каларашовка» 233,9 га: кварталы 35-39); Площадь **272,0** / 305,9 га.

48° 24' 40"	сш	27° 49' 56"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 250 м, минимальная – 75 м, средняя – 120-170 м, перепады – 30-100 м, углы наклона – 6°-45°, преобладающие направления – северо-восточное - 40%, северное - 49%; S - 9%; восточное, юго-восточное, юго-западное, западное - 2%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 75 км к северу от мун. Бэлць в пределах Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Приводораздельные склоны р. Днестр. со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть Бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песчаниками, алевролитами пелитами, гравелитами, известняками, глинами и песками могилев-подольской серии каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса меловой системы, волинского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и равнин. Среднеднестровское террасовое приречье с оподзоленными черноземами и дерново-карбонаиными почвами, с отдельными участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaetum)*, *Bothriochloeta(ischaetum) herbosa*, *Caricetum(humilis)*;
- **леса:** *Ceraso(avium)-quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) herbosum*, *Quercetum(petraea) cotinosum(coggygia)*, *Quercetum(petraea) poosum(nemoralis)*, *Querceta(petraea) herbosa*, *Carpineto(betulus)-querceta(robur) caricosa*, *Querceto(robur)-fraxineta(excelsior)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Brometum(inermis) poosum(angustifolia)*, *Lolietum(perenne) herbosum*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Lolietum(perenne) herbosa*, *Poaeta(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubae) herbosa*, *Cariceta(hirta) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-lolietum(perenne) herbosum*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Typhaetum(angustifolia)*, *Phragmitetum(australis)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: липово-ясеневые дубравы из дуба скального (2%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (8%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и черешчатым (8%); чистые дубравы из дуба черешчатого (21%); липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого (61%). Формула лесообразующих пород: 5ST1CA1SC1PI2DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CA, PA, JU, TE, CI, SC, PIN, ULV, NU. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (40-75) присутствуют дубовые насаждения с возрастом 110-190, в том числе семенного происхождения (35B, 35N, 36F, 37B, 38C, 39A).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	383		9	15	172	31

Оценка полноты данных (в %)	70		70	70	90	90
Красная книга Молдовы		4		3	17	3
Список МСОП			1		7	
Красная книга Европы	1					1
Списки Бернской конвенции		1	1	9	111	16
Списки Боннской конвенции					54	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		1		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV			1	9		8
Директива об охране птиц					97	
Операционный список	30	7		3	22	7
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	26	4		2	22	9

Примеры редких видов растений: *Aconitum anthora* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Asplenium trichomanes* L., *Carex rhizina* Blytt ex Lindb., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *G. robertianum* (Hoff.) Newm., *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polypodium vulgare* L., *Potentilla alba* L., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос - примеры редких видов: *Aeschna viridis* (Eversman). **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Vipera berus* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 88 гнездящихся видов, 8 – летние посетители, 23 вида – мигранты. Преобладают лесные и водные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel, *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Sorex araneus* L., *S. minutus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Mustela putorius* L., *M. nivalis* L., *Vulpes vulpes* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber и *Eptesicus serotinus* Schreber. Обнаружены убежища *Rhinolophus hipposideros* Bechstein. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L. Рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis mystacinus* Kuhl, *M. daubentonii* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ландшафтный резерват «Каларашовка» включает глубокие воронки, где обнажены геологические отложения, начиная с палеозоя до канозоя. Здесь множество пещерок, где встречаются летучие мыши. На территории природного ландшафта присутствует здание старого монастыря – архитектурный памятник. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными и степными территориями. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления резервата, соответствуют необходимости поддержки видов, охраняемых государством. Зонирование, режимы управления и охраны предложены в Плане управления Рамсарским сайтом «Унгурь»

– Холошница». В настоящее время не внедрены специальные меры охраны. Защита достаточна.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 25% площади занимают насаждения, не соответствующие природному типу леса (SC, PIN, NU); около 50% насаждений имеют порослевое происхождение. Другие неблагоприятные факторы: удаление зарослей кустарника и скоплений растительных остатков, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 69,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 4,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях (благоприятные условия для косули) – 94,3 тыс. лей; всего – 168,4 тыс. лей. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; территория перспективна для туризма – наблюдения ландшафта и редких видов растений и животных, возможна организация экскурсий в лесу для наблюдения за рукокрылыми с помощью детекторов. Территория имеет значение для окружающих агроценозов, поддерживая животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур, особенно летучих мышей.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 12. Примеры: Kalarashovka-Shovb; Kalarashovka-Pyraul Manastirii; Kalarashovka-La iazul din dial; Kalarashovka-Seliwe; Kalarashovka-Richka; Kalarashovka-Kolhoz 1 Maia; Kalarashovka-Davydov shtab; Meresheuka-Did. **Наиболее важные находки:** Mereshovka-Chetacuia. Уникальная древнерусская крепость; изучена; возраст: 12-13 век н.э.; диаметр – 100 м.

20. У 33 бродов

Расположение. Район Окница. Включает лесные территории (620,6 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Единец, лесничество Окница (лесное урочище Наславча, кварталы 2-11; лесное урочище Переезд, квартал, лесное урочище Корсан, кварталы 13-14). Площадь **184** / 553,9 га.

48° 25' 46"	сш	27° 34' 24"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 210 м, минимальная – 90 м, средняя – 160-180 м, перепады – 30-60 м, углы наклона – 6°-36°, преобладающие направления – восточное - 12%; северо-восточное - 30%; северо-западное - 14%, северное - 23%; западное - 17%; плато - 4%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 80 км к северу от мун. Бэлць в пределах Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Пойма и припойменные склоны р. Наславча. со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна р. Наславча.
Общее геологическое описание	Сложена песчаниками, алевролитами, пелитами, гравелитами, известняками, глинами и песками могилев-подольской серии каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса меловой системы, волынского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и равнин. Среднеднестровское террасовое приречье с оподзоленными черноземами и дерново-карбонаиными почвами, с отдельными участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Botriochloeta(ischaetum)*, *Botriochloeta(ischaetum) herbosum*, *Botriochloetum(ischaetum) potentillosum(arenaria)*, *Botriochloetum(ischaetum) caricosum(himilis)*, *Botriochloetum(ischaetum)-caricoso(himilis) teucrosium(pannonicum)*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Elytrigietum(intermedia) herbosa*, *Dactyleto(glomerata)-elytrigietum(repens)*, *Arrhenatereto(elatius)-elytrigietum(repens)*, *Crataegeto(monogyna)-prunetum(spinosa)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Bidenteum(tripartita)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесообразующих пород: 4ST3SC2CA1DT; главные виды: ST; сопутствующие породы: CA, FR, PA, TE, SC, GL, PIN. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (35-70); присутствуют дубы с возрастом 90-115 лет;

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	291			20	117	24
Оценка полноты данных (в %)	60			90	80	80
Красная книга Молдовы		5		4	4	2
Список МСОП				1	4	
Красная книга Европы		1		1		
Списки Бернской конвенции		2		11	76	9
Списки Боннской конвенции					28	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		12		3
Директива об охране птиц					56	
Операционный список	13	12		6	10	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	10	5		3	8	3

Примеры редких видов растений: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Chamaenerion dodonaei* (Vill.) Kost., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Poa versicolor* Bess., *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana tem-*

porara L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.) **Птицы.** Преобладают лесные виды птиц, 80 гнездящихся видов, 13 – летние посетители, 14 видов – мигранты. *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Hirundo rustica* L., *Delichon urbica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla montifringilla* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Hieraetus pennatus* Gmel., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Mustela erminea* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, коммунальная публичная собственность.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории расположено шесть объектов охраняемых государством – 4 геологических памятника, гидрологический памятник, ландшафтный заповедник «У 33 бродов». Не внедрены специальные меры охраны. Недостаточная защита. Предлагается: обеспечить дополнительный корм парнокопытным зимой и покой в период размножения, бороться с браконьерством и лисицей. Необходимы исследования и зонирование. Вместе с населенными пунктами, территория может рассматриваться в контексте Европейской конвенции о ландшафтах.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 70% насаждений имеют порослевое происхождение; около 35% насаждения не соответствуют природному типу леса (SC, PI, PIN). Неблагоприятные факторы: чрезмерный выпас склонов, удаление зарослей кустарников и скоплений растительных остатков, браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 144,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 8,7 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях (благоприятные условия pentru косуля) – 195,5 тыс. лей; всего – 349,1 тыс. лей. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта и интересна для туристов и специалистов. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; экотуризм – наблюдения природы; часть территории используется как пастбища, где следует нормализовать пользование. Территория имеет стабилизирующее значение для окружающих агроценозов, поддерживая животных, уничтожающих вредителей сельскохозяйственных культур.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 3. Примеры: Birnova 1 (к востоку от села). Эпоха бронзы.

22. Сахарна

Расположение. Район Резина, лесохозяйственное предприятие Шолдэнешть, лесничество Чинишеуц (кварталы 39-41, 43-46, 47-50, 38); Площадь 674 / 699,7 га.

47° 42' 23"	сш	28° 56' 55"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 245 м, минимальная – 35 м, средняя – 90-140 м, перепады – 50-126 м, углы наклона – 8°-35°, преобладающие направления – северо-восточное, северное; восточное; юго-западное, южное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 75 км к востоку от мун. Бэлць в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Водораздел, склоны между р. Сахарна и малым притоком р. Днестр к северу, а также поймы этих рек. со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя и нижняя часть Бассейнов р. Сахарна и малого притока р. Днестр к северу.

Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами песков и глин волынского и бессарабского подъярусов нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Чинишеуцкая возвышенность, с серыми, и темно-серыми лесными почвами на маломощных лёссовидных суглинках, с грабово-дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Bothriochloetum(ischaetum) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta (ischaetum) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-stipetum (capillata) herbosum*, *Caricetum(humilis)*, *Tymetum(marschalliana, moldavica) herbosum*, *Teuctietum(chamaedrys) herbosum*;
- **леса:** *Quercetu (robur)-cornoso(mas) caricosum(alba)*, *Quercetum(robur)-cornosum (mas)*, *Querceto(robur)-carpinetum(betulus)*, *Tilieto(tomentosa)-quercetum(petraea)*, *Quercetum(robur, petraea)*, *Corno(mas)-cerasetum(mahaleb)*, *Crataego(monogyna)-swido(australis) Prunetum(spinosa)*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum (angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Elytrigieto(repens)-poaeta (pratensis) herbosa*, *Cariceta(otruba) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(A).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(14%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (40%); смешанные дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (29%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и черешчатым (17%). Формула лесообразующих пород: 5GO2FR1ST1SC1DT; главные виды: GO, ST; сопутствующие породы: CA, FR, PA, SC, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 84 (45-95); есть участки дуба скального и черешчатого возрастом 110-125 лет, в том числе семенного происхождения.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	380		14	18	148	33
Оценка полноты данных (в %)	80		70	75	95	90
Красная книга Молдовы		4		5	16	3
Список МСОП		1			6	2
Красная книга Европы	2					4
Списки Бернской конвенции		1		10	98	18
Списки Боннской конвенции					44	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		4
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		11		13
Директива об охране птиц					80	
Операционный список	33	7		7	20	11
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	15	4		4	21	10

Примеры редких видов растений: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Aurinia saxatilis* (L.) Desv., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Hypopitys monotropa* Crantz, *Iris pumila* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Lonicera xylosteum* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Scorzonera purpurea* L., *Scrophularia vernalis* L., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Heptagenia sulfurea* (M.), *Cloeon dipterum* (L.), *Erpobdella octoculata* (L.), *Haemopis sanguisuga* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Elaphe longissima* (Laur.), *Rana dalmatina*

Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Elaphe longissima* (Laur.). **Птицы.** 71 гнездящийся вид, 1 вид – летний посетитель, 7 – мигранты. Преобладают лесные и петрофитные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Aquila pomarina* Brehm., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Vulpes vulpes* L. Рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. mystacinus* Kuhl, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Barbastella barbastellus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Myotis blythii* Tomes, *M. dasycneme* Boie, *M. nattereri* Kuhl, *Plecotus auritus* L., *B. barbastellus* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В ландшафтный резерват «Сахарна» включены: нижняя часть речки Сахарна с 22 водопадами (на протяжении 5 км), лес расположенный на левом склоне. Самый большой водопад – «Цыганская яма», где вода падает с высоты 6 м; там, где падает вода, сформировалась яма глубиной около 10 м. Туристам интересны расположенные недалеко от села места, где были сделаны археологические раскопки, которые включают местонахождения эпохи железа и очень хорошо сохранившуюся старую крепость гетто-даков. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными и степными участками. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламенте управления ландшафтным резерватом, соответствуют необходимости поддержки видов, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны для животных. Недостаточная защита. Необходимо сохранять дуплистые деревья, участки с зарослями кустарников и скалами, которые служат в качестве мест зимовки и воспроизводства животных. Хорошие условия для увеличения численности косули; необходимо обеспечить дополнительный корм для копытных зимой, поддержание покоя в период воспроизводства, ограничить доступ в штольни, где обнаружены рукокрылые, а штольням с высокой численностью и видовым разнообразием рукокрылых придать особый охраняемый статус. Необходимы зонирование и соответствующее ему управление территорией, регулирование посещения туристами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 88% площади были повреждены обмерзанием в 2000 году; около 45% насаждений поражены высушиванием различной степени (около 210 га - умеренное). Неблагоприятные факторы: удаление зарослей кустарника и удаление скоплений растительных остатков, добыча известняка, браконьерство. Чрезмерный выпас влияет негативно на охраняемые виды. Высокая численность туристов и пелеринов создает большую нагрузку на сайт.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 154 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 3,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 203 тыс. лей; всего – 360,3 тыс. лей. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; экотуризм – наблюдения ландшафта, редких и других видов, особенно концентраций птиц. Летучие мыши могут служить объектом наблюдений для туристов, например, при помощи ультразвуковых детекторов, или отлова паутиными сетями и фотографирования; возможна организация экскурсий в штольни.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 32. Примеры: Saharna 1, Saharna-Cyglau, Saharna - Valia Cyglau, Saharna Noua; Saharna Mare; Saharna Mika; Stohnaia; Saharna - Gura Huliboaka; Saharna-Dialul manastirii; Saharna-Valia; Grimidon; Saharna-La Revekin; Saharna-Valia de mizhlok; Saharna-Valia Furnikar; Saharna-Dialul; Shanc; Saharna-Rude; Saharna-Budei; Saharna-Hluboaka; Stohnaia-gorodische; Buchushka; Ekimaucy; Ekimaucy-selische; **Наиболее важные находки:** 1. Ekimauci-kolicevoe gorodische. Алчедар-Екимауцкая культура. Земляная крепость; возраст: 10-12 век до Р.Х. Диаметр – 86 м; изучена. 2. Tsareuka-gorodische. Алчедар-Екимауцкая культура. Земляная крепость; возраст: 10-12 век до Р.Х. Диаметр – 50 м; изучена.

24. Турецкий сад

Расположение. Район Штефан-Водэ, лесохозяйственное предприятие Тигина, лесничество Талмаза (кварталы 3-5); Площадь 224,0 / 251,0 га

46° 40' 50"	сш	29° 36' 5"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 50 м, минимальная – 2 м, средняя – 4-5 м, перепады – 1-3 м, углы наклона – 1°-5°, преобладающие направления – плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 70 км к юго-востоку от мун. Кишинэу в пределах Нижнебыковской равнины.
Рельеф	Высокая пойма р. Днестр.
Бассейн	Нижняя часть бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, известняками верхней толщи сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Расширенная пойма р. Днестр, пойменно-луговыми, илово-лугово-болотными почвами, местами с тополевыми и ивовыми лесами и участками плавневых лугов и болот, со слабым воздействием современных природных и антропогенных процессов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Acer(campestris)-quercetum(robur)*, *Fraxinetum(excelsior)-populetum(alba)*, *Salicetum(alba)*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaetum(pratensis) herbosum*, *Poaeto(pratensis)-calamagrostidetum(epigeios)*, *Caricetum(otrubae) herbosum*, *Caricetum(hirta) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*, *Ceratophylletum(demersum)*, *Myriophylleto(spicatum)-potamogetonetum(pectinatum)*, *Salvinieto(natans)-spirodeletum(polyrrhiza)*.

Местообитания европейского значения: 9160-1, 92 АО(2).

Типы лесных формаций: пойменные берестово-пакленовые дубравы (100%). Формула лесобразующих пород: 6PLA3FR1ST; главные виды: PLA, ST; сопутствующие породы: FR, SA, PA, ULC, GL, MO. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 73 (50-100); на некоторых выделах возраст насаждений белого тополя и дуба достигает 90-110 лет (3С, 3Н, 3О, 3У, 4Н и др.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	342		41	7	188	31
Оценка полноты данных (в %)	80		80	70	80	80
Красная книга Молдовы		4		4	21	3
Список МСОП				2	8	2
Красная книга Европы	2			1		1
Списки Бернской конвенции	2	1		10	123	18
Списки Боннской конвенции					66	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2				1
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2		11		13
Директива об охране птиц					107	
Операционный список	15	6		6	27	8
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	11	4		3	26	11

Примеры редких видов растений: *Asparagus officinalis* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Juncus atratus* Krock., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Typha laxmannii* Lepech., *Trapa natans* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Planorbarius corneus* (L.), *Glossiphonia complanata* (L.), *Epitheca bimaculata* (Charp.), *Nepa cinerea* (L.), *Gerris lacustris* (L.), *Haliplus ruficollis* (De Geer), *Asellus aquaticus* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclydes podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Natrix natrix* L. **Примеры редких видов:** *Elaphe longissima* (Laur.), *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** 66 гнездящихся видов, 18 – мигрирующих, 15 видов встречаются на летних трофических миграциях. Преобладают лесные и водно-болотные виды птиц. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Falco vespertinus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Ph. ochruros* Gmel., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Acrocephalus arundinaceus* L., *Hippolais icterina* Vieill., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Parus palustris* L., *P. caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Garrulus glandarius* L., *Pica pica* L., *Corvus monedula* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Grau. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *P. pygmaeus* Leach, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ландшафтный резерват «Турецкий сад» включает пойменный лес и старое русло Днестра в двух меандрах на протяжении 12 км. Сектор сильно деградирующей уникальной старицы (около 32 км), в пределах резервата находится в лучшем состоянии, чем другие части, хотя эвтрофицирован. Преобладают ясеневые-тополевые леса, но присутствуют также кленово-дубовые (черешчатый дуб) и ивовые; есть пойменное болото. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными, водными и пойменными территориями. Широкая полоса леса вдоль старицы вырублена под видом экологической реконструкции, что сильно портит облик ландшафта. Этот лесной участок расположен на старом русле Днестра, что создает благоприятные условия для амфибий. Специальные меры охраны для животных не существуют, недостаточная защита. Зонирование и меры управления территорией описаны в проекте управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр». Особенно необходимо сохранение остатков старого леса и отдельных старых и деревьев с дуплами. На территории были развешены около 30 искусственных убежищ различного типа для привлечения летучих мышей. Присутствуют благоприятные условия для косули и кабана, но следует обеспечить дополнительный корм зимой и покой в период воспроизводства. Будущее экосистем сильно зависит от восстановления водного режима в старице.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 90% насаждений имеют порослевое происхождение; присутствие интродуцентов, нехарактерных для данной экосистемы (ель, сосна, гледичия) – около 10% древостоев. Большинство насаждений белого тополя имеют возраст более 80 лет, с порослевым происхождением, но именно этот лес обеспечивает многочисленное и разнообразное население охраняемых видов летучих мышей. После «реконструкции» обострился дефицит дуплистых деревьев. Неблагоприятные факторы: уничтожение ценных старовозрастного леса, рубки и сбор на дрова погибших стоячих и упавших деревьев, уничтожение зарослей кустарников, скоплений растительных остатков и открытых участков; браконьерство, осушение пойменных участков. Чрезмерный выпас влияет негативно на охраняемые виды растений и насекомых. Эвтрофикация старицы ухудшает состояние фауны водных беспозвоночных. Высок фактор беспокойства.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 70,2 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 3,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 67,4 тыс. лей; всего – 140,8 тыс. лей. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Летучие мыши могут служить объектом наблюдений для туристов, например, можно организовать ночные прогулки по лесу с прослушиванием звуков летучих мышей при помощи ультразвуковых детекторов, отлов рукокрылых при помощи паутиных сетей и их фотографирование. Птицы, летучие мыши, амфибии и рептилии, полезные насекомые играют огромную роль для стабилизации окружающих агроценозов. Зообентос способствует утилизации всего органического вещества, образующегося в водоемах за вегетационный период.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

26. Каприана-Скорень

Расположение. Район Стрэшень, охотничье и лесохозяйственное предприятие Стрэшень, лесничество Кэприана (кварталы 49-61 – 1347,5 га) / лесничество Скорень (кварталы 62-66 – 438,5 га); Площадь 1762,4 / 1783,5 га.

47° 5' 19"	сш	28° 31' 59"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 350 м, минимальная – 120 м, средняя – 200-250 м, перепады – 50-180 м, углы наклона – 4°-40°, преобладающие направления – восточное, северное, северо-восточное, северо-западное; юго-восточное, юго-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 25 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водораздел склоны и пойма р. Ишновэц с сильным воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Верхняя часть Бассейна р. Ишновэц.
Общее геологическое описание	Сложена переслаивающимися горизонтами песков и глин бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности на стыке двух ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> • Ворниченские высоты, с грабово-дубовыми лесами на бурых и серых лесных почвах; • Верховья реки Ботна, с грабово-дубовыми и скумпиево-дубовыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Carpineto(betulus)-fageta(sylvatica)*, *Fageto(sylvatica)-carpineta(betulus) herbosum*, *Fageto(sylvatica)-carpinetum(betulus) poosum(nemoralis)*, *Fageto(sylvatica) -carpineto(betulus)-quercetum(petraea) hederosum(helix)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto (excelsior)-quercetum(petraea)*, *Querceto(robur)-carpineta(betulus) herbosa*, *Querceto-carpineta(betulus)*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea)*, *Salicetum (triandra)*;
- **поляны и опушки:** *Calamagrostideto(epigeios)-poeta(angustifolia) herbosa*, *Calamagrostideto(epigeios)-Ppoeta (pratensis)*, *Poeta(angustifolia) herbosa*, *Poetao (angustifolia)-lolieta(perenne) herbosa*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Cariceta (otrubaе, hirta, melanostachya) herbosa*, *Caricetum(melanostachya, hirta) herbosum*, *Equisetetum(telmateia)*, *Cariceto(otrubaе)-equisetetum(palustre)*, *Poetao(pratensis) herbosa*, *Poetao(trivialis)-festucetum (regeliana)*, *Festuceta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietal(repens) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Schoenoplectetum(t abernaemontani)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B), 91 VO.

Типы лесных формаций: Кодринские буковые дубравы из дуба скального (13%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (76%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и черешчатым (7%); липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого (4%). Формула лесообразующих пород: GO4CA1TE1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CA, JU, TE, CI, SA, PLA, PLT. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 93 (85-115).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	377			17	107	31
Оценка полноты данных (в %)	70			90	85	80
Красная книга Молдовы		8		4	11	3
Список МСОП		3		1	4	
Красная книга Европы	2			1		
Списки Бернской конвенции		2		9	78	15
Списки Боннской конвенции					27	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		10		2
Директива об охране птиц					49	
Операционный список	35	13		6	13	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	29	7		3	13	6

Примеры редких видов растений: *Actaea spicata* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fagus sylvatica* L., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Lonicera xylosteum* L., *Lunaria annua* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Ornithogalum flavescens* Lam., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Elater ferrugineus* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* Muls., *Rosalia alpina* (L.), *Dolbina elegans* (Bang-Naas), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Parnassius mnemosyne* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Vipera berus* L., *Coronella austriaca* Laur., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonap. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 60 гнездящихся видов, 9 мигрирующие виды, 4 видов встречаются на летних трофических миграций. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Уриа еrops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *A. agrarius* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Mustela putorius* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus nippon* Temminck. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ландшафтный резерват «Кэприана-Скорень» включает репрезентативные леса дуба скального и черешчатого, характерные для лесов центральной Молдовы. Лес очень ценный с точки зрения флористической и ландшафтной структуры. Природные насаждения имеют научное и практическое значение. Положения по охране растительного мира в регламенте управления охраняемой территории, соответствуют необходимости поддержания видов растений, охраняемых государством. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными территориями. Местные популяции животных сохранились в природном состоянии. Защита достаточна, но для них необходимо сохранять дуплистых деревьев, участки с зарослями кустарника и травяной покров полян и лугов, необходимо обеспечить дополнительный корм зимой, покой в репродуктивный период, борьбу с браконьерством. Для эффективного природоохранного управления этой территории необходимо зонирование.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Высокая доля древостоев порослевого происхождения (81%); высокая доля частично или полностью производных насаждений (45%). Неблагоприятные факторы: чрезмерный выпас полей и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков, удаление скоплений кустарников, разрушение мест зимовки животных, браконьерство, изъятие камней из русла речки и ложа родников для хозяйственных нужд.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 439,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 59,7 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 562,6 тыс. лей; всего – 1062 тыс. лей. Возможно использование территории: в качестве банка семян редких и исчезающих, а также формирующих биоценозы видов растений, ценозообразователей; для сбора лекарственных растений, в экотуризме с целью наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений. Здесь может быть создано охотничье хозяйство, специализированное на увеличении численности благородного оленя (но необходимо удалить пятнистого оленя). Рефугий многих видов животных, имеющих значение в анроценозах.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 3. **Exemple:** Skoreni; Strasheny-Valia Tyrgolishtei; Strasheny.

28. Пояна Курэтура

Расположение. Район Шолдэнешть, лесохозяйственное предприятие Шолдэнешть, лесничество Шолдэнешть (лесное урочище “Poiana” - 196,9 га - кварталы 23-25; лесное урочище “Curătura Tabor” - 327,5 га - кварталы 26-29; лесное урочище «Curătura Corn» - 136,8 га - кварталы 46-47); Площадь **692** / 776,3 га.

47° 53' 4"	сш	28° 54' 10"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 235 м, минимальная – 20 м, средняя – 70-120 м, перепады – 50-96 м, углы наклона – 6°-65°, преобладающие направления – северное, северо-западное, северо-восточное; восточное; западное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 75 км к востоку от мун. Бэлць в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Нижняя часть склонов и высокая пойма р. Днестр со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Средняя часть Бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами известняков, песков и глин сеноманского яруса мела, баденского яруса, вольтинского и бессарабского подъярусов нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Рашковская террасовая равнина с типичными, выщелоченными и оподзоленными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Caricetum(humilis)*, *Poaeto(versicolor)-teucrietum(chamaedrys)*;
- **леса:** *Quercetum(robur) herbosum*, *Quercetum(robur) fruticosum*, *Querceto(robur)-carpineta(betulus)*, *Carpineta(betulus) herbosa*, *Crataego(monogyna)-corneto(mas)-Cerasetum(mahaleb)*;
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-brometa(inermis) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(pratensis) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaeto(pratensis)-elytrigieta(repens) herbosa*, *Cariceta(otruba) herbosa*, *Cariceta(melanostachya, hirta) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Schoenoplectum(tabernaemontani)*, *Phragmitetum(australis)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (75%); липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого (22%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (3%). Формула лесообразующих пород: 3ST3SC2CA1FR1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, GL, FR, PA, SC, SAP. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 65 (35-85); присутствуют дубовые насаждения с возрастом 105-135 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	334		5	19	155	38
Оценка полноты данных (в %)	70		50	80	85	90
Красная книга Молдовы		3		4	16	2
Список МСОП				1	6	2
Красная книга Европы	1			1		3
Списки Бернской конвенции	1	1		11	104	21
Списки Боннской конвенции					48	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		3
Директива по местообитаниям, Приложение IV				12		15
Директива об охране птиц					87	
Операционный список	25	5		6	21	11
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	15	3		3	21	11

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Bellis perennis* L., *Clematis integrifolia* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Euphorbia volhynica* Bess. ex Racib., *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilg., *Hepatica nobilis* Mill., *Herniaria glabra* L., *Iris hungarica* Waldst et Kit., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlff., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polygala sibirica* L., *Polypodium vulgare* L., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Lymnaea auricularia* (L.), *L. truncatula* (M.), *Ischnura pumilio* (Charp.), *Coenagrion puellum* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L., *Elaphe longissima* (Laur.). **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.). **Птицы.** 58 гнездящихся видов, 8 летние посетители, 19 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* L., *Cignus olor* Gmel., *C. cignus* L., *Pernis apivorus* L., *Circaetus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Martes foina* Erxleben, *Vulpes vulpes* L., *Capreolus capreolus* L. Рукокрылые: *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pygmaeus* Leach, *P. pipistrellus* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber. Близ водоемов характерна *Myotis daubentonii* Kuhl. Обнаружены пещера с выводковой колонией *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, штольня и заброшенные подвалы, которые могут использоваться рукокрылыми в качестве зимних убежищ. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *P. kuhlii* Kuhl, *P. auritus/austriacus*, *M. mystacinus/brandtii*.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро занимает почти всю

территорию ландшафтного резервата «Пояна Курэтура». Не внедрены специальные меры охраны животных. Для их охраны необходимо сохранять участки со зарослями кустарника и скалами, которые служат в качестве мест зимовки и воспроизводства. В настоящее время рекомендуются типовые меры (сохранение старовозрастных участков леса, дуплистых деревьев, ограничение или запрещение выпаса, в зависимости от крутизны участков), ограничение доступа в пещеры и искусственные подземные сооружения в период образования выводковых колоний (апрель-июль), а также охрана пещеры и штолен от разрушения. Благодаря расположению на склоне, антропогенное влияние небольшое, но охрана недостаточна. Территория может быть ключевой для косули, меры охраны могут включать: обеспечение дополнительного корма зимой, покоя в репродуктивный период, сохранение дуплистых деревьев. Есть необходимость зонирования и определения конкретных мер охраны биоразнообразия.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неблагоприятные факторы: рубка старовозрастного леса, рубка и сбор на дрова погибших стоячих или упавших деревьев, уничтожение дуплистых деревьев, чрезмерный выпас склонов, удаление зарослей кустарников и скоплений растительных остатков, добыча известняка. Дорога по берегу Днестра в некоторых случаях может быть фактором беспокойства для водных птиц.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 158 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 55,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 208,3 тыс. лей; всего – 421,6 тыс. лей. Возможно использование территории для: сбора лекарственных растений; выпаса с регулируемой нагрузкой; наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений. Летучие мыши могут служить объектом наблюдений для туристов, например, можно организовывать ночные прогулки по лесу или вдоль реки Днестр, с прослушиванием звуков летучих мышей при помощи ультразвуковых детекторов, наблюдением за полетом летучих мышей над водной поверхностью или отловом рукокрылых при помощи паутиных сетей (и их фотографирование). Ядро развития и рефугий для ясекомоядных птиц и других животных.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 29. **Exemple:** Tarasova; Poiana 1, 2, 11; Tarasova; Kuratury - Odaia lui Hargil; Alchedar 3-10; Alchedar-La kordon; Kuratura 2; Hlizheni 3 - La Rosa; Poiana 1; Kuratura-gorodische Tarasova; Alchedar 2 - La Chatacue; Paduria Roshie; Alchedar 10 - Paduria Homin; Hlizheni 5; **Наиболее важные находки:** 1. Alchedar-kolicevoe gorodische. Алчечкар-Екимауцкая культура. Земляная крепость и торговый город. Возраст: 10-12 век до Р.Х. Диаметр крепости – 70 м. Всего площадь: (крепость и площадь) более 100 га. Изучено. 2. Tarasova. Алчечкар-Екимауцкая культура. Земляной город. Изучено. Возраст: век до Р.Х. Площадь: не определена.

29. Казимир-Милешть

Расположение. Район Ниспорень, лесохозяйственное предприятие Ниспорень-Silva, лесничество Părușeni (кварталы 3-5; квартал 6, выделы А, С, D, E, F; квартал 7, выделы А, В, С, D, E, F, G, H, I, J); Площадь 500 / 590,6 га.

47° 13' 36"	сш	28° 4' 51"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 400 м, минимальная – 280 м, средняя – 300-350 м, перепады – 50-75 м, углы наклона – 6°-20°, преобладающие направления – северо-восточное - 28%, северо-западное - 34%, северное - 5%; юго-восточное - 3%, западное - 15%; юго-западное - 11%; плато - 4%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 65 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водоразделы и склоны у истоков р. Бык с сильным влиянием экзогенных процессов.
Бассейн	Верхняя часть бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами песчанистых и глинистых отложений нерасчлененной толщи херсонского подъяруса-меотического яруса миоцена, аллювиальными отложениями киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Баланештские высоты, с буково-дубовыми лесами на бурых, серых, и темно-серых лесных почвах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Fageta(sylvatica)*, *Fageto(sylvatica)-querceta(petraea)*, *Querceta(robur, petraea) herbosa*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineto (betulus)-quercetum(robur)*, *Carpineta herbosa*;
- **поляны:** *Calamagrostideto(epigeios)-poaeta(pratensis)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 VO.

Типы лесных формаций: Кодринские бучины (1%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (76%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (23%). Формула лесообразующих пород: 3FA3ST3CA1GO; главные виды: GO, ST, FA; сопутствующие породы: CA, PA, FR, JU, CI, TE. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 92 (65-100); присутствуют насаждения (GO, FA, ST, CI, TE) с возрастом 120 лет, семенного происхождения (выделы 3G, 3I, 4A, 4B, 5B, 5J etc.);

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				14	108	25
Оценка полноты данных (в %)				80	80	80
Красная книга Молдовы		5		3	13	2
Список МСОП				1	5	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		2		6	79	9
Списки Боннской конвенции					28	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		7		3
Директива об охране птиц					50	
Операционный список		7		5	15	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		5		2	15	3

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна:** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 48 гнездящихся видов, 2 летние посетители, 11 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Большая часть ядра представлена ландшафтным резерватом «Казимир-Милешть». Резерват очень важный – всего около 25% насаждений имеют порослевое происхождение. Поэтому особенно необходимо сохранять нетронутыми староозрастные и другие участки леса с природной структурой древостоев. Недостаточная защита. Для охраны животных необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов, дуплистые деревья. Территория может стать дополнительной зоной научного резервата «Плаюл Фагулуй», в качестве рефугия для парнокопытных и хищных. Меры охраны: дополнительный корм зимой, обеспечить покой, сохранение дуплистых деревьев, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полей и лугов, удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 145,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 11,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 153 тыс. лей; всего – 310 тыс. лей. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

30. Местонахождение ископаемых с. Пелиней

Расположение. Район Кагул, лесохозяйственное предприятие Silva-sud, лесничество Московской (квартал 61, выдел С); Площадь 5,0 / 417,8 га.

45° 48' 55"	сш	28° 19' 30"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 87 м, минимальная – 87 м, средняя – 87 м, перепады – 0 м, углы наклона – 16°, преобладающие направления – восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики в 15 км к юго-востоку от г. Кахул в пределах Кагульской равнины.
Рельеф	Нижняя часть склонов и высокая пойма р. Кахул со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна р. Кахул.
Общее геологическое описание	Сложена песчанистыми отложениями новороссийского подъяруса понтического яруса и нерасчлененной аллювиальной толщи киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) elytrigiosum*, *Poaetum(angustifolia) caricosum(praecox)*
- **искусственные посадки:** монокультуры *Robinietum(pseudacacia)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	193			8	99	10
Оценка полноты данных (в %)	40			100	90	80
Красная книга Молдовы				2	8	1
Список МСОП					4	
Красная книга Европы	1					
Списки Бернской конвенции				7	72	4
Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				7		1
Директива об охране птиц					44	
Операционный список	7			2	12	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	4			1	10	1

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *A. excapus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cynosurus cristatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench., *Ornithogalum fimbriatum* Willd. Ботанические данные касаются только памятника природы.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Podarcis taurica* Wagler, *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 54 гнездящиеся вида, 4 – летние посетители, 13 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Urupa eops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Обычные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreb. **Тип собственности и категория пользования.** Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Статус памятника природы имеет только маленькая часть территории (местонахождение ископаемых у с. Пелиней», а ботанические данные относятся только к ней. В целом, ядро малоизучено и меры сохранения биоразнообразия не определены. Необходимо привести использование пастбищ в соответствие с законодательством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. В основном не определены. Чрезмерный выпас воздействует на нелесной части территории.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 2,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 0,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 2 тыс. лей; всего – 4,5 тыс. лей. Возможен сбор лекарственных растений, а на части территории - использование пастбищ с регулируемой нагрузкой. Довольно большая лесная территория на безлесом юге страны, расположенная на водоразделе, имеет важное стабилизирующее значение в экологическом смысле, предоставляя значительные экосистемные услуги. Центр размножения и рефугий для птиц, млекопитающих, герпетофауны, насекомых энтомофагов и опылителей.

Природное и историческое наследие. Палеонтология. *Carnivora: Vulpes vulpes fossilis* L., *Proboscides: Mastodont arvrnensis* Croiz. et Job. *Perissodactyla: Egius* sp., *Rhinoceros longirostris* Krok., *R. leptorhinus* Cuv. *Artiodactyla: Cervus ramosus* Cr.et Job. *Reptilia: Melanochelis* sp., *Testudo* sp. **Археологическое значение** не оценено.

31. Гоянское обнажение

Расположение. Район Криулень, лесохозяйственное предприятие Кишинэу, лесничество Вадул-луй-Водэ(квартал 7, часть выдела В). Площадь 1,0 / 80.9 га.

47° 7' 32"	сш	28° 55' 14"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 95 м, минимальная – 95 м, средняя – 95 м, перепады – 0 м, углы наклона – 18°, преобладающие направления – северо-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 15 км к северо-востоку от мун. Кишинэу в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Нижняя часть склонов и высокая пойма р. Икел со слабым воздействием современных природных и антропогенных процессов.
Бассейн	Средняя часть Бассейна р. Икел.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинами, песками и, диатомитами нижней толщи бессарабского подъяуса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Быко-Днестровская террасовая расчлененная равнина, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Teucrieta(chamaedrys, polium) herbosa*, *Teucrieto(chamaedrys)-thymetum(marschallianus, moldavicus)*.
- **искусственные посадки:** насаждения *Pinus pallasiana*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	145			12	117	
Оценка полноты данных (в %)	40			75	75	
Красная книга Молдовы		4		2	10	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции		1		8	83	
Списки Боннской конвенции					31	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		9		
Директива об охране птиц					54	
Операционный список	9	6		4	13	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	4	4		1	12	

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Alyssum murale* Waldst. et Kit., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Linum linearifolium* (Lindem.) Jav., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Преобладают лесные виды. 56 гнездятся видов, 5 – летние посетители, 10 – мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие:** нет данных.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория малоизучена, например, ботанические данные относятся только к памятнику природы «Гоянское обнажение», и меры сохранения биоразнообразия не определены. Локальные популяции птиц и герпетофауны более или менее стабильные. Для их охраны необходимо сохранять природный облик и травянистую растительность.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас, разрушение убежищ для зимовки герпетофауны. Рубка дуплистых деревьев и удаление крупномерных древесных остатков, браконьерство. Нерегламентированная рекреация.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 0,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 0,3 тыс. лей; всего – 0,6 тыс. лей. Возможно использование территории для: сбора лекарственных и формирующих биоценозы растений; наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений и рептилий. Центр размножения и рефутий лесных птиц. Имеет значение для окружающих агроценозов, поддерживая полезную фауну.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

32. Овраг Бекиров яр

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Сорока (квартал 66, выдел А; квартал 67. Площадь 46 / 79,6 га.

48° 8' 9"	сш	28° 18' 16"	вд
-----------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 180 м, минимальная – 50 м, средняя – 120 м, перепады – 70-80 м, углы наклона – 10-45°, преобладающие направления – восточное; северное, северо-западное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 55 км к северо-востоку от мун. Бэлць, на южной окраине г. Сороки в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Левый склон и днище Бекирового ручья, притока р. Днестр со средним воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов
Бассейн	Средняя часть бассейна р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами глин и песков, местами известняков, сеноманского яруса мела, волинского и бессарабского подъярусов миоцена и акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Сорокская возвышенность, с темно-серыми лесными почвами, выщелоченными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Stipeto(capillata)-festucetum (valesiaca)*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum (pulcherrima) herbosum*, *Stipeto(pennata)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-carpineta herbosa*, *Quercetum(robur) cotinosum(coggygria)*, *Quercetum(robur)-poosum(nemoralis)*, *Corneto(mas)-cerasetum (mahaleb)*, *Pruneto(spinosa)-swideto(australis)-crataegetum(monogyna)*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **луга:** *Lolietum(perenne)*, *Poaeto(pratensis)-elytrigietum(repens) herbosa*, *Cariceta (otruba) herbosa*, *Cariceta(melanostachya) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесообразующих пород: 5SC3ULC1PI1CA; главные виды: ST; сопутствующие породы: CA, JU, SC, ULC, PI, CI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (35-55).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	311			17	157	14
Оценка полноты данных (в %)	70			95	80	80
Красная книга Молдовы		4		4	17	
Список МСОП		2			7	
Красная книга Европы		1				
Списки Бернской конвенции		3		8	105	6
Списки Боннской конвенции					48	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2		9		1
Директива об охране птиц					88	
Операционный список	18	9		6	20	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	14	4		3	22	1

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Bellis perennis* L., *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** Преобладают птицы открытых местообитаний и лесные. 64 гнездящихся вида, 8 – летние посетители, 27 – мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Circus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila clanga* Pall., *Aquila chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melch., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Примеры редких видов:** *Sorex minutus* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает леса из дуба черешчатого с разнообразным составом древостоя на крутом берегу Днестра, переходящие в заросли кустарникова по краям живописного каньона, глубоко прорезанного небольшим притоком Днестра. Этот ручей на каменистом ложе имеет облик горной речки. Местообитание находится в зоне глубоких каньонов Днестра и его притоков. Часть ядра – памятник природы «Овраг Бекиров яр». Локальные популяции птиц и герпетофауны стабильны. Для их охраны необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скал которые служат в качестве мест зимовки и воспроизводства, а так же водно-болотные участки.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Все насаждения были повреждены обмерзанием в 2000 году. Чрезмерный выпас склонов, удаление скоплений кустарников, и разрушение мест зимовки.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 17,3 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 1,6 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 14,5 тыс. лей; всего – 33,5 тыс. лей. Центр размножения и рефугий для лесных птиц, амфибий и рептилий. Возможно использование территории как генетический резерват редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения пещер в каньоне и редких видов (в период массового развития) растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. **Общее число археологических памятников:** 17. **Примеры:** Soroki-Bolishie kamni; Soroki-Peschera monaha; Soroki-Livada veke; Soroki 5 - Volna Zastynka 1 - Peshtera Kalugarului; Zastynka 2-karier dorotdela; Soroki-Nuzherovka; Soroki-Bania; Soroki-turbaza; Soroki 12-Poiana lui Shtefan; Soroki-Trifauckii les; Soroki - Bikirov iar 1; Soroki-Bikirov iar 2; Soroki-Bikirov iar 5. **Наиболее важные находки:** 1. Soroki-Kobzanka. Буго-Днестровская культура. Возраст: 7 тыс. лет до Р.Х. Площадь: не определена. Изучено. 2. Soroki-Kararea lui Vrabie. Буго-Днестровская культура. Возраст: 7 тыс. лет до Р.Х. Площадь: не определена. Изучено. **Палеонтология.** Фауна мелового периода, сеноманский ярус (О.К. Ланге 1916., Ф.Вэскэуцан 1925).

33. Молешть-Резень

Расположение. Район Яловень, лесохозяйственное предприятие Яловень, лесничество Резень (кварталы: 61А, В; 62А, 63А, 64А); Площадь 250,7 / 320,7 га.

46° 43' 14"	сш	28° 51' 4"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 255 м, минимальная – 160 м, средняя – 180-230 м, перепады – 90-105 м, углы наклона – 4°-10°, преобладающие направления – юго-восточное; северо-восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 35 км к югу от мун. Кишинэу, в пределах Среднекогыльнической возвышенности.
Рельеф	Водораздел и приводораздельные склоны рек Скиноаса и Ботнишоара со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейны рек Когылник и Ботна.
Общее геологическое описание	Сложена песками, песчаниками и глинами нерасчлененной толщи херсонского подъяруса - меотического яруса, аллювиальными отложениями киммерийского яруса.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Юго-восточные увалистые Кодры, с небольшими пятнами дубовых лесов, преимущественно с выщелоченными черноземами местами на лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем: На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta(petraea) herbosa*, *Quercetum(petraea) caricosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) herbosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) caricosum*, *Fraxineto (excelsior)-querceta(petraea, robur)*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosum*, *Lolieto(perenne)-elytrigieta herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(A).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального (98%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (2%). Формула лесообразующих пород: 9GO1TE; главные виды: GO, ST; сопутствующие породы: TE, FR, CA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 80 (70-90).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				14	142	25
Оценка полноты данных (в %)				80	80	80
Красная книга Молдовы		6		3	12	2
Список МСОП		1		1	5	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		3		6	95	9
Списки Боннской конвенции					42	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		2		7		3
Директива об охране птиц					73	
Операционный список		10		5	17	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		6		2	16	3

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Rhophitoides canus* Eversm., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Parnassius mnemosyne* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** Преобладают лесные виды. 49 гнездящихся видов, 5 – летние посетители, 8 – мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza*

citrinella L. **Примеры редких видов** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Musccardinus avellanarius* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Основная часть территории является природным резерватом «Молешть-Рэзень». Территория не изучена с ботанической точки зрения. Локальные популяции птиц и герпетофауны стабильны. Для охраны животных необходимо сохранять участки со скоплением кустарников, дуплистые деревья и травяной покров полей и лугов. Присутствуют благоприятные условия для косули; предложенные меры охраны: обеспечение дополнительным кормом зимой, покоя в период воспроизводства, бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полей и лугов, рубка дуплистых деревьев, удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков, браконьерство, рекреация.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 72,1 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 9,4 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 83,3 тыс. лей; всего – 164,9 тыс. лей. Центр размножения и рефугий для лесных птиц. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 18. Примеры: Hanska; Chigirleni 1; Chigirleni 2; Chigirleni 3; Chigirleni 4; Chigirleni 1-Botnishoara. **Наиболее важные находки:** Chigirleni-gorodische. Гетская культура. Земляная крепость. Возраст: не определен. Площадь: не определена. Не исследовано.

34. Каракушень

Расположение. Район Бричень, лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Бричень (лесное урочище «Каракушень» 1368,3 га: кварталы 46-75, 74R, 75M); Площадь 4.2 / 1370,4 га.

48° 17' 29"	сш	27° 1' 0"	вд
-------------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 275 м, минимальная – 170 м, средняя – 220-240 м, перепады – 20-60 м, углы наклона – 6°-15°, преобладающие направления – северное, северо-восточное, северо-западное; западное, юго-западное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 90 км к северо-западу от мун. Бэлць, в пределах Северо-восточной части Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Водоразделы и склоны между реками Вилия и Лопатник со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейнов рек Вилия и Лопатник.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинистыми и песчано-глинистыми отложениями баденского яруса, волинского подъяруса миоцена, акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Раковецкая равнина с выщелоченными черноземами преимущественно на мощных лёссовидных суглинках, местами с дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata)-festuceta herbosum*, *Poaeto (angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeto(ischaemum)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceta(valesiaca)-teucrisa (montanum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **леса:** *Caprineto(betulus)-querceta(robur) herbosa*, *Querceto(robur)-caprineta (betulus) herbosa*, *Ceraseto(avium)-querceta(robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-fraxineto (excelsior)-querceta(robur)*;
- **поляны и опушки:** *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietia (repens) herbosa*;
- **луга:** *Poaeto(pratensis)-lolietum(perenne)*, *Agrostideta(stolonifera)*
- **экосистема малой реки на каменистом ложе.**

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесообразующих пород: главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, PAM, STR, MA, SR, ULC VIT, PA, MO, SC, PLC, PI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 60 (35-90); на некоторых выделах древостои дуба достигают 115 лет (48K; 49G), 125-145 лет (49L, 58P, 65B); 155 лет (56B, 58I, 71E, 74R, 75M).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	134		10	17	86	28
Оценка полноты данных (в %)	50		30	70	80	80
Красная книга Молдовы		3		3	1	4
Список МСОП				1		
Красная книга Европы	2	1		1		
Списки Бернской конвенции		1	1	9	60	13
Списки Боннской конвенции					10	
Директива по местообитаниям, Приложение II			1	3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		10		3
Директива об охране птиц					29	
Операционный список	6	4		5	1	8
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	6	3		2	1	6

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Dic-tamnus gymnostylis* Stev., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Galium volhynicum* Pobed., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Sphaeriastrum rivicola* Lamarck, *Lymnaea auricularia* (L.), *Planorbium corn-eum* (L.), *Erpobdella nigricolis* (Brandes), *Erpobdella octocollata* (L.), *Coenagrion pulchellum* (Van der Linden), *Hydropsiche angustipennis* (Curtis). **Насекомые – примеры редких видов:** *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 74 гнездящихся видов, 5 летние посетители, 6 летние посетители, 2 вида мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Stix aluco* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Hirundo rustica* L., *Motacilla alba* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Dodd., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Phoenicurus ochruros* Gmel., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus palustris* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Passer montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, собственность местных властей, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Разнообразная территория, изучена недостаточна. Маленькая часть ее (4.2 га) является природным памятником (ботаническим) «Каракушень». Первоочередная необходимая мера – охрана старовозрастных дубрав, достигающих 155 лет и более. Необходимо сохранять скальные участки и с зарослями кустарников, дуплистые деревья которые служат в качестве мест зимовки и воспроизводства, а так же водно-болотные участки, обеспечить покой, бороться с браконьерством и лисицей. Необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой.

Очень интересен биотоп реки, с массовым выходом мощных родников и обильным количеством амфибод. Необходимо привести в соответствие с законодательством и нормативами выпас и режим пребрежной водоохранной полосы. Требуется зонирование и более конкретное определение природоохранных мер.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, удаление скоплений кустарников, и разрушение мест зимовки, рубка старых и дуплистых деревьев, удаление крупномерных древесных остатков, браконьерство. Изъятие камней из русла реки и ложа родников для хозяйственных нужд.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 319,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 19,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 431 тыс. лей; всего – 769,7 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; выпаса с регулируемой нагрузкой; наблюдения ландшафта, редких видов (в период массового развития) растений и животных. Рефугий многих видов, уничтожающих вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 41. Примеры: Karakushenii Veki-Cigaeu; Karakushenii Veki-Tatari; Karakushenii Noi 2. **Наиболее важные находки:** 1. Karakushenii Veki 1. Эталонный пример культуры Кукутень-Триполье. Возраст: 5 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 2 га. Изучено.

35. Геологический комплекс в бассейне р. Лопатник

Расположение. Район Бричень, лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Бричень (кварталы 76, 77); Площадь 452 / 336,0 га.

48° 15' 14"	сш	27° 1' 59"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 260 м, минимальная – 115 м, средняя – 180-200 м, перепады – 50-135 м, углы наклона – 10°-30°, преобладающие направления – северное, северо-западное; южное, юго-западное, западное; восточное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 85 км к северо-западу от мун. Бэлць, в пределах Северо-восточной части Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Пойма и припойменные склоны реки Лопатник со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть Бассейна реки Лопатник.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинистыми и песчано-глинистыми отложениями баденского яруса, волинского подъяруса миоцена, акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Раковецкая равнина, сложена глинами, с выщелоченными черноземами преимущественно на мощных лёссовидных суглинках, местами с дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Ceraseto(avium)-querceta (robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-fraxineto(excelsior)-querceta(robur)*, *Ceraseto (avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*;
- **поляны:** *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Elytrigietum(repens) herbosa*;
- **степи:** *Poaeta(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaetum)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) teucriosa(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaetum) herbosa*;
- **луга:** *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum (repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (90%); чистые дубравы из дуба пушистого

(10%). Формула лесобразующих пород: главные виды: ST; сопутствующие породы: FR, JU, MO, SA, TE, CI, PA, PI, NU, STR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (35-55).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	399			17	177	26
Оценка полноты данных (в %)	80			80	90	80
Красная книга Молдовы		5		3	16	4
Список МСОП		1		1	9	
Красная книга Европы	1			1		
Списки Бернской конвенции		1		9	116	13
Списки Боннской конвенции					59	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				10		1
Директива об охране птиц					96	
Операционный список	21	4		5	20	7
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	13	5		2	21	6

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Allium paniculatum* L., *Alyssum murale* Waldst. et Kit., *Asparagus officinalis* L., *Asparagus verticillatus* L., *Astragalus glaucus* Bieb., *Carex caryophyllea* Latourr., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus carthusianorum* L., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. et C.B.Lehm. *Sesleria heufleriana* Schur., *Scorzonera purpurea* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Teucrium montanum* L., *Thesium linophyllum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonap. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 74 гнездящихся вида, 3 – летние посетители, 18 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц, но встречаются и водно-болотные. Характерные виды: *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* L., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Herm., *Felis silvaticus* Schreb., *Mustela erminea* L., *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро охватывает долину реки Лопатник и прилегающие остепненные склоны, важные для сохранения флористического разнообразия. Часть ландшафтного резервата «Геологический комплекс в бассейне р. Лопатник». Территория включает леса на скалистых холмах и сильно выпасаемые участки степи, долинные сырые и свежие луга. Леса с измененной структурой и составом древостоя, лесопосадки. Травяной ярус флористически обеднен, много сорняков. Территория поддерживает локальные популяции уязвимых видов растений, эндемиков и реликтов, приуроченных к каменистым известняковым и степным склонам, виды произрастающие на границе естественных ареалов. Необходимо сохранять участки со зарослями кустарников и скалами, а так же водно-болотные участки. Не применяются меры специальной охраны. Необходимо сохранять природный облик растительности и привести выпас в соответствие с нормативами и законодательством.

Необходима экологическая реконструкция лесов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Леса порослевого происхождения, неверно управляются долгое время. Сосновые древостои и с елью частично подвержены высуханию. Чрезмерный выпас склонов, удаление скоплений кустарников, и разрушение мест зимовки герпетофауны бесконтрольным использованием известняка.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений; возможны использование в качестве пастбищ с регулируемой нагрузкой после реконструкции, сбор лекарственных растений, посещение туристами для наблюдения замечательного ландшафта и редких видов растений. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 22,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 1,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 30,4 тыс. лей; всего – 54,2 тыс. лей. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Центр размножения и рефугий для птиц леса, скалистых и открытых участков.

Природное и историческое наследие. Палеонтология. Corjout (Cuntu) – Верхний Палолит – Позднепалеолитический комплекс. **Mammalia.** *Carnivora:* *Vulpes* sp., *Ursus arctos* L., *Ursus* sp., *Lagomorfa:* *Lepus* sp., *Rodenta:* *Marmota bobac* Mull., *Perissodactyla:* *Equus latipes* Grom., *Coelodonta antiquitatis* (Blum), *Artiodactyla:* *Megaceros euryceros* Aldr., *Cervus* sp., *Rangifer tarandus* L., *Bison priscus* Voj.

36. Росошень

Расположение. Район Бричень, лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Бричень (I. Лесное урочище «Росошень» 892,6 га: кварталы 14; 17-36, в том числе: природный лесной резерват 149/147,5 га: кварталы 14А, 18-19, 20А-Р; природный резерват медицинских растений 368/363 га: кварталы 25-27, 30-32, 35-36; II. Лесное урочище «Каракушени Ной» - 383,3 га: кварталы 1-8; III. Лесное урочище «Плопи» - 114,9 га: кварталы 9,11, 12, 16). Площадь **150** /1434,8 га.

48° 22' 7"	сш	27° 1' 32"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 280 м, минимальная – 250 м, средняя – 250-265 м, перепады – 10-15 м, углы наклона – 6°-7°, преобладающие направления – юго-восточное, восточное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 95 км к северо-западу от мун. Бэлць, в пределах Северо-восточной части Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Пойма и склоны реки Вилия со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Верхняя часть бассейна реки Вилия.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинистыми и песчано-глинистыми отложениями баденского яруса, вольнского подъяруса миоцена, акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Раковецкая равнина, Сложена глинами, с выщелоченными черноземами преимущественно на мощных лёссовидных суглинках, местами с дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Betuleto(pendula)-querceta(robur) herbosa*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) herbosum*, *Ceraseto(avium)-quercetum(robur) caricosum*;
- **поляны и опушки:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Brometo(inermis)-poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Calamagrostideto (arundinacea, epigeios)-poaeta(angustifolia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 IO, 92 AO(2).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 8ST1SC1DT; главные виды: ST; ME; сопутствующие породы: PLT, ME, STR, SC, PI, MO, CI, FR, ULC, JU, PA, TE, PAM, NUA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 75 (55-85); на некоторых выделах ME имеет возраст 85 лет (14А; 19М); ST – 105-125 лет (26I, 20H, 20E, 27А, 27E etc.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	423		15	13	92	28
Оценка полноты данных (в %)	70		50	80	90	90
Красная книга Молдовы		5		1	1	2
Список МСОП		2			1	
Красная книга Европы	1		1			
Списки Бернской конвенции		1		6	64	11
Списки Боннской конвенции					11	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV			1	6		3
Директива об охране птиц					38	
Операционный список	52	10	1	2	1	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	24	5		2	1	4

Примеры редких видов растений: *Agrostis vinealis* Schreb., *Anthoxanthum odoratum* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Briza media* L., *Caltha palustris* L., *Carex brizoides* L., *C. cespitosa* L., *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Euphorbia angulata* Jacq., *Galanthus nivalis* L., *Gladiolus imbricatus* L., *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilg., *Laserpitium latifolium* L., *Lathyrus aureus* (Stev.) Brandza, *Lilium martagon* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *Molinia caerulea* (L.) Moench, *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb., *Potentilla alba* L. *Serratula radiata* (Waldst. et Kit.) Bieb., *Thalictrum aquilegifolium* L., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost., *Veratrum nigrum* L. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Lymnaea stagnalis* (L.), *Lymnaea auricularia* (L.), *Calopteryx splendens* (Harris), *Anax imperator* (Leach), *Centropetulum luteolum* (M.). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* L., *Lucanus cervus* L., *Morimus funereus* Muls., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 79 гнездящихся видов, 6 – летние посетители, 2 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц, но присутствие озер на окраине леса создает благоприятные условия и для водно-болотных птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Falco vespertinus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Sus scrofa* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Леса довольно сильно изменены рубками и местами, после сплошных рубок замещены посадками. Но есть старовозрастные участки. Мелководный пруд на краю природного резервата «Росошень», входящего в ядро, с высоким количественным развитием и видовым разнообразием личинок различных видов стрекоз, а также с медицинской пиявкой (*Hirudo medicinalis*, Всемирный красный список МСОП), что свидетельствует о хорошем качестве воды. Необходимо сохранять старовозрастные леса, участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов. Необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой, сохранение дуплистых деревьев, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Требуется зонирование и более конкретное определение природоохранных мер.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Насаждения березы и сосны частично подвержены высыханию; березовые насаждения требуют срочных мер для содействия природному возобновлению. Чрезмерный выпас полей и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков. Загрязнение реки хозяйственно-бытовыми стоками, возможен неконтролируемый отлов медицинской пиявки. Дорога разделяет лес, что создает угрозы гибели животных, особенно мелких.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 324,8 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 19,5 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 438,1 тыс. лей; всего – 782,4 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для сбора лекарственных растений и сенокоса. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

37. Леордоая

Расположение. Район Кэлэрашь, лесохозяйственное предприятие Кэлэрашь, лесничество Хыржаука (кварталы 57-60); Площадь 158 / 165,3 га.

47° 20' 7"	сш	28° 9' 56"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 395 м, минимальная – 185 м, средняя – 200-250 м, перепады – 50-85 м, углы наклона – 6°-20°, преобладающие направления – северное, северо-западное, северо-восточное; юго-восточное; западное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 65 км к северо-западу от мун. Кишинэу, в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Пойма левого склона реки Хыржаука со средним воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верхняя часть Бассейна реки Хыржаука притока р. Икел.
Общее геологическое описание	Сложена песками, алевроитами и глинами, бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Мындровские высоты, с буково-дубовыми лесами на бурых и серых лесных почвах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Fageto(sylvatica)-carpineta(betulus) herbosa*, *Querceto(petraea)-fageta (sylvatica)*, *Tilieto(tomentosa)-querceta(petraea) herbosa*, *Quercetum(petraea) caricosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) herbosum*, *Carpineto-quercetum(petraea) caricosum*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea)*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosum*, *Lolieto(perenne)-elytrigietia herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 91 VO.

Типы лесных формаций: смешанные буковые леса (2%); Кодринские буковые дубравы из дуба скального (11%); чистые дубравы из дуба скального(5%); липово-ясеновые дубравы из дуба скального (82%). Формула лесообразующих пород: главные виды: ST, GO, FA; сопутствующие породы: CA, FR, TE, MO. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 80 (55-90); на некоторых выделах присутствуют древостои с возрастом 120 лет (FA в 58B; FR в 57D).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	219			16	93	30
Оценка полноты данных (в %)	60			80	80	80
Красная книга Молдовы		7		3	10	4
Список МСОП		2			3	
Красная книга Европы	1					

Списки Бернской конвенции		2		7	70	13
Списки Боннской конвенции					22	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		8		3
Директива об охране птиц					38	
Операционный список	16	9		5	13	8
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	10	7		2	11	6

Примеры редких видов растений: *Asparagus tenuifolius* Lam., *Cephalanthera rubra* (L.) Rich., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Gentiana cruciata* L., *Lathyrus aphaca* L. *L. aureus* (Stev.) Brandza, *L. venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Luzula campestris* (L.) DC., *L. multiflora* (Ehrh.) Lej., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* L., *Morimus funereus* Muls., *Scolia maculata* Drury, *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonap. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 48 гнездящихся видов, 2 – летние посетители, 11 – мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Dryomys nitedula* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Capreolus capreolus* L., *Sus scrofa* L. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Требуется специальная оценка. С одной стороны, почти нет лесов семенного происхождения, флористический состав не очень богат, с другой – леса интересны по составу, есть фрагменты старовозрастного леса из бука, который на территории входит в число основных пород. Большая часть территории является природным резерватом «Леордоая». Не существует мер специальной охраны. Необходимо сохранять природный облик растительности, интактность старовозрастных буковых участков, участки со скоплением кустарников и дуплистых деревьев, травяной покров полей и лугов, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных, обеспечить покой, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками. Необходима разработка специальных мер в поддержку жизнеспособности древостоев и семенного возобновления.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Высокая доля древостоев порослевого происхождения (FR - 80%; CA - 97%; TE - 100%; GO - 78%); чрезмерный выпас полей и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 40,3 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 0,4 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 48 тыс. лей; всего – 88,7 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для сбора лекарственных растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 4. Примеры: Kornova-Suduroi; Mynzateshti; Kornova-Suduroi; Kurtoaia.

39. Сэрата Галбенэ

Расположение. Район Хынчешть, лесохозяйственное предприятие Хынчешть, лесничество Кэрпиень (природный лесной резерват «Сэрата Галбенэ» 227,8 га - кварталы 62, 63, 67; природный резерват лекарственных растений «Сэрата Галбенэ» 431 га - кварталы 65, 66, 69, 70, 78); Площадь 220 / 668,9 га.

46° 45' 12"	сш	28° 34' 53"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 252 м, минимальная – 145 м, средняя – 210 м, перепады – 35-90 м, углы наклона – 6°-35°, преобладающие направления – северо-западное, северо-восточное, северное, восточное – 45%, южное, юго-восточное, юго-западное, восточное – 33%, плато – 22%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 35 км к юго-западу от мун. Кишинэу, в пределах Возвышенности Быковских Кодр
Рельеф	Водораздел и приводораздельные склоны реки Когыльник со средним воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов
Бассейн	Средняя часть Бассейна рек Когыльник и верхняя часть Бассейна р. Сэрата
Общее геологическое описание	Сложена песками, алевролитами и глинами нерасчлененной толщи херсонского подъяруса-меотического яруса миоцена, аллювиальными отложениями киммерийского яруса плиоцена
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Котовская возвышенность, с гырнецовыми и скумпиево-дубовыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах и выщелоченных черноземах

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa, Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa, Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa, Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa, Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa, Bothriochloeta(ischaemum) herbosa, Chrysopogoneta herbosa;*
- **леса:** *Quercetum(robur) graminosum, Carpineto(betulus)-quercetum(robur) caricosum, Carpineto(betulus)-quercetum(petraea) herbosum, Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-Querceta(petraea) caricosa, Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea) herbosa, Querceta(pubescens) herbosa, Quercetum(pubescens) stepposum;*
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(tirsa, pennata, pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa.*

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B), 91 НО, 6240(E).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(15%); чистые дубравы из дуба черешчатого (51%); чистые дубравы из дуба пушистого (34%); формула лесобразующих пород: 4ST3STP1SC2DT; главные виды: ST, STP, GO; сопутствующие породы: SC, PA, FR, ART, STR, MO, ME, PI, CI, ULC; средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (25-70); на некоторых выделах присутствуют древостои с STP и ST с возрастом около 90 лет (62A, 63H, 65A, 65B, 65K, 65L etc.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	400			11	102	21
Оценка полноты данных (в %)	80			90	75	80
Красная книга Молдовы		4		2	11	1
Список МСОП		2			2	
Красная книга Европы	5	1				
Списки Бернской конвенции		3		7	74	8
Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2		8		2
Директива об охране птиц					47	
Операционный список	30	7		4	12	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	18	4		1	14	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lilium martagon* L., *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Ornithogalum flavescens* Lam., *Ornithogalum oreoides* Zahar., *Pulsatilla grandis* Wend., *Pulsatilla ucrainica* (Ugr.) Wissjul., *Staphylea pinnata* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *Stipa dasyphylla* (Lindem.) Trautv., *Stipa pennata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Stipa tirsia* Stev., *Veratrum nigrum* L., *Vincetoxicum intermedium* Taliev.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Главные виды - лесные. 43 гнездящихся видов, 3 летние посетители, 6 видов мигранты. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *Dendrocopos minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Turdus merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *Parus major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melch., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber. Рукокрылые: *Eptesicus serotinus* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро включает два разобщенных природных резервата. Леса из дуба пушистого сильно изменены. Прилегающие к лесам пастбища перегружены и деградируют. Локальные популяции птиц и герпетофауны стабильны. Для их охраны необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов. В целом, территория недостаточно изучена. Для планирования мер по охране биоразнообразия необходимо зонирование.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Высокая доля древостоев порослевого происхождения (дуб пушистый - 100%, черешчатый дуб - 91%, акация - 81%); присутствие очагов высыхания (умеренное, высокое) в некоторых насаждениях (62С, 62F, 62L, 63С, 65В, 65С, 65Е, 65N, 65Q, 66I, 66K; 63F, 69Н, 78Е, 65I). Чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 138,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 6,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 207,5 тыс. лей; всего – 352,3 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; выпаса с регулируемой нагрузкой. Территория имеет значительное средостабилизирующее значение. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

40. Шаптебань

Расположение. Район Рышкань, лесохозяйственное предприятие Глодень, лесничество Рышкань (квартал 56G); Площадь 17 / 499.8 га.

47° 55' 37"	сш	27° 20' 9"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 247 м, минимальная – 60 м, средняя – 150 м, перепады – 187, углы наклона – 6°, преобладающие направления – северо-восточное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики в 50 км к северо-западу от мун. Бэлць, в пределах Северо-восточной части Северо-Молдавской возвышенности.
Рельеф	Склоны реки Чухурец со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Нижняя часть Бассейна реки Чухурец, притока р. Чухур.
Общее геологическое описание	Сложена преимущественно глинами вольтинского и бессарабского подъярусов миоцена и аллювиальными отложениями акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Припрутские высоты, с темно-серыми лесными почвами и типичными черноземами на лёссовидных суглинках, с участками грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceto(robur)-tilietum(cordata)*, *Quercetum(robur) cornosum(mas)*, *Querceta (robur) herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Elytrigietal(repens) herbosa*, *Elytrigietal(repens)-poaeta (angustifolia) herbosa*, *Calamagrostidetal(epigeios)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaetum) herbosa*, *Lolietal(perenne)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Arrhenatherietal(elatius)-poaeta(angustifolia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 9TE1ST; главные виды: ST; сопутствующие породы: TE. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 65.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	265			13	93	23
Оценка полноты данных (в %)	70			100	95	
Красная книга Молдовы		4		2	9	1
Список МСОП		1			3	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции		2		7	70	9
Списки Боннской конвенции					25	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		8		3
Директива об охране птиц					39	
Операционный список	9	10		4	11	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	6	4		1	10	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Cruciata pedemontana* (Bell.) Ehrend., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Potentilla alba* L., *Teucrium montanum* L., *Trifolium rannonicum* Jacq., *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Scolia maculata* (Drury), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Всего были выявлены 93 видов птиц, из которых 45 гнездящихся видов, 1 вид летние посетители, 2 вида мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrend., *Lullula arborea* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*

L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Небольшая часть территории имеет статус природного резервата «Шаптебань». Меры охраны не вполне определены. Для охраны животных необходимо сохранять дуплистые деревья, участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов. Необходимо обеспечить дополнительный корм для охотничьих видов зимой, обеспечить покой и бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Высокая доля липы в нынешней структуре древостоя (структура 9TE1ST). Чрезмерный выпас полян и лугов, удаление кустарников на опушках и скопления растительных остатков, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 6,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 5,3 тыс. лей; всего – 13,9 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для сбора лекарственных растений. Лес достаточно красив и интересен для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

41. Кондрица

Расположение. Район Стрэшень, лесохозяйственное предприятие Стрэшень, лесничество Скорень (кварталы 58А, 58В); Площадь **61,0 / 214,6 га.**

47° 1' 21"	сш	28° 36' 46"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря – 240 м, минимальная – 125 м, средняя – 200 м, перепады – 115 м, углы наклона – 10°, преобладающие направления – S.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 20 км к западу от мун. Кишинэу, Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Склоны правого притока Ишновец со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна правого притока реки Ишновец.
Общее геологическое описание	Сложена глинами с прослоями песков нижней толщи бессарабского и херсонского подъярусов, а также нерасчлененной толщи херсонского подъяруса -меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Ботнинские верховья, с грабово-дубовыми и скумпиево-дубовыми лесами на серых и темно-серых лесных почвах

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Carpineto(betulus)-querceta(robur) caricosa*, *Carpineto-querceta(robur) fruticosa*, *Querceta(petraea) herbosa*, *Quercetum(petraea) cotinosum*, *Querceta(petraea) caricosa*, *Querceta(petraea) fruticosa*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(petraea) graminosa*, *Querceta(petraea)-fraxineto(excelsior)*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto (excelsior)-querceta(petraea) fruticosa*, *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-quercetum(petraea) alliosum(ursinum)*, *Querceto(petraea)-carpineta(betulus)*, *Carpineta (betulus) herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Poaeta(angustifolia)-bromea(inermis) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Loliet(perenne) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(А), 9170(В).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба пушистого (100%). Формула лесобразующих пород: 8ST2STP; главные виды: ST, STP; сопутствующие породы: SC, PI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 90 (20-90).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	325			12	93	31
Оценка полноты данных (в %)	70			70	80	90
Красная книга Молдовы		7		2	10	4
Список МСОП		3			3	
Красная книга Европы	2					
Списки Бернской конвенции		3		4	69	15
Списки Боннской конвенции					22	
Директива по местообитаниям, Приложение II		3		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		5		2
Директива об охране птиц					39	
Операционный список	19	13		4	13	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	16	7		1	10	6

Примеры редких видов растений: *Asparagus tenuifolius* Lam., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Briza media* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch, *C. rubra* (L.) Rich., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Lunaria annua* L., *Lilium martagon* L., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Carabus clathratus* L., *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.) *Morimus finereus* (Mulsant), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Marumba quercus* (Den. et Sch.), *Parnassius mnemosyne* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonaparte. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 32 гнездящихся вида, 9 – летние посетители, 8 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Ficedula parva* Bechst., *F. albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxleben, *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Martes martes* L., *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Природный резерват «Кондрица» и прилегающие участки леса на краю Кодринского лесного массива. Локальные популяции стабильные. Для охраны животных необходимо сохранять участки с зарослями кустарника, травяной покров полян и лугов, дуплистые деревья. Необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных видов зимой и покой в период размножения, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Рубка дуплистых деревьев, чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 15,0 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2,0 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 19,2 тыс. лей; всего – 36,3 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта, редких видов (в период массового развития) растений и животных. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на соседних полях и виноградниках.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

42. Вадул луй Исак

Расположение. Район Кагул, охотничье и лесохозяйственное предприятие Manta-V (квартал 142); Площадь **68,0** / 70,2 га.

45° 44' 55"	сш	28° 16' 12"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 154 м, минимальная – 99 м, средняя – 100-130 м, перепады – 20-35 м, углы наклона – 8°-14°, преобладающие направления – S, юго-восточное, юго-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики в 20 км к юго-востоку от г. Кагул, в пределах Кахульской равнины.
Рельеф	Водораздели и приводораздельные склоны реки Флэмында со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна реки Флэмында.
Общее геологическое описание	Сложена песчанистыми отложениями новороссийского подъяруса понтического яруса и нерасчлененной аллювиальной толщи киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata)*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(lessingiana) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur) stepposa*.

Местообитания европейского значения: 91 НО, 9160-1.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%); главные виды: ST; сопутствующие породы: SC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 80 (15-85).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	192			10	87	17
Оценка полноты данных (в %)	60			80	75	80
Красная книга Молдовы		4		2	7	1
Список МСОП					3	
Красная книга Европы		1				
Списки Бернской конвенции				7	64	6
Списки Боннской конвенции					20	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				8		1
Директива об охране птиц					36	
Операционный список	10	7		4	8	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	7	4		1	8	1

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *O. kochii* Parl., *Reseda inodora* Reichenb.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Wagler, *Bufo viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus*

Laur. **Птицы.** Всего были выявлены 44 гнездящихся вида птиц, 2 – летние посетители, 10 – мигранты. Преобладают лесные виды. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Большая – лесная часть – природный резерват «Вадул луй Исак». Для охраны животных необходимо сохранять дуплистые деревья, участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов, привести в соответствие с нормативами выпас. Необходимо обеспечить дополнительный корм для парнокопытных видов зимой, обеспечить покой, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 28,2 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 0,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 21,3 тыс. лей; всего – 50,4 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта, редких видов (в период массового развития) растений. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 10.

43. Флэмында

Расположение. Район Кагул, к западу от с. Пелиней. Охотничье и лесохозяйственное предприятие Manta-V (кварталы 123F, 124C, 131H (7,2 га), 133D, 133I, 135G, 135H, 136A (6,9 га), 137P, 141F); Площадь **71,0** / 1070,7 га.

45° 46' 11"	сш	28° 17' 33"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 210 м, минимальная – 84 м, средняя – 125 м, перепады – 30-40 м, углы наклона – 6°-12°, преобладающие направления – юго-западное, юго-восточное; северо-восточное, северо-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики в 15 км к юго-востоку от г. Кагул, в пределах Кахульской равнины.
Рельеф	Пойма и припойменные части склонов реки Флэмында со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна реки Флэмында.
Общее геологическое описание	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Сложена песчанистыми отложениями новороссийского подъяруса понтического яруса и нерасчлененной аллювиальной толщи киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Кагульская равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(tirsa, pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(pubescens) stepposum*.

Местообитания европейского значения: 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 6ST2STP2SC; главные виды: ST; STP; сопутствующие породы: SC, GL, ART, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 75 (45-85).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	152			9	87	25
Оценка полноты данных (в %)	50			50	75	80
Красная книга Молдовы		6		2	7	1
Список МСОП		1			3	1
Красная книга Европы		2				
Списки Бернской конвенции		2		8	64	9
Списки Боннской конвенции					20	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		7		1
Директива об охране птиц					36	
Операционный список	12	11		4	8	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	8	5		1	8	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Centaurea angelescui* Grinț., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *O. kochii* Parl., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Rhopitoides canus* Eversm., *Bombus paradoxus* (D. Torre), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst., *Papilio machaon* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Всего выявлены 44 гнездящихся вида, 2 – летние посетители, 10 – мигранты. Преобладают лесные виды. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Urupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevaes*, *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Небольшая часть территории, расположенной на склонах (и, частично на дне балки), имеет статус природного резервата «Флэмында». Ядро включает леса и небольшие участки с травяными сообществами. Представлены 6 участков с коренными природными древостоями дуба пушистого (*Quercus pubescens*) и черешчатого (*Q. robur*), а также выделяемого иногда дуба крупнопольничкового *Quercus pedunculiflora* K. Koch. Преобладает лесной ксерофитный чернозем. Подземные воды находятся на больших глубинах и практически недоступны для деревьев. Защита видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению лесными и степными участками. Положения по охране растительного мира, предусмотренные регламентом резервата, относительно соответствуют необходимости поддержания видов, охраняемых государством. Для охраны животных необходимо сохранять участки с зарослями кустарников, травяной покров полян и лугов, дуслистые деревья, обеспечить дополнительный корм для охотничьих парнокопытных видов зимой и покой в период размножения, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас, а так же удаление кустарников на опушках и скоплениях растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 30,1 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 1,0 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 22,7 тыс. лей; всего – 53,8 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта, редких видов (в период массового развития) растений и животных. Важный рефугий опылителей; присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

44. Кагул (Ромынь)

Расположение. Район Кагул, Охотничье и лесохозяйственное предприятие Manta-V (кварталы 28А-28N; 29А-29К; 31А-31G; 32А-32J; 33А-33К; 39А-39С; 39F; 39G; 40А-40F); Площадь **343,0** / 2206,2 га.

46° 1' 47"	сш	28° 17' 30"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: **максимальная** – 250 м, **минимальная** – 180 м, **средняя** – 200-220 м, перепады – 30-50 м, углы наклона – 6°-18°, преобладающие направления – восточное, западное, северо-восточное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики в 15 км к северо-востоку от г. Кагул, в пределах Тигечской возвышенности.
Рельеф	Водораздел и приводораздельные склоны междуречья рек Кагул и Салча Маре, со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Средняя часть бассейна реки Салча Маре и верхняя часть бассейна р. Кагул.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-глинистыми отложениями нерасчлененной толщи херсонского подъяруса-меотического яруса миоцена, новороссийского подъяруса понтического яруса и киммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Ялпуго-Ларгское междуречье, с выщелоченными и ксерофитно-лесными черноземами на мощных лёссовидных суглинках с гырнецовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(capillata) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(lessingiana, pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*;
- **леса:** *Quercetum(pubescens) herbosum*, *Quercetum(pubescens) stepposum*, *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) stepposum*.

Местообитания европейского значения: 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (63%); чистые дубравы из дуба пушистого (37%). Формула лесобразующих пород: 5SC2ST2STP1DT; главные виды: ST, STP; сопутствующие породы: FR, NU, SC, PA, ARA, ART. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 55 (40-70); на некоторых выделах (31А, 31В, 32Е etc.) присутствуют древостои с дубом возрастом 87 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	183			10	82	24
Оценка полноты данных (в %)	50			80	80	80
Красная книга Молдовы				2	9	1
Список МСОП					4	1
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции				7	86	9
Списки Боннской конвенции					34	
Директива по местообитаниям, Приложение II						
Директива по местообитаниям, Приложение IV				7		2
Директива об охране птиц					62	
Операционный список	11			3	13	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	7				13	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Carex supina* Willd. ex Wahlenb., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur., *Bombina bombina* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Всего были выявлены 61 гнездящихся видов птиц, 4 летние посетители, 16 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Ficedula albicollis* Temm., *F. parva* Bechst., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Природный резерват «Кагул» – часть ядра. Необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов; обеспечить покой и дуплистых деревьев; бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками; обеспечить дополнительный корм для парнокопытных видов зимой.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полян и лугов, рубка дуплистых деревьев, удаление кустарников на опушках и скоплений растительных остатков. Рекреация и браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 130,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 4,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 98,9 тыс. лей; всего – 234,0 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; выпаса с регулируемой нагрузкой. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях, резерват опылителей.

Природное и историческое наследие. Палеонтология. Кагул – Средний Плиоцен – Молдавский фаунистический комплекс. *Mammalia. Proboscidae: Deinaterium* sp. *Tylopoda: Paracamelus cf. alexejevi* Nav.

45. Рэдоая

Расположение. Район Сынжерей, лесохозяйственное предприятие Бэлць, лесничество Бэлць (кварталы 44А, 44В, 44С, 44D, 44Е, 44F, 46А, 46В, 46D, 46Е, 46F, 46G, 46Н, 46I, 46J, 46K); Площадь 73,0 / 343,9 га.

47° 45' 3"	сш	28° 9' 39"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 325 м, минимальная – 250 м, средняя – 280 м, перепады – 50-75 м, углы наклона – 6°-11°, преобладающие направления – южное, юго-восточное, восточное; северное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 20 км к востоку от мун. Бэлць, в пределах Чулукской возвышенности.
Рельеф	Водораздел реки Солонец и ее левого притока со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верхняя часть бассейнов реки Солонец и ее левого притока.
Общее геологическое описание	Сложена известняками и чередующимися горизонтами глин и песков баденского яруса, волинского и бессарабского подъярусов миоцена, акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Бельцких лугово-степных равнин и возвышенностей. Солонецкая холмисто-останцовая возвышенность, преимущественно с типичными и выщелоченными черноземами, с фрагментами типчаково-ковыльных ассоциаций.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-bothriochloeta (ischaetum) herbosa*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) veratrosom(nigrum)*, *Fraxineto (excelsior)-Querceta(robur) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (7%); липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого (93%). Формула лесообразующих пород: 7ST1FR1DT1DM; главные виды: ST; сопутствующие породы: FR, TE NU, SC, CI, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 72 (45-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	196			10	106	26
Оценка полноты данных (в %)	50			65	75	80
Красная книга Молдовы		4		2	10	2
Список МСОП					3	
Красная книга Европы	1	1				
Списки Бернской конвенции		1		7	74	11
Списки Боннской конвенции					30	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		7		3
Директива об охране птиц					50	
Операционный список	4	5		3	11	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	1	4		1	12	4

Примеры редких видов растений: *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Ferulago galbanifera* (Mill.) Koch, *Pulsatilla ucrainica* (Ugr.) Wissjul.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L. *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur., *B. bufo* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Выявлены 47 гнездящихся видов птиц, 5 – летние посетители, 10 – мигранты. Преобладают лесные виды. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Урица епос* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Ficedula parva* Bechst., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L., *Sus scrofa* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Crocidura leucodon* Hermann.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Природный резерват. В целом, территория недостаточно изучена. Специальные меры охраны не определены. Необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов, дуплистые деревья, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой в период размножения, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений и дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 15,0 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 5,5 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях

– 22,6 тыс. лей; всего – 43,1 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих видов растений, а также для сбора лекарственных растений. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 75. Exemple: Kirileni 2-La Mardari, Sakarovka 1, Radoaia 1, Radoaia 2-Solonec, Sakarovka, **Наиболее важные находки:** 1. Aleksandreni 4. Кукутень-Трипольское поселенье. Возраст: 5 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 6,2 га; не изучено. 2. Sakarovka 1. Уникальное неолитическое-энеолитическое местнонахождение (культуры Криш и Кукутень-Триполья). Возраст: 6 и 5 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 1,4 га. Изучено.

46. Селиште-Леу

Расположение. Район Ниспорень, лесохозяйственное предприятие Ниспорень-Silva, лесничество Пэручень (кварталы 27-30); Площадь **315,0** /1322,9 га.

47° 5' 44"	сш	28° 5' 28"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 325 м, минимальная – 150 м, средняя – 200-275 м, перепады – 50-125 м, углы наклона – 6°-15°, преобладающие направления – северо-восточное, восточное; южное, юго-восточное, юго-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 60 км к западу от мун. Кишинэу, в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Водораздел и приводораздельные склоны малых притоков реки Прут со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Верхняя часть бассейнов малых притоков реки Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками верхней толщи бессарабского подъяруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса - меотического яруса миоцена и к ммерийского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Лапушнянская пониженная равнина, с обыкновенными, а по низким террасам карбонатными черноземами на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Chrysopogoneto(gryllus)-bothriochloeta herbosa*;
- **леса:** *Querceta(petraea, robur)*, *Carpineto(betulus)-quercetum(petraea) caricosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(petraea) herbosum*, *Quercetum(pubescens) stepposum*;
- **поляны и опушки:** *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-elytrigietia(intermedia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального(15%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального (58%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (10%); чистые дубравы из дуба черешчатого (16%); чистые дубравы из дуба пушистого (1%). Формула лесообразующих пород: главные виды: ST, GO, STP; сопутствующие породы: FR, TE, SC, PA, CI, ULC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 65 (45-75); на территории присутствуют насаждения STP, GO и ST с возрастом 105 лет (27C, 29A, 29R).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	290			13	91	24
Оценка полноты данных (в %)	50			80	75	80
Красная книга Молдовы		6		2	8	2
Список МСОП		1			3	
Красная книга Европы	2					

Списки Бернской конвенции		3		5	66	10
Списки Боннской конвенции					24	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	2		6		2
Директива об охране птиц					41	
Операционный список	24	12		4	10	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	16	6		1	10	3

Примеры редких видов растений: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lilium martagon* L., *Lunaria annua* L., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo bufo* L., *Rana dalmatina* Bonap. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L. **Птицы.** 38 гнездящихся видов птиц, 5 – летние посетители, 6 – мигранты. Преобладают полевые, лесные и степные виды птиц: *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Muscicapa striata* Pall., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber, *Martes martes* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Природный резерват «Селиште-Леу» занимает часть ядра. Конкретные меры сохранения биоразнообразия не определены. Недостаточная защита. Необходимо: сохранять участки со скоплением кустарников и травяной покров полян и лугов, дуплистые деревья; обеспечить покой при размножении и дополнительный корм для парнокопытных видов зимой; бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками. Территория создает благоприятные условия для увеличения численности косули.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полян и лугов, удаление кустарников на опушках и скопления растительных остатков, рубка дуплистых деревьев.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 92,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 7,0 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 96,9 тыс. лей; всего – 196,3 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов животных. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

49. Крикова

Расположение. Мун. Кишинэу, коммуна Крикова. Площадь - / 86,6 га.

47° 09' 07"	сш	28° 51' 25"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 90 м, минимальная – 50 м, средняя – 70 м, перепады – 40 м, углы наклона – 6°-25°, преобладающие направления – северо-восточное, юго-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 10 км к северу от Кишинэу, в пределах Возвышенности Быковских Кодр.
Рельеф	Пойма склоны реки Икел Прут с проявлениями антропогенных и природных (преимущественно обвально-осыпных) процессов.
Бассейн	р. Икел, часть поймы запружено.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинами и песками нижней толщи бессарабского подъяруса, сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Регион степной террасной равнины Нижнего Днестра. Прикодринские увалы, с обыкновенными и выщелоченными черноземами на лёссовидных суглинках различной мощности.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(capillata)-festucetum(valesiaca) teucriosum(chamaedrys, polium)*, *Stipetum(capillata) herbosum*, *Festuceto(valesiaca)-stipetum(capillata) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*, *Poaeto(angustifolia)-festucetum(valesiaca) teucrietum(chamaedrys)*;
- **искусственные посадки:** *Robinia pseudoacacia* L. и *Pinus pallasiana* D. Don.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	268			11	113	11
Оценка полноты данных (в %)	70			80	80	80
Красная книга Молдовы		5		3	11	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы	1					
Списки Бернской конвенции		1		7	79	4
Списки Боннской конвенции					32	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		8		1
Директива об охране птиц					57	
Операционный список	12	5		4	13	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	7	5		2	15	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Aconitum lasiostomum* Reichenb., *Alyssum Gmel.ii* Jord., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Helianthemum canum* (L.) Hornem., *Koeleria moldavica* M. Alexeenko, *Seseli peucedanifolium* Besser, *Thymus moldavicus* Klok. et Shost.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Acherontia atropos* L., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Bufo bufo* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 38 гнездящихся видов, 11 – летние посетители, 7 – мигранты. Преобладают лесные и полевые виды птиц: *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Caprimulgus europaeus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Luscinia luscinia* L., *Sylvia communis* Latham., *S. atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus major* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Miliaria calandra* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Примеры редких видов:** *Dryomys nitedula* Pallas.

Тип собственности и категория пользования. Собственность центральных публичных властей, Собственность локальных публичных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Каменистые известняковые склоны со степной растительностью, в непосредственной близости населенных пунктов. Склоны используются под выпас крупного и мелкого рогатого скота, со значительным превышением допустимых норм. Некоторые участки сильно стравлены, есть несанкционированные свалки мусора. Территория поддерживает сохранение локальных популяций уязвимых видов растений, ценна для поддержания флористического разнообразия, в том числе популяций узкоэндемичных видов *Koeleria moldavica* M.Alexeenko и *Thymus moldavicus* Klok. et Shost. Разнообразие герпетофауны сохранилось благодаря лесным и скалистым склонам к реке Икель, сложному рельефу. Нет специальных мер по охране. Необходимо сохранять места с зарослями кустарников на опушках, привести выпас в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Перевыпас, близость населенных пунктов привели к сильному оскуднению флоры и фитоценозов степных участков. Присутствуют несанкционированные свалки мусора. Искусственные посадки интродуцентов и закустаривание степных склонов приводят к нарушению светового режима территории, понижению рН под пологом сосновых посадок и активному смыву покрова почвы во время обильных ливней и снеготаяний, отчего усиливается оврагообразовательная и оползневая активность. Имеет место как санкционированная так и несанкционированная добыча известнякового камня, удаление кустарников на опушках, удаление скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Не оценена. Рефугий полезной фауны

Природное и историческое наследие. Не оценено.

51. Чимишень

Расположение. Район Анений Ной, лесохозяйственное предприятие Кишинэу, лесничество Вадул-луй-Водэ (кварталы 61-69). Площадь - / 678,7 га.

47° 1' 44"	сш	29° 7' 24"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 200 м, минимальная – 45 м, средняя – 130 м, перепады – 50-130 м, углы наклона – 6°-20°, преобладающие направления – восточное, северное, северо-восточное, северо-западное - 84%; равнина - 7%; южное, юго-западное, западное - 9%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 20 км к востоку от мун. Кишинэу, в пределах Нижнебыковской равнины.
Рельеф	Водораздел и склоны реки Тогатин со слабым воздействием современных природных и антропогенных процессов.
Бассейн	Средняя бассейна реки Тогатин.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинами, песками и, диатомитами нижней толщи бессарабского подъяуса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Быко-Днестровская террасовая расчлененная равнина, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- леса: *Quercetum(robur) graminosum, Carpineto(betulus)-quercetum(robur) caricosum*;
- лесопосадки: *Robinia pseudoacacia* L.
- поляны и опушки: *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto (capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(B).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого. Формула лесообразующих пород: 3ST3NU2SC2DT; главные виды: ST, NU, GO; сопутствующие породы: ARA, FR, GL, PA, PI, PLN, SA, SC, STR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 43 (25-55).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				7	142	23
Оценка полноты данных (в %)				30	70	80
Красная книга Молдовы		4		2	14	1

Список МСОП		1			5	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции		1		6	94	10
Списки Боннской конвенции					43	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				6		2
Директива об охране птиц					75	
Операционный список		10		3	18	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		3		1	18	3

Примеры редких видов растений : нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые** – **примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Bombus paradoxus* (D. Torre), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Anguis fragilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 65 гнездящихся видов птиц, 5 – летние посетители, 29 – мигранты. Главные характерные виды - лесные и водно-болотные: *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Crex crex* L., *Vanellus vanellus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* L., *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Crex crex* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Лесные насаждения в существенной степени состоят из зрелых противоположенных посадок акации. Присутствуют посадка грецкого ореха и поляны. Склон, местами крутой, на котором расположены посадки, спускается к каскаду прудов с прилегающими заболоченными участками и выпасаемыми лугами. Меры охраны не определены, необходимо зонирование. Для охраны животных необходимо сохранять участки с полянами и другие открытые участки, заросли кустарников, дуплистые деревья, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой и покой при размножении, бороться с браконьерством, лисицей и бродячими собаками. Важное место для водно-болотных и лесных птиц, мигрирующих птиц.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Большую часть площади занимают искусственные посадки; в некоторых насаждениях есть американский клен. Чрезмерный выпас склонов, удаление зарослей кустарников и скоплений растительных остатков.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 170,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 14,5 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 201,6 тыс. лей; всего – 386,6 тыс. лей. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях; рефугий опылителей. Пруды частью используются для разведения и ловли рыбы. Территория имеет противоэрозионное и местное рекреационное значение.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

52. Копанка-Леунтя-Талмаза

Расположение. Район Штефан-Водэ, лесохозяйственное предприятие Тигина, лесничество Талмаза (кварталы 6-53); Площадь 198,1 / 2509,3 га.

46° 41' 9"	сш	29° 34' 5"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 188 м, минимальная – 3 м, средняя – 90-135 м, перепады – 50-125 м, углы наклона – 6°-27°, преобладающие направления – юго-западное; юго-восточное; северо-западное; северо-восточное; плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 15 км к юго-востоку от мун. Бендер, в пределах Нижнебыковской равнины.
Рельеф	Водораздел и приводораздельные склоны старицы Старый Днестр и р. Ботна со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Нижняя часть бассейна реки Днестр и р. Ботна.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-глинистыми отложениями нерасчлененной толщи херсонского подъяруса-меотического яруса, пески, глины и известняки новороссийского подъяруса понтического яруса.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Ботнинские высоты, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках, местами с гырнецовым лесом

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Bothriochloeta herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-stipeta(capillata) herbosa*, *Stipeto(lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pennata, pulcherrima)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) herbosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur) poosum*, *Quercetum(pubescens) steposum*, *Populeta(alba)*, *Saliceta(alba)*;
- **поляны и опушки:** *Brometum(inermis)-poosum(angustifolia)*, *Lolieto(perenne)-poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*.

Местообитания европейского значения: 9170(B), 91 НО.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (60%); пойменные берестово-пакленовые дубравы (15%); чистые дубравы из дуба пушистого (15%); чистые пойменные тополевики (8%); пойменные тополевые ивняки (2%). Формула лесообразующих пород: 5SC2ST1STP1FR1DT; главные виды: ST, STP, PLA, GO; сопутствующие породы: FR, PA, JU, VIT, TE, GL, SC, ULC, PI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (30-60); в выделе 41P; 41M дубовые насаждения с дубом черешчатым достигают возраст в 110 лет; в выделах 42A и 42B насаждения с белым тополем PLA достигают 100 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	363			15	187	32
Оценка полноты данных (в %)	70			75	90	90
Красная книга Молдовы		6		3	20	1
Список МСОП		2		1	8	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		2		9	121	18
Списки Боннской конвенции					62	
Директива по местообитаниям, Приложение II		6		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		10		10
Директива об охране птиц					106	
Операционный список	21	6		5	25	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	14	4		2	25	7

Примеры редких видов растений: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Berberis vulgaris* L., *Colchicum triphyllum* G.Kunze, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Crupina vulgaris* Cass., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Erodium ciconium* (L.) L'Her., *Haplophyllum suaveolens* (DC.) G.Don fil., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Listera ovata* (L.) R.Br., *Medicago rigidula* (L.) All., *Pyrus elaeagnifolia* Pall., *Sternbergia colchiciflora* Waldst. et Kit., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *S. tirsia* Stev., *S. ucrainica* P.Smirn., *Valerianella coronata* (L.) DC.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Bombina bombina* L. **Примеры редких видов:** *Elaphe longissima* (Laur.), *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Всего были выявлены 67 гнездящихся видов птиц, 5 летние посетители, 15 видов мигранты. Главные виды - лесные. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *F. subbuteo* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L. *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Luscinia luscinia* L., *Oriolus oriolus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gm., *Falco cherrurg* Grau., *F. vespertinus* L., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Vulpes vulpes* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L. **Рукокрылые:** *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *P. pygmaeus* Leach, *Plecotus austriacus* Fischer, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber. **Рукокрылые:** *Myotis mystacinus* Kuhl, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Вся территория находится в пределах Рамсарского сайта «Нижний Днестр». Небольшая часть территории (198,1 га) формально охраняется в качестве природных резерватов («Копанка», «Леунтя»). Приблизительно на половине территории гырнецы замещены посадками белой акации, в том числе в пределах резерватов. Включает фрагмент старицы Днеста. Не внедрены специальные меры охраны для сохранения биоразнообразия. Важное место для лесных птиц и мигрирующих птиц. Зонирование и меры управления определены в проекте Плана управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр». Важнейшими направлениями являются сохранение гырнецов – богатого комплекса из мозаики лесных и степных ассоциаций и микробиотопов, в том числе: поддержка семенного возобновления дуба пушистого; сохранение полян; борьба с агрессией акации в гырнецах, прежде всего в буфенных зонах; ограничение рубки в старовозрастных участках леса в соответствии с их природоохранным статусом, сохранение старых, маячных и дуплистых деревьев аборигенных видов; приведение выпаса на пастбищах в соответствие с нормативами и их реконструкция.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Порослевое происхождение многих насаждений и слабое семенное возобновление, многочисленные посадки белой акации и ее агрессия в аборигенные экосистемы, чрезмерный выпас склонов, удаление дуплистых деревьев, уничтожение зарослей кустарников, скопления растительных остатков и полян. Местами – высокий фактор беспокойства со стороны местного населения, на части территории – огораживание.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 825,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 37,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 792,5 тыс. лей; всего – 1655,3 тыс. лей. Возможно использование территории для сбора лекарственных растений, регулируемого выпаса – в пределах коммунальных пастбищ, наблюдения ландшафта и редких видов растений и животных. Территория включает фазанью ферму и рекреационный комплекс, а также пункты наблюдения природы, в том числе расположенные на основных туристических маршрутах в Рамсарском сайте. Кроме всего прочего, объектом наблюдений для туристов могут служить летучие мыши, можно организовывать ночные прогулки по лесу с прослушиванием их звуков при помощи ультразвуковых детекторов, или отловом рукокрылых при помощи паутиных сетей для фотографирования. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях; рефугий опылителей.

Природное и историческое наследие. Памятник ландшафтной архитектуры Парк «Leuntea»(21,5 га). Не оценено.

54. Каньон Раковэц

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Сорока (лесное урочище Раковэций де Норд, кварталы 60-61). Площадь - / 568,4 га.

48° 6' 35"	сш	28° 25' 17"	вд
------------	----	-------------	----

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Lucanus cervus* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclydes podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 75 гнездящихся видов птиц, 8 – летние посетители, 47 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Примеры редких видов:** Рукокрылые - *Myotis mystacinus* Kuhl, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Nyctalus noctula* Schreber, *Pipistrellus kuhlii* Kuhl.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В хорошем состоянии находятся наиболее недоступные и удаленные части территории. Не внедрены специальные меры охраны. Для охраны животных необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и скалы, служащих в качестве мест зимовки и воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Удаление зарослей кустарников и скоплений растительных остатков, добыча известняка, в некоторых местах – чрезмерный выпас.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 55,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 5,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 46,6 тыс. лей; всего – 107,4 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов животных. Рефугий опылителей и разнообразных животных, уничтожающий вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

55. Каньон Вэрэнкэу

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Cuhurești (лесное урочище «Нимереука», квартал 4); Площадь - / 259,1 га.

48° 4' 30"	сш	28° 29' 49"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 145 м, минимальная – 90 м, средняя – 120 м, перепады – 10-20 м, углы наклона – 8°-35°, преобладающие направления – южное, юго-западное – 70%; плато – 30%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке республики, на границе с Украиной, в 55 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Днестррвской возвышенности.
Рельеф	высокая пойма и склоны реки Днестр со слабым воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена аргилитами и алевролитами, глинами, известняками, песками каушанской свиты протерозоя. сеноманского яруса мела, баденского яруса, волинского и бессарабского подъярусов, нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Воронковская террасовая равнина с типичными и обыкновенными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum)*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)-potentillosum (arenaria)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaetum(versicolor)-thymoso(marschalliana, moldavicus) teucriosum (chamaedrys)*, *Cricetum(humilis)*;
- **леса:** *Querceto(robur)-carpinetum(betulus)*, *Quercetum(robur)*, *Quercetum(robur) cotinosum*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaetum(angustifolia)*, *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 5SC5PIN; главные виды: PIN, SC; сопутствующие породы: ART, CI, NU. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 15 (10-25).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	175			18	150	20
Оценка полноты данных (в %)	50			80	75	90
Красная книга Молдовы		6		3	16	
Список МСОП		1			6	
Красная книга Европы		1				1
Списки Бернской конвенции		1		10	100	10
Списки Боннской конвенции					45	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		5		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1			11		6
Директива об охране птиц					82	
Операционный список	10	5		5	20	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	6	6		2	21	5

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Berberis vulgaris* L., *Poa versicolor* Bess., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Polygala sibirica* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 69 гнездящихся видов птиц, 7 – летние посетители, 41 – мигранты. Преобладают лесные, водно-болотные, а так же птицы открытых участков. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd, *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel, *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Mustela nivalis* L., *Vulpes vulpes* L., *Martes foina* Erxl. Рукокрылые - *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Eptesicus serotinus* Schreber. В склонах каньона большое количество трещин, щелей и дыр, которые используются рукокрылыми в качестве убежищ. Обнаружены убежища *Rhinolophus hipposideros* Bechstein и *Eptesicus serotinus* Schreber, здесь также возможны убежища *Myotis blythii* Tomes. **Примеры редких видов:** Рукокрылые - *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, *Myotis daubentonii* Kuhl, *M. blythii* Tomes.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд местных населенных пунктов, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В хорошем состоянии находятся наиболее недоступные и удаленные части территории. Не внедрены специальные меры охраны. Для охраны животных необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Удаление скоплений кустарников и скоплений растительных остатков, добыча известняка, в некоторых местах – чрезмерный выпас склонов. Незаконная мусорка прямо у подножья склона, созданная местным населением.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 34,0 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 3,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 28,5 тыс. лей; всего – 65,8 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов растений и животных. Возможна организация экскурсий вдоль обрывистого склона для наблюдения за рукокрылыми с помощью детекторов. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях; рефугий опылителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

56. Каньон Трифэуц

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Сорока (кварталы 34-38); Площадь - / 266,5 га.

48° 7' 42"	сш	28° 19' 57"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 200 м, минимальная – 45 м, средняя – 120-150 м, перепады – 90-150 м, углы наклона – 7°-45°, преобладающие направления – северо-восточное, восточное, юго-восточное, южное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоку на границе с Украиной, в 55 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Днестровской возвышенности.
Рельеф	Высокая пойма и склоны реки Днестр, пойма и нижняя часть склонов малого притока р. Днестр со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена аргилитами и алевролитами, глинами, известняками, песками каушанской свиты протерозоя. сеноманского яруса мела, баденского яруса, волинского и бессарабского подъярусов сарматского яруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, аллювиальных отложений акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. На границе двух ландшафтов: <ul style="list-style-type: none"> • Сорокская возвышенность, с темно-серыми лесными почвами, выщелоченными черноземами маломощных лессовидных суглинках, с дубовыми лесами; • Воронковская террасовая равнина, с типичными и обыкновенными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca)-cariceta(humilis) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(versicolor)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pennata) herbosa*, *Caricetum(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrieta(chamaedrys) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-teucriosum(pannonicum, chamaedrys)*;
- **леса:** *Querceto(robur)*, *Querceto(robur) cotinosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur)*, *Querceto(petraea)-carpineta(betulus)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieto(perenne)-poaeta(angustifolia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(B).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, FR, JU, SC, ULC, NU, VIT, PA, ARA, ART, PLC, SA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 45 (30-60); в выделе 37К; 37 есть древостои дубы и ясеня, которые достигают возраста в 90 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	279			17	152	12
Оценка полноты данных (в %)	60			80	75	70
Красная книга Молдовы		5		4	16	
Список МСОП					6	
Красная книга Европы	3	2				
Списки Бернской конвенции	1	2		9	102	5
Списки Боннской конвенции					45	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		10		1
Директива об охране птиц					83	
Операционный список	28	6		6	20	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	21	5		3	21	

Примеры редких видов растений: *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Cerastium arvense* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Euphorbia volhynica* Bess. ex Racib., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scrophularia vernalis* L., *Staphylea pinnata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Carabus clathratus* L., *Lucanus cervus* L., *Acherontia atropos* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Bufo bufo* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 69 гнездящихся видов птиц, 8 – летние посетители, 40 – мигранты. Преобладают лесные, водно-болотные виды и виды открытых участков. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel, *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Примеры редких видов:** *Dryomys nitedula* Pallas.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд местных населенных пунктов, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В хорошем состоянии находятся наиболее недоступные и удаленные части территории. Не внедрены специальные меры охраны. Для охраны животных необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Удаление скоплений кустарников и у скоплений растительных остатков, добыча известняка, в некоторых местах – чрезмерный выпас склонов.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 136,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 13,0 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 114,7 тыс. лей; всего – 264,2 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов животных. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях; рефугий опылителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

57. Каньон Солонец

Расположение. Район Сорока, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Сорока (лесное урочище Раковэций де Суд, кварталы 58-59); Площадь - / 371,5 га.

48° 3' 52"	сш	28° 25' 58"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 150 м, минимальная – 65 м, средняя – 100-130 м, перепады – 30-40 м, углы наклона – 6°-27°, преобладающие направления – южное, северное, плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке на границе с Украиной, в 45 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Днестрровской возвышенности.
Рельеф	Пойма и склоны реки - правого притока р. Днестр со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Бассейн правого притока р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена аргилитами и алевролитами, глинами, известняками, песками каушанской свиты протерозоя. сеноманского яруса мела, баденского яруса, вольтинского и бессарабского подъярусов, нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, акчагыльского и кеммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Воронковская террасовая равнина, с типичными и обыкновенными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca)-bothriochloetum(ischaetum) potentillosum(arenaria)*, *Festuceto (valesiaca)-bothriochloeta(ischaetum) herbosa*, *Poaeto(versicolor)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Caricetum (humilis)*, *Thymeto(marschalliana)-cariceta(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrieta(chamaedrys)*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(robur)*, *Carpineto (betulus)-querceta(robur)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесообразующих пород: главные виды: ST; сопутствующие породы: FR, JU, NU, ART, CI, PIN, SC, CA, PA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 67 (35-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	252			16	83	12
Оценка полноты данных (в %)	60			80	75	70
Красная книга Молдовы		5		3	8	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы	2	1				
Списки Бернской конвенции				9	65	5
Списки Боннской конвенции					24	

Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		10		1
Директива об охране птиц					35	
Операционный список	18	7		5	9	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	10	4		2	10	

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Berberis vulgaris* L., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Cerastium arvense* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lilium martagon* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Staphylea pinnata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы** Всего были выявлены 47 гнездящихся видов птиц, 10 летние посетители, 4 видов мигранты. Преобладают лесные виды птиц и виды открытых участков: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Carduelis chloris* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *Aquila chrysaetos* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl. **Примеры редких видов:** *Dryomys nitedula* Pallas.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд местных населенных пунктов, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В хорошем состоянии находятся наиболее недоступные и удаленные части территории. Не внедрены специальные меры охраны. Для охраны животных необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Удаление скоплений кустарников и скоплений растительных остатков, добыча известняка, местами – чрезмерный выпас склонов.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 51,1 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 4,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 42,9 тыс. лей; всего – 98,8 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов животных. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

58. Вертюжень-Нападова

Расположение. Район Флорешть, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Cuhurești (лесное урочище «Вертюжень», кварталы 12-14; лесное урочище «Нападова», кварталы 15-17); Площадь - / 825 га.

47° 59' 40"	сш	28° 34' 17"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 183 м, минимальная – 70 м, средняя – 120 м, перепады – 30-70 м, углы наклона – 6°-38°, преобладающие направления – северное, северо-восточное, северо-западное, восточное – 55%; южное, юго-восточное, юго-западное, западное – 28%; плато -17%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке республики, в 65 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Днестровской возвышенности.
Рельеф	Высокая пойма и склоны реки Днестр со слабым воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена аргилитами и алевролитами, глинами, известняками, песками каушанской свиты протерозоя, сеноманского яруса мела, баденского яруса, волынского и бессарабского подъярусов сарматского яруса, нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, аллювиальных отложений акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Воронковская террасовая равнина, типичными и обыкновенными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca)-cariceta(humilis) herbosa*, *Teucrieto(chamaedrys, polium, panonicum)-bothriochloeta(ischaemum)*, *Galieta(mollugo)-teucrietum(chamaedrys)*, *Caraganeto(frutex)-stipetum(capillata)cephalariosum(ucrainica)*, *Poaeto(versicolor)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa*;
- **леса:** *Querceto(robur)-carpineta(betulus)*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(robur) herbosa*, *Carpineto-querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) cotinosum*, *Carpineta (betulus) herbosa*, *Populetum(alba)*.
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieta(perenne) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю, 92 АО(2).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (91%); пойменные тополевики (9%).
Формула лесообразующих пород: 4ST4SC2DT; главные виды: ST, PLA; сопутствующие породы: CA, FR, SC, ULC, NU, VIT, PA, ARA, ART, PLA, PIN, SA, SL. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 40 (25-65); на некоторых выделах дубовые древостои достигают возраст в 90-95 лет (13D, 14F, 16I, 17B, 17C, 17H etc.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	224			15	146	21
Оценка полноты данных (в %)	60			90	80	80
Красная книга Молдовы		4		3	16	1
Список МСОП		1			5	1
Красная книга Европы	2	1				1
Списки Бернской конвенции	1	2		9	97	9
Списки Боннской конвенции					44	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		1		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		9		7
Директива об охране птиц					80	
Операционный список	19	5		3	19	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	11	4		2	21	6

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A verticillatus* L., *Astragalus dolychophyllus* Pall., *Berberis vulgaris* L., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, *Ephedra distachya* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lembotropis nigricans* (L.) Griseb., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Spiraea media* Franz Schmidt, *Staphylea pinnata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* L., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis*

Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Pelobates fuscus* Laur. **ПТИЦЫ.** 47 гнездящихся видов, 8 – летние посетители, 30 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц, но присутствуют и водно-болотные виды. Характерные виды: *Phalacrocorax carbo* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia nisoria* Bechst., *S. borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cignus olor* Gmel., *C. cignus* L., *Pernis apivorus* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila clanga* Pall., *Aquila chrysaetos* L., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Spermophilus citellus* L., *Mus spicilegus* Petenyi, *Apodemus sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. Рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Plecotus austriacus* Fischer, *Myotis daubentonii* Kuhl, *Eptesicus serotinus* Schreber, *Nyctalus noctula* Schreber. **Примеры редких видов:** *Spermophilus citellus* L. Рукокрылые: *Myotis daubentonii* Kuhl.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, фонд местных населенных пунктов, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В хорошем состоянии находятся наиболее недоступные и удаленные части территории. Не внедрены специальные меры охраны. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства, регулирование выпаса.

Угрозы и неблагоприятные факторы. В некоторых насаждениях присутствует американский клен. Высокий фактор беспокойства со стороны местного населения. Рубка старых деревьев и участков старовозрастного леса.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 169,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 16,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 142,2 тыс. лей; всего – 327,7 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов животных. Возможна организация экскурсий вдоль обрывистого склона для наблюдения за рукокрылыми с помощью детекторов. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

59. Немцень-Прут

Расположение. Район Хынчешть между селами Немцень и Котул Морий, площадь 334,7 га. Включает лесохозяйственное предприятие Хынчешть-Сильва, лесничество Онешть (лесное урочище Лунка, кварталы 23-26). Площадь – / 310,7 га.

46° 54' 00"	сш	28° 5' 55"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 27 м, минимальная – 23 м, средняя – 25 м, перепады – 0-5 м, углы наклона – 0°-13°, преобладающие направления – плато - 98%; юго-восточное - 2%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на западе республики, в 57 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Быковской возвышенности.
Рельеф	Пойма р. Прут со слабым воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Пойма р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками, известняками, нижней толщии бессарабского подъяруса сарматского яруса.
Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Лапушнянская пониженная равнина, сложенная глинами и песками, с обыкновенными, а по низким террасам карбонатными черноземами на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo (alba)-populetum(alba)*, *Salicetu (alba) aegopodiosum*, *Populetum(alba) rubosum*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum (stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*;
- **искусственные посадки:** посадки *Populus nigra* L.

Местообитания европейского значения: 92 АО(1).

Типы лесных формаций: пойменная берестово-пакленовая дубрава (15,4%); пойменная дубрава (10%); чистые ивняки (11,8%); пойменные тополевые ивняки (62,8%). Формула лесообразующих пород: 5PLA2SA1ST1DT1DM; главные виды: PLA, SA, ST; сопутствующие породы: PLC, PLN, ULC, SC, PA, AR, GL, ME. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 51 (16-104).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	294		14	16	94	28
Оценка полноты данных (в %)	80		70	80	80	80
Красная книга Молдовы				4	3	3
Список МСОП				1		1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции			1	12	62	11
Списки Боннской конвенции					18	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				12		2
Директива об охране птиц					41	
Операционный список	9			6	4	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	2				4	5

Примеры редких видов растений: *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Carex cespitosa* L., *Cyperus glomeratus* L., *Gnaphalium uliginosum* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: Характерные виды: *Crassiana crassa* Philipsson, *Dreissena polymorpha* Pallas, *Lithoglyphus naticoides* Pfeiffer, *Palingenia longicauda* Olivier, *Corophium curvispinum* Sars, *Katamysis warpachowskyi* Sars.

Насекомые: нет данных. **Герпетофауна. Характерные виды:** *Emys orbicularis* L., *Hyla arborea* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall.

Птицы. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L.

Примеры редких видов: *Egretta alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Млекопитающие:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Arvicola terrestris* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает природный лесной заповедник «Немцень». Разнообразные пойменные биотопы: плавневые тополевые и ивовые леса; луга разного уровня (по площади господствуют заболоченные и сырые луга) деградированные из-за сильного выпаса; водно-болотная растительность. Значительная часть природных лесов заменена на искусственные посадки тополя черного. Антропогенный пресс и неустойчивый водный режим реки Прут определяют уязвимость всех биотопов. Необходимо привести в соответствие с законодательством хозяйственную деятельность в водоохраной зоне Прута. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона, регламентированное кошение, запрещение выпаса.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Режим обводнения территории, нарушенный по срокам и продолжительности, не соответствует естественному, поэтому происходит высыхание мест воспроизводства амфибий. Антропогенное влияние сильное, происходят дальнейшее ослабление порослевых древостоев, активная бесконтрольная ловля рыбы в русле реки и временных водоемах, чрезмерный выпас и удаление кустарников на опушках, загрязнение воды. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, гледичия, береза – около 10%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам. В некоторых насаждениях есть американский клен, который проявляет себя агрессивно в отношении местных видов.

Социальное и экономическое значение. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

60. Сэнэтэука-Жапка

Расположение. Район Флорешть, лесохозяйственное предприятие Сорока, лесничество Кухурешть (лесное урочище «Сэнэтэука I-западное», 140 га: кварталы 19-23, 29-30; лесное урочище «Жапка I-VIII», 166,4 га: кварталы 24-28, 31-33). Площадь **10,0 / 211,0 га.**

47° 59' 7"	сш	28° 42' 50"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 240 м, минимальная – 20 м, средняя – 114 м, перепады – 30-50 м, углы наклона – 6°-38°, преобладающие направления – северное, северо-западное, северо-восточное, восточное - 82%; юго-западное, западное - 7%; плато - 11%;

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке республики, на границе с Украиной, в 50 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Днестрровской возвышенности.
Рельеф	Высокая пойма и склоны долины реки Днестр со средним воздействием антропогенных и природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами известняков, песков и глин сеноманского яруса мела, баденского яруса, вольтинского и бессарабского подъярусов сарматского яруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена, аллювиальных отложений акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Васкауцкая возвышенность, с темно-серыми лесными почвами и выщелоченными черноземами на лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Cariceto(humilis)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) caricosum(humilis)*, *Thymeto(marschalliana, moldavicus)-teucrietum(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum)-teucricos(chamaedrys)-thymosum(marschalliana)*, *Galieto(mollugo)-teucrietum(chamaedrys)*, *Stipeto(pulcherrima)-bothriochloetum(ischaemum) caricosum(humilis)*, *Stipeto(pulcherrima)-bothriochloetum(ischaemum) anthericosum(ramosum)*;
- **леса:** *Querceto(robur)-carpineta(betulus)*, *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) cotinosm*, *Fraxineto(excelsior)-querceta(robur) herbosa*, *Carpineto(betulus)-querceta(robur)*;
- **поляны и опушки:** *Poaetum(angustifolia) herbosum*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесообразующих пород: 6SC1ST1FR1ULM1PIN; главные виды: ST, PIN, SC; сопутствующие породы: CA, FR, NU, PA, PLN, SC, ULM, ULC, VIT, AR, JU. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 22 (15-45).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	202			17	150	20
Оценка полноты данных (в %)	60			80	70	80
Красная книга Молдовы		5		5	16	1
Список МСОП				1	5	1
Красная книга Европы	1	1		1		1
Списки Бернской конвенции		1		9	100	8
Списки Боннской конвенции					44	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	1		10		6
Директива об охране птиц					82	
Операционный список	11	6		7	19	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	7	5		4	21	4

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Stipa pulcherrima* C.Koch. **Характерные и редкие виды животных**

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.), *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 64 гнездящихся видов птиц, 8 – летние посетители, 27 – мигранты. Преобладают лесные виды, но есть и водно-болотные виды открытых участков. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Silvia borin* Dodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel, *Pernis apivorus* L., *Circus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetos* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Spermophilus citellus* L., *Mus spicilegus* Petenyi, *Apodemus sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. Рукокрылые: *Eptesicus serotinus* Schreber (2 колонии численностью около 70 особей), *Myotis mystacinus* Kuhl. **Примеры редких видов:** *Spermophilus citellus* L. Рукокрылые: *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Plecotus austriacus* Fischer.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает геологический памятник «Стынка Жабка». В хорошем состоянии находятся наиболее недоступные и удаленные части территории. Не внедрены специальные меры охраны. Для охраны животных необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства, регулирование выпаса. **Угрозы и неблагоприятные факторы.** Удаление скоплений кустарников и скоплений растительных остатков, добыча известняка, в некоторых местах – чрезмерный выпас склонов. Рубка старых деревьев и участков старовозрастного леса. Высокий фактор беспокойства со стороны местного населения.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 115,0 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов

(фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 10,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 96,5 тыс. лей; всего – 222,4 тыс. лей. Возможно использование территории как генетического резервата редких и исчезающих и образующих ценозы видов растений, а также для: сбора лекарственных растений; наблюдения ландшафта и редких видов животных. Летучие мыши могут служить объектом наблюдений для туристов, можно организовать ночные прогулки по лесу с прослушиванием звуков летучих мышей при помощи ультразвуковых детекторов, или отлов при помощи паутинных сетей и их фотографирование). Наблюдения за *Eptesicus serotinus* Schreber и *Myotis mystacinus* Kuhl можно проводить близ монастыря. Присутствуют многие животные, уничтожающие вредителей сельского хозяйства на окружающих полях. **Природное и историческое наследие.** Общее число археологических памятников: 21. Exemple: Senatovka 1, Senatovka 2, Senatovka 3, Bursuk 1, Zhabka - Odaia Manastirii, Napadova-La Shanc.

61. «Гидигичское море»

Расположение. Муниципий Кишинэу. Площадь – / 945,6 га.

47° 5' 42"	сш	28° 43' 19"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: минимальная – 55,1 м, максимальная – 69,4 м, средняя – 62 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики, в 10 км к северо-западу от мун. Кишинэу, в центральной части Кодринской возвышенности.
Рельеф	Широкая пойма р. Бык со сильным воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Бык.
Общее геологическое описание	Сложена песками, алевролитами и глинами бессарабского и херсонского подъярусов сарматского яруса, нерасчлененной толщи херсонского подъяруса – меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Речанские высоты, со скумпиево-дубовыми лесами на темно-серых лесных почвах и выщелоченных черноземах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Cariceto(hirta)-agrostideta(stolonifera) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum (otrubae)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Glycerietum (aquatica)*, *Glycerietum(plicata)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Butometum (umbellatus)*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum (crispus)*, *Lemnetum(minor)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	279		18	13	140	12
Оценка полноты данных (в %)	60		50	85	90	70
Красная книга Молдовы		3		2	10	
Список МСОП			1	1	5	
Красная книга Европы			1	1		
Списки Бернской конвенции				7	93	4
Списки Боннской конвенции					42	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV			1	8		
Директива об охране птиц					74	
Операционный список	1	5	1	4	18	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		3		2	14	1

Примеры редких видов растений: *Hydrocharis morsus-ranae* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta cygnea* (L.), *Sphaerium lacustris* (M.), *Dreissena polymorpha* (Pall.), *Lymnaea auricularia* (L.), *Viviparus contectus* (Millet), *Planorbis planorbis* (Born), *Haemopis sanguisuga* (L.), *Coenagrion pulchellum* (Van der Linden), *Cloeon simile* (Eaton), *Hydropsiche ornatula* (McLachlan). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 22 гнездящихся видов, 8 – летние посетители, 20 – мигранты. Преобладают водные птицы. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Pandion haliaetus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Ratus norvegicus* Berg., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Здесь запрещена охота. Не внедрены специальные меры охраны. Территория служит важным пунктом остановки мигрирующих птиц. Так как территория – очень важное место воспроизводства многих видов амфибий, было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленной дороге, для миграции амфибий в период воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Присутствие интродуцентов, нехарактерных для данной экосистемы – ель, сосна, гледичия – 10% древостоев; большинство насаждений белого тополя имеют возраст более 80 лет и порослевое происхождение. Неблагоприятные факторы: загрязнение и осушение пойменных участков, уничтожение животных, выпас.

Социальное и экономическое значение. Возможно использование в качестве сенокосного угодья, для посещения туристами с целью наблюдения ландшафта и редких видов растений. Живописное место, где скапливаются водно-болотные птицы, направляющиеся на зимовку. Территория имеет рекреационное значение, примыкая к зоне отдыха Общества охотников и рыболовов.

Природно-историческое наследие. Не оценено.

62. Дезгиня

Расположение. АТО Гагаузия. Площадь – 15,0 / 44,8 га

46° 26' 1"	сш	28° 34' 59"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 60 – 130 м, (максимальная – 130 м, минимальная – 60 м, средняя – 95 м, перепады – 70 м, углы наклона – 4 - 6°, преобладающие направления – северо-западное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики, в 65 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Ялпугской низменности.
Рельеф	Водораздел и склоны между балками, прорезающими правый склон долины р. Ялпугул Маре со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Ялпугул Маре.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками нерасчлененной толщи херсонского подъяруса - меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Ялпугские увалы, преимущественно с обыкновенными черноземами на средние мощных лёссовидных суглинках, с типчаково-ковыльной растительностью.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeta(capillata) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum)-stipeta (capillata, lessingiana) herbosa*, *Stipeta(capillata, lessingiana) herbosa*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeta(capillata, lessingiana)-festucetum(valesiaca)*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*, *Festuceta(valesiaca)-stipeta(ucrainica) herbosa*, *Festuceta(valesiaca)-stipeta(ucrainica, lessingiana) herbosa*, *Festuceta(valesiaca)-stipeta(tirsa) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-elytrigietia(intermedia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	270			4	87	9
Оценка полноты данных (в %)	60			50	95	80
Красная книга Молдовы		2			8	
Список МСОП					4	1
Красная книга Европы	2	1				
Списки Бернской конвенции				2	58	1
Списки Боннской конвенции					27	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	2			2		
Директива об охране птиц					48	
Операционный список	27	5		1	11	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	15	2			10	

Примеры редких видов растений: *Achillea ochroleuca* Ehrh., *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. dasyanthus* Pall., *A. excapus* L., *Centaurea trinervia* Steph., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Crambe tataria* Sebeok, *Dianthus guttatus* Bieb., *D. pallidiflorus* Ser., *Ephedra distachya* L., *Eremogone cephalotes* (Bieb.) Fenzl, *E. rigida* (Bieb.) Fenzl, *Galium volhynicum* Pobed., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Jurinea multiflora* (L.) B.Fedtsch., *Nepeta parviflora* Bieb., *Ornithogalum kochii* Parl., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. tirsa* Stev., *S. ucrainica* P.Smirn.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Iphiclydes podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 3 гнездящихся видов, 7 летние посетители. Преобладают степные и полевые виды птиц. Характерные виды: *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *M.s spicilegus* Petenyi., *Apodemus uralensis* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Тип собственности и категория пользования. Коммунальная публичная собственность.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Участок расположен на территории геоботанического округа Буджакских ковыльных и типчаково-ковыльных степей, входящего в состав Причерноморской (Понтической) провинции. Характерными для данной зоны являются настоящие бедноразнотравные степи с доминированием в травостое сухолюбивых (эвксерофильных) видов ковылей *Stipa ucrainica* P.Smirn. и *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr. В более мезофильных условиях обитания распространены фрагменты сообществ луговых степей с участием мезоксерофильных ковылей (*Stipa dasyphylla*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsa*). Сохранившиеся к настоящему времени фрагменты степей на охраняемых и прилегающей к ним территории представлены антропогенными вариантами настоящих и, частично, луговых степей. Первичные сообщества разной степени нарушенности, сохранившие структуру и флористическое ядро, представлены формациями *Stipetum* и *Festucetum stiposum*. Вторичные сообщества представлены 2 группами: сохранившие доминирование видов первичных степей – *Festuca valesiaca*; с преобладанием вторичных видов, преимущественно *Bothriochloa ischaemum*. Степные сообщества, занимающие небольшую территорию, в состоянии сохранять степные виды растений сравнительно

но недолго, не в состоянии обеспечить нормального функционирования степной экосистемы в целом. Необходимо ввести периодическое кошение и выпас в соответствие с нормативами. Состояние местных популяций герпетофауны и птиц частично угнетенное из за выпаса. Часть ядра имеет статус территории многофункционального использования «Сектор степи на севере «Буджака» (15 га). Необходимо привести пастбищное использование вне резервата в соответствие с нормативами. Охраняемую территорию следует использовать в специальном режиме кошения.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений, возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений, для сбора лекарственных растений; в качестве пунктов посещения в экотуризме для наблюдения степного ландшафта и редких видов растений (в период массового развития); для сенокоса и выпаса. Рефугий насекомых опылителей и энтомофагов, рептилий и птиц, уничтожающих вредителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

63. Барабой

Расположение. Район Дондушень. Площадь 149,0 / 224,5 га

48° 5' 57"	сш	27° 38' 22"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 165 м, минимальная – 110 м, средняя – 134 м, перепады – 10-55 м, углы наклона – 6°-20°, преобладающие направления – плато - 35,9%; восточное - 33,8%; западное - 18,1%; северное - 5,8%; южное, восточное - 6,3%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на севере республики, в 45 км к северо-западу от мун. Бэлць, на границе Северо-Восточной Молдавской возвышенности и Куболтинской равнины.
Рельеф	Высокая пойма и левые склоны долины р. Рэут со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Рэут.
Общее геологическое описание	Сложена известняками и глинами глиен вольтинского и бессарабского подъярусом миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Бельцких лугово-степных равнин и возвышенностей. Тырновская слаборасчлененная равнина, с типичными черноземами на среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Caricetum(riparia)*, *Elytrigieto(repens)-cariceta(hirta) herbosa*, *Elytrigieto(repens) juncozum(compressus)*, *Elytrigietum(repens)-loliosa(perenne) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-pooeta(pratensis) herbosa*, *Alopecureto(arundinacea)-calamagrostidetum(epigeios) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Glycerietum(arundinacea)*, *Glycerietum(plicata)*, *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*, *Eleocharietum(palustris)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	186			6	111	10
Оценка полноты данных (в %)	50			75	75	80
Красная книга Молдовы		2		1	8	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции				5	74	2
Списки Боннской конвенции					36	
Директива по местообитаниям, Приложение II						

Директива по местообитаниям, Приложение IV				5		
Директива об охране птиц					61	
Операционный список	1	3		2	12	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	1	2		1	12	

Примеры редких видов растений: *Caltha palustris* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 41 гнездящихся видов, 9 – летние посетители, 16 – мигранты. Главные характерные виды - луговые и водно-болотные: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *Circus aeruginosus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Motacilla alba* L., *Sturnus vulgaris* L., *Pica pica* L., *Parus major* L., *Passer montanus* L. **Примеры редких видов:** *Ardeola ralloides* Scop., *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Crex crex* L., *Cygnus olor* Gmel., *Pernis ptilorhynchus* L., *Circus cyaneus* Gm. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Nannospalax lucodon* Nord., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L.

Тип собственности и категория пользования. Коммунальная публичная собственность.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает территорию многофункционального использования «Луг с полевицей побегообразующей». Широкая долина реки занята хорошо сохранившимися антропогенными вариантами сообществ высокотравных свежих и сухих лугов с довольно богатым травостоем. Местами отмечены последствия значительного выпаса, необходимо его регулирование в соответствии с нормативами и выделить переувлажненные участки, где выпас недопускается. Отсутствуют защитные лесополосы вдоль берегов реки. Состояние местных популяций герпетофауны частично угнетено из-за выпаса. Для охраны необходимо привести пастбищное использование в соответствии с нормативами, в пределах резерватов заменить на кошение, сохранять участки с травяной растительностью и скоплением кустарников.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, удаление скоплений кустарников.

Социальное и экономическое значение. Возможно использование в качестве: банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений, сенокосного угодья. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Птицы и герпетофауна играют важную роль в регулировании численности млекопитающих и насекомых-вредителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

64. Брынзень и Брынзенские гроты

Расположение. Единецкий район, между селами Буздужень и Брынзень. Площадь 58,0 / 223,1 га. Включает лесное урочище Раковэц, квартал 73; лесное урочище Брынзень, квартал 74 площадью 98,1 га (лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Единец).

48° 5' 16"	сш	27° 9' 8"	вд
------------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 165 м, минимальная – 110 м, средняя – 134 м, перепады – 10-55 м, углы наклона – 6°-20°, преобладающие направления – плато - 35,9%; восточное - 33,8%; западное - 18,1%; северное - 5,8%; южное, восточное - 6,3%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе республики, в 67 км к северо-западу от мун. Бэлць, в пределах Северо-Восточной Молдавской возвышенности.
Рельеф	Крутые обвально-осыпные склоны и пойма р. Раковэц.
Бассейн	Река Раковэц, левый приток р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, рифовыми известняками и глинами волинского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато. Раковецкая равнина, сложенная глинами, с выщелоченными черноземами преимущественно на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(pulcherrima, pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(pulcherrima)-caricetum(humilis) potentillosum(arenaria)*, *Stipeto(capillata)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-poaetum(angustifolia)*, *Koelerieto(cristata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Schivereckieto(podolica)-teucrietum(chamaedrys)*, *Potentilloso(arenaria)-teucrietum(chamaedrys, polium)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **леса:** *Quercetum (robur) herbosum*;
- **поляны и опушки** *Poaetum(pratensis) calamagrostidosum*, *Poaetum(pratensis) herbosum*;
- **луга:** *Poaeto(pratensis)-Lolietum(perenne)*, *Agrostidetum (alba, stolonifera)*, *Lolieto (perenne)-elytrigietal(repens) herbosa*.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 5SC2PA1FR1ME1DT; главные виды: SC; сопутствующие породы: TE, ULC, NU, FR, ME, PA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 22 (4-35).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	358			12	114	10
Оценка полноты данных (в %)	70			90	85	80
Красная книга Молдовы		10		2	12	
Список МСОП		2			4	1
Красная книга Европы	1					
Списки Бернской конвенции		2		8	76	4
Списки Боннской конвенции					35	
Директива по местообитаниям, Приложение II		4		2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		9		
Директива об охране птиц					60	
Операционный список	27	12		4	15	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	17	10		1	15	

Примеры редких видов растений: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. tenuifolius* Lam., *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Briza media* L., *Clematis integrifolia* L., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crepis praemorsa* (L.) Tausch, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Euphorbia angulata* Jacq., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Iris pontica* Zapal., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Potentilla alba* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Staphylea pinnata* L., *Thesium linophyllum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L., *Viola collina* Bess.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Saturnia pyri* (Denis et Schiff.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 34 гнездящихся вида, 8 – летние посетители, 5 – мигранты, 2 – зимуют. Преобладают полевые виды птиц и скал: *Actitis hypoleucos* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Riparia riparia* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L., *Saxicola rubetra* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Sylvia communis* Latham., *Muscicapa striata* Pall., *Lanius collurio* L., *Lanius minor* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *C. corax* L., *Sturnus vulgaris* L., *Emberiza citrinella* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Bubo bubo* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaea* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. silvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Mustela foina* Erxl. **Примеры редких видов:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Тип собственности и категория пользования. Собственность центральных публичных властей (лесной фонд), Собственность местных публичных властей

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает геологические памятники природы «Брынзенские гроты» (14 га) и «Брынзенские рифы» (44 га), испытывающие сильный перевыпас. Памятники разделены необычным для Молдовы селом с сетью зеленых изгородей, облегчающих миграцию фауны. Территория включает прилегающие леса. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и скалы, служащие местами зимовки и воспроизводства, а так же водно-болотные участки. Выпас должен быть приведен в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, удаление зарослей кустарников, добыча известняка. Чрезмерная доля интродуцентных насаждений (акация – 51%, береза – 6%), которые не очень устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозоообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; посещения туристами для наблюдения ландшафта, редких видов (в период массового развития) растений и насекомых, особенно бабочек; использования в качестве пастбищ с регулируемой нагрузкой. Рефугий разнообразных энтомофагов: насекомых, птиц, амфибий и рептилий. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 22,9 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 1,4 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 30,9 тыс. лей; всего – 55,2 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 57. Примеры: Naraska 1-3; Kukoneshtii Veki-In Durduka; Brynzeny 2 – 7, 9, 10, 15; Brynzeny 8-Cyganka; Bynzeni -Tyrla lui Stefan; Brynzeni 13- La Kariera; Brynzeni 14 - La Chimitirul Veki. **Наиболее важные находки:** 1. Brynzeny 1-Mersyna, Верхний палеолит, Брынзенская культура. Возраст: 35-33 тыс. лет до Р.Х. Изучено. 2. Bynzeni -Tyrla lui Stefan, Кукутень-Трипольское поселение. Возраст: 5-4 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 3,2 га. Изучено. 3. Brynzeni 12-Mersyna, Кукутень-Трипольская культура. 4. Brynzeni -Stanistea Vaii Bukshii, Кукутень-Трипольская культура. Возраст: 4 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 5 га. Неизучен.

Палеонтология. В 3 км западнее села Брынзены расположен грот с костями остатками позвоночных позднего плейстоцена - раннего голоцена (палеолит-мезолит археология). **Млекопитающие** представлены более 50 видами среди них: *Canis lupus* L., *Ursus actor* L., *U. spelaeus* Rosen., *Hyaena spelaea* Goldf., *Mustela ermenea* L., *Martes martes* L., *Felys lynx* L., *Pantera spelea* (Goldf.), *Equus latipes* Grom., *Megaceros euryceros* Aldr., *Rangifer tarandus* L., *Bison priscus* Boj., *Cervus elaphus* L., *Coelodonta antiquitatis* Blum., *Mammotus primigenis* Blum., *Lepus europaeus* Pall., *Mormota bobac* Mull., *Castor fiber* L., *Spalax polonicus* Mex., *Lagurus lagurus* Pall., *Mus musculus* L. Более 20 видов **птиц:** *Lagopus lagopus* L., *Lyrurus tetrix* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Anas platyrhynchos* L., *Falco peregrinus* Tunst., *Buteo lagopus* Pont., *Melanocorypha calandra* L., *Pica pica* L., *Turdus viscivorus* L. **Рептилии:** *Emys orbicularis* L., *Lacerta* sp., *Natrix* sp. **Амфибии:** *Rana* sp., *Bufo* sp., *Pelobates fuscus* (Laur.)

65. Скулень-Прут

Расположение. Унгенский район, у с. Скулень. Площадь - / 113,2 га.

47° 19' 40"	сш	27° 35' 59"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 37-40 м (максимальная – 95/40 м, минимальная – 45/37 м, средняя – 38,5 м, перепады – 3 м, углы наклона – 2°.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе республики, в 95 км к северо-западу от мун. Кишинэу, в пределах Центральной молдавской возвышенности.
Рельеф	Широкая пойма меандрирующей р. Прут.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Регион Белцских степных равнин и возвышенностей. Балатинская террасовая и луговая равнина с типичными слабо увлажненными черноземами и пойменных черноземных почв.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*;

Типы лесных формаций: пойменная дубрава (80,6%); пойменные тополевики (6,7 %); чистые ивняки (10,5%); пойменные тополевые ивняки (2,2 %). Формула лесообразующих пород: 4PLA3SC1ST1SA1DM; главные виды: PLA, ST, SA; сопутствующие породы: ULC, FR, JU, PLN, SC, SL. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 46 (20-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	287		11	17	85	21
Оценка полноты данных (в %)	80		70	80	70	90
Красная книга Молдовы		5		3	1	2
Список МСОП				1		1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				10	54	8
Списки Боннской конвенции					15	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				11		2
Директива об охране птиц					38	
Операционный список	4	5		5	2	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		5		3	2	3

Примеры редких видов растений: *Cyperus glomeratus* L., *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: *Crassiana crassa* Philipsson, *Fagotia esperi* Ferrusac, *Dreissena polymorpha* P., *Litoglipus naticoides* Pfeiffer, *Hydropsiche ornatula* Mc Lachlan, *Corophium curvispinum* Sars. **Насекомые – примеры редких видов:** *Elater ferrugineus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Iphiclidus podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (комплекс). **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы.** 69 видов гнездящиеся, 11 видов – залетные летом, 3 – зимующие, 2 – мигрирующие. Орнитофауна характеризуется лесными, водоплавающими и околоводными видами, видами степных и аграрных участков, видами населенных пунктов: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Лесной фонд. Собственность центральных публичных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает разнообразные пойменные биотопы: плавневые тополевые и ивовые леса, луга разного уровня поймы, деградированные вследствие сильного выпаса, а также водно-болотная растительность, развивающаяся на мелководье. Антропогенный пресс и неустойчивый водный режим реки Прут определяют уязвимый характер всех биотопов. Необходимо привести в соответствие с законодательством хозяйственную деятельность в водоохраной зоне Прута. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Обводнение территории по срокам и продолжительности не соответствует происходящему в естественных условиях, приводя к высыханию мест воспроизводства амфибий. Дальнейшее ослабление порослевых древостоев. Активная ловля рыбы в русле реки и временных водоемах, загрязнение вод. Чрезмерный выпас и удаление кустарников на опушках. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация – около 25%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам. В некоторых насаждениях присутствует американский клен, который проявляет себя агрессивно в отношении местных видов.

Социальное и экономическое значение. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 40,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2,4 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 46,7 тыс. лей; всего – 89,8 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

67. Лебэда Албэ

Расположение. Район Леова. Площадь – 30,0 / 58,0 га.

46° 29' 27"	сш	28° 14' 0"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 20 м, минимальная – 15 м, средняя – 17,5 м, перепады – 5 м, углы наклона – 0-2°.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге, в 75 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Саратской низменности.
Рельеф	Пойма, местами заболоченная, и высокая пойма р. Прут со слабым воздействием антропогенных и средним воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами глин и песков верхней толщи бессарабского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Саратовская равнина, с обычными черноземами на мощных лёссовидных суглинках, с фрагментами типчаковой степи.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Cariceto(otrubaе, hirta)-agrostidetum(stolonifera)*, *Alopecureto(arundinacea)-elytrigiet(аrepens)*, *Calamagrostideto(epigeios)-elytrigiet(аrepens) herbosa*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(аrepens)*, *Poaeto(palustris)-agrostidetum (stoloniferae)*, *Elytrigieto(аrepens)-poaeta(pratensis) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(аustralis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*, *Butometum(umbellatus)*, *Glycerietum(aquatica)*, *Glycerietum(plicata)*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(perfoliatus, crispus)*, *Utricularietum(vulgaris)*, *Lemnetum(minor)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	180		8	12	184	22
Оценка полноты данных (в %)	50		40	75	95	80
Красная книга Молдовы		4		1	17	3
Список МСОП			1	1	9	1
Красная книга Европы			1	1		
Списки Бернской конвенции		1		7	121	8
Списки Боннской конвенции					67	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1	1	8		1
Директива об охране птиц					100	
Операционный список	4	7	1	3	25	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	2	4		1	21	4

Примеры редких видов растений: *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Potamogeton natans* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Typha laxmannii* Lepech., *Utricularia vulgaris* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Lymnaea truncatula* (M.), *L. stagnalis* (L.), *L. glutinosa* (M.), *Physa fontinalis* (Draparnaud), *Planorbarius corneus* (L.), *Erpobdella nigricolis* (Brandes). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *L. viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Pall., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 14 гнездящихся видов, 12 – летние посетители, 7 – мигранты. Преобладают водно-болотные виды. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Porzana porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Alcedo atthis* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Arvicola terrestris* L., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Заболоченная местность с зарослями тростника, небольшими озерцами и лугами вокруг них, в пойме Прута, недалеко от реки. Природный резерват «Лебэда Албэ» (часть территории) не репрезентативна, с точки зрения наличия популяций редких и исчезающих растений, но представляет флору и растительность, которая свидетельствует о тотальном отсутствии галофильных группировок и режима природных паводков в этой долине. Резерват испытывает недостаток вод и перевыпас. Не внедрены специальные меры охраны. Так как территория – очень важное место воспроизводства многих видов амфибий, было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленной дороге, для миграции амфибий в период воспроизводства. Приграничная зона частично способствует сохранению птиц. Необходимо регулирование выпаса, обеспечить покой в период воспроизводства, предотвращение пожаров.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Присутствие интродуцентов, нехарактерных для данной экосистемы (ель, сосна, гледичия) – около 10% древостоев; большинство насаждений белого тополя имеют возраст более 80 лет, с порослевым происхождением. Загрязнение и осушение пойменных участков, прямое разрушение животных, выпас и рекреация из за того что территория рядом с г. Леова.

Социальное и экономическое значение. Возможно использование в качестве сенокосного угодия. В водоеме еще встречается *Hirudo medicinalis*, поэтому водоем имеет определенное социальное значение в качестве резервата животного, используемого в медицине. Амфибий и рептилии играют важную роль в водно-болотных экосистемах как потребители и регуляторы численности некоторых млекопитающих и насекомых. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Природные резерваты. Не оценено.

69. Новоандрияшевка

Расположение. Слободзейский район Приднестровья, с. Новоандрияшевка, Ботанический заказник «Новоандрияшевка», Урочище Ново-Андрияшевское Слободзейского лесничества, кв. 2, выделы 1-20 на землях Государственного лесного фонда. Площадь – 71,0 / 233,0 га

46° 49' 26.04"	сш	29° 56' 46.80"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: минимальная – 15 м, максимальная - 120 м, средняя – 67,5 м; склоны северного, северо-западного, южного, юго-восточного, восточного направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики, непосредственно примыкает к с. Новоандрияшевка Слободзейского района.
Рельеф	Южная часть Нижнеднестровской равнины. Овражно-балочный.
Бассейн	Бассейн реки Кучурган.
Общее геологическое описание	Отложения неогеновой системы, средний-верхний плиоцен, верхний киммерий, нижний акчагыл объединенные.
Характеристика ландшафта	Область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Тираспольская плоская террасовая равнина преимущественно с обыкновенными чернозёмами. Ландшафты террасовых степных равнин – междуречья с карбонатными и обыкновенными чернозёмами с типчаково-ковыльной растительностью.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipetum lessingiana* Soó 1948, *Stipetum pennatae* Prodan 1939, *Stipetum pulcherrimae* Soó 1942, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi* (Burduja et al. 1956) Sărbu, Coldea et Chifu 1999 (Syn.: *Bothriochloetum ischaemi* (Krist. 1937) I Pop. 1977) subass. *typicum*, subass. *ephedretosum distachyae* Vițalariu 1973, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacae* (Burduja et al. 1956) Sărbu, Coldea et Chifu 1999 (Syn.: *Medicagini-Festucetum valesiacae* Wagner 1941 auct. rom.) subass. *galatellosum villosae* Pănzaru et Ruschuk subass. nov. prov.;
- **лесные культуры:** посадки *Robinia pseudoacacia*, *Pinus pallaiana*, *Acer platanoides*.

Типы лесных формаций. Состав лесопосадок: 10АКБ, 8КЛО2ОРГ; главные виды: *Robinia pseudacacia*, *Acer platanoides*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 23 (3-42).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	548	16		11	84	12
Оценка полноты данных (в %)	95	50		90		
Красная книга Молдовы	9			2	6	
Красная книга ПМР	22			3	4	1
Список МСОП				1		
Красная книга Европы	2	2		1		
Списки Бернской конвенции		2		6	63	5
Списки Боннской конвенции					19	
Операционный список	42	8		4	7	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	33	7		2	9	

Примеры редких видов растений: *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Gymnospermium odessanum* (DC.) Takht., *Ornithogalum oreoides* Zahar., *Astragalus dasyanthus* Pall., *A. pallescens* Bieb., *Allium podolicum* (Aschers. et Graebn.) Blocki ex Racib., *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Pimpinella titanophila* Woronow, *Poa versicolor* Bess., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Scorzonera mollis* Bieb., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Scutellaria supina* L., *Valeriana tuberosa* L., *Poa versicolor* Bess., *Convolvulus lineatus* L., *Ephedra distachya* L., *Chamaecytisus lindemannii* (Krecz.) Klaskova, *Nepeta parviflora* Bieb., *Rochelia retorta* (Pall.) Lipsky, *Eremogone biebersteinii* (Schlecht.) Holub, *Chamaecytisus ratisbonensis* (Schaeff.) Rothm., *Adonis vernalis* L., *Spiraea crenata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые.** Характерные виды: *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch). **Примеры редких видов:** *Papilio machaon* (L.), *Parnassius mnemosyne* (L.), *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Iphiclides podalirius* L., *Papilio machaon* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch), *Leptidea morsei* Fenton, *Argynnis pandora* Den. et Sch., *Minois dryas* Sc., *Scolia hirta* Schr., *Xylocopa valga* Gerst., *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L.

Герпетофауна. Характерные виды: *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L.. **Примеры редких видов:** *Bombina bombina* L., *Lacerta viridis* Laur.

Птицы. Характерен своеобразный орнитокомплекс, включающий типичные степные кампофильные и склерофильные виды, а также лесные неморальные и лесостепные виды. Основу населения птиц составляют *Lanius collurio* L., *Emberiza calandra* L., *Anthus campestris* L., *Luscinia luscinia* L. Облесенные участки осваивают черный и певчий дрозды (*Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm), зарянка (*Erithacus rubecula* L. Brehm). Территория заказника служит местом кормления и отдыха многих мигрирующих птиц. **Примеры редких видов:** *Crex crex* L., *Otus scops* L., *Coracias garrulus* L., *Pernis apivorus* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus cyaneus* L., *C. pygargus* L., *Aquila heliaca* Sav., *Hieraetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. Регистрируется в заказнике косуля (*Capreolus capreolus* L.). **Примеры редких видов:** *Meles meles* L.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд, Гослесфонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория многофункционального использования (71 га) и прилегающая площадь, включающая крупную овражно-балочную систему с типичной степной растительностью. Хорошее состояние, охранный режим, зона ограниченного пользования, особой государственной охраны. Предложения – демаркация границ, создание защитной зоны, информационное сопровождение заказника (таблички, плакаты и пр.), регулируемый режим посещения и въезда на территорию.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Не регулируемый выпас скота, стихийная рекреация, сбор лекарственных трав, деградация и исчезновение фрагментов степной растительности под лесопосадками.

Социальное и экономическое значение. Резерват эндемичных, реликтовых, редких видов растений, имеет научно-просветительское значение. Древесина, лекарственные травы, сенокосы, пчеловодство, база учебной практики для студентов-биологов. Степная растительность в период цветения и плодоношения (май-июнь) и редкие виды бабочек могут наблюдаться туристами.

Природное и историческое наследие. Не изучено.

72. Комплекс Рашков

Расположение. Каменский район Приднестровья, с. Константиновка, Рашков, Катериновка и Валя-Адынкэ. Территория сформирована тремя урочищами, Валя Адынкэ, Глубокая долина и Бугорня. Площадь – 1340,0 / 1362,5

47° 59' 40"	сш	28° 52' 14"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 50-215 м (133 м), склоны, южного, юго-западного, северо-восточного, северо-западного направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке республики, в 75 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Рыбницкой возвышенности
Рельеф	Пойма и склоны (р. Бугорня притока реки Адынка, р. Глубокая Долина и р. Адынка – левых притоков р. Днестр) с сильным воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Бугорня притока реки Адынка и 2 левых притоков Днестра - р. Глубокая Долина и р. Адынка.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами песчаников, известняков, песков и глин могилев-подольской серии протерозоя, сеноманского яруса мела, баденского яруса, волинского и бессарабского подъярусов сарматского яруса, нерасчлененной толщи херсонского подяруса – меотического яруса миоцена, аллювиальных отложений акчагыльского и киммерийского ярусов плиоцена
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Рашковская террасовая равнина типичными, выщелоченными и оподзоленными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Quercus-Carpinetum*, *Corno-Quercetum roboris*, *Corno-Cerasetum mahalebae*, *Corno-Quercetum roboris subas. caricetosum albae*, *Veratro-Quercetum roboris*; *Amygdaletum nanae*;
- **луга:** *Vinco herbaceae-Chamaecystetum austriacae*;
- **каменистые степи:** *Sempervivo ruthenici-Scivereckietum*, *Vinco herbaceae-Chamaecystetum austriacae*, *Teucro pannonici-Caricetum humilis*;
- **степи:** *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosis*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе*, *Festuceto-Stipetum capitatae*, *Stipetum pannatae*;
- **луга:** *Calamagrostietum epigeios*.

Типы лесных формаций. Состав природных древостоев: 10ДЧ, 8ДЧ2ЛПМ+ГО, 6ДЧ2ГО2ЛПМ, 6ДЧ4ЛПМ+КЛО, 6ГО2КЛО1ДЧ1ЛПМ, 10ДЧ, 6ДКР3ЛПМ1КЛО; главные виды: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*; вторичные или дополнительные виды: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 68 (20-160). Состав лесопосадок: 10ДЧ, 10 ДЧ+ЯО, 8ДКР2КЛО, 8ДЧ2ДКР+АКБ+ГР, 5ДЧ5ЯО, 4ДЧ3ГО2КЛО1ЛПМ, 6ДС3КЛО1АКБ+КЛТ, 10СКР+АКБ+АБР+АНВ, 10СКР+АНВ+АКБ+ЯО, 10ОРГ, 10ЯО, 8АКБ2КЛО, 10АКБ, 10АКБ+КЛТ. Средний возраст или возрастные пределы, лет: ~45 (5-120).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	456			18	90	22
Оценка полноты данных (в %)	90	10				
Красная книга Молдовы				5	5	
Красная книга ПМР				8	?	2
Список МСОП				1		
Красная книга Европы	4	4		1		2
Списки Бернской конвенции		1		11	63	14
Списки Боннской конвенции					17	8
Операционный список	46	24		7	6	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	24	7		4	6	5

Примеры редких видов растений: *Aconitum anthora* L., *A. lasiostomum* Reichenb., *Actaea spicata* L., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Aurinia saxatilis* (L.) Desv., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Genista tinctoria* L., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Gymnocarpium robertianum* (Hoff.) Newm., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Iris pumila* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Peucedanum ruthenicum* Bieb., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Polygala sibirica* L., *Polypodium vulgare* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scrophularia umbrosa* Dumort., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil., *Viburnum opulus* L.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые - примеры редких видов: *Iphiclides podalirius*(L.), *Leptidea morsei* Fenton, *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch), *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia hirta* Schr. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Rana temporaria* L., *Hyla arborea* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Примеры редких видов:** *Bombina bombina* L., *Rana dalmatina* Bonaparte, *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe quatuorlineata* Lacépède, *Elaphe longissima* (Laur.).

Птицы. Богатое население гнездящихся неморальных и лесостепных видов. Его основу составляют *Fringilla coelebs* L., *Erithacus rubecula* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Sitta europaea* L., *Muscicapa albicollis* Pall., *Parus palustris* L., *P. major* L., *P. caeruleus* L., *Passer montanus* L., *Turdus merula* L. и др. Территория урочища служит местом кормления и отдыха многих мигрирующих птиц. Важным для птиц является наличие урочище Глубокая долина зрелого леса со старыми деревьями, мозаичного характера древесно-кустарниковой и травянистой растительности, расположенной на склонах урочищ; крупного ручья, служащего местом водопоя птиц. Позитивно влияет на птиц также слабый фактор беспокойства со стороны человека. Беднее репродуктивный комплекс урочища «Валя Адынкэ». Его основой можно считать *Anthus trivialis* L., *Lanius collurio* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm, *Sylvia atricapilla* L. и *S. communis* Lath. Территория заказника служит местом кормления и отдыха мигрирующих птиц. **Примеры редких видов:** *Strix aluco* L., *Otus scops* L., *Picus viridis* L., *Dendrocopos medius* L., *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus cyaneus* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus*, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. Встречаются здесь кабан (*Sus scrofa* L.) и козуля (*Capreolus capreolus* L.). Фауна рукокрылых насчитывает 6 видов, в том числе характерные для территории - *Myotis daubentonii* и *Nyctalus noctula* Kuhl. В штольне, расположенной вблизи села Валя-Адынкэ, обнаружена ночница Наттерера (*Myotis nattereri* Kuhl) – четвертая точка обитания данного вида в Молдове. **Примеры редких видов:** *Meles meles* L., *Myotis blythii* Tomes, *M. nattereri* Kuhl, *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Тип собственности и категория пользования. Объект ПЗФ ПМР, госсобственность. Леса – гослесфонд ПМР.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Сохранились природные древо-стои со скальным и черешчатым дубом, липой, грабом. Состояние флоры и растительности Петрофильного комплекса Рашков зависит от степени антропогенного воздействия на те или иные участки. В местах частого посещения людьми и выпаса скота аборигенная флора испытывает сильное прямое (сбор цветущих растений, вытаптывание и др.) и опосредованное (внедрение рудеральных видов и пр.) воздействие. В то же время, в пределах комплекса имеются участки, которые можно отнести к эталонным, настолько минимально на них влияние человеческой деятельности. В таких местах растительные группировки сохраняются в своем естественном состоянии. В целом, состояние флоры и растительности комплекса можно оценить как хорошее. Что подтверждается высоким обилием и видовым разнообразием многих редких растений. Специальная охрана растительных ресурсов на территории комплекса осуществляется в настоящее время лишь в рамках задач и обязанностей лесничества, то есть по отношению к древесным породам. Формально урочища Глубокая Долина и Валя-Адынка (ландшафтные резерваты) включены в состав природно-заповедного фонда Приднестровья. В качестве перспективных охранных мер рассматриваются: запрет вырубки и восстановление естественного леса; предотвращение высадки чужеродных видов деревьев и кустарников и удаление интродуцентов, высаженных ранее; создание национального парка на базе «Петрофильного комплекса Рашков»; запрет аренды водоемов и лесных территорий, сооружения частных строений в пределах комплекса, ликвидация частных построек в ур. Бугорня (кв. 12); массовое распространение красочных информационных плакатов (проспектов) о редких видах флоры среди местного населения, а также в учебных заведениях Каменского и Рыбницкого районов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Незаконное строительство дорог и строений в урочище «Бугорня». Сплошная вырубка леса (урочище «Глубокая Долина»). Перевыпас скота. Сбор и выкопка редких и лекарственных растений. Замусоривание территории.

Социальное и экономическое значение. Комплекс имеет рекреационное значение для жителей Приднестровья, служит местом сбора ягод и грибов, а также является источником древесины (дров) для местных жителей. Сенокосение, сбор лекарственных трав, пчеловодство, база учебной практики для студентов-биологов.

Природное и историческое наследие. Вероятно, это наиболее богатое в Приднестровье скопление археологических памятников, их общее число – 38. **Наиболее важные находки** – Рашков 7-Млыны. Верхнепалеолитическое многослойное местонахождение. Возраст: 20 тысячелетие до Р.Х. Площадь не определена точно.

73. Дубэсарь: сектор Жура-Михайловка

Расположение. Сектор Днестра между селами Жура, Михайловка, Рыбницкого района, Гармацкое Дубоссарского района. Площадь - / 290,8 га.

47° 28' 03.72"	сш	29° 56' 40.29"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 26-130 м (78 м). Склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики, примыкает к южным отрогам Подольской возвышенности.
Рельеф	Эрозионно-балочный. Балки и склоны, открывающиеся в долину Днестра.
Бассейн	Долина Днестра.
Общее геологическое описание	Отложения неогеновой системы, среднего миоцена, сарматского регионаруса бессарабского региоподъяруса.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато. Мокрянская террасовая равнина с обыкновенными и типичными чернозёмами. Расширенная пойма реки Днестр. Ландшафты степных равнин - поймы со злаковыми, бобово-злаковыми, злаково-осоковыми лугами и травянистыми болотами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи и камеснистые степи:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе subass. typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе subass. galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Teucrio pannonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Campanulo sibiricae – Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina [Festucetalia valesiacaе]*;
- **лесные культуры:** посадки *Quercus rubra*, *Quercus robur*, *Acer platanoides*, *Tilia cordata*, *Cerasus mahaleb*, *Elaeagnus angustifolia*, *Robina pseudacacia*, *Pinus pallasiana*, etc.;
- **водно-болотная растительность:** не изучена, доминирует *Phragmiteta australis*.

Типы лесных формаций. Состав лесопосадок: 6ДКРЗДЧ1КЛО, 8ЛПМ2КЛО+КЛЯ, 6КЛОЗДЧ1ВМ, 6АНВ2ЛХУ1АКБ1СКР, 10СКР, 10АКБ, 7АКБ2ВШМ1ЛХУ+АНВ, 10ОРГ8ВМ2АКБ, 8ЛХУ2АКБ, 10ВШМ. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 27 (7-45).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	212	3	104	8	133	9
Оценка полноты данных (в %)	70	10		90	50	30
Красная книга Молдовы					6	
Красная книга ПМР	5			2	2	
Список МСОП			1	1	3	
Красная книга Европы			1	1		
Списки Бернской конвенции				5	82	4
Списки Боннской конвенции					36	
Операционный список	11	3	2	2	9	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	5			2	10	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Arum orientale* Bieb., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta piscinalis* (L.), *Unio pictorum* (L.), *Astacus leptodactylus* (Eschscholtz), *Dreissena polymorpha* (Pallas), *Proclaeon ornatum* (Tchernova), *Eryobdella octoculata* (L.), *Hydropsiche angustipennis* (Curtis). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.), *Theodoxus transversalis* (C.Pfeiffer). **Насекомые.** Энтомофауна мало изучена. **Примеры редких видов:** *Iphiclides podalirius* L., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Rana ridibunda* Pall., *R. esculenta* L. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coluber caspius* Gmel.. **Птицы.** Орнитофауна включает водно-болотный комплекс, виды склерофильной экологической группировки и птиц, связанных с древесно-кустарниковой растительностью. В период миграций и на зимовке встречается большое количество лимнофильных птиц, доминируют *Anas platyrhynchos* L., *Fulica atra* L. **Млекопитающие.** Фауна млекопитающих урочища изучена слабо. Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. Фауна рукокрылых насчитывает 6 видов, обычными являются: *Myotis daubentonii* Kuhl и *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes.

Тип собственности и категория пользования. Лесные культуры – гослесфонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Склоны коренного берега Днестра (346 га), покрытые степными сообществами и искусственными посадками древесных культур, сектор реки с зарослями водно-болотной растительности. Действует запрет на выпас. Необходимо ввести регламентированный выпас и организовать места рекреации для туристов. Обеспечить охранный режим территории.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неконтролируемый выпас, сенокошение, сбор лекарственных трав, заготовка дров. Ущественные колебания уровня воды в реке.

Социальное и экономическое значение. Не оценено. Территория может быть использована как туристический объект.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

74. Паланка

Расположение. Район Штефан-Водэ, пойма реки Днестр от села Тудора до границы с Украиной. Площадь – / 1466 га.

46° 24' 32"	сш	30° 6' 33"	вд
-------------	----	------------	----

Абсолютные высоты: 0,3–2,0 м (26 м)

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 116 км к юго-востоку от мун. Кишинэу, в 61 км к юго-востоку от мун. Тираспол в пределах северо-восточной части Когылникской равнины
Рельеф	Низкая пойма р. Днестр
Бассейн	Нижняя, приустьевая часть бассейна р. Днестр, Днестровский лиман
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, известняками верхней толщи херсонского подяруса миоцена
Характеристика ландшафта	Нижнеднестровская пойма с пойменно-луговыми и иловато-болотными почвами, плавневыми лесами и травяными болотами

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) phragmitosum(australis)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Salicetum(alba) typhosum*, *Populeta(alba)*, *Fraxinetum-Populeto(alba)-ulmosum*;
- **луга:** *Cariceto(otrubaе, hirta)-agrostidetum(stolonifera)*, *Alopecureto(arundinacea)-elytrigiet(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Poaeto(palustris)-agrostidetum(stoloniferae)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Butometum(umbellatus)*, *Scirpetum(tabernaemontanum)*, *Eleocharieta(palustris)i*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(perfoliatus, crispus)*, *Lemnetum(minor, trisulca)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(1).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	135	1	64	10	161	19
Оценка полноты данных (в %)	80	20	70		80	80
Красная книга Молдовы		1			18	4
Список МСОП	1		1		4	2
Красная книга Европы	1		1			
Списки Бернской конвенции	1		1	7	110	9
Списки Боннской конвенции					60	
Директива по местообитаниям, Приложение II				7		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV			1			
Директива об охране птиц					89	
Операционный список	6		1	1	23	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	2	1		2	21	5

Примеры редких видов растений: *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Salvinia natans* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: *примеры редких видов:* *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые - примеры редких видов:** *Carabus clathratus* L. **Герпетофауна:** Характерные виды: *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L. **Птицы.** Лесные, луговые, водно-болотные и полевые виды, преобладающие мелкие воробьиные. Много птиц водно-болотного и лугового комплекса. Часто встречаются различные виды цапель, дятлы, совы, ракши, фазан. На миграциях также обычны кулики, утки, хищные птицы. Отмечено 73 гнездящихся видов, 48 видов – на миграции. **Примеры редких видов:** *Haliaeetus albicilla* L., *Falco vespertinus* L., *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Crex crex* L., *Coracias garrulus* L., *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardea alba* L., *Plegadis falcinellus* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *Ciconia nigra* L., *Ardeola ralloides* Scop., *Circus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila chrysaetos* L., *Pandion haliaetus* L. **Звери.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L., *Cervus elaphus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Mustela putorius* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreber., *Mustela lutreola* L.

Тип собственности и категория пользования. 143,9 га покрытые лесной растительностью находятся в собственности государства (Государственное предприятие по лесному хозяйству Тигина), около 50 га – коммуне Паланка. Пастбища и болота принаблежат селам Тудора и Паланка.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Сектор охватывает прибрежную водоохранную полосу от села Тудора на юг по течению Днестра до границы с Украиной, принадлежащую государственному водному и лесному фондам (лесные территории 143,6 га в урочище «Паланка»), а также примыкающие пастбища и территорию бывшего рыбхоза с. Паланка, расположенную к югу от села Паланка до границы с Украиной. В урочище «Паланка» на очень низких меандрах сохранились естественные длительно затопляемые паводками Днестра 50-95-летние плавневые леса: пойменные ивовые (фрагменты сырого пойменного ивняка - 7Sa3Pla и 9Sa1Fra) и влажные тополевики формации *Populeta (alba)* и их производные - 10Pla, 7Pla3Sa, 6Pla3Fra1Sa, 6Pla3Sa1Ara, 5Pla3Fr2Ulv. На некоторых участках доминирующая роль переходит к ясеню – сообщества *Fraxinetum-Populeto (alba)-ulmosum* (6Fr2Ulm2Fra, 5Fra3Ulv2Sa, 5Fr5Fra, 4Fra2Fr4Ara), повышенные элементы рельефа, затопляемые на меньший срок, – ясеневыми лесами с участием дуба черешчатого (6Fr2St1Pa1Pla, 5Fr2St2Pla1Dt, 6Fr2St2Ulv, 5Fr3Fr2St). В целом, около 80% насаждений порослевого происхождения; искусственные насаждения составляют 20%; 24% насаждений низкопроизводительные; около 65% составляют низкополотные насаждения и редины. Заболоченные территории, прилегающие к территории водного фонда в последнем меандре и пруды бывшего рыбхоза, относящиеся к примэрии Паланка, заняты травяными болотами и заболоченными лугами. Часть Рамсарского сайта «Нижний Днестр», зонирование и меры управления предложены в проекте плана управления сайтом. **Угрозы и неблагоприятные факторы.** Браконьерская охота. Заращение небольших озер. Остатки строний рыбхоза нарушают облик ландшафта.

Социальное и экономическое значение. Одна из наиболее крупных болотных территорий в Молдове с явным природным развитием. Туристический объект для наблюдения пойменного ландшафта, лесов, редких видов растений и скоплений птиц. Многие виды птиц, кабан и косуля являются объектами любительской

охоты, здесь довольно многочисленны. Возможные ежегодные доходы от использования продуктов леса: от заготовки и продажи леса – 47,2 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 2,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 45,3 тыс. лей; всего – 94,7 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

76. Овраг Будэй

Расположение. Район Тараклия, у села Будэй. Площадь **16,0 / 324,6** га.

45° 52' 02"	сш	28° 25' 28"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 35-150 м, северо-восточные склоны.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге, в 135 км к югу от мун. Кишинэу на границе Тигечской возвышенности и Кагульской равнины.
Рельеф	Овраг на правом склоне р. Салчия Маре правого притока р. Ялпугул Маре со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Салчия Маре.
Общее геологическое описание	Сложена песчанистыми отложениями новороссийского подъяруса понтического яруса и нерасчлененной аллювиальной толщи киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Botriochloeta herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta(ischaetum)*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(capillata) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*;
- **искусственные посадки:** монокультуры *Robinietum(pseudacacia)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	206			7	96	8
Оценка полноты данных (в %)	50			70	80	70
Красная книга Молдовы		4		2	7	
Список МСОП					4	1
Красная книга Европы	1	1				
Списки Бернской конвенции		1		6	69	2
Списки Боннской конвенции					22	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		6		
Директива об охране птиц					42	
Операционный список	7	8		3	10	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	5	4		1	9	

Примеры редких видов растений: *Allium paniculatum* L., *Astragalus excapus* L., *A. dasyanthus* Pall., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cynosurus cristatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum fimbriatum* Willd.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus argillaceus* Scop., *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Podarcis tauricus* Pall., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 60 гнездящихся видов птиц, 5 летние посетители, 1 летние посетители, 18 ви-

дов мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *Anisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Тип собственности и категория пользования. Публичная собственность местных населенных пунктов. **Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны.** Памятники природы геологический «Овраг Будэй» и палеонтологический «Обнажение палеофауны» находятся на этой территории, которая представляет собой преимущественно степные участки и поддерживает множество видов редких растений, в том числе лекарственные. Охрана видов охраняемых государством связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению степными территориями. Положения по охране растительного мира, предусмотренные в регламентах управления памятников природы не способствуют поддержанию видов, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны. Необходима разработка этих мер, однако в первую очередь необходимо привести выпас в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы Чрезмерный выпас влияет негативно на экосистемы и на охраняемых видов; удаление скоплений кустарников, и разрушение мест зимовки герпетофауны.

Социальное и экономическое значение. Территория имеет значение для выпаса животных местного населения. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Рефугий опылителей и многих групп животных (амфибии и рептилии, птицы и др.), имеющих значение для регулирования численности некоторых млекопитающих и насекомых вредителей.

Природное и историческое наследие. Исторические памятники не оценены. **Палеонтология.** Middle Pliocene-молдавский фаунистический комплекс. **Reptilia.** *Testudines:* *Testudo* sp. *Serpentens:* *Coronella austriaca* Laur., *Natrix* cf. *sansaniensis* (Lartet). **Mammalia.** *Primates:* *Dolichopithecus* cf. *ruscinensis* Deperet., *Lagomorfa:* *Pliopentolagus moldaviensis* Gureef et Konkova., *Trichizolagus dumitrescuae* Rad. et Samson., *Ochotona antiqua* (Argilopolo et Pidoplitschko), *O.* cf. *exima* Khomenco. **Rodentia:** *Trogontherium* cf. *minus* Newton, *Promimomys moldavicus* (Kormos), *Pliomys* cf. *kowalskii*, Schewtchenko., *Apodemus* cf. *dominans* Kretzoi. **Artiodactyla:** *Paracamelus alexejevi* Havesson., *Procapreolus cusanus* Croizet et Jobert., *Cervus* sp., *Gazella* sp.

77. Овраг Мусаиту

Расположение. Район Taraclia Площадь 5,0 / 160,3 га

45° 49' 12"	сш	28° 30' 12"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 35 - 130 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге, в 135 км к югу от мун. Кишинэу на границе Тигечской возвышенности и Кагульской равнины.
Рельеф	Овраг на правом склоне р. Салчия Маре правого притока р. Ялпугул Маре со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Салчия Маре.
Общее геологическое описание	Сложена песчанистыми отложениями новороссийского подъяруса понтического яруса и нерасчлененной аллювиальной толщи киммерийского и акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Botriochloeta herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum)*, *Festuceto (valesiaca)-stipeta (capillata) herbosa*, *Artemisieta (santonica) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Elytrigieto (angustifolia)-foliata (perenne) herbosa*.
- **искусственные посадки:** монокультуры - *Robinietum (pseudacacia)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	190			9	96	8
Оценка полноты данных (в %)	40			80	80	70
Красная книга Молдовы		5		3	7	
Список МСОП					4	1
Красная книга Европы	1					
Списки Бернской конвенции		1		8	69	2
Списки Боннской конвенции					22	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		8		
Директива об охране птиц					42	
Операционный список	10	9		4	10	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	7	5		1	9	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Astragalus excapus* L., *A. dasyanthus* Pall., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Cynosurus cristatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum fimbriatum* Willd., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus fragrans* (Pall.), *Scolia maculata* (Drury), *Papilio machaon* (L.), *Iphiclydes podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis tauricus* Pall., *Natrix natrix* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 60 гнездящихся видов птиц, 5 – летние посетители, 18 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Erithacus rubecula* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Bodd., *S. atricapilla* L., *Ficedula parva* Bechst., *F. albicollis* Temm., *Parus major* L., *P. caeruleus* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Falco cherrug* Gray, *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm. *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Spermophilus suslicus* Guld.

Тип собственности и категория пользования. Публичная собственность местного населенного пункта.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Геологический и палеонтологический памятник природы «Овраг Мусаиту» находится на этой территории, которая представляет собой преимущественно степные участки, и поддерживает множество видов редких растений, в том числе лекарственных. Охрана видов, охраняемых государством, связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению степными территориями. Положения по охране растительного мира предусмотренные в регламентах управления памятником не обеспечивают поддержание видов, охраняемых государством. Не внедрены специальные меры охраны. Необходима разработка этих мер, однако в первую очередь необходимо привести выпас в соответствие с нормативами. Необходимо сохранять места со скоплениями кустарников.

Угрозы и неблагоприятные факторы Чрезмерный выпас влияет негативно на охраняемые территории; удаление скоплений кустарников, и разрушение мест зимовки.

Социальное и экономическое значение. Территория имеет значение для выпаса животных местного населения. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта.

шафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Рефугий опылителей и разнообразных животных, уничтожающий вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Исторические памятники не оценены. **Палеонтология.** Musaitu - Middle Pliocene - молдавский фаунистический комплекс. **Mammalia. Primates:** *Dolichopitecus cf. rusciniensis* Deperet. **Insectivora:** *Talpa minor* Freudenberg., *Soricidae*. Gen.?. **Lagomorfa:** *Pliopentolagus moldaviensis* Gureef et Konkova., *Hypolagus brachygnathus* Kormos., *Pratilepus kutschurganicus* I.Top., *Ochotona* sp. **Rodentia:** *Castoridae*. Gen.?, *Microspalax cf. compositodontus* W.Top., *Cricetinae*. Gen.?. **Murinae.** Gen.?. *Pliomys cf. kowalskii* Schev., **Perissodactyla:** *Hipparion* sp., *Dicerorhinus cf. megarinus* (Christol). **Artiodactyla:** *Cervidae*. Gen.?. *Bovinae* Gen.?. **Tylopoda:** *Paracamelus cf. alexejevi* Hav. **Proboscidae:** *Mostodont borsoni* Hays., *Anancus ex. Gr. Arvernensis.*, **Carnivora:** *Vulpes* sp. **Reptilia. Testudines:** *Melanochelys mossrzyi* (Mlinarski). **Sauria:** *Pseudopus cf. panonicus* (Kormos). **Serpentens:** *Coluber gemonensis* (Laur.), *Elaphe longissima* (Laur.), *Natrix longivertebrata* Szyndlar, *Vipera cf. kuchurganica* Zerova.

78. Буджак

Расположение. АТО Гагаузия, возле с. Буджак. Площадь – 60,0 / 162,8 га

46° 41' 32"	сш	28° 23' 12"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 60-120 м. Склоны западной и северо западной экспозиции.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге, в 70 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Ялпугской низменности.
Рельеф	Левые склоны балки, прорезающей левые склон долины р. Ялпугул Маре со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Ялпугул Маре.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками нерасчлененной толщи херсонского подъяруса - меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Буджакских степных расчлененных равнин. Ялпугские увалы, преимущественно с обыкновенными черноземами на средние мощных лёссовидных суглинках, с типчаково-ковыльной растительностью.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(capillata, lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto (capillata, lessingiana)-bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Stipetum(capillata, lessingiana) crinitariosum (villosa)*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Galieta(verum)-festucetum(valesiaca)*, *Festucetum(valesiaca) caricosum (praecox)*, *Stipeto(ucrainica)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto (valesiaca)-Stipeta (ucrainica, lessingiana) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(tirsa) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) elytrigiosum*, *Poaetum(angustifolia) caricosum(praecox)*, *Bothriochloetum(ischaemum) herbosum*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	333			4	63	10
Оценка полноты данных (в %)	80			50	95	70
Красная книга Молдовы		6			4	
Список МСОП		1			4	
Красная книга Европы	5	1				
Списки Бернской конвенции				2	45	2
Списки Боннской конвенции					22	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV	5			2		
Директива об охране птиц					30	
Операционный список	43	10		1	9	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	23	4			7	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Colchicum fominii* Bordz., *Crambe tataria* Sebeok, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus pallidiflorus* Ser., *Ephedra distachya* L., *Eremogone cephalotes* (Bieb.) Fenzl, *E. rigida* (Bieb.) Fenzl, *Galium volhynicum* Pobed., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum oreoides* Zahar.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Bombus paradoxus* (D. Torre), *Bombus argillaceus* Scop., *Bombus fragrans* (Pall.), *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclydes podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Podarcis tauricus* Pall., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur.

Птицы. 18 гнездящихся видов, 5 мигрирующие виды, 12 видов встречаются на летних трофических миграций. Преобладают степные и полевые виды. Характерные виды: *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L., *Saxicola rubetra* L., *Lanius collurio* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *M. spicilegus* Petenyi., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Публичная собственность местных населенных пунктов

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Участок расположен на территории геоботанического округа Буджакских ковыльных и типчаково-ковыльных степей, входящего в состав Причерноморской (Понтической) провинции. Часть его представлена природным резерватом «Буджак» (56 га) и территорией многофункционального использования «Участок степи на севере Буджака» (4 га), другая часть - участками степей, примыкающие с севера и запада и переходящими на противоположную часть холма на склон южного направления, южная часть которого граничит с частными сельскохозяйственными владениями. Холмистая степь с небольшими лощинами вдоль склонов, создающими более влажные условия обитания, что улучшает трофические условия и облегчает дефицит воды для подвижных насекомых. Заказник был создан с целью поддержания девственной степи с ковылями и охраны разнообразных видов лекарственных растений. Это одна из самых богатых участков, с точки зрения разнообразности видов и фитоценозов. Лекарственные растения составляют 33%, эфиромасличные – 12%, эфиромедоносные – 12%, кормовые – 33%. Охрана видов охраняемых государством связана с поддержанием и ограничением деятельности по управлению степными территориями. Характерными для данной зоны являются настоящие бедноразнотравные степи с доминированием в травостое сухолюбивых (эвксерофильных) видов ковылей *Stipa ucrainica* P.Smirn. и *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr. В более мезофильных условиях обитания распространены фрагменты сообществ луговых степей с участием мезоксерофильных ковылей (*Stipa dasyphylla*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*). Сохранившиеся к настоящему времени фрагменты степей на охраняемых и прилегающей к ним территории представлены антропогенными вариантами настоящих и, частично, луговых степей. Первичные сообщества разной степени нарушенности, сохранившие структуру и флористическое ядро, представлены формациями *Stipetum* и *Festucetum stiposum*. Вторичные сообщества представлены 2 группами: сохранившие доминирование видов первичных степей – *Festuca valesiaca*; с преобладанием вторичных видов, преимущественно *Bothriochloa ischaemum*. На используемых под выпас склонах вблизи резерватов распространены сообщества с господством вторичных видов и довольно сильно стравленным травостоем, со значительным участием в составе травостоя сорных и непоедаемых видов. Степные сообщества, занимаемые такую мелкую территорию, в состоянии сохранять степные виды растений сравнительно недолго, не в состоянии обеспечить нормального функционирования степной экосистемы в целом. В связи с этим необходимо расширить охраняемую территорию ядра. Положения по охране растительного мира предусмотренные в регламенте управления в природном резерватом соответствуют в целом необходимости поддержания видов, охраняемых государством. Необходимо ввести периодическое кошение по частям на охраняемых участках, а на остальной части в первую очередь привести выпас в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас влияет негативно на охраняемых территориях; сжигание растительности.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Территория имеет значение для выпаса животных местного населения. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водноболотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Рефугий опылителей и разнообразных животных, уничтожающий вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

79. Никольское-степь

Расположение. Слободзейский район Приднестровья, с. Никольское. Слободзейское лесничество, земли Государственного лесного фонда. Площадь – / 103,3 га.

46° 52' 42.06"	сш	29° 52' 07.43"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 30–120 м (75 м), склоны северного, южного, юго-западного, восточного направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики, непосредственно примыкает к с. Никольское Слободзейского района.
Рельеф	Южная часть Нижнеднестровской равнины. Овражно-балочный.
Бассейн	Бассейн реки Кучурган.
Общее геологическое описание	Отложения неогеновой системы, средний-верхний плиоцен, верхний киммерий, нижний акчагыл объединенные.
Характеристика ландшафта	Тираспольская плоская террасовая равнина преимущественно с обыкновенными чернозёмами. Ландшафты террасовых степных равнин – междуречья с карбонатными и обыкновенными чернозёмами с типчаково-ковыльной растительностью.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipetum lessingianaе*, *Stipetum pulcherrimaе*, *Taraxaco serotinaе-Bothriochloetum ischaemi*, *Bothriochloetum ischaemi* subass. *typicum*, subass. *ephedretosum distachyae* Vițalariu 1973, *Taraxaco serotinaе-Festucetum valesiacaе* subass. *galatellosum villosaе* Pânzaru et Ruschuk subass. nov. prov.;
- **лесные культуры:** посадки *Robinia pseudacacia*.

Типы лесных формаций. Состав лесопосадок: 10АКБ. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 27 (4-46).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	292	6		11	31	7
Оценка полноты данных (в %)	95	20		90	40	40
Красная книга Молдовы				2	1	
Красная книга ПМР	11			3	2	1
Список МСОП				1	2	
Красная книга Европы	1	1		1		
Списки Бернской конвенции		1		6	2	3
Списки Боннской конвенции					10	
Операционный список	26	6		4	2	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	11	4		2	2	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Allium paniculatum* L., *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Astragalus dasyanthus* Pall., *Berberis vulgaris* L., *Centaurea trinervia* Steph., *Cerastium semidecandrum* L., *Chamaecytisus lindemannii* (V.I. Krecz.) Klaskova, *Ch. ratisbonensis* (Schaeff.) Rothm., *Ch. rochelii* (Wierzb.) Rothm., *Colchicum triphyllum* G.Kunze, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Eremogone biebersteinii* (Schlecht.) Holub, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Limonium Gmel.ii* (Willd.) O.Kuntze, *Pleconax conica* (L.) Sourkova, *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult. fil., *Verbascum phoeniceum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Характерные виды: *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Iphiclidus podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Примеры редких видов:** *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Iphiclidus podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur., *Bombina bombina* L. **Примеры редких видов:** *Triturus cristatus* Laur., *Bufo bufo* L. **Птицы.** Характерные виды: типичные степные кампофильные и склерофильные виды. Основу населения птиц составляют *Alauda arvensis* L., *Emberiza calandra* L., *Lanius collurio* L., *Anthus campestris* L., *Saxicola torquata* L., *Sylvia communis* Lath., *Emberiza hortulana* L. Территория участка служит местом кормления и отдыха многих мигрирующих птиц.

Примеры редких видов: *Circus cyaneus* L., *Coracias garrulus* L. (гнездилась в 90-х гг.). **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Nannospalax leucodom* Nordmann, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. В первой половине 90-х гг. 20-го века здесь существовала колония крапчатого суслика (*Spermophilus suslicus* Gldenstdt). **Примеры редких видов:** *Meles meles* L.

Тип собственности и категория пользования. Гослесфонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Состояние растительности удовлетворительное. Присутствует стихийная неконтролируемая рекреация, выпас, сбор лекарственных трав. Территория не охраняется. Рекомендуется охранный режим и регулирование пользования (ограничение выпаса).

Угрозы и неблагоприятные факторы. Выпас, рекреация, сбор лекарственных трав.

Социальное и экономическое значение. Рефугиум редких видов растений. Древесина, лекарственные травы, сенокосы, пчеловодство, база учебной практики для студентов-биологов.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

80. Кицканский лес

Расположение. Слободзейский район, с. Кицканы, г. Слободзея площадь - / 1286,2 га

46°47'42	сш	29°38'44	вд
----------	----	----------	----

Высоты над уровнем моря: 6-10 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в юго-восточной части республики в 69 км к юго-востоку от мун. Кишину, в 10 км к юго-востоку от мун. Тираспол в пределах Нижнеднестровской равнины.
Рельеф	Низкая и высокая пойма р.Днестр
Бассейн	Нижняя часть бассейна р. Днестр
Общее геологическое описание	Сложена песками, глинами, известняками верхней толщи бессарабского подъяруса, сарматского яруса миоцена
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Нижнеднестровской террасовой степной равнины. Расширенная пойма р. Днестр, пойменно-луговыми, илово-лугово-болотными почвами, местами с тополевыми и ивовыми лесами и участками плавневых лугов и болот.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** формации тополя белого – *Populeto(alba) rubosum*, *Populeto(alba) convallariosum*, *Populeto(alba) chaerophyllosum(temulis)*, *Fraxineto(excelsior)– Populeto(alba) ulmosum*, ясеня высокого - *Populeto(alba)-Fraxineta(excelsior)*, *Fraxinetum(excelsior)*, *Populeto(alba) - Querceto roboris - Fraxineta(excelsior)*, дуба черешчатого - *Fraxineta(excelsior) - Quercetum roboris*, *Populeto (alba) - Fraxineta (excelsior) - Quercetum roboris*;
- **луга:** долинные луга всех типов – заболоченные, сырые, свежие;
- **водно-болотная растительность** – *Pharagmiteta australisi*, *Scirpetum lacustris*, *S. tabernaemontanii*, *Typhetum angustifolii*, *T. laxmannii*.

Типы лесных формаций. Состав природных древостоев: 10ТБ, 8ТБ2ЯО+БРС, 5ЯО4ТБ1БРС, 10ЯО, 7ЯО2ДЧ1ТБ+БРС, 6ЯО3ДЧ1ТБ, 6ЯО2ДЧ2ТБ, 7ДЧ3ЯО, 5ДЧ2ЯО2ТБ1БРС, 8ИВБ2ТБ, 10ИВБ; главные виды: *Quercus robur*, *Populus alba*, *Salix alba*, *Fraxinus excelsior*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 59 (3-95).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	172	24		11	84	25
Оценка полноты данных (в %)	95	60		90	80	70
Красная книга Молдовы		10		2	16	
Красная книга ПМР		10		3	9	2
Список МСОП				3	2	1
Красная книга Европы		17		1	1	1
Списки Бернской конвенции		5		6	61	16
Списки Боннской конвенции					18	10
Операционный список	13	31		4	9	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	1			4	25	15

Примеры редких видов растений: *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim., *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Aschers., *Asparagus tenuifolius* Lam., *A. verticillatus* L., *Carex pseudocyperus* L., *Cyperus glomeratus* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Potamogeton gramineus* L., *P. natans* L., *Salvinia natans* (L.) All., *Typha laxmannii* Lepech.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Calosoma sycophanta* L., *Elater ferrugineus* L., *Morimus funereus* Muls., *Papilio machaon* L., *Parnassius mnemosyne* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Aromia moschata* L., *Protaetia aeruginosa* L., *Cucujus cinnabarinus* Scop., *Leptidea morsei* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner, *Apatura metis* Freyer, *Argynnis pandora* Den. et Sch., *Nymphalis xanthomelas* Esp., *Satyrium spini* [Schiffermüller](#), *Satyrium w-album* Knoch, *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia hirta* Schr. **Герпетофауна:** Характерные виды: *Rana ridibunda* Pall., *R. esculenta* L., *Hyla arborea* L., *Bufo viridis* Laur., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur., *Bufo bufo* L., *Emys orbicularis* L. **Птицы:** Характерные виды: *Fringilla coelebs* L., *Sylvia atricapilla* L., *Parus major* L., *Turdus merula* L., *Turdus philomelos* Brehm, *Luscinia luscinia* L., *Passer montanus* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Muscicapa striata* Pall., *Corvus cornix* L., *Parus caeruleus* L., *Erithacus rubecula* L., *Oriolus oriolus* L., *Jynx torquilla* L., *Carduelis carduelis* L., *Ficedula albicollis* Temm., *Dendrocopos major* L., *D. medius* L. **Примеры редких видов:** *Milvus migrans* Bodd., *Falco subbuteo* L., *Otus scops* L., *Coracias garrulous* L. – здесь имеется ввиду пара этих птиц, относящаяся к нетипичной и редкой дендрофильной экологической форме, *Dendrocopos medius* L. В 2010 году здесь было отмечено гнездование *Sitta euroraea* L., *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus cyaneus* L., *Pandion haliaetus* L. **Звери:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Myotis dasycneme* Boie, *Nyctalus leisleri* Kuhl, *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, *Meles meles* L.

Земельная собственность. Территория в ведении Гослесфонда

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория, часть которой входит в Рамсарский сайт «Нижний Днестр», имеет мозаичную структуру. Включает пойменные леса, водно-болотную и луговую растительность. Природные леса приурочены к прирусловой части поймы Днестра и представлены формациями тополя белого – *Populeto(alba) rubosum*, *Populeto(alba) convallariosum*, *Populeto(alba) chaerophyllosum(temulis)*, *Fraxineto(excelsior)* – *Populeto(alba) ulmosum*, ясеня высокого – *Populeto(alba)-Fraxineta(excelsior)*, *Fraxinetum(excelsior)*, *Populeto(alba) – Querceto(robur) – Fraxineta(excelsior)*, дуба черешчатого – *Fraxineta(excelsior) – Quercetum(robur)*, *Populeto(alba) – Fraxineta(excelsior) – Quercetum(robur)*. В последние годы в урочище проводятся массовые рубки, в том числе старовозрастных деревьев, на месте вырубок формируются заросли сорных растений. На некоторых вырубках высаживаются молодые деревья, в том числе адвентивные (сосна). Проводится выпас скота на опушках и в приопушечной зоне леса. Высокое видовое разнообразие насекомых, птиц, млекопитающих и герпетокомплекса обусловлено структурной мозаичностью данного леса (ярусность, наличие фауных деревьев, разновозрастные вырубки и связанный с ними «фактор опушки», наличие водоемов (старое русло Ботны, р. Днестр и др.), оптимальный температурный и влажностный режимы и др.). Однако, учитывая, что с каждым годом лес все больше приобретает облик парка, в дальнейшем можно прогнозировать выход из состава гнездящихся там птиц, или сокращения численности ряда видов (*Milvus migrans* Bodd., *Falco subbuteo* L., *Strix aluco* L., *Coracias garrulus* L., *Dendrocopos major* L., *Picus canus* Gmel.). В то же время происходит противоположный процесс заселения и увеличения обилия пластичных видов (*Columba palumbus* L., *Dendrocopos syriacus* Gengl et Ehrenb., *Passer montanus* L., *Passer domesticus* L., *Sturnus vulgaris* L., *Corvus cornix* L., *Pica pica* L. и др.) (Тищенко, 2005). Важным для зооценоза леса является сохранение старых фауных деревьев, валежника, подлеска и травяного покрова. Желательно продолжение и активизация эколого-просветительской работы среди местного населения г. Тирасполя, с. Кицканы. Необходимо разумное благоустройство мест массового отдыха людей. Необходимо сохранять деревья, где были замечены летучие мыши или следы их пребывания; создавать убежища в виде специально изготовленных дуплянок, преимущественно в молодом лесу и лесопосадках. Зонирование и меры управления для части территории предложены в проекте плана управления Рамсарским сайтом.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Усыхание древостоев дуба, ясеня и тополя гибридного в лесных насаждениях, оказывающихся в несоответствующих лесорастительных условиях, в притеррасной и центральной частях поймы, формирование редкостойных насаждений. Ослабление устойчивости лесных сообществ, прежде всего порослевого происхождения, Вытеснение аборигенных видов агрессивным кленом американским. Уничтожение остатков старовозрастных лесов и уничтожение ценных травянистых сообществ. Уничтожение дуплистых, сухостойных, суховершинных, с отслаивающейся корой деревьев и удаление крупномерного бурелома, что не

несет особых экономических выгод, обычно не имеет санитарного значения, но разрушает условия обитания многих охраняемых видов. Неконтролируемая рекреация. Сокращение биологического разнообразия.

Социальное и экономическое значение. Кицканский лес – одно из наиболее популярных мест для отдыха в Приднестровье. Имеет он также культурно-образовательное значение (место проведения полевых практик для студентов, экскурсий в природу и т.п.). Лес является местом высокой концентрации редких видов насекомых. Большое разнообразие почвенно-растительных условий и многообразие биотопов способствовали сохранению немногочисленных и редких видов. Этот лес может служить в качестве экспериментальной площадки для выработки путей оптимизации взаимоотношений диких животных и человека на территории активно осваиваемой под рекреацию. Урочище играет определенную роль в сохранении и расселении охотничьих видов животных. Рукокрылые, живущие в лесу, уничтожают огромное количество преимущественно сумеречных и ночных насекомых-вредителей, недоступных для дневных птиц, защищая тем самым сельскохозяйственные поля и сам лес от их негативного воздействия. Территория может быть использована для заготовки нелесных продуктов леса (грибы, ягоды, лекарственные растения), как туристический объект с предварительно организованными местами отдыха и туристическими стоянками, а также для любительской рыбной ловли. Хорошая учебно-научная база для студентов-биологов.

Природное и историческое наследие. Исторический памятник «Кицканский плацдарм» и Ново-Нямецкий монастырь недалеко от ключевой территории.

81. Водохранилище Костешть-Стынка

Расположение. Районы Единец и Рышкань. Площадь - / 2692,7 га (молдавская сторона).

47° 53' 54"	сш	27° 12' 43"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 90 – 95 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на севере республики, в 55 км к западу от мун. Бэлць в пределах Северо-Восточной Молдавской возвышенности.
Рельеф	Низкая и высокая пойма р. Прут с сильным воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, известняками, песками сеноманского яруса мела, баденского яруса, волынского и бессарабского подъярусов сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Припрутская террасово-толтровая равнина с выщелоченными и оподзоленными, местами обыкновенными черноземами на лёссовидных суглинках, с участками липово-ясеневыми и грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем : На территории отмечены:

- **степи:** *Poaeta(angustifolia)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-festucetum(valesiaca) herbosa*, *Festuceta (valesiaca) teucriosa(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum (stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)- agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	371		11	15	135	
Оценка полноты данных (в %)	70		80	85	80	
Красная книга Молдовы		1		3	15	
Список МСОП				1	9	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				9	86	

Списки Боннской конвенции					64	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				10		
Директива об охране птиц					85	
Операционный список	15	2		5	23	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	6	1		2	19	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Asparagus verticillatus* L., *Astragalus glaucus* Bieb., *Carex caryophyllea* Latourr., *C. supina* Willd. ex Wahlenb., *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Juncus acutiflorus* Ehrh. ex Hoffm., *Polygala sibirica* L., *Potamogeton lucens* L., *Teucrium montanum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос. *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Unio ovalis* (M.), *Crassiana crassa* (Philipsson), *Dreissena bugensis* (Andrusov), *Valvata piscinalis* (M.), *Litoglyphus naticoides* (C.Pfeiffer). **Насекомые – примеры редких видов:** *Iphiclides podalirius* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *L. agilis* L., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 135 видов, из которых самые характерные следующие: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Ardea alba* L., *A. cinerea* L., *Egretta garzetta* L., *Ciconia ciconia* L., *Anser anser* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans* Bodd., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *L. argentatus* Pont., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *Acrocephalus arundinaceus* L. На гнездовании отмечено 14 видов, 46 – мигрирующих. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus olor* Gmel., *Cygnus cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Haliaeetus albicilla* L., *Pandion haliaetus* L. **Млекопитающие:** нет данных.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд, гослесфонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория-ядро включает Костештское водохранилище и прилегающие известняковые склоны с выходами крупных каменных глыб на поверхность. Склоны покрыты степными и петрофитно-степными сообществами сохраняющие ценную кальцефитную растительность и популяции редких кальцефилов. Важный пункт остановки мигрирующих птиц. Местные популяции рептилий и амфибий сохранены в их природном состоянии. Не внедрены специальные меры охраны, кроме ограничений на вылов рыбы. Необходима их разработка. Принимая во внимание что это очень важное место воспроизводства для многих видов амфибий, следует обустроить подземные проходы для миграции амфибий в период воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Прилегающие к водохранилищу степные участки подвержены выпасу, на отдельных участках сильному. Происходит недопустимый прогон и выпас домашних животных после паводков и схода снега. Загрязнение и осушение пойменных участков, разрушение расщелин скал, используемых животными для зимовки, прямое уничтожение животных, браконьерство, чрезмерный нелегальный выпас склонов.

Социальное и экономическое значение. С учетом расположения крупной акватории и прилегающих территорий на крупном пути транграничной миграции птиц, экосистемные услуги имеют международное значение. Акватория занимает в стране второе место по вылову рыбы. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 136. Примеры: Duruitoarii Veki 1-3; Proskurenii 1, 2; Kostashti 1. Наиболее важные находки. 1. Duruitoarii Veki, многослойное палеолитическое местонахождение. Ранний палеолит – 4-3 слоя; возраст: неизвестен; частично изучено. 2. Duruitoarea Veke 1. Верхнепалеолитическая находка (2 слоя); возраст: неизвестен; изучено. 3. Duruitoarea Veke 1. Кукутень-Трипольское поселение; возраст: 5 тыс. лет до Р.Х. Площадь: 2 га. Изучено. 4. Kostashti-Stynka Balcii. Период поздней бронзы. Культура нового кладбища. Возраст: 12-10 век до Р.Х. (?). Изучены 16 могил.

82. Дубэсарь: сектор Попенку - Бутучень

Расположение. Приднестровье, между сёлами Попенки, Бутучаны Рыбницкого района. Площадь - / 525,2 га.

47° 34' 5"	сш	29° 1' 35"	вд
------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: 26-143 м (84 м). Склоны северо-восточного, западного, юго-восточного направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики, примыкает к южным отрогам Подольской возвышенности.
Рельеф	Эрозионно-балочный. Балки и склоны, открывающиеся в долину Днестра.
Бассейн	Долина Днестра.
Общее геологическое описание	Отложения неогеновой системы, среднего миоцена, сарматского региояруса бессарабского и волынского региоподъярусов.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато. Мокрянская террасовая равнина с обыкновенными и типичными чернозёмами. Расширенная пойма реки Днестр. Ландшафты степных равнин - поймы со злаковыми, бобово-злаковыми, злаково-осоковыми лугами и травянистыми болотами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи и каменистые степи:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе subass. typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе subass. galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Teucro pannonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Campanulo sibiricae - Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina [Festucetalia valesiacaе]*;
- **лесные культуры:** посадки *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Pinus pallasiana*, *Robinia pseudacacia*;
- **водная растительность:** *Potamogoneta perfoliati, crispusi, pectinati, natantisi*; *Schoenoplecto lacustris, triquetarii, supineta*; *Butometa umbellati, Phragmiteta australisi, Myriophyllieta spicati, Batrachietta kauffmannii, Typheta latifolii, angustifolii, Eleocharieta palustris, Bolboschjeneta maritimii, Sparganieta erectum, Spirodelleta polyrhizae - Vallisnerieta spiralis*.

Типы лесных формаций. Состав лесопосадок: 10СО, 10СКР, 10ДЧ, 4ЯОЗДЧ2КЛП1ЛПМ, 5ВШМ4СКП1АКБ, 7КЛОЗДЧ, 10АКБ. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 33 (16-45).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее		3	104	8	131	9
Оценка полноты данных (в %)		10			80	50
Красная книга Молдовы				2	6	
Красная книга ПМР				2	?	
Список МСОП			1	1	3	
Красная книга Европы			1	1		
Списки Бернской конвенции				5	81	4
Списки Боннской конвенции					36	
Операционный список			2	2	9	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				2	10	

Примеры редких видов растений: Не оценено.

Характерные и редкие виды животных

Насекомые. Энтомофауна изучена недостаточно. **Примеры редких видов:** *Iphiclides podalirius* L., *Leptidea morse* Fenton, *Pontia chloridice* Hübner. **Герпетофауна.** *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur., *Emys orbicularis* L. **Птицы.** Преобладают водные птицы. *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea cinerea* L., *A. purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas strepera* L., *A. platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Aythya ferina* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus*

L., *Sterna hirundo* L., *Alcedo atthis* L., *Riparia riparia* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Locustella naevia* Bodd., *L. fluviatilis* Wolf., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L., *Remiz pendulinus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Haliaeetus albicilla* L., *Circus pygargus* L., *Pandion haliaetus* L. **Млекопитающие.** Фауна млекопитающих урочища изучена слабо. Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. Фауна рукокрылых насчитывает 6 видов, обычными являются: *Myotis daubentonii* Kuhl и *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Rhinolophus hipposideros* Bechstein, *Myotis dasycneme* Boie, *M. blythii* Tomes.

Тип собственности и категория пользования. Лесные культуры – Гослесфонд, остальное – водный фонд. **Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны.** Территория (площадь 318 га) включает участок Дубоссарского водохранилища и спускающиеся к нему склоны коренного берега Днестра. Представлены разнообразные биотопы с сообществами травянистых петрофитов и лесными культурами, приуроченные к склонам, и расположенную в долине луговую и прибрежно-водная растительность. Водная растительность сравнительно бедна. Специальные меры охраны отсутствуют. Действует запрет на выпас. Позитивным является решение Министерства ПР и ЭК ПМР о полном запрете выхода плавсредств на воду в нерестовый период. Учитывая, что это время приходится на разгар гнездового сезона большинства видов птиц, существенное снижение фактора беспокойства будет способствовать увеличению разнообразия и численности многих лимнофильных птиц. Эту меру охраны рыбных ресурсов следует применять и в дальнейшем. Проведение биотехнических мероприятий по привлечению и сохранению редких видов птиц и рукокрылых. Необходимо ограничить доступ людей в штольни в окр. с. Выхватинцы и придать им особый охранный статус. Проведение эколого-просветительской работы среди местного населения.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Изменение температурного режима Дубоссарского водохранилища, несоответствие периода прохождения паводков естественно происходящим. Активное зарастание мелководьев вдоль берегов. Расселение интродуцентов - *Pinus pallasiana*, *Robinia pseudacacia*. Фактор беспокойства. Массовый туризм. Прямое уничтожение рукокрылых в штольнях и рептилий (змей). Неконтролируемый выпас, сбор лекарственных и красивоцветущих растений, заготовка дров.

Социальное и экономическое значение. Участок включает охотничьи угодья на водоплавающую дичь. Перспективен для экологического туризма. Возможна организация экскурсий в штольни для наблюдения за рукокрылыми, в различное время года. Имеет научно-просветительское значение.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

84. Комратское водохранилище

Расположение Автономное территориальное образование Гагаузия, между г. Комрат и с. Буджак, площадь - / 299,2 га.

46° 20' 25"	сш	28° 40' 13"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 50-60 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики, в 73 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Ялпукской депрессии.
Рельеф	Пойма р. Ялпук.
Бассейн	Реки Ялпук.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами глин и песков херсонского подъяруса сарматского яруса.
Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Ялпукские увалы, сложенные глинами, преимущественно с обыкновенными черноземами на средне мощных лёссовидных суглинках, с типчаково-ковыльной растительностью.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum(otrubaе, hirta)*, *Lolietta(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Junceto(gerardii)-artemisietum(santonica)*, *Bothriochloeta herbosa*, *Chenopodietum(glauca)*;

- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum (crispus)*, *Lemnetum(minor)*;
- **лесопосадки:** монокультуры *Robinietum(pseudacacia)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	217		11	13	123	12
Оценка полноты данных (в %)	60		90	95	85	80
Красная книга Молдовы				4	13	
Список МСОП				1	7	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				9	75	2
Списки Боннской конвенции					57	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				10		
Директива об охране птиц					79	
Операционный список				7	17	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	16	

Примеры редких видов растений: не выявлены.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Erythroma viridulum* (Charp.), *Glossiphonia complanata* (L.), *Lymnaea auricularia* (L.), *Anodonta cygnea* (L.). **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 15 гнездящихся видов, 17 – летние посетители, 23 – мигранты. Преобладают водные виды птиц. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Cygnus olor* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Rattus norvegicus* Berc., *Ondatra zibethica* L., *Arvicola terrestris* L. **Примеры редких видов:** *Spermophilus suslicus* Guld., *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Луговые экосистемы по берегам и в головной части водоема сильно повреждены выпасом. Не внедрены специальные меры охраны. Данная территория - очень важное место концентрации многих видов водно-болотных птиц в послегнездовой период и во время миграции, а также для воспроизводства амфибий. Необходимо приведение пользования берегами с соответствие с законодательством и нормативами, выделение охраняемой зоны в головной части водохранилища. Было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленных дорогах, для миграции амфибий.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Загрязнение и осушение пойменных участков, чрезмерный и нелегальный выпас, рекреация, близость сел, прямое разрушение животных.

Социальное и экономическое значение. Акватория имеет большое значение для мигрирующих птиц, включая виды охраняемые на международном уровне, а также с точки зрения ресурсов рыбы для местного населения. Территория имеет значение для выпаса животных и, потенциально как сенокосная. Возможно использование в туризме, особенно для наблюдения птиц.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

85. Озеро Конгаз

Расположение Автономное территориальное образование Гэгузия, между с. Когаз и с. Бешалма, площадь - / 290 га. Озеро с берегами, покрытыми водной растительности.

46° 8' 11"	сш	28° 37' 28"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 30-40 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в южной части республики, в 96 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Ялпукской депрессии.
Рельеф	Пойма р. Ялпук.
Бассейн	Реки Ялпук.
Общее геологическое описание	Сложена чередующимися горизонтами глин и песков херсонского подъяруса сарматского яруса.
Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Ялпукская впадина, сложенная глинами, с карбонатными и обыкновенными черноземами, с фрагментами степной растительности на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum(otrubae, hirta)*, *Lolietta(perenne)herbosa*, *Poaeta(angustifolia)-festuceta(valesiaca)herbosa*, *Junceto(gerardii)-artemisieta(santonica)*;
- **водно-болотная растительность:** *Glycerietum(plicata)*, *Phragmitetum (australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum (crispus)*, *Lemnetum(minor)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	187		11	13	132	6
Оценка полноты данных (в %)	70		90	95	95	80
Красная книга Молдовы				4	16	
Список МСОП				1	7	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				9	82	2
Списки Боннской конвенции					62	
Директива по местобитаниям, Приложение II				4		
Директива по местобитаниям, Приложение IV				10		
Директива об охране птиц					86	
Операционный список				7	24	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	22	

Примеры редких видов растений: не выявлены.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta cygnea* (L.), *Lymnaea auricularia* (L.). **Насекомые:** нет данных.

Герпетофауна. Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Преобладают водные виды птиц. 13 гнездящихся видов, 18 – летние посетители, 28 – мигранты. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Fulica atra* L., *Gallinula chloropus* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L. **Примеры редких видов:** *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardea alba* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pandion haliaetus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Rattus norvegicus* Berk., *Arvicola terrestris* L., *Lepus europaeus* Pall., *Vulpes vulpes* L.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Луговые экосистемы по берегам и в головной части водоема сильно повреждены выпасом. Не внедрены специальные меры охраны.

Данная территория очень важное место для концентрации многих видов водно-болотных птиц в периоде пост-гнездования и миграции. Ядро соответствует критериям специально охраняемой территории для авифауны. Необходимо приведение пользования берегами с соответствие с законодательством и нормативами, выделение охраняемой зоны в головной части водохранилища. Было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленной дороге, для миграции амфибий в период воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Уменьшение уровня вод в водоеме во время засух. Загрязнение и осушение пойменных участков, чрезмерный и нелегальный выпас, рекреация, близость сел, прямое уничтожение животных.

Социальное и экономическое значение. Акватория имеет большое значение для мигрирующих птиц, включая виды охраняемые на международном уровне, а также с точки зрения ресурсов рыбы для местного населения. Территория имеет значение для выпаса животных и, потенциально, как сенокосная. Возможно использование в туризме, особенно для наблюдения птиц.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

87. Озеро Салаш

Расположение. Новоаненский район, между селами Гура Быкулуй и Калфа, площадь - / 376,3 га.

46° 54' 58"	сш	29° 24' 7"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: 5-30 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в восточной части республики, в 45 км к востоку от мун. Кишинэу в пределах Нижнебыковской равнины.
Рельеф	Пойма нижнего течения р. Бык.
Бассейн	Бассейн Р. Бык.
Общее геологическое описание	Глины, известняки и пески нижней толщи бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Область нижнеднестровской террасовой степной равнины. Быко-Днестровская террасовая расчлененная равнина, сложенная песками и глинами, с обыкновенными и карбонатными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем: нет данных.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				13	184	8
Оценка полноты данных (в %)				80	90	??
Красная книга Молдовы				3	15	1
Список МСОП				1	9	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				9	119	4
Списки Боннской конвенции					64	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				10		1
Директива об охране птиц					103	
Операционный список				5	22	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	20	1

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Lacerta viridis* Laur., *Triturus vulgaris* L., *Rana ridibunda* Pall., *R. esculenta* L., *R. arvalis* Nilsson, *Bufo viridis* Laur.

Примеры редких видов: *Emys orbicularis* L., *Bombina bombina* L., *Triturus cristatus* Laur., *Hyla arborea* L. **Птицы.**

88 гнездящихся видов, 8 – летние посетители, 35 – мигранты. Преобладают водно-болотные и лесные виды. Характерные виды: *Phalacrocorax carbo* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Actitis hypoleucos* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Alcedo atthis* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gm., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia communis* Latham., *S. atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Muscicapa striata* Pall., *Ficedula albicollis* Temm., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *C. cannabina* L., *C. carduelis* L., *Miliaria calandra* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Cygnus olor* Gmel., *Pernis apivorus* L., *Circus pygargus* L., *Aquila chrysaetus* L., *Hieraetus pennatus* Gmel., *Falco cherrurg* Grau., *Pandion haliaetus* L., *Columba oenas* L. **Млекопитающие:** данных мало. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Это место является одним из важных узлов в миграционном пути на Днестре. Пруды во все сезоны года (за исключением зимы) аккумулируют много разнообразных видов птиц. Среди них практически все виды нырковых и речных уток, цапель, аисты, чайки, крачки, пастушки, много видов куликов и водолюбивых воробьиных птиц. *Ядро соответствует критериям специально охраняемой территории для авифауны.* Лесонасаждения тоже богаты птицами, среди которых встречаются хищные. Состояние местных популяций птиц стабильное.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Выпас, рекреация, браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Территория особенно важна для гнездования и охраны многих видов водно-болотных птиц, в послегнездовой и миграционный периоды. Имеет значение для рыбоводства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

88. Комплекс Кагульского лимана (Этулия)

Расположение. Автономное территориальное образование Гэгуэзия. К востоку и югу от с. Этулия. Площадь на территории Молдовы 10,0 /609,7 га. Включает лесные территории (337,5 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Комрат, лесничество Вулкэнешть (лесное урочище Этулия, кварталы 33-36; лесное урочище Олна, квартал 37).

45° 31' 21"	сш	28° 26' 10"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 2-115 м

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого лесостепной зоны (100 %); формула лесобразующих пород: 7SC1NU2DT; главные виды: SC; сопутствующие породы: NU, DD, ULC, SL, GL; средний возраст или возрастные пределы, лет: 35 (18-48).

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на крайнем юге, в 170 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Кагульской равнины.
Рельеф	Пойма и надпойменные террасы левого склона р. Кахул.
Бассейн	Бассейн р. Кахул.
Общее геологическое описание	Пески и глины новороссийского подъяруса понтического яруса, пески, гравий, конгломераты тринадцатой надпойменной террасы нерасчлененной толщи киммерийского и акчагыльского яруса и десятой надпойменной террасы верхнеакчагыльского подъяруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, сложенная песчанистыми отложениями, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeta (capillata) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum)-stipeta (capillata) herbosa*, *Festucetum (valesiaca)*, *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia)-festucetum (valesiaca) caricosum (praecox)*;

- **луга:** *Cynodonieto(dactylon)-lolietum(perenne)*, *Cynodonetum(dactylon)*, *Poaeto(angustifolia)-artemisietum(austriaca)*, *Cynodonetum(dactylon)-lolietum(perenne)*, *Agrostidetum(stolonifera)potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera)juncosum(gerardii)*, *Elytrigietum(repens)juncosum(gerardii)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Glycerietum(arundinacea)*, *Glycerietum(fluitans)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*, *Salvinieto(natans)-spirodeletum(polyrhyza)*, *Potamogetonetum(lucens)*, *Nymphoidetum(peltata)*, *Potamogetoneto(perfoliatum)-ceratophylletum(submersum)*, *Ceratophylleto(submersum)-potamogetonetum(crispus)*;
- **лесные посадки:** *Robinietum(pseudacacia)*, и др;

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	250		18	15	171	8
Оценка полноты данных (в %)	70		60	90	90	80
Красная книга Молдовы				4	19	
Список МСОП			1	1	10	
Красная книга Европы	1		1	1		
Списки Бернской конвенции				12	115	4
Списки Боннской конвенции					72	
Директива по местообитаниям, Приложение II	1			4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV			1	12		
Директива об охране птиц					103	
Операционный список	5		1	6	31	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	25	1

Примеры редких видов растений: *Cyperus glomeratus* L., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *Scorzonera cana* (C.A.Mey.) O.Hoffm., *Sparganium neglectum* Beeby.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta cygnea* (L.), *Sphaerium corneum* (L.), *Lymnaea truncatula* (M.), *L. auricularia* (L.), *Viviparus contectus* (Millet), *Planorbis planorbis* (Born), *Haemopsis sanguisuga* (L.). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.). **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Pall., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы** 44 гнездящихся видов, 14 летние посетители, 31 видов мигранты. Преобладают водные виды птиц. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Aythya ferina* L., *A. nyroca* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus aeruginosus* L., *Rallus aquaticus* L., *Porzana parva* Scop., *P. porzana* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L., *Alcedo atthis* L. **Примеры редких видов:** *Phalacrocorax pygmeus* Pall., *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel., *C. cygnus* L., *Haliaeetus albicilla* L., *Pandion haliaetus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Rattus norvegicus* Berk., *Ondatra zibethica* L., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Лесной фонд, водный фонд, резервный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает памятник природы «Обнажение этулийских глин». Состояние степных и луговых экосистем угнетенное. В то же время, состояние местных популяций рептилий частично угнетено из за выпаса, у амфибий оно лучше, а состояние местных популяций птиц стабильно. Необходима разработка мер охраны для этой территории со сложным рельефом, вероятно включая зонирование. Необходимо сохранять заросли кустарников и участки

с травяной растительностью, в частности, водные и луговые растительные ассоциации. В первую очередь, следует привести выпас в соответствие с законодательством и нормативами. Смежная акватория и берега оз. Кахул на Украине являются Рамсарским сайтом.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, заготовка тростника, охота и браконьерство. Возможен неконтролируемый отлов медицинской пиявки. Чрезмерная доля интродуцентных насаждений (акация, гледичия, орех – 80%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Территория имеет значение для местного населения в качестве пастбищ. Возможны: сбор лекарственных растений; использование в качестве банка семян ценозообразователей, редких видов растений; использование в экотуризме для наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений, птиц и др. Территория важное место для гнездования и скопления многих видов водно-болотных птиц в периоде пост-гнездования и на миграциях. Особое значение территории связано с важными палеонтологическими находками. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 93,4 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 0,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 106,3 тыс. лей; всего – 199,9 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Палеонтологические находки. Etulia. Средний плиоцен – Молдавский фаунистический комплекс. **Mammalia.** *Insectivora:* *Desmana* sp., *Talpa* sp. *Erinaceidae:* Gen.?. *Lagomorfa:* *Alilepus* sp., *Ochotona* sp., *Ochotona antiqua* Pidd., *Citellus* sp. *Rodentia:* *Castoridae.* Gen.?. *Allactaga ucrainica* Gromov et Schevt., *Spalax* sp., *Parapodemus* sp., *Cricetulus* sp., *Dolomys milleri* Nehring., *Pliomys kowalskii* Schevt., *P. kretzoi* Kowal., *P. episkopalis* Mehely., *P. hungaricus* Kormos., *P. lenki* Heller., *Miomys* cf. *gracilis* (Kretz.), *M. praehungaricus* Schevt., *M. lagurodontoides* Schevt., *M. tanaitica* Schevt., *M. reidi* Hinton., *Carnivora:* *Vulpes odessana* Odin., *Cuon* sp., *Felis* sp. *Proboscidae:* *Anancus arvernensis* (Cr. et Job.). *Perissodactyla:* *Eguus* sp., *Dicerorhinus* sp. *Artiodactyla:* *Cervus (Rusa) moldavicus* Janovs., *Eostylocrus pidoplitschkoi* Korot.; *Tylopoda:* *Paracamelus alexejevi* Hav. **Aves.** *Struthio* sp., *Plioperdix coturnoides* Tug, *Otis* sp., *Anas* sp., *Anser* sp., *Gryzaja odessana* Zub. **Amphibia.** *Pelobates praefuscus* Khosatzky, *Rana* sp. **Reptilia.** *Testudines:* *Chelydropsys nopsai* (Szalai), *Melanochelis pidoplickoi* (Khosatzky), *M. mosszyi* (Mlinarski), *M. sakyiformis* Redkozubov, *M. etuliensis* Khosatzky et Redkozubov, *Sakya riabinini* (Khosatzky), *Testudo kucurganica* Khostzki, *T. cernovi* Khosatzky. **Sauria:** *Pseudopus cf. pannonicus* (Kormos), *Lacerta* sp. **Serpentens:** *Coluber gemonensis* (Laur.), *C. robertmertensi* Mlinarski, *Eryx moldaviensis* Redkozubov, *Elaphe* aff. *longissima* (Laur.), *восточное. aff. quatorlineata* (Lacepede), *Coronella austriaca* Laur., *Vipera* cf. *kuchurganica* Zerova, *западное. cf. ammodites.* Etulia-2. Upper Pliocene - Хапровский фаунистический комплекс. **Mammalia.** *Rodentia:* *Miomys reidi* Hinton, *M. praehungaricus* Schevt., *M. (Villanya) sp.*, *M. plioaenicus* Maj., *Pliomys hungaricus* Korm., *P. kowalskii* Schevt., *Dolomys milleri* Nehring., *Villanya petenyii* Meh., *западное. fejervaryi* Korm., *Microspalax* sp., *Trogontherium* aff. *minus* New. *Lagomorfa:* *Proochotona eximia* Chom. *Proboscidae:* *Anancus arvernensis* (Croiz. et Job.), *Archidiskodon* cf. *meridionalis* (Nesti.), *A. gromovi* Alex. et Gar., *Perissodactyla:* *Dicerorhinus* sp., *Equus* cf. *stenonis* Cocchi., *Artiodactyla:* *Cervus* sp.

89. Луга р. Ялпуг

Расположение. Западная часть Чимишлийского района. Площадь - / 62,1 га.

46° 37' 0,9"	сш	28° 35' 26"	вд
--------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 125- 170 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в 45 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Ялпугской низменной равнины.
Рельеф	Пойма и надпойменные террасы левого склона р. Ялпуг.
Бассейн	Бассейн р. Ялпуг.
Общее геологическое описание	Пески алевриты, глины нерасчлененной толщи херсонского подъяруса сарматского яруса – меотического яруса миоцена.

Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Холмы Чагая и Когыльника, сложенные песчанистыми отложениями, с типичными слабо увлажненными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках с гырнецами и типчако-ковыльной растительностью.
--------------------------	---

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Puccinellietum(distans)*, *Cynodoneto(dactylon)-elytrigetum(repens)*, *Cynodoneto(dactylon)-juncetum(gerardii)*, *Elytrigieto(repens)-junceta(gerardii) herbosa*, *Agrostideto(stolonifera)-elytrigetum(repens) herbosa*, *Atriplexidetum(littoralis) spergulariosum(maritima)*, *Poaeto(angustifolia)-loliet(perenne) herbosa*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Loliet(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **лесопосадка:** монокультуры *Robinietum(pseudacacia)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	145			15	102	18
Оценка полноты данных (в %)	60			85	80	80
Красная книга Молдовы				4	10	
Список МСОП					4	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				11	66	5
Списки Боннской конвенции					39	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				12		1
Директива об охране птиц					60	
Операционный список				7	13	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	14	1

Примеры редких видов растений: не обнаружены.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Pall., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 24 гнездящихся вида, 25 – летние посетители, 18 – мигранты. Преобладают водно-болотные и полевые виды. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Circaeus gallicus* Gmel., *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Aquila chrysaetos* L., *Falco cherrug* Gray. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Microtus arvalis* Pall., *Arvicola terrestres* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Spermophilus suslicus* Gldenstdt. *Ardea alba*

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд, земли коммун.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Заметен перевыпас, необходимо регулирование выпаса в соответствии с нормативами и выделить переувлажненные участки, где выпас не разрешен. Состояние местных популяций герпетофауны частично угнетено из за выпаса и перидического высыхания водно-болотных угодий.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас, загрязнение и высыхание луга.

Социальное и экономическое значение. Территория важна для местного населения как пастбища и, потенциально, сенокосные угодья. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Место обитания

видов птиц, рептилий и амфибий, уничтожающих вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

90. Луга р. Реут

Расположение. Район Флорешть. Площадь - / 75,7 га

47° 52' 24"	сш	28° 21' 8"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: 85 – 110 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северной части республики, в 35 км к северо-востоку от мун. Бэлць в пределах Чулукской Возвышенности.
Рельеф	Низкая и высокая пойма р.Рэут, левый приток р. Днестр со слабым воздействием антропогенных и сильным воздействием природных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Рэут.
Общее геологическое описание	Сложена известняками и чередующимися горизонтами глин и песков баденского яруса, волынского и бессарабского подъярусов сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Бельцких лугово-степных равнин и возвышенностей. Солонецкая холмисто-останцовая возвышенность, преимущественно с типичными и выщелоченными черноземами, с фрагментами типчаково-ковыльных ассоциаций.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Elytrigieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Lolieto(perenne)-artemisieto(santonica)-atriplexiosum(tatarica)*, *Puccinellieto(distans)-artemisietum(santonica)*, *Artemisietum(santonica)*, *Elytrigieto(repens)-artemisietum(santonica)*, *Puccinellietum(distans)*.
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	120		13	10	76	10
Оценка полноты данных (в %)	60		70	75	85	80
Красная книга Молдовы				2	11	
Список МСОП				1	3	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции				6	55	2
Списки Боннской конвенции					30	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				7		
Директива об охране птиц					39	
Операционный список	2			4	11	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				2	11	

Примеры редких видов растений: *Limonium Gmel.ii* (Willd.) O.Kuntze, *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta piscinalis* Nilsson, *Lymnaea stagnalis* L., *Viviparus contectus* Millet, *Cloeon dipterum* L. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 22 гнездящихся вида, 10 – летние посетители, 3 – мигранты. Преобладают полевые виды. Характерные виды: *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Merops apiaster* L., *Урица epops* L., *Galerida cristata* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Nannospalax leucodon* Nord., *Vulpes*

vulpes L., *Mustela nivalis* L.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд, фонд местных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Малоизученная территория. Состояние местных популяций угнетено из-за выпаса. Необходимо привести выпас в соответствие с нормативами, сохранять заросли кустарников.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов и поймы, добыча известняка.

Социальное и экономическое значение. Территория важна для местного населения как пастбища и, потенциально, сенокосные угодья. Возможно использование в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта (редкие в стране водно-болотные экосистемы), интересна для туристов и специалистов. Место обитания видов птиц, рептилий и амфибий, уничтожающих вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Территория имеет особое значение, входя в зону концентрации археологических памятников. Общее число археологических памятников в округе – 211. **Наиболее важные находки:** 1. Bobuleshti 6. Верхний палеолит. Бронзенная культура. Возраст: 28 тыс. лет до Р.Х. Площадь: не уточнена. Изучено. 2. Chutuleshti 1. Верхний палеолит. Культура Молодова. Возраст: 26-24 тыс. лет до Р.Х. Площадь: не уточнена. Изучено. 3. Floreshti 1. Полосато-линейная Керамическая культура. Возраст: 6 тыс. лет до Р.Х. Площадь: не уточнена. Изучено. 4. Varvarovka 8-La Bolinice. Kukuteni-Поселение Кукутень-Трипольской культуры. Возраст: тыс. лет до Р.Х. Площадь: 4 га. Изучено.

91. Тецкань

Расположение. Район Бричень, лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Липкань (квартилы 48-49) Площадь **164,0** / 120,0 га.

48° 13' 34"	сш	27° 0' 8"	вд
-------------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 135 м, минимальная – 90 м, средняя – 110 м, перепады – 20 м, углы наклона – 8°-38°, преобладающие направления – без уклона – 42%; южное, юго-восточное и юго-западное -13,0%; восточное - 25,9%; западное, северо-западное, северо-восточное – 19,1%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе республики, в 85 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах Северо-Восточной Молдавской возвышенности.
Рельеф	Водораздел и склоны междуречья левых притоков р. Вилия с сильным воздействием антропогенных и слабым воздействием природных процессов
Бассейн	Бассейн р. Вилия, левого притока р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, известняками, песками сеноманского яруса мела, баденского яруса, вольтинского и бессарабского подъярусов сарматского яруса миоцена и аллювиальных отложений акчагыльского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и равнин. Припрутская террасово-толтровая равнина с выщелоченными и оподзоленными, местами обыкновенными черноземами на лёссовидных суглинках, с участками липово-ясеневыми и грабово-дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceto (valesiaca)-poaeta(angustifolia) herbosa*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Tilieto(cordata)-querceta(robur) herbosa*, *Fraxineto (excelsior)-querceta(robur) herbosa*, *Saliceta(alba)*;
- **поляны:** *Elytrigieto(repens)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosum*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Loliet(perenne) herbosa*, *Arrhenatherieto (elatus)-calamagrostideto(arundinacea)-poaeta herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю, 92 АО(1).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (87%); чистые ивняки (13). Формула лесобразующих пород: 5ST3JU1FR1SC; главные виды: ST; сопутствующие породы: JU, FR, PA, CI, SC, STR, PI, PLN, MO. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 75 (50-90), в некоторых выделах встречаются

ся дубовые древостои возраста 100-200 лет (48K - 200 лет; 48M, 49F - 180 лет; 49R - 140 лет etc.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	228		8	16	99	23
Оценка полноты данных (в %)	50		90	75	80	80
Красная книга Молдовы		3		1	3	2
Список МСОП						
Красная книга Европы	1					
Списки Бернской конвенции		2		8	66	11
Списки Боннской конвенции					18	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		9		1
Директива об охране птиц					41	
Операционный список	10	6		3	4	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	5	3			5	4

Примеры редких видов растений: *Anemonoides nemorosa* (L.) Holub, *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Calamintha nepeta* (L.) Savi, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Lilium martagon* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil., *Viola persicifolia* Schreb.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Hydropsiche ornatula* (McLachlan), *Proclaeon ornatum* (Tchernova), *Erpobdella octoculata* (L.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 81 вид гнездящихся, 11 видов – залетные летом, 4 вида – зимующие, 3 вида - мигрирующие. В составе орнитофауны представлены все комплексы и трудно выделить доминирующий. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Млекопитающие:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро Тецкань включает ясенево (*Fraxinus excelsior*) - дубовый (*Quercus robur*) пойменный лес; состояние деревьев хорошее, кустарников и травянистых растений – удовлетворительное. Лесные экосистемы охраняемой территории включают виды деревьев и кустарников, характерные для лесов этой зоны, очень богаты эфемероидными растениями. Состояние местных популяций герпетофауны частично угнетено из за выпаса. Положения по охране растительного мира в регламенте управления ландшафтным резерватом «Тэцкань» соответствуют необходимости поддержания видов, охраняемых государством. Однако необходимо усиление охраны от незаконных вырубок и выпаса скота, ограничение посещения сильно уязвимых биотопов. Необходимо сохранять участки с травяной растительностью и кустарник на опушках.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Режим пограничной охраны исключал охоту и ограничивал антропогенное воздействие. Снятие строгой пограничной охраны приведет к деградации ценных биотопов. Чрезмерный выпас, удаление зарослей кустарников.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 48,3 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 4,6 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 40,6 тыс. лей; всего – 93,5 тыс. лей. Возможен сбор лекарственных растений. Рефугий разнообразных полезных видов. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов, исключительно интересна для орнитологических исследований.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников – 24.

93. Тараклийское водохранилище

Расположение. Автономное территориальное образование Гэгэузия, между селами Балабан и Светлый, площадь - / 2874,2 га.

45° 56' 31"	сш	28° 36' 12"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 16–35 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики, в 110 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Северо-Восточной Молдавской возвышенности.
Рельеф	Пойма р. Ялпуг.
Бассейн	Бассейн р. Ялпуг.
Общее геологическое описание	Пески, глины и алевроиты нерасчлененной толщи херсонского подъяруса сарматского яруса и меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Область Буджакских степных расчлененных равнин. Ялпугская впадина, сложенная глинами, с карбонатными и обыкновенными черноземами, с фрагментами степной растительности на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Junceto(gerardii)-artemisietum(santonica)*, *Elytrigieto(repens)-juncetum(gerardii)*, *Agrostidetata(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Cariceta(otrubaе, hirta)*;
- **водно-болотная растительность:** *Glycerietum(plicata)*, *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum(crispus)*, *Lemnetum(minor)*;
- **лесопосадки:** монокультуры *Robinietum(pseudacacia)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	128		10	13	132	10
Оценка полноты данных (в %)	60		70	100	95	80
Красная книга Молдовы				4	16	
Список МСОП				1	7	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				9	85	3
Списки Боннской конвенции					62	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				10		
Директива об охране птиц					86	
Операционный список				7	24	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	22	

Примеры редких видов растений: не обнаружены.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta piscinalis* (Nilsson), *Lymnaea auricularia* (L.). **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 13 гнездящихся видов, 18 – летние посетители, 28 – мигранты. Преобладают водные виды птиц. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *Fulica atra* L., *Gallinula chloropus* L., *Vanellus vanellus* L., *Alcedo atthis* L., *Motacilla alba* L., *M. flava* L., *Locustella naevia* Bodd., *Acrocephalus palustris* Bechst., *A. arundinaceus* L. **Примеры редких видов:** *Pelecanus onocrotalus* L., *Ardea alba* L., *Platalea leucorodia* L., *Cygnus cygnus* L., *C. olor* Gmel., *Anser erythropus* L., *Branta ruficollis* Pall., *Pandion haliaetus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *Microtus arvalis* Pall., *Nannospalax leucodon* Nord., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Луговые экосистемы по берегам и в головной части водоема сильно повреждены выпасом. Не внедрены специальные меры охраны. Данная территория – очень важное место концентрации многих видов водно-болотных птиц в периоды постгнездовой и миграции, а также для воспроизводства амфибий. *Ядро соответствует критериям специально охраняемой территории для авифауны.* Необходимо привести пользования берегами в соответствие с законодательством и нормативами, выделить охраняемую зону в головной части водохранилища. Было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленной дороге, для миграции амфибий.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Уменьшение уровня вод в водоеме во время засух, загрязнение и осушение пойменных участков, чрезмерный и нелегальный выпас, рекреация, близость сел, прямое уничтожение животных.

Социальное и экономическое значение. Водоем имеет существенное хозяйственное значение, в том числе для орошения и рыбоводства. Для местного населения имеют значение пастбища, а потенциально – сенокосы, а также места рекреации. Территория позволяет наблюдать скопления многих видов водно-болотных птиц, интересна для туристов и специалистов. В некоей степени она имеет значение как рефугий фауны, уничтожающей вредителей сельского хозяйства, эта роль очень снижена из-за деградации экосистем на берегах.

Природное и историческое наследие. Палеонтология. *Taraclia.* Геологический период миоцен - Меоитический фаунистический комплекс. **Mammalia.** *Lagomorpha:* *Proochotona eximia* Chom., *Alilepus laskarevi* (Chom.). *Rodentia:* *Castor fiber* Idn., *Hystrix bessarabica* Rjab. *Carnivora:* *Mustela leporinum* Chom., *Ictitherium hipparionum* Gaud., *Ictitherium robustum* Gaud., *Lycyaena choereticus* Gaud., *Lycyaena parva* Chom., *Crocota eximia* (Roth, et Wagn.), *Felis attica* Wagn., *Machairodus schlosseri* Weit., *Machairodus parvulus* Chjm., *M. aphanistus* var. *tarakliensis* Rjab. *Proboscidae:* *Tetralophodon longirostris* (Kaup.), *Mastodon turicensis* Schin. *Perissodactyla:* *Deinotherium giganteum* Kaup., *Hipparion moldavicum* Grom., *Hipparion platygeny* Grom., *Aceratherium incisivum* Kauh., *Diceros pachygnathus* Wagn., *Dicerorhinus orientalis* Schl. *Artiodactyla:* *Microstomus major* (Gerwais.), *Cervavitus variabilis* (Alex.), *Eostylocerus* sp., *Palaeotragus rouenii* Gaud., *Samotherium boissieri* F.Maj., *Helladotherium divernoyi* (Gaud et Lart.), *Tragocerus amaltheus* Gaud., *Tragocerus amaltheus* var. *parvidens* Schl., *Tragocerus rugosifrons* Schl., *Tragocerus validus* Chom., *Palaoryx majori* Schl., *Palaoryx stutzeli* Schlos., *Tragoreas oryxoides* Schl., *Protragelaphus skouzesi* Weit., *Gazella deperdita* (Gervais), *Criotherium argaloides* F.Maj.; *Proboscidae:* *Procobus malania* Chom., *Procobus brauneri* Chom. Aves. *Struthio* sp. **Reptilia.** *Protostudo bessarabica* (Rjab.).

94. Котул Морий-Прут

Расположение. Район Хынчешть, к югу от с. Котул Морий, площадь - / 128,3 га. Включает часть лесное урочище Лунка, кварталы 46-49, площадью 353,9 га (лесохозяйственное предприятие Хынчешть-Силва, лесничество Онешть).

46° 50' 50"	сш	28° 7' 6"	вд
-------------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 25 м, минимальная – 22 м, средняя – 23,5 м, перепады – 0 м, углы наклона – плато, преобладающие направления – плато – 100%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на западе республики, в 56 км к северо-западу от мун. Кишинэу в пределах Быковской возвышенности
Рельеф	Левобережная пойма р. Прут
Бассейн	Р. Прут

Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками нижней толщи бессарабского подъярусов сарматского яруса миоцена
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Лапушнянская пониженная равнина, сложенная глинами и песками, с обыкновенными, а по низким террасам карбонатными черноземами на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo (alba)-populetum(alba)*, *Salicetu (alba) aegopodiosum*, *Populetum(alba) rubosum*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum (stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*;

Местообитания европейского значения: 92 АО(1), 92 АО(2).

Типы лесных формаций: пойменная дубрава (1,2%); чистые ивняки (10,5%); пойменные тополевые ивняки (88,3%). Формула лесообразующих пород: 6PLA3SA1PLN; главные виды: PLA, SA; сопутствующие породы: PLN, ST, SC, FR, ULC, GL. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 47 (16-84).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				17	115	27
Оценка полноты данных (в%)				80	80	80
Красная книга Молдовы		4		3	3	2
Список МСОП		1		1	2	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				10	79	10
Списки Боннской конвенции					26	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				11		3
Директива об охране птиц					53	
Операционный список		8		5	7	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		4		3	8	4

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Iphiclydes podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы.** 96 видов гнездящиеся, 9 – залетные летом, 4 вида – зимующие, 6 – мигрирующие. В составе орнитофауны представлены все комплексы и трудно выделить доминирующий. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. vespertinus* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *A. purpurea* L., *Ciconia ciconia* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких**

видов: *Ardea alba* L., *Falco subbuteo* L., *Porzana porzana* L., *P. parva* Scop., *P. pusilla* Pall. **Млекопитающие:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Micromys minutus* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Meles meles* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория изучена недостаточно. Режим обводнения неустойчивый, зависит от стока р. Прут. Местные популяции герпетофауны сохранились в природном состоянии в пределах меандров р. Прут. Антропогенное влияние небольшое, но присутствует: загрязнение воды, нерегламентированные ловля рыбы и рубка леса. Рекомендуется внести эту территории в список охраняемых. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона, прекратить выпас и загрязнение вод.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас и удаление кустарников на опушках, высыхание мест воспроизводства амфибий, загрязнение вод. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, гледичия – около 5%), которые менее устойчивые к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Рефугий для амфибий и рептилий, которые играют важную роль в регулировании численности некоторых млекопитающих и насекомых-вредителей. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 74,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 3,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 111,5 тыс. лей; всего – 189,3 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

95. Мэкарешь-Прут

Расположение. Унгенский район, между селами Костулень и Мэкарешь. Площадь 311,8 / 171,6 га. Включает лесное урочище Симень – Цуцура, кварталы 58 – 61, площадью 311,8 га (лесохозяйственное предприятие Silva-Centru, Унгенский район, лесничество Унгень).

Площадь - / 311,8 га.

47° 3' 53"	сш	27° 57' 13"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 30 м, минимальная – 40 м, средняя – 35 м, перепады – 10 м, углы наклона – плато, преобладающие направления – плато.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на западе республики, в 65 км к западу от мун. Кишинэу в пределах Быковской возвышенности.
Рельеф	Левобережная пойма р. Прут.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками нижней толщи бессарабского подъярусов сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область Кодринской лесной возвышенности. Западные Кодры, сложенные песками и глинами, с грабо-дубовыми лесами на серых почвах, выщелоченных слабо- и умеренно увлажненных черноземах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo (alba)-populetum(alba)*, *Salicetu (alba) aegopodiosum*, *Populetum(alba) rubosum*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Junceto(gerardii)-elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum (stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum(stolonifera)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(1).

Типы лесных формаций: пойменная дубрава (5,4%); чистые дубравы из дуба черешчатого (0,3%); пойменные тополевики (74,4%); чистые ивняки (2,8%); пойменные тополевые ивняки (6,8%). Формула лесообразующих пород: 4PLA4SC2SA; главные виды: PLA; сопутствующие породы: SA, SC, PLN, PLT. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 40 (20-65).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				17	106	26
Оценка полноты данных (в %)				80	90	80
Красная книга Молдовы		5		3	2	2
Список МСОП				1	3	1
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции		1		10	75	10
Списки Боннской конвенции					20	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		11		3
Директива об охране птиц					45	
Операционный список		9		5	2	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		5		3	6	4

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Oryctes nasicornis* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы.** 99 видов гнездящиеся, 5 видов – залетные летом, 3 вида – зимующие, 42 вида – мигрирующие. Орнитофауна характеризуется лесными видами, водоплавающими и околводными видами, видами степных и аграрных участков, видами населенных пунктов. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Remiz pendulinus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Ixobrychus minutus* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Falco vespertinus* L. **Млекопитающие:** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Micromys minutus* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Microtus arvalis* Pall., *Nannospalax leucodon* Nord., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Putorius putorius* L., *Meles meles* L., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория недостаточно изучена. Типичный пойменный лес с основными лесообразующими породами ивой и тополем. Находился под пограничной охраной. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона, привести в соответствие с законодательством хозяйственную деятельность в водоохраной зоне Прута. Необходимо усиление охраны от незаконных вырубок и выпаса скота, ограничение посещаемости сильно уязвимых биотопов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Режим обводнения неустойчивый, зависит от стока р. Прут, имеет место высыханию мест воспроизводства амфибий, загрязнение вод. Чрезмерный выпас, нелегальный выпас, удаление кустарников на опушках. Чрезмерная доля интродуцентных насаждений (акация – 40%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 85,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 5,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 98,2 тыс. лей; всего – 189,0 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

102. Кизляр-степь

В Леовском районе, к юго-востоку от селв Кизляр, площадь - / 255,9 га.

46° 38' 17"	сш	28° 31' 49"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 180-212 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-западе республики, в 48 км к юго-западу от мун. Кишинев в пределах Саратовской депрессии.
Рельеф	Средняя, верхняя часть склона и межбалочные подоразделы притоков р. Сарата с широким развитием опражной эрозии и проявлениями оползневой эрозии.
Бассейн	Бассейн р. Сарата.
Общее геологическое описание	Пониженные участки территории сложены преимущественно песками, а также глинами херсонского подъяруса сарматского яруса, возвышенные участки – песчано-алевритистыми и глинистыми отложениями нерасчлененной толщи херсонского подъяруса сарматского яруса – меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Чаго-Когильникские увалы, сложенные песчанистыми отложениями, с обыкновенными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, гырнецовыми лесами и типчаково-ковыльной растительностью.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(capillata)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Stipeto(capillata)-bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Stipetum(capillata, lessingiana) crinitariosum(villosa)*, *Festucetum(valesiaca)*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Galieto(verum)-festucetum (valesiaca)*, *Festucetum(valesiaca) caricosum(praecox)*, *Stipeto(ucrainica)-festuceta (valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta(ucrainica) herbosa*, *Bothriochloetum (ischaemum) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaetum(angustifolia) elytrigiosum*, *Poaetum(angustifolia) caricosum(praecox)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	249			8	55	10
Оценка полноты данных (в %)	70			80	80	80
Красная книга Молдовы		3		2	4	
Список МСОП					3	
Красная книга Европы	2					
Списки Бернской конвенции				6	42	2
Списки Боннской конвенции					19	
Директива по местообитаниям, Приложение II	1			1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				6		
Директива об охране птиц					25	
Операционный список	13	5		3	6	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	9	3		1	5	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. excapus* L., *A. dasyanthus* Pall., *Colchicum fominii* Bordz., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Ornithogalum kochii* Parl., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Reichenb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch,

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые** – *примеры редких видов:* *Mantis religiosa* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Papilio machaon* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** 18 гнездящихся видов, 12 – летние посетители, 5 – мигранты. Преобладают полевые и степные виды. Характерные виды: *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Phasianus colchicus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus campestris* L., *Muscicapa striata* Pall., *Lanius collurio* L., *L. minor* L., *Pica pica* L., *Corvus cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *E. hortulana* L., *Miliaria calandra* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *A. clanga* Pall., *A. chrysaetus* L., *Falco cherrurg* Grau. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Mus musculus* L., *M. spicilegus* Petenyi., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Apodemus uralensis* Pall. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Хотя это степной участок в целом, балочки с постоянными и пересыхающими ручьями разнообразят условия и облик. Территория сильно повреждена выпасом. Состояние местных популяций герпетофауны частично угнетенное из за выпаса. Необходимо привести выпас в соответствие с нормативами для восстановления травяного покрова, сохранять участки с зарослями кустарников.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас, удаление растительных скоплений.

Социальное и экономическое значение. Пастбища имеют важное значение для местного населения. Возможно использование: в качестве генетического резервата редких и исчезающих видов растений; в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; для посещения в экотуризме и наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений. Рефугий опылителей и разнообразных животных, уничтожающих вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

103. Томайский пруд

Расположение. Автономное территориальное образование Гэгэузия, между селами Томай и Гайдар, площадью - / 117,8 га.

46° 8' 25"	сш	28° 45' 51"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 53-75 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге республики, в 97 км к югу от мун. Кишинэу в пределах Ялпугской депрессии.
Рельеф	Пойма и левый склон долины р. Лунгуца с отдельными проявлениями овражной эрозии на склонах.
Бассейн	Бассейн р. Лунгуца в пределах бассейна р. Ялпуг.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-глинистыми отложениями нерасчлененной толщи херсонского подъяруса сарматского яруса – меотического яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Ялпугская впадина, сложенная глинами, с карбонатными и обыкновенными черноземами, с фрагментами степной растительности на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigieto(repens)-poaeta(pratensis) herbosa*, *Caricetum(otrubae, hirta)*, *Loliet(perenne) herbosa*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Junceto(gerardii)-artemisietum(santonica)*, *Bothriochloeta herbosa*, *Chenopodietum(glauca)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Schoenoplectetum (tabernaemontani)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum(demersum)*, *Potamogetonetum (crispus)*, *Lemnetum(minor)*;

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее			3	14	86	8
Оценка полноты данных (в %)			70	95	80	80
Красная книга Молдовы				3	7	
Список МСОП				1	3	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				10	59	3
Списки Боннской конвенции					31	
Директива по местообитаниям, Приложение II				4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				11		
Директива об охране птиц					50	
Операционный список				6	10	1
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				2	11	

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta cygnea* L., *Centroptilum luteolum* Muller, *Platycnemis pennipes* Pall. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Pall., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 9 гнездящихся видов, 13 – летние посетители, 15 – мигранты. Преобладают водные птицы: *Podiceps cristatus* L., *Ixobrychus minutus* L., *Ardea purpurea* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Motacilla alba* L., *Acrocephalus arundinaceus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Cygnus olor* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Lepus europaeus* Pall., *Ondatra zibetica* L., *Arvicola terrestris* L., *Rattus norvegicus* Berk., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L.

Тип собственности и категория пользования. Водный фонд, фонд местных населенных пунктов.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Нет специальных мер по охране, не соблюдается режим прибрежной водоохранной полосы. Так как территория – очень важное место воспроизводства многих видов амфибий, было бы хорошо обустроить подземные проходы на оживленной дороге, для миграции амфибий в период воспроизводства.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Перевыпас, загрязнение и осушение пойменных участков, прямое уничтожение животных.

Социальное и экономическое значение. Используется для лова рыбы, рекреации.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

104. Матрашанка-Орхей

Расположение. Район Орхей, к северу от села Хиждиень - / 80,1 га.

47° 28' 55"	сш	28° 54' 43"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 110-120 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в 50 км к северу от мун. Кишинэу в пределах Приднестровской возвышенности.
Рельеф	Заболоченная пойма и нижняя часть склона долины правого притока р. Пыррев с отдельными проявлениями овражной эрозии на склонах.
Бассейн	Бассейн р. Пыррев.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-глинистыми отложениями нижней толщи бессарабского подъяруса сарматского яруса.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Суленская равнина, сложенная преимущественно глинами, с выщелоченными и типичными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем: На территории отмечены:

- **каменистые степи:** состав неизучен.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				7	72	10
Оценка полноты данных (в %)				75	80	??
Красная книга Молдовы		1		2	6	1
Список МСОП					3	1
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции		1		6	50	1
Списки Боннской конвенции					31	
Директива по местообитаниям, Приложение II				6		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1				2
Директива об охране птиц					41	
Операционный список		2		3	10	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		1			9	1

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые - примеры редких видов:** *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** 16 гнездящихся видов, 14 – летние посетители, 14 – мигранты. Преобладают полевые виды: *Coturnix coturnix* L., *Phasianus colchicus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Merops apiaster* L., *Upupa epops* L., *Galerida cristata* L., *Anthus campestris* L., *Motacilla alba* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Arvicola terrestris* L., *Ondatra zibethicus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Lutra lutra* L., *Spermophilus citellus* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд; земли местных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория недостаточно изучена. Экосистемы частично угнетены из-за выпаса. Место обитания стабильной популяции *Spermophilus citellus* L. (Всемирный красный список МСОП, VU). Необходимо лимитировать выпас, сохранять участки с зарослями кустарников и травяной покров, поддержание покоя в периоде воспроизводства млекопитающих, борьба с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас, добыча известняка.

Социальное и экономическое значение. Рефугий фауны, уничтожающей вредителей сельскохозяйственных культур.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

110. Чиоара

Расположение. Район Хынчешть, между с. Чиоара и Кэрпинень, площадью - / 229,5 га. Включает лесные территории (289,8 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Хынчешть-Силва, лесничество Кэрпинень (лесное урочище Чорика, квартал 11; лесное урочище Ла Колцень, кварталы 12-15, лесное урочище Чоара, квартал 16).

46° 45' 5"	сш	28° 15' 21"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 50-190 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-западе республики, в 53 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Саратовской депрессии.
Рельеф	Средняя и верхняя часть левого склона, в том числе и приводораздельного небольшого левого притока р. Прут.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена песками в меньшей степени глинами херсонского подъяруса сарматского яруса миоцена, которые перекрываются песчано-гравийными отложениями верхнеакчагыльского подъяруса (десятой террасы р. Прут).
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Лапушнянская пониженная равнина, сложенная глинами и песками, с обыкновенными, а по низким террасам карбонатными черноземами на мощных и среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **посадки акации:** *Robiniatum(pseudacacia)* и др.;
- **леса:** *Quercetum(robur)* – не изучены;
- **луга:** не изучены.

Типы лесных формаций: чистые леса с дубом пушистым (38,5%); чистые дубравы из дуба черешчатого (41,4 %); культуры для улучшения лесостепи. Формула лесообразующих пород: 6SC2ST1STP1DT; главные виды: ST, STP, STR; сопутствующие породы: SC, FR, PA, GO, GL, PLN, ARA. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 49 (17-105). На некоторых выделов, древостои дуба черешчатого, дуба пушистого и дуба красного достигают возраста 90-105 лет 11I, 12B, 12E, 12F, 14K, 14L и др.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				10	180	1
Оценка полноты данных (в %)				80	80	??
Красная книга Молдовы				1	16	
Список МСОП					9	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции				6	117	1
Списки Боннской конвенции					63	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				6		1
Директива об охране птиц					99	
Операционный список				2	22	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				1	21	1

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Rana esculenta* L. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 43 гнездящихся вида, 10 – летние посетители, 15 – мигранты. Преобладают лесные виды птиц. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Phoenicurus phoenicurus* L., *Turdus philomelos* Brehm., *T. merula* L., *Sylvia atricapilla* L., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Lanius collurio* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Sturnus vulgaris* L., *Fringilla coelebs* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Columba oenas* L. **Млекопитающие.** Территория почти не изучена. **Примеры редких видов:** Рукокрылые - *Eptesicus serotinus* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Травяные экосистемы в верхней части территории находятся в хорошем состоянии. Не внедрены специальные меры охраны. Меры охраны не определены.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Нелегальная рубка деревьев и браконьерство. Чрезмерная доля интродуцентных насаждений (акация, гледичия, сосна – около 60 %), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам. В некоторых насаждениях (около 5 га) присутствует американский клен, который проявляет себя агрессивно в отношении местных видов.

Социальное и экономическое значение. Рефугий полезной фауны насекомых. Птицы уничтожают большое количество вредителей леса и на окрестных сельскохозяйственных землях. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 61 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов – 2,7 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 91,3 тыс. лей; всего – 155 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

113. Каньон Наславча

Расположение. Район Окница у с. Вережень, площадью 314,0 / 206,1 га. Включает лесные территории (147,9 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Единец, лесничество Окница (лесное урочище Вережень, кварталы 1-2; лесное урочище Ленкэуць, кварталы 3-4).

48° 26' 58"	сш	27° 36' 6"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: 80-260 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на севере республики, в 80 км к северу от мун. Бэлць в пределах Северо-восточной Молдавской возвышенности
Рельеф	Пойма и правый склон долины р. Днестр и балка секущей склон Днестра
Бассейн	Р. Днестр
Общее геологическое описание	Сложена известняками, трепелами и кремнями сеноманского яруса мелового периода, известняками, песками и алевролитами Баденского яруса, известняками вольнского подъяруса, которые перекрываются песками и глинами бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Среднеднестровское приречье, с агроалювиальными и дерново-карбонатными черноземами, с разделенными ареалами грабовых и дубовых лесов.

Основные типы экосистем:

- **каменистые степи** – состав не изучен;
- **леса:** *Quercetum(robur, petraea)* – состав не изучен.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100 %). Формула лесобразующих пород: 3ST2GO2CI2SC1CA; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: CA, FR, SC, CI, ULV. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 42 (5-85). на некоторых выделах древостои дуба черешчатого, дуба скального достигают возраст в 95 лет (1D, 1E, 2A, 2C).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				19	121	18
Оценка полноты данных (в %)				90	90	80
Красная книга Молдовы		6		3	8	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы		2				
Списки Бернской конвенции		2		10	79	6
Списки Боннской конвенции					29	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		2		

Директива по местообитаниям, Приложение IV	1	11		1
Директива об охране птиц			57	
Операционный список	10	5	10	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	6	3	9	1

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* L., *Lucanus cervus* L., *Scolia maculata* Drury, *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Zerynthia polyxena* Den. et Sch.

Герпетофауна. Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Elaphe longissima* (Laur.). **Птицы.** 80 видов зафиксированы на гнездовании, 13 видов – залетные летом, 14 видов – зимующие, 13 – на миграции.

Орнитофауна характеризуется лесными видами, водоплавающими и околоводными, видами степных, луговых и аграрных участков, видами населенных пунктов. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** зимующие – *Anas acuta* L., *Mergus albellus* L.; мигранты – *Ciconia nigra* L., *Cygnus cygnus* L., *Aythya fuligula* L., *Aythya marila* L., *Mergus merganser* L., *Aquila chrysaetos* L., *Pandion haliaetus* L., *Grus grus* L., *Egretta alba* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Meles meles* L. **Примеры редких видов:** *Erinaceus europaeus* L., *Meles meles* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория недостаточно изучена, включает геологические памятники природы «Овраг Адынкэ» и «Обрывистый берег р. Днестр». Режим пограничной охраны исключает охоту и ограничивает антропогенное воздействие, что способствует большому скоплению птиц и появлению из года в год новых видов, в том числе редких. Не внедрены специальные меры охраны. Незамерзающий Днестр привлекает большое количество водоплавающих видов птиц на зимовку и миграционные остановки. Хорошая кормовая база привлекает рыбоядных околоводных птиц.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Нелегальный чрезмерный выпас склонов, уничтожение скоплений кустарников. Чрезмерная доля интродуцентных насаждений (акация – ок. 20%), которые менее устойчивые к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Рефугий многих полезных групп животных. Территория исключительно интересна для научных исследований и развития экологического туризма. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 34,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2,1 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 46,6 тыс. лей; всего – 83,2 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников: 9. Примеры: 9 памятников. В том числе: 1. Naslavcea 1-Iar. Нижний палеолит, к юго-западу от села, над каньоном. 2. Naslavcea 1-Kaplivka. Трипольское поселение, 1,5 км к северу от села.

114. Зберояя-Прут

Расположение. Район Ниспорень у с. Зберояя, площадь **147,9** / 418,9 га. Включает лесные территории (611,4 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Ниспорень-Силва, лесничество Грозешть (лесное урочище Шербан, квартал 8; лесное урочище Балья Маре, кварталы 9-11, лесное урочище Зберояя-Лунка, кварталы 13-17).

48° 26' 58"	сш	27° 36' 6"	вд
-------------	----	------------	----

Высоты над уровнем моря: 25-75 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена севере республики, в 55 км к западу от мун. Кишинэу в пределах Быковской возвышенности.
Рельеф	Пойма и левый склон долины р. Прута.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена песками и глинами бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Лапушнянская пониженная равнина, сложенная глинами и песками, с обычными, а по низким террасам карбонатными черноземами на мощных и средне-мощных лёссовидных суглинках

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum inundatum*, *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Salicetum(alba) aegopodiosum(podagraria)*, *Populetum(alba)*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum (stolonifera)*, *Calamagrostidetum(epigeios)*, *Puccinellietum sp.*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Lolietum(perenne)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)* *Typhetum(latifolia)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Scirpetum(lacustris)*, *Cariceta(melanostachia)*, *Junceta(compressus)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*;
- **искусственные посадки:** посадки *Quercus robur L.* и *Populus nigra L.*

Типы лесных формаций: чистые пойменные леса из дуба черешчатого (35,0%); пойменные тополевики (26,1%); чистые ивняки (8,1%); пойменные тополевые ивняки (30,7%). Формула лесообразующих пород: 5PLA2SA1ULC1SC1DM; главные виды: PLA; SA; сопутствующие породы: ULC, FR, JU, ST, PLC, PLN, SC, AR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 40 (16-90), на некоторых выделах встречаются древостой PLA и SA с возрастом более 70 лет (8B, 8D, 8K, 9E, 13C, 13D, 16I, 16O и др.).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	302		23	17	192	24
Оценка полноты данных (в %)	80		80	80	90	80
Красная книга Молдовы		5		3	18	3
Список МСОП				1	8	1
Красная книга Европы		2		1		1
Списки Бернской конвенции				10	124	11
Списки Боннской конвенции					66	
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		3		1
Директива по местообитаниям, Приложение IV				11		2
Директива об охране птиц					103	
Операционный список	7	9		5	25	7
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	1	5		3	23	5

Примеры редких видов растений: *Carex cespitosa* L., *Cyperus glomeratus* L., *Gnaphalium uliginosum* L., *Potamogeton lucens* L., *P. natans* L., *Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) O.Kuntze, *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Unio pictorum* L., *Unio longirostris* Rossmassler, *Crassiana crassa* Philipsson, *Corophium curvispinum* Sars. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Carabus clathratus* L., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Natrix tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы.** Орнитофауна характеризуется в основном лесными видами птиц, видами птиц населенных пунктов. 62 вида – гнездящиеся, 17 видов – залетные летом, 1 вид – зимующий, 18 видов – мигрирующие. *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. Carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Micromys minutus* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxl., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро включает территорию природного заповедника «Збераоя-Лунка» (147,9 га) с характерными для поймы биотопами (луга, мелкие водоемы, заболоченные участки), а также посадками дуба черешчатого и тополя черного. Необходимо строго ограничить хозяйственную деятельность на территории, расположенной в водоохраной зоне реки Прут. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона, запретить выпас.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Обводнение территории по срокам и продолжительности не соответствует естественному, имеет место высыхание мест воспроизводства амфибий. Дальнейшее ослабление порослевых древостоев. Активная ловля рыбы в русле реки и временных водоемах. Интенсивный выпас на пойменных лугах, особенно недопустимый по мокрой земле, особенно после восстановления растительности после длительных паводков, удаление кустарников на опушках. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация – около 10%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам. В некоторых насаждениях присутствует американский клен, который проявляет себя агрессивно в отношении местных видов.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозоообразователей, редких и исчезающих видов растений; сенокосное использование, вне прибрежной водоохраной полосы – регламентированный выпас. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Амфибии и рептилии играют важную роль в регулировании численности некоторых млекопитающих и насекомых вредителей. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 183,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 13,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 192,6 тыс. лей; всего – 390,2 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

116. Ципова

Расположение. Район Резина, коммуна Лалова вблизи села Ципова. Площадь 306,0 / 286,6 га. Включает лесохозяйственное предприятие Орхей, лесничество Похребень (190,6 га: кварталы 42-45).

47° 36' 51"	сш	28° 58' 11"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 50-225 м (максимальная – 225 м, минимальная – 50 м, средняя – 163 м, перепады – 175 м, углы наклона – 8°-50°, преобладающие направления – PLAN - 69,1%; восточное - 1,6%; северо-восточное – 29,3%).

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в северо-восточной части республики, в 66 км к северо от мун. Кишинэу в пределах Днестровской возвышенности.
Рельеф	Склоны и водоразделы р Жидавка, притока р. Днестр, с активным развитием эпражной эрозии и обвально-осыпных процессов.
Бассейн	Бассейн р. Жидавка
Общее геологическое описание	Сложена известняками, глинами, песками бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена, в верхней части разреза глины преобладают.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. В основном Чинишеуцкая возвышенность, сложенная чередующимися горизонтами песков и глин, с серыми, и темно-серыми лесными почвами на маломощных лёссовидных суглинках, с грабово-дубовыми лесами; на юго-востоке ядра – Сусленская равнина, сложенная преимущественно глинами, с выщелоченными и типичными черноземами на маломощных лёссовидных участках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto(valesiaca)-stipetum(pennata) teucriosum(chamaedrys, polium)*, *Stipeto (pulcherhima)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto(valesiaca)-stipeta (pennata, capillata) herbosa*, *Stipeto(lessingiana)-festuceta(valesiaca) herbosa*, *Festuceto (valesiaca)-poaetum(versicolor)*, *Bothriochloetum(ischaemum)*, *Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosum*, *Caricetum(humilis)*;
- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Querceta(robur, petraea) caricosa*, *Querceto(robur)-carpineta(betulus)*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineta(betulus) herbosa*;
- **поляны:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Lolieto(perenne)-elytrigeta(repens) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 9170(B).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (72,9%); непродуктивные земли (26,1%).
Формула лесообразующих пород: 8ST1SC1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: ULC, JU, ULM, AR, SC, FR, PI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (35-110), на некоторых выделах встречаются дубовые древостои с возрастом 110 - 210 лет (43A - 114 лет; 44B - 130 лет; 43D - 210 лет).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	573			16	167	18
Оценка полноты данных (в %)	90			80	95	80
Красная книга Молдовы		8		4	16	1
Список МСОП		2			6	
Красная книга Европы	3					
Списки Бернской конвенции		2		10	112	6
Списки Боннской конвенции					49	
Директива по местообитаниям, Приложение II	2	3		4		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		11		3
Директива об охране птиц					87	
Операционный список	46	11		6	20	3
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	27	8		3	21	2

Примеры редких видов растений: *Achillea coarctata* Poir., *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Calamintha menthifolia* Host, *C. nepeta* (L.) Savi, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dianthus carthusianorum* L., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Euphorbia villosa* Waldst. et Kit., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Gymnospermium odessanum* (DC.) Takht., *Gypsophila collina* Stev. ex Ser., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Koeleria moldavica* M.Alexeenko, *Lilium martagon* L., *Nepeta parviflora* Bieb., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Poa versicolor* Bess., *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh., *Schivereckia podolica* (Bess.) Andr. ex DC., *Scorzonera austriaca* Willd., *Selinum carvifolia* (L.) L., *Sempervivum ruthenicum*

Schnittsp. et C.B.Lehm., *Seseli tortuosum* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. tirsia* Stev., *Teucrium montanum* L., *Thymus moldavicus* Klok. et Shost., *Veratrum nigrum* L. и др.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые** – **примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Morimus finereus* (Mulsant), *Scolia maculata* (Drury), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Iphiclydes podalirius* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Elaphe longissima* (Laur.), *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** 78 гнездящихся видов, 10 залетают для кормежки, 5 зимуют и 13 видов мигрантов. Преобладают виды скал, а так же лесные и полевые: *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter nisus* L., *A. gentilis* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *F. subbuteo* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* L., *Cuculus canorus* L., *Otus scops* L., *Athene noctua* Scop., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* L., *D. minor* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Erithacus rubecula* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Hippolais icterina* Vieill., *Sylvia atricapilla* L., *S. borin* Bodd., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Garrulus glandarius* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *C. monedula* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Emberiza hortulana* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Aquila pomarina* Brehm., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* L., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinus avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melch., *Clethrionomys glareola* Schreb., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *Martes foina* Erxl., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд (190,6 га), публичная собственность местных населенных пунктов (102 га), водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает большую часть ландшафтного резервата «Ципова» (306 га). Скалы, местами покрытые кустарниками и степной растительностью; сайт соседствует с Днестром и пересечен ручьем, который формирует в долине луг. Местные популяции животных сохранились в природном состоянии. Для их охраны необходимо сохранять скальные участки и с зарослями кустарников, служащие местами зимовки и воспроизводства, а так же водно-болотные участки.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Около 20% лесов порослевого происхождения; все насаждения были поврежденные обмерзанием в 2000 году. Стрессовый фактор для птиц и других животных – присутствие туристов в этой зоне. Чрезмерный выпас склонов, рубка дуплистых деревьев, удаление зарослей кустарников.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 71,5 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 6,8 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 60 тыс. лей; всего – 138,4 тыс. лей. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; для выпаса; для наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений. Место, интенсивно посещаемое туристами благодаря присутствию монастыря. Рефугий разнообразных полезных животных.

Природное и историческое наследие. Общее число археологических памятников – 5.

119. Антонешть

Расположение. Кантемировский район, к западу от с. Антонешть, площадь 93,6 / 359,1 га

46° 20' 0"	сш	28° 11' 58"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 12-20 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-западе республики, в 90 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Саратовской депрессии.
Рельеф	Участками заболоченная пойма р. Прут.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена песками и глинами херсонского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Нижнепрутское террасовое приречье, сложенное глинами, с обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Juncetum(gerardii)*, *Agrostidetum(stolonifera)*, *Elytrigietum(repens)* *agrostidosum(stolonifera)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum (repens)*, *Elytrigietum(repens)* *agrostidosum(stolonifera)*, *Elytrigietum(repens) juncosum (gerardii)*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Glycerietum (arundinacea)*, *Polygonetum(amphibia)*, *Schoenoplectetum(lacustris)*, *Schoenoplectetum(tabernaemontani)*, *Bolbochoenetum (maritimus)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum (minor)*, *Lemnetum (trisulca)*, *Salvinietum (natans)*, *Ceratophylletum(demersum)-potamogetonetum(crispus)*, *Potamogetoneto (perfoliatum)-ceratophylletum(submersum)*, *Potamogetoneto(crispus)-ceratophylletum (submersum)*.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	261		18	17	197	4
Оценка полноты данных (в %)	60		60	80	90	??
Красная книга Молдовы				3	20	
Список МСОП			1	1	10	
Красная книга Европы			1	1		
Списки Бернской конвенции				10	130	4
Списки Боннской конвенции					71	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV			2	11		4
Директива об охране птиц					105	
Операционный список	3		1	5	28	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				3	256	4

Примеры редких видов растений: *Cyperus glomeratus* L., *Sparganium neglectum* Beeby, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Lymnaea truncatula* (M.), *L. stagnalis* (L.), *Planorbium corneum* (L.), *Ischnura elegans* (Van der Linden), *Gomphus vulgatissimus* (L.), *Cloeon dipterum* (L.). **Примеры редких видов:** *Hirudo medicinalis* (L.), *Coenagrion armatum* (Charp.). **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 73 гнездящихся видов, 23 видов мигранты. Преобладают луговые и водные виды. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Ixobrychus minutus* L. *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Circus aeruginosus* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel. **Млекопитающие.** Рукокрылые: характерные виды: *Myotis daubentonii* Kuhl, *Nyctalus noctula* Schreber, *Eptesicus serotinus* Schreber. **Примеры редких видов:** *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius.

Тип собственности и категория пользования. Фонд местных властей, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Ядро расположено в пойме Прута. Часть территории – ландшафтный резерват «Антонештские плавни». Здесь находится периодически подсыхающее и сильно заросшее водно-болотной растительностью озеро, которое бывает довольно многоводным, в период высоких паводков Прута. Луговые территории выпасаются, травостой сбитый и несколько засорен. После схода паводковых вод довольно большие территории покрываются группировками растений-пионеров и рудералов. Ядро соответствует критериям специально охраняемой территории для авифауны. Состояние местных популяций птиц угнетенное. Меры управления и охраны должны быть разработаны. Для охраны птиц необходимо сохранять природный облик лугов. В лесах следует проводить чистку леса выборочно, оставлять дуплистые деревья и деревья с отслаивающейся корой, старые

и стоячие мертвые деревья. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона, запрет выпаса.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Антропогенное влияние небольшое, но местами отмечаются чрезмерный выпас и удаление кустарников на опушках, высыхание мест воспроизводства амфибий, нелегальный выпас и браконьерство, рубка леса, загрязнение вод. Избыточное зарастание долины болотной растительностью. Высокий фактор беспокойства со стороны местного населения.

Социальное и экономическое значение. Возможно использование территории: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для посещения туристами с целью наблюдения птиц и летучих мышей (при помощи ультразвуковых детекторов, или наблюдая за полетом летучих мышей над водной поверхностью, отлавливая при помощи паутильных сетей для фотографирования), ландшафта и редких видов растений (в период массового развития). Данная территория представляет собой важное потенциальное место для обитания птиц. Рукокрылые, живущие в лесу, уничтожают огромное количество преимущественно насекомых вредителей, которые не доступны для дневных птиц, защищая тем самым сельскохозяйственные поля и сам лес от вредителей. Амфибии и рептилии играют важную роль в регулировании численности некоторых млекопитающих и насекомых вредителей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

121. Бужор (Пойма р. Прут)

Расположение. Леовский район, к северо-западу от г. Леово, площадь 50 / 317,3 га

46° 30' 16"	сш	28° 13' 37"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 14-30 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юго-западе республики, в 74 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Саратовской депрессии.
Рельеф	Участками заболоченная пойма р. Прут и нижняя часть склона долины р. Прут.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками верхней толщи бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Саратовская равнина, сложенная чередующимися горизонтами глин и песков, с обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках, с фрагментами типчаковой степи.

Основные типы экосистем: На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum inundatum*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo(alba)-populetum(alba)*, *Populetum(alba)*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Puccinellietum sp.*, *Trifolietum(repens)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne) herbosum*, *Trifolietum(fragiferum) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*, *Scirpetum(lacustris)*, *Cariceta(melanostachya)*, *Bolboschoenetum(maritimus)*;
- **водная растительность:** *Lemnetum(minor)*;
- **искусственные посадки:** посадки *Quercus robur L.* и *Populus nigra L.*

Местообитания европейского значения: 92 АО(1), 92 АО(2).

Типы лесных формаций: нет данных.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	272		6	13	191	23
Оценка полноты данных (в %)	70		80	80	90	80
Красная книга Молдовы		2		2	21	4
Список МСОП				1	9	1
Красная книга Европы		1		1		
Списки Бернской конвенции		1		8	127	11

Списки Боннской конвенции					71	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		9		1
Директива об охране птиц					105	
Операционный список	5	6		5	30	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	1	2		2	26	6

Примеры редких видов растений: *Calamagrostis pseudophragmites* (Hall. fil.) Koel., *Carex supina* Willd. ex Wahlenb., *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Potamogeton natans* L., *P. gramineus* L., *Vitis sylvestris* C.C.Gmel.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Anodonta cygnea* L., *Crassiana crassa* (Philipsson), *Dreissena polymorpha* (Pall.), *Lymnaea stagnalis* (L.), *Platycnemis pennipes* (Pall.). **Насекомые – примеры редких видов:** *Xylocopa valga* Gerst., *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Podarcis taurica* Wagler, *Natrix natrix* L., *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 42 гнездящихся видов, 30 – летние посетители, 55 – мигранты. Преобладают водные виды птиц. Характерные виды: *Podiceps cristatus* L., *Phalacrocorax carbo* L., *Botaurus stellaris* L., *Ixobrychus minutus* L., *Nycticorax nycticorax* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea purpurea* L., *A. cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *A. querquedula* L., *A. clypeata* L., *Gallinula chloropus* L., *Fulica atra* L., *Himantopus himantopus* L., *Vanellus vanellus* L., *Larus ridibundus* L., *Sterna hirundo* L., *Chlidonias hybridus* Pall., *Ch. niger* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Ciconia nigra* L., *Cygnus olor* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Micromys minutus* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. **Примеры редких видов:** *Crocidura leucodon* Hermann, *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория-ядро включает низкие участки поймы с периодически затопляемыми и переувлажненными биотопами (антропогенно нарушенные, с измененной структурой и составом древостоя порослевого происхождения плавневые тополево-ивовые леса, пойменные луга, водно-болотную растительность и искусственные посадки дуба черешчатого и тополя черного). Включает территорию многофункционального использования «Пойма р. Прут». Состояние местных популяций птиц зависит от загрязнения. Для их охраны и млекопитающих необходимо остановить выход воды из поймы и поддерживать уровень воды в озере, бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Обводнение территории по срокам и продолжительности не соответствует происходящему в естественных условиях. Дальнейшее ослабление порослевых древостоев, под пологом которых сохранилась популяция редкого в Молдове дикого винограда, приуроченного в своем распространении к пойменным лесам. Засуха, выпас, охота и браконьерство.

Социальное и экономическое значение. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; в качестве пункта посещения туристами для наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений, а также птиц в период миграций. Территория – важное место для гнездования и скопления многих видов водно-болотных птиц в периоды постгнездовой и миграций.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

122. Врэнешть

Расположение. Район Сынжерей, между селами Врэнешть и Езэрений Ной, площадь 8,0 / 140,5 га.

47° 37' 1"	сш	28° 6' 4"	вд
------------	----	-----------	----

Высоты над уровнем моря: 101–193 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена в центральной части республики в 21 км к юго-востоку от мун. Бэлць в пределах Чулукской возвышенности.
Рельеф	Днище балки, склоны осложненные древними оползнями и межбалочные водоразделы.
Бассейн	Бассейн р. Средний Чулук.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками нижней толщи бессарабского подъяруса сарматского яруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область бельцких лугово-степных равнин и возвышенностей. Чулукские грядово-останцовые глинистые междуречья с типичными и обыкновенными черноземами, с фрагментами типчаково-ковыльных ассоциаций.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto(pulcherrima, pennata)-festucetum(valesiaca) caraganosum(frutex), Festuceto(valesiaca)-stipeta(pulcherrima) herbosa, Stipeto(tirsa)-festuceta(valesiaca) herbosa, Stipeto(pennata)-festuceta(valesiaca) herbosa, Bothriochloeto-festuceta (valesiaca) herbosa, Festuceta(valesiaca) herbosa, Festuceto(valesiaca)-bothriochloeta herbosa, Elytrigieto(repens)-bothriochloeta (ischaetum) herbosa;*
- **луга:** *Elytrigieto(repens)-lolietum(perenne), Lolieto(perenne)-artemisieto(santonica)-atriplexiosum(tatarica), Puccinellieto(distans)-artemisietum(santonica), Artemisietum (santonica), Elytrigieto(repens)-artemisietum(santonica), Puccinellietum(distans).*

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	211			4	107	8
Оценка полноты данных (в %)	60			50	90	70
Красная книга Молдовы		3		1	9	
Список МСОП					4	
Красная книга Европы	1	1				
Списки Бернской конвенции		1		4	71	1
Списки Боннской конвенции					33	
Директива по местообитаниям, Приложение II				1		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		4		
Директива об охране птиц					54	
Операционный список	20	6		1	11	
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	10	3			12	

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *A. wolgensis* Stev., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *A. dasyanthus* Pall., *A. excapus* L., *Bellevalia sarmatica* (Georgi) Woronow, *Carex liparocarpos* Gaudin, *Chamaecytisus lindemannii* (западное.Krecz.) Klaskova, *Plantago schwarzenbergiana* Schur, *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Eremopyrum triticeum* (Gaertn.) Nevski, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Linum flavum* L., *Nepeta parviflora* Bieb., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* C.Koch, *S. tirsia* Stev., *S. ucrainica* P.Smirn.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые - примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Iphicliodes podalirius* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta agilis* L., *Bufo viridis* Laur. **Птицы.** 10 гнездящихся видов, 20 летние посетители, 1 видов мигранты. Преобладают полевые виды. Характерные виды: *Coturnix coturnix* L.; *Phasianus colchicus* L.; *Merops apiaster* L.; *Upupa epops* L.; *Galerida cristata* L.; *Anthus campestris* L.; *Motacilla alba* L. **Примеры редких видов:** *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Lepus europaes* Pall., *Mus musculus* L., *Mus spicilegus* Petenyi., *Microtus arvalis* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L.

Тип собственности и категория пользования. Фонд местных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Часть территории (8 га) составляет территории многофункционального управления «Участок Бэлцкой степи», относительно в хорошем состоянии, прилегающие участки степи частью перевыпасены. Здесь состояние местных популяций герпетофауны частично угнетено из за выпаса. Необходимо привести выпас в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, удаление зарослей кустарников.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозоообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; для посещения туристами с целью наблюдения степи и редких видов (в период массового развития) растений, птиц – степных хищников, редких насекомых. Реефугий опылителей и животных, уничтожающих вредителей сельского хозяйства.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

130. Белочи

Расположение. Близ с. Белочи. Урочище «Белочи». Рыбницкий лесхоз. Площадь - / 537,5 га.

47° 54' 2"	сш	28° 58' 48"	вд
------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 50-190 м (120 м). Склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке республики, в пределах Рыбницкой возвышенности.
Рельеф	Обвально-осыпной, эрозионно-балочный.
Бассейн	Временный водоток правого притока реки Окна.
Общее геологическое описание	Отложения неогеновой системы, среднего миоцена, баденского региоподъяруса подольской свиты, сарматского региояруса бессарабского региоподъяруса.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато. Рыбницкая террасовая равнина с карбонатными чернозёмами и дерново-карбонатными почвами. Лугово-остепнённые и лугово-болотные поймы и днища балок со склонами, сложенными четвертичным аллювием. Ландшафты террасовых степных равнин. Склоны балок с обыкновенными чернозёмами с сельскохозяйственными землями в сочетании со злаковыми лугами

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Festucetum rupicolae* subass. *minuartietosum setacei*, *Stipetum pulcherrimae*, *Teucro pannonici-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Genisto tetragonae-Seselietum peucedanifolii*, *Campanulo sibiricae – Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina [Festucetalia valesiacaе]*;
- **леса:** *Quercu-Carpinetum*, *Corno-Quercetum roboris*, *Corno-Cerasetum mahalebae*;
- **лесные посадки:** посадки сосны крымской и др.;
- **луга:** *Calamagrostietum epigeios*.

Типы лесных формаций. Состав природных древостоев: 5ДЧ2ЯОЗКЛО, 4ДЧ2ЯО2КЛО; Главные виды: *Quercus robur*; вторичные или дополнительные виды: *Fraxinus excelsior*, *Acer platanoides*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 90. Состав лесопосадок: 7СКРЗАКБ, 10СКР, 10АКБ, 10КИЗ; Средний возраст или возрастные пределы, лет: 22 (11-30).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	324	4		12	71	20
Оценка полноты данных (в %)	60	20		90	60	40
Красная книга Молдовы				4	2	1
Красная книга ПМР				4		
Список МСОП				1		
Красная книга Европы	1	3		1		3

Списки Бернской конвенции		4		8	51	12
Списки Боннской конвенции					10	61
Операционный список	19	13		6	3	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	13	8		3	3	5

Примеры редких видов растений: *Actaea spicata* L., *Adonis vernalis* L., *Allium paniculatum* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *Berberis vulgaris* L., *Convolvulus lineatus* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Genista tetragona* Bess., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Limonium Gmel.ii* (Willd.) O.Kuntze, *Linum flavum* L., *Polygala sibirica* L., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *Stipa pennata* L., *Stipa pulcherrima* C.Koch, *Teucrium montanum* L., *Verbascum phoeniceum* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Iphiclides podalirius* L., *Pontia chloridice* Hübner, *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Coluber caspius* Gmel., *Rana esculenta* L., *R. ridibunda* Pall., *Bombina bombina* L., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Bufo bufo* L., *Bombina bombina* L., *Coluber caspius* Gmel. **Птицы.** Орнитофауна участка слабо изучена. Здесь гнездятся степные кампофильные и склерофильные виды и лесные неморальные и лесостепные виды птиц. Характерные виды: *Lanius collurio* L., *Emberiza calandra* L., *Anthus trivialis* L., *Sylvia communis* Lath., *Emberiza citrinella* L., *Philoscopus collybita* Vieill., *Acanthis cannabina*. Участок служит местом кормления и отдыха мигрирующих птиц. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Фауна млекопитающих урочища изучена слабо. Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. **Примеры редких видов:** *Rhinolophus hipposiderus* (Bech.), *Myotis daubentonii* (Kuhl.)

Тип собственности и категория пользования. Леса – гослесфонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Склоны, спускающиеся к правому притоку реки Окна и долина самого притока, образуют биотопически богатый комплекс, обусловивший произрастание дубовых лесов, петрофитно-луговых степей, петрофитной растительности на известняковых обнажениях, долинных лугов. Территория не охраняется. Необходимо введение регулируемого выпаса и организация рекреации и, желательна введение охранного режима.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неконтролируемый выпас, неорганализованная рекреация, сбор лекарственных трав.

Социальное и экономическое значение. Резерват эндемичных, реликтовых, редких видов растений. Имеет научно-просветительское значение.

Природное и историческое наследие. Обнаружено 4 памятника археологии, но потенциально их гораздо больше – обнаружению мешает облесенность территории. Наиболее важные: 1. Beloci 2. Стоянка среднего палеолита (85 -35 тысяч лет до Р.Х.). 2. Beloci 3. Стоянка эпохи мезолита (9-8 тысяч лет до Р.Х.).

131. Червона Гора

Расположение. Близ сел Рашков и Катериновка. Площадь - / 153,2 га.

47° 55' 41"	сш	28° 50' 20"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 60-194 м (127 м), склоны, северо-западного направления.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе республики на отрогах Вольно-Подольской возвышенности.
Рельеф	Эрозионно-балочный, обвальный.
Бассейн	Пойма и склоны р. Днестр.
Общее геологическое описание	Отложения мезозоя (верхний мел) сеноманский ярус, неогеновой системы среднемиоценовые сарматского регионаруса (бессарабского, волынского региоподьяруса), баденского региоподьяруса подольской свиты.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Рашковская террасовая равнина с типичными, выщелоченными и оподзоленными черноземами. Ландшафты степных равнин – поймы со злаковыми, бобово-злаковыми, злаково-осоковыми лугами и травянистыми болотами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Quercus-Carpinetum*, *Corno-Quercetum roboris subas. typicum*, *Corno-Quercetum roboris subas. caricetosum albae*, *Veratro-Quercetum roboris*, *Corno-Cerasetum mahalebae*;
- **каменистые степи:** *Sempervivo ruthenici-Scivereckietum*; *Festucetum rupicolae subass. minuartietosum setacei*, *Teucro-pannonici-Caricetum humilis*;
- **степи:** *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosis*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе subass. typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе subass. galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Stipetum pulcherrimae*, *Vinco herbaceae-Chamaecystetum austriacaе*;
- **лесные культуры:** посадки *Quercus robur*; *Quercus petraea*, *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana*, etc.

Типы лесных формаций. Состав природных древостоев: 10ДЧ, 8ДЧ1ЛПМ1ГО, 7ДЧ2ЛПМ1ГО, 6ДЧ2Я-О1ЛПМ1ГО, 4ДЧ3ГО2КЛО1ЛПМ, 4КИ3ЗСКПЗГЛК, 5ВШМЗКИЗ2БРС; главные виды: *Quercus robur*; вторичные или дополнительные виды: *Quercus petraea*, *Fraxinus excelsior*, *Acer platanoides*, *Tilia cordata*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 107 (19-160). Состав лесопосадок: 10ДЧ, 10ДС+БРС, 10СО, 8КЛО1ДЧ1ЯО, 10АКБ, 10СКР, 8АКБ1ЯО1БРС, 10ВМ, 5ЯО1ДЧ2КЛТ2КЛП. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 40 (22-59).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	408	16		13	67	17
Оценка полноты данных (в %)	70	40		90	60	60
Красная книга Молдовы				3	1	1
Красная книга ПМР				5	2	
Список МСОП				1		1
Красная книга Европы	2	1				1
Списки Бернской конвенции		2		6	48	10
Списки Боннской конвенции					8	6
Операционный список	31	16		4	1	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	17	7		2	1	3

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Arum orientale* Bieb., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Campanula persicifolia* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Stipa pennata* L., *Veratrum nigrum* L., *Aconitum anthora* L., *Berberis vulgaris* L., *Rhamnus cathartica* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые.** Открытые степные участки служат местом обитания ряда видов, как степных, так и луговых – *Iphiclides podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Melitaea diamina* Lang, *Minois dryas* Sc., *Scolia hirta* Schr. В искусственных лесных посадках и вблизи них отмечены типичные виды неморального комплекса – *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Catocala sponsa* L. **Примеры редких видов:** *Papilio machaon* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Leptidea morsei* Fenton, *Melitaea diamina* Lang, *Minois dryas* Sc., *Scolia hirta* Schr., *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Catocala sponsa* L., *Satyrion spini* Schiffermüller. **Герпетофауна** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Anguis fragilis* L., *Coluber caspius* Gmel., *Bufo bufo* L., *Rana temporaria* L., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Triturus cristatus* Laur., *Bufo bufo* L., *Elaphe longissima* (Laur.), *Coluber caspius* Gmel., *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** Спецификой урочища является отвесный огромный обрыв. Непосредственно в нишах и трещинах обрыва гнездятся *Phoenicurus ochruros* Gmel., *Corvus corax* L., *Upupa epops* L., *Passer montanus* L. В 90-х годах 20-го века в нишах горы колониально гнездилась обыкновенная пустельга *Falco tinnunculus* L. – в настоящее время гнездование не отмечено. Древесно-кустарниковые местообитания богаты видами неморальный и лесостепных птиц - основу составляют *Fringilla coelebs* L., *Erithacus rubecula* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Phylloscopus collybita* Vieill., *Parus major* L., *Carduelis carduelis* L. и др. Территория урочища служит местом кормления и отдыха мигрирующих птиц. **Примеры редких видов:** *Otus scops* L., *Circus cyaneus* L. **Млекопитающие.** Териофауна изучена недостаточно. Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *Martes foina* Erxleben. Фауна рукокрылых насчитывает 6 видов. **Примеры редких видов:** *Myotis nattereri*

Kuhl, особенно редкий в регионе вид летучих мышей *Barbastella barbastellus* Schreber, *Nyctalus leisleri* Kuhl. **Тип собственности и категория пользования.** Госсобственность. Леса находятся в ведении Гослесфонда. **Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны.** Присутствуют природные леса их дубов скального и пушистого с липой и грабом. Территория включена в список природно-заповедного фонда Приднестровья. Специальные охраняемые меры отсутствуют. Необходимы меры в поддержку биологического разнообразия лесов – сохранение старых, дуплистых деревьев, крупномерных остатков и др. Желательно разумное благоустройство мест отдыха людей. Необходимо ограничить доступ в естественную пещеру урочища. Проведение эколого-просветительской работы среди местного населения.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Захват открытых известняковых склонов древесно-кустарниковой растительностью (в основном, акацией белой). Неконтролируемый выпас, сбор лекарственных и декоративных растений. Сильный фактор беспокойства животного населения. Замусоривание территории. Высокий фактор беспокойства рукокрылых в пещере урочища со стороны местного населения и туристов. Прямое уничтожение рукокрылых и рептилий (змей).

Социальное и экономическое значение. Рефугиум редких видов растений, пчеловодство, база учебной практики для студентов-биологов.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

132. Калахур-Строенцы

Расположение. с. Строенцы Каменского района. Площадь 178 /1188,2 га.

47° 54' 30"	сш	28° 54' 43"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: Высота урочища «Кэлэхур» 50-200 м (125 м), большая часть равнинная, ¼ расположена на склоне южного направления, спускающемся в долину Днестра. Высота Строенецкого яра – 80-185 м (132 м), склоны юго-западного и северо-восточного направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе республики севернее с. Строенцы Рыбницкого района на отрогах Волыно-Подольской возвышенности.
Рельеф	Эрозионно-балочный. Склон коренного берега надпойменной террасы Днестра. Три яра, карстовая воронка балки и склоны, долина ручья, открывающиеся в долину Днестра.
Бассейн	Постоянный (родники) и временные водотоки.
Общее геологическое описание	Отложения мезозоя (верхний мел, сеноманский ярус), неогеновой системы, среднего миоцена, сарматского региояруса бессарабского и волынського региоподъяруса.
Характеристика ландшафта	Область лесостепных возвышенностей и плато. Рашковская террасовая равнина с типичными, выщелоченными и оподзоленными чернозёмами. Ландшафты степных равнин – поймы со злаковыми, бобово-злаковыми, злаково-осоковыми лугами и травянистыми болотами. Эрозионно-денудационные склоны с обыкновенными чернозёмами на среднемощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** дубрава из дуба черешчатого, липово-ясеневая дубрава из дуба черешчатого, липовая дубрава из дуба скального, ясеневая дубрава из дуба скального и дуба черешчатого, липово-дубовый ясенник и др.;
- **степи:** *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *typicum*, *Taraxaco serotinae-Festucetum valesiacaе* subass. *galatellosum villosae*, *Taraxaco serotinae-Bothriochloetum ischaemi*, *Teucrio pannonicum-Caricetum humilis*, *Inulo ensifoliae-Anthericetum ramosi*, *Campanulo sibiricae – Caricetum humilis*, *Teucrium chamaedrys-Achillea collina [Festucetalia valesiacaе]*.

Типы лесных формаций. Состав природных древостоев: 10ДЧ, 8ДЧ1ЛПМ1ГО, 8ДЧ1ЯО1ЛПМ, 6ДЧ2ЛПМ2ГО, 5ДЧ1ЛПМ2ЯО2ГО+КЛП, 4ДС3ЛПМ1ГО2ДЧ, 3ДС2ДЧ2ЯО2ЛПМ1ГО, 3ЯО3ЛПМ2ДЧ2КЛО, 6БОЯ4ТРК; главные виды: *Quercus robur*, *Quercus petraea*; вторичные или дополнительные виды: *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 88 (20-110). Состав лесопосадок: 5ДЧ5ЯО, 5ДЧ4ЯО1ГЛО, 7ДС3ЛПМ, 10АКБ, 6АКБ1СКР2ВШМ1ЛХУ, 10СКР, 10ГЛО, 8ГЛО1ДЧ1ЯО, 9ВШМ1СКР, 10ВРБ; Средний возраст или возрастные пределы, лет: 29 (12-56).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	491	25		16	78	15
Оценка полноты данных (в %)	70	30		90	60	50
Красная книга Молдовы				4	4	
Красная книга ПМР				6	6	1
Список МСОП		1		1		
Красная книга Европы	4	4		1		1
Списки Бернской конвенции		5		9	58	6
Списки Боннской конвенции					13	1
Операционный список	50	25		6	5	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	26	11		3	4	1

Примеры редких видов растений: *Aconitum anthora* L., *A. lasiostomum* Reichenb., *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Arum orientale* Bieb., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Campanula persicifolia* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Clematis integrifolia* L., *Crocus reticulatus* Stev. ex Adams, *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Galanthus nivalis* L., *Genista tinctoria* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hyacinthella leucophaea* (C.Koch) Schur, *Iris graminea* L., *Jurinea stoechadifolia* (Bieb.) DC., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Pulsatilla grandis* Wend., *P. montana* (Hoppe) Reichenb., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult. fil., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных.

Зообентос: нет данных. **Насекомые.** Фауна насекомых участка довольно разнообразна благодаря сохранившимся участкам леса, а также наличию петрофитных и степных биотопов. **Примеры редких видов:** *Lucanus cervus* L., *Oryctes nasicornis* L., *Acherontia atropos* L., *Saturnia pyri* Den. et Sch., *Parnassius mnemosyne* L., *Zerynthia polyxena* Den. et Sch., *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Argynnis pandora* Den. et Sch., *Plebejus argyrognomon* Bergsträsser, *Melitaea diamina* Lang, *Satyrium spini* Schiffermüller, *Scolia hirta* Schr., *Scolia maculata* Drury и *Xylocopa valga* Gerst. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Rana ridibunda* Pall., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Pelobates fuscus* Laur., *Bufo bufo* L., *Elaphe longissima* (Laur.), *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** Основу гнездовой орнитофауны составляют неморальные и лесостепные виды птиц: *Fringilla coelebs* L., *Erithacus rubecula* L., *Parus major* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Sylvia atricapilla* L., *Parus palustris* L., *Phylloscopus sibilatrix* Bechst., *Ph. collybita* Vieill., *Sitta europaea* L., *Carduelis carduelis* L., *Streptopelia turtur* L., *Sturnus vulgaris* L., *Passer montanus* L., *Emberiza citrinella* L., *Lanius collurio* L. Территория урочища служит местом кормления и отдыха многих мигрирующих птиц. **Примеры редких видов:** *Strix aluco* L., *Picus viridis* L., *Dendrocopos medius* L., *Ciconia nigra* L., *Pernis apivorus* L., *Milvus migrans* Bodd., *Circus cyaneus* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Фауна млекопитающих изучена недостаточно. Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L. В различных местах леса встречаются *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. В пещерах Строецкого склона обнаружен *Rhinolophus hipposideros* Bechstein. **Примеры редких видов:** *Rhinolophus hipposideros* Bechstein.

Тип собственности и категория пользования. Госсобственность. Леса – гослесфонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория, включает урочище «Кэлэхур» (739 га) и Строецкий Яр (1200 га) не полностью. Представлены разнообразные биотопы – карстовая воронка, водопады, ручьи, скалы периферической части рифовых образований из известняков различной окраски, родники с сероводородом и окисью железа, леса на склоне надпойменной террасы Днестра, степная и петрофитная растительность. Сохранность леса в урочище «Кэлэхур» хорошая. Предлагается придать статус охраняемой территории Строецкому яру. Проведение биотехнических мероприятий по сохранению и привлечению редких и охотничьих видов птиц и млекопитающих. Обеспечение монастыря информацией о редких видах флоры и фауны и необходимостью их охраны (выделение монастырю Красной книги ПМР, природоохранных плакатов и т.п.). Ограничение доступа людей в наиболее крупные пещеры склона (установка решетчатых дверей).

Угрозы и отрицательные факторы. Неконтролируемый выпас, сенокошение, сбор лекарственных и декоративных растений, в том числе красивоцветущих эфемероидов. Экспансия чужеродных деревьев и

кустарников. Замусоривание территории леса вдоль трассы Тирасполь-Каменка и дороги от трассы до Иоанно-Предтеченского монастыря. Прямое уничтожение рукокрылых и рептилий (змей). Неорганизованная рекреация выступает как сильный фактор беспокойства для объектов фауны.

Социальное и экономическое значение. Закотровка сена, сбор лекарственных растений в специально отведенных участках, пчеловодство, база учебной практики для студентов-биологов. Территория может быть использована как туристический объект для проведения экологических экскурсий. Рефугиум редких видов растений петрофитного комплекса, энтомофауны и играет важную роль при миграциях охотничьих видов животных.

Природное и историческое наследие. Гетское городище. II-IV вв. до н.э. «Строенецкий яр», 1200 га (от с. Янтарное до с. Белочи), карстовая воронка, водопады, ручьи, скалы периферической части рифовых образований из известняков различной окраски, родники с сероводородом и окисью железа.

134. Слобозия-Маре

Расположение. Район Кахул, на восточной окраине с. Слобозия Маре, площадь - / 104,2 га.

45° 33' 55"	сш	28° 10' 50"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 40-75 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на юге Молдовы в 168 км к юго-западу от мун. Кишинэу в пределах Кагульской равнины.
Рельеф	Днище и склоны и межбалочные водоразделы левого склона долины р. Прут, осложненного многочисленными проявлениями овражной эрозии.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена песчано-гравийными отложениями двенадцатой нижнеакчагыльской и тринадцатой аллювиальными террасами, нерасчлененной толщи киммерийского-акчагыльского ярусов плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область буджакских степных расчлененных равнин. Кагульская равнина, сложенная песчанистыми отложениями, с карбонатными и обыкновенными черноземами на мощных лёссовидных суглинках.

Основные типы экосистем: нет данных.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее				16		
Оценка полноты данных (в %)				90		
Красная книга Молдовы		5		4		
Список МСОП				1		
Красная книга Европы		1		1		
Списки Бернской конвенции		1		11		
Списки Боннской конвенции						
Директива по местообитаниям, Приложение II		1		5		
Директива по местообитаниям, Приложение IV		1		12		
Директива об охране птиц						
Операционный список		7		7		
Охраняемые законом (CR, EN, VU)		5		2		

Примеры редких видов растений: нет данных.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* (L.), *Xylocopa valga* Gerst., *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Papilio machaon* (L.), *Zerynthia polyxena* Den. et Sch. **Герпетофауна.**

Характерные виды: *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Coluber caspius* Gmel., *Bufo viridis* Laur. **Примеры редких видов:** *Coluber caspius* Gmel., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы:** нет данных. **Млекопитающие:** нет данных.

Тип собственности и категория пользования. Лесной фонд, земли местных властей.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория представляет собой систему глубоких оврагов, противоэрозионных посадок акации, выпасемых земель на склонах. Основное значения как ядра определяется фауной рептилий и насекомых. Кроме того, это – одна из самых крупных в стране овражных систем. Не внедрены специальные меры охраны. Необходимо привести выпас в соответствие с нормативами.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас склонов, удаление скоплений кустарников и удаление растительных скоплений.

Социальное и экономическое значение. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов zoologi.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

135. Волошково–Наславча (В пределах Молдовы)

Расположение. Район Окница, к западу от с. Наславча. Площадь **82,0 / 294,2** в том числе 107,5 га в пределах Молдовы. Включает лесные территории (97,6 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Единец, лесничество Окница (лесное урочище Стынка, квартал 1).

48° 28' 24"	сш	27° 33' 08"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 65-210 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на севере Молдовы в 85 км к северо-западу от мун. Бэцць в пределах Северовосточной части Молдавской возвышенности.
Рельеф	Пойма и склоны долины р. Днестр, осложненные многочисленными проявлениями овражной эрозии.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Сложена известняками, трепелами и кремнями сеноманского яруса мелового периода, известняки, пески и алевроиты Баденского яруса, известняками волинского подъяруса, которые перекрываются песками и глинами бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена. В верхней части разреза аллювиальные отложения десятой надпойменной террасы верхнеакчагыльского подъяруса плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Среднеднестровское приречье, с агроаллювиальными и дерново-карбонатными черноземами, с разделенными ареалами грабовых и дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Poaeta(angustifolia)-aestuceta(valesiaca) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum)-aestuceta(valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosa*, *Festuceta(valesiaca)-teucrisa(chamaedrys)*, *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Cariceto(huilis)-aestucetm(valesiaca) herbosum*, *Koelerietum(criststa) herbosa*;
- **луга:** *Poaeta(pratensis)-dolietum(perennis)*, *Agrostideta(stolonifera)*;
- **леса:** *Ceraso(avium)-quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) herbosum*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) caricosum*, *Carpineto(betulus)-quercetum(robur)*, *Quercetum(pubescens) herbosum*;
- **поляны и опушки:** *Brometo(inermis)-poaeta(angustifolia) herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Festuceta(valesiaca) herbosa*, *Pruneto(spinosa)-crataegetum(monogyna)*;
- **искусственные посадки:** посадки *Robinia pseudoacacia* L., *Pinus sylvestris* L. и *Swida sanguinea* (L.) Opiz.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100 %). Формула лесобразующих пород: 7ST2P11SC; главные виды: ST; сопутствующие породы: GO, PI, SC, CA, GL. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (30-60).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	428			18	126	21
Оценка полноты данных (в %)	80			90		80
Красная книга Молдовы		6		3	8	1
Список МСОП		1			4	
Красная книга Европы	5	2				
Списки Бернской конвенции	2	2		9	82	8
Списки Боннской конвенции					29	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2				
Директива по местообитаниям, Приложение IV	1			10		2
Директива об охране птиц					61	
Операционный список	68	12		5	10	2
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	52	6		2	11	2

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm., *Asplenium rutamuraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Bellis perennis* L., *Berberis vulgaris* L., *Caltha palustris* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cruciata glabra* (L.) Ehrend., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Poa versicolor* Bess., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Veratrum nigrum* L., *Vinca minor* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Mantis religiosa* L., *Lucanus cervus* L., *Xylocopa valga* Gerst., *Scolia maculata* Drury, *Callimorpha quadripunctaria* Poda, *Iphiclides podalirius* L. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L.

Примеры редких видов: *Coronella austriaca* Laur., *Vipera berus* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 76 видов гнездящихся, 5 видов – залетные летом, 6 видов – зимующие. Орнитофауна характеризуется в основном лесными видами, отчасти видами степных, луговых и аграрных участков, видами населенных пунктов. *Milvus migrans* Bodd., *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Asio otus* L., *Cuculus canorus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Upupa epops* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*, *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L., *Falco vespertinus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europaea* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. sylvaticus* L., *Vulpes vulpes* L., *Arvicola terrestris* L., *Mustela nivalis* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория ядра является трансграничной. В пределах Молдовы расположен геологический памятник природы «Тектонический разлом». Территория включает леса на скалистых крутых склонах коренного берега Днестра, с выходами черных сланцев, участки каменистой степи, искусственные посадки *Robinia pseudoacacia* L., *Pinus sylvestris* L. и *Swida sanguinea* (L.) Oriz. В долине в виде узких полос сохранились долинские луга, в настоящее время сильно выпасаемые со стравленным травостоем. Велико флористическое разнообразие, много локальных популяций уязвимых видов растений, эндемиков и реликтов приуроченных к известнякам, а также видов произрастающих на границе естественных ареалов. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и травяной покров полян и лугов, поддерживать покой в период воспроизводства бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерная доля интродуцентных насаждений (акация и сосна – около 30%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам. Перевыпас на узких полосах пойменных лугов по берегу Днестра, рекреация и сбор лекарственных и красивых растений (что привело к существенному оскудению флоры степных участков), удаление кустарников на опушках. Посадки интродуцентов в лесном массиве и закустаривание степных склонов при разрастании посадок свидины и акации белой приводят к нарушению светового режима, сокращению площади степных и петрофитно-степных сообществ. Присутствуют несанкционированные свалки мусора.

Социальное и экономическое значение. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 22,8 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 1,4 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 30,7 тыс. лей; всего – 54,9 тыс. лей. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозоообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений и недревесных продуктов леса; перспективный пункт для посещения туристов с целью обозрения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений; использование лугов в качестве сенокосов, а вне прибрежной полосы для выпаса с регулируемой нагрузкой. Резерват опылителей и многих животных, уничтожающих вредителей сельского хозяйства. Место рекреации местного населения.

Природное и историческое наследие. Палеонтология. Капров яр - сарматские тортонские отложения. Выявлены 60 видов растений (Якобовская, 1955, Андреев, 1960), а также ихтиокомплекс: *Clupeidae: Sardanella sardinites* (Heckel), *Cyprinodontidae: Prolebias* sp., *Aterinidae: Aterina suchovi* Switchenska., *Syngnathidae: gen. et sp. indet.*, *Centropomidae: Lates gregarius* Bannikov., *Moronidae: Morone ionkoi* Bann., *Sparidae: Sparus brusinai* (Gorjanovic-Kramberger)., *Centracanthidae: Naslavcea fundata* (Bann.), *Mulidae: Mullus moldavicus* Swtchenska., *Polynemidae: Polynemus frivolus* Bann., *Mugilidae: Mugil acer* Switch., *Labridae: Symphodus salvus* Bann., *Clinidae: Clinitrachoides gratus* (Bann.), *Pomatoshistus* sp., *Gobius* sp. Выявлено более 30 видов тортонских двустворчатых моллюсков (Волошина, 1973).

138. Бульбоакский лес

Расположение. Район Бричень, между г. Бричень и с. Булбоака и Требесэуць, площадь **420,0** / 592,7 га. Включает лесное урочище Требесэуць, кварталы 78-91 (лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Бричень).

27° 9' 7"	сш	48° 21' 57"	вд
-----------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 160-260 м

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе Молдовы в 88 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах возвышенностей северо-восточной Молдовы.
Рельеф	Днище и склоны и межбалочные водоразделы, водораздельные пространства между р. Лопатник и Драдиште, осложненного многочисленными проявлениями овражной эрозии.
Бассейн	Бассейн р. Лопатник и Драдиште.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками нижней толщи бессарабского подъяруса сарматского яруса, перекрываемых песками и гравием одиннадцатой среднеакчагыльской аллювиальной террасы.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Бричанская слаборасчлененная равнина, сложенная глинистыми отложениями, с серыми и темно-серыми лесными почвами на среднемощных лёссовидных суглинках, с дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta(robur) herbosa*, *Quercetum(robur) poosum(nemoralis)*, *Carpineto (betulus)-quercetum(robur)*, *Carpineta herbosa*;
- **поляны и опушки:** *Elytrigietum(intermedia) herbosa*, *Dactyleto(glomerata)-elytrigietum (repens)*, *Arrhenatereto(elatius)-elytrigietum(repens)*, *Crataegeto(monogyna)-prunetum (spinosa)*;

- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum p(australis)*, *Bolboschoenetum (maritimus)*, *Bidenteum(tripartita)*.
- **степи:** *Bothriochloeta(ischaemum)*, *Bothriochloeta(ischaemum) herbosum*, *Bothriochloetum(ischaemum) potentillosum(arenaria)*, *Bothriochloetum(ischaemum) teucriosum(pannonica)*, *Poaeto(angustifolia)-festuceta(valesiaca) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (87,5%); липово-ясеневые дубравы из дуба скального и дуба черешчатого (12,5%). Формула лесообразующих пород: 7ST1GO1STR1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: PI, TE, ULC, FR, MO, ME, PA, PAM, JU, PLC, STR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 36 (2-105).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	328			13	85	25
Оценка полноты данных (в %)				90	80	80
Красная книга Молдовы				1		2
Список МСОП					1	
Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции				6	60	11
Списки Боннской конвенции					10	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				6		3
Директива об охране птиц					27	
Операционный список	13			2	1	6
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	9				1	4

Примеры редких видов растений: *Amygdalus nana* L., *Asparagus officinalis* L., *A. verticillatus* L., *Astragalus albidus* Waldst. et Kit., *Goniolimon besserianum* (Schult.) Kusn., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Maianthemum bifolium* (L.) F.W.Schmidt, *Polygala sibirica* L., *Teucrium montanum* L., *Stipa pennata* L., *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Характерные виды: 76 видов гнездящиеся, 1 вид – залетный летом, 6 видов – зимующие, 2 – мигрирующие. Орнитофауна характеризуется лесными видами, видами степных и аграрных участков, видами населенных пунктов. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Philoscopus sibilatrix* Bechst., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla alba* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Falco naumani* L. - гнездящийся. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicoles* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. В пределах ядра расположены 2 территории, охраняемые государством, – природный резерват лекарственных растений «Росошень», ресурсный резерват «Комплекс серых почв». Нарушенные леса порослевого происхождения с засоренным травостоем по краям лесного массива и в местах неорганизованной рекреации; степные территории и сообщества тра-

вяных болот. Сохраняются локальные популяции редких видов растений, включенных в Операционный список Республики Молдова и охраняемых на государственном уровне. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и травяной покровполян и лугов, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой, обеспечить покой и дуплистых деревьев, бороться с браконьерством и лисицей.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Перевыпас на участках степной растительности, влияние близрасположенных населенных пунктов привело к существенному оскуднению степных участков с точки зрения флористического и фитоценотического разнообразия. Чрезмерный выпас полян и удаление кустарников на опушках. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, гледичия, сосна, ель – около 10%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений и недревесных продуктов леса; в туризме с целью наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений; в качестве пастбищ с регулируемой нагрузкой. Птицы, амфибии и рептилии играют важную роль в регулировании численности некоторых млекопитающих и насекомых вредителей. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 137,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 8,3 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 185,7 тыс. лей; всего – 331,5 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

139. Крива-Прут

Расположение. Район Бричень, у с. Крива, включает 2 участка, площадью 65,8 и 38,7, общей площадью 104,5 га. В состав входит лесное урочище Крива, квартал 21; лесное урочище Чяброво, квартал 22 (лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Липкань).

48° 15' 33"	сш	26° 38' 44"	вд
48° 15' 2"	сш	26° 40' 1"	вд

Высоты над уровнем моря: максимальная – 120 м, минимальная – 105 м, средняя – 112,5 м, перепады – 25 м, углы наклона – плато, преобладающие направления – плато - 100%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на крайнем северо-западе Молдовы в 105 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах возвышенностей северо-восточной Молдовы.
Рельеф	Пойма р. Прут, вдоль левого берега которого активно развиваются процессы речной боковой эрозии.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками известняками баденского яруса.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Липканская равнина, сложенная преимущественно глинистыми породами с оподзоленными и выщелоченными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, с отдельными участками дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo (alba)-populetum(alba)*;
- **луга:** *Elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum (stolonifera)*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum(australis)*, *Typhaetum(angustifolia)*, *Typhaetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippeto(sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*.

Местообитания европейского значения: 92 АО(2).

Типы лесных формаций: пойменные тополевики (87,1%), пойменные тополевые ивняки (9,8%), чистые ивняки (3,1%). Формула лесобразующих пород: 6PLA2SC1SA1ST; главные виды: PLA, SA; сопутствующие породы: ST, SA, PLN, JU, AN, SC. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 25 (1-130).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	203		11	15	91	28
Оценка полноты данных (в %)			80	75	80	80
Красная книга Молдовы				2	2	2
Список МСОП				1	1	2
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				7	59	14
Списки Боннской конвенции					15	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		2
Директива по местообитаниям, Приложение IV				8		4
Директива об охране птиц					39	
Операционный список				4	3	9
Охраняемые законом (CR, EN, VU)				1	2	7

Примеры редких видов растений: не обнаружены.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Crassiana crassa* Phylipsson, *Lithoglyphus naticoides* Pfeiffer, *Heptagenia sulfurea* M. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Emys orbicularis* L., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** Зафиксировано 74 вида на гнездовании и 2 – на миграции. Орнитофауна характеризуется лесными видами, водоплавающими и околородными, видами степных, луговых и аграрных участков, видами населенных пунктов. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articipilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*, *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Ardea alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *Apodemus flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает мелкие фрагменты плавневых лесов долины реки Прут, и сильно стравленные долинские луга. Необходимо регламентировать выпас, переводя луга в водоохранной зоне Прута в режим сенокосов, сохранять природный облик лесных экотонов, участки со скоплением кустарников и травяной покров полян, обеспечить покой и дуплистых деревьев, бороться с браконьерством и лисицей. Рекомендуется обеспечить копытным дополнительный корм зимой. Территорию предлагается признать трилатеральной охраняемой территории (с Румынией и Украиной). На территории Украины находится резерват «Прутская заплава», целостность территории ниже «Прутской заплавы» обеспечивается за счет двух берегов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Обводнение территории по срокам и продолжительности не соответствует естественному, имеет место высыханию мест воспроизводства амфибий, загрязнение вод. Чрезмерный выпас полей и лугов, особенно по мокрой после паводков почве и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений. Сильная рудерализация травостоя луговых сообществ. Дальнейшее ослабление порослевых древостоев. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация – около 30%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Территория дает ресурсы для домашнего скота местных жителей. Возможен сбор лекарственных растений. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Рефугий для разнообразных животных, которые

играют важную роль в регулировании численности некоторых млекопитающих и насекомых вредителей. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 34 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2,0 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 45,9 тыс. лей; всего – 81,9 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено. Известен один археологический памятник.

142. Дрепкэуць-Прут

Расположение. Район Бричень, у с. Дрепкэуць, площадь - / 424,8 га. Включает лесные территории (208,4 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Единец, лесничество Липкань (лесное урочище Залуча, квартал 23; лесное урочище Лунка-Липкань, кварталы 24-25).

48° 15' 33"	сш	26° 38' 44"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: 105–120 м (максимальная – 120 м, минимальная – 105 м, средняя – 112,5 м, перепады – 25м, углы наклона – teren плато, преобладающие направления – плато - 100%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на крайнем северо-западе Молдовы в 105 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах возвышенностей северо-восточной Молдовы.
Рельеф	Пойма р. Прут, вдоль левого берега которого активно развиваются процессы речной боковой эрозии.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Сложена глинами и песками известняками баденского яруса.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Липканская равнина, сложенная преимущественно глинистыми породами с оподзоленными и выщелоченными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, с отдельными участками дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Salicetum(alba) elytrigiosum(repens)*, *Salicetum(alba) rubosum*, *Saliceo (alba)-populetum (alba)*;
- **луга:** *Elytrigietum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) potentillosum(repens)*, *Agrostidetum(stolonifera) trifoliosum(repens)*, *Elytrigietum(repens) agrostidosum (stolonifera)*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum (australis)*, *Typhaetum (angustifolia)*, *Typhetum(latifolia)*, *Trifolieto(repens)-lolietum(perenne)*, *Rorippetum (sylvestris)-agrostidetum(stolonifera)*.

Типы лесных формаций: пойменные тополевики (88 %); пойменные тополевые ивняки (12%). Формула лесообразующих пород: 6PLA2ST1SA1DT; главные виды: PLA, ST, SA; сопутствующие породы: FR, PI, JU, SC, PLN. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 27 (2-55).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	282		34	15	91	28
Оценка полноты данных (в %)	80		70	75	90	80
Красная книга Молдовы				2	2	5
Список МСОП				1	1	2
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				7	60	14
Списки Боннской конвенции					15	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				8		4
Директива об охране птиц					39	
Операционный список	2			4	3	9
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	1			1	4	7

Примеры редких видов растений: *Alnus incana* (L.) Moench, *Tamarix ramosissima* Ledeb.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос. Характерные виды: *Ilyocoris cimicoides* (L.), *Platicnemis pennipes* (Pall.), *Ilybius guttiger* (Gyllenhal), *Cloeon dipterum* (L.), *Caenis macrura* (Stephens), *Leptocerus tineiformes* (Curt), *Planorbarius corneus* (L.), *Physa fontinalis* (Draparnaud), *Erpobdella nigricolis* (Brandes). **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Примеры редких видов:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы.** Зафиксированы 74 вида на гнездовании и еще 2 – на миграции. Орнитофауна характеризуется лесными видами, водоплавающими и околоводными, видами степных, луговых и аграрных участков, видами населенных пунктов. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Remiz pendulinus* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *C. carduelis*, *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Egretta alba* L., *Haliaeetus albicilla* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicoles* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Mustela erminea* L., *Felis silvestris* Schreber, *Crocidura leucodon* Hermann, *Lutra lutra* L., *Mustela lutreola* L.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд, водный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает фрагменты плавневых лесов долины реки Прут и луга разных уровней поймы. Необходимо привести в соответствие с законодательством использование лугов в водоохранной зоне Прута, особенно соблюдать запрет выпаса по мокрой после паводков почве. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и травяной покров полян и лугов. Рекомендуются сохранять природный облик лесного экотона, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой, покой в репродуктивном периоде, бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Обводнение территории по срокам и продолжительности не соответствует происходящему в естественных условиях, происходит высыхание мест воспроизводства амфибий. Дальнейшее ослабление порослевых древостоев. Чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, сосна – около 10%), которые менее устойчивые к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Источник кормов для скота местных жителей. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта, интересна для туристов и специалистов. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 48,7 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 2,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 65,6 тыс. лей; всего – 117,2 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

143. Лес Слобозия-Ширэуць

Расположение. Район Бричень, у с. Слобозия-Шэрэуць. Площадь - / 1190,2 га. Включает лесные территории урочища Ширэуць, кварталы 27-44 (лесохозяйственное предприятие Единец, лесничество Липкань).

48° 15' 00"	сш	26° 54' 28"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 275 м, минимальная – 145 м, средняя – 210 м, перепады – 70 м, углы наклона – 0°-14°, преобладающие направления – плато -96,7%; западное, северо-западное - 3,3%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе Молдовы в 70 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах возвышенностей северо-восточной Молдовы.
Рельеф	Левые склоны, осложненные балками и водораздел р. Ларга и Вилия.
Бассейн	Бассейн р. Ларга.

Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками известняками вольтинского подъяруса нижней толщи бесарабского подъяруса сарматского яруса миоцена, перекрываемых на севере участка песками и гравием десятой верхнеакчагыльской аллювиальной террасы плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Липканская равнина, сложенная преимущественно глинистыми породами с оподзоленными и выщелоченными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, с отдельными участками дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Quercetum(robur) herbosa*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) poosum (nemoralis)*, *Ceraso(avium)-quercetum(robur) herbosum*, *Ceraseto(avium)-quercetum(robur) caricosum*;
- **поляны и опушки:** *Poaeta(angustifolia) herbosa*, *Brometo(inermis)-poaeta (angustifolia) herbosa*, *Festucetum(valesiaca) herbosum*, *Calamagrostideto (arundinacea, epigeios)-poaeta(angustifolia) herbosa*.

Местообитания европейского значения: 91 Ю.

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба черешчатого (100%). Формула лесобразующих пород: 7ST1FR1SC1DT; главные виды: ST; сопутствующие породы: TE, CI, PAM, FR, PI, STR. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 39 (1-140).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	262			15	91	25
Оценка полноты данных (в %)	70			75	90	80
Красная книга Молдовы				2	1	2
Список МСОП				1	1	
Красная книга Европы				1		
Списки Бернской конвенции				7	63	10
Списки Боннской конвенции					10	
Директива по местообитаниям, Приложение II				3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				8		3
Директива об охране птиц					30	
Операционный список	14			4	1	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	4			1	1	3

Примеры редких видов растений: *Asparagus officinalis* L., *A. tenuifolius* Lam., *Clematis integrifolia* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilg., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Potentilla alba* L., *Staphylea pinnata* L., *Thalictrum aquilegifolium* L., *Th. lucidum* L., *Trifolium pannonicum* Jacq.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Emys orbicularis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *N. tessellata* Laur., *Bufo viridis* Laur., *Hyla arborea* L., *Rana* (complex). **Exemple de specii rare:** *Emys orbicularis* L., *Coronella austriaca* Laur., *Pelobatis fuscus* Laur. **Птицы.** Отмечены 84 гнездящихся вида, 2 – залетные летом, 5 – зимующие. В составе орнитофауны представлены все комплексы, и трудно выделить доминирующий. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *Sylvia articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Pernis apivorus* L. – залетный летом. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Леса с измененной структурой и древостоем порослевого происхождения. Территория поддерживает локальные популяции редких видов растений, охраняемых и включенных в Операционный список Республики Молдова. Для охраны животных необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и травяной покров полян и лугов, покой в репродуктивном периоде, обеспечить дополнительный корм для парнокопытных зимой, бороться с браконьерством. Рекомендуется сохранять природный облик лесного экотона, interzicerea выпасу.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Перевыпас по опушкам и краям леса и удаление кустарников на опушках, влияние (рекреация) близрасположенных населенных пунктов привело к существенному оскуднению лесной растительности с точки зрения флористического и фитоценотического разнообразия. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, ель, орех – около 15%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений; возможен сбор лекарственных растений и недревесных продуктов леса. Рефутий разнообразной полезной фауны и охотничьих животных. Территория представляет собой эстетический элемент ландшафта и интересна для туристов и специалистов. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 273 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 16,4 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 368,2 тыс. лей; всего – 657,6 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

145. Чернолевский лес

Расположение. На границе Окницкого и Дондюшанского районов, у с. Чернолеука. Площадь **70,0** / 861,0 га. Включает лесные территории (799 га) в управлении лесохозяйственного предприятия Единец, лесничество Дондушень (лесное урочище Чернолеука, кварталы 1-10).

48° 20' 32"	сш	27° 33' 33"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 265 м, минимальная – 145 м, средняя – 235 м, перепады – 65 м, углы наклона – 2°-6°, преобладающие направления – плато, северное и южное.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-западе Молдовы в 70 км к северо-западу от мун. Бэлць в пределах возвышенностей северо-восточной Молдовы.
Рельеф	Верхние и средние части склонов междуречья правых притоков р. Куболта осложненных балками.
Бассейн	Бассейн р. Куболта.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками нижней толщи бессарабского подъяруса сарматского яруса миоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Липканская равнина, сложенная преимущественно глинистыми породами с оподзоленными и выщелоченными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, с отдельными участками дубовых лесов.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Ceraso (avium)-Querceta (robur) herbosa*, *Quercetum (robur) cornosum (mas)*, *Quercetum(robur) veratrosus(nigrum)*, *Quercetum (robur) poosum (nemoralis)*;
- **поляны:** *Brometo (inermis)-Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia)-Calamagrostideta (epigeios) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*.

Типы лесных формаций: кленово-грабовая дубрава из дуба черешчатого (6,2%); чистые дубравы из дуба черешчатого (91,1 %); липово-ясеневая дубрава из дуба скального и дуба черешчатого (3,8%). Формула лесобразующих пород: 6ST2SC1STR1PA; главные виды: ST; сопутствующие породы: STR, SC, PA, ARA, GL, GO, MO, PLT, PAM, CI. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 39 (1-95).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	158			13	115	23
Оценка полноты данных (в %)	50				90	80
Красная книга Молдовы					4	2
Список МСОП						

Красная книга Европы						
Списки Бернской конвенции				6	79	10
Списки Боннской конвенции					22	
Директива по местообитаниям, Приложение II				2		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				6		2
Директива об охране птиц					46	
Операционный список	6			2	6	4
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	5				8	3

Примеры редких видов растений: *Briza media* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Veratrum nigrum* L.

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые:** нет данных. **Герпетофауна** Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L.

Примеры редких видов: *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur.

Птицы. На гнездовании отмечен 91 вид, 9 видов – залетные летом, 7 – зимующие, на миграции – 8 видов.

Орнитофауна характеризуется в основном лесными видами, водоплавающими и околводными, видами степных, луговых и аграрных участков, видами населенных пунктов. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Silvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis chloris* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Egretta garzetta* L., *Ardea cinerea* L., *Ciconia ciconia* L., *Botaurus stellaris* L., *Anas platyrhynchos* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Vanellus vanellus* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** мигранты – *Ciconia nigra* L.; залетные – *Ardea alba* L., гнездящиеся – *Circus pygargus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Erinaceus europaeus* L., *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Lepus europaeus* Pall., *Dryomys nitedula* Pall., *Muscardinuws avellanarius* L., *Apodemus agrarius* Pall., *A. flavicollis* Melch., *Clethrionomys glareolus* Schreb., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nivalis* L., *M. putorius* L., *M. foina* Erxl., *Sus scrofa* L., *Capreolus capreolus* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории ядра находится лесной природный заповедник «Климэуць». Территория недостаточно изучена. Необходимо сохранять участки со скоплением кустарников и травяной покров полян и лугов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, гледичия, ель – около 20%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам. В некоторых насаждениях присутствует американский клен, который проявляет себя агрессивно в отношении местных видов.

Социально-экономическое значение. Возможно использование: в качестве банка семян ценозообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; как пункта посещения туристами. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 186,6 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 11,2 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 251,7 тыс. лей; всего – 449,4 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

146. Добруша

Расположение. Район Шолдэнешть, между селами Добруша и Олишкань, площадь 2634,0 / 2736.6 га. Включает лесное урочище Добруша Микэ, кварталы 12-29; лесное урочище Rădi, кварталы 30-32; лесное урочище Добруша Маре, кварталы 33-83 (лесохозяйственное предприятие Шолдэнешть, лесничество Olişcani).

47° 47' 54"	сш	28° 39' 01"	вд
-------------	----	-------------	----

Высоты над уровнем моря: максимальная – 318 м, минимальная – 245 м, средняя – 290 м, перепады – 30-70 м, углы наклона – 6° - 16°, преобладающие направления – северное-юго-восточное - 53,5%; северо-западное-юго-западное - 26,6%; плато - 19,9%.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на северо-востоке Молдовы в 70 км к востоку от мун. Бэлць в пределах Днестровской возвышенностей.
Рельеф	Водоразделы и склоны, осложненные балками междуречья рек Добруша, и Черна.
Бассейн	Бассейн рек Добруша и Черна.
Общее геологическое описание	Сложена глинами, песками бессарабского подъяруса сарматского яруса и нерасчлененной толщи херсонского подъяруса сарматского яруса – меотического яруса миоцена, перекрываемых на наиболее возвышенных участках песками и гравием пятнадцатой среднекимерийской аллювиальной террасы плиоцена.
Характеристика ландшафта	Ландшафтная область лесостепных возвышенностей и плато. Олишканская расчлененная возвышенность, сложенная песчано-глинистыми отложениями, с серыми и темно-серыми лесными почвами, выщелоченными черноземами на маломощных лёссовидных суглинках, с грабово-дубовыми лесами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Tilieto(tomentosa)-fraxineto(excelsior)-Quercetum(petraea)*, *Carpinetum(betulus)-querceta(petraea)*, *Tilieto(tomentosa)-carpinetum(betulus)*, *Querceto(robur)-carpinetum (betulus)*, *Quercetum(robur, petraea)*;
- **поляны:** *Bothriochloeta herbosa*, *Poaeta(angustifolia) herbosum*, *Lolietum(perenne) herbosum*;
- **луга:** *Agrostidetum(stolonifera)*, *Lolieto(perenne)-elytrigietta herbosa*, *Loletio(perenne)-potentilletum(anserina)*, *Trifolio(repens)-lolietum(perenne)*.

Местообитания европейского значения: 9170(A), 9170(B).

Типы лесных формаций: чистые дубравы из дуба скального (4%), липово-ясеневая дубрава из дуба скального (8%), липово-ясеневая дубрава из дуба скального и дуба черешчатого (88%). Формула лесообразующих пород: 3ST3FR2GO1CA1DT; главные виды: ST, GO; сопутствующие породы: FR, CA, TE, PA, SC, NU, PAM, CI, PLC, PLN. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 65 (2-85), в некоторых выделах растут деревья дуба черешчатого и дуба скального в возрасте 105-135 лет.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	303			12	88	24
Оценка полноты данных (в %)	50			75	80	80
Красная книга Молдовы		4		1	1	2
Список МСОП		1				
Красная книга Европы	1					
Списки Бернской конвенции		1		6	62	10
Списки Боннской конвенции					12	
Директива по местообитаниям, Приложение II		2		3		
Директива по местообитаниям, Приложение IV				7		3
Директива об охране птиц					30	
Операционный список	14	8		3	2	5
Охраняемые законом (CR, EN, VU)	11	4			3	3

Примеры редких видов растений: *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *C. longifolia* (L.) Fritsch, *Epipactis purpurata* Smith, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Scrophularia umbrosa* Dumort., *Staphylea pinnata* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. et Schult.fil.,

Характерные и редкие виды животных

Зообентос: нет данных. **Насекомые – примеры редких видов:** *Oryctes nasicornis* (L.), *Lucanus cervus* (L.), *Iphiclides podalirius* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* Poda. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Anguis fragilis* L., *Lacerta viridis* Laur., *Natrix natrix* L., *Bufo bufo* L., *Hyla arborea* L. **Примеры редких видов:** *Coronella austriaca* Laur., *Pelobates fuscus* Laur. **Птицы.** 81 вид гнездящийся, 1 – залетный летом, 4 вида – зимующие. В составе орнитофауны представлены все комплексы, кроме водно-болотных птиц, и трудно выделить

доминирующий. Характерные виды: *Accipiter gentilis* L., *A. nisus* L., *Buteo buteo* L., *Hieraaetus pennatus* Gmel., *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Asio otus* L., *Caprimulgus europaeus* L., *Jynx torquilla* L., *Picus canus* Gmel., *Dendrocopos major* L., *D. syriacus* Gengl et Ehrenb., *D. minor* L., *Lullula arborea* L., *Luscinia luscinia* L., *Turdus merula* L., *T. philomelos* Brehm., *Sylvia borin* Dodd., *S. communis* Lath., *S. articapilla* L., *Muscicapa striata* Pall., *Parus caeruleus* L., *P. major* L., *Sitta europaea* L., *Oriolus oriolus* L., *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* L., *Corvus corax* L., *C. cornix* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L., *Carduelis carduelis* L., *Coccothraustes coccothraustes* L., *Ciconia ciconia* L., *Gallinula chloropus* L., *Coturnix coturnix* L., *Perdix perdix* L., *Oenanthe oenanthe* L., *Galerida cristata* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Hirundo rustica* L., *Passer domesticus* L., *P. montanus* L. **Примеры редких видов:** *Hieraaetus pennatus* Gmel. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Talpa europea* L., *Apodemus sylvaticus* L., *A. flavicollis* Melchior, *Clethrionomys glareolus* Schreber, *Dryomys nitedula* Pall., *Vulpes vulpes* L., *Mustela nevalis* L., *Martes foina* Erxleben, *Sus scrofa* L., *Capriolus capriolus* L. **Примеры редких видов:** *Martes martes* L., *Felis silvestris* Schreber.

Тип собственности и категория пользования. Собственность государства, лесной фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. На территории ядра расположен Ландшафтный заповедник «Добруша». Местные популяции герпетофауны сохранились в естественном состоянии. Для охраны животных необходимо сохранять участки с зарослями кустарников и травяной покров полян и лугов, обеспечить дополнительный корм для копытных зимой и покой в репродуктивный период, бороться с браконьерством.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Чрезмерный выпас полян и лугов и удаление кустарников на опушках, удаление растительных скоплений. Вся площадь покрыта насаждениями, поврежденными обмерзанием в 2000 году, в том числе около 45% насаждений часто и очень часто подвержены обламыванию. Присутствие насаждений из интродуцентов (акация, гледичия, орех – около 5%), которые менее устойчивы к неблагоприятным почвенно-климатическим факторам.

Социальное и экономическое значение. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Возможно использование: в качестве банка семян ценозоообразователей, редких и исчезающих видов растений; для сбора лекарственных растений; посещения туристами для наблюдения ландшафта и редких видов (в период массового развития) растений. Птицы, амфибии и рептилии играют важную роль в регулировании численности некоторых млекопитающих и насекомых вредителей. Возможные ежегодные доходы от использования леса: от заготовки и продажи древесной продукции – 683 тыс. лей; от заготовки и продажи недревесных продуктов (фрукты, ягоды, лекарственные растения, услуги и др) – 238,9 тыс. лей; от пользования в охотничьих целях – 900,2 тыс. лей; всего – 1822,1 тыс. лей.

Природное и историческое наследие. Не оценено.

IV. Ключевые территории Украины в трансграничном секторе Панъевропейской экологической сети у северной границы Молдовы

Ключевые территории международного значения

14. Хотинская высота [Khotynskaia vysota]

Расположение. Между городом Хотин и городом Черновцы (северо-восточные окрестности). Площадь 196,0 / ~ 10000 га.

48° 27' 15.54"	сш	26° 02' 18.84"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 385 м, наивысшая точка г. Берда 541 м, склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра расположена на возвышенности между городами Черновцы и Хотин.
Рельеф	Рельеф овражно-балочный, характеризуется большой густотой эрозионного расчленения, с глубокими врезами долин малых рек, ручьев и балок.
Бассейн	Бассейн р. Днестр и Прут.

Общее геологическое описание	Отделившиеся по-видимому в четвертичный период отроги Карпат. В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Возвышенности на песчаниках, глинах, известняках неогена с широколиственными ласами. Грядово оползневые, с дубово-буковыми лесами на дерново-буроземно-подзолистыми почвами, а также плоско-овражные, с дубово-буково-грабовыми лесами, на светло-серых и серых лесных почвах.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Fagetum (sylvaticae)*, *Carpinet0 (betuli)-Fagetum (sylvaticae)*, *Carpinet0 (betuli)- Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae)*, *Querceto (robur) herbosa*, *Carpinet0 (betuli)- Quercetum (roboris)*, *Carpinet0 (betuli)-Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris)*, *Carpinetum (betuli)*, *Fraxinetum (excelsioris)*;
- **луга:** *Agrostietum stoloniferae*, *Alopecureta pratensis*, *Agrostideto (stoloniferae)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Elytrigiet0 herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Loliet0 (perenne) herbosa*, *Elytrigiet0 (repens)-Loliet0 (perenne) herbosa*.
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum angustifoliae*, *Typhaetum latifoliae*, *Caricetum acutiformisi*.
- **водная растительность:** *Potamogetonetum crispusi*, *Lemneta minoris*, ;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 6210; 6510; 9160; 9170.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев - 10ДЗ, 9ДЗ1ГЗ, 4ДЗ6ЯВ, 4ДЗ4БКЛ2ЛПД, 10БКЛ, 6БКЛ4ДЗ, 4БКЛ4ГЗ2ДЗ, 9ГЗ1ДЗ, 10ЯсЗ; 8ДЗ2ГЗ+ЯЗ, 7ДЗ2ЯЗ1ГЗ+ЛПД, 10ДЗ+ЯЗ+ГЗ, 4ДЗ4ЯЗ1ГЗ1ЛПД+ЧШ, 10ДЗ+ЯЗ, 10ДЗ+ЧШ, 10ДЗ+КЛГ, 10ЯЗ+ДЗ, 7ДЗ3ЛПД; главные виды: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior*; вторичные или дополнительные виды: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *A. Tataricum*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 60 (40-200).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	920	-		22	125	45
Оценка полноты данных (в %)	90	-		100	90	90
Красная книга Украины	33	22		5	15	18
Список МСОП	1	7		-	2	2
Красная книга Европы	-	1		-	4	4
Списки Бернской конвенции	4	8		12	91	12
Списки Боннской конвенции	-	-		-	40	10
Операционный список	48	35		8	24	19

Примеры редких видов растений: *Actaea spicata* L.; *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.; *A. incana* (L.) Moench; *Anemone sylvestris* L.; *A. nemorosa* L.; *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Crocus heuffelianus* Herb., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Epipactis purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Hepatica nobilis* L., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Polypodium vulgare* L., *Paris quadrifolia* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Calopteryx virgo* (L.), *Anax imperator* Leach, *Cordulegaster annulata* (Latr.), *Cerambyx cerdo* (L.), *Maculinea arion* (L.), *Maculinea teleius* (Bergstrasser), *Maculinea nausithous* (Bergstrasser), *Maculinea alcon* ([Den.&Sch.]), *Apatura iris* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Aglia tau* (L.), *Saturnia pyri* (Den.&Sch.), *Eudia pavonia* (L.), *Catocala sponsa* (L.), *C. fraxini* (L.), *Acherontia atropos* (L.), *Hemaris tityus* (L.), *Pencallia matronula* (L.), *Scolia maculata* Drury, *Xylocopa valga* Gerst. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lissotriton vulgaris* (L.), *Bombina bombina* (L.), *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Anguis fragilis* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Примеры редких видов:** *Triturus cristatus* (Laur.), *Rana arvalis* Nilss., *R. dalmatina* Fitz., *Lacerta viridis* (Laur.), *Coronella austriaca* Laur. **Птицы.** Характерные виды: *Accipiter gentilis* (L.), *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *D. medius* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Motacilla alba* L., *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Garrulus glandarius* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Ph. sibilatrix* (Bechst.),

Erithacus rubecula (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Coccothraustes coccothraustes* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* (L.), *Pernis apivorus* (L.), *Milvus migrans* (Bodd.), *Aquila pomarina* C. L. Brehm, *Scolopax rusticola* L., *Bubo bubo* (L.), *Caprimulgus europaeus* L., *Lanius excubitor* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Lepus europaeus* Pall., *Sciurus vulgaris* L., *Muscardinus avellanarius* (L.), *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Erinaceus roumanicus* Barrett-Hamilton, *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.), *Capreolus capreolus* (L.). **Примеры редких видов:** *Crocidura suaveolens* (Pall.), *C. leucodon* (Herm.), *Neomys anomalus* Cabr., *Plecotus auritus* (L.), *Mustela erminea* L., *M. putorius* L.

Тип собственности и категория пользования. Государственный лесной фонд (государственные предприятия «Хотинский лесхоз», «Черновицкий лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Наиболее поднятая часть Прут-Днестровского междуречья. Характерны крутые склоны, усложненные структурными террасами, эрозионно-оползневые котловинами. Все это формирует облик низкогорья, определяет мозаичность и контрастность ландшафта. На Хотинской возвышенности леса занимают больше половины территории, около 10% занимают луга. Контрастность ландшафтной структуры определяет высокий рекреационный потенциал и научно-познавательную ценность природно-территориальных комплексов. Местами сохранились пралесные лесные комплексы, которые можно отнести к эталонным. Тут сохранились естественные растительные группировки с участием многих редких видов флоры. В целом, состояние флоры и растительности ключевой территории можно оценить как хорошее. Это подтверждается высоким обилием и видовым разнообразием многих редких растений. Присутствуют охраняемые территории: ландшафтный заказник местного значения «Баламутивская стенка» – 78,7 га; орнитологический заказник местного значения «Цапля» – 8,3 га; памятник природы общегосударственного значения «Шиливский лес» – 60, га; памятник природы общегосударственного значения «Рухогинский лес» – 49, га. Необходимо включение Хотинской возвышенности в состав национального природного парка «Хотинский».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Плановые сплошные рубки, нелегальные рубки.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение, служит местом сбора ягод и грибов, а также является источником древесины (дров) для местных жителей.

Природное и историческое наследие. Остатки летописного города Хмелив, оборонные валы древнеславянских городищ, искусственный каменный жертвенный колодец языческого святилища «Турецкий колодец». В пещере «Баламутивка» – наскальные рисунки (11 тыс. лет до Р.Х.)

Ключевые территории национального значения

163. Прутская заплава [Prutskaia Zaplava]

Расположение. Рядом с селами Торасовцы, Ванчиковцы, Драница, Мамалыга Новоселицкого района Черновицкой области. Площадь 805,1 / 1157,5га.

48° 12' 57.30"	сш	26° 31' 44.04"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 117 м, склоны южного и юго-восточного направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория расположена непосредственно на левом берегу Днестра, между селами Маршенцы и Мамалыга Новоселицкого района Черновицкой области.
Рельеф	Пойма и надпойменные террасы левого склона р. Прут
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Кайнозойская группа. Нижний неоген (миоцен) Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчанниках, глинах, известняках неогена. Низкотеррасовые – плавневые, плоские, расчлененные, с агломератами сел, с луговыми черноземами, болотно-луговыми, дерновыми почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, *Populetum (albae)*, *Alneta glutinosae*, *Salicetum (albae)*, *Salicetum (triandrae)*;
- **луга:** *Elytrigietum herbosa*, *Agrostietum stoloniferae*, *Alopecureta pratensis*, *Agrostidetum (stolonifera)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Elytrigietum (repens)-Lolietum (perenne) herbosa*;

- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum angustifoliae*, *Typhaetum latifoliae*, *Caricetum acutiformisi*, *Acoretum calamusi*;
- **водная растительность:** *Ceratophylletum demersi*, *Potamogetonetum crispusi*, *Lemneta minoris* ;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 1340; 3270; 6510; 91E0; 92 AO.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 10ДЗ, 10ТБ, 10ВБ, 10ВЧ; главные виды: *Quercus robur*, *Populus alba*, *Alnus glutinosa*, *Salix alba*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 30 (15-60).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	187	-		16	121	32
Оценка полноты данных (в %)	70	-		100	90	90
Красная книга Украины	4	9		1	8	9
Список МСОП	-	4		1	1	1
Красная книга Европы	-	2		1	4	1
Списки Бернской конвенции	-	5		8	86	5
Списки Боннской конвенции	-	-		-	38	3
Операционный список	19	19		4	15	10

Примеры редких видов растений: *Actaea spicata* L.; *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.; *A. incana* (L.) Moench; *Anemone sylvestris* L.; *A. nemorosa* L.; *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Bupleurum tenuissimum* L.; *Epipactis helleborine* (L.) Crantz; *Hepatica nobilis* Mill.; *Lilium martagon* L.; *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.; и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Calopteryx virgo* (L.), *Erebia medusa* (Den. et Sch.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Maculinea teleius* (Bergstrasser), *M. nausithous* (Bergstrasser), *Catocala sponsa* (L.), *C. fraxini* (L.), *Acherontia atropos* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Lissotriton vulgaris* (L.), *Bombina bombina* (L.), *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *R. ridibunda* Pall., *R. esculenta* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Примеры редких видов:** *Triturus cristatus* (Laur.), *Bufo viridis* Laur., *Rana dalmatina* Fitz., *Emys orbicularis* (L.). **Птицы.** Характерные виды: *Anas platyrhynchos* L., *Accipiter gentilis* (L.), *Buteo buteo* (L.), *Charadrius dubius* Scop., *Actitis hypoleucos* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Jynx torquilla* L., *Dendrocopos major* (L.), *Riparia riparia* L., *Alauda arvensis* L., *Anthus trivialis* (L.), *Motacilla alba* L., *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Corvus cornix* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Locustella fluviatilis* (Wolf), *Sylvia atricapilla* (L.), *S. borin* (Bodd.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Ph. sibilatrix* (Bechst.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus pilaris* L., *T. merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Ciconia nigra* (L.), *Pandion haliaetus* (L.), *Pernis apivorus* (L.), *Milvus migrans* (Bodd.), *Aquila pomarina* C. L. Brehm, *Crex crex* (L.), *Picus viridis* L., *Galerida cristata* (L.), *Lanius excubitor* L., *Sylvia nisoria* (Bechst.). **Млекопитающие.** Характерные виды: *Lepus europaeus* Pall., *Muscardinus avellanarius* (L.), *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Arvicola amphibius* (L.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L. **Примеры редких видов:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.), *Crocidura suaveolens* (Pall.), *C. leucodon* (Herm.), *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela erminea* L., *Lutra lutra* L., *Felis silvestris* Schreb.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд; государственный лесной фонд (государственное предприятие «Черновицкий лесхоз»)

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Для территории ядра характерна мозаичная структура природных комплексов. Включает пойменные леса, прибрежную, водно-болотную и луговую растительность. Большая часть территории находится в составе природно-заповедного фонда (ландшафтный заказник местного значения). Кроме того, хорошую защиту для природных комплексов заказника обеспечивает его расположение в зоне инженерно-технических сооружений государственной границы Украины, что ограничивает доступ на его территорию населения. Необходимы меры в поддержку биологического разнообразия лесов – сохранение старых, дуплистых деревьев, крупномерных остатков и др., содействовать восстановлению природных пойменных лесов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Сокращение площадей естественной травянистой растительности в результате зарастания открытых склонов древесно-кустарниковой растительностью. Экспансия чужеродных видов деревьев и кустарников.

Социальное и экономическое значение. Комплекс имеет рекреационное значение для жителей Припрутья. Сенокосение, сбор лекарственных трав, пчеловодство.

Природное и историческое наследие.

Имеется не менее двух археологических памятников. Из них наибольший интерес представляет поселение культуры Кукутень-Триполье – Лутерия.

165. Шишковые горбы [Shiskovye Gorby]

Расположение. Рядом с селами Грушевцы и Нагоряны, Кельменецкого района Черновицкой области. Площадь 12,0 / 292,28 га

48° 33' 47.22"	сш	26° 47' 54.92"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 164 м, склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория расположена в Среднем Приднестровье, непосредственно на правом берегу Днестра, между селами Грушевцы и Нагоряны Кельменецкого района Черновицкой области.
Рельеф	Отдельно расположенные скальные выходы (протяженность 900 м) на правом берегу р. Днестр
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Мезозойская группа. Нижний и верхний мел (нерозчлененные). Конгломераты, песчаники, алевролиты (<i>Здесь и далее - Навчально-краєзнавчий атлас Чернівецької області. - Львів: ВФ «Афіша», 2000. - 24 с.</i>)
Характеристика ландшафта	Лесостепные лесовые террасовые равнины на песчаниках, глинах, известняках неогена. Высоко- и среднетеррасовые долино-балочные, расчлененные участками дубово-грабовых лесов с темно-серыми и серыми лесными почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto (capillata, pulcherrima, pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa, Botriochloeta (ischaemum) herbosa, Teucrieta (chamaedrys, pannonicum) herbosa, Teucrieto (chamaedrys)-Thymeto (marschallianus), Poeta versicoloris;*
- **леса:** *Querceta (robur) herbosa, Carpinetum (betuli), Fraxinetum (excelsioris);*
- **луга:** *Elytrigietum herbosa, Poaeto (angustifolia)-Lolietum (perenne) herbosa, Elytrigietum (repens)-Lolietum (perenne) herbosa, Seslerietum (heufleriana) purum;*

Местообитания европейского значения: 6210, 6240; 8210, 9170

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев - 10ДЗ, 9ГЗ1ДЗ, 10ЯсЗ; главные виды: *Quercus robur, Carpinus betulus, Fraxinus excelsior*, вторичные или дополнительные виды: *Tilia cordata, Acer platanoides, A.tataricum*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 60 (40-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	254			3	23	5
Оценка полноты данных (в %)	90			100	90	80
Красная книга Украины	16	8		1		
Список МСОП	1	3				
Красная книга Европы	1	2				
Списки Бернской конвенции	2	3		2	14	
Списки Боннской конвенции					5	
Операционный список	32	16		1		

Примеры редких видов растений: *Aconitum anthora* L., *A. besserianum* Andr. ex Trautv., *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalaria uralensis* (Murray) Schrad. ex Roem. & Schult., *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt, *Dictamnus albus* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Polygala sibirica* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Spiraea polonica* Blocki, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. S. *pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch, *Schivereckia podolica* (Besser) Andr. ex DC., *Thalictrum foetidum* L., и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *Polyommatus daphnis* (Den. et Sch.), *Catocala sponsa* (L.), *C. fraxini* (L.), *Xylocopa violaceae* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus tauricus* (Pall.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд; государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Каменистые склоны коренного берега Днестра, покрытые степными сообществами и природными лесными массивами со скальным и черешчатым дубом, грабом, ясенем. Часть территории находится в составе природно-заповедного фонда (геологический памятник природы местного значения -12,0 га), что обуславливает юридическую охрану компонентов естественного биоразнообразия. Состояние растительного покрова зависит от степени антропогенного воздействия на те или иные участки. В местах частого посещения людьми и выпаса скота (восточные склоны) аборигенная флора испытывает довольно сильное прямое (сбор цветущих растений, вытаптывание и др.) и опосредованное (внедрение адвентивных видов и пр.) воздействие. На крутых склонах, обращенных к Днестру, есть участки с минимальным влиянием человеческой деятельности, которые можно отнести к эталонным. Тут сохранились естественные растительные группировки с участием многих редких видов флоры. В целом, состояние флоры и растительности ключевой территории можно оценить как хорошее, что подтверждается высоким обилием и видовым разнообразием многих редких растений. Необходим комплекс мер для снижения до минимума антропогенного воздействия на природные комплексы и включение в состав природно-заповедного фонда всей территории природного ядра, ограничение либо полный запрет выпаса скота, ограничение рекреационной нагрузки. **Угрозы и неблагоприятные факторы.** Выпас скота в местах, важных для репродукции и сохранения видов редких видов растений и реликтовых сообществ. Экспансия адвентивных видов растений. Выживание луговой и степной растительности. Рекреационная нагрузка.

Социальное и экономическое значение. Одно из красивейших мест Днестровского каньона. Генетический резерват редких и исчезающих видов растений. Имеют значение ресурсы лекарственных растений. Перспективное место для развития экологического туризма и фотоохоты.

Природное и историческое наследие.

Уникальной природный комплекс – тотровые скальные выходы.

Ключевые территории локального значения**135. Волошково-Наславча [Voloskovo-Naslavcea]**

Расположение. Юго-западные окрестности села Волошково Сокирянского района Черновицкой области. Площадь 82,0 / 294,2 в том числе 186,7 га в пределах Украины.

48° 27' 56.46"	сш	27° 29' 25.57"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 655 – 180 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра прилегает к западной стороне с. Волошкове
Рельеф	Рельеф овражно-балочный.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Равнины лесово-террасовые лесостепные на песчанниках, глинах, известняках неогена. Высоко- и среднетеррасовые закарстованные, разпаханные, сучастками остепненных лугов, с выщелоченными и оподзоленными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Quercus-Carpinetum*, *Querceta (robur) herbosa*. *Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*, *Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*)
- **луга:** *Calamagrostietum epigeios*.

Местообитания европейского значения: 6240; 9160.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 3Д37ГЗ, 8Г32ДЗ+КЛГ+ЯЗ, 6Д33Г31КЛП, 9Г31КЛГ+ДЗ+ЧШ, 7Д33ЯВ1ЯЗ+ГЗ; главные виды: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, , *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *A. platanoides*; вторичные или дополнительные виды, *A. tataricum*; *A. pseudoplatanus*. Состав лесопосадок – 10АКБ. Главные виды: *Robinia pseudacacia*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 40 (20-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	114	-		3	22	8
Оценка полноты данных (в %)	80	-		80	80	70
Красная книга Украины	9	5		-	-	-
Список МСОП		4		-	-	-
Красная книга Европы	-	2		-	-	-
Списки Бернской конвенции	-	2		1	13	-
Списки Боннской конвенции	-	-		-	3	-
Операционный список	13	16		-	-	-

Примеры редких видов растений: *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L. *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Staphylea pinnata* L., *Viburnum opulus* L. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Hamearis lucina* (L.), *Maculinea arion* (L.), *M. alcon* (Den.&Sch.), *Limnitis populi* (L.), *Calameuta idolon* (Rossi). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L. **Птицы.** Характерные виды: *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Sturnus vulgaris* L., *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L.

Тип собственности и категория пользования. Государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Островной лесной массив на плакорном участке правого берега реки Днестр. Преобладают природные леса из дуба черешчатого, представлены также грабовые леса. Сохранились участки старовозрастных лесов. Общее состояние удовлетворительное, необходима замена лесокультур интродуцентов лесами аборигенных видов. Территория входит в Национальный природный парк «Хотинский».

Угрозы и неблагоприятные факторы. Экспансия интродуцентов.

158. Грубна [Grubna]

Расположение. Рядом с селом Грубна (юго-западные окрестности) Сокирянского района Черновицкой области. Площадь - / 1610,3 га га.

48° 26' 46.31"	сш	27° 02' 35.39"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 284 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория расположена в 15 км на юго-восток от пгт. Кельменцы (районный центр Черновицкой области) в пределах Прут-Днестровской возвышенно равнинной лесостепной области, Кельменецкого холмисто-толтрового степного физико-географического района
Рельеф	Равнинно-холмистая территория с неглубокими врезами долин малых рек и ручьев.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	Кайнозойская группа. Нижний неоген (миоцен) Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Высокие лесостепные лесовые равнины на песчаниках, глинах, известняках неогена. Плоско-холмистые, расчлененные, с участками остепненных лугов, с оподзоленными черноземами и темно-серыми лесными почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Quercetum (roboris) herbosa*, *Quercetum (robur) aegopodiosum (podagrariae)*, *Carpinetum (betuli)-Quercetum (roboris) herbosa*, *Fraxinetum (excelsioris)*, *Salicetum (albae)*;
- **луга:** *Elytrigietum herbosa*, *Lolietum (perenne) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum australisi*, *Caricetum acutiformisi*;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*, *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 9160.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев - 10ДЗ, 9ДЗ1Чер, 8ДЗ2ГЗ, 10ДСк, 8ГЗ2ДЗ, 10ЯЗ, 10ВБ; главные виды: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Salix alba*, вторичные или дополнительные виды: *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *A. campestre*, *A. tataricum*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (10-100).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	119			6	55	21
Оценка полноты данных (в %)	80			90	90	80
Красная книга Украины	4	10			1	3
Список МСОП		2			1	
Красная книга Европы		3			1	
Списки Бернской конвенции		5		2	43	2
Списки Боннской конвенции					12	2
Операционный список	12	27			1	3

Примеры редких видов растений: *Actaea spicata* L.; *Anemone sylvestris* L.; *A. nemorosa* L.; *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Anax imperator* Leach, *Parnasius mnemosyne* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Apatura iris* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Saturnia pyri* (Den.&Sch.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L. **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Coracias garrulus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Sus scrofa* (L.), *Capreolus capreolus* (L.). **Примеры редких видов:** *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.).

Тип собственности и категория пользования. Государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Крупный лесной массив в условиях слабо расчлененного рельефа, представлен в основном естественными эксплуатационными лесами (местами старовозрастными) и лесными культурами аборигенных видов, а также интродуцентов, полянами, опушками. В настоящее время территория не имеет охранного статуса. На территории массива проводятся массовые

рубки, в том числе старовозрастных деревьев, на месте вырубок формируются заросли сорных растений. На некоторых вырубках высаживаются интродуценты (дуб красный). Проводится выпас скота на опушках и в приопушечной зоне леса. Необходимо заповедание наиболее ценных старовозрастных участков лесов.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Сплошные рубки леса. Экспансия чужеродных деревьев и кустарников. Рубка старых деревьев и участков старовозрастного леса, удаление пней. Рубка, сбор на дрова погибших (стоячие мертвые деревья) или упавших деревьев, которые также могут быть субстратом для мхов, лишайников и грибов.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение для жителей с. Грубно, служит местом сбора ягод и грибов, а также является источником древесины (дров) для местных жителей. Сбор лекарственных трав, пчеловодство.

Природное и историческое наследие. Имеется не менее трех археологических памятников. Наибольший интерес представляет так называемый Траянов вал (насыпное сооружение, датируемое первыми веками нашей эры).

160. Бабинская стенка [Babinskaia Stenka]

Расположение. Рядом с селами Бабин и Днестровка Кельменецкого района Черновицкой области. Площадь 1405,0 / 1018,5 га.

48° 32' 18.69"	сш	26° 52' 08.58"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 202 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория расположена на правом берегу р. Днестр, в 8 км на север от районного центра Черновицкой области пгт. Кельменцы.
Рельеф	Склон правого берега р. Днестр со скальными выходами.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	Мезозойская группа. Нижний и верхний мел (нерасчлененные). Конгломераты, песчаники, алевролиты.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчанниках, глинах, известняках неогена. Высоко и средне террасовые долинно-балковые, расчлененные, с дубово-грабовыми лесами, с темно-серыми и серыми лесными почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Botriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Poa versicoloris*
- **леса:** *Quercetum (roboris) herbosa*, *Quercetum (roboris)-coryloso (avellanae)-asarosum (europaei)*, *Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)*, *Quercetum (roboris) cornoso (maris)-galeobdolosum (lutei)*, *Carpinetum (betuli)-Quercetum (roboris) herbosa*, *Fraxinetum (excelsioris)*, *Quercetum (roboris) aceroso (tatarici)-poosum (nemoralis) (Quercetum (petraea) poosum (nemoralis))*; *(Querceta (petraea) cornosa (maris), Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) hederosum (helicis), Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*.
- **луга:** *Elytrigietum herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Lolietum (perenne) herbosa*, ;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*, *Sambucetum ebuli*.

Местообитания европейского значения: 6240; 6510; 8210; 9160.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 10ДЗ, 8ДЗ1Чер1КЛ, 8ДЗ2ГЗ, 10ДСк, 10ГР, 8ГЗ2ДЗ, 10ЯЗ; главные виды: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, вторичные или дополнительные виды: *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *Acer tataricum*; Состав лесопосадок - 10АКБ, Главные виды: *Robinia pseudacacia*; Средний возраст или возрастные пределы, лет: 40 (20-100).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	301			10	59	24
Оценка полноты данных (в %)	80			100	90	80
Красная книга Украины	23	7		1	9	8
Список МСОП	1	4			2	
Красная книга Европы	1	2			1	1
Списки Бернской конвенции	1	4		6	48	4
Списки Боннской конвенции					19	4
Операционный список	47	16		2	10	8

Примеры редких видов растений: *Aconitum anthora* L., *A. besserianum* Andr. ex Trautv., *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth; *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Dictamnus albus* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Polypodium vulgare* L., *Paris quadrifolia* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Spiraea polonica* Błocki, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. *S. pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch, *Schivereckia podolica* (Besser) Andr. ex DC., *Thalictrum foetidum* L., *Veratrum nigrum* и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. . **Примеры редких видов:** *Morimus funereus* Muls., *Purpuricenus kaehleri* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *Scolia maculata* Drury. **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Natrix tessellata* (Laur.). **Примеры редких видов:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Coccothraustes coccothraustes* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Milvus migrans* (Bodd.), *Hieraaetus pennatus* (Gm.), *Crex crex* (L.), *Lanius excubitor* L. **Звери.** Характерные виды: *Lepus europaeus* Pall., *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.). **Примеры редких видов:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.), *Rhinolophus hipposideros* (Bechst.), *Myotis daubentonii* (Kuhl), *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela erminea* L.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд; государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Склоны правого берега реки Днестр, покрытые в основном природной лесной растительностью со скальным и черешчатым дубом, грабом, липой, черешней, кленами. Местами встречаются выходы коренных пород, покрытые степной растительностью, а также посадки древесных культур (в том числе с участием интродуцентов). Уровень сохранности растительного покрова довольно высокий, в его составе много раритетных видов растений и редкие растительные сообщества. Большая часть территории находится в составе природно-заповедного фонда (ландшафтный заказник местного значения – 1405 га). Некоторые участки вблизи населенных пунктов испытывают антропогенное воздействие, тут иногда проводится выпас скота. Необходимо заменить искусственные насаждения с участием интродуцентов на природные древостои, не допускать выпаса скота.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Экспансия чужеродных деревьев и кустарников. Рубка, сбор на дрова погибших (стоячие мертвые деревья) или упавших деревьев которые также могут быть субстратом для мхов, лишайников, грибов и насекомых.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение для жителей.

Природное и историческое наследие. В окрестностях с. Комарив хорошо сохранились остатки мегалитического (каменного) культового комплекса бронзового века (III – II тыс. до Р.Х.), а также поселения поздне-римского провинциального типа. Выявлены остатки древнейшей в Украине стеклянной мастерской (II-IV в. н.э.).

161. Васильевский яр [Vasilevskiy Iar]

Расположение. Окрестности села Васильевка Сокирянского района Черновицкой области. Площадь 497 / 1129 га.

48° 31' 29.20"	сш	27° 23' 47.78"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 153 м, склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра в виде двух разветвлений оврага располагается в 2-х и в 6-и км на север от районного центра Сокиряны (Черновицкая область).
Рельеф	Рельеф овражно-балочный, характеризуется большой густотой эрозионного расчленения с глубокими врезами долин малых рек, ручьев и балок.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.

Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты. Присутствуют также отложения протерозой–палеозойской группы. Венд и кембрий. Аргилиты и песчаники.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчаниках, глинах, известняках неогена. Средне- и низкотеррасовые равнины каньоноподобных долин, врезанных в осадочные породы кайнозоя, мезозоя и палеозоя, с мезофильными и остепненными лугами, мелколесьем, дубово-грабовыми лесами, темно-серыми, серыми лесными, дерново-луговыми, лугово-черноземными почвами, с сетью сел.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur)*, *Carpinetum (betuli)*; (*Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*, *Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) aegopodium (podograriae)*, (*Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*)
- **рудеральная растительность:** *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 9160; 9170.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 10ДЗ, 8ДЗ2ЯЗ, 8ДЗ2ГЗ, 6ДЗЗЧШ1ЯЗ, 10ГЗ+ЯЗ+КЛП, 5ГЗ2КЛП1ЛПД1КГЛ1ДЗ; главные виды: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, вторичные или дополнительные виды: *Acer campestre* L., *Acer tataricum* L.; *Ulmus laevis* Pall. Состав лесопосадок – 10АКБ, 10СКР; главные виды: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 60 (40-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	21			10	53	19
Оценка полноты данных (в %)	90			90	90	70
Красная книга Украины	16	11		1	5	3
Список МСОП		2			2	
Красная книга Европы		3			2	
Списки Бернской конвенции		3		5	42	2
Списки Боннской конвенции					12	2
Операционный список	26	29		2	6	3

Примеры редких видов растений: *Allium ursinum* L., *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Adonis vernalis* L., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Euonymus nana* M.Bieb., *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium robertianum* (Hoffm.) Newman, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Lunaria rediviva* L., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Lycaeides (Plebeius) argyrognomon* (Brgstr.), *Polyommatus daphnis* (Den. et Sch.), *Coenonympha tullia* (Muller), *Limnitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Zygaena laeta* (Hbn.), *Scolia maculata* Drury, *Bombus laesus* F.Mor.

Герпетофауна. Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L.

Примеры редких видов: *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Columba palumbus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Garrulus glandarius* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Milvus migrans* (Bodd.), *Aquila heliaca* Sav., *Bubo bubo* (L.), *Caprimulgus europaeus* L., *Coracias garrulus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Sylvaemus tauricus* (Pall.), *S. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Sus scrofa* (L.). **Примеры редких видов:** *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela putorius* L.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд; государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория включает крупную овражно-балочную систему с типичной лесной растительностью, хорошо сохранившейся, местами представлены старовозрастные леса высокой природоохранной ценности. В составе древостоев преоб-

ладают дуб черешчатый и граб, встречаются липа, черешня, клены. В лесах часто встречаются выходы коренных пород. Природные комплексы находятся в хорошем состоянии, чему способствует охраняемый режим ландшафтного заказника местного значения (497 га). Необходимо заменить лесокультуры интродуцентов (белая акация, сосна крымская) на природные древостои.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неконтролируемые рубки.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение для жителей окрестных сел, служит местом сбора ягод, грибов, лекарственных растений.

Природное и историческое наследие. Имеется не менее пяти памятников археологии, из них наибольший интерес представляет поселение древнерусской культуры Коболча.

162. Плыванив яр [Polyvanev Iar]

Расположение. Между селами Майорка Кельменецкого и Братановка Сокирянского районов Черновицкой области. Площадь 411,0 / 1149,3 га.

48° 31' 42.23"	сш	27° 01' 45.86"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 174 м, склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Овраг начинается в окрестностях с. Ивановцы и непосредственно прилегает с запада к с. Майорка с востока к с. Братановка
Рельеф	Рельеф овражно-балочный.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты. Присутствуют отложения мезозойской группы. Верхний и нижний мел (нерасчлененный). Конгломераты, песчаники, алевролиты.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лесовые террасовые равнины на песчанниках, глинах, известняках неогена. Средне- и низкотеррасовые равнины каньоноподобных долин, врезанных в осадочные породы кайнозоя, мезозоя и палеозоя, с мезофильными и остепненными лугами, мелколесьем, дубово-грабовыми лесами, темно-серыми, серыми лесными, дерново-луговыми, лугово-черноземными почвами, с сетью сел.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur)*, *Carpinetum (betuli)*; (*Querceta (petraea) cornosa (maris)*, (*Querceta (roboris) cornosa (maris)*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, (*Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*).
- **луга:** *Poaeto (angustifolia)-Lolietta (perenne) herbosa*, *Elytrigieto (repens)-Lolietta (perenne) herbosa*;
- **рудеральная растительность:** *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 8210; 9160; 9170.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 10ДЗ, 5Д35ГЗ, 6Д34ГЗ, 7Д32ГЗ1КЛП, 10ГЗ, 6Д33ГЗ1ЛПД, 7Д32ЯЗ1ЛПД; главные виды: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Cerasus avium*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *Acer platanoides*; вторичные или дополнительные виды: *Acer tataricum* L.; *A. pseudoplatanus*. Состав лесопосадок – 10АКБ, 10СКР; главные виды: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (40-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	141			7	49	18
Оценка полноты данных (в %)	90			100	90	80
Красная книга Украины	11	12		1	1	3
Список МСОП		3				
Красная книга Европы		2				1
Списки Бернской конвенции		6		4	39	2
Списки Боннской конвенции					10	2
Операционный список	22	29		1	2	3

Примеры редких видов растений: *Asplenium ruta-muraria* L., *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *Hepatica nobilis* Mill., *Iris hungarica* Waldst. & Kit. *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *P. chlorantha* (Cust.) Rchb., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Purpuricenus kaehlerii* (L.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Periphanes delphinii* (L.), *Pencallia matronula* (L.), *Utetheisa pulchella* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix tessellata* (Laur.). **Примеры редких видов:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Lanius excubitor* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.). **Примеры редких видов:** *Rhinolophus hipposideros* (Bechst.), *Plecotus auritus* (L.), *Mustela putorius* L.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд; государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Балка со склонами северной, южной, западной, северо-западной, юго-восточной экспозиций и временным водотоком. Все склоны покрыты лесами, но значительную часть лесных массивов составляют малоценные лесокультуры интродуцентов – робиния псевдоакация, сосна крымская. Большая часть природного ядра – природные лесные массивы, встречаются участки высоковозрастных (80 лет) дубрав из дубов черешчатого и скального. Состояние природных комплексов довольно хорошее, чему способствует охранный режим ландшафтного заказника местного значения (411,0 га). Необходимо провести мероприятия по замене лесокультур интродуцентов на природные древостои.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неконтролируемые рубки, экспансия интродуцентов.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение.

Природное и историческое наследие. Имеются не менее семи памятников, наибольший интерес представляет верхнепалеолитическое поселение Молодова 5, являющееся эталонным для Восточной Европы, где, в частности, обнаружены весьма примечательные сооружения, интерпретируемые как жилища из костей мамонта

164. Шебутинский яр [Shebutinskiy Iar]

Расположение. Между селами Шебутинцы, Кулишовка и Кормань Сокирянского района Черновицкой области. Площадь 794,0 / 601,79 га.

48° 33' 10.88"	сш	27° 10' 34.40"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 196 м, склоны всех направлений.

Физическая структура

Общее географическое описание	Овраг начинается в окрестностях с. Шебутинцы и непосредственно прилегает с запада к с. Кормань, а с востока – к с. Кулишовка
Рельеф	Рельеф овражно-балочный.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты. Есть отложения мезозойской группы. Верхний и нижний мел (нерасчлененный). Конгломераты, песчаники, алевролиты. Есть также отложения протерозой – палеозойской группы. Венд и кембрий. Аргилиты и песчаники.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчанниках, глинах, известняках неогена. Средне- и низкотеррасовые равнины каньоноподобных долин, врезанных в осадочные породы кайнозоя, мезозоя и палеозоя, с мезофильными и остепенными лугами, мелколесьем, дубово-грабовыми лесами, темно-серыми, серыми лесными, дерново-луговыми, лугово-черноземными почвами, с сетью сел.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur, petraea)*, *Carpinetum (betuli)*; (*Mixeto-Querceta (roboris) alliosum (ursini)*), (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*), (*Carpinetum (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*), (*Carpinetum (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*), (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*)/
- **рудеральная растительность:** *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 8210; 9160.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 10ДЗ, 5Д35ГЗ, 9Д31ГЗ, 6Д32ГЗ1КГЛ1ЛПД, 9Г31ДЗ, 8Д32ЛПД; главные виды: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, , *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *A. platanooides*; вторичные или дополнительные виды: *A. tataricum*; *A. pseudoplatanus* *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*. Состав лесопосадок – 10АКБ, 10СКР; главные виды: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (40-100).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	297			8	43	18
Оценка полноты данных (в %)	90			90	90	80
Красная книга Украины	12	5		1		
Список МСОП		2				
Красная книга Европы		2				
Списки Бернской конвенции	1	3		4	32	2
Списки Боннской конвенции					8	2
Операционный список	21	15		1	1	3

Примеры редких видов растений: *Allium ursinum* L. *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium ruta-muraria* L., *A. trichomanes* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br. *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Lycaeides (Plebeius) argyrognomon* (Brgstr.), *Polyommatus daphnis* (Den.&Sch.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Примеры редких видов:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Falco tinnunculus* L., *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus tauricus* Pall., *A. sylvaticus* L., *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Meles meles* (L.). **Примеры редких видов:** *Plecotus auritus* (L.), *Mustela putorius* L.

Тип собственности и категория пользования. Природно-заповедный фонд; государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Глубокая балка со склонами северной, южной, западной, северо-западной, юго-восточной экспозиций и довольно многочисленными выходами карбонатных пород. Все склоны балки покрыты лесами, полянами, по дну балки встречаются участки гигрофильной растительности. Значительная часть лесов порослевого происхождения, в составе древостоев встречаются малоценные лесокультуры интродуцентов – робиния псевдоакация, сосна крымская. В целом, состояние растительного покрова можно оценить как хорошее – тут представлены старовозрастные леса, редкие растительные сообщества. Антропогенное влияние незначительно, чему способствует режим ландшафтного заказника местного значения (794,0 га), занимающего основную часть территории.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неконтролируемые рубки, экспансия интродуцентов.

Социальное и экономическое значение. Служит местом сбора ягод, грибов. Сенокосение, сбор лекарственных трав, пчеловодство.

Природное и историческое наследие. Имеются не менее шести археологических памятников, из них наибольший интерес представляют Батыровка и Кодры - укрепленные поселения культуры Кукутень-Триполье.

166. Кормань [Kormanî]

Расположение. Западные окрестности села Кормань Сокирянского района Черновицкой области. Площадь – / 57,1 га.

48° 34' 12.05"	сш	27° 01' 45.86	вд
----------------	----	---------------	----

Высоты над уровнем моря: 201 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Западные окрестности села Кормань Сокирянского района Черновицкой области.
Рельеф	Склон правого берега р. Днестр со скальными выходами.
Бассейн	Бассейн р. Днестр
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты. Есть отложения мезозойской группы. Верхний и нижний мел (нерозчленованный). Конгломераты, песчаники, алевролиты. Присутствуют также отложения протерозой – палеозойской группы. Венд и кембрий. Аргилиты и песчаники.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчанниках, глинах, известняках неогена. Средне- и низкотеррасовые равнины каньоноподобных долин, врезанных в осадочные породы кайнозоя, мезозоя и палеозоя, с мезофильными и остепненными лугами, мелколесьем, дубово-грабовыми лесами, темно-серыми, серыми лесными, дерново-луговыми, лугово-черноземными почвами, с сетью сел.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Stipeto (pulcherrima, pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa, Botriochloeta (ischaemum) herbosa, Teucrieta (chamaedrys) herbosa, Chamaecytisetto (ratisbonensis)-Teucrieta (chamaedrys) herbosa; Poeta versicoloris*
- **луга:** *Poaeto (angustifolia)-Lolieto (perenne) herbosa, Elytrigieto (repens)-Lolieto (perenne) herbosa;*

Местообитания европейского значения: 6210; 6240; 8210.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	146			3	18	5
Оценка полноты данных (в %)	90			90	90	80
Красная книга Украины	9	3		1		1
Список МСОП		3				
Красная книга Европы		2				
Списки Бернской конвенции		3		2	13	
Списки Боннской конвенции					5	
Операционный список	21	12		1	1	1

Примеры редких видов растений: *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Anthericum ramosum* L., *Asplenium rutamuraria* L., *Cephalaria uralensis* (Murray) Schrad. ex Roem. & Schult., *Chamaecytisus albus* (Hacq.) Rothm., *Clematis integrifolia* L., *Euphorbia volhynica* Besser ex Racib., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris hungarica* Waldst. & Kit., *Lembotropis nigricans* (L.) Griseb., *Poa versicolor* Bess., *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. & C.B.Lehm., *Stipa capillata* L. *S. pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Lycaeides (Plebeius) argyrognomon* (Brgstr.), *Scolitantides orion* (Pallas), *Maculinea arion* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Rana temporaria* L. **Примеры редких видов:** *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Falco tinnunculus* L., *Cuculus canorus* L., *Alauda arvensis* L., *Saxicola rubetra* (L.), *Emberiza calandra* L. **Примеры редких видов:** *Galerida cristata* (L.). **Млекопитающие.** Характерные виды: *Microtus arvalis* (Pall.), *Talpa europaea* L. **Примеры редких видов:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.).

Тип собственности и категория пользования. Земли запаса сельского совета.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Известняковые склоны правого берега Днестра с выходами скал, покрытые степными сообществами, петрофитно-луговыми степями, петрофитной растительностью на известняковых обнажениях. Растительный покров мозаичный, в

его составе много раритетных видов растений, редкие растительные сообщества. Состояние природных комплексов удовлетворительное. Территория не охраняется. Рекомендуется ввести охранный режим и регулировать пользования (ограничение посещения).

Угрозы и неблагоприятные факторы. Присутствуют стихийная неконтролируемая рекреация, выпас, сбор лекарственных трав.

168. Ломачинский [Lomacintsy]

Расположение. Между селами Непоротово и Ломачинцы Сокирянского района Черновицкой области. Площадь 119,4 / 1291,4 га.

48° 36' 40.09"	сш	27° 24' 06.15"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 242 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория протянулась на 8 км вдоль правого берега р. Днестр до Новоднестровской ГЭС (ширина ~ 1 км), лесной массив с западной стороны г. Новоднестровск расширяет ее на 4 км.
Рельеф	Склон правого берега р. Днестр с лесными массивами, скальными выходами и стенками
Бассейн	Бассейн р. Днестр.
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты. Есть отложения мезозойской группы. Верхний и нижний мел (нерозчленованный). Конгломераты, песчаники, алевролиты. Присутствуют отложения протерозой – палеозойской группы. Венд и кембрий. Аргилиты и песчаники.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчанниках, глинах, известняках неогена. Средне- и низкотеррасовые равнины каньоноподобных долин, врезанных в осадочные породы кайнозоя, мезозоя и палеозоя, с мезофильными и остепненными лугами, мелколесьем, дубово-грабовыми лесами, темно-серыми, серыми лесными, дерново-луговыми, лугово-черноземными почвами; а также высоко и средне террасные долинно-балочные, расчлененные, с дубово-грабовыми лесами, с темно-серыми и серыми лесными почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur, petraea)*; (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, *Carpinetum (betuli)*, *Carpinetum (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Carpinetum (betuli) - Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*) (*Carpinetum (betuli) - Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, *Querceta (roboris) cornosa (maris)*).
- **степи:** *Festuceta (valesiaca) herbosa*, *Bothriochloeta (ischaemum) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) herbosa*, *Poaeta (angustifolia) - festucetum (valesiaca) caricosum (praecox)*, *Poaeta versicoloris*;
- **луга:** *Poaeta (angustifolia) - Lolietum (perenne) herbosa*,
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*, *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 6240; 9160; 9170.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 10ДЗ, 10ГЗ, 8ДЗ2ГЗ, 5Дс5ГЗ, 10ДЗ+ЧШ, 7ГЗЗДЗ, 6ДЗЗЯЗ1ЧШ; главные виды: *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, , *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *A. platanoides*; вторичные или дополнительные виды, *A. tataricum*; *A. pseudoplatanus*. Состав лесопосадок – 10АКБ, 10СКР; главные виды: *Robinia pseudacacia*, *Pinus pallasiana* D. Don. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (40-80).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	233			12	45	19
Оценка полноты данных (в %)	80			90	90	70
Красная книга Украины	16	8		2	3	4

Список МСОП		6			1	
Красная книга Европы		2			1	
Списки Бернской конвенции		5		8	34	3
Списки Боннской конвенции					10	3
Операционный список	28	22		4	3	4

Примеры редких видов растений: *Allium ursinum* L., *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium rutamuraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *E. purpurata* Smith, *Galanthus nivalis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br. *Lunaria rediviva* L., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Polypodium vulgare* L., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Poecilimon ukrainicus* Bei-B., *Saga pedo* (Pall.), *Zerynthia polyxena* (Den. et Sch.), *Maculinea arion* (L.), *M. alcon* (Den. et Sch.), *Polyommatus daphnis* (Den. et Sch.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L., *Natrix tessellata* (Laur.). **Примеры редких видов:** *Triturus cristatus* (Laur.), *Rana dalmatina* Fitz., *Lacerta viridis* (Laur.). **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Sturnus vulgaris* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Coracias garrulus* L., *Lanius excubitor* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.). **Примеры редких видов:** *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Mustela putorius* L.

Тип собственности и категория пользования. Государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»); природно-заповедный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Гетерогенный территориальный природный комплекс, включающий плакорные участки, балки, днестровские стенки. Богат биотопами: дубовые леса (большая часть территории), петрофитно-луговые степи, петрофитная растительность на известняковых обнажениях, встречаются участки луговой растительности, рудеральной. Отдельные участки находятся в составе ландшафтного заказника местного значения (119,4 га), но большая часть территории это эксплуатационные леса.

Угрозы и неблагоприятные факторы. В эксплуатационных лесах проводятся сплошные рубки, на месте которых формируются заросли сорных растений. На некоторых вырубках высаживались и высаживаются лесокультуры интродуцентов (белая акация, сосна крымская, дуб красный). Проводится выпас скота на опушках и в приопушечной зоне леса.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение, служит местом сбора ягод и грибов, а также является источником древесины (дров) для местных жителей.

Природное и историческое наследие. Имеются не менее десяти археологических памятников, наибольший интерес представляет поселение Буго-Днестровской культуры (эпоха неолита) Вишнева.

173. Розкопинцы [Rozkopintsy]

Расположение. Между селами Розкопинцы и Волошково Сокирянского района Черновицкой области и пгт. Сокиряны. Площадь 2,0 / 609,3 га.

48° 28' 56.84"	сш	27° 25' 41.08"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 189 м (70 м).

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория ядра прилегает на северо-востоке непосредственно к пгт. Сокиряны (районный центр Черновицкой области)
Рельеф	Рельеф овражно-балочный.
Бассейн	Бассейн р. Днестр.

Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Высокие лесостепные лесовые равнины на песчаниках, глинах и известняках неогена. Плоско-волнистые, расчлененные, с участками дубово-грабовых лесов, с серыми лесными почвами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **степи:** *Festuceto (valesiaca)-Poaeta (angutifolia) herbosa*; *Stipeto (pennata)-Festuceta (valesiaca) herbosa*,
- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, *Querceta (robur)*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, *Carpinetum (betuli)*, *Carpineto (betuli) - Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) caricosum (pilosae)*) (*Carpineto (betuli)-Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, *Querceta (roboris) cornosa (maris)*).
- **луга:** *Elytrigieto (repens)-Lolietta (perenne) herbosa*;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*.

Местообитания европейского значения: 6240; 8210; 9160; 9170.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 4Д36ЯЗ, 6Д32КЛГ2ЛПД, 5Д35ГЗ, 8Д32ЧШ, 5Д33ЯВ2ЛПД; главные виды: *Quercus robur*, *Quercus petrae*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*; вторичные или дополнительные виды: *Acer tataricum*; *A. campestre*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 70 (40-100).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	216			9	31	12
Оценка полноты данных (в %)	90			90	90	70
Красная книга Украины	17	4		1	1	
Список МСОП		3				
Красная книга Европы		3				
Списки Бернской конвенции	1	2		4	21	
Списки Боннской конвенции					5	
Операционный список	30	15		1	1	

Примеры редких видов растений: *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Cephalanthera rubra* (L.) Rich., *Chamaecytisus rochelii* (Wierzb.) Rothm., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus nivalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* L., *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L., *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *P. chlorantha* (Cust.) Rchb., *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L., *Stipa capillata* L. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. Примеры редких видов: *Scolitantides orion* (Pallas), *Maculinea arion* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L. **Примеры редких видов:** *Rana dalmatina* Fitz. **Птицы.** Характерные виды: *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Lanius collurio* L., *Oriolus oriolus* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Fringilla coelebs* L., *Chloris chloris* (L.), *Emberiza citrinella* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L.

Тип собственности и категория пользования. Государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»); природно-заповедный фонд.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Балка со склонами южной, юго-западной, юго-восточной экспозиций и водотоком протекающим по дну балки. Территория покрыта типичной лесной растительностью, хорошо сохранившейся, местами представлены старовозрастные леса высокой природоохранной ценности. В составе древостоев преобладают дуб черешчатый и граб, встречаются липа, черешня, клены. В лесах часто встречаются выходы коренных пород. Часть территории находится на плакорных участках и занята лугово-степной растительностью. Только 2,0 га составляет

памятник природы местного значения. Природные комплексы находятся в хорошем состоянии. Необходимо включить в состав природно-заповедного фонда.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Неконтролируемые рубки. Выжигание сухой растительности в осенний и весенний периоды.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение

174. Сокирянский лес [Sokireankskiy Les]

Расположение. Между селами Гвоздовцы, Сербичаны и Коболчин Сокирянского района Черновицкой области и городом Сокиряны. Площадь – / 2103 га.

48° 27' 44.15"	сш	27° 20' 48.50"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 288 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория прилегает с северо-западной стороны к пгт. Сокиряны (районный центр Черновицкой области) в пределах Прут-Днестровской возвышенной равнинной лесостепной области, Сокирянского водораздельного ступенчато-террасного лесостепного физико-географического района.
Рельеф	Равнинные участки с древними долинами рек.
Бассейн	Водораздел рек Днестр и Прут.
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Высокие лесостепные лесовые равнины на песчаниках, глинах и известняках неогена. Плоско-волнистые, расчлененные, с участками дубово-грабовых лесов, с серыми лесными почвами. Есть также долинно-увалистые, расчлененные с участками грабово-дубовых лесов и остепненных лугов, с темно-серыми лесными почвами и оподзоленными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **леса:** *Querceta (robur) herbosa*, (*Querceta (roboris) corylosa (avellanae)*, *Carpinetum (betuli)* - *Querceta (roboris) hederosum (helicis)*, (*Carpinetum (betuli)*-*Querceta (roboris) caricosum (pilosae)* (*Carpinetum (betuli)*-*Querceta (roboris) aegopodiosum (podograriae)*, *Querceta (roboris) cornosa (maris)*, *Salicetum (albae)*);
- **луга:** *Elytrigietum (repens)*-*Lolietum (perenne) herbosa*;
- **рудеральная растительность:** *Urticetum dioicae*.

Местообитания европейского значения: 9160; 9170.

Типы лесных формаций: Состав природных древостоев – 8Д32ГЗ+ЯЗ, 7Д32ЯЗ1ГЗ+ЛПД, 10ДЗ+ЯЗ+ГЗ, 4Д34ЯЗ1ГЗ1ЛПД+ЧШ, 10ДЗ+ЯЗ, 10ДЗ+ЧШ, 10ДЗ+КЛГ, 10ЯЗ+ДЗ, 7Д33ЛПД; главные виды: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*; вторичные или дополнительные виды: *A. tataricum*; *A. campestre*. Средний возраст или возрастные пределы, лет: 50 (20-100).

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	222			6	49	28
Оценка полноты данных (в %)	90			90	90	70
Красная книга Украины	18	11			3	11
Список МСОП		2			2	3
Красная книга Европы		1			1	3
Списки Бернской конвенции		4		2	39	10
Списки Боннской конвенции					11	10
Операционный список	38	22			4	11

Примеры редких видов растений: *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv., *Asplenium ruta-muraria* L., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce, *Chamaecytisus rochelii* (Wierzb.) Rothm., *Colchicum autumnale* L., *Daphne mezereum* L., *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *Dictamnus albus*

L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Galanthus nivalis* L., *Gladiolus imbricatus* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Hepatica nobilis* L., *Hypopitys monotropa* Crantz, *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Melittis sarmatica* Klok., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Paris quadrifolia* L. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb., *Scopolia carniolica* Jacq., *Sorbus torminalis* (L.) Crantz, *Staphylea pinnata* L..

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. **Примеры редких видов:** *Anax imperator* Leach, *Parnasius mnemosyne* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Nymphalis xanthomelas* (Esper), *Euphydryas maturna* (L.), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda), *Aglia tau* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Hyla arborea* (L.), *Bufo bufo* (L.), *Rana temporaria* L., *Lacerta agilis* L. **Птицы.** Характерные виды: *Accipiter gentilis* (L.), *Buteo buteo* (L.), *Columba palumbus* L., *Streptopelia turtur* (L.), *Cuculus canorus* L., *Dendrocopos major* (L.), *Anthus trivialis* (L.), *Sturnus vulgaris* L., *Troglodytes troglodytes* (L.), *Sylvia atricapilla* (L.), *Phylloscopus collybita* (Vieill.), *Erithacus rubecula* (L.), *Turdus merula* L., *T. philomelos* C. L. Brehm, *Parus major* L., *Sitta europaea* L., *Fringilla coelebs* L., *Emberiza citrinella* L. **Примеры редких видов:** *Aquila heliaca* Sav., *Caprimulgus europaeus* L., *Coracias garrulus* L. **Млекопитающие.** Характерные виды: *Muscardinus avellanarius* (L.), *Apodemus tauricus* (Pall.), *A. sylvaticus* (L.), *Myodes glareolus* (Schreb.), *Talpa europaea* L., *Sorex araneus* L., *Vulpes vulpes* (L.), *Meles meles* (L.), *Sus scrofa* (L.), *Capreolus capreolus* (L.). **Примеры редких видов:** *Myotis myotis* (Borkh.), *Plecotus auritus* (L.), *Nyctalus noctula* (Schreb.), *Eptesicus serotinus* (Schreb.), *Mustela putorius* L.

Тип собственности и категория пользования. Государственный лесной фонд (государственное предприятие «Сокирянский лесхоз»).

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Гетерогенный природный комплекс, включающий в основном плакорные участки, а также балки. На большей части территории произрастают дубовые леса, встречаются участки луговой, гигрофильной, рудеральной растительности. Большая часть – эксплуатационные леса.

Угрозы и неблагоприятные факторы. Сплошные рубки, на месте которых формируются заросли сорных растений. На некоторых вырубках высаживались и высаживаются лесокультуры интродуцентов (сосна крымская, дуб красный). Проводится выпас скота на опушках и в приопушечной зоне леса.

Социальное и экономическое значение. Имеет рекреационное значение, служит местом сбора ягод и грибов, а также является источником древесины (дров) для местных жителей.

Природное и историческое наследие. Имеются не менее трех памятников археологии, из них наибольший интерес представляет собой поселение древнерусской культуры Тогуряны.

175. Урочище Бортоц [Urocisce Bortos]

Расположение. Окрестности села Подворьевка Кельменецкого района Черновицкой области. Площадь - / 286,4 га.

48° 20' 15.73"	сш	26° 48' 49.97"	вд
----------------	----	----------------	----

Высоты над уровнем моря: 223 м.

Физическая структура

Общее географическое описание	Территория прилегает с северо-восточной стороны к с. Подворьевка (Кельменецкий район, Черновицкой области).
Рельеф	Равнинные участки.
Бассейн	Бассейн р. Прут.
Общее геологическое описание	В геологическом строении территории принимают участие отложения кайнозойской группы. Нижний неоген (миоцен). Глины, гипсы, гипсоангидриты.
Характеристика ландшафта	Лесостепные лессовые террасовые равнины на песчаниках, глинах, известняках неогена. Низкотеррасово-плавневые плоские, распаханые, с агломератами сел, с черноземно-луговыми, болотно-луговыми, дерновыми почвами; высоко- и средне-террасные закарстованные, распаханые, с участками остепненных лугов, с выщелоченными и оподзоленными черноземами.

Основные типы экосистем. На территории отмечены:

- **луга:** *Agrostidetum (stolonifera)-Festuceta (pratensis) herbosa*, *Poaeto (angustifolia)-Lolietum (perenne) herbosa*, *Elytrigietum (repens)-Lolietum (perenne) herbosa*;
- **водно-болотная растительность:** *Phragmitetum australisi*, *Typhaetum angustifoliae*, *Bolboschoenetum maritimi*, *Caricetum acutiformisi*;
- **водная растительность:** *Potamogetonnetum natantis*;
- **рудеральная растительность:** *Capsello-Lepidietum*.

Местообитания европейского значения: 6210; 6510.

Флористическая и фаунистическая ценность

Число видов	Растения	Насекомые	Зообентос	Герпетофауна	Птицы	Звери
Общее	174			6	46	10
Оценка полноты данных (в %)	90			90	90	70
Красная книга Украины	3	12			1	3
Список МСОП		5				
Красная книга Европы		3			2	
Списки Бернской конвенции	1	2		3	24	1
Списки Боннской конвенции					20	
Операционный список	14	25			3	3

Примеры редких видов растений: *Adenophora liliifolia* (L.) Ledeb. ex A.DC., *Adonis vernalis* L., *Brisa media* L., *Bulbocodium versicolor* (Ker Gawl.) Spreng., *Coccyganthe flos-cuculi* (L.) Fourr., *Echium russicum* J.F.Gmel., *Fritillaria montana* Hoppe, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Iris hungarica* Waldst. & Kit., *Lilium martagon* L., *Pulsatilla grandis* Wend., *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kern. и др.

Характерные и редкие виды животных.

Насекомые. **Примеры редких видов:** *Cetonischeta aeruginosa* (Drury), *Maculinea arion* (L.), *Limenitis populi* (L.), *Nymphalis vaualbum* (Den. et Sch.), *Scolia hirta* Schranck, *Xylocopa violaceae* (L.). **Герпетофауна.** Характерные виды: *Bombina bombina* (L.), *Hyla arborea* (L.), *Rana ridibunda* Pall., *Lacerta agilis* L., *Natrix natrix* (L.). **Птицы.** Характерные виды: *Anas platyrhynchos* L., *Circus aeruginosus* (L.), *Perdix perdix* (L.), *Gallinula chloropus* (L.), *Fulica atra* L., *Vanellus vanellus* (L.), *Cuculus canorus* L., *Alauda arvensis* L., *Motacilla flava* L., *Lanius collurio* L., *Locustella fluviatilis* (Wolf), *Acrocephalus palustris* (Bechst.), *A. scirpaceus* (Herm.), *A. arundinaceus* (L.), *Saxicola rubetra* (L.), *Luscinia luscinia* (L.), *Emberiza calandra* L., *E. schoeniclus* (L.). **Примеры редких видов:** *Crex crex* (L.), *Galerida cristata* (L.). **Млекопитающие.** Характерные виды: *Lepus europaeus* Pall., *Apodemus agrarius* (Pall.), *Arvicola amphibius* (L.), *Microtus arvalis* (Pall.), *Talpa europaea* L. **Примеры редких видов:** *Nannospalax leucodon* (Nordm.), *Cricetus cricetus* (L.), *Mustela erminea* L.

Тип собственности и категория пользования. Земли запаса сельского совета.

Общее описание состояния, принятые и предложенные меры охраны. Территория с многими видами пользования, включающая пастбища, сенокосные и заболоченные участки. Луговая растительность довольно разнообразна, с богатым флористическим составом. С пастбищных участков на территорию сенокосов проникают синантропные виды. Необходимо заповедание наиболее ценных участков, соблюдение режима регулярного сенокосения.

Угрозы и неблагоприятные факторы. В настоящее время открытые территории активно зарастают кустарниками, что создает угрозу для растительности открытых биотопов, вызывая их трансформацию.

Социальное и экономическое значение. Выпас сельскохозяйственных животных.

Природное и историческое наследие. Имеются не менее восьми памятников археологии, из них наибольший интерес представляет поселение Велегожа, относящееся к культуре Поянешть-Лукашевка (ранний железный век). Эта культура связывается исследователями с пришлым с южного побережья Балтийского моря народом бастарнов; ее основной массив памятников расположен значительно южнее.

**Сокращенные названия лесобразующих пород, применяемые при
лесоустройстве в Молдове:**

Cod	Denumirea în română	Denumirea în rusă
AN	Anin alb	ольха серая
AR	Arțar tătărăsc	клен татарский
ARA	Arțar american	клен американский
CA	Carpen	граб обыкновенный
CI	Cireș	черешня
CR	Cărpiniță	грабинник
DD	Dud	шелковица
DM	Diverse moi	мягколиственные
DT	Diverse tari	твердолиственные
FA	Fag	Бук европейский
FR	Frasin comun	ясень обыкновенный
FRA	Frasin american	ясень американский
GL	Glădiță	гледичия
GO	Gorun	дуб скальный
JU	Jugastru	клён полевой
LA	Larice	лиственница европейская
MA	Măr	яблоня
ME	Mesteacăn	береза
MO	Molid	ель обыкновенная европейская
NU	Nuc comun	орех грецкий
NUA	Nuc american	орех чёрный
PA	Paltin de câmp	клён остролистный
PAM	Paltin de munte	клен явор
PI	Pin silvestru	сосна обыкновенная
PIN	Pin negru	сосна черная
PLA	Plop alb	тополь белый
PLN	Plop negru	тополь черный
PLT	Plop tremurător	осина
SA	Salcie albă	ива белая
SAP	Salcie plesnitoare	ива ломкая
SC	Salcâm	акация
SL	Sălcioară	лох узколистный
SR	Scoruș	рябина
ST	Stejar pedunculat	дуб черешчатый
STP	Stejar pufos	дуб пушистый
STR	Stejar roșu	дуб красный
ULC	Ulm de câmp	берест
ULM	Ulm de munte	вяз голый
ULV	Velniș	вяз крупнолистный
VIT	Vișin turcesc	вишня магалебская

**Сокращенные названия лесообразующих пород применяемые при лесоустройстве
в Украине и в Приднестровьи:**

Cod	Denumirea romana	Denumirea rusa
АБР	абрикос	Cais
АКБ	акация белая	Salcím alb
АКЖ	акация жёлтая, карагана древовидная	Caragană, salcím galben
АМК	аморфа кустарниковая	Amorfa arbustivă
АНВ	айлант высочайший	Cenuşer
БЗР	бузина травянистая	Boz
БЗЧ	бузина чёрная	Soc negru
БИЗ	бирючина обыкновенная	Lemn cânesc
БОЯ	боярышник	Păducel
БРЕ	берега	Sorb
БРС	берест	Ulm de câmp
БКЛ	бук лесной	Fag
ВЗД(Ж)	вяз	Ulm
ВМ, ВШМ	вишня магалебская	Vişin turcesc
ВЧ	ольха черная	Anin negru
ГЗ	груша обыкновенная	Păr
ГЛТ	гледичия трёхколючковая	Glădiţă
ГО	граб обыкновенный, европейский	Carpen
ГР	груша	Păr
ДКР	дуб красный	Stejar roşu
ДП	дуб пушистый	Stejar pufos
ДС, ДСк	дуб скальный	Gorun
ДЧ, ДЗ	дуб черешчатый	Stejar pedunculat
ЕЖП	ежевика	Mur
ИВБ, ВБ	ива белая	Salcie albă
КИЗ	кизил	Corn
КЛО, КЛГ	клён остролистный	Paltin de câmp
КЛП	клён полевой	Jugastru
КЛЯ	клён ясенелистный, клён американский	Arţar american
ЛПМ, ЛПД	липа мелколистная	Tei pucios
ЛХУ	лох узколистый	Sălcioară
ЛЩ(О)	лещина	Alun
ОРГ	орех грецкий	Nuc comun
ОРЧ	орех чёрный	Nuc american
СВД	свидина	sînger
СКП	скуппия	Scumpie
СКР	сосна крымская	Pin de Crimeea
СО	сосна обыкновенная	Pin silvestru
ТБ	тополь белый	Plop alb
ТК	тополь канадский	Plop euroamerican (canadian)
ТРК	терновник	Porumbar
ЧШ	черешня	Cireş
ШПС	шиповник собачий	Măceş
ЯВ	явор, клен ложноплатановый	Paltin de munte
ЯО, ЯсЗ, ЯЗ	ясень обыкновенный	Frasin comun

Местообитания европейского значения в Молдове (отбор и адаптация классификации NATURA 2000)

1. Береговые и галофитные местообитания

13. Континентальные засоленные болота и засоленные луга

1310. Сообщества *Salicornia* и других однолетников, колонизирующих засоленные мокрые прибрежные участки. К этому типу могут быть отнесены формации с доминированием главным образом однолетников (р. *Salicornia*, *Crypsis*), поселяющихся на периодически заливаемых континентальных засоленных маршах (в поймах рек с различной степенью засоления). Сообщества этого типа относятся к *al. Puccinellio – Salicornietalia*. В Молдове встречаются два подтипа.

Заросли *Salicornia* (*Thero-Salicornietalia*). Формации *Salicornia europaea*, *Sueda prostrata* на периодически заливаемых грязевых участках, засоленных маршах. В Молдове большая часть пойм осушена и освоена под пхотные угодья или интенсивно выпасаются. Поэтому такие сообщества сохраняются небольшими фрагментами по всей пойме Реута и мелких речек на луговых солончаках и солонцеватых почвах. Представляют собой флористически бедные сообщества, нередко монодоминантные сообщества, которые стали редкими.

Виды: *Salicornia europaea*, *Sueda prostrata*, *Spergularia marginata*, *Puccinellia gigantea*, *Beckmannia eruciformis*, *Kochia prostrata*, *Camphorosma annua*, *C. monspeliaca*, *Atriplex littoralis*, *A. hastata*, *Chenopodium glauca*.

1340. Континентальные засоленные луга. Природные (не прибрежные) водоемы, образованные различными типами местообитаний в местах выхода на поверхность засоленных вод, текучих или стоячих солоноватых вод с типичной галофильной растительностью и полосами тростника по краям. Представлены главным образом сообщества формаций бескильницы (*Puccinellia dastans*, *P. gigantea*, реже с *P. limosa*) и сохранились очень слабо в долинах рек в пределах степных округов.

Виды: *Aster tripolium*, *Atriplex hastata*, *Juncus gerardii*, *Puccinellia sp.*, *Salicornia europaea*, *Spergularia salina*, *Sueda prostrata*, *Beckmannia eruciformis*, *Kochia prostrata*, *Camphorosma annua*, *C. monspeliaca*, *Atriplex littoralis*, *A. hastata*, *Chenopodium glauca*.

15. Засоленные и известняковые внутренние (континентальные) степи

1530(A). Засоленные (континентальные) степи – биогеографический аналог паннонских засоленных степей (1530). Сюда относятся межсклоновые понижения, балки, которые испытывают сильное влияние климата с экстремальными температурами и сухим летом. Богатые солями почвы с высоким уровнем грунтовых вод в летнее время. Здесь формируются степные сообщества с доминированием галофильных видов (*Artemisia santonica*, *Sueda prostrata*), участником *Elytrigia repens*, *Lepidium latifolium*, *Juncus gerardii*. Эти местообитания имеют частично природное происхождение, частично возникают под воздействием сильного выпаса скота. Такие растительные сообщества также встречаются в сухих засоленных понижениях на высоких уровнях долин рек с засоленными почвами. Как и другие сообщества засоленных местообитаний они редки и включают ряд редких видов (*Brachyactis ciliata*, *Plantago schwarzenbergiana*).

Виды: *Artemisia santonica*, *Sueda prostrata*, *Lepidium latifolium*, *Asrer tripolim*, *Camphorosma annua*, *Juncus gerardii*, *Festuca pseudoovina*, *Brachyactis ciliata* (редкий вид), *Plantago schwarzenbergiana* (очень редкий средне-европейский вид со спорадическим распространением).

3. Пресноводные местообитания

31. Стоячие воды

3150. Природные эвтрофные озера с *Magnopotamion* или *Hydrocharion*. К этой категории можно отнести природные озера в поймах рек и старые русла Днестра в его нижнем течении. На мелководьях развиваются сообщества водных растений формации видов родов *Potamogeton*, *Trapa* и *Ceratophyllum*.

Виды: *Nymphaea alba*, *Nuphar lutea*, *Nymphoides peltata*, *Stratiotes aloides*, *Sagittaria sagittifolia*, *Trapa natans*, *Utricularia vulgaris*.

32. Текучие воды – участки водотоков с природной или полуприродной динамикой (мелкие, средние и крупные русла), где качество воды существенно не ухудшено.

3210. Реки и заболоченные берега – участки с натуральным и полунатуральным направлением динамики (малые, средние и большие русла), где не проявляется ухудшения качества воды.

3215. Прикарпатские олиготрофные водотоки, связанные с карстом, находящиеся в окружении трансформированных ландшафтов с преимущественно эвтрофными водотоками и водоемами (Региональный вариант Фенноскандских ручьевых битопов 3210). Постоянные или пересыхающие ручьи и их берега в каньонах, ниже мест выхода карстовых вод, без погруженной водной растительности, с фауной беспозвоночных нехарактерной для водоемов окружающей территории. Уязвимые биотопы с регионально редкими видами.

3270. Реки с заболоченными берегами с сообществами *Chenopodium rubri* и *Bidention*. Болотистые речные берега с пионерной нитрофильной растительностью с *Chenopodium rubri* и *Bidention*, подверженные периодическому относительно длительному затоплению во время паводков и заилению. Весной и летом они не покрыты растительностью, развивающейся в более позднее время. При неблагоприятных условиях растительность слабо развита или отсутствует. В своеобразных условиях этих местообитаний встречается ряд редких видов, отсутствующих или еще более редких в других экотопах.

Виды: *Chenopodium rubrum*, *Polygonum lapatifolium*, *P. hydropiper*, *Bidens* spp., *Heleocharis acicularis*, *Cyperus fuscus*, *C. glaber*, *Dichostylis micheliana*, *Batrachium trichophyllum* (наземная форма), *Potentilla supina* и др.

6. Натуральные и полуприродные травяные сообщества

62. Полуприродные сухие травяные сообщества и заросли кустарников

6210. Полуприродные сухие луга и заросли кустарников на известняковых субстратах (*Festuco-Brometalia*) - сухие или полусухие травянистые сообщества *Festuco-Brometea*. В этих местообитаниях в Молдове формируются два варианта сообществ сухих (остепненных) лугов, которые являются хранителями многих редких видов (*Anemone nemorosa*, *Anthoxanthum odoratum*, *Bellis perennis*, *Briza media*, *Campanula macrostachya*, *Calamagrostis arundinacea*, *Centaurea marschalliana*, *Clematis recta*, *Euphorbia lingulata*, *Iris sphylla*, *Peucedanum cervaria*, *Seseli libanotis*, *Stipa pennata*, *S. pulcherrima*, *S. longifolia*).

6210-i) Более влажные варианты лугов с участием *Bromus inermis*, *Calamagrostis epigeios*, *Elytrigia repens*. Они встречаются небольшими участками на открытых безлесных более мезофильных пологих частях каменистых склонов северо-восточных румбов, плоских водоразделах (а также по опушкам, полянам).

Виды: *Anthoxanthum odoratum*, *Bellis perennis*, *Briza media*, *Anthyllis vulneraria*, *Arabis hirsuta*, *Brachypodium pinnatum*, *Bromus inermis*, *Campanula glomerata*, *Carex caryophyllea*, *Centaurea scabiosa*, *Dianthus carthusianorum*, *Eryngium campestre*, *Iris aphylla*, *Leontodon hispidus*, *Peucedanum cervaria*, *Seseli libanotis*, *Polygala comosa*, *P. sibirica*, *Primula veris*, *Veronica prostrata*, *V. teucrium*.

6210-ii) Остепненные (более сухие) луга (*Festucetalia valesiaca*) с доминированием и участием *Poa angustifolia*, *Bromus inermis* и разнотравья. В составе этого варианта сухих лугов, приуроченных к несколько более сухим участкам склонов (более крутые склоны южных направлений, более крупные поляны) выше роль типчака, а в примеси могут встречаться единичные особи ковылей. Они занимают открытые участки в нижних частях склонов, края оврагов, поляны.

Виды: *Festuca valesiaca*, *Adonis vernalis*, *Euphorbia sequeriana*, *Centaurea marschalliana*, *Clematis recta*, *Salvia pratensis*, *Silene ototes*, *Stipa capillata*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *Pulsatilla grandis*, *P. nigricans*.

6240. Причерноморские травянистые степные сообщества (аналоги субпаннонских степей, имеющие первичный биогеографический контекст по отношению к субпаннонским степям). Занимают пологие склоны и водораздельные пространства холмистых равнин юго-западной окраины евразийской степной зоны (Причерноморская ботаническая провинция), с черноземными почвами, на которых расположены степные сообщества. Основу травостоя образуют многолетние микротермные засухоустойчивые травы с преобладанием мезо-, эври- и эвксерофильных злаков, формирующих плотную дерновину, из рода *Stipa*, *Festuca valesiaca*, *Koeleria cristata*, формирующих флористически богатые сообщества, обогащенные паннонскими и средиземноморскими элементами. Очень характерно наличие многолетних

видов и однолетних видов с короткой вегетацией, развивающихся весной – в начале лета и имеющих летний период полупокоя в связи с засушливостью климата и дефицитом влаги в июле-августе.

Выделяются два основных климатических подтипа широтных полос зональных степей, сменяющихся с севера на юг – луговые степи и настоящие степи. Под длительным воздействием выпаса эти сообщества сменяются вторичными, среди которых в настоящее время по площади явно преобладают формации бородача. Климатические подтипы дополнены подтипами, формирующимися на специфических субстратах. В местообитаниях каменистых известняковых склонов, где сильно воздействие локальных факторов (каменистый субстрат, избыток кальция в почве, повышенная сухость и освещенность), развиваются петрофитные незональные степные сообщества.

- A. Подтип луговых степей, свойственный (1) округу Бельцкой степи и (2) лесостепи с дубом пушистым.
- B. Петрофитные степные сообщества на каменистых известняковых склонах, включают петрофитные варианты подольских луговых степей, включая эндемичные степи, тимьянниковые (*Thymus spp.*) степи и формации тимьяна.
- C. Подтип настоящих степей, свойственный Буджакским степям.
- D. Субтропические саванноидные степи на молодых почвах каменисто-щебнистых частей известняковых склонов (первичная формация бородача – *Andropogon = Eschaetum*) и в лесостепи с дубом пушистым на ксерофитных лесных черноземах (формация золотобородника *Chrysopogon gryllus*).

В составе специфичных сообществ лесостепи (с преобладанием *Quercus pubescens*) встречаются, в зависимости от микроклиматических условий фрагменты, луговых, настоящих и саванноидных степей.

6240(A). Луговые степи северных лесостепных округов Молдавского плато и Северо-Молдавской равнины. (Северо-Молдавские степи) На типичных и выщелоченных черноземных почвах сформировались наиболее мезофильные варианты луговых, в основном типчаково-ковыльно-разнотравных степей (*Stipeto-Festucetum herbosum*), с доминированием мезоксерофильных ковылей (*Stipa pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*) и участием большого количества видов разнотравья. Большая часть степей распахана, сохранились отдельные фрагменты полунатуральных сообществ на крутых эродированных склонах. Во вторичных степных сообществах чаще преобладают типчак и мятлик узколистный, на крутых сухих склонах – бородач. Редкими стали многие степные виды основного флористического ядра.

Виды: *Festuca valesiaca*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*, *Stipa capillata*, *Koeleria cristata*, *Filipendula vulgaris*, *Trifolium montanum*, *Medicago falcata*, *Crambe tataria*, *Euphorbia stepposa*, *Salvia nutans*, *S. austriaca*, *Jurinea multiflora*, *Serratula radiata*, *Pulsatilla montana*, *Adonis vernalis*, *A. wolgensis*, *Crocus reticulatus*.

6240(C). Настоящие степи безлесных районов Южно-Молдавской возвышенности (Южно-Молдавские Буджакские степи). Сравнительно сухие варианты степных сообществ с преобладанием в основном типчаково-ковыльно-разнотравных травостоев формируются на обыкновенных и карбонатных черноземах. На пологих склонах и водоразделах преобладают степи с доминированием эвриксерофильного *Festuca valesiaca* и эвксерофильных видов ковылей (*Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*) при большом участии в сложении травостоя видов разнотравья. Полуприродные сообщества сохранились слабо, на их месте под влиянием выпаса возникли вторичные сообщества с преобладанием бородачевников. В южных районах Молдовы на наиболее сухих крутых склонах южных направлений встречаются участки настоящих бедноразнотравных степей, характерных для более южных территорий.

Виды: *Festuca valesiaca*, *Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*, *Koeleria cristata*, *Agropyron pectinatum*, *Stipa capillata*, *Poa angustifolia*, *Lynosyris villosa*, *Salvia nutans*, *Tanacetum millefoliatum*, *Thymus marschallianus*, *Medicago romanica*, *Jurinea multiflora*, *Adonis vernalis*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus onobrychis*, *A. austriacus*, *Centaurea trinervia*, *Crocus reticulatus*, *Crambe tataria*, *Goniolimon besserianum*, *Helichrysum arenarium*, *Kochia prostrata*, *Nepeta parviflora*, *Ranunculus pedatus*, *Onobrychis gracilis*, *Gypsophila glomerata*, *Iris pumila*, *Ornithogalum refracrum*, *Meniocus linifolius*.

6240(B). Петрофитные степи [Подолья] на каменистых известняковых склонах. Петрофитные степи формируются на крутых каменистых склонах с обнажениями известняковых пород третичного возраста (толтры), которые характерны для берегов Днестра, его притоков и мелких речек северо-западных районов Молдовы. Известняковые склоны разделены вертикальными расщелинами и оврагами, с осыпями известнякового щебня. Каменистая поверхность почти лишена почвы (на площади до 50%), за исключением пятен мелкой или щебнистой почвы, но на более пологих частях появляются участки с большим количеством почвы. Морфологически здесь образуется разнообразие микроклиматических условий для расти-

тельности, состоящей из мозаики различных сообществ, которые образуются в зависимости от степени каменистости и развитости почв. Расщелины обеспечивают более прохладный и влажный микроклимат, где появляются тенелюбивые растения, как *Geranium robertianum*, и типичные виды кальцефильных лесов; незначительные пятна с присутствием почвы заняты сообществами *Mezobromion* или кустарниками. Выделяются четыре подтипа петрофитных степей: Петрофитные среднеднестровские луговые степи;

- i. Эндемичные степные сообщества Среднего Днестра и толтровых гряд Припрудья;
- ii. Степи с тимьяном (*Thymus spp.*);
- iii. Формации *Thymus spp.*

6240(В-i). Петрофитные среднеднестровские луговые степи. Формируются на слабо развитых щебнистых черноземах более пологих частей склонов и приводораздельных участков. В травяном покрове преобладают степные плотнoderновинные злаки (*Festuca valesiaca*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*, *Stipa capillata*, *Cleistogenes bulgarica*), реже осока - *Carex humilis* (спорадически), *Koeleria cristata*, *Agropyron petctinatum* при значительном участии низкорослых полукустарничков (*Thymus marschallianus*, *T. moldavica*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*) с участием южных (*Ephedra distachya*, *Teucrium podolicum*) и эндемичных (*Teucrium montanum*, *Genista tetragona*, *Koeleria moldavica*) видов. Сочетаются с фрагментами сообществ тимьяна (те же виды *Thymus* и те же редкие и эндемичные виды) с разреженным покровом на слабо развитых почвах и с каменистыми обнажениями.

Виды: *Festuca valesiaca*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*, *Stipa capillata*, *Cleistogenes bulgarica*, *Carex humilis*, *Thymus marschallianus*, *T. moldavica*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*, *Adonis vernalis*, *Pulsatilla grandis*, *P. montana*, *Salvia nutans*, *Ephedra distachya*, *Teucrium podolicum*, *Teucrium montanum*, *Genista tetragona*, *Koeleria cristata*, *Sesleria heuffleriana*, *Anemone sylvestris*, *Cephalaria uralensis*, *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia*, *Scorzonera austriaca*, *Onosma macrochata*, *Gypsophylla collina*, *Diplotaxis tenuifolia*, *Dianthus leptopetalus*, *Hyacinthella leucophaea*.

6240(В-ii). Эндемичные степные сообщества Среднего Днестра и толтровых гряд Припрудья. Сообщества *Poa versicolor*, включенного в Красную книгу РМ, на щебнистых участках известняковых склонов, осыпях, обнажениях (встречаются к северу от с. Цыбулевка). Это петрофитный рыхлoderновинный злак эндемичный вид Верхнего и Среднего Днестра и толтровых гряд Припрудья. На слабо развитых щебнистых черноземах развиваются степные сообщества узкоэндемичного вида КРМ - *Koeleria moldavica*, встречающегося спорадически в основном по Среднему Днестру (от Сэрэцей – Ержова до Ташлыка); наиболее компактно расположенная и многочисленная популяция вида находится в устьевой части р. Ягорлык. На правом берегу известно только одно местонахождение в окр. с. Фэурешть. В составе тимьянников встречаются сообщества с доминированием (или участием) *Thymus moldavicus*. В тимьянниках и петрофитных степях местами значительно участие эндемичных видов: *Genista tetragona*, *Koeleria moldavica* и спорадически распространенного реликта *Carex humilis*.

Виды: *Poa versicolor*, *Poa angustifolia*, *Koeleria moldavica*, *Stipa capillata*, *Cleistogenes bulgarica*, *Carex humilis*, *Genista tetragona*, *Helianthemum nummularium*, *Hyacinthella leucophaea*, *Salvia nutans*, *Thymus marschallianus*, *Thymus moldavicus*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*, *T. montanum*, *Adonis vernalis*, *Pulsatilla montana*, *Astragalus albidus*, *Dianthus leptopetalus*, *Iris pumila*.

6240(В-iii) Среднеднестровские тимьянниковые степи. Тимьянниковые степи, встречающиеся мелкими фрагментами на каменистых склонах, нередко мозаично чередуются с бородачевниками. В тимьянниковых степях эдификаторную роль вместе с дерновинными злаками (типчак, ковыли, тонконог) выполняют полукустарнички.

Виды: р. *Teucrium* (*T. marschallianus*, *T. chamaedrys*, *T. polium*, *T. montanum*, *T. podolicum*), *Thymus moldavicus*, *T. marschallianus*, *Chamaecytisus ratisbonensis*, *Genista tetragona*, *Helianthemum nummularium*, *Koeleria moldavica*, *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia* и другие кальцефильные виды (*Astragalus albidus*, *Cephalaria uralensis*, *Carex humilis*, *Gypsophylla collina*, *Hyacinthella leucophaea*, *Onosma macrochata*).

6240(В-iv) Тимьянники. На каменисто-щебнистых частях склонов со слабо развитыми почвами формируются небольшие пятна сообществ с преобладанием в составе травостоя полукустарничков (*Thymus marschallianus*, *T. moldavica*, *Genista tetragona*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*), *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia*, участием других редких и эндемичных видов.

Виды: р. *Teucrium* (*T. chamaedrys*, *T. polium*, *T. montanum*, *T. podolicum*), *Thymus moldavicus*, *T. marschallianus*, *Chamaecytisus ratisbonensis*, *Genista tetragona*, *Helianthemum nummularium*, *Diplotaxis tenuifolia*, *Ephedra distachya*, *Koeleria moldavica*, *Linum linearifolium*, *Jurinea stoechadifolia*, *Onosma macrochaeta*, *Scorzonera austriaca* и другие кальцефильные виды (*Carex humilis*, *Hyacinthella leucophaea*, *Astragalus albidus*).

6240(D) Субтропические саванноидные [Среднеднестровские] степные сообщества. Подразделяются на первичные сообщества формации бородача (*Andropogon*) на несформированных почвах крутых известняковых склонов и сообщества формации золотобородника (*Crysopogon*).

6240(D-i). Первичные сообщества бородача (*Andropogonetum*=*Bothriochloetum primarium*), с доминированием бородача (*Andropogon ischaetum*). Этот южный эвриксерофильный рыхлодерновинный злак со спорадическим распространением легко осваивает щебнистые участки склонов со слабо развитыми почвами и смытые участки склонов.

Виды: *Andropogon ischaetum*, *Cleistogenes bulgarica*, *Melica ciliata*, *Poa angustifolia*, *P. compressa*, *Acinos thymoides*, *Anthericum ramosum*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus austriacus*, *Achillea setacea*, *Dianthus leptopetalus*, *Euphorbia cyparissias*, *Galium humifusum*, *G.verum*, *Leontodon hispidus*, *Plantago lanceolata*, *Sedum acre*, *Sideritis montana*, *Silene longiflora*.

6240(D-ii). Сообщества формации золотобородника (*Crysopogon*). В Молдове это степные сообщества Балкано-Мезийской (Нижнедунайской) присредиземноморской лесостепной провинции, встречающиеся на степных полянах в окружении небольших куртин *Quercus pubescens*. Формации золотобородника (*Chrysopogon gryllus*) – средиземноморского реликтового вида, характерные для южных районов Молдовы, образуют своеобразные сообщества с высокими (до 180 см) травостоями. Нередко среди доминирующих видов встречались типчак (*Festuca valesiaca*) и мезоксерофильные виды ковылей (*S. pulcherrima*, *S pennata.*, *S. tirsia*, *S. dasyphylla*), а в нарушенных вариантах нередко значительна примесь бородача. Почти не сохранились, отчасти из-за выпаса, отчасти вследствие лесопосадок акации на их месте. На территории основного распространения – пушистодубовой лесостепи стали редкими не только сообщества, но и сам золотобородник.

Виды: *Thymus marschallianus*, *Koeleria cristata*, *Phleum phleoides*, *Elytrigia intermedia*, *Asperula campanulata*, *A. cynanchica*, *Coronilla varia*, *Dianthus membranaceus*, *Euphorbia stepposa*, *Hypericum perforatum*, *Jurinaea molissima*, *Medicago romanica*, *Teucrium chamaedrys*, *Adonis vernalis*, *Crocus reticulatus*, *Pulsatilla nigricans*, *Stipa pulcherrima*, *S pennata.*, *S. tirsia*, *S. dasyphylla*.

6240(E). Типчаково-ковыльно-разнотравные (луговые и настоящие) степи полян пушистодубовой лесостепи. В зависимости от доминирующего вида ковыля степные сообщества принадлежат к мезофильным (с преобладанием *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *S. tirsia*) или ксерофильным (с преобладанием *Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*) подтипам степей. Эти сообщества по составу и строению близки к сообществам степной зоны, но в целом несколько мезофильнее. Это проявляется в меньшем обилии доминирующих видов ковылей и большей ценотической роли ксеромезофильного разнотравья. Вместе с типчаком в качестве доминирующих обычно участвуют два-три (и более) вида ковыля, нередко различающиеся по экологическим свойствам. Участие и обилие ковылей связано со степенью засушливости местообитания (в зависимости от крутизна и экспозиции склона, размеры полян, близости (удаленности) от лесного округа Кодр).

Виды: *Festuca valesiaca*, *Stipa lessingiana*, *S. ucrainica*, *Koeleria cristata*, *Agropyron pectinatum*, *Stipa capillata*, *Poa angustifolia*, *Filipendula hexapetala*, *Verbascum phoeniceum*, *Salvia nutans*, *S. pratensis*, *Thymus marschallianus*, *Medicago romanica*, *Inula hirta*, *I. ensifolia*, *Iris pumila*, *I. variegatus*, *Jurinea multiflora*, *Adonis vernalis*, *Achillea setacea*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus onobrychis*, *A. austriacus*, *Centaurea trinervia*, *Crocus reticulatus*, *Goniolimon besserianum*, *Helichrysum arenarium*, *Nepeta parviflora*, *Onobrychis arenaria*, *Ornithogalum refracrum*, *Pulsatilla grandis*.

65. Мезофильные травяные сообщества

6510. Низинные луга сенокосные (*Alopecurus pratensis*). Богатые видами сенокосные луга от легких до богатых почв равнин, относящиеся к альянсам *Arrhenaterion* и *Brachypodio – Centaurion nemoralis*. В результате освоения пойменных земель стали редкими и сохраняются в немногих местах. Сообщества, богатые видами разнотравья, скашиваемые один – два раза после цветения.

Виды: *Bromus inermis*, *Poa pratensis*, *Phleum pratense*, *Arrhenaterum elatius*, *Centaurea jacea*, *Crapis biennis*, *Knautia arvensis*, *Tragopogon pratensis*, *Leucanthemum vulgare*, *Alopecurus pratensis*, *Leucanthemum vulgare*.

В зависимости от степени увлажнения развиваются **три основные варианта** растительности периодически заливаемой центральной части поймы, с разными по площади фрагментами луговой и водноболотной растительности. Эти варианты часто формируют единый участок.

Избыточно увлажненные местообитания прирусловых и притеррасных частей пойм, на которых развиваются сообщества формации тростника (*Phragmiteta australisi*), осок - *Caryceta(otrubii, hirti)*, ситников (*Junceta*) полевицы

(*Agrostidetum*) и другие (*Glycerietum (plicati) alopecuroso (arundinaceae)-agrostidosum (stolonizani)*, *Poaeto (palustri)-Agrostidetum*). **Достаточно (но не избыточно) увлажняемые местообитания** центральной части поймы с незасоленными или слабо засоленными почвами на которых развиваются злаково-разнотравные и разнотравные полидоминантные сообщества с доминированием *Elytrigia repens*, *Festuca pratensis*, *Poa pratensis*, *P. trivialis*, *Phleum pratense*, *Alopecurus pratensis*, *Lolium perenne*. Недостаточно увлажняемые луга наиболее высоких участков поймы. Здесь формируются сухие злаково-разнотравные луга с доминированием *Festuca valesiaca*, *Poa angustifolia*, *Lolium perenne*.

Недостаточно увлажняемые луга наиболее высоких участков поймы. Здесь формируются сухие злаково-разнотравные луга с доминированием *Festuca valesiaca*, *Poa angustifolia*, *Lolium perenne*.

8. Скалистые местообитания и пещеры

82. Скалистые местообитания

8210. Известняковые склоны с наскальной растительностью (на толтровых грядах северных районов страны). Растительность в трещинах известняковых скал открытых склонов. На выходах скал толтровых гряд, по берегам Днестра и Реута встречаются очень редкие сообщества с участием видов Красной Книги РМ *Aurinia saxatilis*, *Schivereckia podolica*, *Sempervivum ruthenicum*, *Paronychia cephalotes*, *Poa podolica* (реже их сообщества), иногда с примесью *Saxifraga tridactylites*, занимающие небольшие площади.

8210(А). Наскальная растительность затененных мест (Евросибирские сообщества затененных мест). В более влажных и тенистых условиях каньонов на выходах скал под пологом леса и среди кустарников встречаются *Cystopteris fragilis*, *Asplenium trichomanes*, *Asplenium ruta-muraria*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polypodium vulgare*, образующих иногда мелкие фрагменты сообществ.

9. Леса

91. Леса умеренной Европы.

Местообитания, формирующие природную лесную растительность Молдовы, в настоящее время фрагментарную и часто деградированную вследствие посадками интродуцентов, обычно с доминированием акации белой.

9160. Субатлантические и Среднеевропейские дубовые и дубово-грабовые леса низких уровней. Дубово-грабовые леса региона с субконтинентальным климатом в Среднеевропейской области распространения бука, с доминированием *Quercus. petraea* и значительным участием *Carpinus betulus* (1). Сюда также включаются дубовые леса восточного и восточно-центрально-европейского региона, до восточной границы бука с участием *Q. robur*. (2). Леса с *Q. robur* (леса с *Q. robur* и *Q. petraea*) на гидроморфных почвах или на почвах с высоким уровнем грунтовых вод (низины, долины или прибрежные леса). Соответствующие им субстраты – ил или глина, или илистые отложения. В своем распространении в пределах поймы граничат с ивняками и тополевыми и располагаются на заливаемой, на менее продолжительное (чем ивняки) время, или на не заливаемой в отдельные годы пойменной террасе.

Виды: *Q. robur*, *Q. petraea*, *Carpinus betulus*, *Acer campestre*, *Tilia cordata*, *Stellaria holostea*, *Dactylis glomerata*, *Ranunculus polyanthemus*.

9170. Дубовые и дубово-грабовые леса среднеевропейского типа из *Quercus petraea* и *Q. robur*. Леса с доминированием *Q. robur* смешанного состава формируются на высотах от 100 до 280 м над у. м. в нижних частях склонов Кодр, Приднестровской и Тигечской возвышенностей; на Приднестровской возвышенности их площади увеличиваются по направлению к северу. По строению и флористическому составу сходны с лесами из *Q. petraea*. Леса с доминированием *Q. petraea* формируются на высотах от 180 - 400 м над у. м. на серых лесных почвах; экологически разнообразны, будучи приурочены к почвам с разной степенью увлажнения: Основные массивы приурочены главным образом к Центрально-Молдавской возвышенности, а также Приднестровской и Тигечской возвышенностям. Постоянные спутники обоих видов леса: *Carpinus betulus*, *Tilia tomentosa*, *Fraxinus excelsior*. Травяной покров богатый.

Виды: *Q. robur*, *Q. petraea*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *T. tomentosa*, *Sorbus torminalis*, *S. domestica*, *Acer campestre*, *A. platanoides*, *Euonymus europaea*, *E. verrucosa*, *Ligustrum vulgare*, *Staphylea pinnata*, *Cornus mas*, *Convallaria majalis*, *Carex pilosa*, *C. brevicollis*, *Asarum europaeum*, *Asperula odorata*, *Galium*

schultesii, *Asarum europaeum*, *Galeobdolon luteum*, *Poa nemoralis*, *Stachys sylvatica*, *Polygonatum latifolium*, *Fritillaria montana*, *Carex pilosa*, *Symphytum tauricum*, *Dentaria bulbifera*, *D. glandulosa*, *Acer tataricum*, *Isopyrum thalictroides*, *Staphylea pinnata*, *Scilla bifolia*, *Corydalis sp.*

9170(А,В). Дубовые наскальные леса, характерные для Молдовы. Подразделяются на: А) **Дубовые леса из *Q. robur* и *Q. petraea* на каменистых склонах и щебнистых осыпях** и В) **Дубовые леса с доминированием *Quercus pubescens* на развитых карбонатных почвах.**

9170(А). Дубовые леса на каменистых склонах и щебнистых осыпях. Своеобразные леса с *Q. robur* и *Q. petraea* (**стынковые дубравы**) на каменистых склонах (с преобладанием сарматских известняков) на суглинистых темно-серых лесных почвах и карбонатных черноземах в сухих и субаридных условиях среды. Располагаются на крутых глинисто-каменистых, местами обрывистых склонах берегов Среднего Днестра (и притоков) на участке от с. Наславча до с. Телица Ново-Аненского р-на, и на толтровых грядах, с частым выходом скал на поверхность, крупными камнями и щебнистыми россыпями. Коренных фитоценозов почти не сохранилось и в производных древостоях кроме основных видов (*Q. robur* и *Q. petraea*) встречаются *Padellus mahaleb*, *Fraxinus excelsior*, *Acer campestre*, *A. tataricum*, *Tilia cordata*, *Ulmus laevis*. Для них характерно участие в подлеске субсредиземноморских кустарников (*Cornus mas*, *Cotinus coggygria*, *Euonymus verrucosa*, *Rhamnus tinctoria*, *Staphylea pinnata*, *Viburnum lantana*); в травяном покрове слабое развитие синузии эфемероидов. На послелесных участках развиваются заросли кустарников.

Виды: Кроме названных выше - *Poa nemoralis*, *Carex digitata*, *C. brevicollis*, *Campanula rapunculoides*, *C. persicifolia*, *Convallaria majalis*, *Polygonatum latifolium*, *Glechoma hirsuta*, *Scutellaria altissima*, *Alliaria petiolata*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Asparagus verticillatus*, *Viola suavis*, *V. tanaitica*. На скалах: *Asplenium ruta muraria*, *A. trichomanes*, *Cystopteris fragilis*.

9170(В). Дубовые наскальные леса с доминированием *Quercus pubescens* на развитых карбонатных почвах. На склонах толтр с развитыми карбонатными почвами местами сохранились фрагменты лесков из дуба пушистого и дуба черешчатого, которые некогда были более широко распространены по территории Молдовы. В подлеске *Crataegus monogyna*, *Cotinus coggygria*, *Rhamnus tinctoria*, *Amygdalus nana*, *Cotoneaster melanocarpa*. Это низкорослые разреженные леса, с преобладанием в травяном покрове степных видов.

Виды: *Quercus pubescens*, *Q. robur*, *Crataegus monogyna*, *Cotinus coggygria*, *Prunus spinosa*, *Amygdalus nana*, *Cornus mas*, *Cotoneaster melanocarpa*, *Festuca valesiaca*, *Poa angustifolia*, *Brachypodium pinnatum*, *Asparagus tenuifolius*, *A. officinalis*, *A. verticillatus*, *Clematis recta*, *Convallaria majalis*, *Dictamnus gymnosstylis*, *Polygonatum latrifolium*, *Potentilla impolita*, *Scutellaria altissima*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Viola suavis*, *Teucrium chamaedrys*, *T. pannonicum*, *Sedum acre*.

91Е0 Аллювиальные леса с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae) умеренных и Бореальных европейских равнин и холмистых течений рек. Разнообразный набор лесов; в классификации присутствуют прибрежные леса из *Fraxinus excelsior* и *Alnus glutinosa*, медленно текущих рек, среди которых Ulmo-Fraxinetum. Встречается в узком диапазоне увлажнения почвы, где доминирование не может перейти к *Quercus robur*.

Виды: Древесный ярус – *Fraxinus excelsior*; *Populus nigra*, *Salix alba*, *S. fragilis*; *Ulmus glabra*; травянистый ярус – *Rubus ceasius*, *Carex acutiformis*, *C. sylvatica*, *Cirsium oleraceum*, *Equisetum telmateia*, *Equisetum spp.*, *Filipendula ulmaria*, *Geranium sylvaticum*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia vulgaris*, *Polygonum lopatifolium*, *Rumex sanguineus*, *Stellaria medis*, *Urtica dioica*

91Ю. Европейские дубовые леса лесостепной зоны с *Quercus robur*. Ксеро-термофильные дубовые леса равнин юго-восточной Европы. Климат очень континентальный с большим диапазоном температур. В древостоях этого типа доминируют *Quercus robur*, которые богаты элементами континентальной степной растительности и геофитами. На южной окраине лесостепи в условиях антропогенного пресса в северных районах Молдовы (от Липкан до Сорок), переходящие на Днестровское левобережье, на серых лесных почвах сформировались сухие и светлые двухярусные леса с упрощенной структурой и своеобразным составом, в более влажных местообитаниях формируются свежие типы леса. Характерна постоянная примесь черешни, в наиболее увлажняемых местообитаниях - примесь березы (*Betula pendula*) и осины (*Populus tremula*). Очень редок *Carpinus betulus*. Подлесов обычно несомкнутый, травяной покров богатый флористически, с участием многих степных видов. К главной породе (*Quercus robur*) на повышенных местах примешивается *Q. petraea*. В атропогенных вариантах характерно массовое развитие крапивы двудомной.

Виды: *Q. robur*, *Q. Petraea*, *Acer campestre*, *S. torminalis*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Euonymus verrucosa*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica*, *Ulmus minor*, *Aegonichon purpureo-coeruleum*, *Carex michelii*, *C. brysoides*, *Poa angustifolia*, *Fragaria viridis*, *Potentilla alba*, *Geum urbanum*, *Lathyrus niger*,

Pyrethrum corymbosum, *Urtica dioica*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Veratrum nigrum*.

Местообитания этого типа, на которых формируется природная растительность Юго-Восточной Европы, в настоящее время фрагментарна и часто деградирована посадками интродуцентов, с доминированием насаждений акации белой.

91 НО. Южные Балкано-Мезийские леса с *Quercus pubescens*. Ксероморфные дубовые леса (гырнецовые дубравы) на холмах южных районов Молдовы (между лесами Кодр и Буджакскими степями) с преобладанием *Quercus pubescens* на водоразделах и очень сухих склонах южных направлений на ксерофитно-лесных черноземах и местами на неглубоких известняковых почвах. Они являются северо-восточным форпостом присредиземноморской растительности и на территории Молдовы выделяются в особый геоботанический округ пушистодубовой лесостепи. В связи с экстремальными условиями окраины ареала, многолетними рубками и практикуемым выпасом домашнего скота, эти леса представлены низкорослыми рощицами, чередующимися с полянами со степной растительностью. Травостой богат ксеротермными видами сухих растительных сообществ или опушек. Изредка могут доминировать *Fraxinus excelsior*, *Tilia platyphyllos*.

Виды: *Quercus pubescens*, *Fraxinus excelsior*, *Acer tatarica*, *Ulmus campestris*, *Sorbus domestica*, *S. torminalis*, *Cotinus coggygria*, *Prunus spinosa*, *Crataegus pentagyna*, *Cornus mas*, *Pyrus elaeagrifolia*, *P. pyraeaster*, *Poa nemoralis*, *Melica uniflora*, *Aegonichon purpureo-coeruleum*, *Campanula bonnoniensis*, *Carex michelii*, *Convallaria majalis*, *Geum urbanum*, *Lactuca quercina*, *Polygonatum latifolium*, *Pyrethrum corymbosum*, *Viola hirta*, *V. suavis*.

91 ВО. Дакийские буковые леса. Буковые леса (с *Fagus sylvatica*) Румынии, Украины, Молдовы и восточных Карпат, к востоку от р. Уж и Стрый и карпатских предгорий и плато Западной Украины. В Молдове они находятся на крайней восточной границе ареала и приурочены к наиболее возвышенной северо-западной части Кодр, растут на бурых и буро-подзолистых лесных почвах на высоте 280 – 400м над у.м. Сохранились небольшими фрагментами на закрепленных северо-западных оползневых склонах. В составе древостоев вместе с буком участвуют *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*. Травяной покров бедный.

Виды: *Carpinus betulus*, *Quercus petraea*, *Cerasus avium*, *Ulmus carpiniifolia*, *Tilia tomentosa*, *Acer pseudoplatanus*, *Viburnum lantana*, *Asarum europaeum*, *Carex pilosa*, *Asperula odorata*, *Galeobdolon luteum*, *Hedera helix*, *Viola sylvatica*, *Dentaria bulbifera*, *Isopyrum thalictroides*, *Polygonatum latifolium*, *P. multiflorum*.

92 АО. Пойменные леса из *Salix alba* и *Populus alba*. Прибрежноречные леса Центральной Евразии с участием в древесном ярусе *Salix alba*, *S. cinerea*, *S. fragilis*, *Populus alba*. На территории Молдовы встречаются в поймах Прута и Днестра в условиях с хорошим грунтовым увлажнением и периодическими паводками. Выделяются два варианта: **Сырые пойменные леса** и **Влажные пойменные леса**.

Виды: *Salix alba*, *S. cinerea*, *S. fragilis*, *Populus alba*, *Phragmites australis*, *Carex acutiformis*, *C. riparia*, *Rubus caesius*, *Elytrigia repens*, *Aegopodium podagraria*, *Poa pratensis*, *Sambucus nigra*.

92 АО(1). Сырые леса на пониженных участках поймы с молодыми аллювиальными отложениями, на берегах близ уреза воды и заросших старицах, подверженные длительному затоплению, с аллювиальными или лугово-болотными почвами. Ивняки низкого уровня, встречаются сообщества затопляемого ивняка (*Salicetum inundatum*) и ожинового ивняка (*Salicetum rubosum*), занимающего ложбины и протоки с долго застаивающимися полыми водами.

Виды: *Salix alba*, *S. cinerea*, *S. fragilis*, *Viburnum opulus*, *Swida sanguinea*, *Sambucus nigra*, *Swida sanguinea*, *Frangula alnus*, *Phragmites australis*, *Carex acutiformis*, *C. riparia*, *Rubus caesius*, *Agrostis stolonifera*, *Elytrigia repens*, *Aegopodium podagraria*, *Poa pratensis*, *Humulus lupulus*, *Urtica dioica*, *Calystegia sepium*, *Equisetum palustre*, *Myosoton aquaticum*. По краям леса иногда встречаются заросли *Vitis sylvestris*, *Viburnum opulus*, мелкие группы *Iris pseudoacorus*, очень редко – *Leucosium aestivum*.

92 АО(2). Влажные типы пойменного леса на несколько повышенных дренированных места средних уровней с луговыми почвами на аллювиальных наносах. дренированные заросшими старицами и водоемами, со сравнительно недолгим затоплением (несколько дней) с влажными тополевыми и дубовыми лесами. Здесь встречаются ожиновый тополевик (*Populetum rubosum*), ландышевый тополевик (*Populetum convallariosum*), разнотравный ивовый тополевик (*Saliceto-Populetum herbosum*).

Виды: *Salix alba*, *S. cinerea*, *Populus alba*, *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Viburnum opulus*, *Swida sanguinea*, *Frangula alnus*, *Ligustrum vulgare*, *Sambucus nigra*, *Swida sanguinea*, *Frangula alnus*, *Viburnum opulus*, *Carex riparia*, *C. Otrubae*, *Rubus caesius*, *Agrostis stolonifera*, *Elytrigia repens*, *Aegopodium podagraria*, *Poa pratensis*, *Humulus lupulus*, *Urtica dioica*, *Lysimachia nummularia*. По краям леса иногда встречаются заросли *Vitis sylvestris*

Библиография

- Абеленцев В.И. 1968. Куницеві // Фауна України. – Київ: Наукова думка. – Т. 1. – Ссавці. Вип. 3. – 280 с.
- Абеленцев В.И., Підоплічко І.Г., Попов Б.М. 1956. Загальна характеристика ссавців. Комахоїдні, кажани // Фауна України. – Київ: Вид-во АН УРСР. – Т. 1. – Ссавці. Вип. 1448 с.
- Аверин Ю.В., Ганя И.М. 1970. Птицы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Т. I. – 240 с.
- Аверин Ю.В., Ганя И.М., Успенский Г.А. 1971. Птицы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Т. II. – 236 с.
- Аверин Ю.В., Ракул А.И., Курганова Т.Н. 1984. Птицы // Природа заповедника “Кодры”. Кишинев: Штиинца. – С. 94-106.
- Адашкевич Б.П. 1972. Полезная энтомофауна овощных полей Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – 198 с.
- Андреев А., Жосан Л., Мунтяну Ф., Сыродоев Г., Талмач И., Мицул Е., Шабанова Г., Изверская Т., Казанцева О. 2010. Инструктивные материалы по созданию Экологических сетей. – Кишинев. – 70 с. Электр. ресурс. Режим доступа: <http://www.biotica-moldova.org>
- Андреев А., Бондаренко А., Журминский С., Изверская Т., Мунтяну А., Редкозубов О., Сыродоев Г., Талмач И., Цуркану В., Шабанова Г. 2008. Обоснование создания охраняемых территорий каньона Днестра. 1. Научное значение // Управление бассейном трансграничной реки Днестр и водная рамочная директива Европейского Союза. Материалы Международной конф., 2-3 октября 2008. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 14-18.
- Андреев А., Изверская Т., Журминский С. 1999. Научное обоснование создания особо охраняемой территории // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. – Кишинев. – С. 14-17.
- Андреев А., Ротару И. и др. 2008. Обоснование создания охраняемых территорий каньона Днестра. 2. Практические соображения // Управление бассейном трансграничной реки Днестр и водная рамочная директива Европейского союза. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 19-21.
- Андреев А., Горбуненко П., Казанцева О., Мунтяну А., Негру А., Тромбицкий И., Кока М., Сыродоев Г. и др. 2001. Концепция создания экологической сети Республики Молдова // Академику Л.С.Бергу – 125 лет: Сборник научных статей. – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 153-207.
- Андреев А.В., Горбуненко П.Г., Держанский В.В., Журминский С.П., Изверская Т.Д., др. 2006. Рамсарская территория «НИЖНИЙ ДНЕСТР»: целевые объекты агробиоразнообразия. Киев. Науковий вісник Національного аграрного університету. – Вип. 93. – С. 10-26.
- Андреев А.В., Горбуненко П.Г., Журминский С.Д. и др. 2004. Научное обоснование создания национального парка „NISTRUL DE JOS” «НИЖНИЙ ДНЕСТР» // Интегрированное управление природными ресурсами Трансграничного бассейна Днестра. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 33-41.
- Андреев А.В., Горбуненко П.Н., Журминский С.Д., Изверская Т.Д. и др. 2004. Научное обоснование создания национального парка («Нижний Днестр») // Интегрированное управление природными ресурсами трансграничного бассейна Днестра. Материалы Международной конференции, Кишинев 16-17 сентября 2004 г. – Кишинев. – С. 33-43.
- Андреев А.В., Горбуненко П.Н., Изверская Т.Д. и др. 2004. Оценка угроз компонентов разнообразия создаваемого национального парка «Нижний Днестр» // Заповедное дело: проблемы охраны и экологической реставрации степных экосистем. Материалы Международной конференции, посвященной 15-летию государственного заповедника «Оренбургский». – Оренбург. – С. 63-64.
- Андреев А., Жосан Л., Шабанова Г., Гендов В., Мунтяну и др. 2009. Природное биологическое разнообразие. Экологическая сеть Молдовы в международном контексте. – Кишинев: BIOTICA. – 37 с.
- Андреев А.В., Изверская Т.Д., Гендов В.С., Цуркану В.Ф., Держанский В.В., Талмач И. и др. 2008. Сценарий управления Рамсарского сайта №1500 «Унгурь-Голошница» (проект). Кишинев. – 120 с. Электр. ресурс. Режим доступа: <http://www.biotica-moldova.org>
- Андреев А.В., Шабанова Г.А., Цуркану В.Ф., Держанский В.В., Изверская Т.Д., Андреев С.П., Васильев А.Г. 1997. Летучие мыши (*Chiroptera*, *Mammalia*) комплекса искусственных подземелий с. Бычок // Памяти проф. А.А. Браунера (1857-1941). – Одесса, Астропринт. – С. 100-103.
- Андреев А.В., Шабанова Г.А., Цуркану В.Ф., Держанский В.В., Изверская Т.Д., Горбуненко П.Н. 2007. Степные экосистемы Нижнего Днестра // Bull. Șt. Revistă de Etnografie, Științe ale Naturii și Muzeologie. – Chișinău. – Vol. 6(19). – P. 160-174.

- Андреев В.Н. 1949. Карта растительности Молдавской ССР. – Кишинев.
- Андреев В.Н. 1957. Деревья и кустарники Молдавии. – М.: Наука. – Вып. 1. – 207 с.
- Андреев В.Н., Молькова И.Ф. 1959. О распространении наперстянки в Молдавии // Ученые записки. Кишиневский государственный университет. – Кишинев. – Т. 39. – С. 93-103.
- Андреев И.Ф. 1953. Амфибии и рептилии Прикарпатья // Ученые записки. Кишиневский государственный университет. – Кишинев. – Т. VIII (биолого-почвенный). – С. 257-270.
- Андреев И.Ф. 1953. Материалы к изучению фауны птиц и млекопитающих Прикарпатья // Ученые записки. Кишиневский государственный университет. – Кишинев. – Т. VIII (биолого-почвенный). – С. 271-309.
- Андрющенко Т.Г., Іліка Р.В., Хлус Л.М. 2002. Каталог теріологічних колекцій Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. – Чернівці: Рута. – 52 с.
- Архипов А.М. 1996. Встречи редких птиц на Кучурганском лимане // Вестник зоологии. – Киев. – № 4-5. – С. 69.
- Архипов А.М. 2002. Встречи редких и малочисленных видов птиц на Кучурганском водохранилище и в его окрестностях в 1997-2002 гг. // Авифауна України. – Чернівці. – С. 42-45.
- Архипов А.М. 2002. Численность и характер зимовки птиц на Кучурганском лимане и сопредельных территориях в 2001 г. // Мониторинг зимующих птиц в Азово-Черноморском регионе Украины. – Одесса-Киев. – С. 3-8.
- Архипов А.М. 2003. Краткие сообщения о миграции редких видов птиц в Одесской области // Чтения памяти А.А. Браунера. Мат-лы третьей международной научной конференции. – Одесса: Астропринт. – С. 172-175.
- Архипов А.М. 2005. О гибели птиц от столкновений с линиями электропередачи возле Кучурганского лимана в Одесской области // Современные проблемы зоологии и экологии. Мат-лы Международной конференции. – Одесса: Феникс. – С. 8-9.
- Архипов А.М., Фесенко Г.В. 2005. Сведения о наблюдениях за редкими птицами в районе Кучурганского лимана // Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. – Мелитополь: Бранта. – Вып. 8. – С. 7-15.
- Атлас Молдавской ССР. 1978. – Москва. – 132 с.
- Безродный С.В. 1991. Распространение сонь (*Rodentia, Gliridae*) на Украине // Вестник зоологии. – № 3. – С. 45-50.
- Бондаренко А.М. 2009. Краткий обзор видового разнообразия хироптерофауны заповедника «Ягорлык» // Региональные проблемы охраны окружающей природной среды, рационального природопользования и пути их решения. Мат-лы Междунар. научно-практ. конф. – Тирасполь: Литера. – С. 117-121.
- Браунеръ А. 1907. Гады Бессарабіи // Труды Бессарабскаго общества естествоиспытателей и любителей естествознанія. – Кишиневъ: Типо-Литографія Ф.П. Кашевскаго. – Т. 1, ч. 2 (1906 годъ). – С. 149-173.
- Браунеръ А. 1912. О хорькахъ Бессарабіи (предварительное сообщеніе) // Труды Бессарабскаго общества естествоиспытателей и любителей естествознанія. – Кишиневъ: Типографія Бессарабскаго Губернскаго Правленія. – Т. II, вып. 2 (1909-10 и 1910-11 годы). – С. 90-92.
- Буджак В.В., Коржик В.П., Скільський І.В., Чорней І.І. 2008. Макроекологічна мережа Буковини у структурі Пан'європейської // Розвиток заповідної справи в Україні і формування Пан'європейської екологічної мережі. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11-13 листопада 2008 р., м. Рахів). – Рахів. – С. 68-80.
- Бучинскій П. Экскурсія по Дністру въ 1914 г. 1915. // Записки Общества Подольскихъ Естествоиспытателей и Любителей Природы. – Каменецъ-Подольскъ. – Т. III. – С. 217-235.
- Бучко В.В., Скільський І.В., Глібка І.В., Годованецъ Б.Й., Школьний І.С. 1994. Нові зустрічі рідкісних та малочисельних птахів у Чернівецькій області // Беркут. – Т. 3, вип. 2. – С. 148-149.
- Бучко В.В., Скільський І.В., Школьний І.С., Годованецъ Б.Й., Кучінік Л.В., Бундзяк П.В. 1995. Ремез у північно-західній частині Прут-Дністровського межиріччя та на прилеглих територіях Передкарпаття й Опілля // Зелена Буковина. – № 12. – С. 49-54.
- Бучко В.В., Скільський І.В., Школьний І.С., Кучінік Л.В., Клітін О.М. 1995-1996. Поширення, особливості гніздової біології та живлення річкового крячка у північно-західній частині Прут-Дністровського межиріччя і на прилеглих територіях Українських Карпат // Зелена Буковина. – № 3-4 (1995), 1-2 (1996). – С. 45-50.
- Варгович Р. 1998. Зимівля кажанів в гіпсових печерах Буковини і Поділля // Європейська ніч кажанів '98 в Україні. – Київ. – С. 117-123. (Праці Теріологічної Школи. – Вип. 1).

- Васильев А., Андреев С. 1998. Фауна рукокрылых (*Chiroptera*) подземелий долины среднего Днестра // Проблемы сохранения биоразнообразия среднего и нижнего Днестра. – Кишинев. – С. 106-108.
- Верина В.Н., Сухов И.М. 1976. Заповедники и памятники природы. – Кишинев.
- Витко К.Р. 1976. О распространении птицемлечника двулопастного *Ornithogalum amphibolum* Zahar. // Изв. АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – № 6. – С. 5-8.
- Витко К.Р. 1982. Об устойчивости сообществ ксероморфных лесов из дуба пушистого и дуба скального в Молдавской ССР // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 2. – С. 9-13.
- Витко К.Р. 1992. Растительность черных наславческих сланцев в Молдове // Бот. исслед. Флора и растительность. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 12. – С. 19-32.
- Витко К.Р. 1963. Экологическая характеристика гырнецовой дубравы в южной Молдавии: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. биол. наук. – Кишинев. – 20с.
- Витко К.Р., Гейдеман Т.С., Райлян А.Ф. 1981. Растительный покров Сарата-Галбенского заказника лекарственных растений // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – №6. – С. 14-19.
- Витко К.Р., Истратий А.И., Райлян А.Ф. 1984. Комплексная оценка растительности охраняемых территорий лекарственных растений // Изв. АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – №1. – С. 11-16.
- Витко К.Р., Истратии А.И., Райлян А.Ф. 1986. Новые данные о видах рода *Lunaria* L. (Brassicaceae) в Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 2. – С. 13-15.
- Витко К.Р., Черных Р.В. 1975. Совместное произрастание в лесах Молдавии дуба скального, пушистого и черешчатого // Изв. АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – №1. – С. 3-8.
- Витко К.Р., Пынзару П.Я. 1992. Растительность черных наславческих сланцев в Молдове // Бот. исслед. Флора и растительности. – Кишинев. – Т. 12. – С. 19-32.
- Вініченко Т.С. 2006. Рослини України під охороною Бернської конвенції. – Київ: Хімджест. – 176 с.
- Волошина М.И. 1973. Позднетортонские двустворчатые моллюски Молдавии и условия их существования. – Кишинев: Штиинца. – 192 с.
- Волуца О.Д. 2005. Раритетні види флори Північно-Бессарабського геоботанічного округу // Биоразнообразие. Экология. Эволюция. Адаптация. Матер. II Междунар. научн. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых, посвящ. 140-летию Одесского национального ун-та им. И.И. Мечникова (28 марта-1 апреля 2005 г.). – Одесса. – С. 18.
- Волуца О.Д. 2007. Нові місцезнаходження видів роду *Pulsatilla* Mill. (*Ranunculaceae*) на території Північно-Бессарабського геоботанічного округу (Чернівецька область) // Молодь у вирішенні регіональних та трансдондонних проблем екологічної безпеки. Матеріали Шостої Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 11-12 травня 2007 року). – Чернівці: Зелена Буковина. – С. 59-61.
- Волуца О.Д. 2007. Нове місцезнаходження *Scopolia carniolica* Jacq. (*Solanaceae*) на території Прут-Дністровського межиріччя (Чернівецька область) // Матеріали II міжнародної конференції молодих учених „Біологія: від молекули до біосфери” (19-21 листопада 2007 року). – Харків. – С. 320-321.
- Волуца О.Д. 2008. Нові місцезнаходження *Adonis vernalis* L. (*Ranunculaceae*) в Прут-Дністровському межиріччі (Чернівецька область) // Молодь та поступ біології: Збірник тез IV Міжнародної конференції студентів і аспірантів (7-10 квітня 2008 року, м. Львів). – Львів. – С. 86-87.
- Волуца О.Д. 2009. *Spiraea polonica* Błocki (*Rosaceae*) у Чернівецькій області // Актуальні проблеми ботаніки та екології. Матеріали міжнародної конференції молодих учених (11-15 серпня 2009 р., м. Кременець). – Тернопіль: Підручники і посібники. – С. 61-62.
- Волуца О.Д. 2010. Охраняемые растения Молдовы во флоре Северной Бессарабии (Украина) // Conservarea diversității plantelor”, consacrat aniversării a 60-a de la fondarea Grădinii Botanice (Institut) a Academiei de Științe a Moldovei (7-9 octombrie 2010). Materialele Simpozionului științific internațional. – Chișinău. – P. 290-299.
- Волуца О.Д., Никирса Т.Д. 2008. Созологічна характеристика флори проектованого національного природного парку „Хотинський” // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Зб. наук. праць. – Вип. 373: Біологія. – Чернівці: Рута. – С. 110-119.
- Волуца О.Д., Никирса Т.Д. 2009. Клокичка периста (*Staphylea pinnata* L.) у Прут-Дністровському межиріччі (Чернівецька область) // Молодь та поступ біології: збірник тез V Міжнародної конференції студентів і

- аспірантів (12-15 травня 2009 року, м. Львів): в 2-х томах. – Т. 1. – Львів. – С. 8-9.
- Волуца О.Д., Чорней І.І. 2008. Нові місцезнаходження *Thalictrum foetidum* L. (*Ranunculaceae*) у Придністров'ї // Актуальні проблеми ботаніки та екології. Матеріали міжнародної конференції молодих учених (13-16 серпня 2008 року, м. Кам'янець-Подільський). – Київ. – С. 84-86.
- Волуца О.Д., Чорней І.І. 2009. Родина Зозулинцеві у флорі Північної Бессарабії // Заповідна справа в Україні. – Т. 15, вип. 2. – С. 26-31.
- Гейдеман Т.С. 1954, 1975, 1986. Определитель высших растений МССР. – Кишинев: Штиинца. – Изд. 1-е. – 468 с. – Изд. 2-е. – 575 с. – Изд. 3-е. – 636 с.
- Гейдеман Т.С. 1959. К вопросу о распространении бородача *Andropogon ischaetum* L. в Молдавской ССР // Известия Молд. филиала АН СССР. – Кишинев. – № 2 (47). – С. 21-58.
- Гейдеман Т.С. 1959. Растительный покров Молдавской ССР // Тр. Объединенной научн. Сессии. Т.1. Отд. Биол. Наук СССР, отд. Земледел. ВАСХНИЛ, МФ АН СССР. Кишинев. – Т. 1. – С. 231-241.
- Гейдеман Т.С. 1966. Растительный покров Молдавской ССР. Автореф. докл.-обобщение опубликованных работ, представленных на соиск. уч. степ. докт. биол.наук. – Кишинев: РИО АН МССР. – 46 с.
- Гейдеман Т.С. 1968. О классификации лесных фитоценозов Молдавии // Дубравы центральной Молдавии. – Кишинев: Карта Молдовеняскэ. – С. 5-14.
- Гейдеман Т.С. 1980. О флоре сосудистых растений известняковых гряд (толтр) Молдавии // Флористические и геоботанические исследования в Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – С. 28-36.
- Гейдеман Т.С. 1980. Растительный покров Молдавии и его антропогенные изменения // Охрана важнейших ботанических объектов Украины, Белоруссии, Молдавии. – Киев. – С. 287-314.
- Гейдеман Т.С. 1984. Анализ флоры сосудистых растений // Природа заповедника «Кодры». – Кишинев: Штиинца. – С. 27-34.
- Гейдеман Т.С. 1989. Степная растительность // Растения степей, известняковых склонов и сорные. – Кишинев. – С. 5-7.
- Гейдеман Т.С., Витко К.Р. 1990. Степи и бородачевые сообщества Молдавии // Флора и геоботаника. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 7. – С. 53-57.
- Гейдеман Т.С., Истратий А.И. 1972. О находке *Lembotropis nigricans* (L.) Griseb. в Молдавии // Охрана природы Молдавии. – Кишинев. – № 10.
- Гейдеман Т.С., Каманин Л.Г., Канивец И.И., Обедиентова Г.В. 1955. Особенности природных условий Кодр // Тр. Ин-та географии АН СССР: Материалы по физической географии СССР. – М. – Вып.64. – С. 69-104.
- Гейдеман Т.С., Киртока В.А. 1975. Папоротники Молдавии // Охрана природы Молдавии. Кишинев. – Вып.13. – С. 84-88.
- Гейдеман Т.С., Николаева Л.П. 1973. Амариллисовые флоры Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – Кишинев. – № 3. – С. 3-8.
- Гейдеман Т.С., Николаева Л.П. 1975. Редкие и исчезающие виды флоры Молдавии, подлежащие охране // Охрана природы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 13. – С. 75-81.
- Гейдеман Т.С., Николаева Л.П. 1980. Редкие и исчезающие виды флоры Молдавии // Охрана важнейших ботанических объектов Украины, Белоруссии и Молдавии. – Киев. – С. 357-363.
- Гейдеман Т.С., Райлян А.Ф. 1984. Обзор видов семейства крестоцветных (*Brassicaceae*) флоры Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – Кишинев: Штиинца. – № 6. – С. 24-27.
- Гендов В.С., Изверская Т.Д., Шабанова Г.А. 2012 Флора и растительность ядра национальной экологической сети «Цыпова» // Bull. Şt. Revistă de Etnografie, Ştiinţe ale Naturii şi Muzeologie. (в печати)
- Географія Чернівецької області. 1993. /за ред. проф. Я.І. Жупанського. – Чернівці. – 192 с.
- Геологическая карта Молдавской ССР масштаба 1:200 000. 1988. Объяснительная записка. Кишинев. – 320 с.
- Година А.Я., Давид А.И. 1973. Неогеновые местонахождения позвоночных на территории Молдавской ССР. – Кишинев: Штиинца. – 107 с.
- Годованець Б.Й., Васін О.М., Клітін О.М., Скільський І.В. 1994. До поширення та екології рудої чаплі у Чернівецькій області // Беркут. – Т. 3, вип. 2. – С. 100-102.

- Годованець Б.Й., Скільський І.В., Бучко В.В., Шкільний І.С., Кучінік Л.В. 1996. Мала біла чапля в північно-західній частині Прут-Дністровського межиріччя та на прилеглих територіях Українських Карпат // Беркут. – Т. 5, вип. 1. – С. 26-30.
- Горб С.М., Павлюк Р.С., Спуріс З.Д. 2000. Бабки (*Odonata*) України: фауністичний огляд // *Vestnik zoologii*. – №15. – Р. 3-155.
- Горбунов И.Ф. 1961. Рельеф Молдавии и его количественная характеристика // Тр. Докучаевской конференции. – Кишинев. – С.119-125.
- Горохова З.Н., Солодкова Т.І. 1970. Ліси Радянської Буковини. – Львів: Вид-во Львівського ун-ту. – 213 с.
- Горохова З.Н., Швиденко А.И. 1966. Рухотинский дубовый резерват и другие лесные памятники на Хотинщине // Карпатские заповедники. – Ужгород: Карпаты. – С. 77-79.
- Гочу Д.И. 1972. О некоторых редких и новых для Молдавии видах рода *Centaurea* L. // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – Кишинев. – № 3. – С. 82-83.
- Гочу Д.И. 1973. Васильки Молдавской ССР // Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. биол. наук. – Кишинев. – 16 с.
- Гочу Д.И. 1979. Новый для флоры Советского Союза вид *Serratula caput-najae* Zahar. (*Asteraceae*) // Ботан. журн. (АН СССР). – Т.64, №5. – С. 727-728.
- Гринчишин Т.Ю. 1992. О гнездовании белого аиста в долине Днестра в пределах Западной Украины // Аисты: распространение, экология, охрана. Материалы II (Минск, октябрь 1990 г.) и III (Канев, сентябрь 1991 г.) Всесоюзных совещаний рабочей группы по аистам Всесоюзного орнитологического общества. – Минск: Наука і техніка. – С. 76-78.
- Грищенко В.Н., Серебряков В.В. 1993. Миграции и зимовки скворца на Украине по данным фенологических наблюдений // Вестник зоологии. – № 3. – С. 59-65.
- Давид А., Редкозубов О., Обадэ Т., Паскару В. 2006. Молдавский фаунистический комплекс позвоночных из плиоценовых отложений Р. Молдова // Академику Л.С. Бергу – 130 лет. Сборник научных статей. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 146-148.
- Давид А.И. 1980. Териофауна плейстоцена Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – 186 с.
- Давид А.И., Волошина М.И., Негадаев-Никонов К.Н., Медяник С.И., Шушпанов К.И., Редкозубов О.И. 1988. Палеоценозы раннего плейстоцена Нижнего Приднестровья. – Кишинев: Штиинца. – 104 с.
- Давид А.И., Редкозубов О.И. 2008. Надпойменные террасы Днестра – страницы палеонтологической летописи Р. Молдова // Управление бассейном трансграничной реки Днестр и рамочная директива Европейского союза. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 80.
- Давиденко І.В. 2000. Деякі особливості міграцій та поширення деркача в Україні // Зоологические исследования в Украине. – Ч. II. Экология. Морфология. Методика. – С. 98-101. (Вестник зоологии. – Отд. вып. № 14).
- Дергачев В.А. 1973. Памятники эпохи бронзы. // Археологическая карта Молдавской ССР. – Кишинев. – Вып. 3.
- Дергачев В.А, Манзура И.В. 1991. Погребальные комплексы позднего триполья. – Кишинев.
- Жилкина И.Н., Тищенко В.С. 2001. О флоре окрестностей с. Рашково // Biodiversitatea vegetala a Republicii Moldova: Culegere de articole științifice. – Chișinău: Centrul Editorial al USM. – Р. 112-116.
- Жилкина И.Н., Тищенко В.С., Мацюк В.А., Мосейко А.Г, Цуркану В.Ф., Тищенко А.А. 2003. Современное состояние степных экосистем Приднестровья // Степи Северной Евразии. Эталонные степные ландшафты: проблемы охраны, экологической реставрации и использования: Материалы III Международного симпозиума. – Оренбург. – С. 210-215.
- Журминский С.Д, Цуркану В.Ф, Зубков Н.Н. 2001. Редкие и охраняемые виды птиц и герпетофауны Среднего Днестра // Diversitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale. – Chișinău. – Р. 80-81.
- Журминский С.Д. 1992. Население и динамика птиц Кучурганского лимана и побережий // Экология и охрана птиц и млекопитающих в антропогенном ландшафте. – Кишинев. – С. 41-50.
- Журминский С.Д. 1998. Фауна птиц пойменного леса на участке Нижнего Днестра (у сел Копанка-Талмазы-Чобручи) // Проблемы сохранения биоразнообразия Среднего и Нижнего Днестра. – Кишинев. – С. 55-57.
- Журминский С.Д. 1999. Население птиц меандров правобережья нижнего Днестра в летний период //

- Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. – Кишинев. – С. 71-73.
- Журминский С.Д. 2003. Долина Прута и авифаунистические проблемы // Rezervația „Pădurea Domnească” – 10 ani. – Glodeni. – С. 75-76.
- Журминский С.Д. 2003. Зимующая фауна птиц Молдовы // Ecologia, evoluția și ocrotirea diversității regnului animal și vegetal. – Chișinău. – С. 73-76.
- Журминский С.Д. 2004. Население птиц Среднего Днестра // Интегрированное управление природными ресурсами Трансграничного бассейна Днестра. – Кишинев. – С. 120-122.
- Журминский С.Д. 2006. Современное состояние фауны птиц влажной зоны урочища “Талмазские плавни” и прогноз ее развития // Buletin științific. Revistă de Etnografie Științele Naturii și Muzeologie. Ed. Științele Naturii. – Chișinău. – Vol. 4 (17). – P. 107-113.
- Журминский С.Д. 2011. Фауна птиц долины реки Ялпуг и ее зависимость от прилежащих влажных экосистем // Rezervația CODRII, 40 de ani. Materialele simpozionului științific internațional. – Chișinău: Știința. – P. 207-210.
- Журминский С.Д., Цуркану В.Ф. 2001. Птицы и рептилии Нижнего Реута и среда их обитания // Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья. – Тирасполь. – С. 102-103.
- Загороднюк І., Варгович Р. 2004. Контрольний список печерної фауни України // Фауна печер України. – Серія: Праці Теріологічної Школи. – Київ. – Вип. 6. – С. 191-216.
- Заець З.С., Солодкова Т.І., Стойко С.М. 1980. Ботанічні резервати і пам'ятки природи Чернівецької області // Охорона природи Українських Карпат та прилеглих територій. – Київ: Наукова думка. – С. 220-252.
- Заець З.С., Солодкова Т.І., Стойко С.М. 1980. Ботанічні резервати і пам'ятки природи Чернівецької області // Охорона природи Українських Карпат та прилеглих територій. – Київ: Наукова думка. – С. 220-252.
- Закон о фонде природных территорий, охраняемых государством, № 1538 от 25.02.1998 // Monitorul Oficial от 16.07.1998, № 66-68, статья № 442.
- Закон об экологической сети, № 94-XVI от 5 апреля 2007 года // Monitorul Oficial от 29.06.2007, № 90-93, статья № 395.
- Заповедник «Ягорлык». План реконструкции и управления как путь сохранения биологического разнообразия. 2011. /Шабанова Г.А., Изверская, Т.Д., Гендов В.С., Сыродоев Г.Н. [и др.], под науч. ред. Г.А. Шабановой. – Дубоссары: Эсо-Тирас. – 128 с.
- Затушевський А.Т., Шидловський І.В., Закала О.С., Дикий І.В., Головачов О.В., Сенік М.А., Романова Х.Й. 2010. Каталог колекцій ссавців Зоологічного музею Львівського національного університету імені Івана Франка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 442 с.
- Зубарева В.И. 1949. Фауна палеонтологической стоянки Выхватинцы // Природа. – № 3.
- Зубков Н.И., Журминский С.Д. 1998. Орнитофауна долины Днестра в пределах Молдовы // Проблемы сохранения биоразнообразия Среднего и Нижнего Днестра. – Кишинев. – С. 57-59.
- Зубков Н.Н., Журминский С.Д. 2001. Современное состояние водно-болотных птиц Среднего Днестра // Diversitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale. – Chișinău. – P. 81-82.
- Зубков Н.Н., Бучучану Л., Цуркану В. 1999. Орнитологические и герпетологические комплексы заповедника «Ягорлык» // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Мат. Междунар. конф. – Кишинев. – С. 248-259.
- Зубков Н.Н., Журминский С.Д., Манторов О.Г. 2004. Орнитофауна долины Днестра на участке Отачь-Холошница // Интегрированное управление природными ресурсами трансграничного бассейна Днестра. – Кишинев. – P. 125-128
- Зубков Н.Н., Цуркану В.Ф. и др. 1997. Современное состояние герпетофауны долины Днестра и ее видового разнообразия // Эколого-экономические проблемы Днестра. – Одесса. – С. 30-31.
- Изверская Т.Д. 1988. Гвоздичные (*Caryophyllaceae* Juss.) известняковых гряд \толтр\ Молдавии // Ботан. исслед. – Кишинев. – Вып. 1. – С. 69-74.
- Изверская Т.Д. 1992. Виды секции *Auricomus* рода *Ranunculus* L. (*Ranunculaceae*) во флоре Молдовы // Изв. АН РМ. – Кишинев. – Т. 1. – С. 3-6.
- Изверская Т.Д. 1992. Род *Ranunculus* L. во флоре республики Молдова // Проблемы охраны Дудургорских высот. Тез. 4-ой молодежной конференции ботаников. – Санкт-Петербург. – С. 30.
- Изверская Т.Д. 2001. Подрод *Chronosemium* (Ser.) Peterm. (*Trifolium* L.) во флоре Республики Молдова //

Biodiversitatea vegetala a Republicii Moldova. – Chișinău. – P. 122-126.

Изверская Т.Д. 2005. Дополнения к флоре Республики Молдова (конспект рода *ONONIS* L.) // Realizări și Perspective în Horticultură, Viticultură și Silvicultură. Conferința Științifică Internațională. Chișinău, 7-8 octombrie. – Chișinău. – P. 372-374.

Изверская Т.Д. 2010. Комплексное использование земель Евразийских степей. Технический отчет: Мероприятие 2. 1.2b (Technical Report: Activity 2.1.2b) Инвентаризация степей (Молдова) (Steppe Inventory (Moldova)) // Региональная Программа ТАСИС Европейского Союза. EuropeAid/124907/C/SER/Multi/5 – 44 p. Электр. ресурс. Режим доступа: [http://www.steppe.org.ua/publications/2.1.2b%20Steppe%20inventory%20\(Moldova\)](http://www.steppe.org.ua/publications/2.1.2b%20Steppe%20inventory%20(Moldova))

Изверская Т.Д. 2011. Конспект видов *Caryophyllaceae* Juss. Днестровско-Прутского междуречья // Ботанические чтения. – Ишим: Изд. ИГПИ им. П.П.Ершова. – С. 42-43.

Изверская Т.Д. 2011. Оценка современного состояния степной растительности Южной Молдовы /Проект ЕСНС СРА3-32 «Усиленные экономические и правовые инструменты для сохранения степного биоразнообразия, адаптации к изменениям климата и их смягчение (Степное биоразнообразие)». – 39 с. Электр. ресурс. Режим доступа: <http://steppe.org.ua/index2.php>

Изверская Т.Д. 2011. Род качим во флоре Республики Молдова // Ботанические чтения. – Ишим: Изд. ИГПИ им. П.П.Ершова. – С. 43-44.

Изверская Т.Д., Гейдеман Т.С. 1989. Виды семейства гвоздичных // Растительный мир Молдавии. Растения степей, известняковых склонов и сорные. – Кишинев. – Т. 5. – С. 34, 53-55, 59-60, 93, 131, 140-141, 153, 258, 247, 289.

Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2005. Флористическое разнообразие заповедника “PLAIUL FAGULUI” (Республика Молдова) // Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья. Материалы международной научно-практической конференции 15-16 сентября 2005 г. – Тирасполь. – С. 31-32.

Изверская Т.Д., Гендов В.С., Сыродоев Г.Н. 2009. Современное состояние степных пастбищ южных районов Республики Молдова // Степной бюллетень. – № 27. – С. 4-11.

Изверская Т.Д., Гендов В.С., Шабанова Г.А. 2008. *Veronica filiformis* Smith (*Scrophulariaceae* Juss.) новый вид для флоры Республики Молдова // Lucrări științifice Univ. Agrară de Stat din Moldova. Horticultură, viticultură și protecția plantelor. – Chișinău. – Vol. 16. – P. 361-364.

Изверская Т.Д., Гендов В.С., Шабанова Г.А. 2011. Растительное и флористическое разнообразие узловой территории национальной Экологической сети международного значения «Prutul de Jos» // Actual problems of protection and sustainable use of the animal world diversity and ecological networks – introduction to experience and approaches. Chisinau, 13-14 october 2011. – Кишинев. (в печати).

Изверская Т.Д., Гендов В.С., Шабанова Г.А., Негру А.Г., Кантемир В.В. 2007. Роль лесных охраняемых территорий Шолдэнештского лесхоза в сохранении редких видов растений. – Кишинев: UASM. – Т. 15 (1, 2, 3). – С. 88-93.

Изверская Т.Д., Коренева Н.Н. 1989. Новые для Молдавии виды гвоздичных (*Caryophyllaceae* Juss.) и норичниковых (*Scrophulariaceae* Juss.) // Ботан. исслед. – Кишинев. – Вып. 5. – С. 106-112.

Изверская Т.Д., Лазу С.Н. 1998. Анализ флоры лугов долины реки Икель // Проблемы сохранения биоразнообразия Среднего и Нижнего Днестра. Международная конференция. – Кишинев. – С. 68-69.

Изверская Т.Д., Лазу С.Н. Анализ флоры луговой растительности бассейна реки Рэут // Проблемы сохранения биоразнообразия Среднего и Нижнего Днестра. Международная конференция. – Кишинев. – С. 69-71.

Изверская Т.Д., Шабанова Г.А. 2001. Уникальные компоненты растительности Среднего Днестра и их сохранение // Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья. Материалы международной научно-практической конференции. – Тирасполь. – С. 112-114.

Изверская Т.Д., Шабанова Г.А. 2004. Редкие виды растений региона Нижнего Днестра // Интегрированное управление природными ресурсами трансграничного бассейна Днестра. Материалы Международной конференции, 16-17 сентября 2004 г. – Кишинев. – С. 138-141.

Изверская Т.Д., Шабанова Г.А., Гендов В.С. 2011. *Achillea stepposa* Klok. et Krytzka - новый вид для флоры Республики Молдова // Bull. Șt. Revistă de Etnografie, Științe ale Naturii și Muzeologie. – Chișinău. – Vol. 12(25). – P. 38-43.

Изверская Т.Д., Шабанова Г.А., Гендов В.С. 2011. Биотопическое и флористическое разнообразие узловых территорий рамсарского сайта «Нижний Днестр» // Rezervația „Codrii” 40 ani. Materialele Simpozionului

științific internațional. – Chișinău: Î.E.P. Știința. – P. 200-203.

Изверская Т.Д., Шабанова Г.А., Гендов В.С. 2011. Участок степной растительности «Попяска», перспективный для охраны государством в Республике Молдова // Rezervația „Codrii” 40 ani. Materialele simpozionului științific internațional. – Lozova. – P. 197-200.

Изверская Т.Д., Шабанова Г.А., Гендов В.С. 2011. Флора и растительность лесного урочища «Копанка-Леунтя» // Rezervația „Codrii” 40 ani. Materialele Simpozionului științific internațional. – Chișinău: Știința. – P. 193-196.

Каземірська М.А. 2010. *Fritillaria montana* Норре на території ландшафтного заказника місцевого значення «Шебутинський яр» // Молодь і поступ біології. Збірник тез VI Міжнародної конференції студентів і аспірантів, 21-24 вересня 2010 року, м. Львів. – Львів. – С. 56-57.

Каземірська М.А., Волуца О.Д., Токарюк А.І., Буджак В.В., Чорней І.І. Нові місцезнаходження *Fritillaria montana* Норре (Liliaceae) у Прут-Дністровському межиріччі // Актуальні проблеми ботаніки та екології: Матеріали міжнародної конференції молодих учених (13-16 серпня 2008 року, м. Кам'янець-Подільський). – Київ, 2008. – С. 97-99.

Каземірська М.А., Чорней І.І. 2010. *Fritillaria montana* Норре (Liliaceae): географічна характеристика, поширення в Україні // Біологічні системи. – Т. 2, Вип. 3. – С. 63-68.

Кваша В.І., Вікирчак О.К. 2000. Еколого-фауністична характеристика зимуючих видів рукокрилих (Chiroptera) середнього Придністров'я // Наукові записки (серія: біологія). – Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка. – № 4 (11). – С. 22-25.

Киртока В.А. 1968. О распространении папоротников в Молдавии // Дбравы центральной Молдавии. – Кишинев: Картя молдовеняскэ. – С. 134-138.

Киртока В.А. 1979. Новые для флоры Молдавии виды рода *Epipactis* Zin (Orchidaceae) // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 4. – С. 23-25.

Киртока В.А., Истратий А.И. 1987. Новые виды папоротников в Молдавской ССР // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 1. – С. 71-72.

Киртока В.А., Истратий А.И. 1990. Телекия прекрасная (*Telekia speciosa* (Schreb.) Baumg. (Asteraceae) в Молдове // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 4. – С. 62-64.

Киртока В.А., Степанов Р.Г. 1986. Приноготовник головчатый (*Paronychia cephalotes* (Bieb.) Bess.) в Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 6. – С. 73-74.

Клитин А.Н. 1959. Птицы Советской Буковины // Животный мир Советской Буковины. – Т. VII. Труды экспедиции по комплексному изучению Карпат и Прикарпаття (серия биологических наук). – Черновцы: ЧГУ. – С. 67-133.

Клитин А.Н. 1962. Птицы Советской Буковины. Дис. ... канд. биол. наук. – Черновцы. – Т. 1-2. – 513 с.

Клітін О.М. 1955. Матеріали по харчуванню дятлів Буковини // Праці експедиції по комплексному вивченню Карпат і Прикарпаття (серія біологічна). – [Львів]: Вид-во Львівськ. ун-ту, – Т. I. – С. 115-132.

Ключко З. 2006 Совки України. – Київ: В-во Раєвського. – 248 с.

Ковальчук Г.І., Голубева Г.А., Скільський І.В. 1991. Каталог орнітологічної колекції Чернівецького краєзнавчого музею. – Чернівці. – 46 с.

Кононов В.Н. 1956. О ботанико-географической природе Кодр // Уч. Зап. Кишиневск. Гос. ун-та. – Кишинев. – Т. 23. – С. 139-146.

Кононов В.Н., Кравчук Ю.П., Шабанова Г.А. 1974. О характере естественной растительности пушистодубовой лесостепи на примере Гербовецкого заповедного урочища // Охрана природы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 12. – С. 116-132.

Кононов В.Н., Молькова И.Ф., Шабанова Г.А. 1965. О новом для Молдавии виде рябины // Науч. Сессия проф.-препод. сост. и сотр. КГУ, посвящ. итогам научн. деят. за 1964. – Кишинев. – С. 371-373.

Кононов В.Н., Молькова И.Ф., Шабанова Г.А. 1966. О новом для СССР виде василька *Centaurea thirkei* Schultz из Молдавии // Бот. журн. – Т. 51. – № 9. – С. 1309-1310.

Кононов В.Н., Молькова И.Ф., Шабанова Г.А. 1969. Бородачевые группировки в центральной части Молдавии // Материалы научной конференции проф.-препод. состава Кишиневск. госуд. ун-та по итогам научн.-исслед. работы за 1968 год. Секц. естеств. и математ. наук (Сокращенные тексты докладов КГУ).

– Кишинев. – С. 252-254.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А. 1965. Редкие виды во флоре Молдавии // Матер. научн. сессии университета. – Кишинев. – С. 349-351.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А. 1966. Новые виды растений Молдавии и некоторые вопросы флорогенеза // Матер. научн. конфер. по итогам научно-исследовательских работ за 1965 г. – Кишинев. – С. 59-62.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А. 1971. Ковыльные целины Буджакских степей Молдавии // Научн. конф. проф.-препод. состава Кишиневск. Ордена Трудового Красного Знамени государств. унив.- та им. В. И. Ленина по итогам научно-исслед. работ за 1971 год. – Кишинев. – С. 159-162.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А. 1972. Степная растительность пушистодубовой лесостепи и ее охрана // Охрана природы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 10. – С. 107-119.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А. 1972. Об охране и рациональном использовании ботанических объектов Молдавии // Охрана природы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 9. – С. 109-119.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А. 1978. Новые и редкие виды флоры Молдавии и их охрана // Бот. журн. – Т. 63. – № 6. – С. 908-912.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А., Гайтанжи Л.Б. 1969. К характеристике степной растительности лесостепных районов Центральной Молдавии // Материалы научной конференции проф.-препод. состава Кишиневск. Госуд. унив.-та по итогам научн.-исслед. работы за 1968 год. Секц. естеств. и математ. наук (Сокращенные тексты докладов КГУ). – Кишинев. – С. 254-256.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А., Молькова И.Ф., Данилова Л.В. 1979. Травянистая растительность лесных полей Фетештского заповедника // Современные задачи охраны и рационального использования флоры Молдавии. Тезисы республ. Научной конф. – Кишинев. – С. 33-36.

Кононов В.Н., Шабанова Г.А., Молькова И.Ф., Ляшенко О.А. 1979. Травянистая растительность каменистых известняковых склонов Фетештского заповедника // Современные задачи охраны и рационального использования флоры Молдавии. Тезисы республ. Научной конф. – Кишинев. – С. 36-38.

Кононов В.Н., Шаларь В.М. 1957. О некоторых видах флоры Молдавии // Уч. Зап. Кишиневск. гос. ун.-та. – Кишинев. – Т. 28. – С. 123-127.

Кононов В.Н., Шаларь В.М. 1961. Новые и редкие виды во флоре Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 9. – С. 80-84.

Конспект флори Північної Буковини (судинні рослини). 1992. / Термена Б.К., Стефанік В.І., Серпокрилова Л.С. та ін. – Чернівці. – 226 с.

Концепция создания экологической сети Республики Молдова. 2001. //Сборник научных статей «Академику Л.С.Бергу – 125 лет». - Бендеры: Еко-Тирас. - С. 153-215. Электр. ресурс. Режим доступа: <http://www.biotica-moldova.org/ru/ECO-NET/part6-1-3.htm>

Коренева Н.Н. 1988. Редкие и исчезающие виды семейства норичниковых в Молдавии // Бот. исслед. Флора, геобот. и палеоэтнобот. – Кишинев: Штиинца. – Вып. 1. – С. 66-69.

Коренева Н.Н. 1988. Семейство норичниковых (*Scrophulariaceae*) Молдавии //Автореф. диссерт. канд. биол. наук. – Кишинев. – 22 с.

Коржик В.П. 2010. Функціональні особливості спелеокарстових утворень Буковини у збереженні фауни // Проблеми вивчення й охорони тваринного світу у природних і антропогенних екосистемах. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю з часу опублікування регіонального зведення «Животный мир Советской Буковины» (м. Чернівці, 13 листопада 2009 р.). – Чернівці: ДрукАрт. – С. 159-162.

Коржик В.П., Чорней І.І., Скільський І.В., Буджак В.В., Токарюк А.І., Смірнов Н.А., Никирса Т.Д. 2011. Хотинська височина як основа Прут-Дністерського екокоридору // Заповідна Хотинщина. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розвитку заповідної справи й екомережі на Хотинщині та 150-річчю заснування Хотинського парку (м. Хотин, 23 грудня 2011 р.). – Чернівці: ДрукАрт. – С. 5-18.

Космодамианская М.М. 1967. Луговая растительность пойм Реута и его основных притоков. – Кишинев.

Кравчук Ю.П., Вереина В.Н., Сухов И.М. 1976. Заповедники и памятники природы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – 311 с.

- Кривенко А.В., Бурла В.Г., Фоменко В.Г., Балицкая М.Е., Добында К.Г., Сухинин С.А., Тищенко А.А., Тищенкова В.С. 2009. География Каменского района ПМР. – Тирасполь. – 191 с.
- Крупеников И.А. 1967. Черноземы Молдавии. – Кишинев. – 427 с.
- Крупеников И.А. 1978. Почвы //Атлас Молдавской ССР. – М. – С. 49-56.
- Крупеников И.А. 1979. Почвы // Молдавская ССР. – Кишинев. – С. 33-37.
- Куниченко А.А., Тищенко А.А. 1999. Необычные и редкие случаи зимовок птиц на Кучурганском лимане и других водоемах Южного Приднестровья // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Мат-лы Международной конференции. – Кишинев: ВІОТІСА. – С. 117-119.
- Куниченко А.А., Тищенко А.А. 2000. Видовой состав птиц зимующих на водоемах Приднестровья // Птицы Азово-Черноморского региона на рубеже тысячелетий. – Одесса: АстроПринт. – С. 11.
- Кунченко А.А., Гусан Г.З. 1992. Редкие виды птиц низовий Прута // Экология и охрана птиц и млекопитающих в антропогенном ландшафте. – Кишинев. – С. 70-80
- Лапушнян В.Л., Никулицэ И.Т., Романовская М.А. 1974. Памятники раннего железного века // Археологическая карта Молдавской ССР. – Кишинев. – Вып. 4.
- Лесной кодекс, № 887 от 21.06.1996 г. // Monitorul Oficial от 16.01.1997 № 4-5, статья № 36.
- Лозан М., Васильев А., Лозан А. 1998. Древние леса среднего Днестра. 3. Список позвоночных животных ценных участков у села Косэуць // Проблемы сохранения биоразнообразия среднего и нижнего Днестра. – Кишинев. – С. 106-108.
- Лунгу А.Н. 1968. Условия обитания и особенности систематического состава гиппарионовой фауны среднего сармата Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – Кишинев. – №3. – С. 30-36.
- Макушенко М.О., Шнарович І.Д. 1954. До поширення та екології деяких видів промислових звірів Чернівецької області // Наукові записки. Львівський науковий природознавчий музей АН УРСР. – Київ: Вид-во АН УРСР. – Т. III. – С. 77-90.
- Марисова И.В. 1954. Хозяйственное значение, биология и распространение дроздовых УССР. Дис. ... канд. биол. наук. – Киев. – 274 с.
- Марисова И.В., Бутенко А.Г. Материалы к распространению и экологии сирийского дятла (*Dendrocopos syriacus*) на Украине // Вестник зоологии. – 1976. – № 2. – С. 29-34.
- Марисова І.В. 1997. Скеляр (*Monticola saxatilis* L.) на заході України // Наукові записки. Державний природознавчий музей НАН України. – Львів: Вид-во ДПМ. – Т. 13. – С. 83-87.
- Маркевич В.И. 1973. Памятники эпох неолита и энеолита // Археологическая карта Молдавской ССР. – Кишинев. – Вып. 2.
- Материалы лесоустройства. Институт лесоустройства и лесных исследований, 1998-2010. Постановление Правительства № 187 от 20.02.2008 об утверждении Положения об аренде лесного фонда для ведения охотничьего хозяйства и/или рекреационных целей // Monitorul Oficial от 29.02.2008, статья № 254.
- Мацюк В.А., Верещагина Т.К. 2005. Жужелицы (*Coleoptera, Carabidae*) пойменных экосистем нижнего Днестра // Роль природно-заповідних територій у підтриманні біорізноманіття. – С. 241-242
- Медведев С.И., Шапиро Д.С. 1957. К познанию фауны жуков (*Coleoptera*) Молдавской ССР и сопредельных районов Украины // Тр. НИИ биологии и биологического факультета Харьковского госуниверситета. – Т. 30. – С. 173-206.
- Мелещук Л. І., Скільський І. В. 2010. Нідологічна колекція чернівецького краєзнавчого музею // Проблеми вивчення й охорони тваринного світу у природних і антропогенних екосистемах. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю з часу опублікування регіонального зведення «Животный мир Советской Буковины» (м. Чернівці, 13 листопада 2009 р.). – Чернівці: ДрукАрт. – С. 279-291.
- Михайлова И.П., Бондаренко О.Б., Обручева О.П. 1989. Общая палеонтология. – Москва: Изд. Московского университета. – 384 с.
- Молькова И.Ф. 1959. К систематике рода мари Молдавии // Ученые записки Кишиневского государственного университета. – Кишинев. – Т. XXXIX (биологический). С. 81-92.
- Мунтяну А., Васильев А. 1996. Ритмы активности европейской лесной кошки (*Felis silvestris* Schr.) в Ко-

- драх Молдовы // Rezum. Lucrărilor Simpoz. Jub. „Rezervația naturală” Codrii – 25 de ani. – P. 48-49
- Мунтяну А., Лункашу М.И., Еремин А.П., Успенский Т.А., Феногенов А.В. 1982. Влияния хозяйственной деятельности на численность охотничьих животных Молдавии // Известия АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – N 5. – С. 49-53.
- Навчально-краєзнавчий атлас Чернівецької області. 2000. / [наук. редкол.: Я. І. Жупанський та ін.]. – Львів: ВФ «Афіша». – 24 с.
- Насекомые. 1983. // Животный мир Молдавии /Под ред. Б. Верещагина. – Кишинев: Штиинца. – 376 с.
- Некрутенко Ю., Чиколовец В. 2005. Денні метелики України. – Київ: В-во Раєвського. – 232 с.
- Некулисану З.З. 1991. Обзор фауны жужелиц Молдовы // Изв. АН МССР. сер. биол. и хим. наук. – Т. 2. – С. 37-42.
- Никитенко М. Ф. 1959. Земноводные Советской Буковины // Животный мир Советской Буковины. Труды экспедиции по комплексному изучению Карпат и Прикарпатья (серия биологических наук). – Черновцы: ЧГУ. – Т. VII. – С. 160-205.
- Никитенко М. Ф. 1959. Пресмыкающиеся Советской Буковины // Животный мир Советской Буковины. Труды экспедиции по комплексному изучению Карпат и Прикарпатья (серия биологических наук). – Черновцы: ЧГУ. – Т. VII. – С. 134-159.
- Никитенко М.Ф., Горбик П.В. 1959. К эколого-фаунистической характеристике мышевидных грызунов Советской Буковины // Фауна и животный мир Советских Карпат. Научные записки. Ужгородский государственный университет – Ужгород. – Т. 40. Животный мир Советской Буковины. Труды экспедиции по комплексному изучению Карпат и Прикарпатья (серия биологических наук). – Черновцы: ЧГУ. – Т. VII. – С. 39-49.
- Николаева Л.П. 1955. Дубравы из пушистого дуба (гырнецы) Молдавской ССР // Автореф. дисс. на соиск. уч. степ. канд. биол. наук. – Кишинев. – 24с.
- Николаева Л.П. 1959. Грабинник *Carpinus orientalis* Mill. в лесах Молдавии // Изв. МФ АН СССР. Животный мир Советской Буковины. Труды экспедиции по комплексному изучению Карпат и Прикарпатья (серия биологических наук). – Черновцы: ЧГУ. – Т. VII. – № 22. – С. 3-20.
- Николаева Л.П. 1961. О некоторых новых и редких видах Молдавской флоры // Изв. МФ АН СССР. – № 1. – С. 67-77.
- Николаева Л.П. 1963. Дубравы из пушистого дуба МССР. – Кишинев: Картя молдовеняскэ. – 166 с.
- Николаева Л.П. 1980. Заповедники и памятники природы // Охрана важнейших ботанических объектов Украины, Белоруссии, Молдавии. – Киев. – С. 302-314.
- Николаева Л.П. 1984. Редкие виды флоры // Природа заповедника Кодры. – Кишинев. – С. 38-46.
- Окиншевич Н. 1907. Двудольные Северной Бессарабии собранные летом 1902 года // Записки Новороссийского общества естествоиспытателей. – Т. XXXI. – 59 с.
- Опалатенко Л.К., Татаринев К.А. 1955. Ховрах европейський на Придністров'ї // Доповіді Академії наук Української РСР. – № 6. – С. 590-593.
- Орлецький В.Є., Тащук М.В., Скільський І.В., Мелешук Л.І. 2011. Сучасний стан популяції та заходи охорони лісового kota (*Felis silvestris* Schreber, 1777, *Caniformes*, *Felidae*) на Буковині // Актуальні проблеми дослідження довкілля. IV Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю для молодих учених (19-21 травня 2011 р., м. Суми). – Суми: Вінниченко М. Д. – С. 114-119.
- Остафичук В.Г. 1971. Эколого-фаунистический обзор жуков-щелкунов (*Coleoptera*, *Elateridae*) Молдавии (сообщение второе) // Энтомофауна Молдавии. – С. 47-63.
- Оценка биоразнообразия, мониторинг и экосети. 2002. – Кишинев: ВІОТІСА. – 168 с.
- Палеогеография Молдавии. 1965. / Под ред. Негадаев-Никонов К.Н. и др. – Кишинев: Картя Молдовеняскэ. – 146 с.
- Палеоценозы раннего плейстоцена Нижнего Приднестровья. 1988. / Под ред. Лунгу А.Н. Кишинев: Штиинца. – 106 с.
- Пачоский И. 1912. Материалы для флоры Бессарабии // Труды Бессарабского общества естествоиспытателей. – Кишинев: Типография Бессарабского губернского правления. – Т. III. – 91 с.
- Писанец Е.М. 2007. Амфибии Украины (справочник-определитель земноводных Украины и сопредельных территорий). – Киев: Зоологический музей ННПМ НАН Украины. – 312 с.

- Писанец Е.М. 2003. Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. Хвостатые земноводные (*Amphibia: Caudata*). – Киев: Зоомузей ННПМ НАН Украины. – 148 с.
- Писанец Е.М., Реминный В.Ю. 2008. Новые данные о распространении в Украине прыткой лягушки, *Rana dalmatina* (*Amphibia, Anura, Ranidae*), и восточной границе ее ареала // Праці Українського герпетологічного товариства. – Київ: Зоомузей ННПМ НАН України. – № 1. – С. 77-86.
- Плиоцен-антропогеновая фауна Днестровско-Прутского междуречья. 1986. / Под ред. Негадаев-Никонов К.Н. и др. – Кишинев: Штиинца. – 88 с.
- Пожарисская Л.П. 1956. Луговая растительность Молдавской ССР // Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. биол. наук. – Кишинев. – 16 с.
- Пожарисская Л.П. 1957. Флористический состав луговой растительности Молдавской ССР // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – Кишинев. – № 4. (37). – С. 61-82.
- Постановление Правительства № 593 от 01.08.2011 об утверждении Национальной программы по созданию национальной экологической сети на 2011-2018 гг. // Monitorul Oficial от 12.08.2011, № 131-133, статья № 664.
- Постолаке Г.Г. 1973. Леса северной Молдавии, их состояние и охрана // Природа и научно-техн. прогресс. – Кишинев. – С. 143-148.
- Постолаке Г.Г. 1975. Участок леса из дуба пушистого в северо-западной части Молдавии // Охрана природы Молдавии. – Кишинев. – Вып. 13. – С. 81-83.
- Постолаке Г.Г. 1993. Растительность степей Республики Молдова // Изв. АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – №4. – С. 3-10.
- Постолаке Г. Г., Истрати А. И. 1991. Флора и растительность заказника «Чумай» // Изв. АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – №3. – С. 3-14.
- Постолаке Г. Г., Истрати А. И. 1992. Флора и растительность степного участка Буджак. // Изв. АН МССР. Сер. Биол. и хим. Наук. – №2. – С. 2-10.
- Природа Украинской ССР. Ландшафты и физико-географическое районирование. 1985. / Отв. ред. Маринич А.М. – К.: Наук. думка. – 224 с.
- Природа Чернівецької області. 1978. – Львів: Вища школа. – 220 с.
- Проблемы антропогена Молдавии. 1982. / Под ред. Негадаев-Никонов К.Н. и др. – Кишинев: Штиинца. – 136 с.
- Прока В.Е. 1983. будущее природы агропромышленного района. – Кишинев. – 237 с.
- Путеводитель экскурсий А-7,С-7 Х1 конгресса Международного союза по изучению четвертичного периода. 1982. / Под ред. Никифорова К.Ф. – Москва. – 46 с.
- Пынзару П.Я. 1988. Новые для Молдавии адвентивные растения // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – С. 68-69.
- Пынзару П.Я. 1989. Шлемник приземистый *Scutellaria supina* L. (*Lamiaceae*) – новый вид для флоры Молдавской ССР // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 1. – С. 71-72.
- Пынзару П.Я. 1990. Флористические находки на крутых каменистых склонах в долине Днестра и Прута // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – №3. – С. 11-15.
- Пынзару П.Я. 1991. Среднеприднестровские леса Молдовы (фитоценология, типология, флора, охрана). Автореф. дисс. канд. наук. – Кишинев. – 25 с.
- Пынзару П.Я. 1995. Новые местонахождения *Dryopteris caucasica* (A- Br-) Fransen et Corley в юго-восточной Европе // Тез. конф. молодых ученых. – Санкт-Петербург.
- Пынзару П.Я., Изверская Т.Д. 1999. О необходимости комплексной охраны биоразнообразия Среднего Днестра // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Мат. Международной конф. Кишинев, 7-9 октября 1999. – Кишинев. – С.192-193.
- Пынзару П.Я., Попеску Г.Г. 1994. Ассоциация *Quercetum pubescentis calcareum* Gergely 1962 в Республике Молдова / Мат. конф. БИНА. ВИНТИ. – Санкт-Петербург. – 4 с.
- Пынзару П.Я., Руцук А.Д. 2007. *Seseli peucedanifolium* Besser (*Apiaceae*) в Молдавии // Новости систематики высших растений. – Санкт-Петербург. – Т. 40. – С. 184-189.
- Пынзару П.Я., Руцук А.Д. 2008. Растительный покров и флора известняково-каменистых склонов села

- Рашково в Молдове // Бот. журн. – Санкт-Петербург.
- Райлян А.Ф. 1973. Критический обзор видов *Euphorbia* L. в Молдавии // Бот. журн. – Т. 54. № 7. – С. 1013-1023.
- Райлян А.Ф. 1977. Новый для Молдавии вид молочая // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 5. – С. 90.
- Райлян А.Ф. 1979. Новые для флоры Молдавии виды семейства крестоцветных (*Brassicaceae*) // Изв. АН МССР. Сер. биол. и хим. наук. – № 1. – С. 81-83.
- Растительный мир Молдавии, 1986-1989. – Кишинев: Штиинца. – Т. 1. – 296 с. – Т. 2. – 343 с. – Т. 4. – 275 с. – Т. 5. – 303 с.
- Редкие виды флоры Молдавии. 1982. / Т.С. Гейдеман, К.Р. Витко, А.И. Истратий, В.А. Киртока, Л.П. Николаева, Г.Г. Постолаке. – Кишинев. – 103 с.
- Рідуш Б., Коржик В. 2004. Печери Буковини // Фауна печер України. Серія: Праці Теріологічної Школи. – Київ. – Вип. 6. – С. 158-168.
- Рикман Э.А. 1975. Памятники сарматов и племен черняховской культуры // Археологическая карта Молдавской ССР. – Кишинев. – Вып. 5.
- Роль заказников лекарственных растений Молдавской ССР в сохранении генофонда. 1988. / К.Р. Витко, А.И. Истратий, А.Ф. Райляну, Г.А. Шабанова // Охрана природы Молдавии. – Кишинев. – С. 143-146.
- Русев И.Т., Корзюков А.И., Форманюк О.А., Панченко П.С. 2002. Зимовки водоплавающих и водно-болотных птиц в Северо-Западном Причерноморье в 2000-2001 гг. // Мониторинг зимующих птиц Азово-Черноморском регионе Украины. – Одесса-Киев. – С. 54-74.
- Руцук А.Д. 2011. К вопросу о районировании растительности левобережного Приднестровья. // Академику Л. С. Бергу – 135 лет. – Бендеры: Эсо-Тирас. – С. 68-72.
- Руцук А.Д., Пынзару П.Я., Руцук В.С., Хлебников В.Ф. 2005. *Astragalo pseudoglauci-Peucedanietum ruthenii* P. Pânzaru et Ruschuk ass. nov. prov. – новая ассоциация в составе союза *Genisto tetragonae-Seselion peucedanifolii* P. Pânzaru 1997 // Геол. и биоэкол. проб. Северного Причерноморья. Мат. II межд. научно-практ. конф. 15-16 сентября 2005. – Тирасполь. – С. 60-62.
- Рымбу Н.Л. 1985. Природные условия и ресурсы Молдавской ССР. – Кишинев: Штиинца. – 126 с.
- Сабодаш В.М., Щербуха А.Я., Монченко В.И., Корнюшин А.В., Ермоленко В.М., Костюшин В.А., Крыжановский В.И. 1994. Эколого-экспертная оценка состояния фауны в зоне строительства Днестровской ГАЭС // Вестник зоологии. – № 1. – С. 70-74.
- Сапожников И.В. 1994. Палеолит степей Нижнего Приднестровья. – Одесса.
- Сергеев Г.П. 1950. Позднеашельская стоянка в гроте у с. Выхватинцы (Молдавия) // Советская археология. – Т. XII. – С. 203-212.
- Синельщиков В.А. 1973. О сколиях (*Scoliidae*, *Hymenoptera*) Молдавии // Фауна и биология насекомых Молдавии. – С. 130-136.
- Скильский И.В. 1998. Сизоворонка (*Coracias garrulus*, *Coraciiformes*) в регионе Украинских Карпат: особенности биологии, современное состояние популяции и охрана // Вопросы биоценологии. – Саратов: Изд-во Саратовск. ун-та. – С. 120-132.
- Скильский И.В. 2007. Особенности распространения и численность могильника в Карпатском регионе Украины // Conferința a VI-a zoologilor din Republica Moldova cu participare internațională «Probleme actuale ale protecției și valorificării durabile a diversității lumii animale» (Chișinău, 18-19 octombrie 2007). – Chișinău. – P. 63-65.
- Скильский И.В., Бучко В.В. 2000. Орнитологические находки в Прут-Днестровском междуречье Украины // Зоологические исследования в Украине. – Ч. II. Экология. Морфология. Методика. – С. 87-90. (Вестник зоологии. – Отд. вып. № 14).
- Скильский И.В., Бучко В.В. 2001. Обыкновенный гоголь в Черновицкой области Украины // Проблемы изучения и охраны гусеобразных птиц Восточной Европы и Северной Азии. Тезисы докладов I совещания Рабочей группы по гусям и лебедям Восточной Европы и Северной Азии (Москва, 25-27 января 2001 г.). – Москва. – С. 111.
- Скильский И.В., Бучко В.В., Кучиник Л.В., Школьный И.С., Годованец Б.И. 1995. Новые сведения о встречах редких и малочисленных видов птиц в Черновицкой области // Вестник зоологии. – № 5-6. – С. 12.

- Скильський І.В., Годованець Б.І. 1994. Филин в Черновицькій області України // Филин в Росії, Білорусії та на Україні. – Москва: Изд-во Московск. ун-та. – С. 94-101.
- Скильський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В. 1997. Большая поганка (*Podiceps cristatus*) в Прут-Дністровському междуріччя України та на сопредельних територіях Предкарпаття // Проблеми загальної біології та прикладної екології. – Саратов: Изд-во Саратовск. ун-та. – Вып. 4. – С. 64-68.
- Скильський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В. 1999. Новые встречи орла-могильника в Прут-Дністровському междуріччя України // Серия: Редкие виды птиц. Королевский орел: распространение, состояние популяций и перспективы охраны орла-могильника (*Aquila heliaca*) в России. – Москва. – Вып. 1. – С. 63.
- Скильський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В. 2000. Гніздова екологія кваквы в регіоні Українських Карпат // Беркут. – Т. 9, вип. 1-2. – С. 12-22.
- Скильський І.В., Клітін А.Н., Бучко В.В., Годованець Б.І. 1998. Могильник в Українських Карпатах та северо-западної частини Прут-Дністровського междуріччя // III конференція по хищным птицам Восточной Европы и Северной Азии (Кисловодск, 15-18 сентября 1998 г., материалы конференции). – Ставрополь. – Ч. 1. – С. 109-110.
- Скильський І.В., Мелешук Л.І., Ташук М.В. 2009. Еколого-географічний аналіз фауни птахів західної частини проєктуваного національного природного парку «Хотинський» (Черновицька область, Україна) // Вопросы биологии, экологии, химии и методики обучения. – Саратов. – Вып. 11. – С. 25-27.
- Скильський І., Хлус Л., Худий А. 2004. Раритетна фауна позвоночних северо-западної частини Прут-Дністровського междуріччя // Managementul integral al resurselor naturale din bazinul transfrontalier al fluviului Nistru. Materialele Conferinței Internaționale (Chișinău, 16-17 septembrie 2004). – Chișinău: Eco-TIRAS. – P. 298-302.
- Скільський І.В. 1992. Зустрічі чорного лелеки у Чернівецькій області // Чорний лелека в Україні. – Чернівці. – С. 21.
- Скільський І.В. 1998. Фауна та населення птахів регіонального ландшафтного парку «Чернівецький» (на прикладі його північної частини) // Заповідна справа в Україні. – Т. 4, вип. 2. – С. 41-47.
- Скільський І.В. 1998. Чисельність птахів у репродуктивний період північної частини регіонального ландшафтного парку «Чернівецький» // Роль охоронюваних природних територій у збереженні біорізноманіття. Матеріали конференції, присвяченої 75-річчю Канівського природного заповідника (м. Канів, 8-10 вересня 1998 р.). – Канів. – С. 240-241.
- Скільський І.В. 2000. Структура й особливості формування фауни та населення птахів середнього міста (на прикладі Чернівців). Дис. ... канд. біол. наук. – Київ. – 307 с.
- Скільський І.В. 2001. Совка *Otus scops* (L.) (*Strigiformes, Strigidae*) // Зелена Буковина (серія «Екологія та краєзнавство»). – № 1-2. – С. 66-68.
- Скільський І.В. 2002. Знахідки рідкісних і малочисельних видів птахів на Буковині // Беркут. – Т. 11, вип. 2. – С. 260-262.
- Скільський І.В. 1997-1998. Чорний лелека *Ciconia nigra* (L.) (*Ciconiidae, Ciconiiformes*) // Зелена Буковина. – № 3-4 (1997), 1 (1998). – С. 46-48.
- Скільський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В., Клітін О.М. 1995-1996. Довгохвоста сова *Strix uralensis* Pall. (*Strigidae, Strigiformes*) // Зелена Буковина. – № 3-4 (1995), 1-2 (1996). – С. 59-61.
- Скільський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В. 2001. Чепура велика в регіоні Українських Карпат // Зелена Буковина (серія «Екологія та краєзнавство»). – № 1-2. – С. 53-61.
- Скільський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В., Пограничний В.О., Фогел Й.Ю., Бокотей А.А. 1998. Гніздова біологія лиски (*Fulica atra* L.) у регіоні Українських Карпат // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: ЧДУ. – Вип. 20. Біологія. – С. 157-167.
- Скільський І.В., Годованець Б.І., Бучко В.В., Фогел Й.Ю. 2001. Гніздова екологія великого норця в регіоні Українських Карпат // Беркут. – Т. 10, вип. 2. – С. 196-202.
- Скільський І.В., Годованець Б.І., Школьнік І.С., Бучко В.В., Горбань І.М. 1997-1998. Квак у північно-західній частині Прут-Дністровського междуріччя та на прилеглих територіях Українських Карпат // Зелена Буковина. – № 3-4 (1997), 1 (1998). – С. 36-40.
- Скільський І.В., Клітін О.М., Хлус Л.М. 2002. До вивчення поширення та трофічних зв'язків дрімлюги на Буковині // Авіфауна України. – Вип. 2. – С. 27-30.

- Скільський І.В., Мелешук Л.І. 2006. Хребетні тварини майбутнього Хотинського національного природного парку (Чернівецька область): загальний огляд // Молодь у вирішенні регіональних та транскордонних проблем екологічної безпеки. Матеріали П'ятої Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 5-6 травня 2006 року). – Чернівці: Зелена Буковина. – С. 214-242.
- Скільський І.В., Мелешук Л.І., Тащук М.В. 2008. Еколого-географічний аналіз регіональної фауни птахів (на прикладі центральної частини Прут-Дністровського межиріччя України) // Сучасний музей. Наукова й експозиційна діяльність. Матеріали наукової конференції, присвяченої 145-й річниці заснування Крайового музею в Чернівцях (15 травня 2008 р.). – Чернівці: ДрукАрт. – С. 35-51.
- Скільський І.В., Мелешук Л.І., Тащук М.В. 2009. Наземні хребетні в міських і приміських зелених насадженнях Чернівців // Zoocenosis–2009. V Международная научная конференция «Биоразнообразие и роль животных в экосистемах» (материалы, 12–16 октября 2009 г., Днепропетровск). – Днепропетровск: Лира. – С. 24-26.
- Скільський І.В., Мелешук Л.І., Тащук М.В. 2010. Сучасний стан орніто- і теріофауни регіонального ландшафтного парку «Чернівецький» // Природно-заповідний фонд України – минуле, сьогодення, майбутнє. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю природного заповідника «Медобори» (26–28 травня 2010 р., смт. Гримаїлів). – Тернопіль: Підручники і посібники. – С. 737-740.
- Скільський І.В., Смірнов Н.А. 2010. Теріологічна колекція Чернівецького краєзнавчого музею (рецентні матеріали) // Проблеми вивчення й охорони тваринного світу у природних і антропогенних екосистемах. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю з часу опублікування регіонального зведення «Животний мир Советской Буковини» (м. Чернівці, 13 листопада 2009 р.). – Чернівці: ДрукАрт. – С. 257-261.
- Скільський І.В., Смірнов Н.А., Хлус Л.М., Мелешук Л.І. 2008. Фауністичні знахідки у Прут-Дністровському межиріччі України та на прилеглих територіях // Знахідки тварин Червоної книги України. – Київ. – С. 356-358.
- Скільський І.В., Хлус Л.М., Череватов В.Ф., Смірнов Н.А., Чередарик М.І., Худий О.І., Мелешук Л.І. 2007. Червона книга Буковини. Тваринний світ. – Чернівці: ДрукАрт. – Т. 2, ч. 1. – 260 с.
- Скільський І. 1999. Сучасний стан і динаміка чисельності сиворакші *Coracias garrulus* в регіоні Українських Карпат // Екологічні аспекти охорони птахів. Матеріали VII наради орнітологів Західної України присвяченої пам'яті Володимира Дзедушицького (22.06.1825–18.09.1899) (м. Івано-Франківськ, 4–7 лютого 1999 р.). – Львів. – С. 81-82.
- Скільський І. 2004. Птахи (Aves) в підземеллях заходу України // Серія: Праці Теріологічної Школи. Фауна печер України. – Київ. – Вип. 6. – С. 85-86.
- Скільський І., Бучко В., Школьнік І., Кучінік Л., Харабара І. 1997. Експедиція з вивчення авіфауни середнього Дністра: основні підсумки // Орішок. Інформаційні матеріали Західного відділення Українського орнітологічного товариства. – Дрогобич. – Вип. 8. – С. 33.
- Скільський І., Голубев В., Голубева Г. 2003. Хребетні тварини Буковини з Європейського Червоного списку в колекції Чернівецького краєзнавчого музею // Музейний щорічник. 2003. Матеріали науково-практичної конференції «Музей та музейна справа на початку III тисячоліття» (м. Чернівці, 14 травня 2003 р.). Чернівецький обласний краєзнавчий музей. – Чернівці: Золоті литаври. – Вип. 2 (24). – С. 28-35.
- Скільський І., Хлус Л., Худий О. 2007. Раритетна фауна транскордонних територій Буковини: сучасний стан, проблеми збереження // Україна – Румунія: транскордонне співробітництво. – Чернівці: Рута. – С. 138-149.
- Скільський І., Школьнік І., Кучінік Л. 1998. Вивчення фауни та населення птахів рівнинної частини Чернівецької області (експедиція автомобілем) // Зелічок. Інформаційні матеріали Західного відділення Українського орнітологічного товариства. – Дрогобич. – Вип. 9. – С. 32-33.
- Смирнов Н.А. 2009. Распространение и особенности экологии озерной лягушки *Pelophylax ridibundus* (*Anura, Ranidae*) в Прут-Днестровском междуречье Украины // Праці Українського герпетологічного товариства. – Київ. – № 2. – С. 75-80.
- Смирнова-Гараева Н.В. 1975. Редкие растения Днестра и его водоемов // Охрана природы Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – Вип. 13. – С. 88-98.
- Смирнова-Гараева Н.В. 1980. Водная растительность Днестра и ее хозяйственное значение. – Кишинев: Штиинца. – 136 с.
- Смірнов Н.А., Скільський І.В. 2008. Земноводні Буковини в колекції Чернівецького краєзнавчого музею // Сучасний музей. Наукова й експозиційна діяльність. Матеріали наукової конференції, присвяченої 145-й річниці заснування Крайового музею в Чернівцях (15 травня 2008 р.). – Чернівці: ДрукАрт. – С. 146-153.

- Смірнов Н.А., Скільський І.В. 2011. Герпетофауна Хотинщини // Заповідна Хотинщина. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розвитку заповідної справи й екомережі на Хотинщині та 150-річчю заснування Хотинського парку (м. Хотин, 23 грудня 2011 р.). – Чернівці: Друкарт. – С. 145-157.
- Смірнов Н.А., Скільський І.В. 2011. Матеріали до фауни земноводних (*Amphibia*) регіонального ландшафтного парку «Чернівецький» // Заповідна Хотинщина. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розвитку заповідної справи й екомережі на Хотинщині та 150-річчю заснування Хотинського парку (м. Хотин, 23 грудня 2011 р.). – Чернівці: Друкарт. – С. 75-79.
- Смірнов Н.А., Скільський І.В., Мелешук Л.І. 2011. Нові знахідки Лиликоподібних (*Vespertilioniformes*) на території Чернівецької області // Актуальні проблеми дослідження довкілля. IV Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю для молодих учених (19–21 травня 2011 р., м. Суми). – Суми: Вінниченко М. Д. – С. 158-161.
- Сокур І.Т. 1963. Нові матеріали до пізнання фауни дрібних ссавців України // Матеріали до вивчення фауни України. Збірник праць Зоологічного музею. – Київ: Вид-во АН УРСР. – № 32. – С. 29-42.
- Степи Нижнього Дністра: багатство і нищета. 2005. / Шабанова Г.А., Цуркану В.Ф., Изверская Т.Д., Держанский В.В. и др. – Кишинев: ВІОТІСА. – 48 с.
- Стратиграфія осадових образунків Молдавії. 1964. / Под ред. Негадаев-Никонов К.Н. и др. – Кишинев: Карта Молдовеняскэ. – С. 130.
- Страутман Ф.И. 1963. Птицы западных областей УССР. – Львов: Изд-во Львовск. ун-та. – Т. 1. – 200 с., вкл. – Т. 2. – 183 с.
- Сыродоев Г.Н. 2011. Информационное обеспечение адаптации к изменению климата с использованием современных технологий // Академику Л.С. Бергу – 135 лет. Сборник научных статей. – Бендеры: ЭкоТирас. – С. 421-425.
- Сыродоев Г.Н., Андреев А.В. 2010. Структура геоинформационной системы «Экологические ядра национальной экологической сети» // Бассейн реки Днестр: экологические проблемы и управление трансграничными природными ресурсами. Материалы научно-практической конференции 15-16 октября 2010. – Тирасполь: Издательство Приднестровского государственного университета. – С. 222-224.
- Сыродоев Г.Н., Андреев А.В. 2011. Геоинформационная поддержка национальной экологической сети Молдовы // Географические основы формирования экологических сетей в России и Восточной Европе. Ч. 1. Мат-лы электронной конф. (1-28 февраля 2011 г.). – М.: Товарищество научных изданий КМК. – С. 274-278.
- Татаринов К.А. 1956. Звірі західних областей України (матеріали до вивчення фауни Української РСР). – Київ: Вид-во АН УРСР. – 188 с.
- Татаринов К.А. 1966. Пещерная фауна бассейна Среднего Днестра // Вопросы изучения карста Русской равнины. Материалы совещания Географической секции МОИП, объединенного с IV пленумом межведомственной карстовой комиссии (25–26 мая 1966 г.). – Москва. – С. 110-114.
- Татаринов К.А. 1969. Фауна неогеновых и антропогеновых позвоночных Подолии и Прикарпатья, ее история и современное состояние. Дис. ... докт. биол. наук. – Львов. – Ч. 1–2. – 514 с., [прил.]. – Ч. 3. – 438 с.
- Татаринов К.А. 1973. Фауна хребетных заходу України (екологія, значення, охорона). – Львів: Вид-во Львівськ. ун-ту. – 259 с., вкл.
- Татаринов К.А. 1979. Роль пещер Среднего Приднестровья как убежищ для диких животных // Использование пещер. Тезисы докладов семинара-совещания (27–28 сентября 1979 г.). – Пермь. – С. 63-64.
- Ташук М.В., Скільський І.В., Мелешук Л.І. 2008. Сучасний стан популяцій білозубого сліпака в Чернівецькій області // Сучасний музей. Наукова й експозиційна діяльність. Матеріали наукової конференції, присвяченої 145-й річниці заснування Крайового музею в Чернівцях (15 травня 2008 р.). – Чернівці: Друкарт. – С. 73-79.
- Ташук М.В., Скільський І.В., Смірнов Н.А., Мелешук Л.І., Бейчук Є.В. 2011. Земноводні (*Amphibia*) Прут-Дністровського межиріччя України: сучасний стан фауни, територіальний розподіл та охорона // Всеукраїнська науково-практична конференція «Регіональні та транскордонні проблеми екологічної безпеки. Горбуновські читання» (м. Чернівці, 5–7 травня 2011 року, тези доповідей). – Чернівці: Прут. – С. 156-158.

- Типы леса и лесные ассоциации Молдавской ССР. 1964. – Кишинев: Штиинца. – 287 с.
- Тищенко А.А. 1998. Некоторые сведения о редких птицах Среднего Приднестровья // Проблемы сохранения биоразнообразия Среднего и Нижнего Днестра. Тезисы Международной конференции. – Кишинев: ВІОТІСА. – С. 155-158.
- Тищенко А.А. 1999. Гнездящиеся птицы заказника «Ново-Андрияшевка» // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Материалы Международной конференции. Кишинев, 7-9 октября 1999. – Кишинев: Экологическое общество ВІОТІСА. – С. 223-225.
- Тищенко А.А. 2001. Видовой состав и характер пребывания птиц в Приднестровье // Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья. – Тирасполь. – С. 294-296.
- Тищенко А.А. 2001. Географо-генетическая и экологическая структура гнездовой орнитофауны заповедника «Ягорлык» // Simpozion jubiliar consacrat aniversarii a 30 ani de la formarea rezervatiei “Codrii”. – Lozova. – P. 75-77.
- Тищенко А.А. 2001. Птицы заповедника «Ягорлык» // Материалы по изучению животного мира (фаунистика, морфология, методика исследований). Научные труды зоологического музея Одесского национального университета. – Одесса: Астропринт. – Т. 4. – С. 68-74.
- Тищенко А.А. 2001. Распространение и численность хищных птиц, гнездящихся в Южном Приднестровье // Беркут. Український орнітологічний журнал. – Канів-Чернівці. – Т. 10, вып. 2. – С. 207-209.
- Тищенко А.А. 2002. Встречи некоторых редких птиц в Приднестровье в 2002 г. // Беркут. Український орнітологічний журнал. – Канів-Чернівці. – Т. 11, вып. 2. – С. 262-263.
- Тищенко А.А. 2002. Необычные сроки встреч птиц в Приднестровье // Бранта. Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. – Мелитополь-Семфириполь. – №5. – С. 162-165.
- Тищенко А.А. 2003. Зимняя орнитофауна «Петрофильного комплекса Рашков» // Роль природно-заповідних територій у підтриманні біорізноманіття. Матеріали наукової конференції, присвяченої 80-річчю Канівського природного заповідника. – Канів. – С. 292-293.
- Тищенко А.А. 2003. Ястреб-тетеревятник в Приднестровье // Ястреб-тетеревятник. Место в экосистемах России. – Пенза-Ростов. – С. 119-124.
- Тищенко А.А. 2004. Встречи некоторых редких птиц в Приднестровье в 2003 г. // Беркут. Український орнітологічний журнал. – Канів-Чернівці. – Т. 13, вып. 1. – С. 131-132.
- Тищенко А.А. 2004. Редкие виды птиц Приднестровья в заповеднике «Ягорлык» // Интегрированное управление природными ресурсами трансграничного бассейна Днестра. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 319-323.
- Тищенко А.А. 2005. Биомасса птиц в наземных биотопах заповедника «Ягорлык» // Фальцфейновські читання. Збірник наукових праць. – Херсон: Терра. – Т.2. – С. 183-185.
- Тищенко А.А. 2006. Фауна и население птиц заповедника «Ягорлык» // Заповедник «Ягорлык». – Тирасполь. – С. 124-144.
- Тищенко А.А. 2008. Особенности обитания птиц в заповеднике «Ягорлык» аномальной зимой 2006/2007 гг. // Управление бассейном трансграничной реки Днестр и Водная Рамочная Директива Европейского Союза. Мат-лы Междунар. конф. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 317-321.
- Тищенко А.А. 2008. Учеты птиц в пойме р. Днестр (заповедник «Ягорлык») // Бюллетень РОМ: итоги регионального орнитологического мониторинга. Август 2006 г. – Мелитополь: Бранта. – Вып. 3. – С. 46.
- Тищенко А.А. 2009. Орнитологические наблюдения в заповеднике «Ягорлык» в 2004-2008 гг. // Региональные проблемы охраны окружающей природной среды, рационального природопользования и пути их решения: Мат-лы Междунар. научно-практ. конф. – Тирасполь: Литера. – С. 109-111.
- Тищенко А.А., Аптеков А.А. 2001. Встречи некоторых редких птиц в Приднестровье в 2000-2001 гг. // Беркут. Український орнітологічний журнал. – Канів-Чернівці. – Т. 10, вып. 2. – С. 153-155.
- Тищенко А.А., Гороховский П.В., Стороженко А.А., Аптеков А.А., Молчанов Е.В. 2005. Встречи некоторых редких птиц в Приднестровье в 2004 г // Беркут. Український орнітологічний журнал. – Канів-Чернівці. – Т. 14, вып. 1. – С. 137-138.
- Тищенко А.А., Гороховский П.В., Стороженко А.А., Цуркан Л.Ф., Выродов А.Д. 2005. Встречи некоторых редких птиц в Приднестровье в 2005 г. // Беркут. Український орнітологічний журнал. – Канів-Чернівці. – Т. 14, вып. 2. – С. 263-264.

- Тищенко А.А., Куниченко А.А. 2002. Зимовки птахів в наземних біотопах Придністров'я // Російський орнітологічний журнал. – Санкт-Петербург. – Експрес-випуск 189. – Т. 11. – С. 591-603.
- Тищенко А.А., Медведенко Д.В. 2001. Характер зимовки птахів на водоймах Южного Придністров'я в 1999/2000 гг. // Бранта. Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. – Мелитополь: Бранта-Симферополь: Сонат. – Вып. 4. – С. 137-141.
- Тищенко А.А., Тищенко В.С. 2003. Комплексний підхід до збереження флори та фауни заповідника «Ягорлык» - основа його функціонування // Заповідне діло Росії: принципи, проблеми, пріоритети: Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-літтю Жигулевського державного природного заповідника ім. І.І. Спрыгина. – Бахілова Поляна. – Т. 2. – С. 377-380.
- Тищенко В.С. 2004. О некоторых редких растениях Придністров'я в «Петрофильном комплексе Рашков» и его окрестностях // Интегрированное управление природными ресурсами трансграничного бассейна Днестра. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 323-324.
- Тищенко В.С. 2008. Колокольчиковые (*Campanulaceae* Juss.) Петрофильного комплекса «Рашков» // Управление бассейном трансграничной реки Днестр и Водная Рамочная Директива Европейского Союза. Мат-лы междунар. конф. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 321-322.
- Тищенко В.С. 2009. Редкие виды флоры Придністров'я в «Петрофильном комплексе Рашков» // Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья. Мат-лы III Междунар. науч.-практ. конф. – Тирасполь. – С. 205-207.
- Тищенко В.С., Жилкина И.Н. 2004. Сосудистые растения заповідника «Ягорлык». – Тирасполь. – 88 с.
- Ткачук Ю.Б. 2000. О современных находках лесного кота на Буковине // Вестник зоологии. – Т. 34, № 6. – С. 80.
- Тодераш Л.Г., Чеботарь А.А. 1978. *Carex strigosa* Huds. (*Cyperaceae*) – новый вид для флоры европейской части СССР // Бот. журн. (АН СССР). – Т. 63, № 8. – С. 1228-1229.
- Токарюк А.І., Чорней І.І. 2007. *Scopolia carniolica* Jacq. (*Solanaceae*) у флорі Буковини // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Зб. наук. праць. – Чернівці: Рута. – Вип. 343: Біологія. – С. 199-204.
- Топачевский В.А. 1969. Слепышовые (*Spalacidae*) // Фауна СССР. Млекопитающие. – Ленинград: Наука. – Т. III, вып. 3. – Новая серия. – № 99. – 248 с.
- Третьяков Л.Д., Андрищенко Т.Г., Гаврилюк Н.М., Скільський І.В. 1991. Птахи Буковини в колекції зоологічного музею Чернівецького держуніверситету (каталог). – Чернівці: ЧДУ. – 71 с.
- Турянін І.І. 1973. До екології лісового кота в Українських Карпатах // Про охорону природи Карпат. – Ужгород: Карпати. – С. 191-195.
- Турянін І.І. 1975. Хуторно-промислові звірі та мисливські птахи Карпат. – Ужгород: Карпати. – 176 с.
- Фауна и флора Мезозоя и кайнозоя Южных окраин Русской платформы. 1989. / Под ред. Лунгу А.Н. – Кишинев: Штиинца. – 88 с.
- Федоров Г.Б., Чеботаренко Г.Ф. 1974. Памятники древних славян (VI-XIII вв.) // Археологическая карта Молдавской ССР. – Кишинев. – Вып. 6.
- Филипчук Н.С., Янголенко Е.И. 1986. Современное распространение, численность и особенности экологии белозубого слепыша на Украине // Вестник зоологии. – № 1. – С. 55-59.
- Хлус Л.М., Скільський І.В., Мелещук Л.І., Хлус К.М. 2006. Раритетна фауна хребетних придністровських лісостепових районів Північної Бессарабії: сучасний стан, проблеми охорони // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: Рута. – Вип. 298. Біологія. – С. 303-314.
- Хлус Л.М., Череватов В.Ф., Хлус К.М., Скільський І.В. 2003. Раритетна фауна Хотинської височини (Чернівецька область): сучасний стан, перспективи збереження // Роль природно-заповідних територій у підтриманні біорізноманіття. Матеріали наукової конференції, присвяченої 80-річчю Канівського природного заповідника (м. Канів, 9-11 вересня 2003 р.). – Канів. – С. 301-303.
- Хлус Л.М., Череватов О.В., Череватов В.Ф. 2006. Рідкісні лускокрилі гірської частини Чернівецької області // Збереження та відтворення біорізноманіття Горган. Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю природного заповідника «Горгани». – Надвірна. – С. 245-246.
- Хлус Л.М., Череватарик М.І., Скільський І.В., Череватов В.Ф. 2007. Червона книга Буковини. Тваринний світ. – Чернівці: Золоті литаври. – Т.1. – 144 с.

- Хозацкий Л.И., Редкозубов О.И. 1989. Неогеновые черепахи Молдавии. – Кишинев: Штиинца. – 93 с.
- Царик Й.В., Шидловський І.В., Головачов О.В., Лисачук Т.І., Романова Х.Й., Паславська Т.М., Єдинак Г.З., Павлюк Р.С., Вознюк М.Н. 2000. Каталог рідкісних та червонокнижних видів тварин колекцій Зоологічного музею. – Львів. – 59 с.
- Цуркан В.Ф. 2005. Герпетофаунистические изменения в Молдове за последние десятилетия // Современные проблемы зоологии и экологии. Мат. междунар. конф. 140-летию основания Одесского Университета, 22-25 апреля 2005. – Одесса. – С. 317-319.
- Цуркан В.Ф. 2005. Ландшафтно-биотопическое распределение и стациальная приуроченность змей в условиях Молдовы // Современные проблемы зоологии и экологии. Мат. междунар. конф. 140-летию основания Одесского Университета, 22-25 апреля 2005. – Одесса. – С. 319-321.
- Цуркан В.Ф. 2008. Значение рамсарского участка «Унгурь-Холошница» для сохранения герпетофаунистического разнообразия // Управление бассейном трансграничной реки Днестр и Водная рамочная директива Европейского Союза». – Кишинев: Эко-Тирас. – Р. 331-335.
- Цуркану В. 1990. Состояние фауны бассейна реки Рэут // Экологическая обстановка в бассейне реки Рэут. Проблемы и перспективы. Матер. науч. практ. конф. – Кишинев. – С. 56-62.
- Цуркану В. 1993. Состав и распределение герпетофауны в некоторых биотопах Молдовы // Изв. АН РМ. Сер. биол. и хим. наук. – Кишинев. – №. 2. – С. 39-43.
- Цуркану В. 1998. Днестровские склоны как рефугии редких видов // Проблемы сохранения биоразнообразия в среднем и нижнем течении Днестра. – Кишинев. – С. 183.
- Цуркану В. 1999. Состояние герпетофауны бассейна Днестра за последние сто лет // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Мат. Междунар. конф. – Кишинев. – С. 248-259.
- Цуркану В.Ф. 2004. Значение состояния лесных экотонов для сохранения видового разнообразия герпетофауны Днестровско-Прутского междуречья. – Кишинев. – Р. 19-21.
- Цуркану В.Ф. 2004. Создание национального парка «Нистру де жос» и вопрос сохранения и восстановления угрожаемых видов змей // Интегрированное управление природными ресурсами Трансграничного бассейна Днестра. Мат. междунар. конф. – Кишинев: Эко-Тирас. – С. 361-362.
- Цуркану В.Ф. 2005. Формирование и современное распространение фауны змей Днестровско-Прутского междуречья // Buletinul științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală. – Кишинев. – Т. 2(15). – С. 73-77.
- Червона книга України. Рослинний світ. 2009. / За ред. Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг. – 900 с.
- Череватов В.Ф. 2005. Фауна безхребетних Чернівецької області (сучасний стан, раритетні види) // Молодь у вирішенні регіональних та транскордонних проблем екологічної безпеки. Матеріали IV Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 5-6 травня 2005 р.). – Чернівці: Зелена Буковина. – С. 173-178.
- Череватов В.Ф. 2007. Фауна безхребетних проектного НПП «Хотинський» (сучасний стан, раритетні види) // Молодь у вирішенні регіональних та транскордонних проблем екологічної безпеки. Матеріали VI Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 11-12 травня 2007 р.). – Чернівці: Зелена Буковина. – С. 261-263.
- Череватов В.Ф. 2008. Раритетна фауна безхребетних тварин Дністровського екологічного коридору (в межах Чернівецької області) // Розвиток заповідної справи в Україні і формування пан'європейської мережі. Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. – Рахів. – С. 444-447.
- Череватов В.Ф. 2010. Фауна безхребетних ключових територій гірської частини Буковини (Укр) // Природно-заповідний фонд України – минуле, сьогоденне, майбутнє. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль: Підручники і посібники. – С. 785-790.
- Чередарик М.І., Хлус Л.М., Скільський І.В. 2001. Рідкісні тварини Буковини та проблеми їх охорони. Сторінками Червоної книги України. – Чернівці: Золоті литаври. – 176 с.
- Четвертичные и неогеновые фауны и флоры Молдавской ССР. 1980. / Под ред. Негадаев-Никонов К.Н. и др. – Кишинев: Штиинца. – 108 с.
- Чорней І.І. 2002. Поширення й охорона рослин зі Світового та Європейського Червоних списків на Буковині // Заповідна справа в Україні. – Т.8, вип. 1. – С. 26-27.
- Чорней І.І., Буджак В.В., Сільський І.В. 2004. Ландшафтний заказник «Прутська заплава» як елемент буковинської частини Прутського екологічного коридору // Молодь у вирішенні регіональних та транс-

- кордонних проблем екологічної безпеки. Перспективи формування Пан'європейської Екологічної мережі. Матеріали Третьої Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 21–22 квітня 2004 року). – Чернівці: Зелена Буковина. – С. 348-351.
- Чорней І.І., Буджак В.В., Токарюк А.І. 2000. Хорологічна характеристика раритетних ефемероїдних геофітів Чернівецької області // Наук. вісник Ужгород. держ. ун-ту. Сер. біол. – № 8. – С. 18-22.
- Чорней І.І., Буджак В.В., Токарюк А.І. 2010. Сторінками Червоної книги України (рослинний світ). Чернівецька область. – Чернівці: ДрукАрт. – 452 с.
- Чорней І.І., Буджак В.В., Токарюк А.І., Никирса Т.Д. 2001. Рід *Epipactis* Zinn. (*Orchidaceae*) у флорі Буковини – хорологічна характеристика // Наук. вісник Чернівецького ун-ту: 36. наук. праць. Вип. 126: Біологія. – Чернівці: «Рута». – С. 180-192.
- Чорней І.І., Сільський І.В., Буджак В.В. 2004. Созологічна характеристика буковинського сектора Дністровського екологічного коридору // Молодь у вирішенні регіональних та транскордонних проблем екологічної безпеки. Перспективи формування Пан'європейської Екологічної мережі. Матеріали Третьої Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 21–22 квітня 2004 року). – Чернівці: Зелена Буковина. – С. 112-116.
- Чорней І.І., Сільський І.В., Коржик В.П., Буджак В.В. 2001. Заповідні об'єкти Буковини загальнодержавного значення як основа регіональної екологічної мережі // Заповідна справа в Україні. – Т. 7, вип. 2. – С. 73-98.
- Чорней І.І., Токарюк А.І., Буджак В.В., Сільський І.В. 2009. Заповідні урочища Північної Буковини та Хотинщини: загальний огляд, рослинність, раритетні флора і фауна // Заповідна справа в Україні. – Т. 15, вип. 1. – С. 82-100.
- Шабанова Г.А. 1965. Растительный покров полян пушисто-дубовой лесостепи юга Молдавии // Тезисы докладов научн. сессии универ-та. – Кишинев. – С. 366-369.
- Шабанова Г.А. 1965. Редкие виды злаков во флоре Молдавии // Научн. докл. высш. школы. Биол. науки. – Кишинев. – № 3. – С. 108-110.
- Шабанова Г.А. 1968. Участки ковыльно-типчаково-разнотравной ассоциации в Буджакских степях и их сравнительная характеристика // Сокращенные тексты докладов научн. конф. КГУ. Естеств. и математич. науки. – Кишинев. – С. 214-216.
- Шабанова Г.А. 1972. Злаки Молдавии и их роль в образовании степной растительности пушистодубовой лесостепи // Автореф. дисс. на соискание ученой степени кандидата биол. наук. – Кишинев. – 21 с.
- Шабанова Г.А. 1979. О состоянии и охране золотобородниково-типчаково-разнотравной ассоциации в Молдове // Систематика, экология и физиология растений. Кишинев. С. 36-42.
- Шабанова Г.А. 1998. Растительность долины Днестра // Проблемы сохранения биоразнообразия Среднего и Нижнего Днестра. Тез. Международной конф. – Кишинев. – С. 190-193.
- Шабанова Г.А. 2006. Степные сообщества лесостепных территорий Молдовы, их состояние и охрана // Академику Л.С. Бергу – 130 лет: сб. научн. статей. – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 28-37.
- Шабанова Г.А., Гендов В.С., Изверская Т.Д. 2008. Новый адвентивный вид рода *Euphorbia* L. для территории Молдовы // *Mediul ambient.* – Nr. 3(39). – С. 11-12.
- Шабанова Г.А., Гендов В.С., Изверская Т.Д. 2010. Новый вид тысячелистника (*Achillea inundata* Kondr.) во флоре Республики Молдова // *Conservarea diversitatii plantelor, 7-9 Octombrie. Simpozion Jubiliar.* – P. 323-326.
- Шабанова Г.А., Гендов В.С., Изверская Т.Д. 2011. Современное состояние фитоценотического и флористического разнообразия Республики Молдова и его охрана // Применение лесного законодательства. Особенности менеджмента коммунальных и частных лесов. Дидактические материалы. Кишинев: BIOTICA-MOLDSILVA. – С. 74-89.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д. 2001. Анализ флоры сосудистых растений Нижнего Приднестровья // Академику Л.С.Бергу – 125 лет. – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 44-50.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д. 2006. Флора сосудистых растений государственного заповедника «Ягорлык» // Заповедник «Ягорлык». - Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 50-114.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2008. Лесные охраняемые территории Орхейского и Телештского лесхозов как хранители генофонда редких видов растений // Академику П.М. Жуковскому – 120 лет. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 119-126.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2008. Мониторинг флористического и фитоценотического разнообразия травяного покрова в молодых посадках молодых культур // Академику П.М. Жуковскому – 120 лет. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С. 114-119.

- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2008. Новый вид рода *Plantago* L. (*P. schwarzenbergiana* Schur) во флоре Р. Молдова // *Mediul ambient.* – № 5(41). – P. 38-40.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2009. О новом для Республики Молдова виде *Astrodaucus orientalis* (L.) Drude и редких видах степных сообществ // *Bull. Șt. Revistă de Etnografie, Științe ale Naturii și Muzeologie.* – Chișinău. – Vol. 21. – P. 40-49.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2009. Редкие виды флоры лесостепных территорий бассейна Среднего Днестра Республики Молдова // *Международное сотрудничество и управление трансграничным бассейном для оздоровления реки Днестр, 30 сентября - 1 октября 2009.* – Одесса. – P. 313-318.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2009. Флора растительных сообществ влажной зоны урочища „Tochile-Răducani” в пойме р. Прут // *Mediul ambient.* – Nr. 2(44). – С. 4-10.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2010. Современное состояние и проблемы охраны флоры и растительности заповедника «Ягорлык» // *Бассейн реки Днестр: Экологические проблемы и управление трансграничными природными ресурсами.* – Тирасполь. – С. 285-290.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2011. Дополнение к флористическому составу заповедника «Ягорлык» // *Академику Л.С.Бергу – 135 лет.* – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 95-98.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2011. Новый вид рода *Achillea* L. (*A. distans* Waldst. et Kit.) во флоре Республики Молдова // *Академику Л.С.Бергу – 135 лет.* – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 91-94.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2011. Природные лесные экотопы узловых территорий Экологической сети Республики Молдова // *Actual problems of protection and sustainable use of the animal world diversity and ecological networks – introduction to experience and approaches?* – Chisinau, 13-14 october 2011. (sub tipar).
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2011. Редкие виды сосудистых растений узловых территорий Национальной Экологической сети Республики Молдова // *Actual problems of protection and sustainable use of the animal world diversity and ecological networks – introduction to experience and approaches?* – Chisinau, 13-14 october 2011. (sub tipar).
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С. 2011. Структурно-популяционная характеристика наиболее редких растений заповедника «Ягорлык» // *Академику Л.С.Бергу – 135 лет.* – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 98-105.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С., Негру А.Г. 2006. Анализ флоры ландшафтного заповедника «CODRÎI TIGHECI» // *Академику Л.С.Бергу – 130 лет.* – Бендеры: Еко-Тирас. – С. 37-42.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С., Негру А.Г. 2006. Особенности флористического состава лесных и лесостепных территорий Республики Молдова // *Научно-технические аспекты устойчивого развития лесного хозяйства Республики Молдова. Международная конференция, 17-18 ноября 2006.* – Кишинев. – С. 280-289.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Гендов В.С., Негру А.Г. 2006. Редкие виды лесных и лесостепных территорий Республики Молдова // *Научно-технические аспекты устойчивого развития лесного хозяйства Республики Молдова. Международная конференция, 17-18 ноября 2006.* – Кишинев. – С. 229-235.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Негру А.Г. 2001. Проблемы сохранения флористического и фитоценотического разнообразия Нижнего Приднестровья // *Biodiversitatea vegetala a Republicii Moldova.* – Chișinău. – P. 177-181.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Рушук А.Д. 2004. Анализ флоры заповедника «Ягорлык» // *Интегрированное управление природными ресурсами трансграничного бассейна Днестра. Материалы Международной конференции, 16-17 сентября 2004 г.* – Кишинев. – С. 371-374.
- Шабанова Г.А., Изверская Т.Д., Шарапановская Т.Д., Рушук А.Д. 2001. Растительность заповедника “Ягорлык” и некоторые общие тенденции ее развития // *Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья. Материалы международной научно-практической конференции, 28-30 марта 2001 года.* – Тирасполь. – С. 346-348.
- Шабанова Г.А., Молькова И.Ф., Ванина П.В. 1983. Состояние флоры и растительности Буджакского заказника лекарственных растений // *Экология и физиология растений водных и наземных биоценозов.* – Кишинев: Штиинца.
- Шабанова Г.А., Мырза М.В., Ванина П.В. 1989. К характеристике степных сообществ Припрутской лесостепи // *Теоретич. и прикладные аспекты изучения флоры Молдавии.* – Кишинев. – С. 37-40.
- Шабанова Г.А., Мырза М.В., Ванина П.В. 1989. Новые и редкие виды для некоторых районов Молдавии // *Теор. и прикл. аспекты изучения флоры Молдавии. Мат. республ. научн. конф., 12-13 мая 1989.* – Кишинев. – С. 41-43.

- Шабанова Г.А., Мырза М., Кухарски Л., Бурачински Н. 1998. О современном состоянии степной растительности Припрутской лесостепи // *Analele științifice ale Universității de stat din Moldova. Seria științe chimico-biologice*. – Кишинев. – С. 110-118.
- Шабанова Г.А., Мырза М., Лунгу Д. 1998. Влияние режима охраны на степную растительность Фетештского заповедного участка // *Analele științifice ale Universității de stat din Moldova. Seria științe chimico-biologice*. – Кишинев. – С. 118-122.
- Шабанова Г.А., Негру А.Г. 2003. Новый вид рода *Festuca* (*F. heterophylla* Lam.) для лесной флоры Молдовы // *Simpozion științific internațional «70 ani al universității agrare de stat din Moldova»*. – Кишинев. – С. 191-192.
- Шарлемань М. 1935. Кам'яний дрізд (*Monticola saxatilis* L) – релікт гірської третинної фауни на Україні // *Збірник праць Зоологічного музею*. – Київ: Вид-во УАН. – № 14. – С. 75-80. (Труди Інституту зоології та біології. – Т. V).
- Шевченко Л.С. 2007. Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. Млекопитающие. – Киев: Зоомузей ННПМ НАН Украины. – Вып. 3. Хищные *Carnivora*, Зайцеобразные *Lagomorpha* (дополнение). – 79 с.
- Шевченко Л.С., Золотухина С.И. 2002. Мышиные – *Muridae* // Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. Млекопитающие. – Киев: Зоомузей ННПМ НАН Украины. – Вып. 1. – 217 с.
- Шевченко Л.С., Золотухина С.И. 2005. Насекомоядные (*Insectivora*), Рукокрылые (*Chiroptera*), Зайцеобразные (*Lagomorpha*), Грызуны (*Rodentia*) // Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. Млекопитающие. – Киев: Зоомузей ННПМ НАН Украины. – Вып. 2. – 239 с.
- Шнаревич И.Д. 1959. Млекопитающие Советской Буковины // *Животный мир Советской Буковины* (Труды экспедиции по комплексному изучению Карпат и Прикарпаття (серия биологических наук). – Черновцы: ЧГУ. – Т. VII – С. 5-65.
- Шнаревич И.Д., Янголенко К.И. 1955. Стационарный розподіл крота і посилення його промислу на Буковині // *Праці експедиції по комплексному вивченню Карпат і Прикарпаття (серія біологічна)*. – Львів: Вид-во Львівськ. ун-ту. – Т. I. – С. 100-114.
- Шубернецкий И. 2008. Фауна макробеспозвоночных верхней части Среднего Днестра в условиях современного гидрологического режима // *Академику П.М. Жуковскому – 120 лет. Сборник научных статей*. – Кишинев: Эсо-Тирас. – С.133-135.
- Шубернецкий И., Лукина Н. 2006. Современное состояние и перспективы сохранения вида *Hirudo medicinalis* в водоемах Молдовы и сопредельных районов Украины // *Академику Л.С. Берг – 130 лет. Сборник научных статей*. – Бендеры: Эко-Тирас. – С. 133-134.
- Щербак Н.Н., Осташко Н.Г., Даревский И.С., Баранов А.С., Андрушко А.М., Бакрадзе М.А., Ведмедеря В.И., Гаранин В.И., Ищенко В.Г., Лукина Г.П., Окулова Н.М., Рашкевич Н.А., Тертышников М.Ф., Топоркова Л.Я., Хонякина З.П., Швецов Ю.Г., Щербань М.И. 1976. Ареал // *Прыткая ящірица. Монографическое описание вида*. – Москва: Наука. – С. 9-52.
- Щербак Н.Н., Щербань М.И. 1980. Земноводные и пресмыкающиеся Украинских Карпат. – Киев: Наукова думка. – 268 с.
- Янголенко Е.И. 1965. Экология слепышей рода *Spalax* и их хозяйственное значение на Буковине. Дис. ... канд. биол. наук. – Черновцы. – 230 с.
- Яровой Е.В. 1990. Курганы энеолита – эпохи бронзы Нижнего Поднестровья. – Кишинев.
- Andreev A., Derjanskhi V., Jurminschi S., Izverskaia T., etc. 2002. Planurile managerale pentru habitatele naturale si agricole ale sectorului Purcari-Crocmaș din zona umedă a Nistrului. - Chișinău. - 79 p.
- Andreev A., Josu V., Sirodov G., Izverskaya T., etc. Ramsar site «Unguri-Holoshnitsa» (Sector Unguri-Holosnita) nr. 1500. Электр. ресурс. Режим доступа: http://www.ramsar.org/wn/w.n.moldova_unguri.htm
- Andreev A., Shabanova G., Izverskaya T. К обсуждению проблемы регулирования использования пастбищ To discuss the problems related to regulating pastures' use. Первая Электронная Конференция на тему «ВЫПАС И ДЕГРАДАЦИЯ ЗЕМЕЛЬ В СТРАНАХ СНГ И МОНГОЛИИ» (июнь-июль 2005). Электр. ресурс. Режим доступа: http://www.virtualcentre.org/ru/frame_en.htm
- Andreev A., Talmaci I., Şabanova G., Izverskaia T., etc. 2008. Convenția RAMSAR și zonele umede de importanță internațională în Republica Moldova. – Chișinău: BIOTICA. – 84 p.

- Baclanov V. Ghendov V., Gînju Gh., Negru A. 1995. Observații asupra răspândirii speciilor de zosteraceae și zanicelaceae în flora Basarabiei // Ocrotirea naturii: prezent și viitor. – Chișinău. P. 41.
- Baclanov V. Ghendov V., Gînju Gh., Nistor Stela, Negru A. 1997. Reprezentantii naiadalelor (*Najadales*) în rezervațiile naturale ale R. Moldova // Fondul forestier al R. Moldova – probleme, realizări și perspective”. – Chișinău: Moldsilva. – P. 85-86.
- Baclanov V. Ghendov V., Gînju Gh., Nistor Stela, Negru A. 1998. Starea actuală a naiadalelor acvatice din flora Basarabiei // Apele Moldovei. Mat. III Conf. internaț. șt.-pract. – Chișinău. – P. 170-171.
- Baclanov V. Ghendov V., Gînju Gh., Nistor Stela, Negru A. 2000. Speciile de *Najadaceae* Juss. din flora Basarabiei // Bazele teoretice ale înverzirii și amenajării localităților rurale și urbane: Mat. conf. șt. 4-5 sept. 1997. – Chișinău. – P. 195-198.
- Bilz M., Kell S.P., Maxted N., Lansdown R.V. 2011. European Red List of Vascular Plants. Luxembourg: Publications Office of the European Union. x + 130p. . Режим доступа: http://www.bgci.org/files/Plants2020/Target_2/euplants_final_web.
- Burac T., Mititelu D. 1995. Flora vasculară din lunca Prutului (Republica Moldova) // Bul. Grăd. Bot. – Iași. – Vol. 5. –P. 231-239.
- Burac T. 1996. Flora vasculară a rezervației “Pădurea Domnească” // Rezerv. Nat. Codrii – 25 ani. Realizări, prob., perspective, 19-20 sep. 1996. Rezum. Lucr. Simpoz. Jubiliar. – Lozova. – P. 166-167.
- Cartea Roșie a Republicii Moldova. 2001. – Chișinău: Știința. – 287 p.
- Chirtoacă V. 1995. Specii unice în flora Moldovei // Ocrotirea naturii. Prezent și viitor. Mat. conf. șt. Univ. de Stat Tiraspol. – P. 98.
- Chirtoacă V., Isverskaia T., Postolache Gh. 2005. Flora. Vegetatia // Natura rezervatiei «Plaiul Fagului». – Chișinău-Radenii Vechi. – P. 41-161.
- Chirtoacă V., Sturza N. 1996. *Orchis mascula* (L.) L. subsp. *signifera* (Vent.) Soó în flora Republicii Moldova // Rezerv. Nat. Codrii – 25 ani. Realizări, prob., perspective, 19-20 sep. 1996. Rezum. Lucr. Simpoz. Jubiliar. – Lozova. – P. 138-140.
- Chirtocă V., Pânzaru P. 2005. Ferigile interfluviului Nistru-Prut // Cercetări științifice. Chișinău. – № 2(20). – P. 11-14.
- Chirtocă V., Pinzaru P. 2005. Ferigile inter-fluviului Nistru-Prut // Mediul Ambient. – № 2 (20). – P. 1-14.
- Constantinov T., Sîrodov Gh., Mițul E., etc. 2009. Republica Moldova. Hazardurile Naturale Regionale. – Chișinău: „Elena-V.I.” SRL. – 108 p.
- Corcimar A., Munteanu A., etc. 2009. Distribuția și densitatea mamiferelor carnivore din zona Codrilor Centrali // Densitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale. simpozion internațional. – Chișinău. – P. 37-38.
- Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. Consolidated text produced by the CONSLEG system of the Office for Official Publications of the European Communities. CONSLEG: 1992L0043 – 01/05/2004. – 57 p.
- Council Directive of 2 April 1979 on the conservation of wild birds (79/409/EEC) Consolidated text produced by the CONSLEG system of the Office for Official Publications of the European Communities. CONSLEG: 1979L0409 – 01/05/2004. – 25 p.
- Cox N.A., Temple H.J. 2009. European Red List of Reptiles. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Published by IUCN (International Union for Conservation of Nature) in collaboration with the European Union. – viii + 33 p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm
- Cuttelod A., Seddo, M., Neuber, E. 2011. European Red List of Non-marine Molluscs. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Publication prepared by IUCN (International Union for Conservation of Nature) and the Natural History of Bern, Switzerland. – x + 97 p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm
- Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds (codified version). Official Journal of the European Union. 26.1.2010. L 20/7.
- European Red List of Vascular Plants. 1995-2007. – Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora.

- Galupa D., Talmaci I., Șpitoc L. 2005. Study for Moldova "Ensuring sustainability of forests and livelihoods by improving governance and control of illegal cuttings". – Chișinău: UASM. – 116 p.
- Galupa D., Talmaci I., Șpitoc L. 2006. Sectorul forestier din Republica Moldova – probleme, realizări, perspective. – Chișinău: Centrul editorial al UASM. – 27 p.
- Galupa D., Talmaci I., Șpitoc L. 2008. Agro-Forestry Practices in Moldova and Climate Change. – Chișinău: Știința. – 96 p.
- Ghendov V. 1998. Familia *Juncaceae* Juss. din flora Basarabiei (taxonomie, morfologie, bioecologie, corologie, fitocenologie). Autoreferatul tezei de doct. în șt. biol. – Chișinău. – 20 p.
- Ghendov V. 1998. Genul *Juncus* L. (*Juncaceae* Juss.) în flora Basarabiei // Inst. de Bot. al A.Ș. R.M. – Chișinău. – Dep. Mold. ICȘITE Nr. 1523-M98. – 14 p.
- Ghendov V., Baclanov V., Nistor Stela, Gînju Gh., Negru A. 1998. Asociații vegetale rare din ecosistemele acvatice și palustre ale Basarabiei // Apele Moldovei. Mat. III Conf. internaț. șt.-pract. – Chișinău. – P. 180-181.
- Ghendov V., Gînju G., Baclanov V., Negru A. 1995. *Juncus geniculatus* Schrank (*Juncaceae* Juss.) – specie nouă pentru flora Basarabiei // Ocrotirea naturii – prezent și viitor. 15-16 decembrie 1995. – Chișinău. – P. 100.
- Ghendov V., Gînju Gh., Baclanov V., Negru A. 1995. Specii rare de juncacee în flora Basarabiei // Ocrotirea naturii: prezent și viitor. Mat. conf. șt. – Chișinău: UST. – P. 65.
- Ghendov V., Izverscaia T., Șabanova G., Negru A. 2009. *Rumex dentatus* L. (*Polygonaceae*) – specie nouă pentru flora Republicii Moldova // Bull. Șt. Revistă de Etnografie, Științe ale Naturii și Muzeologie. – Chișinău. – Vol. 21. – P. 12-15.
- Ghendov V., Izverscaia T., Șabanova G. 2010. *Heracleum sosnowskyi* Manden. (*Apiaceae*) – an invasive alien plant for the flora of Republic of Moldova // Horticultura modernă – realizări, perspective. Simpozion științific Internațional. – Chișinău: Universitatea Agrară de Stat. – P. 232-238.
- Ghendov V., Negru A. 1997. *Juncus sphaerocarpus* Nees et Fink (*Juncaceae*) – specie nouă pentru flora Basarabiei. – Depon. ICȘITE nr. 1428-M 97. – Chișinău.
- Ghendov V., Șabanova G., Izverscaia T., Negru A., Cantemir V. 2007. Specii rare înregistrate în ariile protejate din Gospodăria silvică de Stat Soroca // Lucrări științifice. – Chișinău. – Vol. 15 (1, 2, 3). – P. 93-98.
- Ghendov V., Șabanova G., Izverscaia T. 2009. Distribution of *Centaurea iberica* Trev. ex Spreng. (*Asteraceae*) in the Republic of Moldova // Bull. Șt. Revistă de Etnografie, Științe ale Naturii și Muzeologie. – Chișinău. – Vol. 23. – P. 19-21.
- Gînju Gh., Nistor Stela, Ghendov V., Baclanov V., Negru A. *Torulonium ferax* (Rich.) Arn. și *Cyperus difformis* L. (*Cyperaceae*) – specii noi pentru flora Republicii Moldova // Ibidem. – P. 210-211.
- 25, April 2003. European Commission, DG Environment. Nature and biodiversity. – 127 p.
- Izverskaia T.D., Lazu Ș.N. 1992. The meadow vegetation of floodlands river Raut // Congresul Național de biologie "E. Racoviță". – Iași. – Vol. 1. – P. 33.
- Izverskaia T.D., Lazu Ș.N. 1995. Vegetația ierboasă de luncă de la nord R.Moldova // Anul 1995 European de Conservarea a naturii în R.Moldova: probleme, realizări și perspective. Conferința internațională științifico-practică, 12-13 octombrie anul 1995. – Chișinău. – P. 50.
- Izverskaya T. 2002. Rare species of vascular plants in reservation "Plaiul Fagului" // Dezvoltarea durabilă a sectorului forestier al Republicii Moldova" (22 noiembrie 2002). – P. 78-80.
- Izverskaya T., Pynzaru P. 1997. Conserving Moldova's Flora // Russian Conservation News. – №. 13. – P. 5-6.
- Izverskaya T., Pynzaru P. 1998. Conserving Moldova's Flora // The Conservation foundation. -Network 21. – Issue 9. – Summer/autumn, 1998. – P. 4.
- Izverskaya T. 2000. The Current State of the Flora of Moldova and the Conservation of Rare Species // Russian Conservation News. – № 24. – P. 17-18.
- Îndrumări tehnice privind delimitarea și inventarierea parchetelor în păduri.
- Îndrumări tehnice privind îngrijirea și conducerea arboretelor în fondul forestier. 1995. – Chișinău: Centrul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Îndrumări tehnice privind regenerarea și împădurirea terenurilor fondului forestier de stat. 1996. – Chișinău: Centrul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Interpretation Manual of European Union Habitats. EUR Kalkman V.J., Boudot J.-P., Bernard R., Conze K.-J., De Knijf G., Dyatlova Ferreira E., S., Jović M., Ott J., Riservato E. and Sahlén G.. 2010. European Red List of

- Dragonflies. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Published by IUCN (International Union for Conservation of Nature) in collaboration with the European Union. - 29 p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm
- Klitin A.N., Skilsky I.V., Bundzyak P.V. 1994. Distribution and feeding of the Syrian Woodpecker in the Bukovinian Pre-Carpathians and Prut-Dniester interfluvium // Беркут. – Т. 3, вип. 2. – С. 108-111.
- Lazu Ș. 1994. Pădurile cu *Euonymus nana* M.B. dintre Prut și Nistru // Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător. – București. – Vol. 1, n. 36. P. 19-22.
- Lazu Ș., Izverschi T., Teleuță A. 2008. Structura floristică a paștilor de luncă din Republica Moldova // Academicianul P.M. Zhukovskii – 120 ani”. Culegere de articole științ. – Chișinău: Eco-TIRAS. – P. 72-73.
- Legislația ecologică a Republicii Moldova (1996-1998). 1999. – Chișinău. – 233 p.
- Mârza C. 1998. Specii rare din flora rezervației naturale de stat “Pădurea Domnească” // Biodiversitatea vegetației a republicii în preajma mileniului III. Congresul II Soc. Bot. R. M. 12-13 noiembrie 1998. – Chișinău. – P. 33-34.
- Mihailescu C., Derjanschi V., Gorbunenko P., Izverskaia T., etc. 1999. Ariile și speciile protejate // Starea mediului ambiant în Republica Moldova. – Chișinău. – P. 74-85.
- Mititelu D., Burac T., Aniței L. 1996. Plante noi și rare în Republica Moldova și România // St. Cerc. Biol., Biol. Veget. – București: Ed. Acad. Române. – T. 48, № 2. – P. 119-121.
- Mititelu D., Burac T., Aniței L. 1997. Nouvelles contributions sur la flore de la Republique Moldova et de la Roumanie // Anal. Șt. Univ. “Al.I. Cuza”. – Iași.
- Munjiu Oxana, Shubernetski Igor. 2008. First record of *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) (Bivalvia: Unionidae) in Moldova // Aquatic Invasions. -V. 3. - Issue 4. - P. 441-442.
- Munjiu Oxana, Shubernetski Igor. 2010. First record of Asian clam *Corbicula fluminea* (Müller, 1774) in the Republic of Moldova // Aquatic Invasions. V. 5. - S. 1. - P. 67-70.
- Munteanu A., Corcimar N. 1997. Contribuții la cunoașterea faunei faunei de mamifere din rezervația „Pădurea Domnească” // Diversitatea și ecologia lumii animale în ecosistemele naturale și antropizate. – Chișinău. – P. 5-10.
- Munteanu A., Corcimar N. 2006. Distribuția și densitatea mamiferelor carnivore în ecosistemele din nordul Moldovei // Buletinul științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei. – Chișinău. – Vol. 4 (17). – P. 131-135.
- Munteanu A., Corcimar N., Savin A., Sâtnic V. 2001. Cercetări privind starea actuală a popândăului (*Spermophilus citellus* L.) în Republica Moldova // Diversitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale. – Chișinău. – P. 44.
- Munteanu A., Corcimar N., Vasilev A. 1992. Starea numerică a mamiferelor carnivore și factorii care o determină // Ecologia și protecția mediului înconjurător în Republica Moldova. Chișinău: Știința. – P. 72-73.
- Munteanu A., Lozan M. 2004. Mamifere // Lumea animală a Moldovei. – Chișinău: Știința. – Vol. 4. – 132 p.
- Munteanu A., Zubcov N. 1995. Contribuții la cunoașterea structurii specifice și distribuției vertebratelor terestre din rezervația naturală ”Plaiul Fagului” // Protecția, redresarea și folosirea rațională a biodiversității lumii animale. – Chișinău. – P. 32.
- Munteanu A., Zubcov N. 1995. Contribuții privind procesul de formare a complexului faunistic de vertebrate terestre din rezervația naturală “Prutul de Jos” // Protecția, redresarea și folosirea rațională a biodiversității lumii animale. – Chișinău. – P. 33.
- Munteanu A., Zubcov N., etc. 2010. ATLASUL păsărilor clocitoare din Republica Moldova. – Chișinău. – 100 p.
- Munteanu A., Zubcov N. 1995. Investigații asupra faunei vertebratelor terestre din rezervația naturală „Pădurea Domnească” // Protecția, redresarea și folosirea rațională a biodiversității lumii animale. – Chișinău. – P. 34.
- Natura rezervației „Plaiul fagului” sub redacția acad. A. Ursu, 2005. – Ed. “Universul”. – 431 p.
- Negru A., Cantemir Valentina, Ghendov V., Gînju Gh., Colomicenco Irina. 2001. Ecosisteme forestiere (diversitatea floristică). Buclet. – Chișinău.
- Negru A., Cantemir Valentina, Ghendov V., Gînju Gh., Colomicenco Irina. 2001. Ecosisteme pietrofite (diversitatea floristică). Buclet. – Chișinău.
- Negru A., Cantemir Valentina, Ghendov V., Gînju Gh., Pânzaru P. 2001. Speciile rare din flora spontană a Republicii Moldova // Biodiversitatea vegetală a Republicii Moldova. – Chișinău. – P. 37-55.

- Negru A., Ghendov V., Cantemir Valentina, Gînju Gh., Colomicenco Irina. 2001. Ecosisteme palustre și acvatice (diversitatea floristică). Buclet. – Chișinău.
- Negru A., Ghendov V., Cantemir Valentina, Gînju Gh., Colomicenco Irina. 2001. Ecosisteme stepice (diversitatea floristică). Buclet. – Chișinău.
- Negru A., Gînju Gh., Ghendov V., Baclanov V., Gînju Stela, Cantemir Valentina, Pânzaru P. 2000. Diversitatea floristică a ecosistemelor acvatice și palustre din Republica Moldova // Mat. conf. Națion. Șt.-pract. – Chișinău. – P. 71-73.
- Negru A., Panzaru P., Cantemir V., Izverskaia T. 1999. Biodiversitatea vegetala a ecosistemelor pietrofiteriverane Nistrului Mediu // Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Мат. Международной конф. 7-9 октября 1999. – Кишинев. – P. 171-172.
- Negru A., Șabanova G., Cantemir V., Ganju Gh., Ghendov V., Baclanov V. 2002. Plantele rare din flora spontană a Republicii Moldova. – Chișinău. – 199 p.
- Nicolaev V. 1994. *Hieracium umbrosum* Jord. (Asteraceae) în flora Republicii Moldova // Ocrotirea, reproduc. și utiliz. Pl. 22-23 sept. 1994. Conf. Șt. a bot. – Chișinău. – P. 30.
- Nieto A., Alexande, K.N.A. 2010. European Red List of Saproxylic Beetles. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Published by IUCN (International Union for Conservation of Nature) in collaboration with the European Union. - 45 p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm
- Norme tehnice pentru alegerea și aplicarea tratamentelor în păduri. 2011. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Norme tehnice pentru amenajarea cinegetică a terenurilor de vânatoare din fondul forestier. 2011. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Norme tehnice pentru amenajarea pădurilor. 2011. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Norme tehnice privind menținerea și conservarea diversității biologice forestiere în păduri. 2011. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Norme tehnice privind recepția tehnică și controlul anual al lucrărilor de regenerare, împădurire și creșterea materialului forestier de reproducere. 2011. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Norme tehnice privind reconstrucția ecologică a arboretelor. 2011. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Pânzaru P. 1993. Genul *Polygala* L. (Polygalaceae) în flora Moldovei // Bul. A.Ș.R.M. Șt. biol. și chim. – Chișinău. – Vol. 1. – P. 10-13.
- Pânzaru P. 1994. Flora landșaftului natural „Rudi-Arionești” // Congresul I al botaniștilor din Moldova. – Chișinău. – P. 25-26.
- Pânzaru P. 1995. Apiaceele rare din flora Republicii Moldova // Apele Moldovei. Mat. conf. șt.-pract. 12-13 oct. 1995. – Chișinău.
- Pânzaru P. 1995. Monumentul naturii „Dubăsari” // Ocrotirea naturii. Prezent și viitor. Mat. conf. șt. Univ. de Stat Tiraspol. – Chișinău. – P. 102-103.
- Pânzaru P. 1995. Speciile rarissime în flora Republicii Moldova // Apele Moldovei. Mat. conf. șt.-pract. 12-13 oct. 1995. -- Chișinău.
- Pânzaru P. 1997. Asociația *Phyllitidi-Fagetum* Vida 1963 în vegetația Basarabiei // Fondul forestier al R. Moldova. Probleme, realizări și perspective. Tez. rap. conf. de ramură. – Chișinău, 18-19 septembrie 1997. – P. 100-102.
- Pânzaru P. 1997. *Genisto-Seselion peucedanifolii* – alianță nouă în vegetația calcarelor Sarmațianului Mediu din Republica Moldova. Depon. I.C.S.I.T.E. – Chișinău.
- Pânzaru P. 1997. L'association *Asplenio-Schivereckietum* Mititelu et al. 1971 dans la végétation du vallon Prout // Marisia. – Târgu-Mureș. – XXV. – P. 305-310.
- Pânzaru P. 1998. Genul *Carex* L. (Cyperaceae) în flora Basarabiei // AHB Buc. – Chișinău. – P. 81-86.
- Pânzaru P. 1999-2000. L'alliance *Genisto-Seselion peucedanifolii* P. Pânzaru 1997 dans la végétation de la République Moldova // Contrib. Bot., Grădina Botanică „Alexandru Borza”. – Cluj-Napoca. – P. 81-90.
- Pânzaru P., Negru A., Izverschi T. 2002. Taxoni rari din flora Republicii Moldova. – Chișinău. – 148 p.
- Pânzaru P. 2006. Conspectul florei vasculare din pădurile de stâncării ale Republicii Moldova // Aspecte științifico-

- practice a dezvoltării durabile a sectotului forestier din Republica Moldova). Conf. intern. – Chișinău. – P. 165-169.
- Pînzaru P. 2006. Conspectul florei vasculare din pădurile de stâncării ale Republicii Moldova // Aspecte științifico-practice a dezvoltării durabile a sectotului forestier din Republica Moldova. Conf. intern., 17-18 noiembrie 2006. – Chișinău. – P. 165-169.
- Pînzaru P. 2006. Tipurile asociațiilor noi din vegetația de stâncării din interfluviu Nistru-Prut // Aspecte științifico-practice a dezvoltării durabile a sectotului forestier din Republica Moldova. Conf. intern., 17-18 noiembrie 2006. – Chișinău. – P. 242-250.
- Pânzaru P., Chirtoacă V., Istratii A., Simonov Gh., Sturza N. 1996. Specii de plante rare în Rezervația de Stat "Codrii" // Rezerv. Nat. Codrii – 25 ani. Realizări, prob., perspective, 19-20 sep. 1996. Rezum. Lucr. Simpoz. Jubiliar. – Lozova.
- Pânzaru P., Izverskaia T. 2005. Monumentul botanic „PONOARA ASTRAGALULUI PASTELIAN” // Realizări și Perspective în Horticultură, Viticultură și Silvicultură. Conferința Științifică Internațională, 7-8 octombrie 2005. – Chișinău. – P. 375-378.
- Pânzaru P., Negru A., Istratii I., Izverski T., etc. 1998. Lista roșie de plante vasculare din Sudul Basarabiei // Congresul II al Societății de Botanică din Republica Moldova. 12-13 noiembrie 1998. – Chișinău. – P. 43-45.
- Pânzaru P., Negru A., Istratii A., Simonov Gh. 1997. Speciile de plante rare din pădurile Republicii Moldova // Fondul forestier al R. Moldova. Probleme, realizări și perspective, 18-19 sept. 1997. – Chișinău. – P. 103-106.
- Pânzaru P., Sturza N. 1993. Noi specii de plante în flora Rezervația de Stat "Codrii" // Buletinul A.Ș.M. Șt. biol. și chim. – Vol. 5. – P. 16-17.
- Planul de management pentru zona Ramsar „Nistrul de Jos” = План управления Рамсарским сайтом «Нижний Днестр». 2011. / Андреев А., Е. Аникеев, Г. Шабанова, Т. Изверская [и др.], под общей ред. Андреева А. – Chișinău: BIOTICA. – 574 p.
- Postolache Gh. 1994. Flora și vegetația rezervației Vrănești // Buletinul A.Ș.M. Șt. biol. și chim. – №. 1. – P. 10-14.
- Postolache Gh. 1995. Vegetația Republicii Moldova. – Chișinău: Știința. – 340 c.
- Postolache Gh., Chetroi Lidia, Begenaru I., Ajdar V. 1994. Contribuții la cercetarea florei rezervației naturale de Stat "Prutul de Jos" // Ocrotirea, reproducerea și utilizarea plantelor. Conf. șt. bot. 22-23 septembrie 1994. – Chișinău. – P. 33-34.
- Postolache Gh., Postolache D., Chetroi Lidia. 1998. Diversitatea fitocenozelor acvatice din rezervația "Prutul de Jos" // Biodiversitatea vegetației a republicii în preajma mileniului III. Congresul II Soc. Bot. R.M. 12-13 noiembrie 1998. – Chișinău. – P. 46-47.
- Postolachi V., V. Țurcanu, S. Jurmînschi. 2006. Contribuții la studierea vertebratelor rezervației peisagistice Saharna // Buletinul științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei. – Chișinău. – P. 91-95.
- Regulile sanitare în pădurile Republicii Moldova. 1995. – Chișinău: Institutul de Amenajări și Cercetări Silvice.
- Repertoriul monumentelor arheologice din Republica Moldova. 1992. // The archive of National Museum of History, Republic of Moldova – Chișinău. (unpublished.).
- Republica Moldova. Primul raport național cu privire la diversitatea biologică. 2000. – Chișinău. – 65 p.
- Rezervația naturală de Stat „Plaiul Fagului”. – Redenii Vechi. – 114 p.
- Săvulescu T., Rayss T. 1924. Materiale pentru flora Basarabiei // Buletinul agriculturii. Supliment. – București. -- Vol. II. – P. 3-80.
- Săvulescu T., Rayss T. 1926. Materiale pentru flora Basarabiei // Buletinul agriculturii. Supliment. – București. – Vol. III. – P. 81-230.
- Săvulescu T., Rayss T. 1934. Materiale pentru flora Basarabiei // Studii și cercetări. – București: Academia Română. – 241 p.
- Sirodoev G., Mitul E., Ignatiev L. et al. The Republic of Moldova. Geomorphological condition. Электр. ресурс. Режим доступа: <http://events.esri.com/uc/2009/sag/list/?fa=Detail&SID=1029>.
- Sivak V.K. and other. 2004. Bukovyna a reserved land. – Chernivtsi: Zelena Bukovyna. – 112 p.
- Talmaci I., Grubii G., Martiniuc T. 2002. Ariile naturale protejate din fondul forestier, unele viziuni în contextual asigurării continuității acestora // Dezvoltarea durabilă a sectorului forestier al Republicii Moldova. Conferința Științifică Internațională. – Chișinău – P. 281-284.
- Temple H.J., Cox N.A. 2009. European Red List of Amphibians. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Published by IUCN (International Union for Conservation of Nature) in collaboration

with the European Union. viii + 33 p. - Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm.

Temple H.J., Terry A. (Compilers). 2007. The Status and Distribution of European Mammals. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. - viii + 48p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/downloads/European_mammals.pdf

Terenurile agricole de o valoare naturală înaltă: primii pași pentru Republica Moldova. 2007. / Jura L., Șabanova G., Andreev A., Derjanschi V., Izverskaia T., Jurminschi S., Sirodoev Gh., Talmaci I. - Chișinău: BIOTICA. - 112 p.

The Status and Distribution of European Mammals. 2007. - Published by the World Conservation Union (IUCN) in collaboration with the European Union. - 45 p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm

Tofan-Burac Tatiana, Chifu T. 2002. Flora și vegetația din valea Prutului. - Jași. - 437 p.

Tudoran M.Gh. 2001. Amenajarea pădurilor Republicii Moldova. - Brașov. - 258 pp.

Țopa E. 1934. Contribuțiuni la flora Basarabiei de Nord // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. - Vol. VII (1933). - P. 321-328.

Țopa E. 1936. Fragmente floristice din Bu-covina și Basarabia de Nord // Buletinul Grădini Botanice și al Muzeului Botanic dela Universitatea din Cluj. - Vol. XV, № 1-4. - P. 209-218.

Țurcanu I., Munteanu A. 2009. Rolul cerbului comun (*Cervus elapus* L) și căpriorului (*Capreolus capreolus* (Mammalia, Cervidae) „Plaiul fagului” // Buletinul științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei. - Chișinău. - Vol. 10(23). - P. 122-125.

Țurcanu V. 1995. Păstrarea structurii biocenozei ca factor important pentru menținerea biodiversității herpetofaunistice. - Chișinău. - P. 16.

Țurcanu V. 2001. Observații privind starea actuală și protecția complexului herpetofaunistic din rezervația „Codrii” // Mat. simpoz. consacrat. aniv. a 30 de ani de la ... rez. „Codrii”. - Lozova. - P. 77.

Țurcanu V. 2005. Clasa Reptilia, Amphibia // Natura rezervației „Plaiul Fagului”. - Chișinău-Rrdenii Vechi. - P. 330-346.

Țurcanu V. 2006. Structura complexelor serpentofaunistice on diverse tipuri de ecosisteme // Diversitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale. - Chișinău. - P. 71-75.

Țurcanu V. 2007. Impactul antropic și evoluția comunităților herpetofaunistice on interfluviul Nistru-Prut // Probleme actuale ale protecției și valorificării durabile a diversității lumii animale. Chișinău. - P. 71-73.

Țurcanu V. 2009. Importanța științifică, starea actuală și problema conservării herpetofaunei din bazinul Nistrului // Diversitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale. - Chișinău. - P. 120-125.

Țurcanu V., Zubcov N., Bucucianu L., Stirbu V., Jurminschi S. 2002. Șerpini din bazinul Nistrului. - Chișinău. - P. 23.

Van Swaay C., Cuttelod A., Collins S., Maes D., López Munguira M., Šašić M., Settele J., Verovnik R., Verstrael T., Warren M., Wiemers M., Wynhof I. 2010. European Red List of Butterflies. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Published by IUCN (International Union for Conservation of Nature) and Butterfly Conservation Europe in collaboration with the European Union. - x + 47 p. - Режим доступа: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm

Van Swaay, C.A.M. & Warren, M.S. 1999. Red Data book of European butterflies (*Rhopalocera*) // Nature and Environment. Strasbourg: Council of Europe Publishing. - No. 99. - 260 p.

Zubcov N., Țurcanu V., Bucucianu L., Stirbu V. 2000. Ornitofauna și herpetofauna din valea Prutului Inferior. - Chișinău. - P. 25.

Zubcov N., Țurcanu V., etc. 1996. Herpetofauna rezervațiilor naturale din bazinul Prutului // Rezerv. Nat. Codrii - 25 ani. Realizări, prob., perspective, 19-20 sep. 1996. Rezum. Lucr. Simpoz. Jubiliar. - Lozova. - P. 70-72.

Zubcov N., Țurcanu V., etc. 1998. Avufauna și herpetofauna Prutului Inferior // Mat. ses. a V-a anuale de referate și comunicări. Rezervația biosferică “Delta Dunării”. - Tulcea. - P. 14-16.

Indicatorul paginilor pentru zonele-nucleu din Moldova / Указатель страниц для ключевых территорий Молдовы

- Aflorimentul Goian/ Гоянское обнажение (L) – 86, 311
 Amplasamentul fosilifer s. Pelinei / Местонахождение ископаемых с. Пелиней (L) – 85, 310
 Antonești / Антонешть (L) – 177, 405
 Baraboi/ Барабой (L) – 129, 357
 Barajul Costești-Stînca / Водохранилище Костешть-Стынка (L) – 150, 376
 Beloci / Белочи (L) – 181, 410
 Brînzani și Recifele Brînzani / Брынзень и Брынзенские гроты (L) – 130, 358
 Bugeac / Буджак (L) – 145, 373
 Bujor (Lunca r. Prut) / Бужор (Пойма р. Прут) (L) – 179, 407
 Cahul (Români) / Кагул (Ромынь) (L)- 106, 332
 Cahul-Manta (Iacul)/ Кагул-Манта (озеро) (N) – 52, 274
 Calahur-Stroenți / Калахур-Строенцы (L) – 184, 413
 Calarașovca / Каларашовка (L) – 72, 295
 Canion Naslavcea/ Каньон Наславча (L) – 172, 400
 Canion Soloneț / Каньон Солонец (L) – 120, 347
 Canion Trifăuți / Каньон Трифэуц (L) – 118, 345
 Canionul Rasovăț/ Каньон Раковэц (L) – 115, 341
 Canionul Vărăncău / Каньон Вэрэнкэу (L) – 117, 343
 Capriana-Scoreni/ Каприана-Скорень (L) – 79, 304
 Caracușeni / Каракушень (L) – 91, 316
 Cazimir-Milești/ Казимир-Милешть (L) – 84, 308
 Cărbuna / Кэрбуна (L) – 61, 283
 Cervona Gora / Червона Гора (L) – 183, 411
 Chioselia / Киоселия (L) – 57, 279
 Chizlar-stepă/ Кизляр-степь (L) – 167, 395
 Cimișeni / Чимишень (L) – 112, 338
 Cioara / Чиоара (L)- 171, 398
 Cioburciu-Râscaeți / Чобурчиу-Рэскэець (N) – 41, 262
 Ciurmai (Sector de stepă în sudul Bugeacului) / Чумай (Сектор степи на юге Буджака) (I) – 27, 249
 Climăuții de Jos / Климэуций де Жос (N) – 37, 259
 Codrii / Кодры (N) – 29, 250
 Codrii Tighesi / Кодрий Тигеч (L) – 59, 281
 Complex Limanul Cahul (Etulia) / Комплекс Кагульского лимана (Этулия) (L) – 156, 383
 Complexul geologic si paleontologic din bazinul r. Lopatnic / Геологический комплекс в бассейне р. Лопатник (L) – 93, 318
 Complexul Rașcov / Комплекс Рашков (L) – 137, 365
 Condrița / Кондрица (L) – 101, 327
 Copanca-Leuntea-Talmază/ Копанка-Леунтя-Талмаза (L) – 113, 339
 Cosăuți / Косэуць (I) – 20, 243
 Cotul Morii-Prut/ Котул Морий-Прут (L)- 164, 391
 Cremenciug-Holoșnița / Кременчуг - Холошница (N) – 43, 264
 Cricova / Крикова (L) – 110, 336
 Criva-Prut /Крива-Прут (L) – 191, 420
 Cuciurgan , Кучурган (I) – 22, 340
 Cusoara/ Кукоара (N) – 50, 272
 Dansu-Prut / Данку-Прут (N) – 47, 268
 Dezghingea / Дезгинжя (L) – 128, 355
 Dobrușa / Добруша (L) – 197, 426
 Dolna / Долна (L)– 70, 294
 Draguța-Balinți-Srub / Драгуца-Балинць-Сруб (L) – 65, 288
 Drepcăuți-Prut / Дрепкэуць-Прут (L) - 192, 422
 Dubăsari: Sector Jura-Mihailovca / Дубэсарь: сектор Жура-Михайловка (L) – 139, 367
 Dubăsari: Sector Popencu-Butuceni / Дубэсарь: сектор Попенку -Бутучень (L) – 151, 377

- Fetești / Фетешть (N) - 48, 270
Flămânda / Флэмында (L) - 104, 330
Gradina Turcească / Турецкий сад (L) - 77, 302
Hârbovăț / Хырбовэц (L) - 53, 275
Iagorlic / Ягорлык (I) - 24, 246
Iazul Tomai / Томайский пруд (L) - 168, 396
Izvoare-Risipeni / Извоаре-Рисипень (L) - 67, 290
La 33 de Vaduri / У 33 бродов (L) - 74, 297
La Castel / Ла Кастел (N) - 33, 255
Lacul de acumulare Comrat / Комратское водохранилище (L) - 153, 379
Lacul de acumulare Congaz / Озеро Конгаз (L) - 154, 380
Lacul de acumulare Salaș / Озеро Салаш (L) - 155, 382
Lacul de acumulare Taraclia / Тараклийское водохранилище (L) - 163, 390
Lebădă Albă / Лебэда Албэ (L) - 134, 362
Leordoia / Леордоая (L) - 96, 322
Lunca r. Ialpug / Луга р. Ялпуг (L) - 158, 385
Lunca Răutului (Lunca r. Răut) / Луга р. Реут (L) - 160, 387
Lunca Talmază (Baltile Talmaziene) / Талмазские плавни (I) - 12, 235
Marea Ghidighici / Гидигичское море (L) - 126, 354
Matrașanca-Orhei / Матрашанка-Орхей (L) - 170, 397
Măcarești-Prut / Мэкарешть-Прут (L) - 166, 393
Mlastina Togai / Болото Тогай (N) - 39, 261
Molești-Răzeni / Молешть-Резень (L) - 89, 314
Nemțeni-Prut / Немцень-Прут (L) - 123, 350
Nicolșcoe-șteră / Никольское-степь (L) - 146, 375
Novoandriașevca / Новоандрияшевка (L) - 135, 363
Padurea Domnească / Пэдуря Домняскэ (I) - 7, 230
Palanca / Паланка (L) - 140, 368
Pădurea Vulboacă / Бульбоакский лес (L) - 189, 418
Pădurea Cernoleuca / Чернолевский лес (L) - 196, 425
Pădurea Chițcani / Кицканский лес (L) - 148, 522
Pădurea Hîncești / Хынчештский лес (L) - 68, 292
Pădurea Slobozia-Șirăuți / Лес Слобозия-Ширэуць (L) - 194, 423
Plaiul Fagului / Плайул Фагулуй (N) - 31, 253
Poiana Curatura / Пояна Курэтура (L) - 81, 306
Poreasca / Попяска (N) - 45, 267
Prutul de Jos - Slobozia / Прутул де Жос - Слобозия (I) - 9, 232
Rădoia / Рэдоая (L) - 107, 333
Rîpa Bekirov Iar / Овраг Бекиров яр (L) - 88, 313
Rîpa Budăi / Овраг Будэй (L) - 142, 370
Rîpa Musaitu / Овраг Мусаиту (L) - 143, 371
Rosoșeni / Росошень (L) - 95, 320
Rudi-Arionești / Рудь-Арионешть (I) - 14, 238
Saharna / Сахарна (L) - 75, 299
Sănătăuca-Jarșă / Сэнэтэука-Жапка (L) - 125, 352
Sărata-Galbenă / Сэрата Галбенэ (L) - 98, 324
Sculeni-Prut / Скулень-Прут (L) - 132, 360
Seliște-Leu / Селиште-Леу (L) - 109, 335
Slobozia-Mare / Слобозия-Маре (L) - 186, 415
Suta de Movile / Сута де мовиле (N) - 35, 257
Șaptebani / Шаптебань (L) - 100, 325

Telița / Телица (L) – 55, 278
Temeleuți / Темелеуць (L) – 64, 287
Tețcani / Тецкань (L) – 161, 388
Trebujeni / Требужень (I) – 17, 241
Țigănești / Цигэнешть (L) – 62, 285
Țîrova / Ципова (L) – 175, 403
Vadul lui Isac / Вадул луй Исак (L) – 103, 329
Vertiujeni-Napadova / Вертюжень-Нападова (L) – 121, 348
Voloșkovo – Naslavcea / Волошково–Наславча (L) – 187, 416
Vrănești / Врэнешть (L) – 180, 408
Zberoaia-Prut / Збероая-Прут (L) -173, 402

DIRECTORY OF THE IDENTIFIED CORE AREAS of the National Ecological Network of the Republic of Moldova

The bilingual (in Romanian and Russian) Directory consists of four chapters. Three first sections relate directly to Moldova: the Core Areas of the international, national and local importance. The fourth part describes the Core Areas of Ukraine in a cross-boundary sector near northern limits of Moldova. Names of the Areas are attended by identification numbers in GIS. Descriptions are standardized. **Location** data include indications of administrative district and forestry enterprise if applicable, nearest settlement(s), size of Core Area and of Protected Area within it if exists, geographical coordinates. **Data on altitudes** include figures of extremes and average, difference of heights, indication of dominating slopes and expositions that helps to image landform relief. Definition of **physical structure** comprises general geographic and geologic descriptions, attribution to river basin and landscape. Present **ecosystems** are explained through types (formations, associations) of principal vegetation and lists codes of European importance habitats (following to EU Habitat Directive) that is accompanied by generalized **forests descriptions** including major and secondary tree species and forest layers, age characteristics and presence of old-growth stands. **Table** with figures specifying the **biodiversity values** include data on highest plants, insects, herpetofauna, mammal, birds and macrozoobenthos: total number of species (if appropriate) and expert assessment of data coverage (%), and numbers target species: protected by law (CR, EN, VU), included in Red Data Book of Moldova (CR, EN, VU), in IUCN World Red List (CR, EN, VU and LR/NT) and European Red Lists, in lists of Bern and Bonn Conventions, Habitat or Bird Directive (relevant annexes) and also in Operational List of Ecological Network that is recently updated list of threatened and probably threatened species (with some special exclusions) and regionally extinct but visiting species. Part of **special floristic values** provide with examples of the rarest species and endemics while part of **principle faunal features** gives examples of major and characteristic species, and examples of rarest species also. There is brief on **land use tenure**. A widest part gives description of **general state of Core Area and conservation measures** taken and (or) proposed. Major factors of **disturbances and threats** are given further. Part on **social and economic values** includes monetary assessments of potential forestry production and hunting, describes existent and probable ecological (e.g. resources for eco-restoration), social (grazing, recreation) and scientific uses, as well as note about stabilizing influence on of the Core Area on surrounding. The last part is devoted to **nature-historical heritage** within the area and in vicinity if defined: geological monuments, paleontological sites and archaeological finding (number and best examples). There are two annexes: **codes of forest species** used in forest organization documents related to forest descriptions; **codes and specifications of European importance habitats** (Habitat Directive classification) present in Moldova, updated by biogeographical analogues of habitats from this classification that are specific in Moldova and surrounding region.